

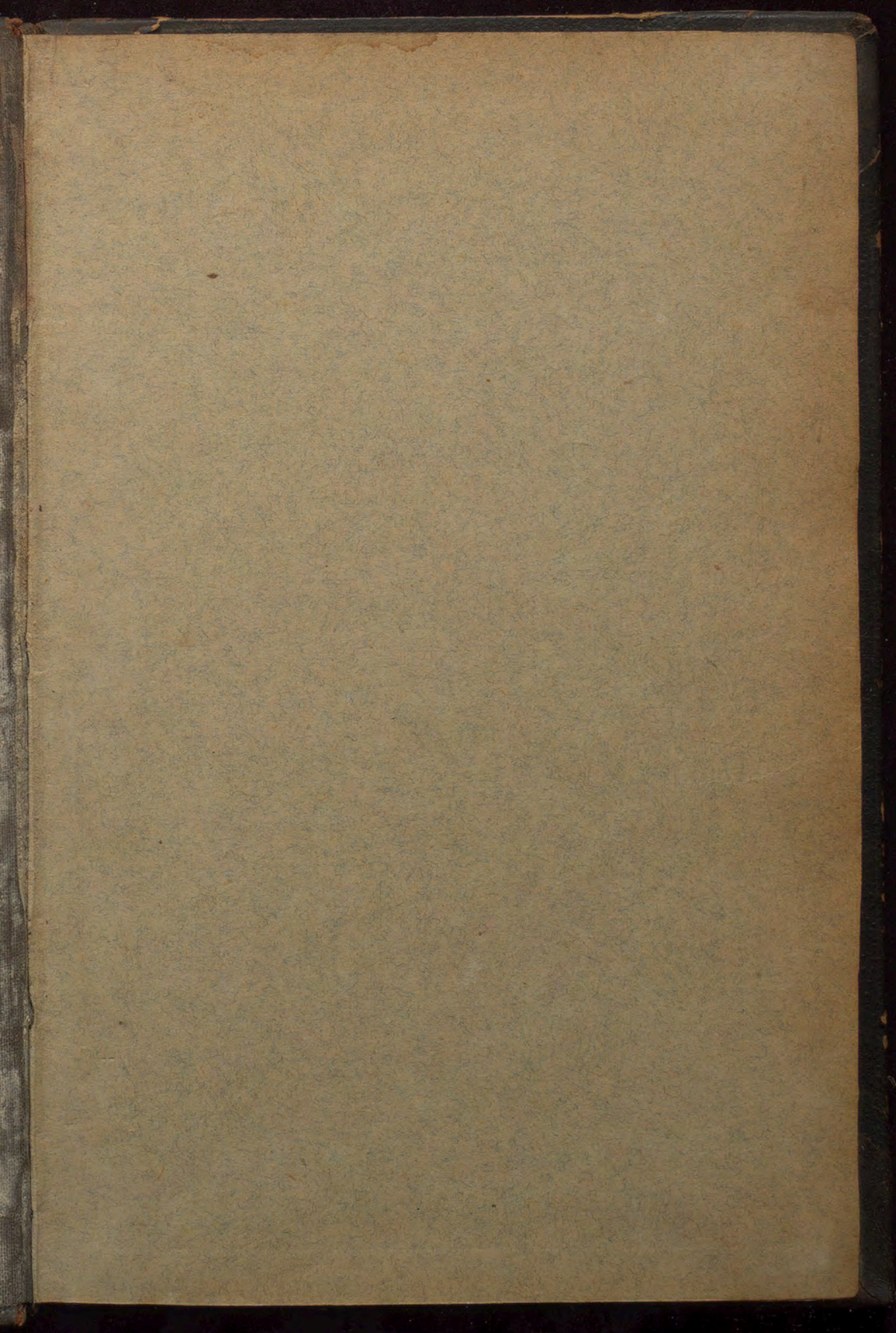
ZB

UNIVERSITETET I BERGEN
Universitetsbiblioteket

210900DA1

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Januar 1885.

} 1ste Hefte.

Isabella eller Elisabeth,

Dronning af Danmark.

(Af Chr. H. Kalkars: Livsbilleder af Guds Riges Historie.)

Den kjædelige Verden betragter sædvanligen dem, som ere i Høiheden, som lykkelige Mennesker og ser ofte til dem med misundelige Blikke; den ved, ofte kun lidet af hvilke Sorger, der trænge sig ind i Paladserne; den forstaar det ikke, at Provøserne kunne være saa meget tungere, jo høiere Rogen er stillet, og at de urolige Storme fuldstaaet Spirene, førend de naa de lavere Bygninger. Den kjædelige Verden mener ogsaa, at Thronen ingen Leilighed giver til at øve kristelige Dyder, og mistvivler om et evangelist Sind hos de Høibaarne. Men dette er Evangeliets Mægt, at her er ikke Fri eller Træl, ikke Mand eller Kvinde, men Kristus er Alt i Alle, hvor et Menneske er fornøjet i hans Billede. Vi fremstille et saadant i en Dronnings Person, som syntes født til Glands og Herlighed, og blev høist uhyggelig, som var opdraget i Katholicismens udvortes Strengbed og dog reddede sin evangelistiske Tro fra Skibbrudet.

Isabella eller, som hun i Danmark kaldes, Elisabeth var en Datter af Keiser Maximilians tidligen (1506) afdøde Son Philip, som efterlod sig 6 Børn, af hvilke den ene blev den berømte Keiser Carl den Femte, født 1501. Hun var et omt, blidt og noget frugtsonet Barn, der opdroges hos Fæstren, den aandsstærke, alvorlige og dog hjærlige Margrethe, hvem Keiseren havde betroet Styrelsen af de urolige Nederlande, snart i Mecheln, snart i Brüssel. Opdragelsen var alvorlig, bestemt og religiøs; Margrethe sørgede i enhver Henseende for, at Børnene kunde udvistes efter den Stand, som ventede dem; blandt Lærerne finde vi den siden berømte Pave Hadrian den Sjette fra Utrecht; dog vaagedes der over, at Barndomsaarene kunde gaa stille og ensformigen hen. Keiseren tom ikke til Nederlandene; imod ham indprentedes der Børnene en stor Grefrygt. Saaledes fik Elisabeths Karakter tidlig en alvorlig Retning; da i

de senere Aar Evangeliets Magt udfolde sig i hende, forklarede dette hendes blide Kvindelighed, saa at hun kunde blive den stille Korsdragerinde, der bar sin haarde Skjebne med beundringsværdigt Taalmod. Ingen skulde have forudsagt, at det var saadanne Dage, der ventede hende. Sin Tids Etik og Brug forlovede Prindsesserne i en tidlig Alder; Isabellas Lod blev det i sit 13de Aar at blive Kong Christian eller som han kaldtes Christiern den Andens Brud. Denne Konge var en af sin Tids mærkeligste Personligheder. Det er besjendt nok, hvorledes hans Opdragelse iblandt den ringere Del af Folket havde ladet ham være Vidne til, at en verdsligsinde Geistlighed og en overmodig Adel undertrykkede de lavere Stænder; haard og lidenstabelig indviede han sit Liv til at standse disse Dvergreb; hans geistlige og verdslige Love er et smukt Vidnesbyrd om hans Indsigt i Tidens Brøst. Men den Modstand, han fandt, gav hans haarde Karakter Næring, og Tidens Storme og Uroligheder bragte ham i Forviklinger, der gjorde, at han, som af Naturen havde en dyb Retfærdighedsfølelse, efterhaanden blev en trolos Tyran. Det var i sin Tid, i hvilken Midaldderen afsluttede sig og en ny Tid oprandt; men en saadan kommer aldrig uden heftige Rystelser; ogsaa i de skandinaviske Riger brusede Oprørets Bølger; Sverrig, Norge, Ditmarsken havde forsvaret deres Uafhængighed; den indre Gjæring krævede en besindig, kraftfuld Regent; Christian kjendte ikke Maadehold og saaledes saldt han som et Offer for egen lidenstabelighed og for Tidens Storme.

Dog dette vedkommer først de senere Aar; da han friede til Elisabeth var han ved sine Forbindelser en af de mægtigste Fyrster i Europa. Tre Kongeriger lode

hans Scepter; hans Morbroder var Kurfyrsten af Sachsen, hans Svoger Kurfyrsten af Brandenburg; med Frankrigs, Skotlands og Englands Fyrstehuse stod han i Venstabs- og Slægtskabsforhold; fik han nu Maximilians Sønnedatter, saa syntes han at staa paa Lyttens og Magtens Høide. Efter vidtløftige Forhandlinger sluttedes Ægteskabskontrakten (1514); den tilkommende Dronnings Underhold fastsattes, og 250,000 Gylde skulde Christian modtage i tre Terminer som Medgift, en for de Tider usædvanlig stor Sum Penge. Elisabeth modtog Efterretningen om Forlovelsen med en 20 Aar ældre Mand med den Selvfornægtelse, som kommer sig en Prindsesse; hun havde fra sin Ungdom af vænnet sig til at underkaste sig sine Formynderes Villie, var endnu et Barn og gjorde sig glade Forhaabninger om den Herlighed, som ventede hende ved den mægtige Ægteskæls Side. Ægteskabet blev først efter Datidens Etik fuldført ved en Gesandt; Elisabeth var elsket overalt, man vilde nødigen se hende drage bort. Hvor inderligt end hendes Hjerte hang ved Fæstern Margrethe, saa var hun fra det Nieblit, Forlovelsen var bekræftet, aldeles oplyst af sin tilkommende Bestemmelse; hun elskede sin Mand, førend hun havde seet ham, og bevarede under alle Omstændelser den Trost, han havde lovet ham som Barn.

Det følgende Aar sendte Kongen et glimrende Gesandtskab, i hvis Spids Erkebiskopen af Trondhjem Erik Ballendørff stod, med 6—8 skont udrustede Skibe til Holland, for at afhente sin Brud fra hendes Hjemstavn. Der havde Stemningen allerede forandret sig meget; Rygtet om Kongens Forbindelse med Dyveke og hendes Moder Sigbrit var kommet til det burgundiske Hof; man

føgte under allehaande Paastud at forhale Afreisen. Prindsessen stod uroftelig fast ved sit Poste, og saaledes gik hun til Sø, ledsaget af de første Familier i Landet; Valkendorf havde dog faaet baade skriftlig og mundtlig Hilsen med til Kong Christian fra hans Svoger Carl, der sandsynlig ikke just i lemfældige Udtryk foreholdt Kongen den ægtefabelige Trost, han skyldte hans Søster.

Reisen var ikke heldig; i Nordsøen blev Flaaden overfalden af en frygtelig Storm; de Reisende vare haardt medtagne. Elisabeth havde ogsaa erfaret Rygtet om Kongens Kjærlighed til Dyveke; Uro, Længsel, Kummer og Søsøge angreb hende saaledes, at man frygtede for hendes Liv. Da man havde naaet Nordspispen af Jylland ved Skagen, saa onskede den dødsfælle Prindsesse at landstættes der; men Gesandterne, som nodigen vilde, at hun skulde se Danmarks ødeste Egn, forstredte hende, at Kjøbenhavn ikke var langt borte, og saaledes løb den lille Flaade (den 4de Aug.) ind i Helsingør. Hendes første Forretning var derfra at tilskrive Margrethe et Brev, som endnu høves, seld af Dødsbed og bange Forventninger af de Ting, som skulde komme.

Kongen mødte hende med stor Pragt ved Hvidovre, hvor den stakkels Dronning maatte udholde at høre paa en flere Timer varende latinist Velkomsthale af Biskopen*); hendes Indtog i Kjøbenhavn forherligedes ved de mange høibaarne Personer, som vare tilstede ved den, Kongens Farbroder, Hertug Frederik af Holsten, hans Svoger og Søster, Kurfyrsten af Brandenburg og Gemal-

inde, i Keiserens Navn Hertugen af Mecklenborg, Gesandter fra Kurfyrsten af Sachsen og Paven foruden mange Andre. Kroningen og Formælingen foregik den 12te August ved Erkebiskop Birger; men Alt var isdevarslende; Dronningen var under alle Fæstligheder bestandig syg og udmattet; ligesom der havde raset frygtelige Storme ved Prindsessens Daab, saaledes gjentoges de ved hendes Kroning, saa at Frue Kirkens Spir faldt ned; i Jylland havde man mærket et Jordstjælv; en tilstedeværende Stjernefald havde, som man mente i en Rus, Andre troede det var forudseende, hilset Hertug Frederik som Konge. Alt dette udlagdes siden som Varler.

Fra Elisabeths Ankomst til Danmark var hendes Fred borte; hendes Egetestament blev en Skole for idel Selvfornægtelse, Savn og bitre Videlser, som bragte hende i en tidlig Grav. Kongen viste hende vel megen Opmærksomhed og Hengivenhed, anviste hende efter Tidens Leilighed ikke ringe Indkomster, gav hende Andel i Regjeringsagerne og overdrog hende vigtige Hverv endog i afgjørende Debliske; man har endnu et ikke ringe Antal Breve, som ere vexlede mellem dem, steds paa Dansk, hvilket Sprog hun strax lærte og skrev, om end usfuldkomment. Men hans Hjerte var delt imellem hende og Dyveke; denne indtog den samme Plads, som for Kongens Giftermaal. Dette Forhold var ikke ubesjendt for Dronningen; men hun bar det med en selvfornægtende Taalmodighed og deltog aldrig i de Forsøg, som Hoffet og Andre foretog sig, for at opløse denne Forbindelse; Kongen optog saadanne Forestillinger meget unaadigt, og de, som voode at høre deres Misfornoielse, maatte undgaae derfor, saaledes Erkebiskop Erik Valkendorf og Overhofmesterinden Fru Anna Monstrup.

*) Den Tids Stk. krævede lange Taler ved saadanne Anledninger; jo fornemmere Gæst, desto længere Tale
Red.

Kongens Gaardnaakethed medførte endelig den sorgelige Udgang, at Dyrveke blev forgivet, og Torben Dre maatte bøde med Livet; den adle Dronning, som allerede den Gang blev tilbedet af Høie og Lave, glemte al Uret, som var hende vederfaaren; i Epidfen for sine fornemste Damer gik hun til Kongen, gjorde et Knæfald for ham, for at bonfalde ham om at skaane Torben; men han var ubønhørlig; den Mistænktes Hoved saldt. Mærkværdigt nok er det, at Dyrvekes Moder Sigbrit fra den Tid af stod i noie Forbindelse med Dronningen, som ofte modtog Kongens Befalinger igjennem hende, hvad enten det nu var, at Dronningen bragte sin Egte- mand ogsaa dette Offer, eller den noget svagelige, i Danmark temmelig ensomme Dame fandt en velkommen Støtte i den stærke og kloge Landsmandinde; vist er det, at man finder et vensabeligt Forhold mellem begge Kvinder, og at Sigbrit snart og kraftigt satte Dronningen ind i alle Forhold.

Disse vare under hele Christians Regjering vanffelige; Krigen med Sverrig antog en betænkelig Karakter; Kongen trængte til Penge og Tropper og gav sin Gemalinde i temmelig ublide Ord Befaling at indkræve den ham tilkommende Rest af Brudestatten; hvor ubehageligt dette end var, saa var det endnu ikke det Værste. Forholdet mellem Kongen og hendes Elægtninge blev stedse mere og mere spændt; han var yderst forbitret over at Carl, medens Keiser- valget stod paa, havde talt i høflige og smigrende Ord til ham, men saasnart han var bleven udnævnt til Keiser, strax istemte en anden Tone; at han, da han (1521) havde gjort en Reise til Nederlandene for at erholde sine tilgodehavende Penge, vel var bleven prægtigen modtaget, men dog opholdt med Snaf; han

havde forvist Dronningens Skriftestader fra Hoffet og ladet en af hendes Kammerjunker straffe paa Livet. Grunden hertil er ikke tilstrækkelig oplyst. Det burgundiske Hof skrev Christian alvorlige og truende Breve til i den Anledning, og Alt indede hen paa et Brud mellem begge Hoffer. Elisabeth led overordentlig ved disse Forviklinger; hendes Hjerter hængte ved Tanten og Brodrene; men ogsaa sin Gemal var hun hengiven i kvindelig Trost; han skrev hende kjærlige Breve til angaaende offentlige og hemmelige Sager; hun anede, hvor snart hun vilde komme til at trænge til deres Elægtninge.

Thi Ubvillien mod Kongens voldsomme Opførsel havde udbredt sig til den danske Adels; efter Blodbadet i Stockholm ventede de en lignende Skiebne; Sigbrits hovmodige Færd forbitrede Gemytterne, indtil den jydsk Adels Opsagde Kongen Huldskab og Trost. Kongen tabte, som det er bekjendt, be- synderlig nok sin Fatning i det afgjørende Dieblit; ogsaa i denne Farens Stund maatte hun, efter Kongens Befaling, skrive til Margrethe om Hjælp; hun maatte tage Sigbrit til sig, skjule hende „for at hun skulde holde sin Mund“, thi „her er et underligt Regimente i Landet, og de besyldte Ingen for det uden Sigbrit alene.“ Og dog besluttede Kongen at flygte ud af Riget med sin Hustru, Børn, Klenodier og Brevstaber. Rigsraadet og Hertug Frederik tilbød Dronningen, at hun kunde blive i Landet, de vilde forsørge hende vel og lade hende beholde kongelig Anstand; men hun afsviste Tilbudet med en kristelig Hustrus Trost og svarede, at hun hellere vilde leve i Landflygtighed med sin Mand, end regjere uden ham. Saaledes drog hun bort fra det Land, som kun havde bragt hende liden Nykke,

med tre smaa Børn; to andre vare døde i en spød Alder. Men hun gik i en Landsflygtighed, i hvilken nye Lidelser og Savn ventede hende, men i hvilke hun befæstede den Tro hos sig, som overvin-der Verden.

En frygtelig Storm kastede de Rei-sende op til Norges Kyster; nogle Skibe gik til Grunde; endelig landede de med Resten den 1ste Mai i Beere paa Den Walschern; derfra begav de sig med kon-gelig Anstand til Stattholderinden i Me-cheln. Denne By var den Gang et livligt Regjeringshæde, hvor det bur-gundiske Hof holdtes; de anseeligste Mænd boede der; Gesandter fra de udenlandske Mægt kom til og fra, thi der var Kancelliet for de nederlandste og spanske Anliggender; der residerede en Erkebiskop og den katolske Gudstjeneste holdtes med al mulig Pragt.

De Reisende vare meget uvelkomne; Rygtet om Kongens Grusomheder vare udbredte med udsmykkende Fortællinger i Flyvestrifter ved alle Europas Hoffer; det burgundiske Hof havde særskilt Nar-sag til ikke at ynde Kongen baade for-medelst Dyvete og Sigbrit og hans ube-hagelige Gjældsfordring; man havde Mistanke om, at Kongen og Dronnin-gen yndede den lutherske Lære, hvilket naturligtvis var den strenge, katolske Margrethe en Torn i Sinene; næsten dagligen indløb der Brevsfaber fra Fre-derik, fra Rigsraadet, fra Lybekerne om ikke at understøtte Kongen; men paa den anden Side var Elisabeth Søster til „Christenhedens Overhoved“ eller Kei-seren og forbundet med Margrethe fra sin Barndom; selv Christian var endnu mægtig, naar han fik Understøttelse af sine mange hoibaarne Slægtninger; man var altsaa paa alle Sider forlegen. En liden Ruse fik man, da Kongen i Juli s. A. med Dronningen reiste til England

for at søge Hjælp hos Kong Henrik VIII; Børnene bleve tilbage hos Mar-grethe; „der var megen Graad og Bemo-d ved Afskeden.“ I England fik de kun jagre Ord, men ingen Hjælp; Elisabeth saa bedre end hendes Mand, hvor slemt hans Sag stod, og at der ikke var at tænke paa nogen kraftig Understøttelse til at faa det tabte Rige tilbage, men hun vedblev dog at deltage i alle Bestræ-belser med koinkelig Trost.

Fra den Tid finde vi hende omvæn-ende fra det ene Sted til det andet, snart opholdende sig i Nederlandene, snart i Tydskland, hvor hun længst var i Berlin hos Kurfyrsten af Branden-burg, en katolsk Fyrste, som levede i slet Forstaaelse med sin Gemalinde, Kong Christians Søster. Dette Op-hold, medens Kongen drog om for at opbyde sine Slægtninger og Forbundne til Hjælp, var hende yderst pinligt; hun vidste ofte ikke, hvor hendes Gemal var, hun tilbød ham og hengav ham gjen-tagende Gange sine Klæudier for at hjælpe ham ud af hans stadige Penge-forlegenheder, og fortæredes af idelig Vængsel efter ham og af Engstelig-hed over de Fiender, som efterstræbte ham. „Jeg beder Eders Naade, at Eders Naade ser Eder vel for,“ skrev hun i November 1525 fra Berlin, „thi jeg ved vel, at der staar Mange efter Eders Naades Hals. Og beder jeg Eders Naade, at I snart ville lade mig komme efter Eders Naade. Jeg vil fast hellere blive hos Eders Naade og lide, hvad jeg kan, end jeg vil være fra Eders Naade og have Alt det, jeg har; thi jeg kan ikke blive glad, thi jeg er altid i Frygt for, at Eders Naade skal komme Noget til,“ og nogle Dage senere: „Jeg længes mig ihjel, medmindre Eders Naade snart stikker Bud efter mig.“ Hun advarede ham idelig mod Speidere

og mod hans beslægtede Fyrsters Tro-
løshed og Egennytte; hun var i en pin-
lig Stilling ved et Hof, hvor hun skulde
tage sig af sin Mands Sager, og dog
var omgiven af saa mange ugunstigt
stemte Personer.

Men i Tydskland vandt de dog begge
et større Gode, end alt Andet; deres
Hjerte blev grebet af Evangeliet; Kon-
gen havde gjort personlig Beskjendtskab
med Luther og Melancthon, han hørte
den Første prædike; „han havde,” skriver
han, „endnu aldrig hørt Nogen prædike
Evangeliet saaledes; han var beredt paa
at lide Alt, siden Kristus havde lidt saa
meget for os.” At det var alvorlig
ment hos Kongen, derom var der ingen
Tvivl; han søgte jo paa egen Beføstning
at lade Bibelen oversættes paa Dansk af
Hans Wiffelsen, og sendte sin Gemal-
inde saavel de enkelte Ark, der udkom,
som andre evangeliske Skrifter; han ud-
taler sig ogsaa til Dronningen i et gud-
frygtigt Sindelag: „At I skrev os, at
vi skulde tage os ivare, da haabe vi vis-
seligen, at vi have En, som tager os
ivare, det er Kristus, hvilken vi befale
Eders Stand, Liv og Sjæl til evig
Tid.”

Men hans ustadige Tænkemaade, den
Begjærlighed, han havde efter at faa sit
Rige igjen, til hvilket Hjælpen beroede
paa Keiseren og andre Fyrster af streng
katholsk Retning, den idelige Nød og
Forlegenhed, som bragte ham i megen
Afhængighed, alt dette bevirkede, at hans
Sind ikke kunde fastholde den vundne
Overbevisning under de trykkende Om-
stændigheder. Underledes var det med
Elisabeth; hun greb det rene Evangelium
med et kvindeligt Hjertes Varme, søgte
sin Trost og Opreisning deri, og beva-
rede sin Tro under de haardeste Provel-
ser, endog saa under de haardeste Anstren-
gelser. Vi kunde anføre mangfoldige

Bidnesbyrd om hendes Sindelag; Chri-
stian Winther, som i et Brev af 17de
Februar 1524 meddeler hende om Kon-
gens hemmelige Afreise fra Wittenberg,
skriver til hende: „Kjæreste naadige Frue,
jeg beder og formaner Eders Naade, at
Eders Naade altid vil være ved et godt
Mod og ikke lade den store Gjenvordig-
hed og Modgang gaa Eder til Hjerte;
thi det Sværeste er nu overstandet; hvad
kan Eders Naade nu tabe mere, da det
nu Altsammen er borte, for hvilket Eders
Naade skal takke Gud; thi det er Guds
Willie og endelige Gjerning, at saa skal
ste, at alle Menneſter skulde kende ubi
Eders Naade og vor naadigste Herres
Forsølgelse, at han er Gud, som kan
gjøre de Rigeste fattige og de Fattige
rige igjen, og salige ere de, som ubi saa-
dan Forsølgelse kunne være taalmodige,
som Kristus selv siger hos Matth. i det
5te Kapitel” o. s. v. En saadan Troste-
tale fandt Indgang i en beslægtet Sjæl.

Den sjebnæsvangre anden Rigsdag
nærmede sig i Nürnberg. Dertil ind-
fandt sig Kong Ferdinand (1525), Kar-
dinal Campeggius, Gesandter fra de
tydske Fyrster og Rigsstæder, for at af-
handle om Religionen; ogsaa Christian
vilde der tale sin Sag. Den keiserlige
Gesandt Hanart, som skjønt Katholik
dog havde den dybeste Hoiagtelse for den
ædle Dronning, fraraadede i et Brev til
hende Kongen fra at møde selv, eftersom
der var saa Mange, som vare ilde stemte
mod ham; det danske Rigsraad og Fre-
derik havde ogsaa indleveret Noter og
Skrifter, i hvilke hans Karakter var
skildret med de sorteste Farver. Da be-
sluttede Elisabeth paa hendes Mands
Begjæring at rejse til Nürnberg; stille
og uden Bram kom hun den 21de Marts
til Staden, stedtes den følgende Dag til
Audients hos sin Broder Ferdinand,
for hvem hun næsten var en Fremmed,

hvor hun paa en rørende Maade omtalte den Godhed, Kurfyrsten af Sachsen havde vist hende. Nogle Dage derefter forte hun sin Mands Sag for den glimrende Forsamling med en saadan Varme, at Alle bleve grebne. Et Dienvidne fortæller: „Dronningens Fremtrædelse var beklagelsesværdig og vakte hver Mands Medlidenhed; jeg har i Sandhed seet saa Raader, hvis Dine ikke stode fulde af Taarer; men omenstjont hun omtalte sin Mand med megen Trost, saa talte dog de Omringstaaende meget ilde om Kongen; var hun ikke, saa blev der sandelig ingen Hest sadlet.“

Dog glippede her alt Haab. Guds Rige led Vold i Nürnberg; mægtigen trængte mange tusinde Menneſter sig til Evangeliet; flere Riddere, Grever, Hof-folk og Borgere, Folk af alle Stænder nøde Nadveren under begge Skikkelser, til stor Forbitrelse for Ferdinand og Legaten. Ogsaa Elisabeth skulde ikke sin Overbevisning i den afgjørende Stund; efter sit eget Hjertes Drift og efter sin Gemals Raad skristede hun for den lutherſke Præst Oſtander og nød Nadveren efter Herrens Indstiftelse. Denne aabenbare Betsjendelse forbitrede hendes Broder til det Yderſte; i et Brev til sin Mand, hvori hun skildrer, „hvoreledes Hoffet i Nürnberg gjorde sig fremmed mod hende,“ ytrer hun: „Dg haver min Broder talet til mig om det, at E. N. har været hos Luther, og sagde han til mig, at han vilde give hundrede tusinde Gylden, at E. N. ikke havde gjort det. Men jeg gav ham et tilbørligt Svar derpaa, som jeg skal sige Ederſ Raade, naar jeg kommer Eder til Orde.“ Den ædle Kvinde vilde ikke bramme med sit heltemodige Svar; men vi kjende det af den kursachſiſke Gefandts Beretning; Ferdinand, som allerede tilforn havde yttret, at han hellere vilde se hende

druknet, end at hun skulde tale med Luther, sagde nu i sin Brede, at hun ikke mere var hans Søster. Med kristelig Ydmøghed og Fortroſtning ſvarede hun: „Vor fælles Moder har dog bragt os begge til Verden som kjødelige Søſtende; — hun vilde holde sig til Guds Ord og i dette erkjende Gud og intet Menneſte; i alle andre Ting vilde hun gjerne underkaſte sig sin Broder og lyde ham; vilde han fornegte hende som Søster, saa fik det at være; hun vilde henſtille det til Gud“ — et ædelt Svar, som er saa meget ſjønnere, som hun vidſte, hvor meget det forværedes hendes Sag; men hun vilde ikke kjøbe Hjælpen ved at fornegte sin Tro. Den keiſerlige Gefandt Hanart ſpurgte hende under fire Dine, om det var ſandt, hvad der fortaltes overalt om Kongens Grufomhed; „Dronningen ſvarede mig,“ beretter han, „ſom det ſommeede sig en reſtaffen Kvinde: men de Andre ſige, at det noget nær er ſandt.“ Han vilde overtale hende til at møde ved den ſtore foreſtaaende Forsamling i Hamborg, hvor de danſke og nederlanſke Fyrſters Gefandter ſkulde ſamle sig i Chriſtians og de nordiſke Rigers Anliggender: „hun var mere elſket og man onſkede jo hende tilbage til Riget.“ „Men jeg mærkede ſnart,“ ſriver Hanart, „at hun, ſaaledes ſom det ſommer sig en dydlig Prindsſeſſe, der underkaſter sig Kriſtendommens Lov, ikke vilde ſtilles fra Kongen eller forlade ham, men være beredt til at tjene ham i alle hans Gjenvordigheder, hvor haarde de endog maatte være.“

Efter idelige Underhandlinger, hvori hun maatte paatage sig en udførlig Korreſpondance og udføre ſin Mands Befaling, ankom hun meget lidende til Nederlandene, hvor Margrethe anviſte hende og hendes Børn Bolig i en venſelig liden Stad Pier i Brabant og en

ganste anstændig Høfholdning; til for
saa Mar siden kaldtes dette Huses Plads
endnu „Kongen af Danmarks Hof.“
Hun vandt snart Indvaanernes Yndest;
men Christians urolige Aand tilstedede
ham ikke at opholde sig længe der; Mar-
grethe havde sin Nød med ham; han
vilde med Dronningen til Spanien,
men kunde ikke finde Skibe. Margrethe
vilde vide, hvorledes det stod sig med
Kongens Forhold til Luther, og trængte
ind paa Isabella, at hun skulde give
hende Underretning; Statholderinden
vilde ogsaa vide, hvem af hendes Følge
der holdt til den fjætteste Lære. Chri-
stian, som var borte, tilskrev hende, at
hun skulde svare, at Kurfyrsten af Sach-
sen havde været den Gæst, som havde
taget sig af ham, „med flere Ord, som
I skulle ankomme af Herren, som han
vel skal give Eder; tror paa ham, det
skal ikke skade Eder.“

Isabellas Hælbred var af Rummer og
Sorg og Anstrengelser i hendes Mands
Sag aldeles nedbrudt; forgjæves havde
man forføgt Badene i Achen. Dog
endnu var hendes Landslygtighed ikke
til Ende; muligvis for at rejse Penge,
maatte hun igjen til Tydskland. I
November 1524 finde vi hende igjen i
Berlin. Christians Sager havde for-
været sig daglig; Kurfyrsten af Bran-
denburg og de brunsvigiske Hertuger,
som havde sat sig i stor Gjæld for at
opdrive Soldater til ham, trængte paa
og vilde have Penge; han var ikke stikker
mere og maatte forsyne sig med Leide-
brev fra Keiseren. Elisabeth var i dø-
delig Angst for ham; hun vidste ikke al-
tid, hvor han var. Dette forøgede hen-
des Svaghed. Allerede næste Maaned
vendte de tilbage til Brabant, hvor de
nu toge stadig Bolig i Lier. Derfra
bestjættede Kongen sig alvorlig igjen

med den Tanke, som helt opfyldte ham,
at vinde sit Rige tilbage.

Dronningen nærmede sig sit Endeligt.
I Mai hentede Statholderinden Bornene,
som formedelst Dronningens Svaghed
skulde opdrages i Mecheln; det var et
haardt Slag for Elisabeth. Dette Mar
var der udgaaet Kapere, som Christian
havde givet Brev og Tilladelse til denne
Bedrift; disse foruroligede den hollandske
Handel og voldte store Forvællinger; det
var sørgeligt nok, at den dødsfrygt Dron-
ning lod sig forlede af Kjærlighed til sin
Mand til at sætte sit Navn under disse
Kaperbreve; Fribytterne bleve grebne i
Hamborg og Admiralen tilligemed 73
Fanger henrættede som Sorovere, uagtet
Elisabeth i en vemodig Skrivelse gif i
Forbøn for dem. Ikke alene denne sør-
gelige Strid i hendes Indre forøgede
hendes Lidelser, men ogsaa fornemme-
ligen den Omstændighed, at Statholder-
inden blev uvenlig mod hende. Hidtil
havde Elisabeth indlagt saa mangt et be-
dende Ord for sine Troeskæller, der
bleve forfulgte, i Mecheln for deres
Troes Skyld, og ved sin Forbøn reddet
dem fra Døden. Nu blev hendes For-
bøn ikke mere antaget, og den dybt ned-
bøiede Dronning erfor med Bedrøvelse
de Evangelistes Martyrdøm, uden at
kunne hjælpe dem. Al Lægehjælp var
ogsaa forgjæves. Genimod Enden af
Maret reiste Christian med den syge
Dronning til Zwynarde, et Kloster i
Nærheden af Gent, som hørte til Peders
Abbedi der; Abbeden var hans Ven; der
kom de den 5te December 1525. Hun
mærkede, at hendes Dage vare talte, og
ønskede inderligt at se sine Børn; Mar-
grethe sendte dem tilligemed flere Hoffolk
og Præster, som skulde forene hende med
den romerske Kirke. Hvor inderligt hun
ønskede sin Mand, derom vidner et endnu

opbevaret Brev, Dronningen skrev fem Dage for sin Død paa Sottesjengen, med egenhændig Underskrift, men med ry-stende Haand, i hvilket hun anbefaler sin Egtefælles Anliggender til Margrethes Omfjorg; men hendes evangeliste Overbevisning var fast. Kongen havde anmodet sin Skriftefader Hans (eller Jens) Moenbo om at komme til „Svinarde“, for at staa dem bi med sin Tjeneste; uviist er det, om han kom tidnok.

Hun døde den 19de Januar 1526. Hendes Egtefælle skildrer hendes Død i et Brev til Puther (den 28de Januar 1526) med følgende Ord: „Men efter-som hendes Sygdom tog til, saa har vor Gemalinde ganske og aldeles hengivet sig til Gud vor Fader og Kristus vor Frelser, stillet sit Sind og Hjerte til ham alene i en fast Tro, bedet alle Men-nesker om Forladelse og Tilgivelse, og ydmyggelig begjært sig af Hver, at holde stadigt fast i Forbon for hende til den Almægtige, at han naadigen vil forunde hende sin guddommelige Naade at have en sand, stærk og fast Tro til ham og fortroste sig til hans grundløse Barm-hjertighed og gjerne efter hans Villie undsfange Døden o. s. v. Og da hendes Svagelighed tog alt mere og mere til, saa har Fru Margrethe stiftet sit Budskab og andre fornemme Folk til hende, der skulde overtale hende til at betræde den papistiske antikristelige Troes Bei. Saa har Gud efter sin Mildhed betaget vor Gemalinde Mælet i rette Tid, saa at hun ikke gav noget Svar derpaa; ikke destomindre have de smurt hende med Olie og ikke afladet med Overtalelse. Men hun havde tilforn med inderlig Rængsel, fast Tro og velbetænt Mod annammet det hellige, høiærværdige Sakramente efter ret kristelig Vis, og da en af vore Præster formanede hende efter Guds Ord, saa lovede hun os at blive

bestandig i ret, stærk Tro til Herren og ikke at svare paa de Andres Overtro, indtil hun blev ganske maalloos, men tog med mange Tegn paa en sand Tro sidst Afsted fra Berden den 19de Januar. Den Almægtige være hendes Sjæl naadig i al Evighed! Men vi have det utvivlsomme sikre Haab, at hun er den evige Saligheds Barn. Dertil hjælpe os Gud, Amen.“

Kong-n vilde dog ikke have dette Brev bekendtgjort strax; det burgundiske Hof vilde nodigt, at det skulde blive vitteligt, at en Søster til Katholicismens første Forsvarer, Keiseren, var død „som en Rjætterste“; man lod derfor indlægge en Beskrivelse af hendes Død af Thomas Blankaert, Rektor og Notarius i Zwynarde, ifølge hvilken hun døde i den takholste Tro.

Hendes Død vakte en almindelig Sorg; i Belgien, Spanien, Østerrig, ja endog i Danmark læstes der Sjælemesser for hende. Puther omtaler hendes Liv og Død med megen Hoiagtelse; endog Kong Henrik den Ottende var berøget. Hun blev begravet med kongelig Pragt i Gent, hvor hendes kostbare Monument stod indtil de Franske i 1810 erobrede Gent; Kirken blev et Magasin, og Soldaterne plyndrede alt Solv og Kobber fra den. Presten i Pederstirken, Malingie, antog sig den ædle Dronnings Ben, som snart fik sin eneste Son Hans's Lig i sine Arme, og lod dem bjsætte i en Tombe (i: Grav) i den restaurerede Kirke.

Vi ende med Holbergs Ord: „Dronning Elisabeth var en af de kosteligste Dronninger, som Danmark nogensinde har havt. Ingen Regent kunde dengang slutte et fordelagtigere Egtekab; thi hun var en Datter af en mægtig Konge, en Keisers Søster og bragte Riget en stor Støtte, Kongen Ansæelse ved sin fornemme Herkomst, ikke at tale om den

store Brudestat, hvis Ege aldrig var seet i disse Lande. Men fordi hun, end som en Himlens Gave, og alle vel-sindige Danske maatte oprigtigen begræde hendes Ulykke."

3 Skumringen.*)

(Fortælling af N. Fries.)

Første Kapitel.

Et Fattighus.

"Skumringen", saaledes heder Gaden, sandsynligvis fordi den er saa lang og smal, og de gamle Huse er med sine Gable saa langt forover byggede, at kun ved høieste Middag, naar Kloffen lyder fra Mariakirken og forkynder Spisetid, det fulde Dagslys trænger derind, — ellers hersker der bestandig et Slags Halvmørke.

I denne Gade laa et Hus eller rettere sagt en Kønne, en lav, enetages, gammeldags, liden Bygning. Ligesom paa et Mennefsaansigt havde Maren indpræget sin Skrift paa dette lille Hus, — ja, man kunde her læse om hends fundne Aarhundreder. Disse smaa, i Bly indfattede Binduesruder var saa dunkle og mørke, at man vel maatte spørge: hvor længe er det vel siden de var lyse og klare? — Og denne Dør! ja, hvem gjør vel nu saadanne Døre? — Den var overslaaret paa Bred siden, og Buen over den øverste Halvdel forstret med allehaande Billedværk. Istedet for Kloffe at ringe paa med, var den forsynet med en søer, tung Jernring, hvor med man kunde banke som med en Hammer, og den kunde blot indensfra lukkes baade op og igjen. Men de gamle Mure stod fast paa sit Granitunderlag,

og det gamle mosgroede Tag var ogsaa endnu godt og tæt, thi det blev hvert Aar efterseet og istandsat.

Huset havde ogsaa noget at fortælle, og det var noget Godt. Inde i Muren, paa høire Side af Døren, var indfattet en stor graa Sten, og i Stenen var en gammel Skrift indgravet, der lød saaledes:

"Anno Domini 1662 har Borgermester i denne Stad, Kristian Laurentius Knudt, og hans Egtehustru Katharina Vergitta Elisabeth, født Freymuth, indstiftet dette Hus til Bopæl for fire ærbare og dydige Enter, og dertil legeret en Præbende af to Mark at udbetales til enhver af dem, den første i hver Maaned. Gud til Vre og denne By-menighed til Nytte og Gavn.

Soli Deo gloria."

Siden hint Belgjorenheds Aar havde der saaledes, efter disse milde Stifteres Villie, bestandig boet fire Enter i det lille Hus, og vi ville haabe, at det ogsaa bestandig har været ærbare og dydige Enter.

To boede paa Forsiden ud til "Skumringsgaden", to til Bagsiden, hvor "Skumringen" var endnu dybere; thi den lille trange Gaardsplads var omringet af store, nymodens Huse med mange himmelhøie Stager, der med kun

*) "Lyshilleder". Tre Fortællinger etc., udgivet af S. Aschehoug & Co., Christiania.

fire Fods Mellemrum vendte Rygsiden til den fattige Stiftelse. Det stakkels lille, gamle, Hus laa der sammenkrobet i sig selv, som om det frygtede for med sin Tilværelse at fornærme disse store, hoffærdige Bygninger, saa disse i sin Brede over, at det eksisterede, vilde styrte ned over det. Naar en spag Røgsoile steg op fra dets lave Skorstene og naaede op til de store Husets første Etage, da syntes det, som om den ikke vovede at gaa høiere op til de mægtige Speilglasruder, men sneg sig hange og undseelig til Siden og ned igjen ind i de gamle, dydige, ærbare Enfers Dine, der maatte tørres af med Snipperne af deres Forklæder, og den bestedne Mælkesuppe i de grove Perfrukter maatte omhyggelig til-dækkes med Bliklaag for ikke at blive røget.

„Ja, hvem der kunde saa en Fremstue til Gaden i Stiftelsen, — eller, som man ogsaa sagde, i „Knudshuset“, — den var rigtignok lykkelig! Der glimtede i de længste Sommerdage om Eftermiddagen mellem tre og fire en Solstraale ind i Vinduesarmen; der kunde man til Nod opelste en noisom Geranium eller et Myrthetræ; der havde man den herlige Udsigt til Vagerboden ligeoverfor med sit smukke Vagerstildt, og kunde anstille Sammenligning mellem de virkelige Kringler og de smaa, som oftest slette Brod, der aspressede mangt et Suk, medens man stirrede op til de store, prægtige Afbildninger som til længst for-svundne Idealser.

Men Udsigten var dog i ethvert Tilfælde deilig! og saa meget deiligere, som der under Vagerboden var en Kjælder, i hvilken forstjellige Madvarer var fremstillede til Salg. Der stod i det lave Vindue, der gik lige ned til Gaden, store Stykker Smør, saaledes som Bonderne bragte dem til Byen; om Som-

meren guldgule, om Vinteren hvidagtige og lyse. Saa var der hele Rækker af Flestesider og Stinker, ogsaa smaa fine Silb paa Fade, der kunde bringe Ens Tænder til at løbe i Vand. Til sidst var der heftet en Pap Papir paa den ene Vinduesrude, hvorpaa der stod skrevet: „Friske Æg!“

Hvor saadanne til Mennesselivets Op-hold nødvendige Sager bliver frembudt, — det være i Kjældere eller paa Torve, der pleier der ogsaa altid være megen Trafik og mange Menneſter; thi saadanne Ting gaar aldrig af Mode. Did kommer de hjære Husmodre og Tjenestepiger trippende, Tjenere, Oppassere og en Skare af halvvoorne Gutter og Piger, der paanode En sin Hjælp til at bære Varerne hjem. Da seiler det heller ikke paa alstens Nyheder og Gjengiven af Rygter med stedse forøget Tilſætning fra Byens forstjellige Kanter.

Alt dette kunde nu de to lykkelige En-ker, som Skjebnen havde været saa gunstig at anvise en Bolig i Fremstuen, paa en Maade nyde med. Vistnok var Fristelserne for disse saa meget større, saaledes at der af den maanedlige Indtægt, de to Mark, vandrede flere Skil-linger over til Vagerboden og Kjælderens end streng Økonomi egentlig tillod; og Synet af de store Forraad af det deiligste Smør i Verden, der præsenterede sig tilskue derover, foranledigede, at det usforvarende blev lagt noget for tukt paa Brodet.

Det gjaldt altsaa ogsaa her, at hver Ting har to Sider, og dersom det ikke havde været her i „Skumringen“, kunde man sagt: „Hvor der er meget Lys, er der ogsaa megen Skygge!“ Derfor havde de to Urbare og Dydige, der ved Borgmesterens Godhed boede i Bagstuen, ogsaa deres Fortrin. Vistnok var Skumringen her dyb i en betænkelig Grad,

saaledes at de gamle Koners Dine for det meste blev lyssky, og naar de engang kom ud i det fulde Dagslys, blinkede de og holdt Haanden for Dinene, eller bandt et Torflæde om Panden, som de kunde trække ned, naar det gjorde ondt; nogle af dem bar ogsaa grønne Dienstjærme.

Udsigt var her nu aldeles ikke, men vel Indsigt, og den var ofte ikke saa ilde. Fra de bagerste Vinduer kunde man nemlig ganske godt se ind gjennem de store Vinduesrunder paa de foranbyggede Naboehuse, hvor ofte pyntede Damer og Herrer sad ved dækkede Borde, og alle Rigdommens Herligheder udfoldede sig for de blinkende Enkeoine. Da havde de god Anledning til at tænke paa Evangeliet om den rige Mand og den fattige Lazarus og prøve sig selv, om de holdt godt Venskab med Englene, saaledes at de turde haabe engang at blive baaret fra Skumringen op til det evige Lys i Frelserens Skjød.

Den ene af de Enker, som nu beboede Bagstuen, blev ogsaa ved sit Dobnavn stadig erindret om de fjære Himmelbeboere, thi hun hedte „Engel Kruse“, i Almindelighed kaldet: „Mor Kruse!“ Hun sad i det allerdunklest Hjørne mellem et gammelt Skab af Egetræ og den lille Viltæggerovn af Jern, paa hvis Bredside Billedet af de hellige tre Kongers Tilbedelse var at se. — det vil sige, naar man havde tændt Lys. For Mor Kruse var det nu ganske det samme, om hun boede i Fremstuen eller i Bagstuen, om hun sad ved Kaffelovnen eller ved Vinduet; thi hun havde allerede i flere Aar været stofblind. Det Smule Dienlys, hun bragte med sig i Stifelsen, var efterhaanden her i Skumringen gaaet ganske ud, og den stakkels Gamle vilde været slemt deran, dersom hun nogen Haandsrækning og Hjælp havde

havt. Derfor havde man tilladt hende at optage hos sig en Broderdatter. Denne stod nu netop ved et Strygbræt og strog en brusende Valfjole, der som en lys Sky syntes at oplyse Dæmringen i Stuen.

Samme unge Kone var henved tredive Aar gammel, men efter hendes Udseende maatte man antage hende for meget ældre; thi hendes smale, blege Ansigt viste dybe Linier og Spor. Dog saa man ved nærmere Betragtning snart, at ikke Tiden, men Sorg og Kummer her havde skrevet sin Skrift, som ikke de mange nedrullende Taarer havde kunnet udslette; — det gjorde gammel for Tiden. I de dunkle Dine var alt det Liv og den Glæde, som engang havde lyst ud af dem, forlængst forsvunden, disse Dine passede ikke mere for Solstinet derude i den glade Verden, hun passede godt til den Enkestue i Knuds Stiftelse, der laa vendt til Menneskelivets Bagside. I det sorte, glindsende Haar, som i en tyk Flette laa slynget om det fine Hoved, viste sig hist og her en just ikke saa sjelden Solvraad.

Denne Kone havde egentlig havt isinde at forsjene sit Brød ved Som og allehaande fint Haandarbejde, men det lod sig ikke gjøre her i denne mørke Bøllig, hun maatte strax opgive enhver Tanke herom. Nu havde hun begyndt at vaske fint Løi, og det manglede hende ikke paa dette Slags Arbejde.

Var denne Kone da ogsaa Enke? — Vi kunne sige baade Ja og Nei hertil. I Grunden var hun meget slemmere deran end en Enke; thi en Enke har modtaget sin tunge Skjebne af Guds Haand, — kan derfor ogsaa trostet boie sig under denne Haand, og naar hendes fjære Mand er gaaet hjem i Guds Fred, saa ved hun, hvor hun har at søge og gjenfinde ham. Naar hun i sit stille

Kammer folder sine Hænder og beder, saa er hun med ham hos Herren, og naar hun gaar til Gudsbord, saa smager hun den samme Fred paa Jorden, som han har i Himlen! Det er den hellige Trost i en gudhengiven Enkestand.

Denne arme Kone var meget mere beklagelsesværdig, havde en langt tungere Skjebne, — kort sagt: hendes ulykkelige Mand var i Tugthuset! — ved sin egen svære Brode, i Tugthuset!

Denne indeslutter i sig saa megen Jammer, at vi vel kan begribe, at denne Kone ved Stryggebrætter ser ældre ud, end hun er, saa meget mere, naar vi ogsaa idag ser en Taare falde ned paa det fine, hvide Toi, som hun hurtig lader fordampe under det samme Jern, og vide, at hun er tilmode, som om hun med et gloende Jern var paatrykt et Skam- og Brændemærke. Man ser hende derfor aldrig ude om Dagen, kun om Aftenen gaar hun i de Riges og Ulykkeliges Bolig og henter de Baltholer, Kniplinger, Elor og alstens fine Sager, som sammenknyttet og indpakkert i Bunder overgives i hendes Hænder; og efter nogle Aftener gaar hun atter derhen for at bringe disse Kunstværker rene og opstragne tilbage, og modtage derfor sin moissommelig fortjente Løn.

De unge Damer og fine Frokener, som i glade Rækker med Lyst og Latter svæve om i disse lette Dragter, ane ikke, hvor mange Taarer der er fordampet i de Spindelværgebandter, hvori de tage sig saa deligt ud.

Dog gif det ogsaa med denne Kone og hendes Hjerteforg, som det bestandig gaar den himmelfste Faders Born, nemlig efter det Ord: „Han lægger os vel en Byrde paa, men han hjælper os ogsaa at bære den.“ Og Hjælpen var en dobbelt en Gammel og en Ung!

Den gamle Hjælp sad derhenne i den

dybeste Skumring mellem Dønen og Slabet og hedte „Engel Kruse“. Var da dette en virkelig Hjælp og ikke meget mere en Byrde? Den Stakkels Gamle var jo ganske lammet og krumbøjet af Gigt, dertil blind og kunde hverken klæde af eller paa sig selv, neppe at hun førte Træstee alene til Munden, naar den blev stultet ind mellem hendes stive, krumbøiede Fingre. Dertil maatte hun baade Sommer og Vinter have et Kulbækken under de ellers stionende Fodder. Saa plagedes hun ogsaa ofte af en saa voldsom Krampehøste, at man frygtede for at hun maatte døles. Og dette arme, lidende, asvægtige Væsen skulde endnu være en Hjælp? — Ja hun var det dog! — Saa snart hun oplod sin gamle, indfaldne Mund, med de smale, blege, Læber, var hun en Hjælp. Thi for det Første var der ved Lyden af hendes Stemme noget besynderligt Belgjorende; der var en saa mild, om Tone deri, en Klarhed, en Blødhed, saaledes at man uvilkaarlig vendte sig om, naar man horte denne Stemme, og spurgte forundret: Hvorledes kan dog denne Stemme komme fra den gamle, gebrækkelige, sammensaldne, lille Byldt derhenne i Krogen? Stemmen var som tilhørende en Engel, over hvem der var kastet et skrobeligt, uanseeligt Gebandt. Derfor hedte den Gamle vel ogsaa „Engel Kruse“, — og man kunde godt tænke sig, naar hun engang blev kaldt til at afkaste dette jordiske, trykkende Klædebon, hvor herligt hun da vilde istemme de frelstste Slavers Lovsange hist oppe for Guds Ansigt!

Men med Stemmen alene var det ikke gjort, men hvad Stemmen sagde og udtales i al Taalmodighed, Ro og Mildhed, dette var naturligvis Hovedsagen, og hvori fornemmelig den Gamles Hjælp bestod.

Han havde selv ogsaa havt sin rige Andel af den forbandede Jords Torne og Tidsler her i denne Jammerdal. Forend disse gamle Lemmer var blevene saa stive, havde hun ikke alene vakkert maattet arbejde, men ogsaa kjæmpet den Kamp mod Menneskenes Synd og Uretfærdighed, som jo er de Fleste tilstiftet, der skulle indgaa i Guds Rige, og forend disse Dine var blevene blinde, havde hun stuet ned i mangelen dunkel Afgrund og maattet græde mange bitre Taarer.

Da hun endelig efter haarde Storme med sit Livsskib var lobet som i en Havn i Knuds Fattighus, havde hun begravet Alt, hvad hun havde elsket mest her paa Jorden. To Egtemænd og mange Sønner og Dotre, smaa og store, vare alle efter hinanden blevene hjemkalbte af Herren. Hun var bleven ganske alene tilbage, efterat have været omringet af en stor, opblomstrende Familiefreds. Fra den Tid var det nu hos hende gaaet efter den Melodi: „Jeg venter din Betsignelse; jeg venter paa min Død!“

Saa sad hun nu allerede mangt et Aar og mangen Dag der i Lænestolen mellem Kaffeovnen og Skabet og ventede paa Guds Betsignelse og paa Døden, der stedse mere og mere syntes hende den allerbedste og allerstjønneste Betsignelse.

En saadan En kan tale med, — og naar hun da lader sin milde, gode Stemme lyde, da taler Stemmen lutter Godt og er som Olje og Vin paa andre arme Menneskehjerters Bunder, der og saa har været i Morderhænder, og ligger nedfaste, slagne, og plyndrede paa den gamle, velbekendte, ofte betraadte Vej mellem Jericho og Jerusalem.

Det var den gamle Hjælp!

Nu den unge Hjælp, hvor var den?

Man havde Moie med at finde den og maatte først vænne sig til det ubiise Tusmørke, som herskede i Stuen.

Der, under det gamle, hoibenede Klasebord kravler Noget frem, — en krolhaaret Gut stifter Hovedet op, — tigger med straalende blaa Dine hen til Konen ved Stryggebordet og raaber hoit:

„Mamma, mit Smørrebrød! Klokken er ti!“

Altjaa har den fattige Kone ikke blot sig selv, men ogsaa et Barn at sørge for!

Den fattige Kone! — skulle vi ikke heller sige den rige Kone? — thi det er i Sandhed en prægtig Gut, som kryber frem fra Bordet, reiser sig op og staar nu fast og stot paa sine tykke Ben. Den lille Karl kan vel være fire Aar gammel og er smukt og kraftigt udviklet, Lemmerne er som dreiede lige fra de faste Lægge, der stikker i et Par blaa og hvide Strømper, lige op til det blonde, tykke, bløde krusede Haar, og dertil ser han saa frisk og glad ud gjennem de store Barneoine og bider saa tappert med de smaa hvide Tænder i det grove Brød, at man vel maa spørge: hvorledes kan et saadant ungt, friskt, grønt Liv trives og vokse her i „Skumringen“, ligesom et lidet Træ, der staar i det klare Solskin under Himlens tidlige og sildige Regn?

Ja, med slige smaa Menneskeplanter har vor kjære Herre Gud et særskilt Die. Rige Folk kunne ofte anvende alle optænkelige Midler for at deres Poder skal vokse og blomstre; forskjellige Sorter Lust, Vandbade, Kraftsuppe og ædle Vine — alt forslaar ikke; de stakkels smaa, forkjælede Tingester er og bliver blege og magre. Derimod paa Vandbeien, i Støvet, i Kjældere og paa Postskammere, med den grove, ofte snappe og usunde Mæring, der kravler de med tykke, røde Kinder og smudsjige Næser og har

Lunger og Struber, saa man maa holde sig for Drene, naar de ret ville tage dem i Brug.

Da for tre Aar siden den stræffelige Begivenhed tildrog sig, at Arbeideren Wolf Hartman i et Danselag blev indviklet i et Slagsmaal, der endte med et Dødsflag, og den ulykkelige Mand blev dømt til mangeaarig Tugthusstraf, da maatte hans arme unge Kone, som neppe havde været gift med ham i tre Aar og bar den lille Gut paa sine Arme, ofte tænke, — var han dog død i Fodsjelen, at han ikke maatte leve under Trykket af den Skam, som hans egen Fader har hobet paa ham. Og ogsaa endnu — naar de svære, tunge, Timer kom, og hendes Dine hvilede paa Gutten, lagde der sig som en Vægt paa hendes Sjæl. Om det dog ikke var bedre, at han døde, tænkte hun fremdeles, førend han erfarer sin Faders Skam og Forbrydelse! Der-til kom Sorgen over, hvorledes hun skulde kunne opdrage Barnet og lære ham noget Reistaffent, — Sorgen over, hvad der skulde blive af ham, om hun selv døde tidligt.

Og dog var Gutten sin stoffels Moders Hjælp! Dog var han allerede nu dertil bestemt — af Gud bestemt til at hjælpe hende, at bære den hende paalagte tunge Byrde. Han havde nemlig ikke alene lyse Dine, men ogsaa et lyst Hoved, og vidste meget godt, hvorledes han skulde behandle sin Moder i hendes mørkeste Timer, naar hun sad der alermest nedtrykt og bedrøvet; han havde ikke alene bløde, runde Barnearme, som sagte og omt lagde sig om Moderens Hals, ikke alene et blødt, rosenfarvet Barneansigt, der tryttede sig ind til Moderens blege Kinder, men ogsaa et blødt og dybt Hjerte; og Barnemundens Pludren var saa sød og vedervægende, at den ofte som perlende Draaber fra en

kjøl, sprudlende Kilde sønkede sig ned over hendes fortorrede Sjæl. Da maatte dog altid igjen et Glimt af Haab stude op i hendes Indre, og om det ogsaa, under det haarde Liv tilbragt i Halvmørke, kun sparsomt stjal sig frem, saa var det dog et grønt Stud, der kunde bringe Vært, Triksel og Frugt.

Konrad — det var Guttens Navn, som i daglig Tale altid forkortedes til Konne — havde altsaa faaet sit Smorrebrød og bad nu om Tilladelse til at gaa en liden Stund ud. Moderen nikkede sit Ja og arbejdede flittig videre.

Ud? — hvorhen da? — ja meget Spillerum havde Gutten ikke, naar han ei kunde lege paa Gaden, og det gif paa denne Tid af Dagen ikke an paa Grund af den Mængde forbisfarende Vogne og Menneſter, som i Formiddagstimerne fyldte Gaden. Derud kunde Konrad altsaa ikke komme uden om Gjernmid- dagen henimod Aften, da turde han lege lidt udenfor Døren og kaste længselsfulde Blikke henover til Bagerboden. Om Morgen er det eneste trange Spillerum, som findes for den friske, livlige Gut, kun imellem de høie Huse i Baggaarden, der er skilt fra hinanden ved en fire Fod bred, lang, trang Gang, og derud kan man komme gennem en ganske liden Bagdør paa Fattighuset.

Men et Barnehjerte er nojsomt. Konrad fandt det her meget prægtigt og morsomt, naar kun ikke Regnen dryppede fra Tagene ned paa ham, og Snelaviner fra Tagene ikke havde fyldt de trange Stræder med altsor dyb Sne. Nu, — det var om Foraaret, da ovenil en fire Fod bred blaa Stribe af Himlen var at se mellem Tagene, en flink Svale undertiden kvirrende smuttede igjennem det trange Rum, og Luften kjøl og oplivende strog derigjennem, — nu syntes Konrad, det var overmaade deiligt her,

— hans lille Bryst udvidede sig, og han gjorde med begge Ben et lystigt Sprang.

Der tæl ind ved Bagdøren laa en liden Hob med gul Sand; — denne Sandhob var et sandt Lystrevier — de smaa Barnehænder gravede flittigt om her. Der blev bygget Bagerovne og Huse med Døre, der blev ogsaa anlagt Haver, indhegnet med Kviste af udslidte Soplimer.

Lige straks overfor Bagdøren var der paa det nærmeste Nabohus et Vindue høit op paa Muren. Til dette Vindue saa Konrad ofte op; strax han kom ud, fløi hans Blik derop. Der var Ingen at se idag! Han greb en Haandsfuld Sand og kastede den mod Ruden — det havde ingen Følge — Alt vedblev at være tomt og stille. Han kastede endnu engang — uden Virkning; tredie Gang — der passerer fremdeles Intet! Da gif han med opkastet Læbe til sin ensomme Veg. Galloperede først paa en Kjæp op og ned i det smale Stræde, derpaa kastede han sig ned i Sandhoben og fik det overmaade trabelt med forstjellige nye Anlæg og Huse.

Imidlertid var et lidet Hoved dukket frem deroppe bag de store Vinduesruder. Med store nysgjerrige Bine saa det lille Hoved paa Guttens Veg. En liden Haand hævde nu en Duffe med store, runde Glasøine og lod den falde mod Vinduesruden; det lod netop, som om Nogen bankede paa Vinduet. Hurtig sprang Gutten op, og man saa paa begge de leende Barneansigter, at Velkendtskabet ikke hverken var fra i gaar eller idag.

Kun altfor gjerne vilde begge Børnene komme til hinanden, men Gutten kan ikke klatre op ad den glatte, høie Mur, og den lille Pige kan ikke aabne det store Vindue, og bliver desuden bestandig efter kort Tid afhentet af en hovedrystende gammel Barnepige, hvem hun dog kjæler saa længe for, at hun undertiden aabner Vinduet en liden Smule. Da stifter en liden sin Pigehaand sig ud gennem den lille Abning og lader undertiden noget godt, spisende falde ned i de nedenunder vidt udbredte Hænder, en Tvebat, eller en Kjær — undertiden andre værdifulde Ting, et Billede, eller en Stjerne af forgyldt Papir.

Da bliver den lille Gut dernede paa Sandhoben meget lykkelig, hans blaa Bine lyser op til den lille Pige, fulde af Tak og Glæde, og hurtig, naar Vinduet er igjenluffet, og den Lille er forsvunden, løber han ind og har saa meget at vise frem og fortælle; hans Moder glæder sig uvilkaarlig med ham, og over det gamle Ansigt derhenne ved Døren gaar der ligesom et Smil og et Glimt af Glæde.

Engang havde Konrad raabt op til Vinduet:

„Hvad heder du?“

„Annie! Annie! og du?“

„Konrad!“ — og siden den Tid spillede Annie en stor Rolle i Konrads Liv, og omvendt ogsaa Konrad i Annies Liv; thi Spiren til Fremtiden ligger som oftest i „Skumringen!“

(Mere.)

Mig selv eller Børnene. *)

For nogle Uger siden sad fem Børn ved en kummerlig Ild og gjorde sit Bedste for at sove sig vel ved den Varme, den ydede, og forsøgte ogsaa paa at glæde sig en Smule til den forestaaende Jul ved at drømme om uopnaaelige Herligheder.

Det kunde være omkring Klotten halv syv om Aftenen den 23de December. Stedet, hvor de holdt til, var et af disse elendige, saldesfærdige Huse, som vendte ud til en trang Baggaard i Øst-kanten af Byen.

Børnene tilhørte Steffen og Helene Hansen, som begge for Diebliffet var borte fra Hjemmet; Steffen var endnu ikke vendt tilbage fra sit Dagsarbejde som Tømmermand paa et Stibsværft, og hans Kone arbejdede endnu i et Hus næsten en halv Fjerdingvej borte. No- den drev hende til at gaa ud tre Dage om Ugen for at arbejde som Vaskerkone.

Naar jeg tilføier, at dette elendige Hjem stadig var blevet mere og mere forarmet derved, at Faderens Fortjeneste for en stor Del gik til Brændevinshandleren istedetfor at bidrage til Familiens Ophold og til at forøge Hjemmets Hygge, og tillige, at dets Fred ofte blev sorgelig forstyrret af Druktenstabens Mislyd, vil man forstaa, at de fem Smaabørn, som trykkede sig sammen omkring Ovnen, kunde gjøre sit Bedste for at sove sig lykkelige og glade, uden at det vilde lykkes for dem.

Ordføreren i Selskabet var en bleg, svagelig liden Pige paa fem Aar, kaldet Maia. Omendstjont Bertha var to Aar ældre, tyede hun altid til Maia, som til En, der havde Erfaring i Ting,

som hun selv intet kjendte til. Maia havde ogsaa langt mere Magt over sine to smaa Brødre, John og Hans, end hendes ældre Søster. De to smaa Tyre var nogle sorgelig vilde Krabater, naar Moderen var ude paa Arbejde, og de var mærkværdig flinke til at sætte sig i Forbindelse med hver en Smule Stov og Smuds, som faldt paa deres Vej, og til at komme i enhver Uleilighed, som der var Anledning til. Efter disse smaa Mænd paa to og et halvt og fire Aar var der et lidet Barn, Harald, tolv Maanedes gammel, som Bertha og Maia passede i Forening.

De sad nu Allesammen i en Klynge for at vente paa deres Forældres Hjemkomst, og Maia gjorde dem tilgode med nogle af sine Erfaringer og Juledrømme. Hun var barnlig i sin Tale, men meget voksen i sit Væsen.

Hun havde underholdt dem en Stund med sit Blubber, da Faderen, ubemærket af de ivrige smaa Tilhørere, traadte ind i Huset. Da han hørte Maia med sin bløde Stemme isærd med at fortælle Historier, standsede han for at lytte.

Steffen var en Mand med et meget blødt og hjærtligt Hjerte og dyb Følelse, og naar han var i ædru Tilstand nærmede han større Omhed for Maia end for nogen af de andre Børn. — Blandet med hans Kjærlighed til den svagelige lille Pige var der en stadig Følelse af Sorg over, at hun skulde blive en livsvarig Krolbling for hans Skuld.

Saaledes var det; for mange Maanedes siden, i et af sine drukne Diebliffe, rev han Barnet omfuld og faldt selv tungt over hende, saa at hun brækkede

*) Julen er rigtignok for denne Gang over; men en Julefortælling kan man vel endnu læse.

Benet ovenfor Knæet og desuden sit adskillig Stade indvortes, som hun aldrig forvandt. I nogen Tid havde den lille Pige været indlagt paa Børnehospitalet, og Alt, hvad Lægehjælp og omhyggelig Pleie kunde udrette, var blevet gjort for hende; men Maia kunde aldrig mere blive det raske, livlige Barn, som hun var før denne uhyggelige Hændelse. Til den Tid, som hun havde tilbragt paa Hospitalet, saa hun tilbage som til den eneste lykkelige Grindring i sit Liv, og hun blev aldrig træt af at fortælle sine Søstrende om Alt, hvad hun der havde oplevet.

Steffen mærkede ogsaa nu snart, at hun sang paa den gamle Vis. Han var ædru, og han stod lyttende, indtil tilslut Taarerne samlede sig i hans Dine, og han blev nødt til at „strubbe sig i Ansigtet,” som han siden fortalte, førend han kunde vise sig for dem.

„Og Dere maa vide,” sagde Maia, idet hun fortsatte sin vitunderlige Fortælling for sine med aaben Mund lyttende Tilhørere, „mens jeg var paa Hospitalet, saa sendte Dronningen os saadanne deilige Leker! Og vi lekte med dem allesammen, mens vi laa i Sengen. Baade Duffer — aa for nogen Duffer! — med rigtigt Haar og blaa Dine og fine voxne Kjoler paa sig; og saa var det store Væster med mange, mange Leker i, Huse og Træer og Kjør og Lam og Roahs Ark fuld af Dyr og smaa Mursten til at bygge Huse af selv; og saa som vi lekte med dem! Vare vi havde en eller to Leker, saa skulde vi have det rigtig morsomt i Julen. Dere ved, vi har ikke Andet end denne Duffe,” tilføiede hun, og saa sorgmodig ned paa en benløs, armløs, næseløs gammel Duffe, som hun holdt trykket tæt op til sig, „og hvis vi skulde holde Julefest, saa gik det ikke an at invitere hende, for hun er saa fæl.

Nu skal jeg sige Dere, hvad vi skal gjøre for at saa Leker til Jul.”

„Hvad, hvad?” afbrød Hansemand ivrig.

„Mama og Papa kan naturligvis ikke kjøbe Noget til os,” sagde Maia. „Papa har ikke engang nok Penge til at kjøbe Brød for, ellers maatte ikke Mama gaa ud og arbejde. Papa har aldrig givet os Leker, siden vi var fødte, for han har ingen Penge, undtagen nogen faa.”

„Aa, har han ikke det?” afbrød Bert, a, „tro bare ikke det, Maia! Hvorledes kunde han blive fuld da, hvis han ikke havde Penge? Han har Penge til at drikke for, men han har ikke nogen til os, uden et lidet Gran til Mad og Kul og saadant Noget, det er sandt det. Naturligvis har han aldrig Penge til Legetoi, siden han betaler alle Pengene til gamle Hansen borte paa Hjørnet.”

Hun talte i en ubarnlig, næsten ironisk Tone, og Maia svarede: „Ja, men Papa er bestandig snil mod os, naar han ikke er drukken, Bertha; og hvis han vidste, at vi saa gjerne vilde have nogle Leker, — aa saa gjerne, saa gjerne, — tænker jeg, at han vilde give os tyve Dre. saa vi kunde kjøbe os Noget. Men jeg skal fortælle Dere, hvad en Dame fortalte os en Dag paa Hospitalet om en liden Pige, som vilde saa gjerne have et Juletræ fuldt af Julepræsenter og mange smaa Lys. Aa, hun vilde saa gjerne have det, og saa sagde hun, at hun vilde bede Gud om det, og kanske Gud vilde sende et ned fra Himmelen. Derfor tænker jeg, han vil sende et til os ogsaa, hvis vi beder ham, for du kan vide, han skønner, at vi ikke kan have nogen rigtig Jul med bare denne gamle Duffen, og Ingen, som kan kjøbe Noget til os.”

„Men sendte Gud Træet til den lille Pige?” spurgte Hansemand med vidt-aabne Dine. „Naturligvis, siden hun

bad ham om det," sagde Maia med stor Sifferhed. „Og han vil nok ogsaa sende Noget til os ogsaa, skal Dere se; for jeg skal bede ham iasten, og vi maa gjøre det Allesammen og fortælle ham, at vi ikke har Noget til at kjøbe til os. Og nu vil jeg fortælle Dere, hvorledes vi havde det i Julen, da jeg var paa Hospitalet —"

Men netop paa dette Punkt blev den lille Pige afbrudt ved Synet af sin Fader, som nu traadte frem. Maia skottede ængstelig op til hans Ansigt, som hun altid pleiede at gjøre, naar han kom ind, for at se, om han var ædru, og ved Skinnets fra Døner opdagede hun et Udtryk i hans Ansigt, som gjorde hende glad. Han syntes virkelig at smile venlig til de smaa Skabninger.

„Sidder I her og pludrer om Julen?" sagde han og klappede venlig Maia's Hoved.

„Ja, Papa, og vi tror, at der kommer Noget til os."

„Hvad for Noget? og hvorfra?" spurgte Faderen, idet han løstede Sætklen med sit Verktøi ned fra Ryggen og satte den i en Krog. Derpaa løstede han den Mindste fra Berthas Kne og satte ham op paa sin Skulder, noget, som frydede lille Harald umaadelig. Steffen var en hoi, bredskuldret Mand, og han saa, naar han var ædru, ud til alt Andet end til at være den stadige Brændevinsdrifter, han var. Han havde en stærk Helbred, som tilskyndende overmaade godt havde modstaaet de onde Virkninger af Drikken. Hans Ansigt med det smukke brune Skjæg havde et klogt og godt Udtryk, og i det Hele taget var han i Besiddelse af saa mange gode Egenstaber, at det, som hans Kone ofte grædende sagde, „var den sorgeligste Ting af Verden, at en Mand som han skulde være en Slave af Brændevin."

Maia syntes ikke at have Lyst til at besvare hans Spørgsmaal angaaende hendes Juleforventninger. Hun saa undseelig ned og sagde: „Du skal saa se, Papa."

„Ja, vi skal saa se, Maia," svarede han. „men jeg tror ikke, at Julegaver kommer tumlende ned fra Skjærne."

„Men Gud kunde sende dem, mente Maia.

„Det tror jeg nok; men ikke paa den Maade, som du mener, Barnet mit."

Samtalen standsede her; thi Moderen kom netop hjem; Bornene fik sin Aftensmad og gik saa tilfængs.

Steffen jagde ikke et Ord i Anledning af den kommende Jul, endsskjønt den om Aftenen og hele den kommende Dag var i hans Tanker. Han havde lovet nogle af sine Driftebrødre at møde dem paa et af deres gamle Tilholdssteder denne Juleaften; de skulde have en storartet Aftensmad, Beef og Gaasesteg og Drikkevarer i Overflodighed bagfæstet. Dette Lag vilde for hans Part komme til at medtage Storstedelen af hans Ugeløn, beregnede han, dersom han skulde vise sig en Smule spendabel ligeoverfor sine Kammerater saavel som imod sig selv.

Han modtog sin Løn, da Arbeidet sluttede Juleaften. Der laa den, en prægtig Hoben Søl, i en af hans Lommer. Hvad skulde han gjøre med den? Som han gjorde sig selv dette Spørgsmaal, opstod der en skarp Strid i hans Hjerte mellem Selvfornægtelse og Egenkærlighed. Fristelsen til at deltage i det Lag, som han havde bestemt sig til, trak ham paa den ene Side; Bornenes Forventninger, som var blevne udtrykte saa rørende og med saa megen barnlig Tillid, trak ham paa den anden Side. Midt under denne Strid kom han til en smukt udstyret Vegetabilisk. Hvad brød

han sig om at se paa de pyntede Juletræer, de tykkendede Vorduffer, Træhesten, de smaa uldne Lam, Trommerne og Vegetoi-Kysterne? Og alligevel stod han og stirrede, ganske ufuldsom for den skarpe, kolde Vind, som blæste ham i Ansigtet. Sagen var, at han saa med sine Vorn's Vine, og hvert Stykke Vegetoi syntes ham en Skat, som var værd at eftertrægte. Al, om Maia havde seet alt dette! Visse kunde Dronningen aldrig have sendt smukkere Vegetoi til at glæde de smaa Hjertier paa Hospitalet med end dette.

„Ja, hvad skal det være, — mig eller Vornene?“ spurgte han sig selv, og stod uden at vide det. Haanden i Pommen for at føle Solopengene, som laa der; og han stod fremdeles stille og stirrede, idet han tænkte: „Derfor jeg ikke gaar der i aften, vil de Andre anse mig for en Gnielind, som luster bort fra Omkostningerne ved Aftenmaden og det andet Traktament, og det vilde ikke være saa hyggeligt at møde dem igjen siden. Og saa vilde det være et godt Traktament, Beesen og Gaasen og alt det Andet; hjemme faar vi nok ikke noget Saadant. En Fyr, som arbejder haardt hele Aaret rundt, bør have det godt en Gang imellem. Derfor jeg ikke gaar, er jeg vis paa, at jeg bliver skamfuld, naar jeg møder dem igjen allesammen.“ Saa sagde atter en Stemme indeni ham — Gud, som gennem Samvittigheden talte til hans Sjæl: — „Hvorfor skulde du overhovedet behøve at møde dem igjen? Hvorfor skulde du behøve at være en af dem? Værte du ikke engang i fordums Tid at skjelne mellem Godt og Ondt, og blev du ikke formanet til at vælge det Gode og hade det Andet? Sommer det sig for dig, du, som har en Hustru, der er overanstrengt af haardt Arbejde, svag af Mangel paa tilstrækkelig Føde, som har Børn, der er

forsømt af Mangel paa Tilsyn, sommer det sig for dig at ødelægge din Fortjeneste i et Sviregilde? Hvis du skal gjøre dig saaledes tilgode, hvad bliver der saa til dem? Derfor du er egenkjærlig, maa de lide tungt for det; derfor du er selvfornægtende, vil du kunne staffe dem en Lykke, for hvilken de hidtil har været fremmede.“ Saaledes grundede han frem og tilbage i den kolde Aftenluft.

Al, den myldrende Mængde, som skyndte sig forbi, anede lidet, selv om de i det Hele taget lagde Mærke til Arbeidsmanden, som stirrede ind i Vegetoi-butiken, at Stedet var en Kampplads, hvor Godt og Ondt streides med hinanden om Herredømmet over en u dødelig Sjæl, — at det var et Sted, til hvilket Gud og hans Engle stuede ned, — at den Bestemmelse, som toges her, maatte skulde afgjøre denne Mands og hans Families timelige og evige Bælskerd.

Vigtige Resultater bero ofte paa smaa Omstændigheder. Han saa atter paa Udstillingen i Vinduet, og paany lod det Spørgsmaal i hans Indre: „Mig selv eller Vornene?“ Endnu en kort Overveelse, og hans Ansigt begyndte at lyse af Faderhjærklighed og Omhed, saa at det var let at se, hvem der var gaaet af med Seieren.

Han gik med hurtige, faste Skridt ind i Butiken. Lille Hansemand og John skulde blot have seet det, hvor de vilde have opløst sine Stemmer til et Glædesstrig!

Da han kom ud igjen, var hans Vertoisæt fyldt med en Samling af Statte, som nok kunde bringe det profaiste gamle Vertoi til at trykke sig sammen i et Hjorne, ganske forstrækket. Aldrig før havde det befundet sig i et saadant Selskab. Et snehvidt Lam lænede sig fortrolig til en stor Knibetang; en Træhest

stirrede udfordrende paa et Bør, medens en deilig Børduffe med røde Kinder for-
trolig lagde sin Kind op til en Sag,
som tittede ud af Sækken.

Aldrig før havde Steffen Hansen baa-
ret sin Verttoisæf saa omhyggelig hjem
eller belæsset med et saa kosteligt Bytte
traadt ind i sin Stue; og heller aldrig,
tør jeg sige, har en Arbejdsmand vandret
hjem til sin Hustru og sine smaa Børn
med saa lykkeligt et Hjerte og saa lette
Skridt.

Da Steffen kom hjem omkring Kl.
otte denne Juleaften, var der naturligvis
Ingen, som ventede Noget af ham. Han
saa sig omkring efter de Smaa, som han
havde gjort Afsteningen forud, men han tog
ikke Sækken fra Skulderen.

Hans Kone, som gik omkring paa
Gulvet og isyede med Afstensmaden,
opdagede et Glimt af Bør og Knip-
finger, som tittede ud af Sækken, og un-
drede sig storlig.

„Hvorfor sætter du ikke Sækken fra
dig, Papa?“ bemærkede lille John.

„Har du Øst til at saa vide det?“
spurgte Faderen med et lidt hemmelig-
hedsfuldt Smil, som bragte fire Par
Dine til pludselig at stirre op til ham,
saa vidtaabne, som de var istand til at
blive.

„Du har Noget, Papa, jeg ved det!“
sagde Maia.

„Har jeg? Saa vil I vel ogsaa gjerne
se, hvad det er, formoder jeg.“ og han
løstede Sækken ned med saa megen Moie,
som om den kunde have været af Bly.

Og derpaa fulgte der en sliq Strom
af Forbauselsesraab, Jubelskrig og Klap-
pen i Hænderne, at det gamle strobelige
Hus gjenlød deraf.

„Men, kjære Børn, I maa være ro-
lige, lille Harald bliver ganske forstræk-
ket!“ raabte Moderen, saasnart hun var

istand til at gjøre sig selv forstaaelig.
Men Harald saa alt andet end forstrækket
ud, da Faderen stak et lidet snehvidt
Lam i hans smaa Hænder. Na, hvor
han streg og krosede sig over sin Skat!

Bertha kunde knapt tro sine egne
Dine, Maia stjalb af glad Bevægelse,
og de Smaa hensant i Beundring over
Topper og Regler og andre underfulde
Sager, som kom frem fra Faderens
Sæk.

„Dette er da forstræffelig ødselt for
Folk som os, vil du vel sige, Kone?“
bemærkede Steffen, idet han iagttog sine
Børns Lykke over at være i Besiddelse af
Skatte, som de aldrig før havde eiet.
„Men hvis jeg istedenfor at bruge dem
paa de nye Maade havde odelagt Pen-
gene hos gamle Hansen inat, som jeg
havde til Hensigt at gjøre, vilde det have
været værre, ikke sandt? Jeg sandt det
ikke ødselt at odelægge Krone efter Krone
der, uden at saa Noget for dem til-
med.“

„Na“, sagde Maia aandeløs, „se nu,
hvad Gud sendte os, fordi vi bad ham
om det!“

„Jeg haaber, han har sendt Eder
noget Bedre end Vegetoi“, sagde Steffen
med en Skjælven i Stemmen.

„Hvad da, Papa?“ spurgte Hanses-
mand.

„En Fader, som har faaet et bedre
Sind, og som onsker at vedblive at have
det“, svarede han.

„Na, Steffen, vil du virkelig begynde
at holde af os og blive god imod os?“
var hans Hustru istand til at sige, før
hendes Stemme kvaales af Taarer.

Men han kunde ikke svare. Han
stjødte sig op paa Kvistværket, og der i
Mørket græd han sliqe velsignede, lykke-
lige Taarer, som han aldrig før i sit
Liv havde grædt.

I Fremtiden besvarede han sin Hustru's Spørgsmaal ved gode Handlinger, — meget bedre end Ord.

Og da lille Maia hængede hen og vandrede til et bedre Hjem, sagde Faderen

midt i sin Sorg: „Gud ske Tak, fordi jeg valgte Børnene den Aften ved Vegetabilien og gav Maia en glad Juleaften, for hun gik bort fra os!“

(Nord. Familieben)

Forfjællige Slags Notitser.

Det er ikke blot fra Amerika, at England indfører Brodstofte; ogsaa fra Ostindien indføres Hæder, og vi finde anmærket, at Prisen paa indisk Hæder i den anden Uge af December var 90 Cts. pr. Buskel i London, og at de indiske Udforskere (Kalkutta-Kjæbmænd) da Intet kunde tjene paa den Handel.

— I „Morgenbladet“ for 31te Okt. f. A. findes følgende lille indsendte Artikkel, som vist vil interessere mange af vore Læsere: „Besættelsen af Søndeled Sognefald har foranlediget en Indsendelse, der findes i „Morgbl.“ for 30te Oktober. Indsenderen antager, at Kalbet er blevet besat med forhenværende Prest i Amerika H. Haakonson med Forbigaaelse af Sognepresten til Nore, som er ældre Kandidat med bedre Examenstegn. Han karakteriserer denne Embedsbesættelse som „ikke hensynsfuld ligeoverfor den Bedste af Ansøgerne, men endnu mindre hensynsfuld ligeoverfor Menigheden.“ Indsenderen synes at være uvidende om, at Pastor Haakonson, der fik Embedet midlertidigt at bestyre, først efter de indstændigste Opfordringer fra, saavidt vides, omtrent den hele Menighed, indsendte sin Ansøgning. Menigheden troede, at Haakonson netop under de „saa bevægede Forhold, som de paa Risørkanten“, var i høj Grad stiftet. Det var nemlig lykkeligt ham i særlig Grad at vinde Menighedens Tillid og

Kjærlighed. Og naar Indsenderen siger, at han „ikke vides at have nogen fremtrædende Stikfethed for Prestestillingen“, da kan hertil svares, at Pastor Haakonson desforuden i den Henseende har udmærkede Vidnesbyrd fra dem, der har haft den bedste Anledning til at bedømme hans mangeaarige Virksomhed under vanskelige Forhold i Amerika. De, som skulle besætte Embedet, kan jo ikke gaa efter, hvad Andre ikke vide, men efter, hvad der ved Sagernes Afgjørelse foreligger fra kompetente Hold. Det tør vise sig, at Regjeringen ved ikke at sende Nore Sogneprest til Søndeled netop har vist Hensynsfuldhed ogsaa mod ham. En Mand, der efter Indsenderens Udtalelse er saa vel udrustet og saa vel anbefalet, vil vist ikke længe komme til at vente paa en passende Besordring. Nærværende Indsender er udråbt Høiemand, men føler sig overbevist om, at denne Embedsbesættelse er skeet af rent saglige Grunde og med Menighedens sande Tavs for Die.“

— Under det gamle Slot i Heidelberg (Baden, Tydskland) gaar der en Jernbanetunnel, og det berettes, at Bevægelsen ved de tunge Fragttræns Gjenmængning efterhaanden har rystet Slotsmurene i Stykker.

— John Trumpley har været Opbarter i Barnums Hotel i St. Louis i 30 Aar og eier nu \$120,000. — En

anden Maade er følgende: Naar en Gut har tjent sig et hundrede Dollars eller to, saa foretager han sig en Reise til Chicago eller en anden By, hvor man har Feilighed til at „more sig“; maaske vil du en Dag se ham kjøre i Kaleshevogn med to Heste for. Men naar han saa ikke har flere Penge igjen, saa maa han jo atter tage Arbejdstroien paa.

— Det siges, at det største Orgel i Verden er bygget af Wals i Ludwigsburg (Württemberg) og opstillet i Kathedralkirken i Riga. Det er 36 Fod bredt, 32 Fod højt fra Bagsiden til Forsiden og 65 Fod høit. Det har 6,826 Røber og 124 Variationer i „Registreret“.

— I vor Tid hoiideligholder man alle Slags Jubilæer; i Amsterdam (Holland) har man saaledes nu festligholdt Fingerringlets To hundrede aars jubilaum. Det første Fingerring siges at være forfærdiget i Oktober 1684 af en Guldsmid ved Navn Van Rensholten, hvis Hensigt var med denne nette Opfindelse at bestytte sin Forlovedes Fingre. Den nye Opfindelse blev strax antaget af Englænderne.

— Ved en for en Tid siden afholdt Udstilling i Antwerpen skal Hr. Van Rysfelberghe have praktist bevist Gjorligheden af samtidigt at bruge samme Traad til Afvendelsen af Telegraf- og Telefonbudstaber.

— Russisk Sibirien er $1\frac{1}{2}$ Gang saa stort som de Forenede Stater; det har kun omtrent 4,000,000 Indbyggere, hvoraf næsten Halvdelen er Hedninger.

— Der siges at være 20,000 Svenske i Chicago.

— I en Notits i „San Luis Valley (Colorado) Graphic“ se vi en Landsmand, Hr. Detlef Reusch, anført som Medlem af The Henry Musical and

Literary Society. Denne unge Mand, som i forrige Sommer opholdt sig nogle Maane her i Decorah, har faaet sin Uddannelse ved et teknisk Institut i Tydskland, hvor han ogsaa for nogle Aar siden vandt en Pris paa 500 Mark for Opfindelsen af en Maskine til at prøve den relative Styrke af alle Slags vævede Toier, Garn, Tongverk o. s. v. Man havde før en saadan Maskine, men den var ikke tilfredsstillende. Reusch's Maskine ikke alene maaler noiagtigt Styrken af det Vævede, men den optegner ogsaa noiagtigt Resultatet. En Tegning og Beskrivelse af denne „Zerrismaskine“ er indført i et teknisk Blad i Tydskland (Zachsen), og en Oversættelse af Artiklen stod i sin Tid at læse i „Bergensposten“.

— Brooklyn, N. Y., er en stærkt voksende By; fra 1ste Decbr. 1883 til samme Dato 1884 berettes der at være givet Tilladelse til Opførelsen af 2,946 nye Huse med en beregnet Omkostning af \$14,022,329, en Forøgelse af næsten \$2,000,000 imod Aaret før.

— Værdien af stattepligtig Eiendom i Washington Territory angives at være \$50,513,852. Territoriet er gjeldsfrit og har \$47,000.00 i Kassen. Befolkningen er omtrent 150,000. Guvernøren kræver Territoriets Optagelse som Stat i Unionen.

— Nevada har en Størrelse af 110,000 Kvadratomile. Folketallet siges at gaa ned og anslaaes for Tiden til 55,000 med 13,000 Stemmeberettigede.

— Præsident Arthurs Budskab til Kongressen anbefaler bl. A., at der tages kraftigere Forholdsregler mod Moromon-Udvæsenet.

— I Denver, Col., vil man anlægge en Gulvei mellem Byens Vest- og Østside.

— Den høieste Temperatur i Pikes Peak, Cal., i November var 92.2. og den laveste 4.4.

— Den nye Oljebønde i Canon City, Col., er 1,204 Fod dyb, og Oljen er stegen omtrent 300 Fod op i Bønden.

— I den nordlige Del af Colorado har der i Høst været fuldt op af vilde Ender, som man da har nedlagt en Mængde af; 4 Jagere skød paa 1 Dag 400 Ender i Soerne ved Alamoza; Bildt sendes til de østlige Markeder.

„Luftjernbanerne“ i New York (de gaa hen over Høstagen) blev nylig ved Retskjendelse nødte til at indbetale til Bykassen \$1,285,533.00 i Skat.

— Washington-Støtten, som paabegyndtes i 1848, er nu fuldendt, og det amerikanske Flag vaier fra en Høide af 600 Fod; dette er altsaa det høieste „Bygværk“ i Verden, men det er egentlig ikke noget Kunstværk; det ser ud som en kjæmpemæssig Fabrikstøtten.

— En Perle af 93 Karats Vægt og vurderet for \$17,000 fandtes af en Indianer i Nulje, Nedre Californien; han solgte den for \$90.00, men den er nu sendt til London, England. Vi notere dette Fund som mærkeligt, da det vistnok er yderst sjældent, at man finder Perler af den Størrelse.

— En Colorado-Navis fortæller, at Gierne af det engelske Blad London „Telegraph“ skal have kjøbt en Trakt Land i Mojave-Økenen (Mojave, Arizona?) i den Hensigt der at dyrke Yucca-Planter, hvoraf man kan fabricere Papir.

— Efter Mrs. Garfields Begjæring er Kongresmand Tucker af Virginien udnævnt til Formynder for Garfields umyndige Børn. Familien har en Eiendom i Virginien.

— Colorado har samlet et Fond paa

\$750,000.00 til at bygge et Kapitolium (Regjeringsbygning) for; der skal mere til, men Fondet gaar raft opad.

— Postvæsenets Registerhjem har vist sig meget tilfredsstillende i det forløbne Aar, da der kun er bleven borte et Numer af hvert 21,795.

— Verdens dybeste Guldmine siges at være Curekaminen i Californien, der gaar 2,200 Fod ned.

— Repræsentanthusets Pensionskommitte har vedtaget et Forslag om, at der bevilges 60 Millioner Dollars til Udbetaling af Pensioner for det kommende Finantsaar.

— Colorado blev optaget som Stat i Unionen den 1ste Aug. 1876. Denne Stats Folkemængde er efter Folketællingen i 1880 angivet at være 194,327.

— Pierre Presaux, en blind Tigger i Pittsburg, Pa., der nylig døde, idet han skulde bringes paa Hospitalet, fandtes at have over \$5,000.00 staaende i en Sparebank.

— Medora i Saathheim i Ewarthord (o: Bad Lands in the Black Hills) skal i Høst have udført mere Kvæg end noget andet Sted langs Nordre Stillehavsbanen.

— The grand total of petroleum exports in October, 1884, was 60,233,667 gallons, worth \$5,168,653, against 48,326,356 gallons, worth \$4,233,210, in October, 1883. For the ten months of 1884 the aggregate was 444,695,018 gallons, worth \$40,736,626, against 448,603,487 gallons, worth \$39,924,332, in the ten months of 1883.

(Chicago Evening Journal.)

— During the eleven months last reported the gold coinage of the United States was thus reported:

Denomination.	Nov.	Total 11 m'ths.
Double eagles \$	386,000	\$17,897,000
Eagles	817,010	2,089,060
Half eagles . .	331,690	1,666,925
Three dollars		225
Quarter doll.. . . .		140
Dollars	1,000	3,153

Total gold \$1,535,700 \$21,656,133

Three-fourths of the gold is stamped in \$20 lumps. (Chicago E. J.)

— Længden af Jomæs Jernbaner gjør 7,481 Mile; kun en Etat (Illinois) har mere.

— En Puma eller amerikansk Love (Panther, Painter, Cougar, Catamount) bortførte en Kat et Svin paa 150 Pund, fortælles der fra Saluboda Valley, Idaho; man lagde ud en Sax, den gik ogsaa i Saxen, men marscherede afsted med den; man fulgte Sporet med Risler og Hunde, og endelig blev den indhentet i en Kratstov og nedlagt. Den var 8 Fod og 2 Tommer lang og vejede 200 Pund.

Times indeholdt nylig følgende Telegram fra sin Berlinerkorrespondent omhandlede det Soroveri i Nordsoen, som vi have omtalt i Onsdagsbladet. Telegrammet er saalydende:

„Weser Zeitung“ af Bremen beretter en Tilbrigelse, som, hvis den er troværdig, vidner om et uhyggeligt Soroveri i Nordsoen udført af nogle engelske Fiskere. Historien er kortelig den, at tomatet Rutter „Diedrich“, der tilhører et Bremerfirma og udelukkende er beskæftiget med Salg af Provioner m. m. til Fiskerslaaderne i Nordsoen, forleden Dag i Nærheden af Doggersbank blev bordet af Mandstabet paa 4 engelske Smakker; dens Beskyddning, taget til en Vardi af ca. 1000 Kr., blev borttrovet af nævnte Besætninger. Bevæbnede med Knive, Dolke og life-preservers tiltvang de sig Afgang ombord i „Diedrich“ og svor paa, at de vilde dræbe Tydsterne, om de satte sig til Modværge. Derpaa lastede de Baadene og drog triumferende bort, medens Skipperen paa „Diedrich“, ved at benytte falske Lanterner, vildledte sine Forsølgere, naaede ind til Weser, hvor-

fra Meddelelse om Røveriet og de engelske Smakkers Numre (Y. S. 653 — Y. S. 747 — R. D. 270 og S. 654) rapporteredes til den høstbefalende Marineofficer i Wilhelmshafen.“

Spørgsmaalet om de svømmende Vertshuse i Nordsoen (coopering, som det kaldes), har ianledning af Ovnstaaende atter været diskuteret i House of Commons, idet Mr. Birkbeck forespurgte Undersekretæren for de udenrigste Anliggender, hvorvidt han var istand til at give Oplysninger om de indledende Underhandlinger mellem den engelske og nederlandsk Regjering angaaende flydende Vertshuse i Nordsoen, og hvorvidt Regjeringen uden Ophold vilde formaa Nederlandene til at konferere med de øvrige i Nordsofiskerikonventionen delagtige Landes Regjeringer om en Ordning af Spørgsmaalet enten ved en international Konferense eller paa anden Maade. Endvidere rettedes Forspørgsel, om Regjeringen var gjort opmærksom paa oven citerede Telegram fra Berlin om roverist Overfald og Plyndring ved nogle engelske Smakker.

Lord Fitzmaurice svarede derpaa, at

den nederlandske og engelske Regjering vare komne overens om i ovennævnte Anledning at sammenkalde et andet Møde af den internationale Konferense, der var samlet i Haag 1881, og da Spørgsmaalets Afgjørelse fortiden frembyder foraget Interesse, har man yderligere anmodet den nederlandske Regjering om snarest muligt at fremme Indbydelseerne til et saadant Møde.

Vi stulle hertil bemærke, at de saakaldte „sømmende Vertshuse“ længe har været Gjenstand for Had, især blandt engelske Fiskeriindredere, men ogsaa blandt mange rettænkende Fiskere, og man kan blot ønske, at der ved en international Overenskomst kunde raades Bod paa dette Onde, der naturligvis langt mere end Vertshuse paa Landjorden demoraliserer Fiskerbefolkningen baade ved at gjøre dem fordrunkne og hindre dem i deres Gjerning paa Søen og lokke dem til Uredelighed, thi det er meget almindeligt, at en cooper tager baade Redskaber og Fangst som Betaling for det erholdte Brændevin, naar der ikke kan præsteres Kontanter. Mr. James Edwards, Eier af og Skipper paa den engelske Fiskersmaakte „Adelaide“ No. 604 af Hull, der er blevet bestyldt for at være den ene af ovennævnte fire Røvere, der oversaldt „Diedrich“ paa Doggersbanken, meddeler følgende Erklæring i Fish Trades Gazette:

„Omtrent Kl. 7½ Aften forrige Onsdag passerede „Adelaide“ fire engelske Smakker paa Doggersbanken. De vare adfildte fra Flaaden, og jeg observerede, at Skipperen fra en af dem forlod „Diedrich“ i sin egen Vaad. Han var meget drukken og styrede ned efter sit

Fartoi, men syntes i den Grad beruset, at han ikke kunde manøvrere sin Vaad.

Jeg praiede Besætningen ombord i hans Smakke, at de burde holde Udtil efter sin Skipper — det er Alt, hvad jeg ved om anførte Hændelse, der blev mig meddelt ved Ankomsten til Hull Fredag Aften.

Da vi passerede Skibene, løb vi 5 a 6 Miles Fart og bemærkede intet Uædvanligt.

„Diedrich“ er en almindelig cooper (Vertshus) og Proviantsfartoi, den forhandler udelukkende Brændevin (Grog og Tobak) og tager Redskaber — ikke Fisk — som Betaling, og denne Handel er Besætningens eneste Erhverv, idet der ikke drives Fiskeri fra the coopers. Disse ere af samme Konstruktion og Størrelse som almindelige Fiskesmakker, men føre en noget stærkere Besætning. Der findes sædvanlig en cooper for hver Flaade, men ogsaa 3 og 4. Disse coopers ere Aarsag til saa megen Druktenstab og Splidagtighed ombord i Fiskerskibene, samt føre ofte disse og andre Fartoi, der komme i deres Nærhed, i ligesvem Fare ved gennem Besætningens Uilregnelighed at volde Havari, Sammenstød, ja endog saa Forlis — at de ved Parlamentets Mellemkomst burde forhindres fra at fortsætte denne Forretning.”

Man tør ikke domme de engelske Smakkers Adfærd — om Beretningen i det Hele er troværdig — for overilet; der findes maaste Biomstændigheder, som fuldstændig forklare Aarsagen til den Udryddelseskrig, som saaledes synes at være erklæret „de flydende Vertshuse i Nordsoen.“ (Mghl.)

Blandinger. — Nyt og Sammelt.

Nye Udgravninger i Egypten. Udgravningerne i San eller Tanis joan have, som det sees af en længere Redegjørelse i Times, ledet til interessante Resultater. Man kan se, hvorledes Byen voksede, hvorledes den til forstjellige Tider affatte nye Forstæder og fik Trang til nye Kirkegaarde, og hvorledes den endelig blev to Gange ødelagt, to Gange gjenopbygget og endelig opbrændt. I Modsætning til Memphis, Abydos, Theben og andre store ægyptiske Stæder har Tanis ikke villet noies med at have en stor Kirkegaard, men har havt talrige mindre — ligesaa mange som London maasse, siger Times —, og tre af disse ere bevarede og fundne i de sidste Maaneder af W. Flinders Petrie. Den første, der opdagedes den 2den Mai, skriver sig fra det 12te Dynasti. Dens Sider bære Spor af Beboelse ligesaa som af Begravelser. Her findes Resterne af en Landsby fra den romerke Tid, rimeligvis fra det 2det eller 3die Aarhundrede efter Kristus, og ved Siden af disse Ruiner en sonderbrudt Sfinx fra omtrent tre tusinde Aar før Kristus. Fra Tiden et Par tusinde Aar senere sees der en mægtig Granitstøttesten (3: Fig. 14) 14½ Fod lang og 7 Fod 9 Tommer bred. Den anden Kirkegaard er omtrent en engelsk Kvadratmil stor og antages at have været Byens vigtigste Begravelsesplads i dens sidste Tid. De ældste Levnninger stamme fra Tiden kort før Ptolemæerne og de yngste fra Diokletians første Tid; under denne Keiser var det, at Tanis blev ødelagt ved Brand. Der findes her et Kvadrater for Rige, et for Fattige og et for de hellige Ichneumoner. I en Del af Kirkegaarden fandtes der en Kreds

af menneskelige Hjernestaller; Grunden, hvorpaa disse laa, var fuld af blaa og grønne Amuletter af den Art, der feilagtig kaldes Osirioine. Petrie opsamlede omtrent 300 af disse Stene, der skrive sig fra det 30te Dynasti og aabenbart vare bestemte til at gjøre Jorden hellig. De Riges Mumier fandtes i en ny Stilling med Underarmen boiet tilbage og den flade Haand ind imod Skulderen. De Fattiges Lig vare blot tørrede, men ikke præparerede som Mumier, og de vare nedlagte i Jællebegravelsen paa tre Fods Dybde og 30 Fod i Kvadrat. Den tredie Nekropolis har oprindelig været en Forstad, der har været beboet af de første græske Kolonister, fra hvis Tid der findes talrige Krutter, malede med koncentriske Cirkler i Rødt og Brunt. Disse Grækere udbandre lidt efter lidt, og i Slutningen af den ptolemæiske Periode var Forstaden forladt; i den romerke Tid blev den forvandlet til Kirkegaard. I denne er der fundet adskillige velbevarede Smaafig. Petrie har aabnet 150 Grave og fundet to godt konserverede; af disse gjenfandt den ene en Kvinde i hendes bedste daglige Dragt med Smykker o. desl. Disse Gjenstande haaber Petrie at kunne bevare.

I et Hus i selve Byen Tanis har Petrie dernæst fundet ikke mindre end fem Kurve fulde af Papyrusruller. De er alle i en meget slet Forfatning. En enkelt af disse Ruller, der aabenbart have udgjort et privat Bibliothek, lader sig tyde om et Brev fra Ammonius Hypostrategus, der kendes fra en i Museet i Leyden opbevaret Papyrus, der er streven i en af de tidligere Ptolemæers 6te Regjeringsaar. Ammonius var som

Underpræsfeft anfat i Distiktet Memfis, hvis Præsfeft var Craterus. Man haaber nu, at det vil lykkes Petrie at læse en Del af denne Papyrus's Indhold for saaledes at forfølge den Traad, som allerede Rullen i Leydens Museum giver.

(Mgbt.)

A Clever Dodge. The circumstances under which the son of Consul Dussi, recently captured by brigands near Rodosto, was liberated without paying a ransom are related as follows by the Vienna correspondent of the *Daily Telegraph*. The brigands were surrounded by a detachment of troops, under orders not to attack until the young man should be in safety. Meanwhile, the brigands had run short of provisions, despeciall of wine. M. Dussi, their captive, suggested that he should be allowed to write to his father to send a few bottles, which was readily assented to. M. Dussi accordingly wrote the letter; but, as none of the band could read, he proposed that a strong narcotic should be mixed with the wine, and that a sum of £500 and a free pardon should be promised to the messenger if he assisted him to escape. The plan was carried out. When the wine arrived the brigands eagerly partook of it, and were soon stupefied by the effects of the narcotic it contained. M. Dussi and his guide were thus enabled to get away and to reach the nearest village occupied by the gendarmes. The brigands were

then easily taken prisoners by the troops, under the command of Gen. Mehemet Pasha. The member of the band who contributed to M. Dussi's escape has received the £500 promised to him, and will not be in any way molested by the authorities. (*St. James Gazette.*)

Kautschukpropperne og Sugersorene paa Batterflasker for Smaabørn i de offentlige Almmestuer ere for nogen Tid siden blevne undersøgte af Fauvel i det offentlige Laboratorium i Paris. Det viste sig, at Flaskernes Indhold meget ofte var surt og næsten sammenløbet, og ved Hjælp af Mikroskopet kunde der iagttages talrige Batterier og Spiriller i livlig Bevægelse i Bæsten. Ved at gennemstjære Proppen eller Sugersoret fandt han den ofte indvendig beslagt med sammenløben Mælk, hvori bakterier og svampagtige Organismer havde opnaaet en stærk Udvikling. Ved en Undersøgelse af 31 Flasker kom han stadig til det samme Resultat og kunde paa vise de samme Organismer saabel i Sugeproppen som i Korene og Flaskerne; i to af disse sidste fandtes der endvidere under Mikroskopet Slim og Blodpartikler, fordi Børnene, der havde benyttet dem, led af Sygdomme i Mundhulen. Efter Fauvels Mening fremtaltes netop Sygedannelsen af de sundne bakteriagtige Organismer. Det er let at indse, at en Mængde Sygdomme kunne opstaa i det spæde Barnelegeme ad denne Vej, og Fauvels Iagttagelse opfordrer derfor til at paase den allerstørste Renlighed ved Brugen af Batterflasker.

(„D. N. T.”)

Gaader.

No. 249.

Vel har jeg intet Hjerte,
 Dog fødes jeg med Smerte.
 Jeg er saa klar, jeg er saa rund,
 Jeg ruller bort i samme Stund.

Et Bogstav bort du tage,
 Saa bliver der tilbage
 En Ekv, som løber ned og op,
 Indtil dens Kilde siger Stop.

Du Ordet end forforte:
 Lad Enden blive borte,
 Da faar du se en Levfrist —
 Paa Tidens Træ en liden Kvist.

For sidste Gang det sidste
 Bogstav lad Ordet miste;
 Da løber det saa lang en Vej,
 Men kommer dog af Stedet ei.

— n.

No. 250.

A Riddle by King Charles II of England.
 What's that in the fire, and not in the flame?
 What's that in the master, and not in the dame?
 What's that in the courtier, and not in the clown?
 What's that in the country, and not in the town?

 Alle „For Hjemmet“s gode Venner bedes venligst at betænke os med en Indbetaling af Kontingent. Der er desværre ogsaa endnu en hel Del Reslancer, som vi vente paa; vi haabe, at man vil erindre sig, hvor mange Udgifter der er forbundne med Udgivelsen af et Blad og ikke lade os vente forgiæves. Enhver, som foruden sin egen Kontingent samtidig kan indsende Betaling for en ny Abonnent, vil derved yde os en god Hjælp og støtte Bladet i dets Bestræbelser for at bringe sund og gavnlige Læsning ud iblandt Folket. Hermed faar Bladet anbefale sig til Folkets venlige Erindring.

Adresse:

R. Thronsfen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Habella eller Elisabeth. — I Stumringen. — Mig selv eller Børnene. — Forstjellige Slags Notitser. — Svømmende Vertshuse i Nordspen. — Blandinger. — Nyt og Gammt It. — Gaader.

„For Hjemmet“ i 1885.

Sættende Aargang.

„For Hjemmet“, et Tidskrift for nyttig og underholdende Læsning, vil med Aaret 1885 begynde sin 16de Aargang. Det vil, som før, udkomme med et Hefte paa 2 Ark i Omflag 2 Gange om Maanedens (15de og 30te) til en Pris af \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Det anbefaler sig fremdeles paa det Bedste til kristelige Familiefædre og velartede Ungdom af begge Kjønn som et Blad, der i kristelig Aand søger at bringe interessant Underholdning og Belærelse ved et omhyggeligt Udvalg af ældre og nyere Literatur.

Præmier for Forstudsbetaling.

Udgiveren maa fastholde, at „For Hjemmet“ er sin Subscriptionspris værd, og tør ikke love at fortsætte med at give Præmier. Imidlertid vil han endnu ved dette Aarskrifte som „Tak“ for Forstudsbetaling give dem, som fra nu af og indtil 31te Januar 1885 indsende sine \$2.00 i Forstud for 1885 (efter i Tilfælde at have opgjort alle sine gamle Restancer) Valget mellem følgende Skrifter:

Enten No. 1: „En liden Bog til Konfirmationen“ og „To ældgamle Sange fornærede“ („Tolvtalvisen“ og „Den gyldne ABC“).

Eller No. 2: To ældre Hefter af „For Hjemmet“, indeholdende St. Ansgars („Nordens Apostels“) Levnetsløb og den smukke Fortælling „Tre Dage med Gellert“.

Mærk: For et Tillæg af 50 Cts. vil man desuden faa sig tilsendt portofrit et tidligere Bind af „For Hjemmet“ (12 Hefter); for et Tillæg af \$1.00 vil man faa sig tilsendt en tidligere Aargang af „For Hjemmet“ (24 Hefter).

For at faa Præmien maa man inden 31te Januar 1885 gjøre op alle sine Restancer til „For Hjemmet“ og betale \$2.00 i Forstud for 1885.

Præmierne sendes dette Aar uden Extraporto. Hvis Abonnementet ikke nævner, hvilket af Præmiestifterne han vil have, bliver No. 2 sendt, saa langt det rækker. Modtagelse af Præmiestifterne gjælder som Kvittering.

7 forudbetalte Exemplarer af „For Hjemmet“ for 1885 sendes for \$12.00. Klubagenter, som betale i Forstud, faa 1 Exemplar frit af 7 og en af de nævnte Præmier for hvert Exemplar.

Man bør aldrig sende Penge i løse Breve, men bruge Money-Order, Draft paa Chicago, registreret Brev eller Postal Note.

Præmiebøger kan ogsaa sendes til Norge og Danmark for Abonnenter der.

Idet alle „For Hjemmet“s Venner og Belyndere herved hjertelig takkes for enhver ydet Hjælp med Raad eller Daad, fremkommer herigjennem ogsaa en venlig Anmodning til Alle om, efter Tid og Leilighed, at gjøre ovenstaaende Betingelser bekendte og gjøre sit Bedste for, at „For Hjemmet“ ikke alene maa kunne beholde de Abonnementer, det nu for Tiden har, men ogsaa i betydeligere Mon udvide sin Læsefreds, hvorved det vilde faa mere Kræfter og gjøre mere Gavn.

Adresse:

A. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

31te Januar 1885.

{ 2det Hefte.

Et Billedgalleri af underlige Personer og store Hellige.

Kapital, Gjed og Grav.

I anden Samling af mine Rejs-bil-
leder har jeg givet Skomagerne det
Skudsmaal, at der findes mange filo-
sofiske Hoveder mellem dem. Tilgemaad:
ha" jeg i første Samling reist Graver-
standen et Mindesmærke saa godt og
valgt, som jeg med mine ringe Midler
har formaaet. Jeg tænkte allerede den-
gang paa at fortælle om to andre Indi-
vider, der drev samme Haandtering, men
jeg lod det være, da de begge vare ilive
og fremdeles sysselsatte med at begrave
de Døde. Da de nu imidlertid selv ere
begravne, kan jeg ikke have nogen Be-
tænkning ved at sladre af Skole.

Mellem nogle Papirer, som havde
tilhørt en gammel, formuende Froken,
hvem jeg som hendes Sjælsforger ofte
besøgte, uden at det lykkedes mig at rokke
hende af Pletten — jeg mener af hendes
Gjerrighed, hendes Mistro mod alle
Mennesker, hendes Grættenshed og Van-
tro — mellem denne rige og dog saa
fattige Frokens efterladte Papirer var

der et Kjerlighedsbrev fra en Graver,
og jeg kan ikke negte mig den Fornoielse
at meddele mine Læsere dets Indhold.
Efterat han saa toldt som muligt har
udtalt sin „Længsel efter Familielykke,"
en Længsel, der med fornøjet Styrke er
vaagnet hos ham siden Nytaarsaften,
heder det ordlydende: „Jeg beklæder en
Graverpost, har en Indtægt af 180
Thaler, besørger under Diskretion Sa-
ger med Pantelaanerkontoret og har alle-
rede, min ærede Froken, erhvervet mig
en liden Kapital, saa at jeg eier et Grav-
sted, et lidet Hus og en Gjed og ser en
sorgfri Fremtid imode. Min Kone,
som for 10 Maaneder siden hensov i
Herren, har efterladt mig fire Børn, af
hvilke to have Arbejde paa en Tobaks-
fabrik og betale Kostpenge i Hjemmet.
Graven, som jeg nylig kjøbt for billig
Pris, befinder sig paa den 3. . . ste
Kirkegaard; min satig Kone ligger ikke
i den, men da den ikke maa benyttes i de
første Aar, haaber jeg med Tiden at
kunne stede Dem til Hvile i samme."

Sig nu, at der ikke findes Originaler mellem Graverne! Jeg paaistaar, at hin Graver er et saadant Monster paa Aabenhartighed, at han gjerne kunde tage Patent i den Retning. Jeg mener ikke, at han er værre end hundrede tusinde Ynglinger, Enkemænd og Pebersvende, der søge sig en Hustru, nei, værre end de er han ikke, men vel oprigtigere, og i sit naive Brev, — som sikkerlig blev besvaret med en Kurv — har han aabenbaret mange Hjerters Tanker. En liden Kapital, en Gjed, en Grav — det er Løffemidlerne for at fange Frokenen. Hvilken herlig Udsigt at drifte denne Gjeds Melk, at forene sin store Kapital med den gode Mand's lille og inden soie Tid efterlade den i saa gode Hænder! Hvilken herlig Udsigt at blive begravet af sin egen Mand og i sin egen Grav, som ikke engang skal betales! Af alle Menneſter paa Jorden kunde dog ingen Anden end en Graver salde paa den Tanke at betone en Grav's Værdi paa denne Maade. Og hvor fliffigt forstaar han ikke at bortrydde Vanstigelighederne og Ubehagelighederne i dette nye Egteſkab. At blive Stedmoder til fire Børn kunde jo stræmme den mest Forelskede! Men det bethyder Intet — to af dem tjene selv saa meget, at de betale for Kosten. Mon ikke alle Betænkeligheder burde være overvundne? Nu, saa dumdriftigt og ærligt som denne Graver skrive vel Saa sine Frierbreve! Kun en Mand, som er vant til at se Døden i Øinene, kan vove noget Lignende. Men jeg gjentager det, denne Original har aabenbaret, hvad der er skjult i mange Hjertes. I Piger, I Piger, tager Eder vel i Agt og lytter ikke til de glatte Ord om Kapital og Gjed, men undersøger hos troværdige Folk, hvorledes Hjertet og Karakteren er hos Eders Beiler, spørger om, hvorhen han har

rettet sit Livs Kompass. Vil han blot saa en Forening istand mellem sin Gjed og Eders Kapital, saa vogter Eder og mindes Graven og Graverens Tanker og bliver hellere lykkelige, kjærlighedsrige og godgjørende „gamle Jomfruer,“ end ullykkelige lidet elskede Hustruer.

Nu, ikke sandt, Graveren var en Original og maaſte for Mange en god Vægter og Advokat? En ganske anden Udgave af en Graver er den, om hvem jeg nu vil fortælle, og som kanske kun har den Lighed med den ovenfor nævnte, at han ogsaa eiede en Gjed. En Grav havde han ikke, men ofte hørte jeg ham udtale sin Længsel efter den; hans Hustru er endnu ikke hensovet, men opmuntrede ham ofte paa en Maade, som Zantippe i gamle Dage opmuntrede Sokrates; en Kapital havde han ikke, trængte heller ikke efter den, men levede fornøiet fra Haanden til Munden, hvis hans Egtehalvdel ikke havde spoleret ham Fornøielsen. Oprindelig var han Stomager, men af Mangel paa ordentligt Fæder bragte han det aldrig videre end til at slukke Sko. Derfor længtes han efter en anden, mere tilfredsstillende Virksomhed, og da han havde et saa morst Udsende, at ikke alene Børn, men ogsaa Type og Mordere flygtede for ham, gav Menighedsraadet ham en Ansættelse som Nattevægter med 23½ Daler i Løn, og da han var en from Mand, fik han af det ærværdige Presbyterium Graverbestillingen i Holpes evangeliste Menighed, hvilket indbragte ham omtrent ligesaa meget. Desuden var han Faktotum i mit Prestegjæld og kunde bruges til Alt, naar man ikke tog det noie, og til Intet, naar Noget skulde udføres net og sirligt. Han var godt likt af alle Menneſter og ærlig som Guld, men en underlig Skrue. Engang stode vi ved en agtet og kjærlig Familiefaders Grav. Enken var utrokelig, og

forgjæves havde jeg i Vigtalen søgt at berolige hende. Idet Forsamlingen skulde til at forlade Kirkegaarden og gaa ind i Guds Hus, hvor Presten endnu engang maatte tale, vendte min Graver sig til den sorgende, fortvivlede Enke, lagde sin Haand paa hendes Skulder og sagde trohjertigt, idet han pegede paa Kisten: „Græd ikke mere, men

Glæd dig, at han ikke var
en Hund!”

Hvis du, min ærede Læser, skulde mene, at denne Ytring var differet af Dumhed og Raahed, viser du maaske, at du ikke har suget din Livsnæring af Skriftens Sandheder, ligesom min gamle Graver D. Og du tager fremdeles fejl, hvis du tror, at Enken ikke tybede hans Ord, som de vare mente; tvertimod solte hun sig trostet, hvad man ogsaa kunde se paa hendes Ansigt, idet hun nu ved Mandens Grav smilte, hvorvel under Taarer, smilte for første Gang efter saa mange tunge Uger. Jeg havde ogsaa lært Noget, og i Kirken prædikede jeg ikke over den Text, jeg havde valgt: „Hans Navn kaldes Underlig, Raadgiver, vældig Gud, o. s. v.“ (Ejai. 9), men over den hellige Sangers Ord: „Hvad er et Menneske, at du kommer ham ihu, og et Menneskes Barn, at du besøger ham?“ (Ps. 8.) Og da jeg nu efter min Gravers Anvisning udlagde, hvorledes Mennesket er et Væsen, kaldet og skabt til Herligheden, hvorledes det ikke dør bort som en Hund eller et andet Dyr, men midt i Døden skal stige op til Yhs Rige, da blev Enken end mere trostet og drog sin Vej i Fred.

Undertiden anvendte den gode Mand sin Skriftkundskab, om ikke egentlig paa en uheldig, saa dog paa en usund Maade. Søndagseftermiddagene pleiede jeg at

holde Bibellæsning rundt omkring paa Bondegårdene. Mange Folk mødte i Almindelighed frem, men Stuerne vare naturligvis smaa og meget lave. Naar den egentlige Sammenkomst var tilende, blev jeg og Mændene ofte siddende en Stund; vi tændte da vore Piber eller Cigarer, hvorved der i de trange, lave Rum opstod saadan Røg og Damp, at den forud meget elendige Olieampe var nærved at slukne. Men de Bisdommens Ord, som da ofte flød om himmelske og jordiske og om jordist himmelske Ting, vare Lys nok, og — jeg siger det i fuldt Alvor, — jeg lærte saare meget. Stundom maatte jeg vel skjænde og tordne og engang endog mod min gamle Graver. I sin Egenstaf af Nattevægter havde han det Hverv at vandre gennem Landsbyen og ved hvert Timestifte tude i et gyseligt Horn, formodentlig for at varsle Tyve og Røvere om, at Lovens Mand var i Nærheden. En Nat, da jeg af mange Grunde ikke kunde sove, lod Nattevægterens Horn slet ikke, og da jeg om Aftenen spurgte ham ved Bibellæsningens Slutning, hvorfor han havde undladt at tude, svarede han: „Fordi jeg sov, Hr. Pastor.“ — „Men hvordan kan De forsvare det for Deres Samvittighed, da Deres Embede er at vaage —?“ — „Hr. Pastor,“ sagde han, „har De da saa liden Tro?“ — „Se, han skal ikke slumre og ei sove, han, som bevarer Israel,“ (Psalm. 121, 4), hvorfor skulde saa jeg, stakkels Menneske, behøve at vaage?“

Hvad jeg svarede ham, var ikke sødt, og jeg tænker, Læseren bryder sig ikke om at høre det gjentaget. Heraf kan man se, hvilke underlige Hellige der levede i min gamle Menighed. Jeg kunde fortælle mange Smaatræk om, hvorledes de forstode at bruge og at misbruge Guds Ord. De vare saa

vel hjemme i dette, vare saa slagfærdige med det, havde ved den megen Eyslen dermed erhvervet sig en Dannelsen og Færdighed, som det maatte forbaase Enhver at finde hos Folk, der kun have besøgt Forberedelsesskolen. Desværre fandtes der ogsaa dem, som over sine bibelske Studier og Spekulationer forsonde Korn- og Poietesagrene, men havde det trabelt med at snakke om, hvorvidt det skulde være Synd og vise Mistillid mod Gud, om man hentede en Læge eller Rignende. Herimod har jeg prædiket ofte og tidt og bevist af Skriften, at den bedste Kristen maa være det bedste, flittigste, mest pligtro Menneſte. Værst af Alle vare de, som vilde besmykke sine Forsejler ved at anføre Bibelsteder. Saaledes havde En stammelig bagpæst en af mine Embedsbrødre, ialfald troede denne det. Da Presten foreholdt den Anden hans Uret, svarede den unge Bonde med en frivillig Mine: „Der tager De feil. Hr. Pastor, thi der staar skrevet:

„Mod dig alene, o Gud, har jeg syndet.“ — Hvorledes kan jeg da have syndet mod Dem? Da Bonden senere bryste sig af dette Sammenstød til en af sine Naboer, (en Mand af sund kristelig Retning) samt paastod, at Presten var bleven slaaet af Marfen, sagde Naboer: „Hør, ved du, hvad Presten skulde have gjort? Han burde have varmet dig om Ørene, og naar du havde beklaget dig over hans Raahed, kunde han have svarret: Du har ingen Grund til Klage, thi der staar skrevet: „Mod dig alene, o Gud, har jeg syndet.“ Nu var den førstnævnte Skriftfloger bragt til Tausshed og listede sig bort saa stamfu'd som en vaad Hund.

Men han, som slog Bandet over den overmodige Person, og som baade forstod at gyde koldt Vand paa hede Hoveder og glødende Kul paa kolde Hoveder

og Hjærter, denne sunde Kristen var ikke den eneste i sit Slags, nei, han havde, Gud være lovet, flere Nandsfæller end den Usunde havde, thi slige Karrikaturer vare Banskud og horte til Undtagelserne. Her og i andre Menigheder ved Nedre-Rhin har jeg lært, at Guds Ord og den ægte Kristelighed gjorde det udannede Menneſte dannet, sintsøgende, og taktfuldt og skaber et Nærslighedsliv, saa at den Gjerrige bliver gavmild, det kolde Hjerte omt. I disse fattige Menigheder kunde man raade over store Summer til Fremme af veltgjørende Diemed og til Guds Riges Udbredelse, saa store, at man maatte forbauses over, at de virkelig kunde være samlede uden noget Slags Pres, hvilket altid har været mig forhadet. Naar fattige Forældre døde fra sine Born, behøvede man hverken et Opfostringshus eller et Børnehjem; medens Presten sad paa Kontoret tolvsom og grundende paa, hvorfra Hjælpen skulde komme, havde Folk allerede hjulpet og delt den himmelske Børnearn mellem sig.

I disse gamle reformerte Menigheder ved Nedre-Rhin, hvor Guds Ord i Aarhundreder har boet saa rigelig, er der ogsaa ved Ordet stabt saa meget Herligt, at man lettere finder sig i de mangehaande sektieriske Udsejler og andre Usundheder, om man end ingenlunde kan godstjende disse. Dette gjælder ogsaa om den paa Grund af sit religiøse Liv ligesaa berømte som berngtede Wuppertal, hvor jeg et Aarstid havde den Glæde at være Hjælpeprest i den gamle reformerte Menighed. Der har jeg lært meget, som jeg nok kunde have Ryst til at fortælle om, og jeg behøver forhaabentlig ikke bagefter at sige Læseren, at det, jeg fortæller, ikke var ment at skulle være bare morsomme Anekdoter, men at jeg vilde meddele Tanker og Smaafor-

tællinger til Selverkjendelse og Selvprøvelse. At der i Wupperdal findes de aandelig mest forstruede Hoveder i hele Tydskland, er ofte bleven paastaet, og jeg vil ikke bestride det; thi hvor der er meget Lys, der er ogsaa megen Skygge. Af hvad jeg i denne Henseende har oplevet, skal jeg kun fortælle en liden Historie. Jeg besøgte engang i Nærheden af Elberfeld en Haandværker, som havde skiftet mig sin Søn i Skolen. Manden var Væver, men jeg kjendte ham endnu ikke. Da jeg kom ind til ham, sad han ved sin Bæverstol, og idet jeg tog ham i Haanden, spurgte jeg, hvordan han levede. Svar:

„Du gjør, at de, som væve,*)
Morgen og Aften synge med Fryd.“
(Ps. 65, 9).

Jeg: At De er glad, er visse-
lig meget sjønt; forresten betyder Ordet
„væve“ i Psalmen ikke Deres Haand-
værk, men er det samme som „Leve“.
Han: Det er Noget, som Theologerne
ikke forstaa; Aanden har vidnet for mig,
at det er saa. Jeg: Det undrer mig,
at ikke ogsaa Aanden vidner for Dem, at
De nu, da jeg besøger Dem, bør afbryde
Deres Arbejde (han vævede nemlig rolig
videre) og bede mig sidde ned. Han:
Det er godt for Mennesket, naar han
hymnges. Jeg: Hvem har kaldet Dem
til at hymnge mig, som De jo slet ikke
kjender? Han: Gud, som staar de
Hoffærdige imod, thi der staar skrevet:
„Be Eder, I Skriftkloge!“ Jeg: Men
om De nu selv horte til de Hovmodige?
Han: Jeg tør ogsaa være hovmodig,
thi der staar skrevet: „Du skal træde paa
dine Fienders Høie.“ (5 Mos. 33, 29).
Jeg: Hvilken Kirke gaar De i? Han:
Ikke i nogen, thi der staar skrevet: „Jeg
hadet de Dneds Forsamling.“ (Ps. 26,

5). Jeg: Kan De bede i denne hof-
færdige Aand? Han: Jeg behøver ikke
at bede mere. „Tag bort fra mig dine
Sanges Mangfoldighed.“ (Amos 5,
23). Jeg: Hvorfor grunder De da
Vissheden om Deres Naadestand? Han:
Jeg er udvalgt. Jeg: Hvorfor ved De
det? Han: Det har Aanden vidnet for
mig for otte Aar siden, da jeg engang
havde en Strid med min Kone. Jeg:
Men hvor bliver saa Aandens Frugter
af: Sagtmodighed, Ydmyghed, Mild-
hed, Fred, Taalmodighed? Han: Kri-
stus er min Frugt. — Saaledes gik det
videre; hver Prest i Wupperdalen skal
have en Række lignende Oplevelser at
meddele, hvis han blev opfordret dertil.
Man ser af det Exempel, jeg har givet
tilbedste, hvorledes et urent Hjerte kan
suge Gift af Evangeliets sødeste, koste-
ligste Blomster, og at En ved Guds
Ord, som skal opreise og lede Mennesket,
just kan blive ret forvendt, naar Hjertet
ikke er grundet i Enfold og Sandhed.

At Kristendommen er istand til som
ingen anden Aandsmagt paa Jorden at
danne udprægede Personligheder, Ori-
ginaler, ser man endog paa saadanne for-
struede Mennesker, som selv i Forvæng-
ning ere originale. Men i Forvæng-
ningen er ikke Kristendommen Skyld,
men en Misforstaaelse af Kristendom-
men, idet man plukker ud en Side
af denne, eller slaar en Streg over Dr-
dene Tugt og Selverkjendelse. Dog som
sagt, selv her ser man endda, med hvor
mange Tanker Kristendommen befrugter
Sjælen. — En Prest, som for et halvt
Aarhundrede siden begyndte at prædike i
Elberfelds reformerte Menighed og ved
sine vækkende Taler drog Mange til
Guds Hus, fortalte mig engang, at de
Troende havde sagt om ham: han var
hverken mere eller mindre end Vor-
herres Trommeslager. De

*) Efter den tydste Bibeloversættelse.

mente hermed, at han nok kunde tromme Folt sammen, og det var han god til, men vedertøge dem med den sande Livsføde kunde han ikke. Denne Kritik kom Presten for Dre, og han sandt, at han kunde lære Noget deraf, og at hans Prædiken virkelig endnu manglede det sande Livsindhold. Saa gik han ind i sit Kammers, søgte og bad, indtil han fandt, hvad der manglede. Som Kandidat vandrede jeg engang fra Elberfeld til det nærliggende Kronenberg for at holde en Proveprædiken. En Grovsmied fra det sidste Sted slog sig undervejs i Følge med mig. Da han hørte om Hensigt n med min Rejse, monstrede han mig overlegen fra Hoved til Fod og spurgte:

„Hvor har De Deres Fødselsattest?“ Han tænkte paa Gjenfødselsen og vilde have Bevis for, naar og hvorledes jeg var bleven født til et nyt Liv. Jeg forstod dengang endnu ikke dette Sprog, og da han mærkede det, sagde han: „Min Stemme faar De ikke!“ (Efter Proveprædikenen skulde Presten vælges). Den anden Morgen prædikede jeg over Terten: „Ederes Sagtmodighed vorde bitterlig for alle Mennesker; Herren er nær!“ (Fil. 4. 5.) Da raabte alle med en Mund: „Dette er Lov!“ og jeg fik ikke en eneste Stemme, hvad jeg ikke tog mig nær. Ikke angrede jeg paa, at jeg havde prædiket der, og det af den Grund, at hint nærgaaende Spørgsmaal efter Attesten dog blev mig til Velsignelse. Thi om end den lovlose Retning hos mange af disse Vakter, som bare vilde høre om Kristi Fyldestgjørelse og den frie Aands Annæmmelse i Troen men ikke om Kjærligheden, om Udvælgelsen men ikke om Aandens Frugter, om pludselig Omvendelse men ikke om Aandens stadige Tugt og den Troendes alvorlige Selvopdragelse, — om end, siger jeg, denne

Retning var stæv og falsk, saa manglede dog paa den anden Side jeg den personlige Erfaring af Frelsen og den Fred, som kun det at kjende Kristi Kors giver. Maaſte kunde ogsaa enkelte af mine Læsere have ganske godt af et saadant Spørgsmaal efter deres Fødselsattest, om de vilde gjøre sig det i Kristi og Pauli Aand. (Ap. G. 19, 2).

Ja, der er i mit Hjemland og især i Wupperdalen megen usund, ufrugtbar Kristendom, megen Betjendelseshyge og liden Selvertjendelse, megen Dømmen og Fordømmen, men der er dog ogsaa meget virkelig Liv, Kraft og Sandhed, og naar der sees hen til Kjærlighedens Gjerninger, saa gjøres der forholdsvis ikke i nogen By i Tydskland saa meget for Guds Riges Udbredelse og for almenyttige Foretagender som i Elberfeld-Barmen.

Her finder man ikke blot i de velstaaende Borgeres Huse men meget ofte ogsaa i de fattiges ringe Hytter Guds Børn, som føre et sjelden inderligt Bonnens Liv og en stille Vandel for Gud i hellig Frygt og glad Barnlighed, — som i den dybeste Trængsel saaledes smage Guds søde Fred, at de aabenbart mere end seire ved ham, som har elsket dem; — der findes i den usleste Dragt Mennesker, som kunne fortælle kostelige Ting om Guds underfulde Styrelse, om hans Kjærligheds-Regimente og faderlige Bønhørelse, og hvis hele Vandel er et mægtigt Vidnesbyrd om, at de virkelig ere overgangne fra Døden til Livet.

To Mænd, som samlede Bidrag til Missionen, kom saaledes engang ind i et Hus. De søgte en Hr. N., men havde taget feil af Huset og traadte ind i en liden ussel Stue, hvor der sad en gammel Kone og spandt. Da de fik Die paa hende, undskyldte de sig og vilde

gaa igjen. Men hun skjønte strax, hvad Slags Folk de vare, og istedetfor at være glad over, at hun kunde slippe at punge ud, raabte hun saa hoit, som hendes gamle Alder tillod: „I Herrer, hvor for gaa I? Tro I ikke, jeg vil give Noget? Jo, her bor et Kongebarn.“ Saa gav hun de forbausede Mænd en Solvfilling, Alt, hvad hun havde i Pungen. Og de maatte have været af Stok og Sten, om de ikke ved dette vare komne til at tænke paa „Enfens Skjærv,“ der var endda mindre end Solvfillingen, mens hun dog efter hans Dom, der alene kan domme fuldkomment, havde givet mere end alle de Andre. — Hvilken storartet Tanke der ligger i dette enfoldige Ord: „Jeg er et Kongebarn!“ — ved Troen et Barn af Himmels store Konge, og derfor vil jeg ogsaa tage Del i hans Riges Anliggender, saa godt jeg kan, og den Tre vil jeg ikke lade mig fratage. O, om denne ydmyge majestætiske Selsølelse, denne ædle Stoltthed over at være den største Konges Born, opfyldte alle Kristnes Hjertier, om de Alle ansaa det som en Tre og ikke som en Byrde, en Skyldighed, en Lov og Bligt at hjælpe med i hans Sag, hvor snart skulde man da i Marskberetningerne for den indre og ydre Mission, i Regnskaberne for Bornehjem, Magdalenestiftelser, o. s. v. ikke høre mere om Underballance, Mangel, nødvendig Indskrænkning og deslige. Ja, ved denne gamle Spindefone med hendes: „Jeg er et Kongebarn!“ maa vi vel løfte Blikket op mod det Høie, og jeg formoder, at hun i Himmelen vil saa Plads hoit over mange af Jordens Majeftater.*)

*) Det viste sig ved nærmere Betjendtskab, at hint Udraab: „Her bor et Kongebarn“ ikke blot var et godt Indfald eller en pælsikkert Aandrigthed men en Aaben-

Jeg skal heller aldrig glemme den gamle, i Sandhed apostoliske Silkeæver, som kom til mig i en Tid, da jeg laa under for svære Ansegtelser og tvivlede paa al Guds Aabenbaring, ja næsten fortvivlede, — han saa paa mig med sine store, trofaste Dine, lagde sin Haand paa min Skulder og sagde rolig: „Han, som har begyndt den gode Gjerning i dig, skal ogsaa fuldkomme den til vor Herres Jesu Kristi Dag,“ nei, jeg skal ikke glemme ham og den Kraft, som den Gang udgik til mig fra hans Ord, den soler jeg endnu, om saa mangen Læser kanse smiler deraf.

En anden enfoldig Mand af Folket kom engang, da Gud havde frataget N. N. det kjæreste paa Jorden, til ham og sagde: „Jeg kan ikke lade være, jeg maaatte gratulere; thi den, som Herren elsker, den tugter han, og vor Trængsel, som er staffet og let, skaffer os en evig og over al Maade vigtig Hærlighed.“ Medens han sagde det med rørt Stemme, faldt hede Taarer ned paa den Sorgendes Haand, og disse Taarer kom fra den samme Mands Dine, som netop havde trostet med saa faste Ord. Og Taarerne og Bonnens Kamp, for han gik til den Dybtbedrovede, hørte ogsaa nødvendig med til Ordene, ellers vare de ikke bleve til nogen Trost, ja, man kunde have været fristet til at sige: „Havde du været i mit Sted, vilde du vel været sparsommere med din Trost.“ Men paa denne Maade, indviet og baaret af Forbøn, Medlidenhed og Taarer, gjorde Ordene et stort Indtryk paa Vennens Hjerte, og han sølte sig med en Gang udrevet af Sorgens dybe Dal og løftet op paa de Høider, hvor man fra

barelse af et herligt, ved Jesu Aand forklaret indre Liv. Den gamle Kone døde snart derefter med et Hallelujah paa sine Læber.

det Fjerne oier det himmelfte Jerusalems Mure og Tinder og bagenfor Morgenroden af den Sol, som vel skal staa op, men aldrig igjen haa ned.

Jeg synes, at de Historier, jeg har fortalt, kunne give Meget og Mangehaande at lære og betænke, og saa tør jeg vel komme med to til. Den første har jeg min tidlig hensovede Ven D. at takke for, en Mand, om hvem jeg havde den Overbevisning, mere end jeg har havt om noget andet Menneſte paa Jorden, at han ikke var istand til en Vogn. Han fortalte om en gammel Bonde, som han havde kjendt, og hvis Navn var Steen, hvad der i dette Tilfælde væsentlig hører med til Historien. Manden var af Hjertet from og ensfoldig i Ordets bedste Forstand men meget udannet, kunde hverken læse eller skrive men hørte desto bedre. Dog, hvem hører saa skarpt, at han ikke engang imellem hører feil? Vor gamle Bonde Steen vil en Søndag have hørt Presten sige i Kirken: „Saa siger Herren: Den Sten maa blive knust.“ Den Gamle opfattede det, som om den kjære Gud havde sagt det særlig om ham, Bonden Steen. Han undrer sig ikke lidet over, at hans Person bliver ihukommet med Navns Nævnelse, men drager den Slutning af Ordene, at der efter Guds vise Raad forestaar ham store Trængsler, og han væbner sig i Alanden. Og i dette havde han Ret; store Tab blandt hans Busskap var den Første, derefter døde hans eneste Søn, saa hans Kone, og endelig blev han selv hjemsogt af en mangeaarig, smertelig Fidelse. Men han forsagede ikke; skjønt alt dette stormede ind paa ham, sagde han bestandig: „Saa siger Herren: Den Sten maa blive knust; var det ikke nødvendigt, vilde det heller ikke ske.“ Og han blev fast og stærk og uroffelig i sin Tro, indtil han indgik til

den Hvile, som er forbeholdt Guds Følk, der, hvor de knuste Stene skulle blive de skjonnesteneste Edelstene. — Ovennævnte Sprog har jeg indtil denne Dag for-gjæves søgt i min Bibel; det vil sige, jeg finder ikke Sprogets Ordlyd, men Meningen næsten paa hvert Blad. Om nu den gamle Steen har misforstaaet Presten, eller om Presten har taget feil — det være som det vil, i ethvert Fald kom det Altsammen fra den Herre Zebaoth.

Den Helt, jeg nu vil fortælle om, kunde muligens endda leve, men han læser ikke disse Blade, thi han har bestandig givet sig lidet af med Boger, undtagen med Bogernes Bog; dertil var ogsaa hans gamle Dine allerede for ti Aar siden af den Art, at han kun var istand til at læse stor Tryk og selv det blot ved Hjælp af sine Hornbriller. Han levede ogsaa saa ensomt og skjult blandt de Stilleste af de Stille i Landet, at der ingen Fare er for, at han skulde faa Kundskab om, hvad en fremmed Prest skriver om ham. Men formodentlig er han for længe siden vandret derhen, hvor han ikke trænger til Briller, og hvor heller ingen Ros kan skade ham.

Denne Mand var En af dem, der kunde klage med David: „Vanddyb raaber til Vanddyb ved dine Vandstrømmes Røst; alle dine Bøer og dine Volger goa over mig.“ (Ps. 42, 8). Det saa ud, som om alle denne Tids Trængsler efter Guds Raad havde sammensvoret sig om at bryde ind over denne ene Mandts Hoved; det saa ud, som om Alt var anlagt paa, at han aldrig skulde komme til Ro, thi fra det ene Aar til det andet, ja fra det ene Aarti til det andet stormede og bruste det om ham og over ham og under ham, men i ham var der dog altid Fred og fuld Vigevægt. Hvad Salomo siger i sine Ordsprog:

„Et godt Mod er et ideligt Gjestebud,“ opfyldtes hos ham paa en Maade, som selv Salomo skulde have forundret sig over; thi om Guds Hjerte og Guds Kjærlighedstanker vidste han mere end Salomo, uagtet denne var en salvet israeltitst Konge, en stor Filosof og Vismand.*) Han — jeg mener min gamle Pilegrim i E. — kjendte ikke alene den vise, herlige og hellige Gud, som Salomo tilbad, men ham, der har givet sin enbaarne Son i Døden for os arme Menneſtebørn, for at vi ved ham skulde blive Guds Børn og Guds Arvinger evindeligt. Derfor kunde han med opreist Hoved vandre gjennem et Liv fuldt af Storme og Uveir, og om end hans Hjerte bævede, naar atter en ny fort Vølge slog sammen over ham, blev det dog stille, naar han kom ud af sit Kammer, thi da kom han som „en Brudgom, der gaar ud af sit Brudekammer og glæder sig som en Helt ved at gjenemlobe sin Vane.“ Naar saa hans Venner kom for at trøste ham, saa var han for det Meste trøstet, og naar de forundrede sig over, hvordan dette gik til, pegte han paa Døren til sit Kammer og sagde paa sit brede plattyske Bygdemaal: „Jeg har sagt ham det.“ Men hvent der var ment med dette „ham“, det vidste hans Venner, som ingen Jobsvenner vare, og Læseren ved det forhaabentlig ogsaa. „Jeg har sagt ham det“ var altsaa hans stadige Omkvæd ved nye Trængsler, og naar han havde sagt „ham“ det, saa var han stille og trostig. Han ræsonerede som saa: „Vor himmelske Fader ved Alt, hvad vi have behov. Jeg er hans Barn, og han

giver mig intet Slag, som jeg ikke behøver, paalægger mig ingen Byrde, som er over mine Kræfter. Hvad han saagjør, fører han dog sine Børn til Herlighed, og alle hans Veie ere lutrer Kjærlighedsveie, om jeg end ikke forstaar dem. Hvorfor skal jeg dumme, forsynede Menneſte pine og plage mig med at udtænke, hvordan jeg skal komme ud af Klemmen, — jeg behøver jo kun at tale med min Fader og udøse mit Hjerte for ham, saa maa jo Alt være godt og blive godt.“

O, siger kanske mangen Læser, disse Talemaader ere intet Nyt, dem hører man ofte og med mange Variationer. Nei ganske vist, de ere ikke nye, Forfjellen mellem hin gamle Pilegrim og de fleste Andre, som bruge dem, er kun den, at de hos ham ikke vare Talemaader, men Sandheder og Kræfter, som vare gaaede over i hans Rød og Blod, som han levede af og tærede paa, som han bar i sit Hjerte, og som bar hans Hjerte, ligesom stærke Volger bære det lette Skib. Og saa skulde det være med os Alle, og saaledes skulde det mere og mere blive, og det kunde blive saa, naar vi som jillsidsfulde Børn levede os ind i vor Fader, lærte at vandre med ham og for ham paa alle vore Veie, men fremforalt vare villige til stadig at lade os rense fra al Usandhed og Urenhed og Egenretsfærdighed og Egentjærlighed og oplade vort snevre Hjerte ret vidt for den store, lysende, varmende Naadesols Straaler. Kunde hin meget plagede og jagede Pilegrim i E. saa give os ret Undervisning heri, saa skulde vi ikke mere staa foran de Pektier, Gud giver os, som Børn, der endda ikke kunne sin A. B. C., men vi vilde lægge alle vore Anliggender, Lidelser, Glæder, Forhaabninger, Sorger og Smerter paa hans

*) Forfatteren sigter til, at den omtalte gamle Mand havde det nye Testamente, hvilket Salomo ikke havde. Se Luc. 10, 24.

Hjerte og sig: „Saa, nu har jeg sagt ham det, og altsaa er det i gode, troe Hænder. Jeg har nu intet videre at gjøre end at se op til disse Hænder og udrette min Pligt under Bon og Arbeide. Dermed Punktum, og Alt skal faa en herlig Ende, thi

For Gud har al Ting, Lidt og Stort, Saa vel betænkt og herl'g g'ort!

Men hertil horer et kraftigt Amen, og med et saadant Amen ville vi nu forlade denne vor Billedsamling af underlige Personer og store Hellige
(D. Fjendes Rejseb. Nleder.)

3 Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

Andet Kapitel.

Bag de store Vinduesruder.

Naar de Fattige gaa forbi de hoie Huse i de brede Gader, da kaste de ofte misundelige, vrede Blikke, op til de blanke Speilglasruder, bag hvilke kostbare Silkedamasttes Gardiner hænge i rige Folder; hvorfra om Aftenen et hemmelighedsfuldt Lys glimter. En imode ved hvilket man opdager gyldne Rammer, hoie Speile paa Væggene og Gaskronen, hvævende ned fra de smukt dekorerede Tæge!

„Ja, hvem der dog kunde have det saaledes?“ hvisker en indre Stemme, medens mangen Haand ofte knytter sig af Brede og Tænderne skærer mod hinanden af Had og indædt Forbitrelse; thi derhjemme er Hunger og Sorg, og de nogne Bægge stirrer ned paa de blege Ansigtters Glendighed.

Men dersom Armoden vidste, hvad der ofte skjuler sig bag de blanke Ruder og de rige Silkeforhæng, at Dunkelhed, hele Livets og Menneskehjertets Mørke ikke bliver lysere ved Gasbelysning — at Hunger og Tørst efter Lykke og Fred aldrig bliver stille ved det velbesatte Taffel! — at, da vilde vel mangen knyttet Haand aabne sig og wegen Brede forvandle sig til Sukke og Medlidenhed.

Heller ikke bag de store Ruder, hvor vi have seet den blege Piges Hoved og hendes Duffe, var Fred og Menneskelyst at finde.

Barnets Fader havde været en hoitstaaende Embedsmand, men da han vilde stige endnu hoiere, og en anden blev ham foretrukket, saa havde Stoltthed og Ergjerrighed som nagende Orme sonderrevet hans Indre og tilsidst afgnavet den tynde Traad, hvortil hans Aands Lys og Sundhed var knyttet, og Folk sagde: „Den stakkels Mand er bleven sindssvag og maa gaa af med Pension.“

Siden den Tid sad Manden fra Morgen til Aften i sit Studerværelse og bladede i sine lærde Bøger, han vilde jo ved Hjælp af disse bevise, at han havde lidt Uret — himmelsfrigende Uret! Saa bladede og søgte han uden nogen sinde at finde og komme tilende med sin Sagen. Ofte var det vanskeligt at faa ham til at spise og om Aftenen at bringe ham til Ro, — han var jo ikke færdig med sit Arbeide! Han bar altid store Brillen med dunkelblaat Glas, og Gardinerne var altid tæt sammentrukne, — saa laa hele Verden om ham i bestandig Skumring, et Udtryk for den Dunkelhed, som havde lagt sig om hans arme Sjæl.

I den modsatte Ende af den rumme-

lige Volig laa de Bærelser, der beboedes af Husets Frue. Ung, fin og svag, laa hun der paa Buder! Man behøvede ikke at spørge om, hvad der feilede hende; den frygtelige Ulykke, at have paa denne Maade mistet en elsket Mand havde brudt hendes Livskraft. Hun var med ham under et Tag, og dog saa uopnaaelig langt fjernet fra ham. Gik hun til ham, — saa han næsten ikke op fra sine Boger; — talte hun til ham, vinkede han afbrydende med Haanden; — han havde jo ingen Tid. O, hvilken Jammer!

To elskede Børn havde hun besiddet, en Gut og en Pige. Sonnen havde Herren, efter sine vise Raad taget igjen, og da hun reiste sig op fra hans Dødsleie, — trykkede hans brustne Dine til, — da sank hun sammen! Nu lyfte hendes Dine saa klare og store, som om der allerede glimtede et højere Lys i dem, og hendes Haand hang saa mat, saa træt ned, at man saa, hun snart vilde gaa ind til den evige Hvile.

Mellem denne Fader og denne Moder boede Annie i Barnekammeret med en gammel Barnepige, som hedte Barbara, men Barnet havde affortet det lange Navn og kaldte hende „Babel!“

Disse to levede et uadstilleligt Samliv med hinanden, ingen af dem kunde undvære den anden. Barnet var uforgligneligt i Barbaras Dine, — hun var ligesom den Æneste, saaledes som intet andet Barn var, eller nogeninde kunde blive. Og for Barnet var Barbara den hele Verden; thi siden den lille Broder døde, var hun udelukkende henvist til hende. Til den syge Moder kom hun vel en eller to Gange om Dagen, men kun paa et Kvarters Tid, og hun havde heller ikke Lyst til at være der længer, da Stilheden, som maatte herske i Bærelset, og den sagte Gaaen paa Taaspidferne

over Gulvet var hende en utaalelig Tvang.

Med andre Børn havde hun ingen Forbindelse, enhver Omgang med Yderverdenen var afbrudt efter den ulykkelige Tilstand, hvori Husets Herre var kommen.

Da den lille Broder døde og blev lagt i den hvide Dragt i den blomster-smykkede Pigiste, var Annie tre Aar gammel, — et helt Aar var forløbet siden den Tid, men Annie kunde ikke glemme denne Begivenhed. Da hendes Liv henrandt saa ensformigt, havde Indtrykket efterladt et uudslætteligt Spor.

Altid vilde hun lege: „Lille Broders Begravelse!“ Da blev den store Duffe saaledes antrukken som Broderen, da han laa i Pigisten — Babel blev saa længe bedet derom, at hun gjorde det, — lagte i Buggen med Armene sammenslynge, som om den laa med folgede Hænder, — Dienlaagene faldt til af sig selv, naar den var i en liggende Stilling. Saa maatte Babel staa ved Hovedet og forestille Pastoren, og Annie knæle ved Fødderne, saaledes som hun havde seet Mamma dengang gjøre.

Naar dette var tilende, da kom lille Broder i Himlen. Himlen var nemlig bag det smukke, blaa Forhæng, hvor Annies lille Seng stod, og deri blev Duffen efter endt Begravelse lagt. I Himlen var der underdeiligt, — det har Babel sagt, — og derfor legte Annie og Duffen der meget lykkelig sammen, de spiste ogsaa Kage og Rosiner med hinanden — der var intet i veien derfor, — og lille Broder maatte ofte tage sin Bid med af Kagestykket. Naar Babel da stak Hovedet ind bag Forhænget, vinkede Annie hende afgjørende tilbage; thi gamle Folk kom ikke i Himlen, der kunde blot Børn være.

Da den lille Pige nu en Dag fra

Binduet saa Konrad lege i Sandhoben og trave op og ned i den trange Gang mellem Husene, kom hun i hestig Bevægelse og forlangte indstændigt, at den lille Gut skulde komme op til hende og være hendes lille Broder. Barbara havde megen Moie med at berolige hende.

Binduerne i Barnekammeret var vistnok paa Fremtiden af Huset med Udsigt til Gaden, men den store Spisefal havde Bindue ud til hin Gang, og snart vidste Annie ganske nøiagtig den Tid, Konrad pleiede at lege der, og da hun kunde gjøre med Babel, hvad hun vilde, saa hjalp ingen Væggen og Modstræben, Annie maatte til hint Bindue og nød da alle Sandhobens Glæder med; og naar Konrad paa sit Koftefast galloperede op og ned i Gangen, da lyste Annies Vane, og Tid efter anden udstødte hun en klar Tone, der lignede Frydefrig, og Jubel, der trængte sig frem fra hendes Barnehjerte!

Men Mennekehjertet er umætteligt fra Barndommen af. Snart var denne Tilfuervolle fra det sjerne den lille Pige ikke nok; hun vilde have Gutten nærmere, hun vilde tage ham i Haanden og vise ham alle sine Herligheder.

„Han skal komme herop og besøge Annie,“ hedte det da. Men Barbara forfærdedes ved den blotte Tanke herom. Hvad vilde Mamma sige hertil?

„Saa vil Annie gaa til ham!“

Ligesaa skrækkeligt — ligesaa umuligt! Men Barnet var paaataeligt. Ingen Dag forløb, uden at hun gjentog sin Bøn, og ethvert Gjensyn af den livlige, legende Gut opvakte Drømmen om at være i hans Nærhed stedse mere levende. Den stakkels Barbara vidste ikke mere at hjælpe og redde sig for Barnets idelige Bonner og Overhæng. Til sidst sagde hun en Dag for at berolige hende:

„Naar Annies Fødselsdag kommer, da skulle vi gaa til ham!“

Dette greb Barnet med stor Glæde. Nu tællede hun Uger, snart ogsaa Dage, til Fødselsdagen skulde oprinde, og raabte imidlertid ofte ud af Binduet til Konrad at hun snart vilde komme og besøge ham. Gutten lo bifaldende hertil og tog i glad Forventning af Besøget en dygtig Bid af sit Smorrebrød. Annie samlede nu flittig sammen alle mulige Sager og Legetøj, som hun vilde have med sig, naar den længselsfuldt forventede Dag kom.

Barbara saa alt dette med stor og hemmelig Engstelse og spurgte ofte sig selv: „Hvad skal jeg gjøre?“ Men kom dog stedse til det Resultat: „Løftet maa holdes! jeg kan ikke narre hende! mit Hjertes kjære Barn vilde blive altfor dybt bedrovet og ulykkelig!“

Altjaa skaffede hun sig Underretning om, hvem Gutten tilhørte, og hvor Forsiden af det Hus vendte hen, der havde en saa lidet tiltrækkende Vagside. Hun erfarede da, at Guttens Moder var Badstefone og byggede herpaa den Plan at saa et Grinde af sit Herstøb, der kunde forenes med en Spadsertur med Annie, under hvilken man kunde aflægge et Besøg i Stiftelsen.

Fødselsdagen kom og bragte som sædvanlig en Mængde Gaver med sig; men hvor smukke disse end var, optog de ikke, som de pleiede, Annies Sind og Interesse. Om Morgenens skulde hun ind i Mammars Værelse og drikke Chocolate, men hun gav sig neppe Tid til at tomme Koppen, saaledes hige hun efter at komme afsted. Endelig var denne Høitidelighed tilende, og Annie nikkede et ilskomt, lykkeligt Farvel til Mamma, greb Babels Haand og raabte glad, idet hun gik ud af Døren:

„Nu gaar vi hen og besøger Konrad!“

Den udmattede Mamma lagde ikke Mærke til, hvad Barnet sagde.

Belæst med alstens Skatte gik begge afsted. Annie kunde ikke begribe, hvorledes Veien kunde være saa lang; man maatte nemlig gaa rundt om et helt Huskvartal for at komme ind i den trange Gade, hvortil Facaden af det lille Fattighus vendte.

„Det havde været meget hurtigere og bekvemmere,“ hørte hun, „at stige ud gennem Vinduet. Jeg skulde meget gerne og let have sprunget ned, og du Babel har jo lange Ben!“

Den gamle Barnepige hørte leende paa dette Forslag og mente, at den Veie dog var at foretrække.

Babel blev ganske trang om Hjertet, da hun stod ved Indgangen til den mørke, skumle Gade, hvori de nu skulde dreie ind, og læste paa det ene Hjørne: „Stumringen“. Her saa uhyggeligt — næsten for dødt ud. Men heraf havde lille Anni's Hjerte ikke den mindste Fornemmelse, glad og veltilmode trippede hun afsted, og hendes Forventning var spændt til det højeste, da Barbara stod stille foran den gamle Dør med Jernringen og næsten beklemt sagde:

„Her bor Konrad!“

Barbara greb i Ringen og bankede, — Døren aabnede sig langsomt og knirkende paa sine Hængsler, et gammelt, rynket Ansigt stirrede de kommende forundret imøde; thi et saa fint Besøg fandt sjældent Sted i „Knudshuset“.

Paa Spørgsmaalet efter Vadsferkone ved Navn Hartman viste en gammel mager Haand mod den skumle Baggrund, hvor en lav, brun Dør med Vanstielighed kunde opdages.

Denne Dør aabnede sig nu netop, inden de kom hen til den, og Konrads Kofte hoved kom tilsynne. Neppe fik Annie

Det paa ham, førend hun hurtigt løb ham imøde og sagde:

„Nu er jeg her og har bragt saa meget smukt og herligt med til dig.“

Begge Børnene var strax inde i Stuen, — de vidste neppe selv, hvorledes de var kommen der, — og de to Fruentimmer derinde forundrede sig meget over Besøget. Den Gamle ved Døren lyttede, da hun hørte de fremmede Stemmer og Barnets dannede Sprog, og Konrad glemte ganske at trække frem fra Baggagen en af de vaklende Stole og bede Barbara sidde ned.

De ældre tilstedeværendes Opmærksomhed blev nu ganske optaget af begge Børnene. I Begyndelsen var den lille Pige alene i fuld Virksomhed, — Gutten stod der som forstenet. Hun greb hans Haand, — han lod det ske, — hun klappede ham paa kinden, — han lod det ske, — hun boiede sig ned og saa op glad og lykkelig ind i hans Dine, — han lod det ske, — hun fortalte ham, at det idag var hendes Fødselsdag, — han frembragte ingen Ulystning. — hun sagde, hvor længe hun havde glædet sig til dette Besøg, — det gjorde tilsyneladende intet Indtryk paa ham. Saa pålede hun ud, alt hvad hun havde bragt med sig, — og da brød endelig Isen; hans blaa Dine lyfte, idet han vendte sig til sin Moder og sagde langsomt:

„Jeg liker hende!“

Nu blev da ogsaa Konrad levende. Med røde Kinder og lutter Beundring betragtede han alle de foran ham udbredte Herligheder, om hvis Eksistens han i sit fattige Liv hidindtil ingen Anelse havde haft. Disse deilige Bonbons med gyldne og farvestraalende Billeder, disse kostelige ppeksiner og Konfekturer! det var altsammen lutter Underer for hans Dine. Annie stod ved

Tiden af ham og dette saa fuldstændig hans Glæde og Lykke, som om hun heller aldrig havde seet noget saadant for.

Da, ligesom drevet af en pludselig Indskydelse, ilte den lille Gut hen til den gamle Kone, der som sædvanlig, med foldede Hænder sad ubevægelig i Kaffelovnskrogen, lagde en Appelsin i hendes Skød og sagde:

„Lugt! lugt engang, hvor deilig denne rare Ting lugter! Vil du have den?“

Annie var ogsaa langsomt gaaet hen til Mor Kruse og betragtede forundret de livløse, vidt aabne Dine, med det for blinde eiendommelig stirrende Udtryk.

„Er det din Bedstemoder?“ spurgte hun.

„Nei“, svarede Konrad, „det er min Engletante, ved du ikke det?“

„Engel!“ sagde Annie eftertænksom, som om det var hende meget paafaldende, at denne gamle Person skulde være en Engel, hun havde tænkt dem ganske anderledes.

„Ja Engel!“ sagde den stakkels gamle Kone med sin gode, indtagende Stemme. Jeg hed er blot Engel, men du er en Engel og kommer til os, sendt fra Gud for at glæde os og gjøre os godt. Lad mig saa lægge min Haand paa dit Hoved.“

Da traadte den lille Pige ganske nær hen til den gamle Kone, boiede sit rhydelige Hoved og lagde det ned i hendes Skød, hvorved det rige blonde Haar faldt ned over hendes Ansigt, og den Gamle lagde begge sine skjælvende, af Gigt krummede Hænder paa Barnets Hoved og sagde bevæget:

„Guds Vn! — Dg Herren velsigne og bevare dig!“

Derpaa vendte hun sig til Konrad og sagde:

„Du maa give den lille Pige Noget gjen for i alle hendes deilige Gaver.“

Konrad saa fuld af Forundring spørgende paa den Gamle, som om han vilde sige:

„Hvad skulde det være?“

„Du kan jo bede din Vn for hende, — det er jo ogsaa noget Godt!“

Da gik Konrad hen til Mor Kruse, som foldede hans Hænder, og derefter begyndte han:

„Paa Jord, o kjære Gud, jeg er
Dg du i høien Himmel!
D, tag mig til dig Herre kjær
Langt bort fra Verdens Brimmel
Gjør mig af Hjertet ren og god
Bed Jesum Kristum og hans Blod!“
Amen!

„Dette er jo min Vn Konrad,“ sagde den Gamle, „bed nu ogsaa din egen Vn.“

„Jeg liden er og ringe,
Jeg Intet Gud kan bringe!
Tag du, o Frelser, mig i Vavn
Dg bevar mig i dit Navn.“

Jeg vilde — o, saa gjerne —
Saa se den Morgenstjerne,
Som skinned' over Bethlehem
Dg førte de tre Konger frem.

Du Morgenstjerne stor og skøn,
Som viste Veien til Guds Søn,
Stin klart i Hjertet inde,
At jeg kan Jesum finde!

Amen!“

Dette var den Gave Konrad skjenkede igjen. Fra det rige Hus med de store Binduesrunder kom denne Verdens Herligheder til ham, og fra den skumle Stue, den fattige Enkestue, gik den kommende Verdens Herligheder op for den lille Pige. Man saa det paa hende, at Noget foregik i hendes Sjæl; — hun sagde ikke et Ord, men hendes store Dine hvile eftertænksomt snart paa den Gamle, snart paa den lille Gut. Til sidst drog hun et dybt Suk og vendte sig til Barbara med det Spørgsmaal:

„Babel, har du hørt det? var ikke det smukt?”

„Jo, men har du ogsaa forstaaet det, Annie?” spurgte Barbara.

Den lille Pige vendte sig om og forstred:

„Naturligvis har jeg forstaaet det! — Altsammen har jeg forstaaet.”

Nu vilde Barbara gaa, men dertil var Annie ingenlunde villig, hun maatte først se Konrads Havn. Dermed mente hun Sandhoben derude mellem Husene.

Efter nogen Modstræben maatte Barbara som sædvanlig give efter, og indrommede til en Udflugt i Haven en Tid af fem Minuter.

Da Børnene var gaaet ud, kom de Tilbageblevne i Samtale med hverandre, og som det i Almindelighed gaar, udtømte den ulukkelige unge Kone sit hele Hjertes og Livs Sorg for den Fremmede, der først med Nysgjerrighed og derpaa med inderlig Medlidenhed og Deltagelse hørte paa Meddelelsen om hendes forgelige Skjebne, hvorefter Barbara fremsforte alle de Trostens Ord, hun formaaede.

„Deres Mænd kan efter denne forfærdelige Begivenhed maaske blive et ganske andet Menneske; — Nærene gaar snart, hvor tunge de end er, og den fjære Gud vil nok hjælpe Dem gennem Alt, baade ydre og indre Værke! Skrivel han Dem slet ikke til?” spurgte hun tilsidst.

Konen rystede paa Hovedet.

„Da burde De rigtig engang reise til ham!” raadede den deltagende Barbara. „De fik da vist tale med ham, om end ikke uden Vidner. Det vilde bringe Dem Ro og Trost, og mere styrke til at finde Dem i Deres Skjebne.”

Under denne Samtale var meget mere end fem Minuter henrunden. Barbara reiste sig hurtigt for at hente sin Varn. Men man tænkte sig hendes Forsædelse,

— da begge Børnene var forsvundne! De to Fruentimmer lob op og ned i den trange Gang og raabte høit paa deres Navn, — men Alt forgjæves! Børnene var og blev borte! Barbara var aldeles ude af sig selv af Angst og Forsædelse.

Den smale Gang forte tværs igennem Huskvartalet og endte gennem en i Almindelighed tilluftet, men nu aabentstaaende Port, der førte ud til en fri, aaben Plads. En af de store, smukke Bygninger, som vendte Fagaden til denne Plads, var det Hus, hvori Annes Forældre boede, og idet man traadte ud af Gangen, stod man lige udenfor deres Bolig.

Der gik en Gyden gennem Barbaras Hjerte. Skulde Børnene være gaaet ud sammen gennem den aabne Port og lige ind i Huset?

Ja, saaledes var det! Strax hun traadte ind, erfarede hun, at Annie allerede for en lang Stund siden var kommen hjem og havde bragt med sig en liden, fattig slædt Gut, med hvem hun var gaaet lige ind til sin Mamma.

Dette gik saaledes til:

Da Børnene var kommen ud, og havde besøgt Haven med dens forfærdelige Anlæg en Stund, blev det meget tiltrækkende for Annie fra flere Punkter i den lange Gang at se op til det Bindue, indenfor hvilket hun ellers havde sit Tilhold. Da denne Lyft var tilfredsstillet, galloperede de tappert sammen op og ned ad Gangen, og dette var en udmærket Fornøjelse! Paa en af deres Ture opdagede de, at Porten stod halv aaben; det blev da naturligvis uimodstaaeligt at gaa ud gennem den, og da de befandt sig paa den fri Plads, saa Annie til sin Forundring, at hun pludselig stod udenfor sit Hjem. Ligesaa pludselig steg det paa engang op i hendes Tanker, hvor herligt det skulde være,

om Konrad boede i samme Hus som hun og kunde lege med hende hver Dag. Hun foreslog derfor, at de strax skulde gaa op til hendes Mamma og bede om hendes Samtykke hertil.

Uden videre Overlæg greb hun Konrads Haand, begge fleg skjævt op ad Trapperne, og efter nogle Minuters Forløb var Maalet naaet.

Moderen saa med største Forundring sin lille Datters Indtrædelse paa denne usædvanlige Tid, trækkende efter sig ved Haanden en liden Gut i den fattige tyndslidte Kjole.

Konrad betragtede den blege Frue og den hele uvante Omgivelse med store Dine og i stum Sindsro, medens den lille Pige i heftig Bevægelse ilte hen til sin Moder og meddelte hende, at dette var Konrad, en meget snil, liden Gut, med hvem hun kunde lege saa herligt, om han derfor ikke nu kunde blive her bestandig, saa at hun ick. behøvede altid at være alene med Babel; — og som om hun solte, det var nødvendigt at lægge endnu noget Mere i Vægtstaaen, tilføiede hun:

„Mamma, han kan ogsaa bede, og det kan ikke jeg! Skal han bede Noget for dig?”

Den blege Kone vidste ikke, hvad hun skulde sige til alt dette; det Hele var hende fuldkommen dunkelt og uforstaaeligt, indtil hun ved mange Spørgsmaal fik ud, at Gutten var Son af en Badstørkone, hvem Babel og Annie nu netop havde besøgt.

Konrad stod imidlertid ganske rolig midt paa det med et kostbart Teppe belagte Gulv, og saa sig med store, nysgjerrige Dine om i denne for ham saa nye og fremmede Verden. Men hans Blikke vendte sig altid tilbage til den fine, blege Dame paa Sofaen, som om hendes milde Ansigt og gode Dine havde

noget særegent Tiltrækkende for ham. Damen betragtede ogsaa ham opmærksomt og fandt Behag i ham. Trods al Fattigdom var han dog rent og ordentligt klædt, og det aabne Ansigt med de blaa, klare Dine, der straaede hende saa ligesom og tillidsfuldt imøde, kunde ikke Andet end indtage hende for ham. Disse velvillige Blikke styrkedes ogsaa ved de Ord, hendes Barn nylig havde sagt og som gik den syge Moder gennem Sjælen.

„Kan han virkelig bede, og du kan ikke?”

„Ja, Mamma,” svarede Annie, „javisst kan han bede, du skal strax saa høre det. Kom hid Konrad og lad Mamma høre, at du kan bede.”

Men Konrad vilde ikke! Om han var undselig, eller der var Noget i hans unge Hjerte, der modsatte sig strax at træde op her som Bedder; — vi vide ikke, — nok, han rystede afgjørende paa Hovedet.

Da aabnede Døren sig sagte, og Barbara stak Hovedet ind endnu ganske bleg efter den overstandne Angst. Hun fortalte ganske overensstemmende med Sandheden, hvad der var skeet, lige fra det første Bekjendtskab med Konrad, og anklagede sig selv bitterligt, vel vidende, at hun dermed vilde bryde Spidsen af alle Bebrejdelser. Derpaa greb hun den lille Gut ved Haanden og sagde, at hun strax vilde bringe ham hjem til hans Moder.

Men dette var aldeles ikke Annies Mening; hun modsatte sig det paa det Hæftigste, og bad og smigrede saalænge for sin Mamma, indtil hun tillod, at Konrad blev der endnu en halv Times tid. Imidlertid skulde Barbara gaa hen og berolige hans Moder.

Fra den Tid kom Konrad ofte i Huset med de store Vinduesruder; han har

og saa fremsagt sin Bøn for den blege Dame med Dødsormen i Hjertet, den Klang af Himmellængsel som lød til hende gjennem Ordene, trængte gjennem hendes Sjel, — den skønne Morgenstjerne over Bethlehem stemte hende til

Æstertanke, og Sukke opsteg i hendes Bryst, der gik i samme Retning som Konrads Bøn:

„Stin klart i Hjertet inde,
At jeg kan Jesum finde.“
(Mere.)

Nostic, Lovetæmmeren.

Det var i Marts 1490. Den berømte Mathias Corvinus, Konge af Ungarn, vandrede igjennem sit kongelige Palads i Wien, ledsaget af Rigets Store og sine Ministre.

Ungarns Konge frembød et sørgeligt Syn; thi han var angreben af en Sygdom, som i de sidste tre Dage stedse var tiltaget; han led store Smerter, og Lægerne forudsagde, at hvis han ikke staaede sig og var yderst forsigtig, vilde han ikke kunne leve længe. En Corvinus fulgte langtfra deres Raad; hans stærke Mand kæmpede imod de legemlige Pidelser og holdt ham i en bestandig Spænding og Uro.

„Jeg vil ikke ligge tilsængs!“ udbrod han utaalmelig til sin Læge, den berømte Julius Milius, og til sin Astrolog og Sekretær, Martius Galeotti, idet han uden videre stødte dem bort. „I Herre er altid rede med Eders Seng, som ingen Løve, men kun en Hare vilde ligge paa — mor mig — fortæl mig en Historie — find paa noget Nyt!“

„Min kongelige Herre skulde atter gaa hen og se paa sine Dyr, det er saa længe siden, I var der,“ sagde den keiserlige Feltmarschal Sigismund von Nostic, en Mand fra Sansig, som var meget yndet af Kongen. Han kaldtes i Almindelighed „den stærke Nostic“; thi der var Ingen, der kunde maale sig med ham i Styrke. Han var høi og

rank som et Grantræ, stærk som en gammel Eg, og hans ædle Ansigt udtrykte hans stolte Sind og skjæffe, modige Mand. Ridderne frygtede ham ligesaa meget som Damerne beundrede ham; thi der kunde ikke tænkes et herligere Syn end denne Mand i fuld Baabenrustning.

„Det var et godt Raad, Nostic,“ svarede Corvinus. „Lad os besøge Løverne, det er netop deres Episetid, og det kan mere os at se paa dem.“

Herrerne fulgte Kongen til Løvernes Bur. Han blev staaende en Stund foran et af dem, i hvilke der laa tre store Løve udstrakte.

„Løven er i Sandhed et ualmindelig stærkt og modigt Dyr!“ udbrod han til sidst. „Jeg skulde have lyst til at se den opirret til Raseri.“

Nu traadte Henrich von Mezrad hurtig nærmere. Han havde i mange Aar været Nostics Fiende. Idet han nu gav Løvernes Vogter et Bink, sagde han hvissende:

„Vis Løverne deres Føde; men vis dem den blot, vi onsker at have lidt Poier.“

Vogteren adlød og nærmede sig Buret med noget Rjød; han var imidlertid kommen for nær, en af Løverne greb det med sine Klør og udstødte samtidig et saa frygtelig Brøl, at det hele Bur rystede derved.

„Hvorledes vilde det nu gaa,“ sagde

Mezgrad med et spodst Smil, „hvis en af de forsamlede Herrer vovede at rive Byttet fra den? Mangen en græst og romerst Helt har vovet at udføre en saadan Handling og ikke mistet Livet ved at gjøre det.“

„Det var ikke saa gal en Ide!“ raabte Mathias Corvinus. „Hvad tænker I derom, min skjætte Nostic! I har sældet saa mange Helte, at dette vel vilde være som en Leg for Eder.“

„Ja, ja!“ raabte Alle, „hvad er der vel som Nostic ikke kan gjøre.“

„Jeg tvivler ikke om at han kan gjøre det,“ bemærkede Mezgrad med en haanlig latter, „men jeg tvivler om, at han vil gjøre det.“

„Og jeg!“ raabte Kongen, „vil vædde paa at han gjør det. Hør, Nostic, skal os nu den Fornoieelse.“

Stolt og rolig trak Nostic sin Dolt ud af Eskeden, omfattede med den venstre Haand Skjoldet og traadte derpaa ind i Buret, hvor de tre Løver var isærd med Rjodet.

„Giv Slip paa det, Dyr!“ raabte han. „Giv Slip paa det halvfortærede Nadsel,“ tilsoiede han bittert, „en Konge vil betale Eder for dette Offer med sin troeste Tjeners Blod.“

Tyrene reiste sig med en lydelig Brummen. Nostic gik nu hen imellem dem og løstede Rjodstykket op, ubekymret om, hvad han udsatte sig for.

Yderst forbausede, ja, ganske som lamslaaede over denne usædvanlige Rjæ-

hed, forblev Løverne ganske rolige og lod Helten ustadet forlade Buret.

Da Nostic var kommen ud og Buret atter lukket, boiede Alle sig dybt og ærbødigt for ham, Hofmændene samlede sig i en Klynge om ham; men han gik dem rolig forbi, nærmede sig Kongen, og idet han lagde Byttet for Majestædens Fodder, sagde han:

„Min Herre og Konge. Jeg holdt Eders Befalinger høit i Ære. At jeg er en Mand, har jeg vist i Turneringen i Breslau, og især i Elagene, hvor jeg altid har vist mig som en tapper Ridder. Men jeg maa ogsaa sige Eder, at den som ærer sine troe Tjenere, ikke sætter deres Liv paa Spil for at vinde et Væddemaal. Sæt, at Løverne havde sonderrevet mig, hvad da? Det var en altfor alvorlig Spøg — forsøg den i Fremtiden med Andre; jeg betragter mig som løst fra Eders Tjeneste.“

Med disse Ord fjernede han sig og forlod de Tilbageblevne i den høieste Forbauselse.

Mathias Corvinus saa ham aldrig igjen; thi Nostic traadte i Kong Alexander af Polens Tjeneste.

Ryggtet om denne Begivenhed blev snart bekendt i hele Wien, og et Hus i Kärnthergaden blev kaldet: „De tre Løvers Hus“, et Navn det endnu har, da man tror, at det var i dette Hus, at Mathias Corvinus boede.

(E. A. S. i For Ungd.)

En musikalsk Bedhugger.

For 25 til 30 Aar siden var der mange af vore indvandrede Landsmænd, som gik syddest for Mississippien til de sydligere Stater for at tjene sig nogle

Penge ved Bedhugst. Nogle saadanne norste eller danste Bedhuggere kom saaledes en Dag for lang Tid siden ombord paa en nordgaaende Mississippi Damp-

for at vende hjem med sin Smule For- tjeneste; og som fattige og ringe Folk gif de naturligvis paa billigste Plads og havde at holde sig paa lavere Dæk. Men endssjønt der oppe i Trappen pleier at staa den Advarsel: Keep down stairs or pay Cabin fare! (3: Hold dig paa Underdækket eller betal 1ste Klasse's Passage), saa tager man det dog ikke altid saa strengt, om en Underdækkpassager ogsaa stundomtil kommer op paa 1ste Plads, naar han er stikkelig antrukken og ikke gjør nogen Forstyrrelse. Saaledes var ogsaa en af de omtalte Bedhuggere kommen op paa første Plads, hvor han holdt sig i Nærheden af en Neger, som strævede med at spille paa Violin, men vistnok ikke havde bragt det til nogen videre Færdighed. Rundt omkring sad 1ste Klasse's Passagerer, Herrer og Damer, og kjædede sig formodentlig, saaledes som ofte er Tilfældet paa ensformige Dampskibsture. Nu fik den høflige Bedhugger Lov til at tage Negerens Violin og begyndte strax at klimpre og spille saa smaat ligesom for at efterligne Violinens Giermand; men hans Hensigt var nok egentlig den at gjøre sig bekendt med Instrumentet. Paa en Gang faar Violinen en ganst-

anden Lyd, Strogene gaa med Kraft og Sikkerhed, og den Eine efter den Anden af Passagererne reiser sig fra sin Plads, indtil de omtrent Allesammen er komne paa Benene og med Overraskelse og Beundring lytte til den nye Violinist, der uden Tvivl spiller en eller anden berømt Komposition og, som man synes, udfører det mesterligt. Hvem ved, om det ikke var „Starnevalet i Venedig" eller en anden yndet Komposition af en af de store Mestere.

Da han var færdig blev han tiltalt af Kapteinen paa Dampskibet omtrent saa:

„Jeg formoder, at De er en Musiker som reiser paa Deres Kunst."

„Na nei, jeg er nok bare en fattig Bedhugger, jeg," var Svaret.

Nu tager Kapteinen sin Hat, kaster et Lidollar Guldstykke i den og sender den saa rundt blandt Passagererne. Resultat: Omtrent et hundrede Dollars blev samlet til den musikalske Bedhugger.

Sluttelig skal vi meddele, at Helten i denne lille Fortælling antages at have været fra det østlige Wisconsin og at tilhøre en iøvrigt meget musikalsk Familie; men hans Navn kunde vor Hjemmelsmand ikke erindre.

Sohelten Peder Tordenstjold.*)

[Oversættelse af de fremmede Ord, der efter det forrige Aarhundredes Talebrug forekomme: Action, Slag. Applaudere, bifalde. Armateur, bevæbnet Fartoi. Attaquere, angribe. Avantage, Fordel. Bravade, Praleri. Capabel, istand til. Capacite, Duelighed. Capital, betydelig. Chagrin, Ergrelse. Combat, Camp. Commerce, Handel. Confirmerer, bekræfte. Conjunkturer, Tidsomstændigheder. Consequence, Vigtighed. Conservere, bevare. Contribuere, bidrage. Content, tilfreds. Coupere, afstjære. Courage, Mod. Curios, nysgjerrig. Dann und wann, nu og da. Demolere, nedbryde. Dessein, Plan. Echappere, undslippe, flygte. Eclatant, glimrende. Effect,

*) Efter H. G. Bohrs „Levnetsbeskrivelse".

Virkning. Enfin, endelig, fort. Engagere sig, indlade sig. Excusere, undskyldte. Explicere, forklare. Extraordinair, overordentlig. Filou, Filouteri. Skurk, Skurkestreg. Force, Magt. Function, Forretning. Genegen, tilbøielig. Hazardere, vove. Honneur, Ære. Honorerer, at ære. Importance, Bigtighed. Inclinere, være tilbøielig til. Insul, D. Inventere, opfinde. Jugere, domme. Manqvere, mangle. Nouvelle, Nyhed. Observere, iagttage. Parole, Ord, Post. Patience, Taalmodighed. Permittere, tillade. Persvadere, overtale. Poltron, Rujon. Positiv, bestemt. Project, Plan. Proposition, Forslag. Prosequere, udføre. Prætenſion, Fordom. Dvittere, forlade. Raison, Fornuft, Grund. Raisonable, anseelig. Recompence, Belønning. Refugium, Tilflugtssted. Renommee, Rygte. Reusere, lyfkes. Revanchere, tage Erstatning. Sacrificere, opofre. Satisfaction, Erstatning. Sekundere, understøtte. Sensibilitet, Følsomhed. Harme. Solliciterer, anſøge. Soulagement, Trost. Specialiter, ſæregent. Superior, Overmand. Tardere, opholde, tove. Tentere, forſøge. Touchant, fræktende. Traktere, behandle. Travail, Anſtrængelse. Vacant, ledig.]

Imod Slutningen af det 17de Aarhundrede levede i Thronbhjem i Norge en Raadmand Johan Wessel og hans Hustru Maria Schøller. Familien var oprindelig hollandsk, og den levende Handelsforbindelse, der i lang Tid havde fundet Sted mellem Bergen og Holland, havde rimeligvis foranlediget, at Familien var udbvandret, og havde bosat sig i denne By, hvor ogsaa Raadmand Wessel var født. Hvad man ved om ham, indskrænker sig til, at han var almindelig agtet som en retsaffæns Mand; de øvrige Oplysninger angaaende Egteparrets Karakter og Væsen maa man søge i deres Børns Historie, og af denne synes det vel at fremgaa, at Opdragelsen i det wesselske Hus har været streng, som den Tids Maade forte det med sig, men tillige vidner Sonnernes Skjebne om, at Forældrene hverken have savnet Overfor deres Børns Vel eller praktisk Dygtighed til at give Opdragelsen den rigtige Retning. Raadmand Wessel havde tolv Sønner og sex Døtre. Af denne store Familie døde en Søn i sin Barn-dom; syv af de Andre gik tilfjøs, og udmærkede sig hver paa sin Maade, enten ved Handels eller Orlogsfarten, og mellem dem var ogsaa Hovedpersonen i denne Levnetsbeskrivelse, den tiende Søn,

Peder Wessel, der var født i Thronbhjem d. 28de Oktbr. 1691; de fire Andre studerede Theologi ved Universitetet i Kjøbenhavn, og Tre af dem bleve Præster i Norge; af denne korte Oversigt alene ser man, at Raadmand Wessels Sønner vare saa at sige en Familie af Somænd; det hollandske Blod synes ligesom at have gjæret i dem; thi Hollænderne tilhørte dengang Søen og Handelen med Liv og Sjæl. Dersom det allerede under sædvanlige Omstændigheder maa være besværligt at holde et saa stort Antal Born i Aie, vil man endnu mere i dette Tilfælde kunne tænke sig Vanskeligheden deraf, naar man, hvad alle Exemplarer synes at bevise, erfarer, at Sonnerne i Raadmand Wessels Familie vare af en ganske særegen vild og uregjerlig Art.

Der maatte vistnok anvendes Streng-hed for at holde en saa vild Slægt inden de tilbørlige Grændser og for at lede Børnernes Gøner saaledes, at de med Tiden kunde blive nyttige og rolige Borgere. Ogaa Peder Wessel var en vild og ustyrlig Gut, og det var vel hans klare Begreb og hurtige Fat evne, der foranledigede Faderen til et Forsøg paa at anbringe ham i den studerende Stand, men Gutten manglede Inter-

esse for de rolige, aandelige Sykler. Derksom denne Faderens første Plan var sat igjennem, var han altsaa bleven Student, og det Eneste, som Sagnet da havde opbevaret af hans Liv, havde vel været en eller anden munter og vilde Streg, som man ofte har fortalt om hans Landsmænd, der studerede her; thi af Mangel paa tiltalende Arbejde vilde identitvillig Wessel i allehaande Udseelser have søgt en Tummleplads for sin livlige Aand, og derpaa være vendt tilbage til Norge, for fra en eller anden Prædikestol mellem Fjeldene at lade sin mægtige Stemme høre. Hans Barndomshistorie har heller Intet berettet os om hans Fremgang i Studeringer, men derimod bevaret Mindet om enkelte af hans Optoier, der alle vidne om Mod, Udholdenhed og den vaagnende Vrgjerrighed.

Ingen, Strengthed fra Faderens Side formaaede at tæmme Sonnens urolige Aand; han opgav derfor omsider at lade ham studere og bestemte ham til Haandverksstanden. Han blev derpaa sat i Lære hos en Skrædder, hvis strenge Sind ved Faderens Raad og Opfordring beholdt en Bevæggrund mere til at ytre sig mod hans utaalmodige og vilde Læredreng. Havde end Peder Wessel duet til Student, til Skrædder kunde han ikke bruges. Efter flere Optoier af samme Art som de, han før havde gjort sig stылdig i, flygtede han fra sin strenge Tugtemester og kom efter nogle Dages Omflakken tilbage til sin Fader, der vel i Begyndelsen vilde sende ham til hans Mester, men omsider ved Guttens indstændige Bønner blev bevæget til at beholde ham, og nu gif den unge Peder Wessel, som en haabeløs Dogenigt, om imellem sine mange Brødre.

I Aaret 1704 besøgte Kong Frederik den Fjerde Norge, og hans Ankomst bragte Liv over det stille Throndhjem.

Med Forundring og barnlig Glæde betragtede Wessel de fornemme Mænd i de glimrende Klæder, og saa paa Festerne og Illuminationerne og al den udvortes Pragt, der pleier at følge med en Konges Hofstat. Han havde snart sluttet Bekendtskab med nogle af Betjentene, og med Henrykkelse lyttede han til Fortællingerne om den fjerne og skønne Kongestad, dens travle Liv og glimrende Pragt: det klang som Eventyrene om de høie og ophlyste Klippesale under Norges Fjelde. Da Kongen med sit talrige Folge havde forladt Throndhjem, da den festlige Musik ikke længer hørtes, var ogsaa den trettenaarige Wessel forpunden fra sin Familys Kred: han havde fulgt den loffende Herlighed og de fristende Drømme om Lykke og Ære, og var seilet over Havet til det fjerne Danmark.

Ved Ankomsten til Kjøbenhavn styrkede hans Feslot sammen; den hjælpeløse Gut stod ene i den folkerige Hovedstad. Men heldigvis havde den kongelige Konfessionarius (i: Skriftefader) Dr. Peder Jespersen, selv en Nordmand, hørt tale om den forladte norske Dreng, der saaledes paa egen Haand var kommen ned fra Throndhjem. Han sendte Bud efter ham, sandt Behag i hans frimodige Væsen og anbragte ham for det Første hos sig som Opparter. Men atter her sølte Wessel sig utilfreds med sin Stilling; thi det travle Liv ved Tolboden, det udstrakte Hav og den prægtige Blanding af Handelsfolk og Orlogsmænd gjorde ham det klart, hvortil han var bestemt. Han bivaanede de Døvelser, der af det nylig oprettede Kadetkorps bleve anstillede paa Holmen og saa paa Gevær- og Kanon-Exercitsen; her var det, at første Gang den Lyst blev ret levende hos ham at blive Kadet, et Onkte, der for hans Stilling ikke var overdrevent, da

det kongelige Reglement af 17de Marts 1705 udtrykkelig bestemmer, at det ikke skulde være til noget Hinder for at indtræde i Radetforpset, at Vedkommende havde baaret „Liberi“, naar „han kun var kommen af godt, ærligt Folk.“ For at opnaa dette sit Ønske troede han at gaa den lige Vej, naar han henvendte sig umiddelbart til Kongen, og til ham skrev han da et egenhændigt Brev, dateret d. 28de Marts 1706. Med al Originatens Mangel paa Retskrivning, saaledes som man kan vente sig af en femtenaars Dreng fra den Tid, rober dog dette Brev en sund Tankegang, og kan derhos ansees som det første Bevis paa den næsten barnlige Hengivenhed for Kongens Person, hvoraf Wessels senere Liv var gjennemtrængt. Det lyder med forandret Retskrivning saaledes:

„Stormægtigste og allernaadigste Arvesøn og Herre! Udi allerdybeste Underdanighed nedfalder jeg fattige unge Person for Eders Rgl. Majestæt, at som jeg for omtrent to Aar siden var bleven nedsendt fra min gamle Fader Johan Wessel, Eders Rgl. Majestæts allerunderdanigste Raadmand i Throndhjem i Norge, formedelst mine mange andre, nemlig sytten smaa og store Søfendes Paahæng, at forsøge herne min Lykke, og som jeg nu er i Tjeneste hos hans Høiærværdighed Dr. Peder Jespersen, og min Lyst som et ungt Menneſte ikke dertil saaledes findes at henſlide min Tid, men mit Sind ſtedſe geneget til, Eders Rgl. Majestæt, at exerceres, med Tide dertil at avancere noget Bedre: og nedfalder derfor allerunderdanigst, at Eders Rgl. Majestæt af høie Naade og Miſſundhed vilde allernaadigst forunde og hjælpe mig til at blive en Rade, at exerceres tillige med de andre paa Holmen, da

jeg al min Tid med Liv og Blod ſkal ſtræbe at leve efter allerunderdanigst Pligt til Eders Rgl. Majestæts Tjeneste, tro, aarvaagen og ſlittig efter al yderſte Kraft og Evne. Forbliver Eders Rgl. Majestæts allerunderdanigſte, allerringeſte Tjener

Peder Janſen Weſſel.“

Dr. Peder Jespersen, der havde stor Indflydelse ved Hove, har formodentlig anbefalet denne Ansøgning, der heller ikke kunde Andet end ved sit barnlige Udtryk behage Kong Frederiks aabne Gemyt. I Aaret 1706 blev han indskreven som Lærling ved Holmen, og det næste Aar gjorde han som Matros en Reise til Kysten Guinea med en Negerhandler; ved sin Tilbagekomst gif han ombord paa en Ostindiefarer og kom i Begyndelsen af Aaret 1709 som helbefaren Somand tilbage fra de lange Reiser. Hans Foresatte gav ham et rosværdigt Vidnesbyrd, og forklarede, at Wessel var ligesom skabt for Søen, at han altid havde været rast til Arbejde, driftig og munter i den haardeste Kuling, og aldrig befundet sig bedre, end naar han i en rygende Storm hang paa Raaen for at beslaa Seilene; og derhos lod den gamle Kaptein paa Ostindiefareren i varslende Ord falde, at der var en dygtig Natur i ham, der i Tidens Lob vilde gjøre ham til en stolt Somand. Ifølge disse paalidelige anbefalinger blev han i Aaret 1709 indskreven som Søfadel, og gjorde i denne Egenſkab, efter den Tids Skik, atter en Reise til Ostindien, der hidrog til at udvide hans Indſigter i praktiſt Somandſkab. Paa Hjemreisen i Efteraaret 1710 praiede de i den spanſte Sø et Stib og erfarede at Krigen mellem Danmark og Sverige var udbrudt. Frygtsom for den rige Ladning vovede Ostindiefare-

rens Kaptein ikke at fortsætte Reisen, men løb ind til Bergen i Norge.

Fra denne Tid af begynder et nyt Afsnit i Peder Wessels Levnet, og vi ville snart se ham betræde den krigeriske Bane, der skulde føre ham til saa stor Berømmelse. Men dersom det i den følgende Tid skulde synes Nogen, at hans Sæder have et Anstrog af Naahed og hans Mod af Dumdristighed, da maa man ikke glemme, at hans Opdragelse er begyndt under en streng Faders Dine, fortsat i Berikstedet og fuldendt i det sorgløse Liv foran Masten; men have disse Omstændigheder end ikke kunnet bidrage til at give ham den Grad af Dannelse, vor mere forfinede Tid fordrer, saa har Livets strenge Skole tidligt lært ham at tænke og handle paa egen Haand, og har ikke rovet ham Noget af hans raske Mandsnærverelse, Djerthed, Fædrelandsfjærlighed og Reiskaffenhed; og det er ved disse Egenstavers Forening, at vi ville se Wessel hæve sig over den ubestjendte Hob af almindelige Sømand.

De Efterretninger, Skibet i den spanske So havde meddelt, bekræftede sig ved Ankomsten til Norge. Den Kamp, som Danmark og Sverige i saa lang Tid havde fort om Overherredømmet i Norden, var endnu ikke udfjæmpet i det 18de Aarhundrede. Sverige havde taget Parti med de gottorpke Hertuger, Kongen af Danmarks Fjendsmand, der kjæmpede en vedholdende Kamp for at løse sig fra deres Vasalforpligtelse og blive selvstændige Fyrster. Da Karl den 12te havde besleget den svenske Throne (1697), gav hans store Ungdom og tilskyndende Sorgløshed Nabomagierne Haab om at kue Sveriges Overmagt i Norden: Frederik den 4de, Konge i Danmark og Norge, Czar Peter i Rusland, August den 2den, Konge af Polen og Kurfyrste i Sachsen, havde sluttet et Forbund i

denne Retning, Frederik den 4de havde navnlig paa sin Side angrebet Hertugen af Gottorp, en Svoger til Karl den 12te. Men den truende Fare havde bragt Karl den 12tes store Egenstaber til Virksomhed. Han landede i Sjælland (1700) og tiltvang sig en Fred med Danmark, der satte Hertugen af Gottorps Fordringer igjennem. Efter en storartet Seiersgang gennem Rusland, Polen og Tydskland, havde endelig den unge haardnaktede Konge fundet Maalet for sine Planer i det uheldige Slag mod Russerne ved Pultava (1709) og var flygtet til Ruslands Naboland Tyrkiet, hvor han fortærede sit Hjerte under eventyrlige Planer om Høvn og Lykke. Danmark løstede da atter Hovedet i Beiret: det tidligere Forbund med Rusland og Polen var blevet fornyet, og i Aaret 1710 havde Krigsbegivenhederne begyndt at udvikle sig tillands og tilvands.

Men den samme Efterretning, der bestemte den forsigtige Kaptein paa Ostindiefareren til at søge Havn i Norge af Frygt for de fiendtlige Krydsere i Kattegattet, opfordrede Peder Wessel til at forlade den fredelige Koffardimand, og han begav sig over Land til Kristiania, hvor han lod sig melde hos Baron Lovendal, der var kommanderende General i Norge. Wessels Udportes indgjød Tillid: en levende Fædrelandsfjærlighed glødede gennem hans Tale, Snilhed og Mod lyfte i hans Dine; den Tillid til egen Kraft, der udtalte sig gennem hans hele Væsen, forskaffede ham ogsaa Andres. Lovendal var en Mand, der havde tumlet sig i Krigen og paa Reiser, hvor han havde tilegnet sig den Menneskekundskab, hvorpaa han saa ofte gav Besiser; heller ikke her tog han fejl af Wessel, men indsaa strax, at den unge Mand med det dristige frimodige

Bæsen vilde være brugbar i Fædrelandets Tjeneste. Han gav ham Kommandoen over et lidet Fartoi, „Drmen“ kaldet, der blev udrustet som Raper: i en Alder af nitten Aar havde Wessel saaledes den Glæde paa et Skib, som han selv førte, at kunne gennemkrydse Rategattet, og hans ungdommelige Phantasi drømte dristig om at værne for Fædrelandets Rygte og tilkjæmpe sig Ære og Lykke med sit lille Fartoi og sine fire Kanoner.

I Aaret 1711 rasede en frygtelig Pest i Danmark, men selv under disse Belæggelser hvilede ikke Krigen: de danske Armeer kæmpede mod de svenske i Skane og i Pommern, Flaaden søgte at dække Handelsen i Nordsøen og Østersøen; man overskibede Ammunition og Proviant til Tropperne i Pommern; ogsaa Wessel stræbte i de norske Fartøier at udføre, hvad en enkelt Mand kunde. Saa ofte Vinteren tillod det, for han om paa sine Krydsture, bemægtigede sig fiendtlige Skibe og steg bestandigt mere i Lovendals Yndest, da han altid bragte ham de paalideligste Efterretninger om Fjendens Planer, hvilket var ham saa meget vigtigere, som han ogsaa var Øverstkommanderende over det norske Sødeforsvar.

Efter nogle Maanedes Forløb blev Wessels Stilling forandret paa en Maade, der ikke var ham ret behagelig, uagtet Forandringen kunde betragtes som et Avancement. Han blev nemlig beordret til at gøre Tjeneste paa Fregatten „Postillon“, hvor han (1711) blev virkelig Løjtnant i Marinen. Men ikke at tale om, at Chefen for Postillon Kaptejnlojtnant Rostgaard var en forfængelig og adelft Mand, der nodig vilde lade den borgerlige Løjtnant udmærke sig alt for meget, saa var den Forretning, hvortil „Postillon“ blev

brugt, en af de mest ensformige, Soliret frembyder: den skulde konvoiere Handelskibe frem og tilbage i de danske Fartøier. Det var derfor intet Under, at Wessel med Længsel tænkte paa sin lille Krydsbaad og sine frie Krydsture i Nordsøen. Da han i Tjenesteforretninger med Fregatten var kommen op til Norge, tog han strax Landlov, henvendte sig til Kommandør Knoff, som den Tid laa der, og udbirkede hos ham Tilladelse til at besøge et Tjenestearinde til Baron Lovendal. Han indhentede Lovendal, der paa Sveriges Grændse marscherede med den norske Armee, og blev hos Hæren i flere Dage. Her forestillede han sin Velhynder, at han ikke saa nogen Leilighed for sig til at udmærke sig, saalænge han skulde forblive som Løjtnant paa „Postillon“, eftersom enhver kommanderende Chef dog steds gjerne selv vil have Æren for, hvad der til hans Majestæts Tjeneste kunde blive udrettet, og bad derfor om at saa sit lille Fartoi „Drmen“ igjen. Lovendals Tillid til og Velvillie mod den unge dygtige Sømand viste sig ogsaa deri, at han strax lod ham afdække fra „Postillon“ og foreløbigt gav ham Kommandoen over „Drmen“ samt lovede ham Kommandoen over en Fregat paa 18 Kanoner, som Lovendal paa egen Befordring lod udruste i Langesund. I Slutningen af Aaret 1711 og langt ind i det følgende Aar krydsede saaledes Wessel atter mellem Jylland, Sverig og Norge. Beretningen om denne Krydstur indeholder intet Andet end det ganske Sædvanlige, som en Skibsjournal har at fremvise; imidlertid blev Hensigten opnaaet, idet den danske Handel blev saavidt muligt beskyttet og den svenske Rysthandel gjort usikker ved det lille hurtigsejlende Fartoi.

Omsider i Maris Maaned, kunde Lovendal opfylde det Løfte, hvorpaa Wess-

fel i saa lang Tid havde ventet: „Dr. men“ blev overleveret til en anden Officer, og en Instrux fra General Hausmann, Lovendals Efterfølger som kommanderende General i Norge, beordrede Wessel til snarest muligt at gøre sig seilklar med Fregatten „Lovendals Galei“, for at krydse mellem Marsstrand og Gøteborg paa den ene Side og Stagen paa den anden. Af denne Instrux sees endvidere, hvad man med Hensyn til Wessel i Betragtning af hans Ungdom og Temperament i Særdeleshed frygtede for; thi den indeholder gjentagne Gange den Befaling: ei at hazardere sig videre, end som Soldat- og Sømandstab tillader og bevilger,“ og „ei at engagere sig med noget Fartoi, naar han ei fornemmer, at han er Superior.“

Wessel havde i sit Væsen denne Kædhed, Sikkerhed, og saa at sige en udvortes Egegyldighed for Faren, der fornemmelig pleier at opvække Tillid; han forstod at gribe sit Held og modtage sit Uheld saaledes, at Striden syntes ham en Leg, i hvilken han vel vidste, at han maatte faa Overhaand. Der var en Raperhuffert, „det svenske Vaaben,“ der i lang Tid havde gjort de danske Farvande usikre; det var et smukt, hyperligt udrustet, seilende Fartoi paa 9 Kanoner og med 20 Mandes Besætning, altsaa ikke saameget frygteligt ved sin Styrke som ved den Hurtighed, hvormed det kunde borttage ubevogtede Skibe og derpaa atter forstikke sig i de svenske Havne. Ved listige Manøvrer lykkedes det Wessel allerede den første Dag, han var i Søen, at lokke dette Fartoi saa nær, at han kunde lange det med sine Kanoner, og til hans største Glæde blev „det svenske Vaaben“ erobret, og maatte fra nu af, under Navnet „det norske Vaaben,“ bruge sine Stykker mod de Svenske. Ligesom denne Tildragelse tjente Ma-

troserne til stor Opmuntring, saaledes lagde de ikke mindre Betydning i nogle Ord, Wessel ved en anden Leilighed lod falde. I en af de voldsomme Storme, der undertiden om Sommeren orkanmæssigt rase over Havet, bleve Kahytvinduerne paa „Lovendals Galei“ ituslagne af Bolgerne, Skibet kunde vanskeligt holdes lænds ved Pomperne, og Mandstabet begyndte at blive mismodigt. Da ved en voldsom Styrtning Joffemast og Stænger gik overbord, raabte Wessel med sin sædvanlige Munterhed: „Hei, det gaar glædeligt!“ Denne Sømands Ironi i sligt et Dieblis opmuntrede Matroserne, og hele Stillingen prægede sig saa dybt i deres Sind, at den endnu ofte gjentaldes i et Ordspøg. Skibet blev lykkeligt bragt ind til Langejund i Norge, hvor det snart blev saaledes repareret, at det atter kunde gaa ud paa sine Krydstog. Denne moissommelige Seilads, der stadigt gjorde Fordring paa den største Narvaagenhed uden til Gjengjæld for idelige Farer at give andet Udbytte end enkelte Priiser, endtes i September Maaned ved en Storm, der tvang Wessel til at kappe Anker under Læsto og søge at redde Skibet i rum Sø. Efter Tabet af Stormasten lykkedes det ham at række Kjøbenhavns Rhed, hvorfra Fregatten blev halet ind paa Gammelholm for at lægges under Reparation.

Imidlertid beredte den danske Flaade sig til at gaa ind i Østersøen for at dække det Angreb, som den forenede sachsiske og russiske Armee skulde gøre paa Sveriges tydske Provindser og navnlig paa Den Rügen. Allerede i Juni Maaned (1712) var der gjort et Forsøg af denne Art, men Admiral Güttenlew havde maattet overlade Farvandet til den stærkere svenske Flaade og søge op under Drager, hvor han efterhaanden

drog Forstærkning til sig. I Begyndelsen af September ankom den norske Eskadre under Schouthynacht*) Trojel, og den 18de September lagde ogsaa den nytiltaflede og hurtigseilende Fregat „Lovendals Galei“, Poitnant Wessel, ud gennem Bommen, og gik tilankers hos de andre Drlogsmænd mellem Stevns og Falsler, for efter Ordre at følge den danske Flaade ned i Østersøen.

„Lovendals Galei“ tilligemed nogle andre letseilende Fregatter fik Ordre til at krydse sig op for at søge Fienden og iagttage hans Bevægelser. Det fremgik af de indkomne Rapporter, at den svenske Flaade holdt ned mod Pommern. Med en nordlig Kuling lod den danske Flaade den 26de September faa til mod den pommerske Kyst, og da man om Eftermiddagen fra Toppen kunde se den fiendtlige Flaade ligge tilankers under Rügen, fik Wessel atter fra Admiralskibet Ordre til at gaa ud paa Recognoscering. Et Foretagende som dette, at bespeide den fiendtlige Flaade saa at sige lige i dens Midte kunde blot overdrages en Mand, om hvis Landsnærvarrelse og Mod man var overbevist, og virkelig var det ogsaa blot ved disse Egenskaber, at han denne Gang reddede sig og sit Fartoi; thi i sin Rapport til Flaget forklarer han, næst efter at have angivet den fiendtlige Flaades Stilling, „at han blev hardt omringet af sex svenske Skibe, men uagtet de toend: sendte en Del Skud efter ham, bekom han dog, Gud være Vre, ingen Skade.“ Den hele følgende Dag søgte den danske Flaade at komme i Slag med den Svenske, men denne søgte overensstemmende med sin Hensigt at dække den til Rügen bestemte Transportflaade, ved kunstige Manøvrer at lokke den danske Flaade i Væ af Rügen. Da Admiral

Güldenlew indsaar, at man ved denne Manøvreren let kunde forseile Hovedhensigten, benyttede han den 29de September en Veilighed, som Vinden tilbød ham, og gjorde Signal til Fregatterne og de lette Fartoiere, at de skulde jage ind imellem den fiendtlige Transportflaade. Uagtet denne for en Del kappede Anker og lod sig drive paa Grund, lykkedes det dog at erobre hended 100 af disse Skibe, der dels vare ladede med Proviant, dels med Ammunition.

Midt under denne almindelige Forvirring, medens den største Del af Transportflibene brændte eller stod paa Grund, forlode to store Skibe af Fiendens Arrieregarde Linien og holdt atter ned mod Rügen for at forsøge at redde, hvad reddes kunde. Wessel besluttede sig strax til at angribe dem, skjønt hans Stilling for Diebliffet var saaledes, at Ingen af de andre Fregatter kunde komme ham til Hjælp. Begge de fiendtlige Skibe gav ham strax deres glatte Lag, men ved en heldig Vending lykkedes det Wessel at lægge sig saaledes for det Ene af dem, at det modtog hans hele Lag agter ind; de Saaredes Skrig og en Del af Taffelagens Nedstyrten paa Dækket overbeviste ham om, at Kanonerne havde gjort deres Virkning. Men atter vendte den anden Drlogsmænd Bredsiden til og gav ham det glatte Lag. Høffemasten paa „Lovendals Galei“ gik overbord, og da endnu en fiendtlig Fregat blev seet at holde ned imod dem, maatte Wessel være glad ved at kunne føre sit Skib ud af Flden. Skaden blev imidlertid repareret saa godt som muligt, saa at „Lovendals Galei“ endnu var istand til at følge Flaaden.

Den 30te September var den danske Flaade saa nær, at Kanonaden kunde begynde. Men alle den svenske Admirals

*) Svarer til vort: Contre-Admiral

Manøvrer havde til Hensigt at trække Flaaden ud af Ilden og naa Karlskrona; og da tilmed ud paa Eftermiddagen den danske Flaade tabte Fordelen af Vinden, gav Admiral Gölbenlew Signal til at lægge Vest over og gif tilankers under

Stevns. Da „Løvendals Galei“ var saa ilde medtagen af Fiendens Kugler, at den trængte til en Hovedreparation, fik Besjel Ordre til at fore den til Kjøbenhavn. (Mere.)

Blandinger. — Ryt og Gammelt.

Fist som Næringsmiddel. I et ældre Nummer af *Revue des deux mondes* har J. J. Baude, tildels med statsøkonomiske Hensyn for Øie, leveret en interessant populær, naturvidenskabelig Afhandling om de ferske Vandets Fiskebestand, der vistnok overalt gaar ud fra de franske Forhold, men som dog i de allerfleste Punkter finder umiddelbar eller middelbar Anvendelse ogsaa hos os. Et Punkt i Afhandlingen har en saa umiddelbar Interesse for Alle, der nogeninde af Tilboielighed eller Nodvendighed komme til at spise Fist, at vi deraf skulle gjøre et Uddrag til behagelig Overveelse for Fiskere, Fiskehandlere, Spiseverter og Husmodre. Det er nemlig, hvad Forfatteren siger om den store Indflydelse, som Fiskens Dødsmaade har paa dens Kjøds Bestaafenhed baade som nærende og velsmagende. Det er enhver Husmoder bekendt, at de i det tekniske Kjøttensprog saakaldte „matte“, d. s. døde, Fiske afgive en mindre god Spise end de „levende“. Men Forfatteren bliver ikke staaende herved; han paastaar, at selv den Fist, som man modtager i levende Tilstand, kan have tabt betydelig baade i Smag og Ernæringsværd, naar den enten har været længe over Vandet eller i dette hængt længe paa Krogen eller tumlet sig i Nettet. Den bedste og mest velsmagende Næring afgiver efter

hans Overbevisning den Fist, der i samme Moment, den har bidt paa Krogen eller er gaaet i Nettet, optages, dræbes med Kniven og stilles ved Blodet og Indvoldene. En lang, pinlig og smertelig Dødskamp, saaledes Kvælningen i Luften, fordærver Fiskens Kjød, der ligeledes lider ved ikke snarest muligt at befries fra Blodet og Indvoldene, da disse Bestanddele meget hurtigt begynde at opløses og da meddele denne ugunstige Forandring til Kjødet, der alene vilde holde sig meget længere. Til Støtte for sin Lære paabeberer Forfatteren sig Analogien fra Bildt, som Hjorte, Bildsvin, Harer, hvis Kjød fordærvet, naar Dyret underkastes en lang Dødskamp — han kunde have tilføiet, at Liebig i sine „Kemiske Breve“ endog anfører Exempler paa, at det under saadanne Omstændigheder har virket som en dræbende Gift paa dem, der nød deraf — samt den Kjendsgjerning, at Fiskene i England og Holland ere langt mere velsmagende end i Frankrig, uagtet alle Betingelserne ere ens, med Undtagelse af, at man i hine Lande dræber Fiskten strax, naar den er tagen op af Vandet. Denne Forstjæl strækker sig ogsaa til Silben, uagtet denne ikke har nogen lang Dødskamp, men øieblikkelig kvæles, saasnart den er kommen op af Vandet; hvad der har givet den „flamste“ Silde dens almindelig

anerkjendte Overbægt, er den Omstændighed, at den hollandske Fister oiebliftelig skærer Silden op og udtager Indvoldene, medens dette Arbejde i Frankrig først foretages om Aftenen. Endelig paaberaaber Forsfatteren sig en indhentet Erklæring fra den berømte Fysiolog Claude Bernard, der oplyser, at Kjødet i Dyrrets levende Live indeholder et eienommeligt Stof, som han kalder Glykogen, og som findes rigeligere i samme Forhold, som Dyret er kraftigt og velnæret; under en langvarig Dødsangst eller syfste Tidelser forsvinder dette Stof, idet det opløser sig i sine Elementer, eller disse indgaa andre Forbindelser, medens det bliver i Kjødet naar Dyret dræbes pludselig eller dog har en kort Døds-kamp. (Dansk Dagbl.)

Kommandanten og de badenske Jægere i Hersfeld. Følgende Begivenhed fortjener at tages til Eftertanke, og den, som ikke glæder sig i Sjælen derover, om ham ved jeg ikke, hvad jeg skal sige.

For næsten 80 Aar siden, da den franske Armee og en stor Del af den tybste Forbundshær stod i Polen og Preussen, havde en Del af det badenske Jægerregiment sin Post i Hessen og i Staden Hersfeld. Thi dette Land havde den franske Keiser indtaget i Begyndelsen af Felttoget og besat med Mandskab. Hos Indvaanerne, som syntes bedre om det Gamle end om det Nye, fandt imidlertid flere urolige Bevægelser Sted, og der blev især i Byen Hersfeld udøvet adskillige Voldsomheder; blandt Andet blev en fransk Officer dræbt. Det kunde nu Keiseren ikke saaledes lade gaa hen, at der i Ryggen af hans Armee udbrød Fiendtligheder, medens han kæmpede med en talrig Fiende i Fronten; hvor let kunde ikke en liden Gnist lue op til en stor Ild? De stakkels Indbyggere i Hers-

feld fik derfor snart Aarsag til at fortryde deres uoverlagte Driftighed. Thi den franske Keiser befalede, at Staden Hersfeld skulde udflyndres og derpaa stiftes i Brand paa fire Steder og lægges i Aske. — Dette Hersfeld er et Sted, der har mange Fabrikker og derfor ogsaa mange rige og velhavende Beboere og smukke Bygninger, og et Menneskehjerte kan nok søle, hvorledes de stakkels Folk, Fædre og Modre, nu vare tilmode, da de modtog dette Rædselsbudskab. Den Rige, der behøvede flere Vogne for at skaffe Sit af Veien, var nu ligesaa ilde faren som den Fattige, hvis hele Eiendomme paa en Gang kunde tages paa Armen og bæres bort, thi, naar Alting ligger i Aske, ere de store Huse paa Torvet og de smaa i Stræderne ligesaa ens, som de rige Folk og de fattige Folk paa Kirkegaarden. Nu, saa slemmt blev det ikke. Paa den franske Kommandants Forbøn blev Straffen formildet saaledes, at kun fire Huse skulde brændes, og det var endda taaleligt, men med Flyndringen skulde det have sit Forblivende, og det var endnu haardt nok. Da de ulykkelige Indbyggere hørte denne Besked, bleve de ogsaa i den Grad forstræfede og berøvede alt Mod og Fatning, at den menneskefjærlige Kommandant selv maatte minde dem om i Stedet for at tlynke og tigge, som ikke kunde hjælpe, at benytte den korte Frist og endnu i en Fart skaffe det Bedste, de havde, af Veien. Den frygtelige Time slog; Trommerne hvirvlede mellem de Ulykkeliges Klagestrig. Gjennem den forvirrede Masse af flygtende og fortvivlede Mennesker ilede Soldaterne til deres Samlingsplads. Da traadte den brave Kommandant i Hersfeld frem foran sine badenske Jægers Rækker, stillede dem først Indbyggernes sorgelige Skjebne ret levende for Die og sagde derpaa: „Soldater!

Tillabelsen til at plyndre begynder nu. Hvem, der har Lyst, træde frem af Gelebet!" Ingen Mand traadte ud af Gelebet. Ikke en. Opfordringen blev gjentagen. Ingen Fod rørte sig, og vilde Kommandanten have plyndret, saa havde han maattet gaa selv. Men man kan da let indse, at det var Ingen kjærrere end ham, at Sagen løb saaledes af. Da Borgerne fik dette at vide, bleve de tilmode som En, der vaagner op af en søl Drøm. Deres Glæde er ikke til at beskrive. De sendte strax Nogle af deres Midte til Kommandanten, lode ham takke for denne Mildhed og Heimodighed og tilbode ham af Taknemmelighed en stor Foræring. Hvem ved, hvad mangen En havde gjort? Men Kommandanten afslog det og sagde, han lod sig ikke betale for en god Gjerning med Penge. „Kun til Minde om Eder," joiede han til, udbeder jeg mig en Solomhynt, hvorpaa Staden Hersfeld er afpræget og Optrykt idag. Det skal være den Foræring, jeg fra Krigen vil bringe min tilkommende Kone."

Dette skede i Februar Aar 1807, og saadant Noget er nok værd at læse to Gange. (Hebel.)

Keiser Antonin den Fromme (Antoninus pius) boede i Ephesus hos en Philosoph ved Navn Polemon, som var fraværende da Keiseren tog ind

til ham, men om Natten kom Polemon hjem og viste sig da meget fortrydelig over Keiserens Besøg. Driftig, fordi han havde at bestille med en saa mild Hustru, gjorde han saadan Larm, at Antonin blev nødt til at flytte til et Vertshus. Nogen Tid efter reiste en Prætor gjennem samme By, og bad om Herberge hos Polemon, men denne negtede ham det. Han klagede for Keiseren derover og bad ham straffe Polemon. „Paa hvad Tid," spurgte Keiseren, „luffede han sin Dør for dig?" „Det var midt paa Dagen," svarede Præturen. „Dg mig, som her taler med dig," sagde Keiseren, „jog han ud af sit Hus om Midnat, og jeg har det med Taalmodighed."

En spanisk Ambassadør pralede for Henrik IV af sin Konges Magt. For at nedslaa den spaniske Stoltthed, sagde Henrik med meget Liv: „Fik jeg Lyst til at tage mig en Ridetur, vilde jeg med min Armee spise Frokost i Mailand, høre Messen i Rom og spise til Middag i Neapel." Ambassadøren svarede: „Paa den Maade kunde Deres Majestæt komme til at spise Besper (Aftensmad) paa Sicilien*)."

*) Den Opstand, under hvilke en Mængde Franskmænd bleve myrdede af Sicilianerne.

G a a d e r.

No. 251. Af fire Bogstaver jeg kun bestaar,
Dog er jeg for stor for Mange.
Sit Ophold af mig saa Mange faar,
Dg Mangenen til Amerika gaar,
Fordi de for mig er bange.

Nu kaster den første Bogstav vi bort,
 Et Røddyr's Navn da jeg bliver!
 Min Farve blandt Flere er graa eller sort.
 Du heller mig kjæler end jager bort,
 Thi du hader de Dyr jeg afliver.

Vend Navnet om, og du har et Ord
 Et Udtryk for Hjertets Glæde,
 Du nævner det, naar du gaar fra dit Bord
 Til Gud det lyder fra Syd og Nord
 Fra Oldingen og fra den Spæde.

Mit Første det kræves af dig som Ret,
 Det Andet du ikke maa ligne,
 Mit Tredie til Himlen ofte og let
 Du bære, og Skriften da lover dig det,
 At Gud dig med Naade vil signe. (B. For Ungd.)

No. 252. If you transpose, what ladies wear
 'Twill plainly show what bad men are:
 Again, if you transpose the same,
 You'll see an ancient Hebrew's name:
 Chance it again and it will show,
 What all on earth desire to do.

Anm. Transpose, d. e. lade Bogstaverne skifte Plads.

Oplosninger til No. 1.

No. 249. Taare. Nare. Nar. Na. No. 250. R.

 Alle „For Hjemmet“s gode Venner bedes venligst at betænke os med en Indbetaling af Kontingent. Der er desværre ogsaa endnu en hel Del Restancer, som vi vente paa; vi haabe, at man vil erindre sig, hvor mange Udgifter der er forbundne med Udgivelsen af et Blad og ikke lade os vente forgjæves. Enhver, som foruden sin egen Kontingent samtidig kan indsende Betaling for en ny Abonnent, vil derved hde os en god Hjælp og støtte Bladet i dets Bestræbelser for at bringe sund og gaadlig Læsning ud iblandt Folket. Hermed faar Bladet anbefale sig til Folkets venlige Erindring.

Adresse:

R. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Mærk: Udgiveren har bestemt sig til at lade Tilbudet om Præmier for Forstudsbetaling gjælde endnu i to Maanedes, altsaa til 31te Marts forstkommende. Forovrigt henvises til Betjendtgjørelsen i 1ste Hefte Side 30.

I n d h o l d: Et Billedgalleri af underlige Personer og store Hellige. — I Skumringen. — Nostic, Løvetæmmeren. — En musikalsk Bedhugger. — Søhelten Peder Tordenstjold. — Blandinger. — Nytt og Gammelt. — Gaader.

R F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,

DECORAH,

IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svober, Bidstler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sæleringe etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Røge og Raffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.

Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrenden forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditor's
Office i Courthuset,

DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc

Gamle Billeder kopieres.

Smaa-børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativ-billeder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Afsej mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore.

Decorah, Iowa.

Læs dette!

Af „For Hjemmet“ 27de Bind, som blandt meget Andet indeholder den udmærkede Fortælling „Pigen fra Norge“ af A. Munch, er et Hefte bestaaet for nær ind til Teksten, men det kan læses. Dette Bind (12 Hefter, over 350 Lfafsider) sendes derfor portofrit for 35 Cts. (ikke halv Pris.)

Adresse:

A. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtoi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Mitzlaff. 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter = 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronhjelm, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste
i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

Land til Salgs.

Undertegnede har til Salgs 40 Acres Land beliggende i Pleasant Township, Winnebago County. Det sælges paa moderate Betingelser enten for Kontant eller paa Henstand, der kan lempes efter Kjøberens Ønske.

G. P. Johnson,
Office i Adams Block, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

sælger Lumber i Stort og Smaat, Baths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,
Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Februar 1885.

} 3die Hefte.

3 Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Fortsættelse.)

Tredie Kapitel.

Bag Jernstænger.

Der ligger en egen Verden for sig selv, udelukket, asspærret fra den øvrige Verden! Fugthusets, Fængslernes Jernstænger er ligesom et stort Forhæng, gennem hvilket Menneskelivets Lys derude kun kan falde ind som en graa, farveløs Dæmring! Menneskelivets Lys er Frihed, — bag Jernstænger er det ude og forbi med al Frihed! Menneskelivets Lys er Husets og Familiens Lykke ved den hjemlige Arne, — bag Jernstænger er det ude og forbi med denne Lykke! Menneskelivets Lys er Omgang med gode, elskværdige Mennesker, at kunne glæde sig med den Glæde og græde med de Grædende, — bag Jernstænger er det forbi med saadan Omgang!

En mørk, blygraa Himmel ligger over Fængselslivet! Der er det ligegyldigt, om det er Sommer eller Vinter, Kulde eller Hede; — om Foraaret, med sit venlige Smil, hilser og velsigner Jorden,

eller Høsten med sine Storme rydder Alt bort af Skov og Mark. Alt er ligegyldigt, — ganske det samme bestandig mørkt, bestandig Graat i Graat. Vi kunde gjerne have givet ogsaa dette Kapitel den Overskrift: „3 Skumringen!“

Fugthussfangerne drog i lange Rækker ledsagede af Bogteren paa Arbejde. Det var tungt Fæstningsarbejde! De gik, ordnet paa militær Maade, med taktfulde Marschskridt; Ingen turde vige det Mindste ud af Række og Geled! Ingen turde tale med sin Sidemand. Men der drog sig som en sagte Numlen gennem Rækken, et Slags Melodi i den Takt, hvorefter de marscherede. Der var ingen Sang og Klang i denne Melodi, det lød ligesom Stemmen af en Begravet, der dump og underjordist steg op til de Levendes Forsamling. En Vindvriet havde ikke kunnet forstaa Ordene gennem denne Numlen, men Fangevogteren kjendte Sangen godt, saaledes som den var overleveret fra Hænge til

Fange gjennem mange Slægter; — den lod saaledes:

„Verden er vid og Vandet er blaat!
Benner, det saar vel saa være!
Hvad feiler Jer, er her ikke godt?
Er Kosten ei god? — er J sære?
Kun stille, — kun stille, — Tiden den gaar!
Mens vi er i Skumring og Stygge!

Vinteren gik og Sommer vi fik!
Benner, det saar vel saa være!
Hust, Jntet er skjult for Fogdens Blit
Og tung er Lænen at bære.
Kun stille, — kun stille, — vor Tid den gaar!
Mens vi er i Skumring og Stygge!”

Det var en uhyggelig Sang! Naar man dertil betragtede disse bleggule, mørke Ansigter, kunde man ud af dem læse sig til alt det Nag og den Haan, al den Trods og Bitterhed, hvormed den ikke angrede Synd stempler et Menneskeansigt, naar Menneskehjertet ikke boier sig under det Ord: „Synden er Menneskets Fordærvelse!”

I den sidste Række gik en stærk bredstuldret Mand med senestærk, trodsig tilbagekastet Nakke. Det sorte, tæt krusede Haar gav dette Hoved et Udtryk af vild Kraft. Vinene stirrede stivt nedad under de sammentrufne Dienbryn. Om de fast sammenfluttede Læber laa en Verden fuld af Had og indædt Forbitrelse, som nu, tilbagetrængt af den jernhaarde Tugt, kun ventede det Dieblif, da den med fordærvelig Magt kunde bryde frem.

Det var Tugthusfange No. 13 i Mændenes fjerde Afdeling. Hans Navn var tidligere paa den anden Side af Jernstængerne Wolf Hartmann. Dorigheden og Opfynsmændene talte ham mellem de farligste Forbrydere, som man aldrig turde slippe ud af Vinene. Derfor maatte han stedse gaa i sidste Række umiddelbar foran Opfynsmanden, der sluttede Toget. Om Ratten sov han

fastlænket med Haandjern paa, fordi han havde gjort et Forsøg paa at flygte.

Den, der havde seet Manden tidligere, vilde neppe nu have kjendt ham, igjen. Frist og glad var han om Morgenens gaaet til sit Arbejde, og naar han om Aftenen kom hjem, var der ingen Træthed at mærke hos ham. Munter satte han sig foran det dampende Fad og lod Maden smage sig kongelig! Hans hvide Tænder sondermalede det sorte, grove Brod, staaret i tykke Skiver, saa det var en Lyst at se derpaa. Hans Hustru maatte uvilkaarlig smile over den Ære, han viste hendes Kogekunst. Efter endt Maaltid Kjøle og Halstørklæde af, den lille Gut paa Knæet, sunget og danset og Gutten løstet stedse høiere og høiere, medens Barnet streg og jublede af Glæde. Naar da tilsidst den korte Pibe blev stoppet og tændt, og Hartman magelig udstrakt paa en Bænk pustede hvirvlende Røgstykker i Beiret, kunde Ingen i Verden føle sig som en lykkeligere Mand og Fader end han!

Konen elskede denne Mand med lidenskabelig Hengivenhed. Hans ualminnelige Styrke, hans Dygtighed, hans usforstyrrelig glade Sind. — alt dette var hendes Tilflugt, hvori hun indhylede sig som i et varmt beskyttende Klædebon, — hun drak deraf som af en kostelig, uudtømmelig Brønd. — hun byggede derpaa sit Livs Lykke, sin Fremtid som paa en Klippe.

Men Manden havde med alle sine Fortrin en flem Feil, som maatte blive ham og hans Familie til Fordærvelse. Han var umaadelig sandselig og nydelsessyg. Søndagene var for ham lutter Lystighedens Dage, intet Andet! ingen Hviledag hverken for Sjæl eller Legeme, men fuld af Uro og Verdenslyst, — ingen Helligdag, thi en høiere Verdens Glæder var ham ubekjendte.

Pigeoverfor hans stærke, enhver Modstand sonderknusende Villie, havde denne svage Kone været fuldkommen magtesløs. Hun vovede undertiden paa den sagtmødigste Maade at ytre Ønske om engang imellem at være hjemme om Søndagen — men kun Sygdom lod han gjælde som eneste antagelig Grund til at indvilge saadant, og da — gif han alene; — at blive hjemme, han? — nei, det kunde han ikke, det kom aldrig i hans Tanker. Om Søndagen vilde han nyde sit Liv i fulde Drag med berusende Drikke, med Dands, Spil, Sang, Musik og Jubel; det fordrede hans Natur som en uafviselig Ret. Hvem, der vilde have bestridt dette, søgt at overbevise ham om det Urigtige i en saadan Anvendelse af Søndagen, at han paa denne Maade forte et syndigt Liv, vilde han med lynende Øine og krusede Læber maale fra Hoved til Fodsaale, medens Haanden uvilkaarlig knyttedes, og Rygningerne gif gennem hans Lemmer af Lyst til at lade en Saadan gjøre et Lustspring, hvorved han skulde miste baade Syn og Hørelse.

Mandens usædvanlige Arbeidskraft, der af hans Husbond blev sat hoi Pris paa og indbragte ham bestandig høiere Daglon, gjorde det muligt for Familien at leve godt og kraftigt, og uden nogen Indskrænkning i saa Henseende, ogsaa at have Penge tilovers til Søndagsfor nøielser.

Paa denne Maade var der vistnok ingen Tanke om at spare eller have Noget tilovers, dette laa meget fjernt fra Wolf Hartmann; han var Diebliftets Barn, — et „igaar“, og „imorgen“, gaves der ikke for ham, og naar hans Kone engang lod falde et Ord om at lægge en Smule tilside, om Sygdom eller andet Uheld skulde indtræffe, da lo han hende saa aabent ind i Ansigtet, at hele Rækken af

hans skinnende hvide Tænder viste sig, strag derefter sine Skjortærmer høit op, viste hende sine af Musselkraft soulmende Arme og raabte med stolt tilbagefastet Hoved:

„Dette er vor Kapital for Fremtiden og vor Sparebøsse!“

„Men Striften kalder slikt: At holde Kjød for sin Arm!“

Da kom Guds Dom over Manden! da kom det svære, dybe Fald!

Ved et Søndagsgilde paa en Dandsesal i fuld Belysning fra sunklende Gasfroner, — hvor Mænd og Kvinder under brusende Musik, ophidsede af berusende Drikke, stormede afsted i rasende, hvirvlende Dands, udbrod et vildt Slagsmaal.

En saafaldet Gesel, et purt ungt Menneske havde i Druktenstab fornærmet en ung Pige, hvis Broder var Wolf Hartmans Ven og Kamerat. Man styrkede sig over den Skyldige, der forsvarede sig tappert, dækkede Ryggen og spingede sin en Fod lange, blanke Kniv.

Det var et frygteligt Slagsmaal! man trængte haardt ind paa ham. Fra alle Kanter stimlede berusede Tilskuere sammen i en tæt forvirret Klynge. Kvinderne raabte og freg; de mere Besindige vilde stifte Fred. Da flere Politibetjente tilsidst trængte sig frem og stilte de skjæmpende ad, laa Stridens Ophavsmand, truffet af et Knivstik paa Gulvet, og Wolf Hartmann stod med knyttet Næve og soulmende Pandearer ved Siden af den Døde!

Kniv brugte dog Hartmann aldrig — han forsmaaede den som overflødig. Men hvad hjalp det ham? — man fandt mere end en Kniv bortslængt paa Gulvet, — ved hans Klæder klæbede der Blod, — og hvad der var det Værste, den Dræbtes Uhr fandtes i hans Buxelomme. Han viste ikke selv, hvorledes

det var kommet der, men Politibetjenerne havde trukket det op, da de arresterede ham!

Altjaa Drab og Rov! Derfor fik han ti Aars Tugthusstraf! ti lange, lange, Aar!

Wolf Hartmann holdt sig naturligtvis for ganske uskyldig. Han sølte sig ligefrem forpligtet til at hjælpe en Ven med at tugte en Bagtaler og Fornærmer. En Kniv havde han ikke haft i sin Haand, og med de tørre Næver kunde han jo ikke have dræbt Mennesket. Uhret maatte en Anden have stukket i hans Lomme!

Men tiltrods herfor var han nu dømt for Drab og Rov!

„Ja, ha!“ han slog sig for Panden, „det er til at blive rasende over!“

Regjeringsadvokaten havde jo soleklart bevist hans Skyld! De hoiivise Edsborne havde besvaret ethvert Spørgsmaal, der sigtede til at fordre ham med „Ja!“ Hans Forsvarers Ord var som talt hen i Veiret!

Ti Aar i Tugthuset! dermed maatte det blive. Og hans arme kjære Kone! — hans prægtige, lille Gut, — hans Konrad! — Ja, de maatte se til, hvorledes de kunde hjælpe sig selv uden ham; hvad bekymrede man sig derom? — — —

Saa kom disse To for at tage Afsted med ham! Fangevogteren sagde ham det. Men da udstødte han et fortvivlet Skrig og vilde ikke se dem. — „Jeg kan det ikke,“ stønnede han, „mit Hjerte vilde briste! — Run hurtigt, — hurtigt afsted! — jo før jo heller bag Jernstængerne i Tugthustroien, paadét de ti Aar desto før kan saa Ende! — eller endnu bedre, at jeg kan saa knuse mit Hoved mod Jernstængerne!“

To Aar af de ti var nu forløbne! to lange Aar! enhver Dag saa lang! og disse to Aar tæller mere end syv hun-

drede Dage. Som en nagende Dørm havde Sorg og Forbitrelse ædt sig dybere og dybere ind i dette ulykkelige Menneskebryst!

„Hvad er Menneftedomme og Retfærdighed?“ tænkte han. „O, jeg kjender godt ham, den Skyldige, der saa behændigt viste bag sin Ryg at kaste Kniven bort! — han gik fri bort fra den blodige Dyst og lever nu lystigt og i Glæde, og ler ovenikjebent ad mig fordi jeg var saa dum og ubehændig ikke itide at trække mig ud af Legen! — Og Guds Retfærdighed? — ha, hvor er den? Tugthustroien snapper jo Noget herom! — Paa fund! Han vil tale om Guds Retfærdighed, han, som sidder i sin lune Stue med Næsen stukket dybt ned i sine Boger og ved hørten til Høire eller til Venstre, hvad der foregaar mellem Menneftene derude i Verden. Derfor der gaves en guddommelig Retfærdighed, da sad jo den Skyldige bag Jernstænger og ikke den Uskyldige.“

Hans kjære, trofaste Hustru, havde skrevet ham flere Breve til, men de havde kun forbitret ham endnu mere, idet hun anklagede sig selv, fordi hun ikke havde holdt ham tilbage fra hans udsøvenende Liv, at hun havde været for svag ligeoverfor ham; nu var den fortjente Straf kommen over hende. — Synden er Menneftenes Fordærvelse! — „Da var han bleven rasende, — rev Brevet itu, trampede det under Fodderne, — og besvarede det aldrig!“

„Men hevne mig, det vil jeg!“ mumlede han med sammenbidte Tænder, „hevne mig, naar jeg først er bleven fri!“

Dette var den eneste Tilfredsstillelse, han kunde tænke sig. Han grublede ofte til langt ind i Natten, paa hvad han vel skulde gjøre disse Mennefter, som havde fældet Dommen over ham. Han hadede

dem Alle dødeligt, — disse saakaldte ærbare, ordentlige, uskyldige Menneſter, disse Lys, ſom ikke have nogen Anke om, hvad det vil ſige, at ſidde uſkyldig bag Jernſtænger. Ja, ja:

„kun ſtille, kun ſtille, Tiden den gaar, Mens vi er i Mørte og Skygge!“

Og i Mørte og Skygge vil jeg ud-
ruge mine Planer og Anſlag, der engang ſkal blive til Gjerning og Mandsdaad, der foragter alle Menneſtedomme! Da vil jeg tilrane mig Rigdom og Guld, hvor det er at finde, og ingen Mur, intet Slot, intet Jern ſkal formaa at gjøre mig Modſtand, jeg vil trænge mig igjennem. Og da aſteb! — bort, langt bort, over ſtore Bænder for at nyde Livet og holde mig ſtadesløs for de ti Tugthuſaar!

Dette var Wolf Hartmanns Planer og Tanke den hele Dag fra Morgenen til den ſynkende Aften, — dette var hans Drømme om Natten, naar Jernlænkerne, der holdt ham faſt, klirrede, idet han urolig kaſtede ſig omkring paa den haarde Brædt.

Hans Forſøg paa at flygte var imidlertid miſlykkets, men derfor ingenlunde opgivet; han grundede fremdeles paa, hvorledes han ſkulde formaa at gjøre det nu tilſpyneladende Umulige, umuligt.

Medens den uſlykkelige Wolf Hartmann overlod ſig til diſſe mod Gud og Menneſter oprørſke Planer, ſad hans arme Huſtru i det ſtumle Fattighuſ, ernærede ſig og ſit Barn med Møje og Arbejde, — græd Taarer over den ſine Bæver under hendes Hænder, der var indviet til Glæden, — pleiede med uendelig utrættelig Taalmodighed den ſtakkels, gigtbrudne, gamle blinde Kone i Kætelovnsſtrogen, og glædede ſig over ſin lille Gut, naar han med ſoldede Hænder, ſtore, blaa, alvorlige Dine og røde Læber

fremſagde ſine Bønner. Men over alt dette laa de uophørlige Tanke om hendes høit elſtede Mand ſom et tykt, ſort Slør. Hun ſøgte dyb Længſel efter at hvile ſit trætte Hoved i hans stærke Arm, — at ſige ham, hvor kjær hun havde ham, trods al Synd og Overtrædelſer, og om at bede ham paa ſine Kæde at begynde et nyt Liv, og ſaaledes ikke alene med Legemet, men med Sjæl og Hjerte, udføje Alt, hvad han havde forbrudt!

Alt, kunde hun dog blot engang ſaa ſe og tale med ham! havde hun dog blot en enefte Gang ſaaet et ſkriftligt Ord fra ham, der udtaalte Kjærlighed, Længſel, Bedrøvelſe! Men Intet, — ſlet Intet havde hun at lægge ſom lindrende Salve paa ſit Hjertesaar, — Intet uden nagende, tærende Grindringer om ſvunden Lykke og den trykkende Bevidſthed om egen Skyld!

Nu havde Barbara ſagt, at hun ſkulde dog beſøge ſin Mand, — og det var, ſom om et Lys ved diſſe Ord var ſaldet ind i hendes Sjæl og ikke lod hende nogen Ro! — Hvorledes ſkulde hun gjøre det muligt? — det var en flere Timer lang Rejſe med Jernbanen, — og det koſtede Penge. Hun begyndte da at ſpare ſammen Rejſepenge, hun ſparede for ſin egen Mund, indtil hun næſten led Nød, og beregnede hver Aften, for end hun ſaldt i Sovn, hvor længe det endnu kunde være, inden hun havde, hvad der udkrævedes. Og derpaa udmalte hun i Tanterne, hvorledes det vilde være at ſe ham igjen, naar hun traadte ind til ham og ſpurgte: om han ganſke havde glemt hende og ſit Barn?

Skulde hun tage Gutten med? — ja, hun maatte have ham med; hun kunde ikke undvære ham, og deſuden maatte Faderen ſe, hvor meget han var vorset, hvor ſnuet og stærk han var bleven! og tillige maatte Gutten lære at kjende Fa-

deren, for at de kunde finde hinanden igjen, naar de ti Aar var forløbne. Endnu ved jo Barnet ikke den Stam, som hviler paa hans Fader. Al, om det altid kunde blive skjult for ham!

Endelig talte hun til Mor Kruse om sin Rejseplan, at hun næsten havde sparet de fornødne Penge sammen, og bad om hendes Raad.

Da rettede den Gamle sig høit op, hævede den høire Haand i Veiret, viste med Fingeren opad og sagde med sin milde, velslydende Stemme fast og afgjørende:

„Gaa med Gud, min Datter! dette er din Veil!“ Vor Herre og Frelser siger: „Jeg er ikke kommen som Læge for de Sunde, men for de Syge, der have Lægedom behøv!“ Gaa hen og op-søg det tabte Faar og sig ham dette; fortæl ham: „at Englene i Himlen glæde sig mere over en Synder, der omvender sig end over ni og nitti Retfærdige!“ Gaa hen og fortæl ham det! —

Derpaa bad hun om at faa hen til sig sin gamle Søndagskøfte, og med sine stive, framme Fingre sprettede hun op en skjult Fold og tog ud deraf tre haarde Daler, som i flere Aar havde ligget gjemte der. Denne lille Skat havde været bestemt til at forstøffe den Gamle en anstændig Pigdragt og Evob, men nu var her en meget vigtigere Anvendelse for den; disse Penge skulde nu fuldstændiggjøre de endnu manglende Rejsepenge. Idet hun overrakte dem til Broderdatteren, sagde hun:

„Gutten maa du naturligvis tage med, at han kan læse sin Bøn for Faderen. Jeg kan nok hjælpe mig alene den Dag du er borte; og jeg vil herhjemme bede den kjære Herre Gud, at han vil give dig sine Engle med paa Veien!“

Da den Gamle handlede og talte saa-

ledes, forekom det Hartmans Rone, som om hun saa en af Guds Hellige ind i Ansigtet. Hun gik sagte hen til hende, knælte ned foran den Gamle, som lagde sin Haand paa hendes Hoved, medens Læberne langsomt og høitideligt udtalte:

„Herren velsigne din Udgang og Indgang fra nu af og til evig Tid!“

Dagen derefter reiste Moder og Søn til den Provindsby, hvori Strafsanstalten var. Barbara havde raadet hende til at udbede sig en Samtale med Direktoren; dette gjorde hun.

Direktoren lod hende komme ind til sig. Det var en aldrende Mand med blaa Briller og bag disse sad et Par skarpe, blinkende Øine, hvormed han længe og gjennemtrængende maalte den stakkels Rone, idet hun nærmede sig. Efterat have hørt hendes sagte og bange fremsorte Begjæring, svarede han:

„Det er saa sin egen Sag at give en Saadan Tilladelse. Naar det gjælder Straffanger, der opfører sig vel, har jeg ingen Betænkeligheder; men Deres Mand har gjort et Forsøg paa at flygte, og en Saadan kan man ikke yde nogen Begunstigelse. Jeg vil dog for Deres Skyld, denne Gang tillade det. De kan saa gjense Deres Mand i min Nærværelse!“

Derpaa befalede han, at man skulde bringe Straffangen No. 13 af fjerde Mandssafdeling.

Der indtraadte nu en Pause, der forekom den ventende Hustru med det bankende Hjerte uendelig lang. Konrad derimod sandt rigelig Underholdning i uafslædig at betragte Manden, som i Embedsuniform med Guldtreser paa sad ved Skrivebordet med Hovedet støttet til Haanden. I Guttens Hoved gik der mange Tankter rundt. Da han udenfor spurgte sin Moder:

„Hvem eier dette store Hus?“ havde hun svaret:

„Kongen!“ — Nu traf han Moderen sagte i Stjortet og hvisttede: „Er det Kongen?“

Da aabnede Døren sig langsomt, — næsten døvelende, og — Tugthusfange Wolf Hartmann traadte ind i Bærelset. Hans første Blik faldt paa Hustru og Barn! — Han udstødte en dump Lyd, det var intet Skrig, intet Suk, — det var, som naar man slaar paa en Klotte, der er brusten. Han lod Hovedet hænge dybt ned over det brede Bryst og dreiede sig om, som om han vilde vende hende Ryggen. Da kunde den stakkels Kone ikke længer holde sig, hun rev Barnet med sig og fastede sig ned foran den mørke Mands Fodder.

„Wolf“, raabte hun, „Wolf er det dig? — er det virkelig dig? O, Wolf, — jeg kjender dig ikke igjen! vil du da slet ikke vide noget af os?“

Mere kunde hun ikke sige, hun greb hans Haand og pressede den til sine Læber, til sine grædende Dine og overstrømmede den med sine Taarer.

Da blev den stærke Mand rystet, — der kæmpede sig frem af hans Bryst ligesom en Gulsten, — hans mørke Ansigt blev dødblegt — og der gik pludselige Bevægelser og Trækninger over det som Lynglimt, — tale kunde han ikke.

Direktøren sad stille der paa sin Stol, men hans skarpe, gennemtrængende Dine hvilede uafbrudt paa de Tre i Hjørnet ved Døren.

Den stakkels lille Gut var bleven ganske bange, han forstod ikke Sagen rigtig, men det forekom ham vel, at ogsaa han maatte sige noget, og han gik derfor trohjertet:

„Engel Tante har sagt, at jeg skal holde min Bøn for dig,“ og derpaa

fremstod han sin lille Bøn om: „Morgensstjernen stor og skøn, Som viste Veien til Guds Son!“ Han solbede under Læzningen og saa andægtig sine smaa Hænder. Da maatte Direktøren vise noget Vaadt af sine Brillleglas.

Faderen boiede sig ned, tog Gutten paa sine Arme og saa ham længe og dybt ind i de klare, blaa Dine, og Konrad som paa engang var bleven tillidsfuld og fortrolig, strog med Haanden over Faderens paa Fangevis kort afklippede, tykke Haar og spurgte:

„Far, hvorfor har du saa kort Haar?“

Da satte Hartmann Barnet hurtigt ned paa Gulvet og mumlede:

„Jeg vilde ønske, jeg var død!“

Hartmanns Kone havde imidlertid fattet sig noget, og fortalte, hvorledes hun med Barnet slog sig igjennem, at det gik hende ganske godt hos den gamle Tante i Knuds Hus. Han skulde ikke sørge og være bekymret for hendes Skjld, hun vilde nok holde ud de saa Aar.

Da saa Wolf Hartmann med et dybt, sorgmodigt Udtryk længe paa sin trofaste Hustru og sagde alvorlig og bestemt:

„Men Anna, den Dag lever du ikke, naar jeg kommer herfra! og hvad da?“ — og dermed lagde han Haanden paa Konrads Hoved.

Alt, han kunde nok tale saaledes, endskjønt det næsten var grusomt; thi hun saa nedbrudt, bleg og sin ud, og under de store, i Taarer svømmede Dine laa et blaaligt Skjær. Saaledes danne de hun en paafaldende Kontrast til den stærke, bredskuldede Mand i Tugthus-troien, der stod foran hende.

Pludselig lagde han sin Mund ned til hendes Dre og spurgte:

„Tror du det ogsaa?“

En heftig Bæven for gjennem den arme Kone, hun vidste ikke, enten hun

skulde sige ja, eller — nei! og hun følte, at han saa paa hende med Dine, hvori der brændte to Ildsluer.

Imidlertid var Konrad gaaet sagte rundt omkring sin Fader og havde be-
tragtet ham paa alle Sider fra overst til nederst. Nu bukkede han sig ned og nappede med Fingrene i Færningen der sad om hans Fod og spurgte:

„Hvorfor har du denne Ring om Foden, Far?“

Da gjorde Wolf Hartmann en heftig Bevægelse, som om han med Foden vilde sparke Barnet langt bort. I samme Dieblit saa Direktøren paa sit Uhr, ringede paa en Klokke, og Straffangen No. 13 blev ført bort.

Direktøren lod den arme, bedrovede Kone en Tid i Stilhed græde ud, derpaa begyndte han en Samtale med hende, bad hende fortælle ham, hvorledes hun havde levet med sin Mand, og hvorledes det var gaaet til, at de paa denne Maade var bleven skilt ad.

Hun berettede det Hele paa sin stille, besejrede Maade, med et til Døden bedrovet Hjerte. Men den egentlige Sammenhæng med den strækfælsomme Begivenhed, der havde ført hendes Mand til dette Sted, vidste hun ikke Meget om; hun havde naturligvis Intet seet i den larmende Brimmel og Trængsel, som da opstod; kun et var hun overbevist om, at hendes Mand aldrig har kniv paa sig, naar han gik ud om Søndagen.

Efter denne Samtale gennemlevede Direktøren de Efter, der vedkom Hartmanns Sag, lod ham ogsaa engang komme til sig, men da var Mennesket igjen saa haardt, saa fuldt af lutter Haan og indædt Harme, at der Intet var at gjøre med ham.

Direktøren tænkte ved sig selv: Er han kommen ind med Urette, saa holdes

han med Kette inde; lod man ham gaa, vilde han snart stifte Verden i Brand.

Moder og Son vendte samme Dag tilbage til den mørke, fattige Bagstue i Knuds Bolig, og da Konrad var bragt i Seng, maatte hans Moder fortælle, hvad hun havde oplevet. At, hun gjorde det med Suk og Taarer, med dybt bedrovet Sjæl. Hun havde ingen Trost taget med sig hjem, hendes Hjerte var tvertimod bleven endnu tungere.

Da hun havde endt sin haabløse Meddelelse, sad den gamle Engel Kruse ganske stille tilbagesunken i sig selv, — tilsidst sagde hun rolig og trøstet:

„Vær ikke saa bedrovet min Datter, hold dig fast til det Ord:

„Hans Raad er underligt, men han fører alting herligt ud!“ — Faar vi ikke se det her, — saa hisset!“ og hun vinkede sagte med Haanden mod Himlen.

Gjennem de Hævntanker og Flugtpla-
ner, som Wolf Hartmann nærede, trængte ogsaa andre Tanker, Billede og Skikkelser sig frem. Han havde engang i en Prædiken hørt det Ord:

„Deres Dm dør ikke, og deres Ild slukkes ikke!“

Han foresatte sig ellers fast og bestemt slet Intet at høre, af hvad der blev ham „forepræket“, og tvang sig med Magt til at tænke paa noget Andet, naar han ikke kunde undgaa at høre en Prædiken. Men dette Ord var dog imod hans Villie blevet hængende. Da han nu ogsaa atter og atter maatte tænke paa, at hans lille Gut havde spurgt, hvorfor hans Haar var saa kort afslippet og hvorfor han bar en Færning om Foden, — da var det ham, som om han følte, — den nagende Dm, som ikke dør, og den brændende Ild, som ikke udslukkes. Da kunde han vel for en

Tid forglemme den Uret hans jordiske | mælske Dommere gjorde ham Uret. Dog
 Dommere havde gjort ham, og sagte, i | gjaaldt det endnu om hans arme Sjæl:
 Baggrunden af hans Sjæl duffede det | „Vi sidde i Mørke og Stygge!“
 Spørgsmaal op: Om ogsaa hans him- | (Mere.)

Fru Didrikke Brandt, født Ottesen.

Født 9de Marts 1827 i Sande i Jarlsberg.

Gift 26de August 1856 med Pastor N. Brandt.

Levede og virkede i Decorah, Iowa, fra 1865 til 1884.

Hensov i Cleveland, Ohio, den 21de Januar 1885.

Stedet til Jorden i Decorah, Iowa, den 25de Januar 1885.

Farvel og Tak, du ædle Kvinde,
 For hvad blandt os du led og stred!
 Belsignet være skal dit Minde,
 Dit Stov nu hvile her i Fred!
 Du virked for en hellig Sag
 Med ærlig Aand og Hjertelag.

Du var en Hjælp for Hus og Kirke
 I denne Bestens Folkehavn;
 Du viste, hvad det var at virke
 Utrættelig til Andres Gavn.
 Dit Jordeliv er rundet ud,
 Nu har du alt dit Liv i Gud.

Farvel og Tak fra Mænd og Kvinder!
 Nu hvil fra alt dit Arbeid sødt!
 Naar Sorgens Timeglas udrinder,
 Da bliver Glædens Høitid sødt.
 Ved Korsets Fod, i Smertens Daab
 Indvies Evigheds Haab.

R. Thr.

Et helligt Billede.

Firmaet Lambrecht & Lange jr. i St. Louis, Mo., har udgivet en smuk Pitografi, der fremstiller et Billede af den tornekronede Frelser paa Veien til Golgatha. Billedet siges at være udført efter en Kopi i Staalstif af Rafael Santos berømte Maleri, Korsbryden (il spasimo di Sicilia), fra Aaret 1517. Der er ingen Grund til at tvivle om, at det forholder sig saa; der eksisterer et saadant Maleri af Rafael, — ifølge Spamers Konversationslexikon er Originalen i Madrid, — og sjønt Redskriveren heraf ikke gjør Fordring paa at være Kunstfjender, saa tør han dog sige, at Billedet er i høi Grad ædelt og opbyggeligt og vilde være det rette Billede at have i Huset, naar det blev indsat i en passende Ramme. Kunstneren har fremstillet det Dieblif, da Simon af Cyrene er bleven tvungen til at tage den tunge Bryde fra den af Udmattelse segnende Frelseres Skuldre, hvorfra man ser Korset svævende som en Skygge over hans Hoved. Er det først afgjort, at det er en med Trofasthed og Kunstdygtighed udført Kopi af Rafaels Maleri, da behøver man ikke at sige mere til dets Anbefaling. Rafaels Maleri forestiller det hele Optog og har en Mængde Figurer; den her omtalte Pitografi er kun et Brystbillede af Hovedpersonen, Kristus. Billedet er 24 X 32 Tommer og sendes pr. Post for \$2.00 ved Henvendelse til Lambrecht & Lange jr., Cor. Texas Ave. and Miami Str., St. Louis, Mo.

FROM IOWA'S AUDITOR OF STATE.

Des Moines, January 8, 1885

TO WHOM IT MAY CONCERN:

The numerous inquiries received at this office concerning the status of certain organizations claiming to write insurance upon the assessment plan, makes it necessary to adopt this method of furnishing information upon the subject, in order to avoid encroachment upon the time which should be given to the legitimate business of the office.

While the Auditor of State has general supervision of Insurance Companies organized under or operating in the State by virtue of Chapters 4 and 5 of Title 9 of the Code and the amendments thereto, he has no jurisdiction over any Insurance Organization that does not come within the provisions of said laws.

Organizations doing business upon the assessment plan, agreeing only to pay to the beneficiary such a portion of an assessment upon its so-called members as may be voluntarily contributed within a given time, are in no sense such Insurance Companies as are contemplated by Chapter 5, Title 9 of the Code, but are instead,

simply organized Collection Agencies, whatever may be the name by them assumed.

By the provisions of Section 1160 of the Code, all Co-operative Assessment Insurance Societies, both Fire and Life, are, *within certain limits*, exempted from compliance with the Insurance laws, and consequently from the supervision of the Auditor of State. The Auditor can have no official knowledge of their standing or reliability, and is not sufficiently familiar with the character of their officers and managers to enable him to advise individuals in special cases.

While such Associations may or may not have a legal organization under the *general* incorporation laws of the State, they are not required to, do not and cannot comply with the insurance laws.

Their standing and reliability depends not only upon the feasibility of their respective plans, which range all the way from the apparently practicable down to the most absurdly impossible, but in addition, are also wholly contingent upon the faithful contributions of the members and the honesty of their managers.

None of these Associations have any money or securities on deposit with any State officer, as such, nor anywhere else by requirement of law or any other State authority. Whatever of funds they may have accumulated for any purpose, under any name, are wholly under the control of their managers, in accordance with contracts of their own stipulating. The members of these Associations and their legal representatives are the only persons who have any legal right to inquire into their affairs or demand information in relation thereto.

The exemptions of Section 1160 apply exclusively to an association of persons "making mutual pledges and giving valid obligations *to each other for their own* insurance from loss by fire or death, or loss or damage by tornadoes, lightning, hailstorms, cyclones or windstorms." Any Association that goes beyond the limit of the specifications above mentioned, by attempting to insure property not owned by *one* of their own members, or attempts to insure against loss or damage to live stock by accident, disease or theft, or attempts to carry on accident, endowment or any other kind of Insurance than that above specified, thereby becomes amenable to the insurance laws and the individual transgressor is liable to prosecution for a violation of law and subject to a fine of one Thousand Dollars and imprisonment of six months in the county jail.

Whatever of merit there may be in any of the almost innumerable Co-operative Insurance *theories*, it is very difficult to see how a deliberate, open violation of law on the part of the managers of such Association can proceed from honest motives.

The officers, managers and agents of all Associations that carry

the brand of dishonesty upon their face by assuming to furnish indemnity that the law does not authorize, are justly entitled to the condemnation rather than the support of the public.

It is the duty of every good citizen to sustain the laws under which he lives and to which he looks for the protection of his interests, by assisting in the prosecution of those who trample upon and violate them.

While it is no more the duty of the Auditor of State than that of any other person to prosecute those who violate the law, yet, if any reputable citizen has knowledge of the violation of any of the Insurance laws and will make an affidavit of the facts in writing before a competent officer and will send such affidavit properly authenticated, to this office, together with the name and residence of another reputable witness to the same facts, the matter will receive such attention as may seem to be warranted by the circumstances.

Every officer, manager or agent doing or attempting to do business in this State for any Assessment Life Insurance Association from another State that has not "a guaranteed capital of One Hundred Thousand Dollars in the State in which it was organized," thereby violates the law and is liable to prosecution.

Respectfully,

J. L. Brown,

Auditor of State.

Profesør Dr. Christopher Hansteen.

Christopher Hansteen var født i Kristiania den 26de September 1784, hvor hans Fader var Tolbinspektør. Moderen var en Slægtning af den bekjendte Filosof, Statsraad N. Treschow. Christopher indfattes i Kristiania lærde Skole og blev 1802 dimitteret til Kjøbenhavn, hvor han derpaa begyndte at lægge sig efter Læsehyndigheden. I Aaret 1806 blev han Adjunkt ved den lærde Skole i Frederiksborg. Det juridiske Studium, hvortil han ikke følte noget indre Kald, ombyttedes snart med Naturvidenskabernes, en videnskabelig Eysel, som snart skulde bringe den ivrige Forskers Navn udover Verden og give ham et uadødeligt

Minde. Da Videnskabernes Selskab i 1812 havde stillet en Prisopgave om Magnetismen, besvarede Hansteen denne i sit Skrift „om Magnetismen i Almindelighed og i særdeleshed om Jordens Magnetisme," hvilket vandt Prisen, og dette var den nærmeste Anledning til, at han udnævntes til Lektor i den anvendte Mathematik og Astronomi ved det nyoprettede Universitet i Kristiania, hvorhen han begav sig i 1814. Hansteens ovennævnte Skrift var af gennemgribende Betydning, thi han leverede her Destinationskart for 10 forskjellige Aar, mellem Aarene 1600 og 1800, medens man tidligere kun havde haft Kart over Mis-

visningen for Aaret 1700, hvilket desuden alene gjaldt det atlantiske Hav, og et andet mindre fuldkomment for 1770. Hansteen havde i denne Anledning gjen- nemgaaet alle til den Tid bekjendte Reise- beskrivelser fra Amerikas opdagelse, samt alle de haandstrevne Skibsjournaler, som fandtes i det asiatiske Kompagnis Arkiv. Dette havde til Folge, at alle de Jagt- tagelser, som stede rundtom i Landene ved fremmede Naturforskere, sendtes Han- steen, og da han selv foretog mange Reiser, bleve hans Jagttagelser paalide- ligere Dag for Dag. I Aaret 1826 kunde Hansteen levere det første Kart over Intensiteten, som omfattede den største Del af Amerika, Europa og Afrika. Men fra det Sted, hvor det var Hansteen mest om gjøre at faa sikre og paalidelige Jagttagelser, nemlig fra Sibirien, sav- nede han næsten enhver Underretning, og det var derfor, han søgte og fik offent- lig Understøttelse til en Reise i det nord- lige Asien, som han foretog i Aarene 1828—30. Efter denne videnskabelige „Opdagelsesreise“ saa Hansteen sig istand til i 1832 at levere det første Universal- kart over Intensiteten.

I Norge maatte Hansteen begynde sin Virksomhed under høist uheldige Vilkaar, da den nye Stat var blottet for de fleste videnskabelige Hjelpekilder og Statens Evner kun ringe til under de forstyrrede Pengeforhold at anskaffe det Fornødne. Han laante en Speilsextant, et Pendel- uhr og et Kronometer. Hansteen boede dengang i Pilestrædet og i et lidet Lyst- hus, som laa i hans Have, indrettede han Norges første Observatorium. I Aaret 1816 lod Universitetet opføre et lidet ottekantet Træhus ved Søbatteriet paa Akershus Fæstning, og efterhaanden forøgedes Instrumenternes Tal. Det blev da herved Hansteen muligt nøiere at

bestemme Kristianias Længde, som fand- tes at være omrent 4 Minuter vestligere end for antaget. Hansteen virkede som Professor ved Norges Universitet fra 1814 til 1861, i hvilket Aar han tog Afsted. I Aaret 1823 grundlagde han „Magasin for Naturvidenskabernes“, hvori han offentliggjorde mange af sine Af- handlinger, der altid vakte stor Opsigt i den lærde Verden. I 1835 skrev han en Lærebog i Plangeometri og udgav (1836—38) en Lærebog i Mechanik i 2 Bind. Sin sibiriske Reise har han skildret i livlige og friske Skizzer, som han tildels meddelte i norsk Folkekalen- der, men siden udgav særskilt og da til- lige paa Tydsk og Fransk.

Hansteen var Medlem af en Mængde lærde Selskaber, af hvilke kan nævnes Vi- denskabselskaberne i Trondhjem, Stock- holm, Kjøbenhavn og Kristiania det naturhistoriske Selskab i Edingburgh, Videnskabselskaberne i Upsala, Berlin, Petersborg, Gotheborg, Paris, Palermo, Moskva, London, Brüssel o. s. v. Han- steen var fremdeles Ridder af en hel Del skandinaviske og fremmede Ordener. I 1856 feirede han sit 50 Aars Embeds- jubilæum, i hvilken Anledning hans Marmorbuste opstilledes i Studenter- samsundet, og Universitetet slog en Me- dalje over ham med Indskrift: Splendet in orbe decus (i hans Tre straalende i Verden). Ved samme Leilighed over- rakktes ham Medaljen for Borgerdaad i Guld.

Hansteen afgik ved Døden den 15de April 1873 og begravedes fra Univer- sitetets Forhal under stor Deltagelse. Prof. Dr. D. J. Broch holdt Minde- talen over den Afdøde og Studenterne sang en af Bjørnstjerne Bjørnson for- fattet Sang.

(Efter Illustr. Familieblad).

Mekka og Medina.

To Dagsrejser fra Dschidda, som er den største Handelsstad ved det røde Hav og den vakreste By i Arabien, og som altid er meget belivet under Pilegrims-tiden, ligger Staden Mekka. Vandbringsmaalet for troende Muselmænd fra alle Dele af den gamle Verden. Stadens store „Hellighed“ tillader ikke nogen „Vantroende“ at gjøre den uren med sin Fod, og kun ved at forklæde sig og give sig ud for muhamedanske Pilegrime lykkes det Seetzen, Burkhardt og andre Europæere at besøge Muhameds Fødselssted og det „hellige“ Kaaba. Denne Stad som af andægtige Muselmænd har faaet hundrede stjerne Tilmærke, saasom: „Stadernes Moder,“ „den ædle,“ „de Troendes Distrikt“ o. s. v., ligger i en trang Dal, omgivet af nøgne Bjerge. Den hører til de smukkeste Byer i Orienten, Gaderne er brede og temmelig regelmæssige, Husene ofte 3 Etager høje, byggede af Sten og forsynede med Vinduer paa den mod Gaden vendende Side. Den forsvares af 3 Citadeller. Hvor lidet Naturen end har gjort til dens Forskønnelse, da nemlig Diet intetsteds vedertages ved Skyet af et Træ eller en grøn Flek, har den dog under Valfartstiden et meget livligt Udseende, da alle Gader er fulde af Pilegrime, og velforsynede Butiker overalt bærer Orientens Skatte tilstue. Da samler sig nemlig de Troende fra Ty-tiet, Lilleasien og Syrien i den store Valfartskaravane, som anføres af Paschaen af Damaskus, fremdeles Karavanerne fra Bagdad og Basra med de fjærteste Perser, samt alle de mindre Pilegrimstog, som er strømmede til fra Bahrein og Medsched, Yemen og Hadramaut; endvidere er ankomne Pilegrimene fra det fjerne Mograb, der

ligger ved Atlanterhavets Kyster, fra Marokko og den store Ørten, fra Algier, Tunis og Tripolis, samt det store Tog, som fra den frugtbare Nildal har taget Veien omkring det røde Hav. Fra Dschidda er de komne, som har betroet sig til det „soigefulde Hav,“ nemlig Pilegrimene fra det fjerne Østen, fra Indien, Beludshistan og Afghanistan og fra den persiske Havbugts Kyster, fra Oman og Sydarabien tilligemed Afrikanerne fra Havnene ved Berberah, Zeila og Massawa, Kosseir og Suez, samt de Sorte fra Sudan, som har indstibet sig i Suakim. Naar en Ørtenstad paa 50,000 Menneſter faar en saadan Tilvæxt, der ofte kan overstige 100,000 Menneſter og 500,000 Kameler, opstaar der en usædvanlig Rørelse blot for at tilveiebringe de nødvendige Levnetsmidler. Dog finder man i Mekka ingen offentlige Bygninger eller Paladser, ingen offentlige Funktionærer, der sørger for de Reisende eller for deres Underhold.

Den store Moske, som ogsaa kaldes ret og slet El Haram, Helligdommen, bestaar af et Gaardsrum paa 250 Skridts Længde og 200 Skridts Bredde; ved Hjælp af en tredobbelt Række Vægange har dette Rum et Tag med omtrent halvdanet hundrede Kupler og indeholder Kaaba, Brønden Zemzem og flere andre „Helligdomme.“ Syv ottefante Minaretter hæver sig fra den om Moskæen gaaende Mur, og 19 Porte eller Hvalvinger, som aldrig lukkes, fører til det Indre. Den fornemste Port er „Bekomsporten“. De Pilegrime, som for første Gang betræde Moskæen, maa ved sin Indtræden udtale de Ord: Allah, giv, at denne Indtrædelse maa vorde mig til Held.“ Midt paa Pladsen staar det „hellige Kaaba,“ en tæringagtig Byg-

ning, 34 Fod høi og 27 Fod bred. Dets Indre bestaar kun af et tomt Rum, hvis Loft bliver baaret af to Soiler. Efter Sagnet er Raaba bleven bygget i Himmelen 2000 Aar før Verdens Skabelse. Adam opbyggede en ny paa Jorden lodret under det Sted, hvor den himmelske staa. 10.000 Engle blev satte til dens Bevogtning; alligevel gik den tilgrunde i Syndfloden. Abraham oprettede den igjen ved sin Søn Ismaels og Erkeengelen Gabriels Hjælp. Den Sidste overbragte den langagtige, runde, mørkebrune Sten, som er bleven farvet sort af de Taarer, som Abraham fældte paa den over Menneftenes Synder. Denne sorte Sten er gjennem Aarhundreder bleven saa afglattet af Millioner Kys og Berørelser, at dens egentlige Bestaafenhed er meget vanstelig at bestemme. Nogle anse den for et Stykke Pava, Andre for en Meteorsten. Raaba er udbendig og indvendig beklædt. Den udbendige Beklædning kaldes Kisva og bestaar af et Forhæng af Silke og Bomuld, som bliver fornyet, hver Gang en ny Sultan bestiger Thronen. Paa en bred Strimmel findes der broderet i Guld fromme Ordspog og Islams Troesbekjendelse: „Der gives ingen Gud uden Gud, og Muhamed er Guds Profet.“ Tidligere skal den hele Koran have været indstrevet paa dette Forhæng.

Dorene har særdeles prægtige Forhæng af rød Silke, helt og holdent broderede med Guld og Sølv. I Forhængene er der anbragt Abninger foran den sorte Sten, som enhver Pilegrim maa kysse under Processionen, og ligeledes foran en anden Sten, „Bønnens Sten“, som Pilegrimene kun berøre. Den indre Beklædning er et rosenrødt Silkestof, som hvert Aar sendes nyt fra Konstantinopel og er en Gave fra Ertzskatnen

ligesom det ydre Forhæng. De gamle Forhæng blive sonderstaarne og solgte stykkevis til Pilegrimene, der tage dem med hjem som Amuletter*) og til Erindring. Rundt om Raaba er der en smuk Brolægning af Marmor, omgivet af 32 forgyldte Broncesoirer, som er forbundne med hinanden ved Jernstænger; paa enhver af disse hænger 7 Lamper, som tændes hver Aften ved Solens Nedgang. Paa den anden Side af Soilerne staa den Bygning, hvor Brønden Jemzem er. Efter Sagnet er dette den Kilde, som Herrens Engel viste Iagar, da hun med Ismael var jaget ud i Ørkenen af Abraham, og begge stod i Fare for at omkomme af Tørst (1 Mos. 21, 19). Mekka har formodentlig denne Kilde at takke for sin Tilværelse; thi i flere Miles Omfreds gives der intet andet ferskt Vand. Den ansees af den troende Muselman for et useilbarligt Hjælpemiddel mod alle Sygdomme, og Pilegrimen drifter under sit Ophold i Mekka saameget deraf, som han er istand til, og tager desuden med sig hjem en Krulle syldt dermed. Brøndsjenerne trække Vandet op i Læderspand og række det til Pilegrimene i Skaale.

Ret overfor Raabas fire Sider er der fire smaa nette Bygninger, hvor de fire rettroende (sunnitiske) Sektens Imamer tage Plads, naar de foreløse Bonnerne. Den største Del af Pladsen er bestrøet med grov Sand, hvor der opholder sig mange Duer, hvis Fodring Pilegrimene anse for en fortjenstfuld og gudrigtig Handling. Næsten hele Dagen og især om Aftenen synes Møstene mere at være et offentligt Forsamlingssted end et

*) En Amulet betyder et Tryllemiddel, som overtroiste Mennesker bære paa sig i den Tanke, at det skal beskytte dem mod „Trolldom“, Sygdom, Ulykke o. s. v.

Tempel; mange Grupper føre en høiligt Samtale, Andre spise eller sove, atter Andre bestjæftige sig med Læsning af Koranen eller med at høre paa de lærde Ulemaers*) Foredrag, medens store Skarer af Bettlere og Syge ligge leirede i Soilehallerne. Paa den Tid, da Aftenbønnen holdes, bliver Jorden belagt med store Tepper, og om Kaabaen forsamler sig nu i store Kredse de mange Tusinder af Pilegrime, med Ansigtet vendt mod Helligdommen. En Iman stiller sig ved Kaabas Indgang, og hans Kneboininger efterlignes af den hele forsamlede Mængde. Den høitidelige Stilhed, som hersker under denne Andagt, der forrettes af en saa stor Menestemasse fra tre Verdensdele, endvidere Udsigtsen fra de tusinde Kamper, som brænder paa Pladsen og rundtom, har noget forunderligt Fesligt ved sig.

Den Pilegrim, som har forrettet alle foreftrevne Bønner i den store Moske, kysset den sorte Sten og drukket af Zemzem, har dog endnu ingen Ret til Hædersnavnet „Hadjchi**), saalænge han ikke har gjort Valfart til Bjerget Arafat. Dette „Baruhjertighedens Bjerg“ ligger omtrent tre Mile øst for Mekka og er 60 Meter høit. Ved dets Fod udstrækker der sig en vid Sandslette, hvor Pilegrimene leire sig med sine Kameler. Alle Pilegrimene er forpligtede til paa en vis bestemt Dag, strax efter Valfartstidens Begyndelse, at begive sig hen til dette Bjerg, overvære en 3 Timers Præ-

diken, som en Katib, der sidder paa en Kamel oppe paa Bjergets Top, holder for den forsamlede Mængde, og forrette visse foreftrevne Bønner. Pilegrimene, som i Mekka stedse er adspredte, kan man her paa en og samme Tid overskue med et eneste Blik, og der gives neppe i hele Verden noget andet Sted, hvor man paa saa lidt Rum kan se saa mange Slags Folk i de mangfoldigste Dragter og høre saa mange forskjelligsprog. Naar der er 600,000 Pilegrime tilstede, sige Araberne, da stige Engle ned fra Himmelen for at gjøre Tallet fuldt. Paa Bjerget Arafat skal Adam have fundet Eva igjen efter lang Stiksmisse og flere Aars Vandring over Jorden.

Paa Reisen til Arafat komme Pilegrimene gjennem Dalen Muna. Her staar tre Soiler, som betegne de Steder, „hvor Abraham ved Stenkast drev Djævelen paa Flugt,“ da denne forsøgte at føre ham vild paa hans Tilbagekomst fra Bjerget Arafat. Enhver „Troende“ forretter ved disse Djævelsoiler „Stenkastningens“ Ceremoni, som bestaar i kaste Stene paa en Stenhob („den store Satan“) og derefter at ofre et Faar eller en Gje, som man af den Grund maa bringe med sig. Tusinder af Dyr, ogsaa Oxer og Kameler, blive her nedslagne paa en og samme Dag, og det rædsomme Offersted udbreder en forfærdelig Stank. Paa et Bjerg bag Muna viser man ogsaa det Sted, hvor Adam skal være bleven begravet.

El Medina d. e. Staden indtager den anden Plads i Muhamedanernes hellige Land og ligger paa den vide Højslette, hvoraf Mellemarabien bestaar. Mange Pilegrime valfarte ogsaa til dette Sted, der blev et Tilflugtssted for „Profeten“ efter hans Flugt fra Mekka, og som opbevarer hans Ben. Afstanden mellem de 2 Byer er omtrent 50 g. Mile. Me-

*) De muhamedanste Theologer, som deuden ogsaa er Retklærde, kaldes Ulemaer.

**) Enhver rettroende Muselman maa ifølge Koranen gjøre det til sin helligste Pligt i det Mindste en Gang i sit Liv at besøge Mekka. Denne Valfart kaldes Hadjch (Pilegrimsreise) og Pilegrimen Hadjchi.

dina er omgiben af Haver og dyrkede Marker, der forsyne den med Hvede, Byg og en fortrinlig Sort Dadel. I den østlige Ende af Byen ligger den store Moske, der ligeledes kaldes El Haram og bestaar ligesom dens Forbillede i Mekka af en af Soilehaller begrændset Plads, som dog vistnok her er mindre. I det sydøstlige Hjørne staar Muhameds Gravmæle, en firkantet Bygning af sorte Stene, hvor han hviler i en med Solv beklædt Pigkiste ved Siden af sine Efterfølgere Abu-Bekr og Omar. Gravmælet er skjult af et Silkeforhæng, som er gennemvævet med mange Prydelser og Indskrifter i forskjellige Farver og som ogsaa bliver sendt nyt fra Konstantinopel ved hvert Thronskifte. Det gamle Forhæng bliver derpaa sendt tilbage til Konstantinopel for at bedække Sultanernes Grave. Glaslamper oplyse Gravmælet om Natten, og dets Kuppel hæver sig med sin forgyldte Halvmaane høit over de andre Kupler i Moskeen.

Strax efter sin Ankomst maa Pilegrimen tage et fuldstændigt Bad og salve sig med vellugtende Sager. Saa snart han faar Nie paa Moskeen; maa han fremsige nogle korte Bønner. En Tempeltjener lader ham derpaa træde ind gennem Hovedindgangen og passer noie paa, at Pilegrimen gaar over Tærstelen først med den høire Fod, en Skif, som vistnok er indført ved alle Moskeer, men som her bliver iagttaget med særegen

Strengthed. Fra Moskeen begiver han sig under stadige Bønner til Haven, holder atter en kort Bøn og faster sig derpaa fire Gange til Jorden, idet han derunder fremsiger 2 korte Kapitler af Koranen (Kap. 109 og 112). Derpaa stiller Pilegrimen sig foran et vist bestemt Vindue paa Moskeens Sydside og beder med halvt oploste Hænder til sin Afgud Muhamed; under denne Bøn gjentager han ti og ofte Vogn-Profetens 20 forskjellige Navne og Prestitler. Han anraaber om hans Forbøn i Himmelen og indeslutter i sin Bøn alle Bøner og Beslægtede. En af Medinas Beboere faar heller aldrig et Brev, hvori han ikke til Slut anmodes om at minde Afsenderens Navn ved „Profetens“ Grav. Fra „Profetens“ Grav gaar det til Abu-Bekrs, Omars og Fatimes Grave, hvor de samme Skikke iagttages. Forresten er Valfarten til Muhameds Grav i Medina kun en „fortjenstfuld“ Handling, medens den egentlige Pilegrimsreise til Mekka er en „Vigt“, som paaligger alle „Troende“. Muselmændene anse den dog ligesaavel som Valfarterne til Jerusalem og til Abrahams Grav i Hebron for en Gud velbehagelig Gjerning og særdeles stiftet til derved at affone mange Synder og erhverve sig „Profetens“ og Patriarchernes Betskyttelse.

(„Fra fremmede Lande“ af J. Utheim).

Sohelten Peder Tordenstjold.

(Fortættelse.)

Paa den Tid var Adelen gennem Admiralitetet og Kommissariatet næsten enemægtig i So-Etaten, og naar den Borgerlige ved sin blotte Dugghed vilde

bane sig Vej til Befordring, vidste man at lægge ham saa mange Hindringer iveien, at det som oftest lykkedes at lufte de høiere Grader af Standen for ham.

Men blandt de Saa indflydelsesrige Adelsmænd i Sø Staten, der med frit Blik forstod at vurdere Fortjenesten, hvor den viste sig, var General-Admiral N. C. Guldenslev, under hvem nu Wessels havde vist saa store Prover paa Aarvaagenhed, Dristighed, Mod og Kundite. Da saaledes hans Forhold gjennem Admiralens Indberetning blev fremstillet i sit rette Lys for Kong Frederik den 4de, fremgik det tydeligt, at den unge Søofficer allerede havde opfyldt det Veste, han med barnlig Frimodighed havde givet i sin Ansøgning om at blive Kadet: „at leve efter allerunddanigst Pligt tro, aarvaagen og sluttig efter al yderst Kraft og Evne.“ Wessels tidligere Belynder Lovendal havde vel forladt Danavart og var reist til Sachsen, men havde ved sin Bortreise med Varne anbefalet den unge Helt til Kongen og havde stiftet ham Kongens Tilladelse til i vigtige Sager at indsende sin Beretning umiddelbart til ham selv, Noget, der muligvis kunde faa den største Indflydelse paa Wessels Fremtid, da han saaledes var istand til at unddrage sine Rapporter fra Forretningernes sædvanlige Gang, ifølge hvilken Alt Søværnet vedkommende af Admiralitetens adelige Oversekretær refereredes i Statsraadet. Og Kong Frederik den 4de selv, der af Naturen var tilbøielig til at staa Mod, Trost og personlig Hengivenhed, maatte saameget mere elste disse Egenstaber hos den unge Mand, som han selv fra Begyndelsen af havde fort ind i den Stand, hvor han saa hæderligt beklædte sin Plads. Saaledes gik det da til, at Wessels, uagtet de Adeliges Misundelse allerede havde begyndt ad hemmelige Veie at virke mod ham, fik den Anerkjendelse der tilkom ham; den 14de Oktober 1712 modtog han Bestalling som Kapteinløjtnant.

Det var Wessels inderligste Ønske at blive befriet fra den underordnede Rolle, han nu atter skulde overtage, at konvoiere Handelskibe, idet han mente at kunne udrette langt Mere til Landets Forsvar og Fjendens Skade, naar han fik Lov til at krydse paa egen Haand. Han havde indgivet sin Ansøgning til Kongen om denne Begunstigelse og forsømt ikke nogen Leilighed, selv ikke ugunstige Tilfælde til at minde Kongen om sit Ønske. Han havde ved en Lodses Egenraadighed og Uvidenhed det Uheld, at hans Skib stødte under den norske Kyst og maatte bringes under Havari til Holmestrand i Norge. Efter paa bedste Maade, ved hoslagt edeligt Forhor over Vidnerne at have rejsfærdiggjort sit Forhold, ender han med de Ord: „Gud give, Deres Majestæt allernaadigst vilde tillade mig at krydse, da skulde dette blive oprettet til Deres Majestæts Fornøielse.“

Da Wessels i Marts Maaned 1713 anløb Bergen med en Flaade Islandsfarere, han havde ledsaget derhen, blev omsider til hans ubestrikelige Glæde en kongelig Ordre ham meddelt, hvorefter det blev ham tilladt efter eget Godtfindende at krydse mod Spensten. Et taknemmeligt Brev til Frederik den Fjerde viser den Glæde, han solte over den Tillid, man satte til ham, og han lover „at bruge de ham allernaadigst anfortroede Binger til at opsoge Fjenden, hvor han kan.“ Imidlertid bleve dog endnu ei hans Binger saa ganske løste, som han havde tænkt sig; thi han blev beordret til i Sommermaanederne at ledsage en Flaade af danske og norske Koffardisfarere til Holland. Men medens Koffardislaaden laa i Amsterdam for at indtage sin Ladning, kunde han ikke være ledig, og vendte derfor atter tilbage til sine fjære Farvande, skjønt dette Kryds-

tog ikke kunde vare længer end tre Uger. Guvernoren i Gøteborg, der var bleven høilig foruroliget over Wessels Raperier langs med den svenske Kyst og kjed af den idelige Virksomhed, som Kystbevogtningen mod en saa aarvaagen Fiende gjorde Fordring paa, havde udsat en ikke ubetydelig Belønning for den, der kunde bringe Wessel op til Gøteborg. Men d. 12te August 1713 modtog den svenske Guvernør til sin ikke ringe Forundring og Harm med en svensk Følge et Brev fra Wessel, udstedt fra Fregatten „Lovendals Galei“, tilankers udenfor Gøteborg. Dette Brev, som man vel maa betænke, at han skrev i sit tre og tyvende Aar, minder om hine besynderlige ridderlige Tider, hvis Aand længst var forsvunden, og som kun en ungdommelig Indbildningskraft kunde forsøge paa atter at kalde tilbage. Han udfordrer nemlig de i Gøteborgs Havn liggende Fartøier til at møde ham med lige Styrke, „at det kunde geraade ham selv til Honneur og hans Nation til Avantage.“ Denne hans sidste Hensigt var imidlertid nær strandet ved dette Foretagende. Da han nemlig var en udholdende Duellant forjædes havde ventet en hel Dag paa, at de gøteborgske Officerer skulde tage hans Opfordring tilfulde, ledte han Anker for at lægge over ad Stagen til; en Milsvei fra Kysten fik han Die paa to Orlogsmænd, der tonede dansk Orlogsslag og Vimpel og skød to skarpe Skud som Signal for Fregatten til at bræse op for dem. Da de kom ganske nær, lagde Wessel sig ved Siden af det ene Orlogsskib og praeiede det: „Droi, Stik! Hvorfra?“ — „Fra Kjøbenhavn!“ — Men for at give en inddestigjørende Forklaring over dette Svar blev det danske Orlogsslag stroget, det svenske Flag heiset, og Fienden hilseede det med to skarpe Skud, som for

agter ind i Wessels Fregat. Det var to Orlogsskibe: „Ny Elfsborg“ paa 44 og „Kalmar“ paa 50 Kanoner, der oveni kjøbet forte med sig et dansk erobret Fartoi, som seilede under svensk Flag. De danske Matroser begyndte at blive modløse, og rigtignok var denne Stilling mellem to fiendtlige Orlogsskibe, paa Afstand af en firepundig Kugle, saaledes, at vel mangen ellers brav Soldat havde valgt at stryge Flaget og give sig. Men Wessel vidste paa sin sædvanlige Maade, halvt opmuntrende, halvt spøgende igjen at kalde Folkenes Mod tilbage. Fiendens svære Lag blev raft besvaret med Fregattens 18 Kanoner. Manøvrerne bleve udførte med Held og Modagtighed og efter flere Timers Kamp var „Lovendals Galei“ lykkelig kommen udenfor de svenske Kanoners Skudvidde. Men endnu var Wessels Mod ikke kjolet: han vendte først nordover for at saa Luven fra Fienden, gik derpaa over Stag, holdt atter ned mod den foromtalte Prijs og lige under Orlogsskibet „Kalmars“ Kanoner lod han sin Chaluppe gjøre klar til Entring. Denne Dristighed fik dog ikke det forønskede Udfald: „Kalmar“ vendte Bredsidan til og gav ham tre Gange sit glatte Lag, der gjorde værst Virkning i hele Slaget. Fregattens Mærseil blev splittet ad, en Planke revet af Chaluppen, Fokkemasten gik glat overbord, og Skroget modtog en saadan Mængde Kugler, at Archelimejteren i sin Beretning paastaar, at „Ingen kan tælle dem.“ Da Wessel havde Fordelen af Vinden, undkom han, rigtignok i en temmelig slet Forsætning, men, besynderligt nok, paa „Lovendals Galei“ var Ingen dræbt og kun en Mand saaret. Hans Rapport til Admiralitetet om denne Batalje er dateret fra Staværn i Norge, hvorhen han havde maattet søge for at reparere Fregatten. Han synes

heri at frygte for, at man skulde tage det fortrydeligt op, at han havde undløbet den Overmagt, hvormed han havde hjem-
pet, en Tanke, som vel ingen Anden end Wessel selv kunde falde paa; han und-
skylder sig derfor saaledes: „Jeg kunde
vel have ladet mig styde i Sænk af dem,
men jeg syntes, Hans Majestæt var ei
dermed tjent, og Skibene, som vare mig
betroede at konvoiere, skulde derudover
ligget og ventet paa mig.“

Efter tre Dages Forløb var han atter
i seilklar Stand, opfogte sin Konvoi i
Holland og landede lykkelig med den i
Norge d. 1ste Oktbr. 1713. Han holdt
Eoen lige til midt i December, da Jsen
igjen tvang ham til at søge til Staværn;
og da Eoen ikke blev seilbar for i Marts
Maaned, opholdt han sig i denne Tid i
Norge, og var ligesaa lidt som Somænd
ellers pleie, uimodtagelig for det selskabe-
lige Livs Glæder.

Saa snart Jsen i Marts Maaned 1714
begyndte at brække, gik Wessel atter un-
der Seil for at indhente tilforladelig
Efterretning om Fiendens Bevægelser i
Everige, hvorom mangehaande Rygter
vare udsprede. Den 25de Marts lagde
han Fregatten for Anker udenfor den
lille Havn Torrefow i Skaane, og da
han gjennem sin Riffert havde bespejdet
Kysten, hvor intet Mistænkeligt viste
sig, lod han Chaluppen sætte ud og
bemande til en Recognoscering paa Lan-
det. Mandstabet var bevæbnet med En-
tre Biler og Haandøxer; Skydegevær
havde Ingen forsynet sig med, da man
ikke kunde vente at træffe regulære Trop-
per der paa Kysten. Imidlertid var der
dog et Kommando svenske Dragoner paa
Strandvagt, men da de saa Fregatten
mindste Seil og Chaluppen at sætte fra
Borde, skjulte de sig bag Huse. Wes-
sel steg rolig iland med sit Mandstabs,
men neppe havde de fjernet sig to hun-

drede Skridt fra Havet, forend den hele
Kommando Dragoner sprenge frem med
blanke Sabler forat affjære dem Til-
bageveien til Baaden. Uforsædte, som
Sofolkene i mangt et Tilfælde havde
vist sig ombord paa Fregattens Dæk,
tabte de dog Modet i denne uvante Fare
og søgte af alle Kræfter tilbage til Baa-
den, idet de løb for sit Liv omfaps med
de svenske Dragoner. Wessel blev staa-
ende og stræbte forgjæves ved Trusler
og Bønner at falde sine Folk tilbage.
Allerede vare tre Dragoner komne mel-
lem ham og Eoen, da han besluttede sig
til at følge efter sit Mandstabs. Drago-
nerne betragtede ham allerede som deres
Fange, saameget mere som de saa, at
Norsfolkene allerede havde lagt fra Kysten
ned Chaluppen. En af Karlene red
ham tæt ind paa Livet, opfordrede ham
til at overgive sig og udrakte i rolig
Sikkerhed Haanden for at tage imod
hans Kaarde, men han fik et Svar,
han neppe havde ventet sig. „Dengang
ikke!“ raabte Wessel og gav Svensken et
Kaardebug over Haanden, der saaledes
forbloffede ham, at han lod sin forment-
lige Fange smutte mellem sig og sine
Kammerater. Wessel havde fastet sig i
Vandet, inden de svenske Dragoner ret
havde faaet deres Heste vendte; han greb
Kaarden med Tænderne og doømmede ud
efter sin Chaluppe, snart under Vandet
snart over Vandet, forfulgt af Drago-
nerne, indtil Bolgerne slog over Hestens
Sadelgjord. Og saa Resten af den svenske
Kommando havde nu naaet Kysten og
sendte nogle unyttige Rugler efter den
dristige Doømmer, som de imidlertid
snart saa ufsadt at naa Chaluppen og
lægge ombord paa Fregatten. Endnu
længe kunde Matroserne fra Dæk se
de svenske Dragoners heftige Jagter paa
Kysten, medens Fregatten holdt sydefter
for at bringe til Kjøbenhavn de Efter-

retninger om Fiendens Bevægelser og Planer, den paa sin Krydstur havde kunnet indsamle.

I Mai Maaned blev en kongelig Ordre indhændiget Wessel, ifølge hvilken han skulde krydse paa Vestsiden af Norge for at beskytte de Skibe, der handlede paa Nordlandene og Finnmarken; man havde nemlig faaet Underretning om, at en Del svenske Kapere krydsede der i Farvandet for at vente paa disse Koffardimænd, der mod Slutningen af Sommeren pleie med deres Ladninger af Fisk, Rensdyrstind og Tran at søge til deres Havn. Det var paa dette Tog, at der mødte Wessel en Tildragelse, hvis Følger havde en ikke ubetydelig Indflydelse paa hans tilkommende Skæbne.

Da Wessel d. 26de Juli 1714 krydsede paa Hviden af Bergen, løb han uimistænksum tæt forbi en Fregat under engelsk Flag, men saasnart den var kommen i hans Kjølvand, stød den to skarpe Skud efter ham, som Wessel strax besvarede med tre Kanonstød, det danske Løsen. Men den engelske Kaptein, stolende paa sit Skibs Overlegenhed — thi det forte 28 Kanoner 150 Mandes Besætning — løb om paa Siden af „Lovendals Galei“, strøg sit engelske Flag, satte svensk Bjos til og gav Fienden i det Samme sit glatte Lag. Skibet var nemlig vel udrustet fra England og for største Delen besat med Englændere, men det var kjøbt for svensk Regning og bestemt til at krydse som Kaper i Nordsoen. Wessel var ikke sen til at besvare den uventede Hilsen, han havde faaet fra det under neutralt Flag seilende Skib: begge Partierne gavede Seilene op og sloges fra Kl. 6 Eftermiddag til henimod Kl. 10 Aften, da den svenske Fregat begyndte at sætte Seil til og holde af for Binden, og de danske Matroser bemærkede paa samme Tid, at

Luen slog ud mellem dens Skandse og Batteri. Opmuntrret ved dette Syn løb ogsaa Wessel sætte Seil til for at forfølge Fienden, som han snart atter kom paa Siden af, og begge Skibene tanonerede igjen stærkt paa hinanden til henimod Midnat. Den fiendtlige Fregat blev ilde tilredt, men ogsaa „Lovendals Galei“ havde lidt Skade paa sit Tongverk og faaet tre Grundstød, der imidlertid strax bleve efterseede og stoppe.

Hele Natten forfulgte Wessel Fienden; da det dagedes, løb han Mandstabet forsamle til Bon, og strax derpaa kaldte atter Trommehvirvelen Folkene til deres Kanoner. Kampen blev fornyet Kl. 6 og varede uafbrudt omtrent til Kl. 9½ Formiddag, da Slaget igjen maatte opføre: Taktelagen paa den svenske Fregat var ganske forskudt, og Wessels Skib havde atter denne Dag faaet tre Grundstød. Endnu et Forsøg gjorde den engelske Kaptein paa at undsly og sætte til saamange Seil, han havde i Behold, men blev atter indhentet af „Lovendals Galei.“ Det var den fjerde Gang, at de fornyede Kampen, der fortsattes fra Kl. 10 Formiddag til Kl. 2 Eftermiddag, og senere fik man at vide, at den svenske Del af Besætningen i denne Tid to Gange havde villet stryge Flaget, men var bleven forhindret deri af den engelske Kaptein og hans Landsmænd; Wessel omtaler i sin Indberetning til Kongen denne Del af Bataljen saaledes: „Harde denne Fregat været fra Gøteborg upeperet, skulde jeg næst Guds Bistand have opbragt hannem, men man ved, at de Engelse have Renomee for at sægte vel tilfjøs med Kanoner, hvorudi de i denne lange Drilog, de have haft, alle ere exercerede.“

Paa „Lovendals Galei“ var Alt gjort klart til Entring, dersom Veiret vilde tillade det; men man maatte lade det

bero ved at bruge Kanonerne, da Soen vedblev at gaa overmaade hul. Mod Slutningen af Slaget fik Wessel den Efterretning fra sin Konstabel, at man begyndte at mangle Krudt, men dette vakte ikke i ringeste Maade nogen Betyrning hos ham, da han vel indsaa, at hans Fiende var saaledes tilredt, at han maatte lade ham fare, hvorhen han vilde. Han lod imidlertid en Følge sætte ud og med en Trompeter fare ombord paa den fiendtlige Fregat med den Hilsen fra Kaptein Wessel, „at det gjorde ham ondt, han for denne Gang maatte lade ham fare, eftersom hans Krudt mestendels var forbrudt.“ Desuden lod han Kapteinen bede om, „paa Parole at komme ombord hos ham, eftersom han onskede at bevise en saa brav Somand sin Hoiagtelse.“ Den fiendtlige Kaptein foretrak imidlertid en Samtale gjennem Raaberne, og her var det, at Wessel kom frem med det besynderlige Spørgsmaal, „om Hr. Kapteinen ikke havde lidt Krudt at laane ham,“ hvorpaa han vel erholdt et afflaende Svar, men derimod viste sig paa Skandsen den engelske Kaptein med et Glas Vin i Haanden, som han tomte paa Hr. Wessels Sundhed under et hyddobbelt Hurra fra sin Fregats Mandskab. Og saa Wessel lod bringe Vin frem og besvarede denne Hoslighed paa samme Maade, hvorpaa begge disse frygtelige Modstandere med gjensidige Hilsener stiles fra hinanden: den svenske Fregat søgte til Goteborg, den danske til Christianssand i Norge.

Der var i denne Sag flere Omstændigheder, som Wessel frygtede for kunde blive ham til Skade, naar de ved en skjæb Beretning bleve stilledes i et falsk Lys. Det fiendtlige Skibs halv engelske Karakter, medens den største Respekt for det neutrale Flag i hans Instrux var ham anbefalet, den Overmagt, hvormed

han gjentagne Gange havde indladt sig, Krudtmangelen og hans aabenhjertige Tilstaaelse deraf, og endelig Bataljens besynderligt-fredelige Udfald: Alt dette maatte let kunne fremstilles saaledes, som om Wessel her havde vist Dumdriftighed og Mangel paa Forsigtighed. Disse Betragtninger maatte have faaet saa meget større Vægt for ham, dersom han allerede dengang tilfulde havde kjendt Udstrækningen af den Misundelse, der virkede mod ham ved Hoffet. Geheime-raad Eichstedt, der paa den Tid var Overrigssekretær, havde Adelsens sædvanlige Fordomme og kunde derfor ikke være den fremadstræbende, driftige borgerlige Somand gunstig, ligesaa: det som F. C. Adeler, der var det Medlem af Generalkommisariatet, som havde størst Indflydelse ved Hoffet. Justitsraad Rostgaard, der fra Høiesteret var kaldet til Sæde i Admiralitetet, var en Adelsmand, der var aldeles ubekjendt med Soen, dens Arbejder og Forer, af hvem man altsaa hverken kunde vente den nødvendige Upartisthed eller Dygtighed til at lade Wessels Fortjenester vederfares Retfærdighed. Wessel havde ingen Patron ved Hoffet, uden den dygtige Guldenslew og Kong Frederik selv; men ogsaa Kongen havde man, omendstjont hidindtil forgjæves, søgt at indtage mod hans Yndling ved at indvirke paa den, som han helst hørte tale, paa den unge og elskværdige Anna Sophia af Reventlow. Det var saaledes iffe uden mange Betæneligheder, at Wessel skrev sin Indberetning om Slaget til Kongen. Han indmeldte, som passeret var, at Fienden havde begyndt Angrebet; derpaa angav han noiagtigt den Skade, Fiendens og hans egen Fregat havde lidt, for saaledes at retfærdiggjøre sine gjentagne Angreb. „Jeg tror,“ skriver han, „at jeg er den Første, der med saa ringe Magt (thi

min Komplettering af Mandskab er hundrede og nogle) og 18 Stykker har tujoneret saadan en Overmagt af Skibe, Kanoner og Mandskab; indflyr jeg nu, som altid tilforn, til min naadigste Konge og Herre og tilbeder mig Deres Majestæts altid for mig havde store Naade, takkende Gud, som engang tilføiede mig den Lykke, at jeg kunde lade se, det jeg Deres Majestæt tvende Gange forinden haver tilsagt. Jeg recommanderer mig udi Deres Majestæts høie Naade, som en fattig norst Gut, og lever til min Død min allernaadigste Konges hengivne, tro Tjener."

Da Fregatten var repareret, og Wessel, som Convoi for en Flaade Islandsfarere, løb ind til Staværn, blev han ganske rigtigt underrettet om, at han, efter kongelig Ordre, dateret Gottorp d. 14de August 1714, skulde nedkaldes til Kjøbenhavn og der „for sin sorte Conduite tistales." Uagtet nemlig Kong Frederik for sin Person var tilboielig til at beundre og statu mandlige Handlinger, var Sagen naturligvis fremstillet for ham saaledes, at han troede ikke at kunne forsvare Andet end for Exemples Skyld at lade en Krigsret nedsætte. Wessel bevarede imidlertid selv under denne Misfjendelse den Sindets Frihed, der alene udspringer af Bevidstheden om at have handlet rigtigt, og tvivlede heller ikke paa sin Sags gode Udfald. En saadan Sindstemning udtaler sig gennem hans Skrivelse til Admiralitetet i Norge, der viser, at hans Mod ikke bare var af den stormende Art, som man maasse vil være tilbøielig til fortrinsvis at tillægge ham. Han forundrer sig over, „at en Del i Verden endelig vil se vred, fordi man af sin Overmand bliver attageret og med Skamme slaar ham tilbage," men stoler derhos paa, „at han alletider vil kunne forsvare det." Hvad

hans Krudtmangel angik, anførte han, at han havde mere ombord end Reglementet fordrøede, og ender Brevet saaledes: „Jeg bad min Contrepart, at han vilde laane mig Noget; det vilde han ikke, saa det maa vel saa blive, til det Gud behager, vi findes igjen; saa kan fuldkommes det, som senest var paa-veie."

Ifølge Ordre nedseilede altsaa Wessel med „Løvendals Galei" til Kjøbenhavn og ankom der i November Maaned. Tre adelige Søofficerer vare af Admiralitetet beordrede til at træde sammen i en Krigsret, og General-Fiskalen Nikolai Friesse befalet „lovformelig og paa det Noieste at examinere om Combattens Omstændigheder, samt Alt hvad til Sagens Oplysning behøves at vides." Forhøret begyndte ombord paa Fregatten d. 11te November. Sagens Omstændigheder bleve nøiagtigt og næsten smaaligt undersøgte; Wessels Skibsjournal blev forelæst i Retten, en nøiagtig Beregning fremlagt over det forbrugte Krudt, Fregattens Officerer og ellers af Matroserne bleve edeligt afhørte, Wessel selv examineret paa kryds og tværs, men intet Andet kunde komme for Dagen, end at Løvendals Galei først var bleven angreben, at den havde haft det behørig Krudt indenborde, og at Officerer og Mandskab havde slaaet fra sig af al Magt. Ikke destomindre gik Fiskalens Klage ud paa, at Kapteinlojtnant Wessel med „utidig Courage havde sacrificeret sig selv og underhavende Mandskab, samt været Narfag i, at hans kongelige Majestæt af Fiendens Kanoner havde lidt ei ringe Skade paa sin Fregat, som ikke uden stor Bekostning igjen var bleven repareret," at bemeldte Kapteinlojtnant Wessel „løb sin Fiende paa Siden, gjorde ligesom Fred med ham og drak et Glas Vin paa hans Sundhed," ved hvilket

Alt „han var bleven forhindret fra at komme paa sin Post og bedække Finmarks- og Nordlands Færerne for Fiendens Armateurs.“ Fiskalen paastod derfor, at „Kapteinlojtnant Wessel ifølge Søartiklerne skulde betale Møst og Processens Omkostninger, samt degraderes, indtil han lærte at bruge bedre Soldatstab.“

Wessel besvarede Fiskalens Klage i sit sædvanlige djærve og frimodige Sprog; han forsikrede, „at han i de allernaadigst udgangne Søartikler ei var sig noget Punkt bevidst, der befalede, at han for en saadan Fregat skulde eller maatte echappere,“ og mente, „at det ikke kunde komme hans Conduite Noget til Miscredit, at han besvarede Fiendens syv Gange Hurra med tre Gange; thi Ure mod Ure er Brug over al Verden; og han havde forresten noksom ladet se, at han trakterede ham som Fiende. Forresten vil han ikke negte, at hans Fregat har lidt Skade; „thi“, siger han, „Kanonen er et Instrument, som temmelig lader sin Effect se, hvor den rammer, og det var umuligt at forbyde Fienden Fregatten eller Mandstabet at bestabige, med mindre jeg som en Kujon straxen vilde have stroget for første Lag, da Hans Majestæt Intet havde faaet tilbage af Fregatten, og mit Renommee da alletider skulde kaldes en Poltron.“

Forhørets Dokumenter bleve indleverede til Admiralitetet, i hvilket paa den Tid General-Admiral Gildenlew var Formand. Denne dygtige Somand kunde ikke bringe det over sit Hjerte, at der i denne Sag skulde ske Wessel nogen Uret; han vilde derfor ikke engang oppebie Krigsrettens Dom, men sendte paa staaende Fod sin Indberetning til Kongen. Den 28de December 1714 blev altsaa Wessel tilfagt at møde paa Slotet. Frederik den Fjerde modtog

ham i en glimrende Forsamling af Hofset, hvor vel mere end En af hans Misundere med smilende Mine var tilstede. Kongen traadte hen til ham med det milde muntre Væsen, der var ham egent, og efterat have rost hans Forhold og beklaget de Fortrædeligheder, han i denne Henseende uskyldigt havde haft, lyfsonskede han ham som Kaptein i Søetaten.

I Begyndelsen af 1715 gik der det Rygte, at de Svenske vilde lade en Flaade stifte i Søen, saasnart Vinteren blot nogenlunde tillod det. At hint Krigsforhør ingenlunde havde spækket Admiralitetets Tillid til Wessels Noiagtighed og Paalidelighed, viser sig ogsaa her, da det blev ham overdraget at løbe ud med sin Fregat for at staffe nødvendig Underretning om Fiendens Forehavende. Om trent paa samme Tid var Schouthynacht Gabell med en Eskadre af Orlogsskibe og Fregatter gaaet ned i Østersøen, og til sam var det at Wessel afslagde sin Rapport. Han havde faaet sat paa adskillige svenske Matroser og en lybsk Skipper, der just seilede ud fra Carlskrona, men da han ikke ganske stolede paa deres mundtlige Efterretninger, havde han lagt sin Fregat udenfor Byen Carlskrona selv, og fra denne farlige Post besaa han gjennem sin Riffert den hele svenske Orlogslaade, som den laa i Havnen afstakket, med Stænger og Ræer strøgne. Ifølge denne Efterretning, der beviste, at den svenske Flaade ikke saa snart kunde være seilklar, lod Schouthynacht Gabell lette fra sin Ankerplads under Bornholm og ankom midt i Januar Maaned paa Kjøbenhavns Rhed, hvor i de følgende Dage Fien blev vækket og Skibene halede indensfor Bommen.

Medens Wessel i denne Tid opholdt sig i Kjøbenhavn, indsendte han en Ansøgning til Kongen, der paa en Gang er et Bevis paa hans dristige Selvtillid og

paa hans Iver for at tjene Konge og Fædreland. Han bad om, at en større Fregat maatte forundes ham tilligemed Kommandoen over 5 andre Fregatter, der vare bestemte til Krydsning i Rattegattet og Nordsøen; i saa Tilfælde paatvivler han aldeles ikke, at han med disse Fregatter for det Første skal være capable at holde Nordsøen ren: og med Guds naadige Bistand være saa lykkelig at attaqvere Andre, som tilforn have attaqveret ham. Han mener tillige, „at dersom de i Gøteborg hidtil havde havt Frygt for den liden Magt, der har været ham betroet, skulde han nu tilfulde revangere de Hilsener, der Tid efter anden ere blevene leverede; thi Gud er bedst bekendt, at Villien har været god, men Evnen svag.“ Men da denne Ansøgning med kongelig Paategning kom til Admiralitetets Betænkning, blev den der aldeles forkastet og det i saa stærke Udtryk, som om man allerede ved Ordene Begt vilde vise den borgerlige Dumdristighed tilbage og for Fremtiden betage Wessel al Lyst til at komme med sine Forslag. „Man havde med Forundring,“ hed det, „gjennemlæst Kaptein Wessels Memorial, men holdt for, at det ei tilkom ham at bringe i Forslag, hvorledes Nordsøen skulde holdes ren, da det var en Ting, der gik over hans Begreb.“ Man mente derhos, „at han allerede havde Narjag nok til at være formoiert med hans Majestæts Naade og sin egen gode Lykke, da han ved sit første Avancement var bleven foretrukken 25 Premier- og 24 Second-Poitanter, og ved sin Fremmelse til Kaptein iligemaade havde sprunget 9 Kapteinloitanter forbi, hvilket var al den Lykke han kunde begjære.“ Man mærker let, at Admiralitetsherrerne i deres forneemme Overmod glemte at bringe med i Beregningen hans Aandsnærværelse, Mod, Noiagtighed og Birk-

somhed, som netop havde lagt Grunden til den Lykke, man forundrede sig over, og som uden Tvivl ogsaa vilde have gjort ham stiftet til den Post, han attraaede.

Wessel gik da atter ud med „Løvendals Galei“ paa sine sædvanlige Krydsture, recognoscerede de svenske Havne og bevogtede Nordsøens Kyster, indtil han i April Maaned efter Schouthynacht Gabells udtryffelige Dnske erholdt Ordre til at komme ned til Kjøbenhavn. Gabell havde nemlig faaet Kommandoen over en Eskadre, der atter dette Aar (1715) skulde krydse i Østersøen. Eskadrens Bestemmelse var, at forhindre de svenske Troppe-Transporter til Pommern og at blokere Wismar, og de øvrige svensk-pommerske Kyststrætninger. Da Wessel den 20de April passerede Kronborg Fæstning, blev han underrettet om, at Schouthynacht Gabell med sin Eskadre af otte Orlogsskibe og to Fregatter allerede var stillet i Søen, og en Ordre blev ham indhændiget, ifølge hvilken han snarest muligt havde at forene sig med Flaaden i Østersøen. Han gjorde derfor sin Flid for at krydse sig gennem Sundet, og hilfede allerede den 21de April Flaget under Moen, hvor Gabell var gaaet tilankers. Man vidste vel, at en ikke ubetydelig Afdeling af den svenske Flaade var løbet ud under Anførsel af Schouthynacht Wachmeister, men var i Uvisshed om, hvor Fienden var, enten han havde holdt ind under Pommern, eller havde søgt de danske Farvande mellem Smaalandene. De letseilende Fartøier fik derfor Ordre til at gaa ud paa Recognoscering; ogsaa Wessel blev sendt ud i samme Grinde. Efter forgiæves at have bespejdet Pommerns Kyst, lod han staa over til den søndre Pynt af Den Femern, hvor han da ogsaa omsider opdagede Fiendens ser

Drlogsskibe og to Fregatter og kjendte Drlogsskibet „Sophia Hedevig,” fra hvis Krydstop det svenske Schouthynacht-Flag vaiede. Han var den Første, der bragte Gabell denne Underretning, og satte derpaa atter Seil til for at naa Femern. Hele Natten gik han efter Ordre med smaa Seil mellem Vandet og den fiendtlige Flaade, idet han bestandig vendte fra og til og holdt stadigt Udfig; thi den svenske Flaade maatte ikke mere undslippe; Schouthynacht Gabell havde besluttet at angribe den næste Dag.

Det var den 24de April om Eftermiddagen omtrent Kl. 2, at den hele danske Eskadre i Slagorden holdt rumfjæds ned mod Femern, og saasnart man fik Fienden i Sigte, hejse des Blodslaget paa „Prinds Christian” under Mandskabets almindelige Hurra og ni Kanonstød. Fregatterne skulde imidlertid holde sig uden for Slaget til nærmere Ordre, og saaledes var Bessel i de første Timer en blot Tilskuer og har vel uden Tvivl i denne Tid mere end en Gang yret sin Lyst til at deltage i Kampen. Den danske Flaade vedblev i Slagorden at holde ned mod de svenske Skibe indtil paa et halvt Kanonstøds Afstand; Fregatten „Lovendals Galei” laa med opbrastede Seil udenfor Studvidde; gennem dens Kanonporte saa Matroserne nysgjerrigt paa Skibenes Bevægelser og fulgte opmærksomt enhver nok saa liden Forandring i deres Lob eller Seilenes Stilling for at slutte sig til, hvilket Skib der først vilde begynde Bataljen: da veltede Rogen ud fra Bagbordssiden af det svenske Drlogsskib „Nordstjernen,” og den dronnende Lyd af det glatte Lag naaede Tilskuerens Øren i samme Dieblik, som Drlogsskibet „Island” dreiede til Vinden og besvarede Hilsenen med sit Styrbordslag. Da det danske Schouthynachtsskib „Prinds Christian” kom ned,

blev der aabnet en frygtelig Jld paa det fra „Sophia Hedevig” og dens Sekundant: at Laget havde gjort sin Virkning var tydeligt at se paa Taffelagens slagrende Klude og paa den Vanstokkelighed, hvormed „Prinds Christian” lystrede sit Ror for at vende Bredssiden til og besvare Laget. Efterhaanden som de danske Rangskibe kom nærmere, blev Slaget almindeligt, og snart var Alt indhyllet i Røg og Damp, der kun af og til hørvede sig og trak hen i Lø over de svenske Skibe. Kl. 5 om Eftermiddagen fik Bessel Befaling til at angribe „Hvide Ørnen,” en Fregat paa 30 Kanoner, der laa tæt i Lø af de svenske Drlogsmænd. I Forsøget paa at udføre sin Ordre, maatte han passere den fiendtlige Linie og udholde det glatte Lag fra flere Rangskibe, som han efter Tøne besvarede. Men da „Den hvide Ørn” bestandig trak sig i Lø af Drlogsmændene, var det ham ikke muligt at komme Side om Side med den. „Lovendals Galei” slap forsaavidt udstedt ud af denne voldsomme Jld, at kun en Mand blev dræbt og to saarede; Taffelagen var noget forskudt og Skroget havde faaet et Grundstød i Vandgangen, der dog snart blev stoppet.

Efterhaanden begyndte Fiendens Jld at fagtnes; det svenske Schouthynachtsskib gjorde endnu et fortviolet Forsøg paa at gjenneubryde de Danskes Linie for saaledes at kunne søge rum So, men det blev vist tilbage ved en voldsom Kanonade og holdt derpaa tilligemed hele den svenske Eskadre af for Vinden henimod den slesvigiske Kyst.

Fienden var nu indesluttet i det snevre Farvand imellem Femern, Holsten, Slesvig og Fyen, og det var af Vigtighed at forhindre ham fra at benytte sig af Matens Mørke til at undslippe. Bessel blev kaldet ombord hos Gabell, og paa

Befaling overtog han det Ansvar at besørge denne vanskelige Bøgt. Flaaden gik tilankers under Femern for at udhvile Folkene, men Wessel holdt hele Natten sit Fartoi under Seil, idet han bestandig vendte fra og til imellem Laaland og Holsteen.

„Den hvide Ørn“ havde benyttet Natten til at arbejde sig op i Farvandet, og i Døgningen bemærkede Wessel den, hvorledes den tæt ved Vinden søgte at naa lille Belt og allerede var kommen tre Mile til Luvert for Flaaden. Efter en vedholdende Jagt af flere Timer og efterat have forceret sin Fregat med saamange Seil, som den paa nogen Maade kunde bære, lykkedes det omsider Wessel at bringe den fiendtlige Fregat til at vende, og nu maatte den atter holde ned mod den svenske Flaade. Denne kunde imidlertid paa den Tid neppe mere kaldes Flaade; thi alle de svenske Skibe vare med Forsæt løbne paa Land i Nærheden af Frederiksort, for at de kun som Brag skulde komme i de Danskes Hænder. Ogsaa „Hvide Ørnen“ lod nu staa til mod Landet og løb sig paa Grund tæt agter om det svenske Schouthynachistib.

Saa snart Wessel om Formiddagen havde gjort Signal til den danske Flaade, at de svenske Fartoiere stod paa Grund, lagde han sig tilankers i et godt Kanonstuds Afstand fra Fienden. Det varede da ikke længe, førend Schouthynacht Wachmeister lod vaie et hvidt Flag fra sin Kompanie*) til Tegn paa, at han

vilde give sig, men vedblev imidlertid med Kanonstuds at forsøge paa aldeles at ruinere sine Skibe. Wessel lod ham ved en Voitnant og en Trompeter i en Chaluppe underrette om, at dersom han ikke sparede Skibene, vilde man heller ikke spare Mandstabet, hvorpaa da Odelæggelsesverket ophørte. Med Chaluppen fulgte tilbage som Krigsfanger den svenske Schouthynacht og hans Flagkaptein. Den danske Flaade havde imidlertid forladt sin Ankerplads for i Nærheden at være Vidne til sin Seir, og havde lagt sig en halv Miles Vej fra den næstnærmeste Kyst, og fra Stortoppene kunde man tydeligt se det hvide Flag at vaie fra de svenske Skibe. Genimod Middag hørte man syv Kanonstuds: det var den høflige Wessels Hilsen til den svenske Schouthynacht, Grev Wachtmeister, da han steg ned ad Falderebstrappen paa „Døvendals Galei“ for at begive sig til Flaget.

Seieren paa „Golbergerheide“ vakte som man kan tænke sig, en overordentlig Glæde, især da det efterhaanden lykkedes at bringe de landsatte svenske Skibe af Grunden. Doglig blev Mandstabsudkommanderet fra alle Skibene til dette Arbejde, men ogsaa her var Wessel den, der først fuldendte det, der var ham anvist. Faa Dage efter at han havde modtaget sin Ordre, seilede han ind til Frederiksort med „Den hvide Ørn“ og hilsede Flaget med ni Kanonstuds fra den, som fortalt, fra Svenskerne nylig erobrede Fregat.

(Mere.)

*) Flagstedet agter over Kabytten.

Naben Brevverling.

1. „16de Aargang, 29de Bind“ — hvorfor ikke: 31te Bind?

Svar: Fordi 4de og 5te Aargang (1873 og 74) hver kun udgjorde et Bind.

2. Vil ikke „For Hjemmet“ offentliggjøre Navnene paa dem, som indsende Oplosning paa Gaaderne?

Svar: Vi skal forsøge det en Tid, thi det en og anden Gang er forbundet med Uleiligheder, som vi her ikke nærmere skal gaa ind paa. Vi skal imidlertid bede følgende bemærket:

a) Vi offentliggjør ikke Navnene paa Gaade-Oplosere, hvis de ikke enten selv ere Abonnenter eller høre til en Abonnents Hus.

b) Vedkommende maa skrive sit rette Navn under sin Meddelelse til Udgiveren og anmærke, om de er tilfreds med, at kun Forbøgstaverne og Post-officet sættes i Bladet.

c) Opdigtede Navne tages der intet Hensyn til, især om de forekomme os gjæffelige og anlagte paa at gjøre Voier, hvilket vi har seet Exempel paa i Blade, som udkomme i Norge og Danmark.

d) Man bør ikke sende os Gaader, som er affkrevne efter Blade, der udkomme her i Landet; hvis man affriver og sender os Gaader fra Blade som udkomme i Europa, da maa man meddele Bladets Navn, Nrøstallet, Trykkestedet samt ogsaa Forfattermærket, om der er et saadant. Originale Gaader optage vi helst, naar de ikke er for lette eller for svære eller for daarligt sammensatte; hvis man ikke vil tillade Redaktionen i fornødent Fald at hjælpe paa Formens Mangler, maa det udtrykkelig siges i Brevet.

e) Redaktionen kan ikke indlade sig paa privat Korrespondangse angaaende Gaader og Oplosninger etc., og man maa være tilfreds med, at det, som ikke kan trykkes, kommer ned i Papirkurven.

f) Navne, som modtages, efter at et Hefte er færdigredigeret, maa ligge over til næste Hefte.

Blandinger. — Nytt og Gammelt.

Elektrisk Lys. Der er adskillig værende Lamper vilde da blive affaffede. Tale om, at det skal være paatænkt at Det er vor Mening, at Byraadet ikke opløse vor By med elektrisk Lys, der bør gjøre dette; thi Resultatet vilde være, at medens den centrale Del af Byen fik skulde udsiraale fra Toppen af et paa mere Lys end fornødent, saa vilde man Courthuset opreist Taarn. Bore nu-

derimod i de fjernere Dele faa altfor lidet. Dette er vor Erfaring fra de Forsøg, man allerede har gjort i nævnte Retning. At den elektriske Belysning vilde blive billigere, tvivler vi meget paa. Hvis vi ikke tager feil, har Boston affkaffet sit elektriske Lys og er vendt tilbage til Gasbelysningen, som giver langt flere Blus for billigere Pris. Her i Decorah er vi heller ikke uden Erfaring med Hensyn til Holdbarheden af Belysninger. Bort Vandverket koster næsten dobbelt saa meget, som det var beregnet til. Man har sagt os at Byraadet ikke har loelig Ret til at sætte Kommunen i en større sunderet Gjæld end \$16,000. Da Vandverket (som forøvrigt er en meget nyttig Indretning) viste sig at koste over \$30,000, saa fandt man paa at udstede saakaldte Time-Notes for det usunderede Beløb og betale disse saa snart man kunde med de Kontanter, som kom ind. Vi har nu at betale Skat for Water works contingent og water works sinking fund; vi er ræd for, at det elektriske Lys, om det blev indført, meget snart kunde slaffe os en ny Post paa Statsesedlen. Den Belysning, vi nu har er god nok for en i Udskræfning saa ubetydelig By som Decorah, og om Lyset fra Gadelygten end ikke er meget brillant, saa er det dog saapas, at det rækker til ogsaa i Udfanterne, hvor Kero sine-Blusket saar Lov at brænde.

Men vi laster ikke Byraadet; det fortjener Tak, fordi det gaar forlagsvis frem og ikke forhafter sig. Vi indrommer ogsaa villigen, at der skal en fast Karakter og en velbegrunnet Overbevisning til ikke at lade sig fange af de glatungede Agenter, der vise en sjelden Udholdenhed i at beleire vore Aldermænd med et fint og omfattende Maskineri af reasons og soft sawder.

Forbryderstatistik. Der forovedes

1,517 Mord i de Forenede Stater i Aaret 1884, 93 Mennesker blev lovligen henrettede og 118 blev lynchede, d. v. s. hængte eller stude af en forsamlet, opbidset Mængde, uden Lov og Dom.

Clevelands (O) sunderede Gjæld angives til \$7,273,000.

Mrs. Clarissa C. Peck af Chicago siges at have testamenteret \$400,000 a 500,000 til Oprettelsen af et Hospital for kroniske Syge.

To Remove Grease and Stains. An excellent preparation for removing grease-spots and stains from carpets and clothing is made of two ounces of aqua of ammonia, two ounces of white castile soap, one ounce of glycerine, one ounce of ether. Cut the soap fine; dissolve in one pint of water over the fire; add two quarts of water and the other ingredients. For washing soiled garment, mix with water in the proportion of a teacupful to one ordinary sized pail of water. For removing spots, use a sponge or clean flannel cloth, and with a dry cloth rub as dry as possible. Woolen goods may be made to look bright and fresh by being sponged with this. German journals allude to the efficacy of „benzole magnesia“ as a grease eradicator. It is prepared by saturating calcined magnesia with benzole. A little of this powder rubbed on a greasy stain on paper or any fabric will remove it, but old stains may require a repetition of the process. The mixture is said to be excellent for cleansing windows.

Popular Science News.

Falskhed slaar sin egen Herre paa Halsen. En Soldat i St. Petersburg standsede en Dag i en af Sta-

dens Smaagader og kigede ind i hver Butik, som om han søgte Noget.

Endelig spurgte en Handlende ham om, hvad han søgte,

„Na!“ sagde Soldaten, og tog en Rubel op af Lommen, „for otte Dage siden laante en Kjøbmand her i Gaden mig en Rubel, men nu, da jeg kommer for at betale den tilbage, kan jeg ikke huske, hvor Manden bor!“

Alle forundrede sig over Soldatens Uerlighed, men Ingen havde Mod til at erklære Rubelen for sin, indtil endelig en meget gjerrig Kjøbmand, der tillige var en Bedrager, udbrod:

„Ja vist, det er mig, min Ven, nu husker jeg det; det er mig, som laante dig den! Lad mig faa den!“

„Ja, det var ogsaa Dem!“ raabte Soldaten og gav ham Rubelen, „nu husker jeg det tydeligt!“

Kjøbmanden stak den i Lommen og vilde gaa ind i sin Bod, da Soldaten standsede ham.

„Ja, maa jeg faa faa min Imperiale (en stor Guldmünt) tilbage!“ sagde Soldaten.

„Hvilken Imperiale?“

„Jh, den jeg satte i Pant!“ lo Soldaten „det er da naturligt, at De ikke laaner et vildestremmedt Menneske Penge uden Sikkerhed!“

Kjøbmanden maatte indrømme dette og betalte Soldaten Imperialen for at staa ren i sine Kollegers Dine.

(For Ungb.)

Rebus.

d — , r 10 n 11 $\frac{med}{33}$ 12.

Oplosninger til No. 2.

No. 251. Stat. Rat. Taf.

(Oplosning indsendt af D. R. J., Red Wing, og Mrs. J. E. Story City).

No. 252. Veil, vile, Levi, live.

Enhver Abonnent paa „For Hjemmet“, som inden 31te Marts forstkommende indsender sin Kontingent (\$2.00) for 1885 (og samtidigt opgjør sin Restance, om han skylder Noget), faar sig tilsendt en af de Præmier, som er nævnt i No. 1 Side 30. Hvis Abonnenten ikke nævner, hvilken Præmie han foretrækker, vil No. 2 blive sendt. Pengene bør sendes paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse:

R. Thronsdjen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: 3 Skumringen. — Fru Didrikke Brandt, født Ottesen. — Et helligt Billede. — From Iowa's Auditor of State. — Professor Dr. Christopher Hansteen. — Mekka og Medina. — Søhelten Peder Tordenstjold. — Naben Brevverling. — Blandinger. Nyt og Gammt.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

28de Februar 1885.

} 4de Hefte.

3 Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Fortsættelse.)

Fjerde Kapitel.

„Jeg vil ikke forlade Eder
faderløse.“

Det var ved „Hellig Tre-Kongers Tid“! Da er det hos os her tillands haard Vintertid med tilfrosne Binduer, — Is og Sne. Det er en tung Tid for de Fattige baade i By og Bygd. I Byerne, maa ofte det knappe Maaltid end yderligere afsnappes, for at der kan blive et Par Skilling om Dagen til Brænde, og paa Landet maa de slæbe paa Ryggen ud fra de med dyb Sne be- dækkede Stove ethvert Knippe Brænde, de tiltrænge. Men om Natten funkle paa den Tid Stjernerne saa deilig, som om de vilde falde ned fra Himlen, og man spørger uvilkaarlig sig selv:

„Hvem af alle disse, der nu blinker saa venligt ned til os, har det vel været, der førte de Hellige Tre-Konger, indtil den stod stille og lyste over Bethlehems Stald?“

Under den smukke Stjernehimmel i

Hellig Tre-Kongers-Tiden laa ogsaa Knuds lille Fattighus med sit lave Tag, saaledes som det allerede havde ligget i Aarhundreder. Det laa ganske stille der i den dybe Dunkelhed i den trange, mennesketomme Gade, som om det var uddøet. De gamle Beboerinder til Fremtiden, var allerede for længe siden krobne op i deres Senge og søgte i den iskolde Nat at blive varme under Hjør- dynen, som de trak op over Drene.

Kun fra et Vindue paa Bagsiden af Huset glimtede et svagt dunkelt Lampe- skin, — al, hvor mørkt og trist i Sam- menligning med Stjernelyset deroppe! — Og dette triste Lampeskin belyste et Dødsleie, medens Stjernerne deroppe drog videre paa sin Bane, som om dette ikke i mindste Maade vedkom dem.

Paa det fattige men renslige Veie laa Wolf Hartmans Hustru. Den tunge Byrde var endelig bleven hende for tung, — hun var sunket sammen under den; ti lange, lange Aar havde hun baaret

den — det tiende Aar nærmede sig til Enden, — men nu kunde hun ikke mere, det var forbi!

Han havde sagt: „Min Anna, du lever ikke den Dag, jeg bliver fri!“ Af, hun havde dog saa gjerne villet opleve hans Frihedsdag, hun havde anstrengt alle sine Kræfter, hun havde af yderste Gode stræbet at holde sig oppe, naar hun var paa Veien til at ligge under, — at synke til Jorden, — men nu kunde hun ikke mere, — nu var det Slut!

Der laa hun med de asmagrede Hænder, hvorpaa enhver Aare, enhver Scene var aftegnet, — disse slittige Hænder, der aldrig havde standset sin Virksomhed og hvilet, — nu laa de der saa matte og trætte, at de stakkels Fingre neppe formaaede, — for sidste Gang, at folde sig sammen! De havde jo ogsaa saa utallige Gange foldet sig i angstfuld Bøn og Bafaldelse.

Der laa hun nu med det indsunken Bryst, der kun ganske sagte, næsten umærkelig, sank og hævede sig; man saa det kun paa det snehvide Lagen hvori hun havde ladet sig indhylle — for at dø!

Der laa hun med de vidt aabne, overordentlig store, klare Dine, i hvilke endnu engang al Livs- og Kjærlighedsstyrke havde samlet sig for at man kunde læse:

„Det er det evige Liv!“ og: — „Kjærligheden ophører aldrig!“

Disse Dine var fæstede paa et ungt Menneske, der boiede sig over hende, saa omhyggelig, saa omt, saa trosfast! Saaledes boier Stammen sig, naar den Støtte synker, der har holdt den oppe, — eller, vi ville heller sige: saaledes breder den unge Fugl bestjærmende og afværgende sine Vinger ud, naar man vil kaste den ud af Reden, hvor den har fundet sit Livs Varme.

Slank og høj af Væxt, stjønt endnu ganske en Gut, stod dette Menneskebarn

ved Siden af sin døende Moders Leie. Den høire Arm havde han lagt under hendes Nakke for bedre at støtte hendes svage Hoved, med den anden Haand strøg han undertiden mildt og sagte over hendes dødsblege Pande eller over det bløde, graaende Haar.

I hans ellers saa glade, af Livskraft og Livslyst straalende, blaa Dine hang tunge Taarer, de lange, tykke Dienhaar kunde ikke længer holde dem, — de faldt varme ned paa de solbede Moderhænder! Det tykke, blonde, krollede Haar laa ned over hans Pande, han havde jo ingen Haand fri, hvormed han kunde stryge det tilbage.

Der er bleven en smut Yngling af den lille Gut, som legte paa Sandhøben og red paa Kofstestastet mellem Husene. Af hans Lemmers smukke, kraftige Bygning kan man ingen Forestilling gjøre sig om den tarvelige Koft, hvormed han er næret; det sorte Brød har farvet Kinderne røde, og i hans klare, blaa Dine lyser saa meget Livsmød og Haab, at man ikke skulde tro, han er opvokset i den triste, trange Gade „Skumringen“!

Allerede for lang Tid siden har han faaet sin Faders Stjebne at vide. Den forladte, ulykkelige Hustru maatte tidligt i Sønnen opdrage sig en Deltager i sin Sorg og Smerte, — og det har lagt en dunkel Skygge over hans Sjæl. Allerede længe har hans unge Hjerte i enhver stille Stund grublet over og arbejdet sig træt for at finde ud, hvorledes han skulde bringe Lys ind i denne Skygge.

Som en ubestemt Anelse er det steget op i hans Indre, at dette maatte blive hans Livs Opgave og Kamp. Meget langt tilbage i hans Grindring stod Villedet af hans Fader, saaledes som han havde seet ham en eneste Gang! — Denne Fader med det mørke Nag i sine Miner, overvundet og brudt, men

dog trodsig, smedet i Lænker og dog oprørst! — Nu ved han, at det store Hus var et Fængsel, at det kort afklippede Haar og Jernringen om Foden var det sorgelige Tegn paa en fornædrende Forbryderstraf! — Og dog sofer han Kjærlighed til denne Fader, — varm Sonnenkjærlighed! Af et Kvindehjerte, som har elsket denne Mand, er jo Faderens Billede malet for hans Dine! Hans ualmindelige Kræfter, — hans Arbeidslyst, — hans mandige Skjønhed, — staar Alt sammen for ham i et forklaret Lys.

Er han skyldig — eller uskyldig! — hvem kan afgjøre det? I ethvert Tilfælde er hans Skyld mod Menneskenes Love forlængst udsønet.

Saaledes var Moderens og Sonnens Hjertier sammenvoxede gennem sælles Sorg, under Vægten af samme tunge Livsbyrde — tusinde Gange fastere og inderligere forenede, end de vilde være blevne i Lyttens Dage, under Livets Velbære.

Og nu vil Døden rive disse saa fast sammenbundne Hjertier fra hinanden! Det maa vel smerte — bittert smerte!

Den gamle Mor Kruse med de udslukkede Dienstjerner sad endnu altid i Kaffelevnsstrogen. Hun var nu otti Aar gammel og ventede daglig paa sin Betsignelse, — paa sin Død, men fremdeles forgjæves! Men dog venter hun saa taalmodigt, — saa inderlig taalmodigt! — Konrad havde villet bringe hende tilfængs. — O, det forstod han godt! Den unge Gut var allerede gammel i den Gjerning, han havde allerede for lang Tid siden maattet hjælpe den Gamle „Engel-Tante“ da hans Moder blev for svag til at gjøre det. Og han gjorde det saa godt og gjerne, hans unge, stærke Arm, kunde meget bedre og lettere løfte og bære den Gamle, end den svage Moder. Men denne Aften vilde hun

ikke bringes i Seng. — hun vidste, hvad der nu meget nær forestod, hun lyttede foroverboiet efter hvert Aandedræt, — hvert Suk, — hvert lille, sagte henaandet Ord, der gik over den Døendes Læber.

„Hvad skulde der nu blive af hende, naar hun i sin Hjælpeløshed bliver alene tilbage?“

Hun havde god Grund til at lade dette bange Spørgsmaal stige op i sit Indre. Men dog tænker hun nu slet ikke derpaa, — hun tænker blot paa den Døende, — paa hvad der nu derhenne skulde fuldendes. — Døden er det Helligste, — det Herligste, af hvad der gives her i Verden, — den levende Guds Under, hvor man hører hans Fodtrin, kan føle hans mægtige Haand! — Derfor er hele hendes Sjæl samlet i denne Død, — og Alt i hende — er Bon!

Hendes elstelige Dine er hyllede i Dunkelhed, men desto klarere er hendes indre Verden! — Der ser hun Himlene aabne, — Stigen reist. — Guds Engle stige op og ned, og han selv vor Herre og Frelser, med de synlige Tegn paa Korsdøren i det forklarede Legeme, Marker efter Naglegabene paa Hænder og Fodder og den aabne Side — staar overst oppe; og hun hører hans Mund sige:

Jeg vil være med dig og bringe dig tilbage til det Land, hvoraf du er draget ud! — Og det flinger og synger i hende: „Her er sandelig Guds Hus og Himlens Porte!“

Nu hvistede den Døendes Mund ganske sagte:

„Din Fader!“ — Efter et Dieblit atter: — „Din Fader!“

Et smerteligt Udbrud laa over hendes Ansigt, idet hun ved disse Ord saa paa Sonnen.

Alt, han havde forstaaet hende, om hun havde hvistet meget sagtere, — han

havde forstaaet hende uden Ord, — han læste det jo ud af hendes Mine, saaledes havde hun jo utallige Gange seet paa ham, naar han udsto for ham sit Hjertes, sit Livs tungeste, mest angstfulde Sorg

Hvad skulde den arme Gut gjøre? — hvad skulde han svare for at lette hendes Hjerter? Han boiede sig endnu dybere ned over hende, hans friske Læber berorte hendes af Dødsbed sugtige Pande med et let Kys, — han vidste Intet at sige.

Det var, som om den Frygt, der fyldte hendes Hjerter, ikke tillod hende at dø roligt. Hun samlede sine hurtigt svindende Kræfter og begyndte atter:

„Din Fader, — du maa hjælpe ham ud,“ — hun fæstede ved disse Ord et angstfuldt, bedende Blik paa Sønnens Ansigt.

„Jeg vil ikke forlade Eder faderløse, jeg kommer til Eder!“ sagde den Gamles gode, klare Stemme fra Kæfeloovns trogen.

Hun sagde det langsomt og tydeligt, saaledes at Ordene svævede og klang gennem Dødsfamtet ligesom Klokketoner fra en høiere Verden! — Hun sagde det tre Gange.

Da hun havde udtalt dem første Gang, lyttede den Døende opmærksomt, ligesom Hagar lyttede, da hun med sin Søn forsmagtende i Ørkenen hørte en Rildes Risten.

Da hun gjentog Ordene anden Gang, var hendes Ansigt bleven fuldt af Guds Fred, ligesom En, der længe har lidt af pinlig Torst, og er bleven lædset med levende Vand.

Og da hun udtalte Ordene tredje Gang, jukkede hun ganske dybt, — de tunge Dienlaag faldt langsomt igjen, — Hovedet sank stille tilbage paa Puden, ligesom et dødsstrøet Barn, der slumrer ind ved Moderbrystet.

Saa laa hun da og sov — bestandig fastere og dybere, — — hun var for evig indslumret!

Ronrad, den arme Gut, holdt hende endnu i sine Arme, strog hende fremdeles over Haar og Pande, indtil den Gamle høitidelig sagde:

„Gud være lovet!“

Da saa han, at Moderhjerter havde ophørt at slaa, sank ned og skjulte sit Ansigt i Dødsfængens Puder, og græd bitterligt!

Høit paa Nattens mørke Himmel stod de lysende Stjerner, og lige over Knuds Bolig Orion med sit Trestjernebillede, der lyfte og glimede stedse klarere og skønnere!

Gjennem det unge, bedrovede Menneskehjerte derinde gik det som et Suf fra hans tidligste Barndomsdage:

„Da Morgenstjerne stor og stjern,
Som viste Veien til Guds Søn,
Stin klart i Hjertet inde,
At jeg kan Jesum finde!

Du Morgenstjerne med din Glød,
Du hjælper os af al vor Rød!“ —

Den næst efterfølgende Palmesøndag skulde Ronrad konfirmeres og derefter gaa til søs. Moderen havde vistnok haft mange Kampe, førend hun formaaede at give sit Samtykke til denne Livsplan, men tilsidst havde hun dog gjort det.

Hvad skulde der saa blive af den stakkels gamle Engel Kruse? hvem skulde pleie og staa hende bi i hendes hjælpeløse Alverdom? Boligen var jo rigtig nok fremdeles hendes, saa længe hun levede; Directionen for Stiftelsen lod derfor forespørge, om nogen af hendes Husfæller vilde overtage den Gamles Tilshyn og Pleie. Men isaafald var der vist intet godt at vente; Ingen af dem vilde vel gjøre det med Glæde, men med Rnur og Misforvielse.

Efterat den stakkels forladte Gut havde besørget sin Moders Begravelse, laa denne Sorg tungt paa hans Hjerte!

Ved Begravelsen var han den eneste Sorgende, der gik bag efter den mer end simple, usmykkede Pigtiste. Ved Gravene gik der en Gysen gennem hans Sjæl, da de haarde, frosne Jordklumper saa ubarmhertigt larmende faldt ned paa Risten, som om de ikke undte den elskede Døde stille Ro i det sidste, lille Sovesamfund. Langsomt gik han hjem; den tidlige Vinterdag var tilende. — Fattiglig blive i al Hast begravne Kloften fire om Eftermiddagen, — Solnedgangen glødede i Vest, men i den trange Gade laa allerede dyb Skumring, og inde i Stuen var det næsten ganske mørkt. For den Gamle gaves der dog ingen Afværgelse af Lys og Mørke, og for Konrad var det ogsaa ganske det Samme, om han sad i Mørket; i den dybe Grav hvori de netop havde sænket hans Moder, var det jo endnu meget mørkere.

Strax han var kommen ind, raabte den Gamle ham hen til sig, han maatte sætte sig paa en Skammel ved hendes Fodder saaledes som han altid gjorde, da han var en liden Gut. Hun lagde sin Haand omt paa hans Hoved, hendes Fingre legte sagte med hans tykke, blonde Lokker, og saa talte det gamle, blinde Menneſtebarn Trost og Mod ind i det unge Hjerte.

For det ene af disse Menneſtehejter havde denne Verden forlængst lukket sine Porte, hun havde allerede længe ligget ventende paa Dørtærskelen til den himmelske Verden, og derfra kastede hun sine Blikke tilbage og saa Alt — ikke forvirret, men smukt ordnet, — ikke uklart, men lyst og klart. — For det unge Hjerte ved hendes Fodder skulde Fremtiden først oplade sig, — hans Arbejde og Kamp

laa endnu foran ham, og alt dette gik han imod som et Barn, der gennem Nat og Mørke og Fare skal finde Veien hjem til Faderhuset. Dog kunde han ved Guds Naade sige som de Vise fra Østerland: „Vi have seet hans Stjerne!“ thi Lys fra en høiere Verden var faldt ind i denne fattige Boligs Dunkelhed og Mørke, og anelsesfuldt strakte hans Sjæl sig imod dette Lys.

Den Gamle talte ligesom nedsænket i himmelsk Ro om Liv og om Død, — om at blive født og at blive begravet, — hun talte om Verdens Lys, som forgaar og om den Daarſkab at forlade sig derpaa, som om den aldrig forgik, — hun talte om den himmelske og den menneskelige Kjærlighed, og da fornemmelig om hendes Kjærlighed, som nylig havde forladt dem! — hun talte om den meget store Løn, til hvilken hun nu var indgangen, — og der var intet af Sorgmodighed, intet af Begravelsestanker, — der var lutter Fred, Glæde og tillidsfuldt Haab.

Om alt dette talte hun med ganske simple, enfoldige Ord, saaledes som Guds Børns Sprog er. Men om sig selv sagde hun ikke et Ord! — om sin Ensomhed og Forladthed, om den i Sandhed trostesløse Stilling, i hvilken hun vilde blive sat, naar Konrad forlod hende, — ikke et Ord!

Og Konrad! — for ham var det, som om under den Gamles Ord den ene Pyrde løstede sig efter den anden fra hans bedrøvede Hjerte, — som om hans Sjæl var bleven en Fugl, der udspejlede sine Vinger, først frygtfuldt, men derpaa altid modigere og dristigere, som om den fløj opad høit og stedse høiere, indtil hele Verden laa under hans Fodder, og over ham hvælvede sig den vide, blaa Himmel.

Imidlertid var det blevet saa mørkt, at kun et svagt Glimt viste, hvor Vin-

dnet med de smaa, afdelte Ruder var, dog fattedes det Ingen af dem paa indre Lys. Da en Tid var hengaaet i Taus-hed, sagde Konrad:

„Hvad skal der blive af dig Engel-Tante, naar jeg gaar bort?“

Da svarede den Gamle atter med det Bibelsprog, som hun udtalte den Nat. Moderen døde:

„Jeg vil ikke forlade Eder faderløse, jeg kommer til Eder!“

„Tænd nu Lys Konrad!“ bad hun.

Ugerne svandt hurtigt hen, — Palmeføndag var forbi. Strax efter Paaske skulde Konrad reise til en Eftad for at tage Hyre paa et Skib, men først skulde han til Tugthuset. Moderen havde ofte sagt ham, at den sjette April var Faderens Frihedsdag, og de havde da udmalet for hinanden, hvordan det skulde gaa til den Dag; begge skulde de staa udenfor Tugthusets Port, naar han kom ud, tage ham imellem sig og føre ham hjem. Nu var hun gaaet bort, og han var alene tilbage, saa maatte han ogsaa gaa alene for at vise denne Kjærligheds og Barmhjertighedsgjærning mod den arme Fader.

Den sjette April var Onsdag efter Paaske, om Tirsdagen vilde Konrad reise.

Anden Paaske dag var den sidste Dag, han tilbragte i det triste, skumle Hjem, hvor hans Barndomsdage var henderundne, — nu skulde han ud i den store, lyse, straalende Verden med alle dens glimrende Farver og Skikkelser. Vel udbredte han i forventningsfuldt Ungdomsmod sine Arme mod denne Verden, men med et taknemmeligt Gemyts Trost blev han dog med tusinde Traade fastholdt ved Forgangenhedens Velsignelser.

For sidste Gang havde han bragt den hjælpeløse, fjære Gamle tilfængs, og ved Tanken om at andre, kjærlighedsløse og

omsorgsløse Hænder for Fremtiden skulde vise hende denne Tjeneste, sukede han dybt.

Da holdt hun hans Hænder fast, sol-dede sine egne over dem og siddende op-reist i Sengen, med det blege, gamle Ansigt opadvendt nedbad hun over hans Hoved Guds rige Velsignelse, bad om, at det evige Lys maatte lyse for ham paa alle hans Veie. om Guds Kraft, som gjorde stærk i Svaghed, paa det at han ogsaa ude i den fremmede Verden maatte blive en Son af det rette, evige Faderhus.

Da sank hun udmattet tilbage i Puderne, tog sine Hænder bort fra ham, og som om hun nu blot alene havde at bede for sig selv, sukede hun af dybeste Bryst:

„Ja, jeg kommer snart! Amen! — Ja kom Herre Jesu Amen!“

Da Konrad den følgende Morgen traadte hen til hendes Seng, laa hun netop saaledes, som hun havde ligget om Aftenen — men hun var stiv og kold. Hendes Øine vare fast tilsluttede, som om en god, trofast Haand havde trykket dem sammen, om hendes smale, indfaldne Læber spillede et vidunderligt Smil, en Glands, der ikke var af denne Verden.

Længe havde hun ventet, nu var Forventningen endt, den blev opfyldt — i rette Tid!

Udenfor den fast tilsluttede Port, der fører ind til Tugthuset, stod et ungt Menneske med en Bylt under Armen og ventede. Han bar Somandsdragt, en grov, blaa Jakke, og om den bare Hals var et Torrlæde loselig knyttet. Han havde staaet der en lang Tid, og det maatte nu snart være Middag. Nedslaaet og angstelig havede han Blikket mod Byens Kirkeetaarn, hvor Viseren paa Uhrstiven var rykket meget nær Tallet 12, — og hans Tid var afmaalt.

Da aabnede Porten sig, og en Mand i Embedsdragt med Guldtresser paa Kjolekraven og om Huen traadte ud. Manden havde Hæstverk, men dog streifede hans Blik det ventende unge Menneske, der hurtigt rev Somandshuen af sig og saa paa ham med et saa spørgende næsten bedende Blik, at han uvilkaarlig standsede.

„Hvad vil du min Gut? venter du paa Noget her?“ —

Konrad aabnede sit Hjerte for ham og fortalte, at hans Fader havde været derinde i ti Aar, at det idag var hans Frihedsdag, derfor var han kommen hid for at modtage ham. Faderens Navn var Wolf Hartmann, hans eget var, Konrad Hartmann.

Strafanstaltens Direktør, (ham var det) strog sig med Haanden over Panden, som om han vilde tilbagefalde i sin Grindring Noget, der var hændt for lang Tid siden.

„Har du ikke været her engang for min Gut, — engang med din Moder for omtrent otte a ni Aar siden, maa det vel være.“

Konrad nikkede ganske fornoiet; det forekom ogsaa ham, at dette var et ældre Beskjendtskab. — det var ganske vist den Mand, om hvem hans Moder havde fortalt, og som han dengang antog for Kongen.

„Du stod altsaa og ventede her for at modtage din Fader, var det ikke saaledes min kjære Gut?“ spurgte Manden videre, og i hans Dine laa en saa varm og hjertelig Deltagelse, at den lyste frem endog gennem de grønne Brillen.

„Jo!“ svarede Konrad.

„Da kommer du for sent min stakkels Gut! Din Fader og flere Andre blev løsladte igaar, og det vil idag — ja maaste bestandig — falde dig vanskeligt at finde ham. De, som kommer ud her-

fra, gaar for det Meste ud i den vide Verden. Kom ind med mig, saa skal jeg fortælle dig, om din Fader!“

Konrads Ansigt udtrykte under denne Tale dyb Stusselse og — en klar Taare rullede ned over hans Kirder. Han stod som fastvoret til Jorden, og Huen var gledet ud af hans Haand. — Følge den venlige Indbydelse til at gaa ind, kunde han imidlertid ikke, da han Klokken Et skulde afsted med Jernbanen.

„Hvor vil du da nu hen min Gut?“ spurgte Direktøren.

„Jeg tænkte, jeg skulde saaet min Fader overtalt til at følge med mig til Hamburg,“ svarede Konrad, „det er nemlig min Bestemmelse at gaa tilfods; og da jeg antager, at min Fader nu heller vil være paa Vandet end paa Landjorden, kunde vi taget Tjeneste paa samme Skib. — Men jeg maa skynde mig afsted!“

Direktøren saa paa sit Uhr. — „Saa vil jeg følge dig et Stykke,“ sagde han, „du skal ikke ganske forgjæves have opfyldt din sønlige Pligt!“ — Derpaa vandrede de afsted ved hinandens Side. Manden, der fortalte Sonnen om Faderen, havde noget af den Kjærlighed i Hjertet, der er langmodig og venlig, og som ikke søger sit Eget.

Konrad erfarede da, at Faderen siden hint Besøg var bleven en ganske Anden; at den vilde Trods, som for beherskede ham, efterhaanden mere og mere veg bort, men en Ekhed af dyb Sorgmodighed havde derimod lagt sig over hans Sind. Han talte aldrig mere end høist nødvendigt, — taus og alvorlig gjorde han, hvad der blev fordret af ham; et Smil eller et muntert Udtryk i hans Ansigt havde man aldrig seet. — „Nogle Dage for hans Befrielse,“ vedblev Direktøren, „talte jeg længe med ham, — spurgte ham om, hvad han nu tænkte at tage sig

til; — men jeg fik intet Svar, om han ikke tænkte allerførst at opsoge sin Kone og sit Barn, — men ved dette Spørgsmaal rystede han paa Hovedet og slog begge Hænder for Ansigtet. — Jeg kan saaledes ikke min kjære Gut give dig det mindste Bink om, hvor han er, eller hvad han har isinde at gjøre, men et Øjskint i Mørket er det dog, at jeg med Bestemthed tror, at hans Haardhed og Trods har forvandlet sig til en Sorg, som engang vil fore Fred og Glæde med sig."

Mange veksende Følelser strømmede under denne Meddelelse gjennem Konrads Sind og Hjerte, under hvilke han dog altid blev mere og mere sørgmodig og nedstemt. Nu stod de ved Indgangen til Jernbanegaarden, og den venlige Direktør lagde begge sine Hænder paa Konrads Skuldre, saa ham fast ind i Øinene og sagde:

"Gud være med dig min Gut! — Intet er Tilfælde; skal du finde din Fader engang i den vide Verden, saa vil det ske, — bliver Veiene og Hindringerne end nok saa lange og mange. Og naar du finder ham, saa lær ham, at der gives en Kjærlighed, der aldrig op-hører!"

Med disse Ord fjernede Manden sig hurtigt, — og fem Minuter senere bruste Toget afsted.

Paa en liden Bylt i en Fjerdeklassevogn sad en ung Skibsgut og støttede det tunge Hoved i Haanden. Han tænkte paa Livets mange Gaader, — paa de sidste Ord, Manden havde sagt, og hans Sjæl vankede om som en Fugl over Vandbølgerne for at finde et Stær, hvorpaa den kan udhvile. Da duffede, — ligesom en stærk Klippe af brusende Bøer, de Ord frem:

"Jeg vil ikke forlade Eder faderløse, — jeg kommer til Eder!"

Bestandig dybere nedstændte han sin Sjæl i Erindringen om de henrundne Dage; han mærkede intet af sine Medreisendes Patter og Samtale, — han hørte ikke Lokomotivets Piben, da de kom til Stationen; de Andre troede, at han sov.

Det ene Barndomsbillede efter det andet gled forbi hans indre Syn; han saa sig selv som en liden Gut, der drev sin Leg i den trange Gang mellem Husene, — saa det barnlige Pigehoved bag de store Binduesruder, — tænkte paa hint Besøg, den lille Pige havde gjort ham og at hun havde bragt saa mange smukke og deilige Ting med, — paa den Omgang, som fulgte heraf med dette store, rige Hus, hvor Alt var saa herligt og prægtigt. Et Aar havde denne Omgang varede, da døde den lille Piges blege, syge Moder, den sindsyge Fader blev bragt bort, og hans lille Veninde forsvandt fra Byen, efterat hun med mange Taarer havde taget en hjertelig Afsted fra ham og lovet at skrive ham til. Dette havde hun ogsaa gjort, og Brevet havde han altid bevaret, — det laa nu inde i hans lille Nye Testamente paa Bunden i hans Bylt. Han kunde det udenad, og det gjorde ham i hans nærværende, forladte Tilstand godt at gjenkalde sig Indholdet; det lød saaledes:

"Min kjære Ven!

Det gaar mig ikke godt her. Min Tante og Onkel vilde ikke have mig hos sig, da de er gamle Folk og selv ingen Born har. Nu er jeg hos fremmede Menneſker, som jeg ikke synes om; thi jeg mærker godt, at de ikke holder af mig. Jeg gaar i Skole og maa lære Meget. Babel er heller ikke mere hos mig; hun var meget bedrøvet, da hun gik fra mig, og vi græd Begge meget. Naar jeg er bedrøvet, tænker jeg paa at

du dog vist holder meget af mig, — jeg vil ogsaa bestandig holde meget af dig og bede til den fjære Gud om, at vi atter maatte komme til at lege sammen. — Her er en Pige her i Huset, som hedder Stina, og hun er meget snil og god imod mig; hun vil sende dig dette Brev, for jeg ved ikke, hvordan jeg skal bære mig ad dermed. Skriv mig til igjen, og bliv ved at holde af

Annie!"

Det havde dog ikke været muligt at sende noget Svar, da Brevet ingen Adresse indeholdt. Dette Brev var saaledes blevet baade det første og det sidste.

Konrad havde paa Guttemaner siden den Tid baade knyttet og løst mange Venstabsforbindelser; dog var denne hans første Barndomsveninde aldrig bleven glemt, og han bevarede i sin Sjæl et sikkert, aldrig svigende Haab om engang i Livet at møde hende. Bistnok var Forskjellen og Skranterne i Menneskelivet ham ikke mere ubekjendte, og han tænkte med Suk paa, at han ikke var andet end en fattig Sømandsgut. Men han sølte tillige en smulvende Kraft inden sig til at bestaa Kampen mod Livets Vansteligheder, til at afvinde og frakjempe det, hvad det ikke frembød af sig selv. Og da var det ham, som om han endnu sølte den usynlige, seirende Magt i den Gamles skjælvende Hænder som hun saa ofte havde lagt paa hans Hoved, — som om han endnu hørte de hellige Forbønner, der var opstegne for ham, — og en indre Stemme sagde ham, at det kunde ikke være forgjæves!

Men alt Andet blev trængt i Baggrunden for den Hovedsorg, som nu optog ham, — hvorledes skulde han finde sin Fader! hvorfor maatte det dog gaa saa, at han kom for sent? Al, hvor me-

get havde han dog glædet sig til dette Møde, dette Gjenhyn! hvor meget kunde Faderen været for ham og han for Faderen! Og nu sad han der ganske alene sammenkrobet i et mørkt Hjørne paa sin lille Bylt, — Ingen i den hele Verden bekymrede sig om ham. Hvorledes skulde han begynde med at lede efter sin Fader? han havde Ingen, der kunde være hans Raadgiver eller Veiviser. Han kastede et prøvende Blik rundt om paa sine Medreisende, det var Markarbejdere, Handelsfolk, omstreifende Musikanter og Haandværksvende; de snakkede og lo Alle med hverandre, — men Ingen havde kastet endog kun et eneste Blik paa ham. Den Eneste, til hvem Konrad kunde have fattet nogen Tillid, var en liden graahaaret Mand med et brunt, rynket Ansigt, der sad paa en Trækasse i det langt bortfjernede Hjørne fra ham; han rogede af en kort Sømandspibe og sproitede i regelmæssige Mellemrum den brune Tobakssjæt ud af Munden. Denne gamle Mand syntes ikke at bekymre sig det Mindste om det øvrige Selskab, dog forekom det Konrad, at nogle af de korte, skarpe Blik under hans tykke bukkede Dienbryn traf ham selv. Vor unge Ven havde en dunkel Fornemmelse af, at Manden vilde ham Noget, men han var altfor tilbageholden og ubehjælpelig til uden Anledning at tiltale ham.

Da rullede en blaat Daler ned mellem det øvrige Selskabs Fodder, og blev liggende foran Konrad. Han havde seet, at den graastjæggede Gamle derover i Hjørnet havde talt sine Penge, han maatte have tabt den. Hurtig tog Konrad Pengestykket op, banede sig Veimellem det tætsluttede Reiseselskab, indtil han med sin Bylt i Haanden stod foran den Gamle og rakte ham Daleren.

(Merre.)

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

Gjennem alle Aarhundreder af vor Tidsgregning har der gaaet en Strom af Pilegrime til det Land, som var Stuepladsen for Frelserens Livsgjerning. Man anslaar for Tiden Pilegrimenes Antal til omkring 10,000 aarlig fra alle Verdensdele. Men hvor langt større Bamseligheder har de ikke haft at overvinde i de forgangne Tider, da de moissommelig slæbte sig frem gjennem Landene og søgte en Skibseilighed over Havet. Og nu — ved Jernbanernes og Dampstibenes Hjælp bruge vi ikke flere Dage, end man i sin Tid brugte Uger for ikke at sige Maaneder, og det er først ved Grændserne af det hellige Land, at alle Nutidens Befordringsmidler forsvinde, og vi finde os ligesom i fordums Dage henviste til Æslet, Hesten eller, om man vil, Kamelen. Æslet er det gamle nationale Transportdyr, det er livligere og stærkere end det europæiske Æsel og bruges endnu meget paa fortere Afstande. Hesten er dog nu det almindeligste Transportdyr og benyttes stedse til længere Reiser i Landet. Kamelen bruges til tungere Byrder og til lange Karavantog. Saaledes benyttede vi Heste fra Jerusalem til Nazareth men Æsler fra Nazareth ned til Middelhavet; og da vi en Middagsstund hvilte i Skyggen af et Træ ved Foden af Tabor, passerede en stor Kamelfaravane forbi os; den kom fra Bagdad og skulde til Jerusalem.

Af Kjøreveie findes i hele Landet kun en eneste, nemlig den i senere Aar oparbejdede 5 Mil lange, tunge Vej fra Jafa ved Middelhavet op til Jerusalem. Her blev ogsaa en Jernbane delvis ud-

stuffedet i 1873, men dette Arbejde blev atter indstillet. Fra Jerusalem fører en god Ridevei, som en formuende Dame har bekostet oparbejdet til Fordel for Pilegrimene, ned til Jeriko. Forøvrigt er Beiene saa uheldige som vel muligt. I Judæa er det de skarpe, løse Stene, de skraa, nøgne Fjelde, hvor Dyrene søge efter Fodfæste, i Galilæa er det de bløde Moradser, som er besværligst for den Reisende. Da vi saaledes drog over Jisreels Slette, stodte vi lige paa en Dam, som maatte gjennebrades. Da min Hest var kommen midt i Dammen, begyndte den at synke i Mudderet og reddede sig blot ved at kaste sig overende. Jeg havde Fodderne i Stigboilerne og var nær kommen under Hesten men fik dog i sidste Dieblid friggjøre mig og slap med at faa Klæderne og min lille Bagage gjenneblødt. Jeg kan ogsaa nævne, at da vi passerede Badestedet over Rison ved Karmels Fod, sank et af vore Æsler saa dybt i Mudderet, at det kun ved den yderste Anstrængelse af fire Arabere langt om længe lykkedes at redde det stakkels Dyr.

Hvor vi end vandre i Landet finde vi Vidnesbyrd om den Forbandelse, som nu gjennem saa mange Aarhundreder har hvilet over dette herlige Land, men vi finde ogsaa talrige Vidnesbyrd om Fortidens Storhed og Kultur. Større og mindre Grupper af Ruiner ligge spredt udover Landet, utallige smukt udhuggede Klippegrave vil man idelig se i Fjeldvæggene, og de bratte Bjergskraaninger vise endnu mangfoldige Steder Spor af den gamle Terrassedyrkning. Kunsten og Naturen forenede sig om at

give Bjergene Form af uhyre Trapper, Terrasse over Terrasse, hvor Vinhaerne og de andre Plantninger laa. Kun de østlige Ekstraaninger, hvor Hoilandet i vilde Styrtninger og frugtelige Klippekløfter styrter sig ned mod det døde Hav og Jordandalens dybe Indsenkning, og hvor de graa, nøgne Kalkbjerge ligge fremme i Dagen, har vistnok alle Tider været utjenlig for Kultur, medens for øvrigt næsten hver Jodbred af det bjergfaldede Land blev tvunget til at levere Bidrag til den talrige Befolknings Underhold. Hvor ganske anderledes nu. Vi drage frem gennem folketomme Dale, langs udtørrede Elveleier, mellem nøgne skovløse Fjelde. Det er blot paa Karmel og i enkelte af Galilæas Dale, at vi finde Levninger af virkelig Skov. I Judæas og Samarias vestlige Dalstrog findes dog lidt tynd, spredt Olivenkov. Landets største Forbandelse har nu i flere Aarhundreder været det tyrkiske Aag. Man tænke sig blot et saadant ægte tyrkisk Paabud som det, at ethvert Frugttræ skal bestattes. Dette ene Bud er en Stopper for al Udvikling og binder Landbefolkningen i haabløs fattigdom; thi naar Landmanden ikke faar beholde Konnen for sin Fliid, saa dyrker han kun det nødvendige til Livsophold. Man antager, at naar det tyrkiske Regimente engang bliver brudt, vil Landet komme til at forandre Skikkelse i utrolig kort Tid. De Forsøg, som i senere Tider har været gjort, vise nemlig, at Landet i hoi Grad eier livskraftige Betingelser for atter at kunne blomstre som en Rose og blive som en Herrens Have mellem Landene. Paa Saron's Slette har tydske, amerikanske, ægyptiske og israeltiske Kolonister kappets om at opdyrke Omegnen om Jafa. Navnlig har Apelsindyrkningen taget et storartet Opving, og mægtige Dampskibe fore aarlig Ladninger

af de berømte Jafa-Apelsiner til Konstantinopel og andre Orientens Byer. Vignende mindre Forsøg er gjort i Sikeem, Nazaret og navnlig i Haifa. Trods den umaadelige Vanrogt, hvorunder Landet lider, frembringer det dog alle Slags Sydfrugter, og de forskjelligartede klimatiske Forhold bevirker, at enhver Aars-tid bringer sine Frugter. Ikke sjelden hænder det, at Sneen falder i det høitliggende Jerusalem, medens Apelsinerne høstes paa Saron, og Solen gløder i Sandet dybt nede ved Bredden af det døde Hav.

Den heldigste Tid til at besøge det hellige Land er Maanederne Februar, Marts og April. Det er navnlig Paaskefesten, som samler de store Skarer af Pilegrime der. I Slutningen af Februar bugne Drangetræerne af Apelsinernes Vegt. Figenetræet springer ud, og Landet ligger isort Vaarens friske Grønt, indtil Solen ud paa Sommeren henter næsten Alt.

Al stor Interesse er de Billeder fra Oldtidens Dage, som dette Land med sit brogede, orientalske Folskeliv opruller for os. Naar vi t. Ex. se Kvinderne vandre til Bronden med sine Vandkrøker paa Hovedet, hvem maa da ikke mindes det Billede, som fæstede sig allerede i port Barnefind af Rebecka ved Bronden i Charan eller af den samaritaniske Kvinde ved Jakobs Brønd. Og forer vor Vej os gennem en Beduinleir, hvem kan da tvivle om, at vi her har for os et Billede grebet lige ud af Patriarkerne's Tid.

Hvad der imidlertid fremfor noget Andet vækker vor Kængsel til disse Steder og lægger Beslag paa vore Sjælekræfter, medens vi færdes her, det er de store, hellige Minder fra Frelserens Dage. Ofte kan de trænge med saadan Magt ind paa Sjælen, at man uvil-

kaarlig synker i Rna, og Diet blændes af Taarer. Naar jeg nu drifter mig til at lægge nogle Rejsmindes frem for Læseren, da er det disse hellige Indtryk som har fæstet sig dybest i mit Sind, og de slynge sig derfor som den røde Traad gennem Rejsens øvrige Indtryk og Oplevelser.

Det bedste Hjælpmiddel til Forstaaelse af de Tanker og Følelser, som her meddeles, vil den venlige Læser have i Bibelen ved at slaa efter og læse de antydede Bibelsteder i sin Sammenhæng.

Forat gjøre nærværende lille Skrift skiftet til Folkelæsning og i saadant Dilemma gjøre det saa let tilgængeligt som mulig, har man troet det nødvendigt at begrænse det overvældende rige Stof indenfor den her afstufne Ramme.

Fra Egypten til Kanaan.

Reisende fra det nordlige og vestlige Europa lægge nu for det meste Veien til det hellige Land over Egypten. Man vil gjerne ialfald faa et Glimt af dette eventyrlige Land, hvor forglemte Aartusinders Historie drages frem af Grus og Stene for den forbausede Verdens Dine. Et Besøg i Egypten passer saameget bedre sammen med en Pilegrimsfærd, som dette Land jo er det israelitiske Folks Bugge, og en Række af hellige Mindes allerede her træder Pilegrimen imøde. Vidunderne fra de gamle Faraoners Dage oprulles for os; vi kaste forbausede Blikke paa de umaadelige Pyramider, som laa der i ærværdig Elde, allerede da Abraham besøgte Egypten; og noget af det Forste, som Jesu Barneøie har beskuet, er disse samme Menneskekræftens Underverker. Vi drage hen over Grushobene af Steder, som stode i sin Herlighed paa Jofsefs Tid. Vi vandre ved Nilens Bred

under Palmernes høie Kroner og mindes Faraos Drom. Vi besøge Stedet, hvor Traditionen siger, at Moses blev optaget af Bander. Saa drage vi gennem det flade, frugtbare Gosen, forbi Heliopolis, det gamle On, hvorfra Josef hentede sin Brud, Asnat (1 Mos. 41, 45); videre over Bubastis, det bibelske Bibeset, hvis Grushobe mindede om Ez. 30, 17, forbi Ramses, hvor Israels Stammer samlede sig til Udgangen af Egypten. Gennem Orkenen naa vi det røde Hav, og vi ile til det Sted, hvor Traditionen henlægger Folkets Overgang. Nyere Forskere har forsøgt at rokke Traditionens Paalidelighed, og dog turde den komme til at beholde Ret. Just her med Atabjergenes steile Klippevægge til Høire, Orkenen til Venstre og Havet foran var det flygtende Folk affaaet fra enhver menneskelig Mulighed til Flugt, da det blev betrængt af Faraos Menephias frigsvante Skarer (2 Mos. 14, 9—11); og hist paa den anden Side har Moses og det jublende Folk istemt den gribende Lovsang i 2 Mos. 15, 1—12. Disse Bander har udført Herrens mægtige Raad, og Atabjergene er de stumme Vidner til det store Under, som var Pantet paa Folkets Udvælgelse og gennem Aartusender, fyldte de israelitiske Slægter med Tilbedelse og Tak.

Det var just laveste Vandstand, og Havet havde trukket sine Bølger langt tilbage, da vi vandrede paa den fine, flade Sandbund og plukkede Muslinger. Et fremmedt, mægtigt Verdenshav legede ved vore Fodder, dette Hav, som engang ploiedes af Salomos og Kong Hiram's Skibe, naar de hentede Guld og Elfenben fra Ophir.

Fra Surz gif vi paa Jernbane nordover. Til Venstre saaes en Tidlang Atabjergenes mørke Kjede, og derefter

udbredte Orkenen sig som et uendeligt, lydløst Hav, hvori vi gjennemrullede Synskreds efter Synskreds med umaa delig Hastighed, og da den glødende Sol sank ned i Orkenhavet, naaede vi Byen Ismailia ved Timsahsoen. Herfra fulgte vi Suezkanalen nordover til Port Said, og oppebiede der det Dampskib, som over Middelhavets inderste Bugt skulde føre os til det hellige Lands Kyster.

Fra Egypten til Kanaan — det var Veien, paa hvilken den gamle Pagts Folk underligen blev ført. Vor Veigik ogsaa fra Egypten til Kanaan, og da Skibets Stavn skar frem gennem de blaa Bølger og ufravendt pegede mod de gamle Forjættelsers Land, da maatte Sjælen gribes af Rejsens dybe alvorfulde Tanke. Over Skibet sloi uhyre Skarer af Træfugle, de hastede med at bringe Vaarbud til Norden; hjertelighedsfulde Hilsener sendte vi med de vingede Skarer til vort fjerne Hjem.

Vængelsfulde skue vi ud mod Horisonten for at opdage det første Glint af det hellige Land. Ved Soloppgang viser sig en blaa Stribe, som hæver sig mere og mere over Havet; det var det fjerne blaalige Drag af Judaas Bjerger.

Al. 8 om Morgenens den 28de Febr. 1881 faldt Ankeret paa Jafas Rhed. I samme Dieblis entredes Skibet af en myldrende Skare halvnøgne Arabere, som snart under Skrig og Brøl synes at kæmpe paa Liv og Død om vort Toi. At Vandet nedtrædes af Hedningerne var saaledes det Første vi grundig fik overbevise os om. Jafa, som ligger paa Jopp's gamle Grund, tager sig ganske godt ud fra Skibsdækket, bygget som den er opover en 130 Fod høi Klippe. Veiret var skönt, og Vandgangen mellem de ofte saa farlige Brændinger uden Vanskelighed. Mere end

en Gang har Pilegrimen her, lige ved Maalet for sine Længsler, ikke kunnet saa Land men maattet fortsætte sin Vej over det lunefulde Hav. Derfor var vi glade over, at det var stille, og Gud førte os i Havn efter vor Begjæring (Psalm 107, 30).

Op til Jerusalem.

Saa stode vi da paa hellig Grund, og med underlige Følelser toge vi ind i det latinske Kloster, som efter en Legende er bygget paa samme Plads, hvor Garveren Simons Hus laa (Ap. Gj. 10, 6). Vi steg op paa Husets flade Tag og udsøgte vore taffeldte Hjerters Øsere for Gud. Hvor levende mindedes vi ikke her Apostelen Peders Bon og hans himmelske Syn (Ap. Gj. 10). Og med denne henrivende Udsigt: over det vide Hav, hvor mægtig grebes ikke Sjælen her af dette Syns Verdenshistoriske Betydning. Her var det, at Tabita blev opvakt fra de Døde (Ap. Gj. 9, 40). Fra denne Strand for Profeten Jonas ud paa sin skjebnsvangre Reise.

Efterat vi saa havde modtaget legemlige Bedrøvelser fra Klosterskiftet og Kjelder, steg vi ind i en stor Bogn, forspændt med 3 Heste, og Klostret 9 hørte vi ud af Jafa. Veien slynger sig mellem mægtige Kastushegn, bag hvilke Sykomorer og Cypresser samt de herligste Orangehaver med fuldmodne Frugter ragede frem. Hvi og her mindede et Figentæ med sine fine, sprettede Blade os om Frelserens Ord i Math. 24, 32. Saa kom vi ind paa Sarons Stette, som just nu var iltet sin skønneste Vaardragt med Blomster og Grønt. I Ramle hvile vi i 1½ Time i det gæsteventige Kloster, fra hvis Tag vi nød en skøn Udsigt over Stetten. I Nord saa vi det af Apostelhistorien be-

kjendte Lydda (Ap. Gj. 9, 32, 35). I Dit strækker Judæas Bjerger sig som en stor Mur fra Nord mod Syd; først naar vi komme nærmere, se vi, at denne Fjeldmur er gjennemsuret af Kloster og Skar. Vi droge videre, medens Sletten bølgede sig mere og mere, indtil vi naaede den første Fjeldkloft; der stige vi af Vognen og vandrede tilfods den lange Opstigning. Oppe fra Hoiden fik vi mod Solnedgang den sidste Udsigt over Sarons Slette og Haven, og i det sidste Dagstær passerede vi det af Matabæernes Historie bekendte Modin. Snart hvalvede Himmelen sig ren og stjerneklar over os. Jupiter og Venus straalte med forenet Kraft, saa at Gjenstandene endog kastede Skygge, og viste os Veien til den hellige Stad. Kl. 9 om Aftenen havde vi naaet vor Reises Maal. Jerusalem laa foran os. Med lovsyngende Hjerter droge vi ind gennem Zafaporten til det preussiske Johannitterhospits.

I dette hyggelige Herberge, som bestyres af tydske evangeliske Betsfolk, og hvor Alt er ordnet efter tydske Skik, bleve vi gjæsteventlig modtagne og særligt forpleiede, og solte os snart som hjemme der under vort fjorten Dages Ophold i Jerusalem.

Getsemane.

Da jeg vaagnede den første Morgen for Daggrøn, kunde jeg umulig sov mere for Glæde. Jeg befandt mig i Jerusalem, og mange Mars Haab og Vængsel var opfyldt. Min første Tanke var Getsemane; thi hin Urtegaard hist nede ved Oljebjergets Fod, vidste jeg, var saa nogenlunde uberørt af de Vdelaggelsens Storme, der har forandret Jerusalems Skikkelse og forvandlet en stor Del af Stadens nærmeste Omgivelser til Grushobe. Jeg længtes efter at vandre der, hvor Jesus havde vandret, og intetsteds

kunde jeg med større Sikkerhed søge hans Fodspor end i Getsemane.

Jeg klædte mig hurtigt paa og ilede ud i den stille dæmrende Morgen. Det var ikke saa underligt, at jeg paa denne min første Gang gennem Jerusalems trange, krogede Gader kom lidt paa Bildspor, saa at jeg fandt ud gennem den nordlige Istedetfor gennem den østlige Stadspport. Jeg gik da omkring Murens nordøstlige Hjørne og dreiede ned i Kedrons Dal. Solstraalerne brøde just frem over Toppen af Oljebjerget og dryssede Liv og Munterhed ned i den trange Dal, da jeg gik over Kedron, medens Hjertets Strenge bævede i usigelig Bevægelse. Fra Broen havde jeg 70 Skridt til Getsemane ved Bjergets straaende Fod.

Man kan ikke med nogen Grund tvivle paa, at her, just her, laa Urtegaarden, hvor Jesus samledes med sine Disciple (Joh. 18, 1—2), og hvor han kæmpede den haarde Kamp med Døden. Den nuværende af en 10 Fod høi Stenmur omgivne Have er kun 150 Fod lang og ikke suldt saa bred, hvorfor de hellige Steder nu tilbørlig vises udenfor Muren. Den gamle Have har ganske vist haft en større Udstrækning og har strakt sig længer mod Nord samt mod Vest lige ned til Kedron, kun adskilt fra denne ved Fodstien til Betania. Den Dag idag gaar Veien til Betania langs Havens nedre Mur. Gjennem en trang, lav Port, der for det Meste om Dagen er aaben, komme vi ind i Haven, hvor vi af de høie Mure beskyttes mod Forbigaaendes Blikke. Vi finde her Blomsterbedene og Oljetræerne afgrændsede ved et Jerngitter. Man slipper ikke nu saa ganske let gennem Jerngitterets Port. Franciskanermunkene, som med megen Klid og Omhu rogie og vogte Haven, kklagede sig over, at det hellige

Sted var blevet vanhelliget ved vantro Rejsendes Besøg, og denne aarlig tilbagevendende Vanhelligelse var det nu deres Bestræbelse at sætte en Stopper for. Efter Forhandlinger med Munken fik jeg imidlertid Lov til at gaa frit omkring mellem de smukke Blomsterbed under Oljetræernes Kroner. Der er otte Oljetræer, som ganske vist har en uhyre Alder; man ser det strax af de mægtige, hule og spaltede Stammer, som man endog tilbøjs kan gaa tvert igjennem. De kan dog ikke have staaet der siden Herrens Dage; thi i den store romerske Krig blev alle Træer omhuggede i Jerusalems Omegn. Hvis de nuværende Oljetræer, som man har antaget, er Rodstød af hine, der var Vidner til Herrens Sjælekamp, saa vil de nu være over 1800 Aar gamle, en i Sandhed ærefrygtvækkende Alder. Rigtig nok omtales ikke Oljetræer i Gethsemane i de første Aarhundreder, men det var jo heller ikke rimeligt, at de skulde blive omtalte, forinden de havde opnaaet en vis Alder og Grørdighed, der kunde føre de fromme Pilegrimes Tanter lige tilbage til Herrens Tid.

Munken plukkede nogle Rosmariner, Røsedaur, Roser og Levkoier samt Oljebåde, som jeg omhyggelig gjemte; saa pegte han paa Stedet, hvor Disciple

sov, og hvor Judas gav Herren Forræderkysset. Derpaa blev jeg fort dithen, hvor Jesus spædede blodig Svædd og bad: „Herre tag denne Kalk fra mig, dog ikke min men din Villie,” og hvor han derpaa blev styrket af Engelen. Dette sidste Sted er nu overbygget af et Kapel, den saakaldte Mariakirke, da Sagnet siger, at Jomfru Maria blev begravet her af Apostelen Johannes. Det er lidet af denne Kirke, som rager op over Jorden; thi 47 Trappetrin af Marmor føre ned under Jorden til Kirkens Gulv.

Da jeg denne første Gang besøgte Gethsemane, kunde jeg ikke give mig lang Tid, jeg maatte ile tilbage for at naa Frokosttiden hjemme i Hospitiet. Men allerede samme Dag og senere ofte kom jeg tilbage til denne heilige Plet. Det var saa velgjørende fra Stadens smudsige Gader og larmende Liv at stige herved til den fredelige Have med dens gamle Oljetræer, ranke Cypresser og liflige Blomsterduft. Her i Træernes svalende Skygge, beskyttet mod Mennefters speidende Blikke kunde jeg saa ganske uforskyrret nedsænke mig i Betragtningen af de dyrebare Minder og overgive mig til de hellige Indtryk, som i Gethsemane fremfor noget Sted samledes sig til en overvældende Styrke.

Solen over Zion hviler,
Stadens Arm mig huer ei,
Over Kedron gaar min Vej,
Til Gethsemane jeg iler.
Nede i den snevre Dal
Under Træets Skygge sval
Mellem underfulde Minder
Fred mit Hjerte finder.

Hist i Havens Skygger dunkle
Voied sig min Frelser ned;
Medens han med Døden stred,
Himlens klare Stjerner sunkle,

Dødens Rædsler stige op,
 Bæve gjennem Sjæl og Krop,
 Dybe, stærke Bønner stige
 Op til Lysets Rige.

Hvert et Blad i Haven skjælver
 Ved min Frelser's tunge Strid,
 Over ham en Lysning blid
 Himlens rene Bue hvælver —
 Se, en Engel træder ud,
 Klædt i Lysets klare Strud,
 Bringer Trost i største Nøden,
 Styrke, Kraft til Døden.

O, du dyre Plet paa Jorden,
 Hvor hver Blomst, hvert Træ og Blad
 Hvister om, hvad Jesus bad,
 Hvister Trost mod Sinai Torden!
 Disse Stene for min Fod
 Vædet er af Jesu Blod,
 — Nu kan Naadens Rige bygge
 Her i Dødens Skygge.

Ja med hellig Fryd jeg træder
 Ind om Havens lukte Hegn,
 Pilegrimes Taareregner
 Denne dyre Jordbund væder.
 Under dette Olsjetræ
 Synke stille mine Knæ,
 Og fra Hjertets Lødom toner
 Tak til min Forsøner.

(Mere).

De latinske Navne paa Søndagene mellem Paaſke og Pinfte.

I forrige Aargang af „For Hjemmet“ Side 222 har vi meddelt en Notits om de latinske Navne paa de 6 Søndage i Fastetiden og anmærket, at de egentlig er Begyndelsesord paa de fra gammel Tid i den katolske Kirke til Dagene forordnede Bibeltekster.

Fignende Navne har man ogsaa paa de 6 Søndage mellem Paaſke og Pinfte. Disse ere: Quasimodogeniti, Misericordias domini, Jubilate, Cantate, Rogate, Exaudi. — Quasi modo geniti, (Beza oversætter: ut modo nati infantes), som nyfødte Børn, 1 Petr. 2, 2.

Misericordias Domini, Herrens Miskundhed, Ps. 89.

Jubilate, fryd eder, eller: raaber med Glæde! Ps. 100, 1.

Cantate (Domino canticum novum), synger (Herren en ny Sang), Ps. 98, 1.

Rogate, (Beza: Petite, et dabitur vobis), beder (saa skal Eder gives), Matth. 7, 7.

Exaudi (Domine vocem meam), Herre hør min Røst, Ps. 27, 7. Exaudi, hør. —

Septuagesima og Sexagesima er to latinske Ordenstal; det første betyder den 70de, det andet den 60de (Dag) før Paaske.

Fra Lake Minnewakan, sædvanlig kaldt „Devil's Lake.“

Enhver af „For Hjemmet“s Læsere kjender uden Tvivl til Søen under ovenstaaende Navn, og det kunde synes overflødigt at ville prøve paa at levere flere Beskrivelser af den eller dens Omegn, men følgende det gamle Ord, at der ikke kan blive for meget af det Gode, (hvis Holdbarhed i alle Tilfælde vi ved denne Leilighed ikke skulle undersøge), ere vi dog saa dristige at indbyde den velvillige Læser til at følge med paa en liden Udflugt til bemeldte berømte Indsøs Omgivelser, i det Haab, at han ikke vil angre paa Turen.

Vi slaa Følge fra Grand Forks af, der ligger ved den „Røde Flods“ (Red River's) vestlige Bred, og er en ganske stor og smukt anlagt By, hvor vi stige „ombord“ paa det brusende Træn, der langsomt bevæger sig over de rullende, „endeløse“ Prærier, til vi endelig efter en Dags „Riden“ stige af ved Stationen i en By, der tidligere kaldtes „Creel City“, men nu gaar under Navnet „Devil's Lake City.“ *) Vi maa saa

ledes befinde os i Nærheden af Indsøen, der nu er „vore Længsers Maal,“ og deri tage vi heller ikke fejl. Imidlertid ville vi først se os lidt om i Byen. Den lader ikke til at være synderlig stor, i alle Fald ikke saa stor, som Enkelte af os kunde have indbildt sig; men vi maa komme ihu, at Byen endnu kun er i sin Barndom, — knapt et Par Aar gammel — og vi maa derfor ikke sætte vore Forventninger for høit. Naar den engang har naaet en moden Alder, skal vi forhaabentlig se den ganske anderledes. Al-

Bisald saaet det ind i „Post-Reporteren“, saa at man ikke vel kan undgaa det. Vi har hørt at Indianerordet waukon eller wakan kun betyder „Mand“ eller „noget Mandeligt“, ikke nødvendigvis „den onde Mand.“ Men nye Settlementer vil gjerne blive bekendte og drage Folk til sig, og der er formodentlig mere advarsling power i det infernalske Navn, Byen har tillagt sig, end om de fremdeles lod den hede „Creel City“. Da de nu har saaet Djevelens Navn ind i alle sine Stjoder, Panteobligationer og andre offentlige Dokumenter, saa vil det vel koste Bryderi, at saa det ombyttet; men det burde alligevel ske, man burde uden Ophold give Byen et bedre Navn.

Red.

*) Vi har ved en tidligere Leilighed undertalt os imod dette Navn; de har imidlertid nu ogsaa med Generalpostmesterens

ting antyder ogsaa, at, den nylig maa være sprungen frem her, ligesom en Paddel af Jorden. En stor Del af Bygningerne ere nylig opførte, endnu ufærdige og umalede; men det er jo sandt, en odelæggende Ildebrand hærjede Byen for saa Maaneder tilbage, og det maa være denne Del af Byen, vi her har for os. Forresten er der enkelte noksaa stadfæstede Bygninger, hvoraf vi især lægge Mærke til en i Udkanten af Byen, der tilhører Mr. Creel, efter hvem Byen først var opnævnt.

Denne Creel var forhen Lieutenant i de Forenede Staters Armee og stationeret paa den anden Side af Indsoen, ved Ft. Totten. Han paastaar at være af nordisk Herkomst, eller at ialfald noget nordisk Blod ruller i hans Arter, og han skal se ud som en blond Nordbo, men vi saa desværre ikke den Fornoielse at stue hans Person. Men skulle vi opholde os længere ved ham eller hans By, kommer vi ikke til Indsoen, hvorhen vi egentlig havde agtet os, og det er derfor bedst nu strax at styre Kursen did. Men Veien, hvor er den? Man underretter os om, at vi have at gaa til Vestenden af „the City“, og der opdage vi den ganske rigtig; den gaar i sydlig Retning. I Begyndelsen er Veien god, siden mindre oparbejdet. Endelig naa vi til Skoven, der paa denne — den nordlige Side af Vandet er ret frodig og svær, og hvorfra Beboerne rundt om saa sin Forsyning.

Omsider saa vi da vore „Længsels Maal“ i Sigte og stride ned til og hen over den isbelagte Flade, under hvilken Boverne nu stille sukke, ligesom i Trældom; de ere jo blevene lænked af den strenge Vinter, der lægger sin kolde Haand paa dem og ikke længer tillader dem at drive deres muntre, ustyldige Leg, men barskt befaler dem at høre op

med sin bløde, melodiske Rynnen og tie, og de stakfæls Bover maa finde sig deri. Men naar de til Slut afstaste dette tunge Nag, naar Soens kolde Hjerte optøet ved Solens milde Straaler, da bliver der Liv! Da skulde det være en Lyst at fare hen over og vugges af de skvulpende Bolger, og den Tid kunde jo ogsaa komme, men indtil videre maa vi lade os nøie med i Tanken alene at foretage denne behagelige Reise. Vi fortsatte fort og godt vor Vandring, men den bliver noget lang og trættende, indtil vi indhentes af en Slæde, hvori vi paa Opfordring sætte os op. Vi erfare nu, at vi har sat en lidt seilagtig Kurs, men det lader sig nu engang ikke ændre; vi følge med Manden, som sætter os af ved det første Hus, vi støde paa, hvor vi begjære at saa standse over Natten, hvilket beredvillig indrømmes os. Verten, som er Franskmænd, fortæller os, at vi har endnu 7 Mile til Fortet. Dog, da vi ere ved friskt Mod, begive vi os om Morgenen usfortrødent paa Marschen og ere saa heldige efter en Stunds Omflakken at træffe paa En, der skal med Ved til Fortet; han indbyder os til at tage Sæde paa Væsset, og vi aflaa ikke denne venlige Anmodning. Saaledes holde vi vort Indtog i Fort Totten.

Foran selve Fortet ligger en Klynge Huse, uanseelige og lave, som behøves af Indianere. En prægtig Bygning hæver sig lidt længere fremme til Venstre; der, fortæller man os, bor Indianeragenten. Vi indtager vor Middag paa et Sted, indrettet som et Slags Hotel, som drives af en Indianer, der tillige fungerer som Postfører om Vinteren. Om Sommeren overtage de paa Soen farende Dampbaade hans Forretning.

Efterat have spist og naturligtvis betalt for Fortæringen, hvilket blot er 25

Gents, skulde vi nok ønske at tage Fortet lidt senere i Dishesn, men vi saa vel fryde os ved Synet alene paa Fraastand; thi Uvedkommende saa neppe Afgang. Der er dog ikke meget at se; en hel Del store Stenbygninger i en Firkant, med Kommandantens noget nær Midten, det er det Hele. Besætningen skal udgjøre mellem 1 og 2 hundrede Mand foruden Officerer (hvis Øverste fører Titel af Oberst), hvilke Alle saagodtsom Jægering have at bestille Et Ubruggeri er etableret sammesteds, saa de indenfor Murene i hvert Fald slippe for at tørste; derimod have de ikke Lov til at sælge til Indianerne.

Efter tilbørlig at have betragtet den stolte Fæstning, der er bestemt til at holde Rødhuderne i Aue og vistsnok ogsaa gjør det, trænge vi videre frem mod Øst. Vi ere ikke gaaede mange Skridt, før vi møde et Par af „Marss's Sønner," Borgens Indvaanere. Den Ene snur sig idelig om og blæser i et Signalhorn; vi salutere ham, idet vi gaa ham forbi, men han værdiger os ikke et Nik; det var kanste ogsaa for meget forlangt af en Trompeter. Den Anden viser sig derimod høfligere. Nu bærer det afsted opover Hauge og nedigjennem Dale, i uafbrudt Rækkefølge, langsmædt Telegraf linien, der løber fra Parimore. Jordbunden er temmelig stenig og Landstabet langt fra tiltrækkende.

Den Første, vi møde, er en ridende Indianer, den Næste en kjørende; Begge besvare venligen vor Hilsen. En Indianer kommer efter os med en Slæde, trukken af to Dyr, vi anmode om Plads paa Kjøretøiet; dog, det havde vi slet ikke behovet: vi havde nok faaet Skyds alligevel. Om ikke længe standser han og gjør Mine til at ville gaa ind i et Hus, det første, vi har seet, siden vi forlod Fortet. Vi maa ønske at overnatte

etsteds, og da ligesaa gjerne hos ham, som vi jo er bleven en liden Smule kjendt med, og søge at gjøre ham det begribeligt, og han forstaar det vist ogsaa, medens vi paa vor Side ikke kunne blive kloge paa, hvad han mener med alle sine Ord og besynderlige Gebærder og Grimaser; men ligemeget, vi skønne paa en Vis saa meget, at vi kunne blive der om Natten, og dermed ere vi hjulpsne. Vi træde altsaa ind i Hytten, som vi helst ville kalde det. Det ser ikke rart ud udenpaa og ikke stort likere er det inde. Væggene bestaa af grove Tommerstokke, hvis Mellemrum ere overflinte med Ler, men Sprækker vise sig hist og her, saa videre tæt kan det ikke være, men alligevel opnaaes en nogenlunde passelig Temperatur ved Hjælp af de to Dyr, hvormed Rummet er forsynet. Der er forresten Intet at se paa Væggene uden nogle Plakater, hvoraf en er vendt op ned. Vi tage Plads ved Dørene; Mændene sætte sig omkring i en Halvkreds paa Stole; Kvinderne derimod sætte sig sladt ned paa Gulvet eller paa Sengkanten. Der synes at opholde sig to Familier i samme Rum; Squawerne se noksaa tæfkelige ud, i Særdeleshed den Ene, der har et virkelig tiltrækkende Ansigt med et meget mildt Udtryk. Efter at have siddet en Stund i Tausshed, blive vi udsurgte af en ældre udseende Indianer, der lader til at være nogenlunde godt inde i Engelsk, angaaende Hensigten med vor Reise, hvorfra vi komme, hvorhen vi agte os o. s. v. Til Gjengæld forelægge vi ham endel Spørgsmaal, som velvilligt besvares. Vi erfare, at Indianerne lægge sig noget efter Dyrkning af Kornsorter, fornemmelig Hvede og Havre, om end ikke i nogen synderlig stor Udstrækning; de dyrke ogsaa tildels Haverter. De holde i Almindelighed en Ko foruden en eller

flere Heste, de smaa Ponier. (De af h nde gjerne Heste til de Hvide, men s ge da ogsaa gjerne at bedrage dem, om de kunne se chance til det). Dette (og meget Andet) er imidlertid Noget, de har l rt efter at v re komne i Ber ring med de Hvide. Disse Sidste har en svar Skyld paa sig for alle de himmelraabende Uretf rdigheder, de har begaaet mod de stakfels R dhuder, og aldrig vil de end med Velgj rninger kunne udslette sit Synderregister.

Da vi have stor Lyst til at blive bekendte med endel indianiske Ord, fritte vi dem ud og ere saa heldige at kunne berige vort Ordforraad med, hvad vi kunne saa fat i af Sioux- eller Dakotastammens Sprog. Det lader i Sandhed til at v re baade st nt og udtrykksfuldt og mere fuldtoneende end det engelske. Enkelte Ord ere dog temmelig lange; saaledes heder en D n macaceti, og for at kunne udt kke vort simple „Tol“ bruge de hele tre Ord: can akan yotankapi. Det skal nok egentlig v re en Omf rning og betegne saa meget som: et Enkelte Tr  til at s tte sig paa. Formodentlig kj ndte ikke Indianerne til saadanne Luxusartikler i sin Nat rtilstand, men nu have de jo naaet til et Slags Civilisation, st nt den nok er af noget tv lsom V rdi. Inds ens Navn udiale de Minnewakan med Accenter eller Tonesaldet paa sidste Stavelse.

Endelig er Aftensmaaltidet f rdigt, og vi s tte os til Bords. De indianiske mandlige Individer gj re os Selskab, medens de stakfels Squawer maa tage tilfakke med det bare Gulv, hvor de s tte sig tilrette med sine F de i St det og fort re sin Mad i al Stilhed. M ndene ved Bordet indlade sig snart i en livlig P ssiar, men hvorom den dreier sig, kunne vi selvfølgelig ikke h tte Rede

paa. Retterne ere ikke mange: Tort Br d, der spises til en Art store, sorte Bonner (beans), hvortil endvidere tages nogle K lper Salt, uden hvilket de vilde v re aldeles usmagelige, samt til og med Kaffe uden Sukker og M lk, det er hele Anretningen; men det glider alletider ned, naar man har en fulten M nd. Efter Maaltidet indtage vi og v re Beretter igjen v re F der i en Kreds rundt D nen, og Piben, Indianerens uadst lelige Ledf ger, kommer frem. Den En  roger lidt, derpaa r kker han Piben til sin Nabo, og saaledes videre, indtil den tilsidst arriverer til os, og vi maa da — for Sk ns Skyld i det Mindste — ogsaa sm ge af den. Den Tobak, der b des, er ikke st rk, saa vi undgaa at saa Efterveer af den i Form af Hovedpine. Den er, kanh ende, bare lavet af Blade paa almindelige Tr er. Under R gningen iagttages for det Meste en hoitidelig T us hed; det er kun nu og da, at Nogen af Selskabet h nkaster nogle saa Ord. Tiden at gaa tilf is er nu forhaanden. Der er to Senge i V relset, men vi nyde nok ikke den G re at blive lagte i en af dem; vi maa noies med Gulvet, som det er. Overslod paa Tepper har vi just ikke, men det faar v re det samme; vi falde alligevel snart i en tryk Sovn.

N ste Morgen vaagne vi, godt nok udhvilede, fort re vor Frokost, der bestaar af lignende Retter som dem, vi node til Aftens; og berede os til D brud. Men f rst maa vor R gning afgj res. Indianerne ville gjerne have Noget, kunne vi forstaa, for det Bryderi, de har havt af os, og vi maa se at tilfredsstille dem. Imidlertid stille de ikke sine Fordringer for hoit, og de af os, som muligens Ydet eller Intet have i sine Kommer, saa ogsaa Lov at gaa uanstastede, og man vi er dem ikke engang en

for Mine. Vi blive anviste Retningen — og gaa. Beien springer nedestier en Bakke, og strax nede paa venstre Haand saa vi Die paa et Telt, ganste sodet og brunet af Røg. En grim, smudsig Kvinde kommer ud deraf, fulgt af et Par smaa, bidste Hunde, der gældre os sin Hilsen imøde. Længere nede skimte vi ligeledes et Telt, men dybere inde i Skoven. Beien gaar i en betydelig Krumning; idet vi naa op paa Toppen, se vi foran os en af vore indianste Venner nærme sig. Det er en ung, kjæf Mand, men med et vist sørgmodigt Præg i sit Ansigt. Han tiltaler os først, men tilspindende forstaaer han ikke vort Engelsk, undtagen det ene Ord „Sheyenne“, som vi udtale, idet vi samtidig pege hen mod Elven, for at forviise os om, at vi ikke have taget feil af Retningen. For vi stilles, spørger han, om Nogen af os skulde være i Besiddelse af det saa dyrebare Gode. *T o b a k*; thi isaafald havde han ikke Noget imod at saa sig foræret om end aldrig saa lidet af den kostelige Art. Efter en kort Stund indhenter han os paa Tilbageturen, men forbauser os i ikke ringe Grad ved at tale Engelsk. Men hvorfor anstille han sig da i Begyndelsen, som om han slet ikke forstod os? Vi formode, det var, fordi han syntes, det var lidt nedværdigende for ham at benytte sig af det fremmede Tungemaal. Deri laa jo paa en Vis, at han erkjendte de Fremmedes (Amerikanernes) Overherredomme, og „Naturens Son“ betragter det som en Skam at være Nogensomhelst underdanig. Han vil være fri som Fuglen i Luften, og hvorfor har da de Hvide, som selv prale saameget af sin Frihed, forkuet ham saa, og fordrevet ham fra hans Enemærker? Et saadant Folk vil han helst ikke have det Ringeste med at bestille, men han er nødt til at boie sig, saa ugjerne han end

vil, for Omstændighedernes tvingende Magt og endog saa lære en Del af sine Undertrykteres forhadte Sprog; men hvem vil fortænke ham i, at han benytter sig af det saa lidet som muligt?

Vi følge med vort nylig stiplede Beskjendtskab til hans Hjem, og finde der en Kvinde og en pappoose (Spædbarn), som sidder i et Halobushelmaal. Det er det Bugge. Det varer ikke længe, før vi saa flere af vore Venner at se, to eller tre sammen. De hilse meget hjerteligt paa os og trykke vore Hænder, som om vi skulde være gamle Besjendte, der mødtes; men vi skjønne ret vel, hvad de gode Folks Hensigt er, hvorfor de er saa smidskende og blide, og det kommer ogsaa snart frem, de kan ikke bølge det længe; de forlange kort og godt: *Tobak*. Dette er det eneste Ord, vi kan opfatte, men Ordet „*Tobak*“ er da ogsaa oprindelig indianst.

Derborte et Stykke fra Beien staa to Huse lige overfor hinanden; for at tilfredsstille vor Nysgjerrighed, saa lad os styre vore Skridt derhen. Det nærmeste af de to lader til at være ubeboet, og vi træde derfor ind i det andet. Vi spørge om Beien til Sheyenne-Elven, men de derinde værende ryste bare paa Hovedet. Et Ord har vi for opfanget, det er minne (Vand); vi nævne hint Ord, og ganste rigtig, de forstaa Meningen — men uheldigvis er der ikke Vand i Huset; men de er ikke raadvilde; de tage noget Sne og lade det smeltes paa Dønen og rælle os deraf i en Tinkop. Men Vandet lader sig neppe drikke; det er heltop lunkent. Førrend vi lave os til at gaa, henvender en gammel Kone sig til os med nogle Ord, hvoraf vi fatte det ene „*tobacco*“, hun har en Snabde i Munden. Den unge Mand der har, naar vi betragte ham nærmere, et meget behageligt Udtryk, men den unge Pige,

som holder sig saa bestedent i Baggrunden, er endda mere tiltrækkende; der er noget ubestrikelig Godt i hendes Afseende, og hendes Holdning og Anstand er ligefrem beundringsværdig for et saadant Naturbarn at være. Hvor kan hun have faaet den fra? Maaske hun er en Christen; Christendommen sætter sit Stempel paa hele Ens Opførsel og Forhold, saa at man undertiden faar Indtrykket af, at man har en ægte Befjender for sig. En protestantisk Mission er paabegyndt blandt Indianerne paa disse Kanter, ved Siden af at Katholikerne allerede længe har drevet sin Propaganda der. De har en stor Skole der esteds, hvor omfr. 100 Indianerbørn undervises.

Ved at fortsætte vor Vandring videre opdage vi paa en Hoi, noget afvægs fra Veien, et Hus, der er noget afstikkende fra de andre. Det er stort og, som det synes, nylig optømt af Vind. Fader os lige ogsaa derind! Vi banke paa og Døren aabnes for os af en Gut, der tillader os at træde ind. Foruden ham b-finder en noksaar ærværdigt udseende Kone sig derinde. Men vi komme tilfjort ogsaa her. De forstaa Intet af, hvad vi sige til dem; men vi tage Leiligheden iagt til at se os lidt om. Værelset er stort og rummeligt, og mærkværdig net og rent holdt. Enkelte finere Møbler, saasom Bord og Kommoder ere stillede hjft og her, hvor de høve bedst. Paa Væggene hænge nogle Billeder, der, saavidt vi kan se, maa være katholske.

Efter al Sandsynlighed maa vi her have Katholiker for os; kanste det endog er en katholsk Skole eller Bolig for en Skolelærer eller Missionær; det skulde ikke undre os, men vi kan ingen Bested faa. Altsaa afsted igjen og videre fremad. For at styde bent tage vi en vildsom Bei bortover nogle Skrænter og Jordhøjninger; det er trist og øde, og vi ere ikke videre vel tilmode. Ingen møde vi, dog jo, der dukker op en Figur langt henne; det er uden Tvivl en af vore røde Benner; det bekræfter sig efter at vi ere komne ham paa nært Hold. Han har Gevær paa Skulderen og ser virkelig noget strækindjagende ud; da vi kun er i kort Afstand fra ham, tager han Geværet ned og standser. Det er dog vel ikke hans Hensigt at ville gjøre os noget ondt? Vi saa styde Hjertet op i Livet og gaa paa. Vi vide nok, hvor dan vi skulle høre os ad. Vi hilse ham saa venligt vi kunne, ligesom det skulde været en intim Ven — ganske som Indianerne før havde behandlet os — og se! det hjælper strax. Han sætter Geværet flux paa sit forrige Sted igjen, og hans Ansigt er lutter Solstin. Vi vente paa at høre det vanle Ord. Jo, det udebliver ikke. Men, fik han ikke sin kjære tobacco, vilde han blive sluforet og kanste endda mere fortrædelig paa de Hvide. — Nu ere vi komne ind paa en slagen Vandvei, men her maa nok ogsaa vore Beie stilles — med Tak til Alle for behageligt Samvær. B.

Sohelsten Peder Tordenskjold.

(Fortsættelse.)

I denne Mellemtid var den danske Flaade en Skueplads for store Fæstligheder; der blev holdt en høitidelig Guds-tjeneste ombord paa alle Skibene; Flag og Vimpler vaiede fra Raanoffer og Toppe, fra Stager og Vanter; paa hvert Skibsdæk blev lagt ti Tonder Godtol, som Matroserne selv stak an og drak, efter som deres Pyst tilfjævnede dem, Hædersmedailler bleve uddelte til alle Cheferne og Avancementer stede; Kongen, der paa den Tid var i Slesvig, var med sin Etab til Taffels hos Schout-bynachten, hvor utallige Skaaler bleve drukne under en vedholdende Styden med Kanonerne. Wessel havde faaet Løfte om Kommandoen over den af ham landjagede „Hvide Drn,“ et Bytte, med hvilket han vel kunde være tjent, da den erobrede Fregat forte 30 Kanoner og var et udmærket smukt og hurtigseilende Fartoi. Forend Kongens Ankomst havde han forladt Flaaden med sin Prijs for at lade den lægge under Reparation i Kjøbenhavn; den 12te Mai steg han iland ved Toldeboden under et stærkt Tillob af Folk, som ogsaa i de følgende Dage vedblev at strømme derud; thi tæt udenfor Bommen laa begge Fregatterne, pyntede med alle Flag og Vimpler; og paa „Den hvide Drn“ vaiede det svenske Flag under det danske. Wessel overbragte Gabels Rapport om Slaget, men da han ikke traf Kongen i Kjøbenhavn, skrev han ham et Brev til, der er et nyt Bevis paa Wessels inderlige Hengivenhed for Frederik den Fjerdes Person; det synes næsten, som om han glæder sig over Seiren, mest fordi Frederik den Fjerde havde vundet den. Slutningen af Brevet lyder saaledes: „Den almægtige

Gud velsigne min allernaadigste Konge med al selvbehagelig videre Seirvinding over sine Fiender; det beder den sin Gud om, der lever med Liv og Blod min allernaadigste Arveherres og Konges allerunderdanigste tro Tjener.”

Men det vundne Slag paa Kolbergerheide var blot forbudet paa den Overmagt, som Danmark i Aaret 1715 udviklede mod Sverig. Kongen stod i venstabeligt Forhold til Hannover og England, hvis Handel Sveriges Raperreglement standsede; han stod i Forbund med Sachsen, Rusland og Preussen; en allieret Armee, ved hvilken Kong Frederik selv var tilstede, erobrede i Sommeren Evenstommern; Kong Karl den Tolvte selv, der i Slutningen af det foregaaende Aar efter et voldsomt Ridt fra Tyrkiet igjennem Europa havde naaet sine tydfte Provindser, kunde uagtet alle Anstregelser, ikke bide den forbundne Armee Spidsen. Den danske Hovedflaade under Admiral Raben, som Wessel fulgte paa sin „Hvide Drn“, kom først i Søen i Midten af Juli Maaned, og leverede den svenske Admiral Sparre et blodigt Slag under Rügen, men uagtet den svenske Flaade blev saa ilde medtagen, at den maatte søge Havn i Karlskrona, var den danske, af Mangel paa Krudt og andre Fornødenheder, dog ikke istand til at forfølge den.

Wessel havde bestandig været med, hvor det gik bedst til; havde recognosseret Fienden Dag og Nat, slaaet til, hvor det gjordes nodigt og altid bragt de paalideligste Efterretninger til Flaget. I dette blodige Eoslag under Rügen, i en sex Timers Fægtning, forsvarede han med Pyst og Mod sin Post endog saa

lang Tid i Drlogsskibenes Linie, da han indtog „Evanens“ Plads, som havde maattet trække sig ud af Slaget af Man gel paa Krudt. Men det vilde være trættende for Ræseren den hele lange Sommer at seile med Wesfel paa „den hvide Drn,“ at udspeide, hvor Fienden er, hvormange Skibe og hvormange Ka noner han har, og derpaa atter opsoge den danske Flaade, dreie til agter om Flagsskibet „Elephanten“, og blive der „gaaende med smaa Seil“ indtil nærmere Ordre fra Admiralen. Wesfels Karakter vil vise sig i sin sædvanlige Frihed og Kraft i nogle enkelte Tildra gelser af denne Sommers Historie, som jeg derfor her vil anføre.

Natten efter den Dag, da det berømte blodige Søs lag var leveret ved Rügen, fik Wesfel Ordre fra Admiralen at holde sig mellem begge Flaaderne og iagttage Fiendens Bevægelser. Ved Midnatstid seilede han, begunstiget af Mørket, midt ind i den fiendtlige Flaade, men stødte af en Feiltagelse mod et fiendtligt Dr logsskib med saadan Voldsomhed, at han med sit Boudspryd tog dets Lanterne og Flagspil overbord. Derhos havde han Veilighed til at bemærke, at Drlogsmæn den, som var et svært Skib paa 64 Ka noner, havde alle sine underste Stykporte lukkede, hvoraf han med Grund sluttede, at det havde lidt saameget i Slaget, at dets Mandskab for en stor Del ikke var istand til at gjøre Tjeneste, og heri blev han end mere bekræftet ved den almin delig Forvirring, der var at mærke paa det fiendtlige Skib ved Sammenstødet. Omfider raabte den svenske Kaptein over til ham, „hvad Skib han gav sig ud for?“ Wesfel svarede paa Svensk, at det var den nybyggede Fregat „Velkomsten“, han førte, og erfarede til Gjengjæld, at han havde stød paa Drlogsskibet „Niel“, Kaptein Sofstjerna. Medens Skibene

saaledes tilsyneladende i den bedste For staaelse laa Side om Side, søgte Wesfel ved alle Forestillinger at bevæge sine Folk til at entre, men de vægrede sig haardnakket derfor, i den Formening, at deres Kaptein førte dem den visse Død imøde, og det var forgjæves, at Wesfel bad eller truede; Mandskabet blev ved sin Vagring. Imidlertid raabte atter den svenske Kaptein, „hvor Fregatten „Velkomsten“ nu kom fra?“ Det Svar, Wesfel gav herpaa, maa have forekom met Svenskeren noget mistænkeligt, thi han raabte paany til Wesfel, „at hvis han ikke lagde ham fra Siden, vilde han give ham det glatte Lag,“ hvortil Wes fel svarede: „at saa maatte han vente sig et igjen.“ Den næste Hilsen der kom fra Drlogsmanden, var en Salve af Mustetteri; thi i den Forvirring, der herskede ombord, har det sandsynligvis ikke været auligt at løsne Kanonerne; hvorimod Fregatten gav den sit hele Lag agter ind langslib. Drlogsskibet gjorde sit Bedste for at undløbe og satte Seil til alt hvad trække kunde; Wesfel satte efter det og søgte ved Tilraab at tirre sin Fiende til at holde Stand. Han raabte, „at det var en Skam for saadant et Skib at løbe for en Fregat o. s. v. Og da Afstanden mellem Skibene be standigt mere og mere forøgedes, tog Wesfel Raaberen tilhjælp og sendte gjennem den sit sidste Ord til den flugt ende Fiende: „at Kapteinen burde hedde Begelstjerne istedetfor Søstjerne, dersom han ikke holdt Stand.“ „Men alt dette,“ som han udtrykker i sin Indberetning til Admiralen, „med Mere, som var endel haardere, kunde ikke hjælpe.“

Man vil have seet, at Mandskabets Opsætsighed formodentlig ene var Aarsag til, at Wesfel ikke denne Gang med sin Fregat erobrede et Drlogsskib. Og endnu et Bidrag til Karakteristiken af

Flaadens Mandskab og navnlig „Den hvide Drn,” henholder omtrent til denne Tid.

Det var en Dag i en haard Kuling, at Wessel under Rykten af Riigen fik Die paa et Orlogsskib og en Fregat, hvorpaa han strax seilede ned imod dem for at undersøge, hvem de vare. Det største Skib heise de danske Flag, men da Wessel intet Flag viste, blev dette Signal strax igjen stroget. Da han saa dem paa Siden, tonede han danske Orlogsskib, men begge de fiendtlige Skibe, som de viste sig at være, gavedes deres Mersseil op og heise de svenske Flag. Wessel sloges med dem begge i flere Timer under en uafbrudt Kanonade og det i en saa ringe Afstand, at Musketterne bleve brugte, hvorved det var ham til stor Fordel, at den hule Sø med trebet Mersseils Kuling forbydte de fiendtlige svære Fartøier at aabne deres underste Kanonporte; desuden vidste han bestandig at holde sig i Lø af dem, og hver Gang de fiendtlige Skibe satte Seil til, løb han for dem. Efter to Timers Forløb maatte Svenskerne give tabt og tage Flugten; Wessel forfulgte dem, men havde den Ulykke, at hans Stormast blev truffen af en Kugle og gik overbord med sin hele Taffelag. Atter kom Fienden tilbage, og Wessels Folk begyndte at knurre; „dog ikke forsagt!” som han skriver til Admiralen; „slog paa dem igjen, det Bedste, jeg havde lært, saa de paany begyndte at retirere.” Men denne Gang blev ogsaa Taffelagen paa hans Fokkemast saa forstuet, at den for største Delen gik overbord; dog forfulgte han Fienden endnu en Stund for en Fok. I sin Rapport til Admiralen tilstod han, „at han skulde holdt sig fra dem, havde han vidst, at det var saadanne Krydsere,” men mener dog, „at havde han været saa lykkelig at

saa saa stor Avantage over dem med Master og Stænger som de over ham, skulde vist, næst Guds Hjælp, en af dem danset med.” I Slaget var Fienden bleven ilde tilredt, da Wessel den hele Tid skjød med Kankeflugter og Knipser, en morderisk Ladning, som i vor Tid er gaaet af Brug; men ogsaa „Den hvide Drn” havde otte Mand dræbt og elleve faarede, og havde faaet et svært Grundstød. Efter Slaget roste Wessel sine Folk og gav dem sit Flaatesjoder til Pris.

Da „Den hvide Drn” i halv synkefærdig Tilstand kom til Slaget, fik den Befaling at gaa til Kjøbenhavn for at repareres, og her var det at Wessels Matroser indgave Klage over ham, og vægrede sig for længer at fare med hans Fregat.

Det vil vel være Mange paafaldende, at Wessel med sit ægte Somandsvæsen ikke i den Grad har været Matrosernes Yndling, at et Ord af ham kunde bringe dem til at gøre hvad det skulde være, og man vil maaske let ledes paa den Tanke, at Wessel har været haard og uretfærdig mod sine Folk. Herimod synes dog at vidne dels den Begeistring, han til sine Tider forstod at indgyde Mandstabet, saa at det uden Betænkning fulgte ham i enhver Fare, dels den personlige Pengivenhed, som Enkelte bevislig havde for ham, og aldrig manglede det ham paa Frivillige, naar han søgte dem til et eller andet dristigt Tog. Derimod kan det gjerne indrømmes, at saaledes som man maa forestille sig Wessels Person, heftig, stærk, dristig og virksom, og saaledes som han viser sig i Alt, hvad der er fortalt om ham, er det ikke nogen urimelig Formodning, at der ombord paa „Den hvide Drn” vel oftere har vanket en „Lussing”, hvor Matrosen ombord paa de andre Skibe i Flaaden

var sluppen med en Frettesættelse. Men der herskede mellem Mandsskabet en almindelig Utilfredshed, som Generalcommissariatets slelte og egenlyttige Fremgangsmaade nødvendigvis maatte fremkalde. Matroserne havde ofte flere Aars Hyre tilgode, og naar omsider en Del blev udbetalt, modtog de deres Løn i flette Sedler, ved hvis Cours de tabte betydeligt; ingen Anstalt var truffen til de Syges eller Saaredes Forpleining; Rosten var slet og ofte aldeles bedævet; man har Exempel paa, at Trantønder uden videre ere benyttede til Ultonder for Flaaden. Utilfredsheden med denne Commissariatets Fremgangsmaade maatte da nødvendigvis ogsaa ytre sig mod hver enkelt Skibschef. Hertil kom, at Flaadens Mandsskab for en stor Del var presset og altsaa fra Begyndelsen af uvilligt til Tjenesten, og at mange ryggesløse Personer af Pyst til Prispengene og det omsværmende Liv havde ladet sig indrullere, ligesom det følger af Sagens Natur, at Søkrigen med sine toilesløse Kaperier svækker Mandsskabets Moralitet, idet den nedbryder den Agtelse for Andres Eiendom, der er Grundvolden for Lov og Ret, og ligesom opfordrer til paa en leetsindig Maade at sætte overstyr, hvad der i et Dieblis og ved en Slumpelykke er erhvervet. At endogsaa ombord og under selve Skandsen, dette Somændenes hellige Sted, slemme Uordener have gaaet isvang sees blandt Andet af en Indberetning fra Wessels til Admiralitetet, denne Sag vedkommende. Det hedder deri: „En Del ere to a tre Dage blevne fra Chaluppen, som de have været kammanderede iland med; Mange have seet, de have spilt Tærninger under Skandsen; forbudt det Tid efter anden, men hjalp ikke, saa der fulgte paa deres Spil, at en Matros stak Skipperen med sin Kniv i Brystet.“ Fremdeles, „at

Mandsskabet den 2den Oktbr.“ (Dagen efter hin sidst omtalte Bataille) „havde gjort sig saa godt som rebells med at forbyde, at Wessel ei skulde forseile paa Bugten af Fasmund, men holde Søen til Binden blev god.“ At Strengthed mod slikt et Mandsskab har været nødvendig, er let at indse, men at Wessels Strengthed ikke har overstredet Nødvighedens Grændse, er ligeledes tydeligt af denne Sags Udfald. Admiralitetet havde vistnok ikke staaet Wessel, dersom det ikke havde været nødt dertil. Han beder i sin Skrivelse til Admiralitetet „de høihyldende Herrer at lade Mandsskabet examinere, om Nogen af dem kan sige eller godtgjøre, at han det ganske Aar haver ladet nogen Mand sætte foran Masten eller med anden haardere Straf belægge, ihvorvel de kunde have det for tjent. Gæt! de lide Travail (: Anstrengelse) fremfor noget andet Skib eller Fregat, men det maa jeg og mine Officiere ligesaa vel som de. Beder derfor, de høie Herrer ville naadigst se en Ende derpaa; haver jeg forset mig udi Noget mod Artillerne, forlanger jeg aldeles ingen Forstaaelse i nogen Maade; haver jeg Ret, som jeg med Gud og min Samvittighed ved jeg haver, da at de maa nyde Straf, som ere Aarsag i saadanne Oprørigheder. Andre til Afsty.“

Mandsskabet vidste ingen anden anstændelig Grund at anføre for deres Klage, end at Kapteinen ikke blot havde tvunget dem til at slaas, men endog til at indlade sig med deres oien synlig overlegne Fiende, hvormod Wessel beviste, at han i Begyndelsen havde antaget sine Krydsere for danske Skibe, da de viste det danske Flag. Enden paa Sagen blev da den, at en Del af Mandsskabet fik Tamp paa Holmen.

Kong Karl den Tolvte havde siden sin Ankomst fra Tyrkiet opbudt alle sine

Kræfter for at forsvare Svenskpommern, men forgjæves. I Slutningen af Aaret 1715 søgte han endnu ved sin personlige Nærværelse og sine dristige Gjerninger at redde Stralsund, der belejredes af de Danske og deres Allierede, men det var tydeligt, at uagtet alle hans haardnakkede Anstrengelser, Byen ikke vilde kunne holde sig længe, og man formodede, at i det yderste Tilfælde vilde Kongen søge over Østersøen hjem til sit Rige. Da derfor den danske Flaade med Vinterens Begyndelse forlod Søen, fik Besættelsen „Hvide Ørn“ tilligemed nogle andre Fregatter Ordre til at holde Vagt ved Pommerns Kyst, dels for at afsløre Byen Tilforsel fra Søiden, dels for at forbyde ethvert Fartoi at løbe ud fra Stralsund. Vinteren begyndte imidlertid at blive haard med Drivis, Sne og Kulde, saa at ingen af de andre Fregatter, der skulde understøtte „Den hvide Ørn“, med Undtagelse af „Postillon“, kom paa sin Post. Væssel, der tilmed ifølge Commissariatets sædvanlige knappe Udvisning af Skibenes Fornødenheder

begyndte at lide Mangel paa Iys, Vand og Brænde, kunde altsaa ikke efter Placenen indeslutte Stralsund. Gjentagne Gange udbad han sig skriftlig af Admiralitetet Forstærkning af Skibe og Mandstab. Han lægger til. „En Del siger, jeg er ikke paa min Post; Gud give de Andre havde været med mig paa deres Post i disse fjorten Dage, det havde været godt for dem og for mig, og Kongens Tjeneste bedre oppårtet.“ Imidlertid saa han sig omsider nødt til at søge Kjøbenhavns Rhed, hvor han ankom den 24de December. Da Farsvandet saaledes var aabent, indskibede den svenske Konge sig i en liden Jagt fra Stralsund, undgik med Nød og neppe at blive skudt isant af de fiendtlige Batterier, og naaede den fjerde Juledag gjenrem Nodvind, Drivis og Kulde Kysten af sit Rige, hvor han nu atter befandt sig uden Penge og Hjælpe-midler, men med ligesaa ubøieligt et Sind, som om han havde staaet i Epidemien for en seirrig Armee.

(Mere).

Forfjællige Slags Notitjer.

Den bekjendte Forfatter Peter Christian Asbjørnsen er død den 6te Januar sidstleden i Christiania. Han var født 1812 og tog Examen Artium i 1833. Han studerede en Tid Botanik og Naturvidenskab, fornemmelig vel som Hjælpevidenskab til det medicinske Studium, som han begyndte paa, og udgav (1838—1848 „Naturhistorie for Ungdommen“, et smukt Verk i 6 Bind. Hvis vi ikke fejler, har han ogsaa (under Pseudonymet „Clemens Bonifacius“) udgivet en Kogebog, kaldet „Fornuftigt Madstiel.“ Men hvad der egentlig har

gjort ham berømt er hans fortrinlige Gjengivelse af norske Folkeeventyr. Han førte en mesterlig Pen, og hans Natur-skildringer, der findes her og der som Indledning til et eller andet Eventyr, hører i sit Slags til det Bedste, som den norske Literatur har at opvise, hvorfor flere Stykker deraf ogsaa er optagne i forskjellige Læsebøger. Fra 1856—58 opholdt han sig ved Akademiet i Tharand i Sachsen, hvor han studerede Forstvidensskaben (c: Læren om en ret Skovdrift), og han var efter sin Hjemkomst ansat i Statens Tjeneste som Forstmester.

— Den tydste keiserlige Regjering har „i den tydste Handels Interesse“ taget følgende Territorier paa Afrikas Kyster „under sin Beskyttelse“, nemlig: paa Slavekysten Territoriet Togo med Havnene Pome og Bageida, i Biafra Bugten Territorierne Bimbia med Den Nicol, Cameruns, Malimba ind til dets nordligste Del, Lile Batanga, Plantation og Griby, samt paa Afrikas Sydvestkyst Territoriet mellem Cap Frio og Dranjefloden med Undtagelse af Wal-fish Bay.

(Mgbl.)

— Washington Støtten har oftere været omtalt i „For Hjemmet“, saaledes f. Ex. i No. 1 Side 24, hvor vi efter Aviserne fortalte, at den nu var færdigbygget. Der vil dog endnu udtræves omtrent \$200,000.00 til at fuldføre de fornødne Forstjonnelsesarbejder paa Grunden omkring Støtten. Den har hidtil kostet \$1,187,710 00, hvoraf \$887,710.00 er bevilget af Kongressen. Historiske Monumenter er paa sin Maade en Faktor i den yngre Slægts Opdragelse og derfor ikke unyttige; men det kommer an paa, om man ikke burde have valgt en anden Plan end den at faa reist „det høieste Monument i Verden.“ Man kunde vistnok faaet et ædelere Monument med mindre Beskostning. Nu truer jo desuden Paris (Frankrig) med at reise en Støtte paa 1,000 Fod til sin Udstilling, som de tænker at holde i 1888. (Derfor ikke deres Kommuniste og Nihiliste imidlertid gjør Oprør og forstyrre Fredens Gjerninger).

— Det er et gammelt Ord, at „Pres-sen skal kontrollere Pressen.“ Dette finder man ogsaa for en Del praktiseres her i Amerika. Sjont der med Rette af Enkelte klages over den Vitroenhed og Mangel paa Kritik, hvorved en Mængde uøsterrettelige Smaanotiser tillades at løbe rundt i Landets Aviser, idet den

En kopierer den Anden. „The Christian at Work“ fortæller, at „Brooklyn Magazine“ aftrykker Cowpers bekyndte Digt: I am monarch of all I survey, lægger det i Munden paa Alexander Seltirk (den historiske Robinson Crusoe) og slutter af samme Digt, at Seltirk var en Digter „of no mean order.“ For en Tid siden skal der rundt i Aviserne have gaaet en Notits om en rørende Scene ved Præsident Jacksons Dødsbæng, hvorved fortælles, at den omringedes af hans Børn. Herimod anmærkes, at Præsident Jackson ikke havde nogen Børn. (Han var Præsident fra 1829—37 og døde i 1845).

— En vestlig Avis fortalte for ikke lang Tid siden, at Cæsar græd, fordi der ikke var Lande nok igjen at erobre; en anden Avis er dog istand til at tage vedkommende Ignorant i Stole og fortælle ham, at det var Alexander den Store, som saaledes fandt Verden for liden.

— Der er mange Mennesker, som har en overtroist Frygt for Tallet 13; især anser man det for farligt at sidde 13 tilbords og tager i paakommende Tilfælde særegne Forholdsregler for at undgaa dette Tal. Oprindelsen til denne Frygt er Tanken om, at Judas var den 13de ved det hellige Nadvermaalid. Man tror derfor, at hvis 13 sidder tilbords sammen, vil 1 af disse dø i Lobet af 1 Aar. En Kristen vil dog indse, at Menneskets Liv og Død er i Guds Haand, og at den, som Herren beslutter at kalde herfra, ikke undgaar det derved, at han indkalder en Forbigaaende for at faa 14 Personer om Bordet eller lader En vente for kun at faa 12; ei heller behøver Nogen at frygte for, at hans Liv svæver i ringeste Fare, fordi om han er den 13de tilbords; thi ikke en Spurv falder til Jorden uden den himmelske Faders Billig; „men og alle Eders Ho-

vedhaar ere talte." Men saa galt som det er at nære saadan overtroist Frygt, saa galt og galere er det at gaa saa at sige til den modsatte Yderlighed. Saaledes berettedes der for en Tid siden, vi tror fra New York, at 13 Mænd havde forenet sig til at holde et Midtægsselskab for at vise Verden, hvilke tapre Karle de var til at trodse den omtalte Fordom; de havde endog saa, saavidt erindres, 13 Retter Mad, 13 Slags Vin, o. s. v. En amerikansk Redaktor anmærker dertil meget rigtigt, at de sidst nævnte Omstændigheder synes vel dristige; (thi da den hele Tilstelning hviler paa den Idee, at Ingen af dem skal dø i Aarets Løb, saa burde de være mere

forsigtige med Antallet af Retterne og Glassterne).

— Udstillings- Foretagendet i New Orleans skal være i en Underbalance paa \$319,000.00.

— Patentfontorets Indtægter i forrige Aar angives til \$1,075,799.00 og Udgifterne til \$970,580.00. Det saakaldte Patentfond i Statskammeret udgjør nu \$2,781,695.00.

— I Norge har man haft Uleilighed af Navneligheden mellem Christiansand og Christiansund, som ved uendelig Strift let forvæksles. Marine- og Postdepartementet har derfor bestemt, at der paa Breve til Christiansand skal tilføies S og til Christiansund N.

Blandinger. — Ryt og Gammelt.

Gutten paa Uhrviejeren. Det hændte engang for lang Tid siden, at en Smaagut i en By i Holland eller Belgien en Dag gik op i et høit Kirke-taarn og trøb der ind gjennem en Luge for at tage et Julegerede. Men saa saldt han ned — dog ikke helt ned: thi en af de alenlange Visere paa Taarnuhret traf til at pege orad og stat sig saaledes gjennem hans Klæder, at den holdt ham fast der, indtil der kom Folk og befriede ham. Denne Gut skal siden være bleven en dygtig Prest og have virket med Belsignelse. Kan Nogen fortælle os hans Navn og give nogen videre Oplysning om, hvor han virkede, og naar han levede?

Opdagelsen af Chloroform. Dr. Waldie, der gav afdøde Sir James Simson det første Vin med Hensyn til Chloroformens Virkning, hvilket han

brugte med saa meget Held, var ikke, som man almindelig tror, bosat i Liverpool, men en Chemiker og Boghandler fra Linlithgow. En Dag havde han en Staal staaende i Butikken, da en Herre med sin lille Hund traadte ind. Staalet, der indeholdt Chloroform, var sat paa Gulvet indenfor Døren for at være af Veien. Ikke før var Hunden kommet ind, forend den gik hen og snusede til Staalets Indhold, hvilket bekom den mindre vel, thi den saldt oieblikkelig om paa Gulvet og laa som død. Efter en Times Forløb, medens dens Eier gik og jamrede sig over Tabet af sin Kæledægge, begyndte den at bevæge sig og gjenvandt gradvis sin Bevidsthed.

Chloroform blev opdaget af Soubrier 1831. Sammensætningen havde længe været kjendt i den praktiske Chemi. for end Virkningen deraf blev opdaget.

(For Ungd.)

De berømteste historiske Træer paa Jorden. — For det bekendte Humboldts Træ i Venezuela og det i den seneste Tid af Wallis (en Rejsende) opdagede Træ i Brasilien, er man nærvæd at lade gaa af Minde følgende berømte Træer, der engang have haft historisk Navnkundighed: Det ruminalste Figentræ, „under hvilket Roms Stiftere, Tvillingparret Romulus og Remus, bleve opvokset af en Ulvinde.“ Platanen i Lydien, der, for sit uhyre Omfangs Skyld, blev smykket med en Guldfjæde af Xerxes paa hans Tog til Grækenland. A h o r n-

træet i Lycien, 81 Fod i Omkreds. I Hulningen af dette Træ holdt Romeren Picinius Mucianus Taffel med 18 Folgesvende. Caligulas Træ, i hvis Top Caligula med 15 Personer holdt den berømte „Nedesmaus“. Det høieste Træ skal være en Ceder paa et Bjerg i Californien; nede ved Jorden indtager den en Omkreds af 92 Fod, og 14 Fod fra Jorden har den endnu et Omfang af 61 Fod; Høiden beløber sig til 385 Fod, Barkens Tykkelse er 14 Tommer, og Træets Alder angives til 2,520 Aar.

(Mgbl.)

G a a d e r.

No. 253. Logogrif. (Indsendt).

Et sammensat Ord; første Del 1. 2. 3.

Anden 4. 5. 6. 7.

5. 6. 2. 3

Man siger det ofte, naar man har seldt;

Nu tror jeg nok, at du ei gjætter galt.

1. 4. 5. 6 7.

Her ser du et Vegetoi for de Smaa,

Et Stod, og jeg løber, du kan mig ei naa.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

Mit Første og Andet tilsammentaget

I Udbus findes, i Mark og Skov;

De høre begge til samme Faget —

Det Høse og laa: De lure paa Rov.

J. C. A.

Enhver Abonnent paa „For Hjemmet“, som inden 31te Marts forstkommende indsender sin Kontingent (\$2.00) for 1885 (og samtidigt opgjør sin Restance, om han skylder Noget), faar sig tilsendt en af de Præmier, som er nævnt i No. 1 Side 30. Hvis Abonnenten ikke nævner, hvilken Præmie han foretrækker, vil No. 2 blive sendt. Pengene bør sendes paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse:

R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: I Skumringen. — Rejsendtryk og Skildringer fra det hel- lige Land. — De latinske Navne paa Søndagene mellem Paaste og Pinte. — Fra Lake Minnewakan, sædvanlig kaldt „Devil's Lake.“ — Søhelten Peder Tor- denskjold. — Forskjellige Slags Notitser. — Blandinger. — Nyt og Gamme- lt.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willetts & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.

Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blitvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.
Kobber- og Blitvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditor
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.
PHOTOGRAPH,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Samle Billeder kopieres.

Smaa-børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

Læs dette!

Af „For Hjemmet“ 27de Bind, som blandt meget Andet indeholder den udmærkede Fortælling „Pigen fra Norge“ af A. Munch, er et Hefte bestaaet for nær ind til Teksten, men det kan læses. Dette Bind (12 Hefter, over 350 Oktavsider) sendes derfor portofrit for 35 Cts. (ikke halv Pris.)

Adresse:

A. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, fristelig Fortælling af Eugenia v. Mitzlaff, 17 mindre Fortællinger, forskjellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter — 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Vonne- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Officet, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Oktavsider med Tielblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilken som helst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket). Ved et Bind forstaaes 12 Hefter.

Adresse:

R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

fælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Marts 1885.

} 5te Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 4.)

Smertesveien.

(Via dolorosa).

Fra Betsemane følge vi den vel kjendte Vei tilbage, der hvor Jesus vandrede saa ofte med sine Disciple, og hvor han i sit Livs sidste Nat blev ført bunden af sine Fiender. Vi gaa altsaa tilbage over Kedron og stige op den bratte Bakke til Stefansporten. Gjennem denne Port træde vi ind i Staden og befinde os i den lange berømte Gade, hvis Navn staar angivet paa Husvæggene: Via dolorosa d. e. Smertesveien. En stor Fordybning, som vi strax har paa venstre Haand betegnes af Traditionen som Betesda Dam. Derefter komme vi til en Solbaterkaserne, paa hvis Plads den af Herodes opbyggede pragtfulde Borg Antonia antagelig har ligget, og hvor Landskoddningen Pontius Pilatus har resideret. Her begynder den egentlige Smertesvei; herfra vandrede Frelseren sin sidste tunge Gang til Korsboden paa

Golgata. Det er forunderligt at følge ham her Skridt for Skridt paa hans Lidelsesvei! Hvert Skridt minder os saa levende om hans Kjærlighed, som var stærkere end Døden, minder os om, hvad han har gjort for vor Skyld. Jerusalem har ganske vist forandret Skikkelse siden hin Tid, men vi vil ikke lade os forstyrre deraf, men ganske ensfoldig følge den ærverdige gamle Tradition. Denne angiver 14 Stationer paa Smertesveien, og hver Station betegner et Mærkested under Jesu Vandring og staar anmærket paa Husvæggene. Om Gaden Udseende i Almindelighed skal jeg blot bemærke, at den som de fleste Bygader i Østerland er kroget og trang og enkelte Steder overbygget, saa at man vandrer i Galvmørke. Binduerne vende ind mod Gaardspladsen, saa at man fra Gaden ikke ser Andet end nøgne, falkede Bægge og flade Tage, som i Skraaningerne hæve sig terrasformigt over hin-

anden. Kun ganske saa og af Euro-
pæere opførte Huse danne herfra en Und-
tagelse.

Inde i den gamle Kaserne finde vi
første Station paa Smertesveien. Her
stod Jesus for Pilatus, medens Folket
udenfor raabte: Korsfæst, Korsfæst
ham! — Lige nedensfor Trappen, som
fra dette Hus fører ud paa Gaden,
træffe vi anden Station; her blev Kor-
set lagt paa Jesus. — Strax derefter
saa vi en stor, smuk Bygning paa høire
Haand; det er Zionsjostrenes Kloster,
hvorfra en Due hvælver sig over Gaden.
Buen kaldes Ecce-homo-Buen eller
Pilatus's Due, hvor denne, pegende
paa Jesus, skal have sagt til Folket:
Se hvilket Menneske! (Ecce homo!).
I Zionsjostrenes Kloster har man ved
Gravninger i Kjelderen fundet den gamle
Brolægning fra den romerske Tid. Ved
Hjælp af en ventligsindet Katholik fik jeg
Tilladelse til at stige derned. Nær ved
denne Brolægning har man fundet en
Trappe, som gaar dybt ned i Jorden
til en gammel Cisterne, som endnu altid
holder Vand, og fra Cisternen fører en
underjordist Vegang lige til Tempel-
pladsen. Denne himmelige Gang har
uden Tvivl spillet en vigtig Rolle under
Jerusalems Beleiring og Erobring af
Titus. Med Lys trængte vi frem et
Stykke gennem det tykke Mørke og ilte
saa atter op til den klare, lyse Dag.

Vi fortsætte nu vor Vandring gen-
nem Smertesveien, indtil den gjør en
skarp Vinkel til Venstre. Paa dette
Hjørne er tredje Station; her segnede
Jesus første Gang under Korsfæstets Byrde.
Lidt senere passerede vi en trang Side-
gade; her kom Jomfru Maria gaaende
og traf sin Søn; det er fjerde Station.
Vi mindes Modersmerten, Sværdet, som
maatte trænge sig igennem hendes Sjæl.
Gaden gjør derpaa en Voining til Høire,

og vi træffe femte Station. Frelseren
vilde her atter segne under Byrden men
støttede sig med Haanden mod Muren.
En Indfæktning i Stenen betegner det
Sted, hvor Haanden hvilede. Da en
Mand, Simon af Cyrene, just i dette
Dieblis kom gaaende forbi, toge Strids-
mændene fat paa ham og tvang ham til
at bære Korset. Denne Simon, som er
den første, der har båret Jesu Kors
efter ham, udslyttede senere fra Jerusa-
lem til Rom med sine Sønner Alexander
og Rufus. I Romerbrevet finde vi
hans Enke og Rufus boende der som
hoit agtede Lemmer af den første ro-
merske Menighed. 110 Skridt længere
frem træffe vi den sjette Station. En
Kvinde kom her gaaende, og dybt greben
ved Synet af Herrens Marterstikelse
tog hun sit Tørklæde og tørrede Svædet
af Frelserens Pande, men Frelserens
Billede fæstede sig i hendes Tørklæde.
Hun døde ikke længe efter i Troen. Det
er Sagnet om den hellige Veronika. Vi
mindes Kvindens frugtlose og virkekræf-
tige Kjærlighed til Frelseren. Ved Si-
den af flere skjønne, bibelske Kvindestik-
kelser er Veronika et Forbillede for vor
Tids Diaconisser, hvis beskedne, kjærlig-
hedsfulde Livsgjerning det jo er at tørre
Svædet af den Lidendes Pande.*)

Den syvende Station er ved den saa-
kaldte Domport, hvor Dommen over
Jesus stod opslaaet. Derefter passere
vi Johannerhospitaliets Dør, hvor saa
mange protestantiske Pilegrime har fun-
det et venligt og hjemligt Herberge, og
nogle Skridt længere frem naa vi den
ottende Station. Her vendte Jesus sig
til Kvinderne, som klagede og begræd
ham, med de Ord: „I Jerusalems
Dotre! græder ikke over mig, men græ-

*) Om Veronika-Sagnet er der en hel
Del at fortælle; vi skal senere komme til-
bage dertil. Red.

der over Eder selv og over Eders Børn!" Vi finde ikke her den virksomme, hjærve Kjærlighed som hos Veronika, men vi mindes den naturlige Medlidenheds ufrugtbare Taarer. Gaden høier nu atter til Vensire og vi træffe den niende Station, hvor Jesus endnu engang skal have segnet om. Vi har nu naaet den store mægtige Gravkirke, som omslutter de 5 sidste Stationer. Den tiende Station betegner Stedet, hvor Jesus blev aflædt; den ellefte, hvor han blev nagle- til Korset; den tolvte, hvor Korset blev opreist (Golgata); den trettende, hvor han blev taget ned af Korset, og den fjortende — Graven.

Vi træde ind i Gravkirken. Den er en aldgammel og mærkelig Bygning, dog er dens forskjellige Dele af forskjellige Alder. Saaledes er Kuppelen i dens nuværende Stikelse først fuldendt i 1868. Det Første, som falder os i Øinene er et Kapel, som er opført midt i Kirken lige under den mægtige Kuppel. Vi gaa ned og befinde os i et af 15 Kamper oplyst Rum, det saakaldte Engellapel. Her vises Stenen, som Engelen væltede fra Graven. Gjentagende en lav Dør komme vi ind i et mindre Rum, oplyst af 43 kostbare Kamper. Det er Kristi Grav. Overvældende af Jøselherens Magt synke vi ned paa Knæ i stille Tilbedelse. Der er saa forunderlig taust og stille derinde, enhver Mund er tillukket, kun lydløse Ørde stige op fra Hjertedybet; thi her lod engang Ørdet til de bærende Kvinder: „Hvi lede I efter den Levende blandt de Døde? Han er ikke her, han er opstanden; se, der er Stedet, hvor de lagde ham." Saa staa vi da her paa det Sted, som i snart 2 Aartusinder har været Maalet for fromme Pilgrimes moesfulde Vandring, for deres Kamp og Længsel. Det var dette Sted, som engang satte hele

Europa i Bevægelse og bevirkede de frygtelige Korstog, der kostede Millioner af Menneskeliv — et Udslag af Menneske- aandens Forvildelse. Resultatet viser det; thi Gravkirkens Nøgler er den Dag i Dag i de Vantroes Haand. Man glemte, at et blodbetyngt Folks Brode kastede Forbandelsens Skygger over Landet. I Modsatning til Korstogens Baabenbrag og Blodstrømme har i dette Aarhundrede Videnskaben og Kirken forenet sig til et nyt, aandeligt Erobrings- tog, og det er vor Tro, at Herren nu har ledet Mennesketankerne ind paa de Baner, der alene kan forberede og modne den Landets Frigjørelse, som maatte vil indtræde ved foreslaaende Omvæltninger i den tyrkist-arabiske Verden.

Vi forlade Graven, og vor Opmærksomhed drages hen til en anden Del af Kirken, hvor mange Mennesker gaa op og ned ad en Trappe. Vi stige op for nærmere at se til, og et forunderligt gri- bende Skuespil aabner sig her for os. Der staar en Mand med oprakte Hænder, en Anden ligger næsegrus paa Gulvet, nogle Kvinder ligge paa Knæ og slaa Korsets Teen for sig; i et Ansigt lyser jublende Glæde og Tak, et andet Ansigt har et smerteligt, næsten angstfuldt Udtryk. De synes Alle at glemme sine Omgivelser, enhver har nok med sig selv. Et opreist Kors med den døende Frelseres Billede viser os, at vi staa paa Golgata. Paa begge Sider af Frelseren hænge begge Røverne, og bag Korset sees en Sprefte i Klippen. Traditionen siger, at den fremkom, da Klipperne revnede ved Jesu Død. Og hvorfra er alle disse Mennesker komne sammen her. Deres Klædedragt og Ansigtstræk viser os, at de tilhøre forskellige Folkeslag, og at de har samlet sig her fra alle Jordens Egne for at bære Knæ ved Korsets Fod. Der er vistnok Afstilligt i dette Billede:

som ikke kan tiltale en lutherist Kristen, men Indtrykket er dog overvældende. Mit Die fyldtes med Taarer, saa alle disse brogede Stikfæls blev dunkle for mig, men frem for Sjælens Die steg Billedet af den store Skare af alle Folkeslag, Slægter og Tungemaal, som i Aanden samler sig for at boie Knæ ved Korsfæts Fod, og som engang skal samles for Thronen og for Lammet.

Vi er komne Smertesveien tilende. Da jeg 6—7 Uger senere vandrede i en Udkant af Rom, stodte jeg paa en Efterligning af *via dolorosa*, og saadanne Efterligninger skal ikke være sjældne i katholske Byer.

Gravens og Golgatas Beliggenhed har, som bekendt, været draget i Tvivl. Jeg kunde ikke finde nogen tilstrækkelig Grund for disse Tvivl, og jeg tror, at fremtidige Undersøgelser og Udgravninger igjen vil bortrydde Tvivlene.

Jodernes Grædeplads.

„Bort Hjertes Glæde holdt op; vor Dands er vendt til Sorg. Bort Hoveds Krone er affalden; ve os nu! thi vi have spydet.“ (Jer. Begr. 5, 15—16). Midt i en Redbrydelsens og Odelæggelsens Tid stiger denne Profetens gribende Klagesang op mellem Jerusalems rygende Ruiner. Modsatningen mellem den gamle Pagts lysende Forjættelser og den Elendighed, som udbreder sig for Profetens Die, kaster Dunkelhed og Smerte ned i Dybet af hans Sjæl. Paa Bunden af Profetens Klage ligger det dæmrende Haab for Israels Opreisning. Jerusalem reiste sig af sit Fald, og Herrens Herlighed lyste atter over Zion. Men de Begivenheder, som dengang pressede Klageraabet frem, var kun et Forbud om de Smertes, som skulde komme over Folk og Land, naar

Syndemaalet blev fuldt — naar Profetens Blod thyngede paa det ulukkelige Folk. I de sidste 1800 Aar har Profetens Klagesang tonet igjen med den fulde Virkeligheds hele gribende Magt. Den gamle Pagts Folk er adspredt til Jorderigs Ender, dets Hoveds Krone er affalden, og Forjættelsernes Land sukker i Smerte under Forbandelsens Dom. Men Joden glemmer ikke Jerusalem. Midt under Adspredelsen sukker Israel ligesom engang ved Babels Floder:

„Nei glemmer Jerusalem! glemmer jeg dig, Min visnede Høre mig glemme!“

En liden Rest bor endnu i Fædrenes Land. Man anslaar Antallet af Joder i Palæstina til omtrent 20,000, hvoraf ca. 8000 i Jerusalem. Desuden finder man der tilreisende Joder fra alle Verdens Lande.

Syd Vest for Tempelpladsen paa Moria ligger en ældgammel, vældig Mur, som paa denne Kant har begrændset Tempelpladsens hellige Grund. Udenfor Muren udbreder sig nu det elendige Jodekvarter, og ved Murens Fod ligger den bekendte Jodernes Grædeplads. Pladsen strækker sig 70—80 Skridt langs Muren, hvis Høide her er 50—60 Fod. 9 Lag af gamle, mægtige Kvaderstene danne Murens nedre Del, og derovenpaa hæver sig et nyere, mere brostfældigt Murværk af mindre Stene. Hver Dag kan man paa dette Sted finde Joder, som bede, men hver Fredag Eftermiddag fra Kloften 4 til Solnedgang samler Folket sig i Mængde, Mænd og Kvinder, Store og Små, og her opføres et af de mest gribende Skuespil, som Menneskeslægten Historie kjender — et Folk, som græder over sin tabte Herlighed. Det er Profetens Klagesang, som klinger igjen. Og ikke mindst mærkeligt er dette Skuespil derved, at det nu har gjentaget sig i tusinde Aar.

Det omtales første Gang i Aaret 1173, men som en da bestaaende gammel Skik.

Naar jeg saa disse Mænd bedende helde Panden mod Muren, naar jeg saa Kvinderne lysse og klappe en efter en af de gamle Stene under Von og Taarer, da var det ikke mulig andet end at græde med og bede for Israels Nød. Al, om det arme Folk kunde lære at græde over sin største Synd, da vilde og deres Trængselsdage være talte. — Naar Folket har samlet sig, kommer en Rabbiner, som med syngende Stemme læser for Folket, og Folket svarer i Kor. Jeg skal giengive et Par af disse Vexelsange, ihvorvel de maaske tør være enkelte af Læserne bekendte. Forsangeren synger i ensformig Klage tone: Formedeltst Pa-ladset, som ligger øde, og Folket svarer: Saa sidde vi ensom og græde. Forsangeren fortsætter: Formedeltst Templet, som er forstyrret — formedeltst Murene, som er nedbrudte — formedeltst vor Herlighed, som er borte — formedeltst vore store Mænd, som er lagte i Jorden — formedeltst de dyrebare Stene, som er forbrændte — formedeltst Presterne, som har snublet — formedeltst vore Konger som har foragtet ham, og Folket svarer for hvert enkelt Led: Saa sidde vi ensom og græde. Derpaa gaar der en Mumlén af Von og Klage over hele Forsamlingen.

Forsangeren opløfter atter Røsten:

Vi bede dig, forbarm dig over Zion!

Folket svarer: Samle Jerusalems Børn!

Forsangeren: Skynd dig, Skynd dig, Zions Frelser!

Folket: Tal til Jerusalems Hjerter!

Fors.: Gid Skjønhed og Herlighed omgive Zion!

Folket: Al, vend dig naadig til Jerusalem!

Fors.: Maatte snart Kongeriget aabenbares over Zion!

Folket: Trøst den, som sørger over Jerusalem!

Fors.: Maatte Fred og Glæde vende tilbage til Zion!

Folket: Og Kvisten spire op i Jerusalem!

Herrens Svar paa disse Nodraab er det fra Kirken udgaaende Kjærlighedsarbejde blandt Israels Folk, og de mange herlige Forjættelser lægge sig her væmende om vore Hjerter og sænke Taalmodighed i vort Arbejde. Det hellige Land er ganske vist den vanskeligste Missionsmark i Verden, og sandsynligt er det, at det tyrkiske Regimente maa brydes, før Dagen kan gry over dette Land. Den jerusalemittiske Jøde er fanatisk som de skriftkloge og Farisæerne i Herrens Dage, og end mere uimodtagelig for det glade Budskab end hans Brodre i Udspredelsen. De hade ligesaa vel den vantro Reformjøde som den Kristne med et glødende Had. Den unge omvendte Israelit Meyersohn, som begyndte sin Missionsvirksomhed der just under mit Ophold i Jerusalem, har senere været ganske nær ved at blive stenet af sit eget Stamfolk, men slap deraf med nogle Strammer.

Jødefolket er Jordens mærkeligste Folk, og Jødespørgsmaalet, som atter er oppe i vor Tid, er ligesaa gammelt som Verdenshistorien; ved hine sjelebrængende Ord: „Hans Blod komme over os og over vore Børn,“ traadte Jødespørgsmaalet i en ny Stilling og kan ikke med nogen som helst borgerlig Lov eller Foranstaltning finde sin fulde Løsning. Dette sker først gennem den kristelige Kjærligheds stille, taalmodige Arbejde, naar Guds Domme er gaaede tilende. Saa dæmmer da ogsaa over

dette grædende og klagende Folk et stort og straalende Haab: Naar Hedningernes Fylde er gaaet ind, da skal det ganste Israels frelses (Rom. 11, 26).

En Vandring rundt Jerusalems Mure.

En Tur omkring Jerusalems Mure tør maasse være den mærkeligste Spadsergang i Verden. Skjønt vi vistnok paa en saadan Vandring befinde os i en ganste eiendommelig Natur, saa findes der dog nu ikke mere nogen Naturskønhed, der kan opvække hynderlig Interesse. Derimod ligger der en overordentlig gribende Magt i de utallige historiske Minder, som her træde os imøde ved hvert Skridt. Snart er det Minder, som høre til de skønneste i Menneskeslægstens Historie, snart er det Begivenheder fulde af Rædsler og Blodstrømme, der træde frem for vort indre Syn. Aartusinders lange Tog ruller os forbi med sine Modsetninger og Omvekslinger af menneskelig Storhed og Elendighed, Skønhed og Nedværdigelse, Magt og Afmagt, og altid stærkere blive Billedsbilledene fra Ruiner, Grus og Stene om Guds Domme over hans Folk.

De nuværende Mure er omtrent 12.000 Fod i Omfæng, og bleve dels opførte fra nyt, dels restaurerede for halv fjerde Aarhundrede siden.

5 Porte føre ind i Staden; desuden findes 2 nu tilslukkede Porte.

Vi begynde vor Vandring fra den nordlige Port, Damaskusporten, og dreie til Høire, stedsse til Høire, indtil vi naa tilbage til vort Udgangspunkt.

Damaskusporten er den smukkeste af Jerusalems nu brugelige Porte. Med sine Søiler og Spidsbuer, Taarne og Tinder er den et smukt Mindesmærke

om Bygningskunsten i det sextende Aarhundrede. Sit Navn har den af, at her er Udgangspunktet for den store Karavane til Damaskus. I nordvestlig Retning herfra ligge de berømte Klippegrave, som man har kaldet Kongernes og Dommernes Grave. Ligeledes søge vi i nordvestlig Retning Veien til Emaus.

— Vi boie nu altsaa til Høire langs Muren, over svære Grushobe. Efter at have vandret 150 Skridt bemærkte vi et Hul, som fører ind under Muren ned i Jorden. Vi stige ned og forbauses ved at træde ind i en vældig Hule, som er over 600 Fod bred og strækker sig indtil 750 Fod hen under Staden, der hviler paa Hulens Loft. Talrige raa Klippesøiler bære Loftet og forvandle Hulen til en liden Labyrint. Ledsaaget af en paalidelig Fører og forsynet med Faller trænge vi ind til Hulens Bund, hvor tydelige Spor sees af fordums Virksomhed. Vi befinde os nemlig i et ældgammelt Stenbrud, hvorfra Jerusalems Mure, Templer og Paladser har hentet Material. Mærkelig nok har denne Hule gennem Aarhundreder ligget ukendt og forglemt, indtil man i 1852 ved et Tilfælde fandt Nedgangen; senere har Hulen baaret det besynderlige Navn Bomuldsgrotten. Vi træde ud igjen i den klare Dag og fortsatte vor Vej langs den nordlige Mur. Vi passere nu Jeremiasgrotten paa venstre Haand. Traditionen siger, at Profeten her sang sine Klagesange, hvoraf Hulen har faaet sit Navn. Den er forøvrigt vistnok ligesom Bomuldsgrotten et gammelt Stenbrud.

Vor Vej fører os nu forbi den tilmurede Herodesport, og derefter dreie vi om Murens nordøstlige Hjørne ind i Kedrons eller, som den ogsaa kaldes, Josafats Dal. Langs den østlige Mur følge vi nu Randen af denne Dal; paa

den anden Side af Dalen hæver sig Oliebjerget. Mellem en Mængde mohamedanske Grave komme vi til Stefansporten, hvor en senere Tradition har henlagt Stefans's Martyrdød. Herfra gaar den vel bekendte bratte Bakke ned til Broen over Kedron, og hist nede ligger Gethsemane, altid saa forunderlig tiltrækkende; atter og atter søger Diet den lille Plet med sine gribende frelseshistoriske Minder. Fra Stefansporten følge vi Muren, som her begrænses den gamle Tempelplads paa Moria Bjerg. Murens Fod ligger begravet i nedstyrede Grusmasser af lige indtil 36 Fods Dybde. Ja saa umaadelige er disse Grusmasser, at Kedrons Elveleie er bleven forstødt omtrent 28 Fod mod Øst, og man maa grave over 30 Fod dybt for at finde den gamle Dalbund. I fordums Dage har altsaa Moria faaldt meget steilere af fra Muren ned til Kedron end nu i vore Dage, da Gruset danner en Slags bred Bei langs Muren.

Vi naa den „gyldne Port“. Traditionen har vilkaarlig knyttet Begivenheden i Ap. Gj. 3 til denne Port, deraf Navnet. Den skønne Byggestil peger paa en hoi Alder. Den omtales første Gang Aar 570; Araberne lukkede den i 640. Af Korsfarerne blev den en kort Tid aabnet, men tilsmuredes saa atter af Araberne paa Grund af et Sagn, som siger, at en kristen Grobrer engang paa en Fredag stal holde sit Indtog her i Jerusalem. Kunde vi træde ind gennem den gyldne Port, vilde vi komme ind paa den store Tempelplads, som nu kun er tilgængelig indenfra Byen.

Tempelpladsen er dannet ved uhyre Underbygninger rundt Toppen af Moria, og Bjergets nogle Spidse vises endnu omtrent midt paa Pladsen men overhvalvet af et herligt ottekantet Bygwerk med en mægtig Kuppel, kaldet Kuppelen over Sakra. Denne Klippespids er et af de mærkeligste Punkter i Verden. Traditionen siger, at her ofrede Abraham og Melchisedek, her vilde Abraham ofre Isak, her fik derfor ogsaa Pagts-Arken sin Plads i det Allerhelligste af Salomos herlige Tempel, og her reiste sig ogsaa det andet Tempel, hvor Herren blev fremstillet som Barn, hvor han sad som tolvaarig Gut, og hvor han gik ud og ind som Mand. Her hang hint Forhæng, som revnede fra det Øverste til det Nederste ved Jesu Død; 37 Aar senere var der efter Herrens Ord ikke Sten paa Sten tilbage af den herlige Bygning. Mahomedanerne anse Klippen for Verdens Midtpunkt, og de paa staa, at Mohamed herfra for til Himlen; Klippen vilde da følge ham i Farten men blev holdt tilbage af Engelen Gabriel; derfor har den senere, sigende, været i Luften uden noget Støttepunkt; „under Stenen er Sjælenes Brønd med Nedgang til Helvede.“

Fra den gyldne Port nærme vi os til Murens Sydøst-Hjørne, hvor Kedrons Dal er allertrængst og snarest maa kaldes en Klost. Paa den anden Side af Dalen gaar Beien udover til Betania, og lige nedensfor os nær Elveleiet ligge de smukke Mindesmærker, som man har kaldet Absalons Grav, Jacobs og Sarias's Grave. (Forts.)

3 Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Fortættelse.)

Manden nikkede kort, tog Pungen og opfordrede ham ved en indbydende Bevægelse til at tage Plads ved sin Side. Konrad fulgte Indbydelsen. Det varede nogen Tid, førend den Gamle oplod sin Mund; han saa taus og vranten ud. Endelig mumlede han med et skjævt Sideligt til Konrad, der forventningsfuld fæstede sine blaa, trohjertige Øine paa ham:

„Til Hamburg? — skal vel bli en Vandrotte? — Du kan bo hos mig! — Hyrebas Thomas Møller paa Raien! — gaa med mig strax, — ellers faa de Andre dig i sine Klør!

Konrad havde en Følelse af, at der indeni dette raa Skæl laa en god Kjerne og fattede Tillid til ham. Det stakkels unge Menneſtes Hjerte laa paa hans Tunge, den Gamle behøvede kun en og anden Gang at henkaste nogle korte Spørgsmaal for snart at faa høre hele hans Livshistorie og ensomme og forladte Stilling.

Konrads Meddelelser fremkaldte dog intet ydre Tegn paa Deltagelse, men i sit stille Sind tænkte han: „den Gut maa vi dog tage os en Smule af, det er En for min Gamle!“

Ja, Hyrebas Thomas Møller var ikke værst, men hans gamle Hustru var dog meget bedre. Sofolkene kaldte hende: „vor Pleiemoder“ — eller „Tykke Lina“. — Flere hundrede Matroser gif daglig ud og ind i Thomas Møllers gamle, lave Hus paa Raien. Den tykke Husmoder kjendte dem alle ved Navn, og hun forstod godt at tagere dem, — at stille de Gode fra de Glette; hendes Blif var i denne Henseende ubedrageligt. Hun

kaldte dem alle sine Born, sine Gutter, og øvede moderlig Autoritet over dem, tog dem ganske alvorligt i Skole, naar det gjordes fornødent, og havde i sine yngre Aar, da hun var et meget kraftigt og resolut Fruentimmer, sat mangen en Jypling, naar han ikke vilde opføre sig godt, fra Gæstestuen ud paa Gaden. Men forresten var hun med stor Godmodighed rede til at staa Alle bi med Raad og Daad og var ingenlunde overdreven streng, kun, — som hun sagde: „Alt med Maade Gutter! alt med Maade!“

Da hendes Mand efter Banetogets Ankomst om Aftenen kom ind til hende med Konrad, var Gæstestuen temmelig tom og Tykke Lina reiste sig bag Skjænbordet i hele sin anseelige Fredde, hendes tredobbelte Hage lagde sig i de skønneste Folder og med et venligt Smil om de tykke Læber, raabte hun den Indtrædende imode:

„Nu, hvad bringer du mig der for en net liden Fyr? ham skal jeg vel sætte paa Vandet.“

Den tykke Kone sølte en i Sandhed moderlig Omhed og Deltagelse for enhver Ungdom, der første Gang skulde ud paa det brusenende Hav med en Skibsplante under sine Fødder, og naar de havde et smukt, friskt Ansigt og et tiltrækkende Væsen, da sørgede hun for dem, som om de havde været hendes eget Kjød og Blod. Det laa slig i hendes Natur; og siden hendes eneste Son, hendes Jakob, — til hvem der naturligvis ikke fandtes Magen, — paa sin første Rejse var kaldt overbord og aldrig mere kom tilbage, — havde hun overført sine

moderlige Jølelser og al sin Omfarg paa alle dem, der første Gang skulde gaa tilfods.

Da vor Konrad nu stod for hende og med sine gode, trostydige Dine saa hende aabent ind i Ansigtet og kraftigt rystede hendes tykke, fremraakte Haand, da straaede et af hendes solrigeste Smil ham imøde, og det varede ikke længe, førend de sad fortrolige ved Siden af hinanden paa Benken. Konrad maatte løse sin Byldt op, og Mor Lina undersøgte hver Stjorte, hver Strømpe med Kjendermine, og da til Slut det lille Kystestamente kom for Dagen, tog og dreiede hun det paa alle Kanter, nikkede eftertænksomt, men sagde Intet. Hun læste aldrig selv i denne Bog, men hun havde gjort den Erfaring, at de unge Mennesker, der bragte den med i sin Byldt eller Kuffert i Umindelighed havde stikkelige Forældre.

Det var vist et Stykke af den Guds Betsignelse, der var nedbedet over ham, at Konrad var kommen til denne Kone, thi fra deres første Møde holdt hun altid sine gode, tykke Hænder over ham, og saa ofte han siden kom fra Rejsen viste han, hvor han skulde ty hen for altid at blive venlig modtaget.

Konrad havde nu i tre Dage havt sit Kvarter hos Hyrebås Thomas Møller paa Kaien, og den tykke Husmoder havde i alle Henseender taget sig moderligt af ham, ikke blot forsynet ham med Mad og Drikke til Dverslod, men hun havde søgt frem et og andet godt Klædningsstykke, der passede for en Somand, hvilket i ikke ringe Grad forøgede Størrelsen og Værdien af hans Byldt.

Da Konrad, strax efter at Tykke Lina havde bredt sine bestyttende Vinger over ham, fortalte hende hele sin sørgelige Historie, rullede Taarerne ned over hendes Kinder, og det var ikke disse sæd-

vanlige, uvirksomme Medlidenhedens og Morskens Taarer, der saa ofte udgihdes især af tykke Fruentimmer, men i hendes Hjerte hedte det: Gutten maa have sin Fader, og Faderen sin Søn igjen! — og det er vist allermost nødvendigt for Faderen. Men hvorledes skal man bære sig ad for at naa dette Maal! — Gid til Hamburg strømmer Alt, hvad der i Hjemmet ikke finder nødtorftigt Underhold, — tænkte Mor Lina videre, og her i dette berømte Vertshus kommer ogsaa mangeslags Folk ud og ind! Da hendes Tankegang var naaet saa langt, raabte hun pludselig:

„Sig mig engang, hvordan ser din Fader ud? kan du nogenlunde erindre det?“

Da tog Konrad ud af sin inderste Brystkomme en gammel Brevvæste og trak ud fra et Rum deri et velforvaret lille, slet udført Fotografi, som han havde arvet efter sin Moder, der afbildede begge Forældrene som Brudfolk.

Mor Lina hentede sine Briller, tørrede Glasfene omhyggelig af, traadte tæt hen til Vinduet og betragtede Billedet længe. Da hun gav Konrad det tilbage, sagde hun:

„Din Far synes at være en kraftig og dygtig Mand, han har et Ansigt, som man ikke let glemmer, naar man engang har set det. Men du ligner ham ikke, du ligner din Moder!“

Den tredie Dag efter Konrads Ankomst til Hamburg gik det Skib under Seil, paa hvilket Thomas Møller havde stoffet ham Hyre. Det var en slankbygget Brig, der for det Første var bestemt til England.

Med en frisk Brise og efter Somandsmaner ledsaget af mange gode Ønsker, gik vor unge Ven fuld af Haab og Mod ned ad Elben. Over hans Hoved svævede Guds Betsignelse og det Ord:

„Jeg vil ikke forlade Eder faderløse, jeg kommer til Eder!“

Femte Kapitel.

Et formørket Menneſtehjerte.

Efter Menneſtenes Mening ubegribeligt eller ubeldigt, men efter Guds Naad velbehageligt, var det virkelig gaaet ſaaledes til, at den løsladte Straffange Wolf Hartman, Dagen før hans Søn var ſlaaet ind paa den ſelvsamme Vej, var gaaet med det ſamme Vanetog og ligeledes ſad paa ſin Bylt i et affides, dunkelt Hjørne af en Fjerdeklasſevogn mørkt ſtirrende hen for ſig.

De ti Aar i Fugthuſet var ikke gledne ſporløſt hen over Mandens Hoved, men hvad havde de gjort ham til?

Den vilde Trods i Hævntankerne var veget fra ham, den trofaſte Kjærligheds Stemme, der havde talt til ham gjennem Huſtruens Mund, — Blikket ud af hans Barns Die var bleven en Magt over ham.

Han havde vel kjæmpet mod denne Magt, — han vilde ikke boie ſig under den, — da Inſpektoren igjen ſenere talte med ham, havde det været hans trodſige Hjertes ſidſte Opbrufen, der udtalte ſig i vild Haanlatter. — Da kunde han ikke mere. Ligefom En, hvem den Feberglød, der gjorde ham ſaa rafende og uanturlig ſtærk, har forladt, derpaa falder ſammen og ligger mat til Døden, — ſaaledes var det gaaet Wolf Hartman.

Hans arme Sjæl havde tabt ſin Spændkraft. Tænkte han paa Fjergangenheden var det med dybe Sukke, — men hvad kunde vel forandres af alt dette? denne Fjergangenhed ſtod der jo uomſtødelig faſt; vilde undertiden en indre Stemme blive lydelig og foreſnakke ham, at han dog egentlig var uſtyldig, — at han hvoſken var en Typ

eller Morder, ſaa ſvarede en anden Stemme i Dybet af hans Hjerte, at det var ganſte det Samme, om en anden Haand havde ført det dræbende Stød, thi derſom Kniven havde været i hans Haand, vilde han i det Dieblit ogſaa have brugt den og ſtødt til; og havde det Næveſlag, ſom han bibragte Menneſtet, truffet ham i Findingen, vilde det ogſaa have medført Døden!

Alt, og tænkte han paa ſit tidligere Liv i gyllden Frihed og lykkelig Kjærlighed med Huſtru og Barn — o, han turde ikke tænke derpaa, han ſølte, at Tanken derom kunde gjøre ham aſtundig!

Og hans Fremtid! — ſort, indhyllet i lutter mørk Haabløſhed laa det foran ham! Under Miſtanke, Miſtillid og Foragt maatte han tilbringe ſit Liv. De Andre ſang ſig imellem:

„Men ſtille, han ſtille, vor Tid den gaar!“

Men for ham var dette ingen Troſt. — Vende tilbage til Huſtru og Barn? — aldrig! hans Stam vilde jo ogſaa trykke Brændemærket paa dem. — Tage dem med ſig til fremmede Lande? — at, vilde han ikke ogſaa i deres Dine læſe en hemmelig Aſky, en uovervindelig Modbydelighed, — vilde denne Søn ikke ſlynge den Bebreiſe i hans Anſigt, at han ikke med Tre kunde bære ſin Faders Navn! O frygtelige Tanke!

Derfor kunde han heller aldrig overvinde ſig til at ſkrive til Huſtru og Barn. Han havde atter og atter ſøgt det, men Pennen ſaldt ud af hans Haand, han kunde ikke finde Ord.

Kriſtendommens Troſt, Guds Ords tiltale manglede ham ikke, — men han gav dem ikke Rum, hans Hjerte var ſom et Stykke vaadt Knuſt, den evige Kjærligheds Funter antændte det ikke. Han hørte rolig paa Alt uden Modſigelse, men hans arme Sjæl laa endnu

i Van med sønderbrudte Binger, lammiet og — død, — han kunde ikke modtage den lægende Kalk, og med Taffigelse prise Herrens Navn.

Saaledes var et Aar efter andet hendirundet, og ethvert havde med skarp Grifsel draget sine dybe Linier i hans Ansigt, man kunde ikke uden Medlidenhed se denne gjennemsurede Pande, disse trætte, mørke, mod Jorden nedslagne Øine. Det sorte Haar var blevet graat, det trodsigt opfaste Hoved laa nu dybt nedsinket paa Brystet. Han havde ofte undret sig over, at denne fortærende Hjertesorg ikke formaaede at afsgaae og sønderrive hans elendige Livsstraad, — han mente at han vilde hilse en saadan Befrielsesdag med Jubel. Men hans Livs- og Vægelskraft var ubrudt, — Mønstrene i hans Arme var endnu som Staal, og han havde endnu aldrig erfaret, hvad det er at være syg.

Og da nu endelig Straffe- og Fængselstiden var tilende, — da Lænkerne blev tagne af ham, — da Jernborene og Portene aabnede sig for ham, da han igjen var en fri Mand, — sin egen Herre, der kunde gøre og lade, hvad han vilde! — o, da hævede viftnok hans brede Bryst sig, det udspændte sig med et langt, dybt Aandedrag, — han drak jo Friheds- og ikke Tugtusluft, — men snart sank hans Hoved atter ned paa Brystet, og med slæbende Skridt gik han sin ensomme Vej. — Med de andre løsladte Fanger vilde han intet Samkvem have, og heller ikke de med ham.

Tanken paa Hustru og Barn gik viftnok nu som et Lyn gjennem hans Sind, — men af, han havde jo modtaget Budskabet om Hustruens død, — og Gutten? — ja, hvor skulde han vel søge ham? — Nu, bort med disse Tanker! han vilde gaa sin Vej alene, — ganske alene, intet Menneſte skulde erfare, hvor han var

draget hen, han vilde bort, — langt bort — henover til den nye Verden, saa at det brede, dybe Hav laa mellem ham og Fortiden. Men hvorledes skulde han komme bort? — nogle rede Penge havde han vel erhvervet sig ved Friarbejde, men de var ikke tilstrækkelige til at bringe ham over til Amerika. Han vilde da for det Første til Hamburg og tage Arbejde som Lastdrager, indtil han havde tjent Penge nok til at betale Overfarten, eller maatte det kunde lykkes ham at faa Tjeneste paa et Udvandrerſkib.

Og saaledes blev det. Paa en af de Dampere, der skulde afgaa næste Dag, manglede en Fyrbøder, — man var i stor Forlegenhed — den løsladte Tugthusfange vilde man meget nødig og kun med Skuldertræk antage, — men man ansatte ham dog. Den stakkels Mand var i stor Vængstelse, førend Sagen blev afgjort. Pulsſlagene stod stille, og han kunde neppe drage Aande, indtil han fik den endelige Afgjørelse.

Uf Naade og Barmhertighed var han da bleven Oppvarmer af en Dampſkibskjedel! — Der, dybt nede i det mørke, kvalme, fedtoſende Skibsrøm, ſværtet af Sød og Røg, af den glødende Jld Nat og Dag badet i Sved, — en glimrende Rod! Men endogſaa dette? — kun af Naade og Barmhertighed! — Da ſkar de hvide Tænder ſig endnu engang ſammen, og Haanden knyttede ſig i Lommen; men Opbruſningen gik ſnart igjen over til ſlov Rigegehlidighed.

„Hvad gjør det vel!“ mumlede han, „kun bort! — alt Andet er det ſamme! — — —“

Der stod han da nu ſoran den røde Glød under den kjæmpemaſſige Dampkjedel. Himmellyſet fra oven trængte ikke ned i Skibsrømmets dunkle Dyb, hvor Rjedlen blev opſødet. Den eneſte Belyſning udgjød ſig ſom et rødt, glo-

dende Gjenstir, der faldt over de svæ-
tede Skibsfolk der nede, naar Jernbøren
stod aaben, og de stufte hele Møsser
af Stenkul ind til Vedligeholdelsen af
den stærke, uafsladelige Jld. Heden bli-
ver ofte uudholdelig; det er, som om
Aandedrættet vilde standse. Da stige
disse sorte Skikkelser fra Underverdenen
vel en Smule op paa Dækket for at
trække frisk Luft, tørre den rindende
Sved fra Pande og Ansigt og lade sine
Blikke svæve over det vidt udstrakte Hav,
som enten ligger der i Solglans, eller
pidstet af Stormen ruller sine brusende
Bølger. Men det er kun korte Diebliske
de saaledes faa puste ud, de maa snart
atter dukke under til sit glodende Krater
og stirre ind i den brændende Jld, der
hverken Nat eller Dag tør slukkes.

Et saadant Fyrboderliv er ikke let,
men dog tiltalte det dette formorkede
Menneskehjerte! Der forstyrrede Ingen
ham i hans Tausshed og Grublerier, der
var han stilt fra den øvrige Menneske-
verden, der kunde han begrave sig dybt i
sine egne mørke Tanker. Denne bræn-
dende Glod, som han havde at under-
holde, var ligesom den Jld, der i saa
mange og lange Aar brændte i hans
Hjerte, og som han mente aldrig vilde
slukkes.

Naar han undertiden stod paa Dækket
for at indaande frisk Luft og betragtede
denne broget sammensatte Befolkning af
Passagerer, — disse Rige, som var ud-
rustede med al mulig Komfort, havde
deres bekvemme Sovesabinetter, strakte
sig i den pragtfuldt udstyrede Salon paa
bløde Floielspunder og nød hver Middag
deres fuldstændige Maaltider, og i Sam-
menligning dermed, — disse Fattige,
der sammenpakkede paa Mellemdækket,
slet klædte, blege og fortrykte med deres
stakkels smaa Børn paa Armene, styrede
den nye Verden imøde, — da gif der

uvilkaarlig et spottende Smil over hans
rogsvævede Ansigt ved den Tanke, at
disse Rige, og disse Fattige synes ham
lige foragtelige, og at han stod høit over
dem Alle, fordi Rigdom og Armod var
blevet ham ganske ligegyldige.

Han havde egentlig villet benytte sin
Ansættelse paa Dampskibet for at komme
med over til denne nye Verden, men da
han nu saa dette Amerika, denne Men-
nestevrimmel i Gaderne, denne Renden
og Jagen efter Guld og Fortjeneste,
denne Ringeagt for det enkelte Men-
nesteliv, der som en Draabe slugtes af
den brusende Strøm; — da han fore-
lagde sig selv det Spørgsmaal, hvad han
da nu her skulde begynde med, — syntes
ham hans Stilling som Opvarmer af
Dampskibets Glodovn, dog at være en
bedre Tilflugt end at kaste sig ind i denne
Mælstrom, denne Krig paa Liv og Død
for at erhverve sig Ret til at eksistere.
Da Skibet tiltraadte sin Hjemreise til
Europa, overtog han derfor atter denne
Post.

Paa en smuk Aften ved Midnatter-
tid stod vor gamle Veninde „Tykke Pina“,
let støttet til Dørposten af sit lille, lave
Hus med et Strikketoi i Haanden og nød
den friske Aftenkjøling. Et grønt Træ saa
hun ikke hele Aaret igjennem, hendes
Træer, var Skibsmønstrene paa Elben.
Roser og Blomster duftede ikke for hende,
hun lugtede Aar ud og Aar ind, intet
andet extra end Tjære og Beg. Ikke-
destomindre glædede hun sig ogsaa over
Sommerlusten, og naar hun om Afte-
nen kunde staa en Stund udenfor Hus-
døren eller sidde paa Bænken deraf-
tøs Nabofonen, da syntes hun, det var
dog et ganske andet Liv om Sommeren
end om Vinteren.

Derinde i Gjestestuen var undtagel-
sesvis alt tomt, og hun havde netop

raabt over til Nabofonen, — „at hun idag nok kunde haabe, at komme tidlig tilfængs, — og dette skulde være rigtig godt!”

Da kom der En om Hjørnet, som hun strax med sit erfarne Blik saa paa, at han nok var tørstig og vilde forlange en Drif. Manden betragtede ogsaa ganske rigtigt det indbydende Skildt over Husdøren, som i Baggrunden fremstillede en hel Skov af Skibsmaster og i Forgrunden to Matroser. Derunder stod med røde Kjempebogstaver paa hvid Grund:

S o m a n d s - H e r b e r g e !

Dette gjæstfrie vinkende Skildt forfeilede heller ikke sin tiltrækkende Kraft paa den ensomme Mand, han nærmede sig og traadte let hilsende ind ad Døren, hvor Vertinden førte ham til Venstre ind i den store, halvmørke Gjæstestue. Her kastede han sig ned paa en, rundt Bæggen løbende Bænk, betrukket med Læder, og forlangte M.

Med langsomme, slæben.e Skridt tændte den tykke Vertinde et Gasblus, der kastede sit skarpe Lys paa Mandens alvorlige Ansigt. Uvilkaarlig hævede han Haanden og holdt den i nogle Diebliske besyttende over Dinene.

Sukkende over, at Haabet om tidlig Nattero var bleven stuffet, bragte Vertinden den forlangte Drif og satte den hen til den sildige Gjæst.

Da denne Mand var hende ganske ubesjendt, og hun ansaa det for sin Berettigelse, — ja, for sin Kaldspligt, at udforske af Enhver, der kom under hendes Tag, — „hvorfra, og hvorhen?”

saa indledede hun strax en Samtale med de meget yndede og ofte benyttede Ord:

„En deilig Aften iaften!”

Intet Svar.

„Idag har det været rigtigt varmt!”

Intet Svar.

„De kom vel allerede igaar med den udenlandske Damp?”

Intet Svar.

Det var dog forfærdeligt. Paa tre velmente, imødekommende Spørgsmaal ikke en Stavelse til Svar. En saadan Uhosflighed blev hende dog ikke let buden. Galden begyndte at røre sig i den tykke Kone, og da var hun ikke at spøge med.

„Er Karlen død?” — hun hentede sine Brillen frem og trykte dem haardt ned paa sin runde Potetesnæse. Hvordan ser dog en Saadan ud, som ikke besidder almindelig mennesselig Hosflighed nok til at give et Svar, naar man taler til ham?

Ja, hvordan saa han ud? — en bredskuldret Person med stærke, kraftige Arme og Næver — al Respekt for disse, — et mægtigt Hoved med tykt, stærkt graat Haar, og over den høie Pande løb en dyb Skramme, — mærkværdig! hvor har hun dog seet alt dette for? — det hele Ansigt, med den skarpt boiede Næse, med de dybt liggende Dine, som hende saa betjendt for. Det maa hun komme paa det Kene med. Hun vovede endnu et Spørgsmaal:

„Det er vel første Gang, De er i Hamborg?”

Intet Svar.

Dette var hende dog for Meget. Beslutter lagde hun Strikketoiet fra sig paa Skjæntebordet, traadte med begge de sildige Hænder boret ind i Siderne, tætt hen foran sin Gjæst og sagde lige ind i hans Ansigt:

„Naar Nogen taler til mig, saa svarer jeg, — i modsat Fald falder jeg def grovt, og for grove Folk skænker jeg ikke M.”

Da hævede Manden sit Ansigt iveiret og saa hende stivt, næsten sportende ind i Ansigtet, — og medens han saaledes be-

tragtede hende, for der paa en Gang en Aelse gennem hende. Hun strog sig med Haanden over Dinene — stirrede atter paa ham, og i hendes Indre raabte en Stemme:

„Gutten! — Gutten! — Billedet, som han viste mig!“

Ja Gutten havde atter været der; han havde lykkelig overstaaet den første Reise til England og var nu reist til Middelhavet. Gutten var været fast til hendes Hjerte; hun havde ladet ham fotografere, han hang nu over Sofaen derover i Stadsstuen.

Under hans sidste Nærværelse havde de atter talt meget sammen om Faderen, som han var saa bedrøvet over at være skilt fra, og førend han reiste igjen, havde han overleveret hende et Brev til ham, for det lykkelige Tilfælde, at Faderen og hun skulde mødes. — Og nu sad denne Fader her foran hende! — hun formaade neppe at drage Aande af Overrastelse og Spænding, — ja, det maa være ham! — han ser jo meget ældre ud end paa Billedet, men Trækkene er dog umiskjendelige.

Nu reiste Manden sig hurtig og uvillig op, kastede Pengene paa Bordet og vilde skyndsomt gaa.

„Holdt! — det gaar ikke saa let!“ raabte hun. Derpaa stillede hun sig i hele sin Bredde midt i Døren og bredte begge Armene ogsaa ud, for at gjøre Vortgangen endnu mere umulig.

„De maa og skal tale med mig,“ vedblev hun, „De kommer under ingen Betingelse ud, førend de soarer paa mine Spørgsmaal. — Jeg kender Dem, — De hedder „Hartmann“, — jeg har noget meget vigtigt at meddele Dem, — et Budskab, som De maa høre, — hvis De ikke vil høre det, saa er det til Deres egen Glæde og Ulykke!“

Manden stod som forstenet, — denne Røne, som han aldrig i sit Liv havde seet før, kender ham, ved hans Navn, — drømmer han? — hvad kan hun dog ville ham? — hvad har hun dog at meddele ham?

„Hør nu Mand,“ fortsatte hun, og trængte ham tilbage ind i Stuen, — Hartmann, — De har en Søn! — og hvilken Søn! — en Gut siger jeg Dem — et sandt Pragtexemplar af et ungt Menneske, som kun En der ogsaa har en blaa Jakke, kan sammenlignes med. — Vil De nu ikke vide Noget af Gutten, Menneske! — han, som allerede har søgt Dem saa længe! — det gamle Barn vil saa gjerne have sin Fader igjen, — er De da en Navnefader? — Vent lidt, skal De saa se ham, saaledes som han lever, staar og gaar her paa Jorden, — jeg har selv ladet det gjøre — Billedet er mit, thi Gutten er været fast til mit Hjerte.“

Derpaa ilte hun ind i den anden Stue, — hun frygtede ikke nu for, at han skulde rømme bort, — kom tilbage med Billedet og sat det i Mandens Haand.

Det var et ungt Menneskeansigt, saa smukt og lyst som lutter Solstin paa en blaa Himmel. Saa aabne og venlige smilte Dinene Bestueren imøde, saa fri og fjæk bar den slanke Hals, det smukt formede Hoved! Den tykke Røne tænkte uvilkaarlig hos sig selv: „Hvorledes er det muligt, at en saadan Gut kan have en saadan mørk og frastødende Fader!“

Denne mørke og utilgængelige Mand var imidlertid nedstunken i en dyb, taus Bestuelse af Billedet. — Ja, det var hans Gut, hans Konrad! — Som ved et Under holdt han dette Billede i sin Haand og saa ind i sit Barns Ansigt, — den Eneste paa Jorden, som han kunde kalde sin!

„Nu?“ — sagde Tykke Lina langtruffent, „nu, hvad nu?“

Da rakte Manden hende sin Haand og vendte sig bort, men hun mærkede at Haanden bævede og at hans Ansigtstræk fordreiede sig af heftig, undertrykt Begjærlighed.

Og nu var den gode, tykke Kone ogsaa strax oplost i Medlidenhed og Deltagelse. Hun klappede ham paa Skulderen, saa det havde Skik, nodede ham til at sætte sig ned og fortalte ham, at hun endnu havde Noget til ham, nemlig et Brev, et meget deiligt Brev, — det var ikke forseglet, derfor havde hun læst det.

„Ja Gutten kan skrive deiligt! det maa jeg sige,“ vedblev hun glad rosende, „han har ligesaa lyst Hoved som et godt Hjerte.“

Efter disse Ord traf hun op af Kommen et Nogleknippe, aabnede en Kommodekuffe og tog Brevet op med de Ord:

„Her er det.“

Wolf Hartman læste med tilslørede Øine følgende Linier:

„Min kjære Fader!

Jeg ventede dig udenfor Porten den Dag, du skulde blive fri, men du kom ikke, thi du var allerede kommen ud en

Dag tidligere. Nu har jeg mistet dig og vilde dog saa gjerne finde dig igjen. Vi To tilhøre jo hinanden og bør være sammen. Du har ingen Anden end mig, og jeg har ingen Anden end dig. Jeg har, fra jeg var et lidet Barn, bestandig bedet til den kjære Herre Gud for dig, og det gjør jeg endnu hver Dag, beder om, at jeg maa finde dig i denne store, vide Verden, og jeg haaber ogsaa, at det engang vil ske. Da vil jeg være dig en god trofast Son, og naar du bliver gammel, vil jeg arbejde og sørge for dig. — Ved nu ogsaa til vor Herre og Gud, at vi snart maatte finde hinanden!

Din hengivne Son Konrad.“

Da var det, som om en mægtig Haand kom over denne mørke Mand. Haanden tog ham med jernhaarde Greb, og han følte sig snart som kastet til Jorden og sønderknust lig et skrøbeligt Lerkar, — snart atter som løftet og baaret gjennem Luften, — som om han sloi med Vinger høit — og bestandig høiere!

Lange sad han med Billedet foran sig og Brevet i den bævende Haand; Hovedet var dybt nedboiet, og Taarer, saaledes som han aldrig før havde grædt dem, rullede ned i hans tykke Skjæg.

(Luttes i næste Hefte).

Den hellige Johannes.*)

Apostelen Johannes var Son af Zebedæus og Salome. Zebedæus var en Fister (Matth. 4, 21), der synes at have været velstaaende, siden han holdt Tjenere i sin Forretning (Marc. 1, 20).

Han maa være død, strax efterat Johannes blev kaldt til Apostel; i alle Fald nævnes han ikke mere. Men en desto mere fremtrædende Plads i det Nye Testamente indtager Salome, hvis Hjerte

*) Om Maaden, hvorpaa dette Arbejde er blevet til har Forfatteren i en Følgeskrivelse givet følgende Oplysning:

„Dette lille Opus er blevet til paa denne Maade: Der blev for flere Aar siden af en Konferents givet mig i Opdrag at levere lidt Exegese til 1 Joh. 1.

var fyldt af Messias-Haab. Hun var en af de Kvinder, som tjente Herren paa hans Reiser mellem Galilæa og Judæa. (Luc. 8, 3); hun stod under Jesu Kors (Marc. 15, 41) og var med at berede vellugtende Salver at salve Jesu Legeme med. Dog havde hun ligesom Apostlerne i Begyndelsen kjedelige Tanter om Messias og hans Rige. Jesus havde lovet Apostlerne, at i „Gjenfødselen, naar Menneftens Son skal sidde paa sin Herligheds Throne,“ — skulde og de sidde paa tolv Throner og domme de tolv Israels Stammer. Salome greb strax Anledningen, og bad Jesus: „Sig, at disse mine Sønner (Jacob og Johannes) skulde sidde i dit Rige, den Ene ved den høire, og den Anden ved den venstre Side.“ Men denne Tragten efter den højeste Rang stemte ilde baade med Messiasens Lære og Exempel. Thi „hvo, som vil være stor blandt Eder, han være Eders Tjener“; og „Jesus var kommen, ikke for at lade sig tjene, men for at tjene.“

Zebedæus har uden Tvivl, ofte havt sine Sønner med sig paa Genesareths Sø og oplært dem i sin Haandtering; thi vi møde dem senere, som opvante Fiskere. Men Moderens Undervisning har vist heller ikke manglet. Ligesom det heder om Timotheus, at han fra Barndommen kjendte den hellige Skrift; hans Moder Lois og hans Moder Eunike havde undervist ham deri: — saaledes har vist ogsaa den fromme Salome tidlig undervist sine Børn om Guds underbare Fo-

reller med Israel og om hans Forjættelser til dem om Messias. Paa Skole manglede det dem heller ikke. Thi paa den Tid var der i Jodeland oprettet Skoler, hvor alle Børn maatte møde frem, saasnart de havde naaet Sexaars-Alderen. Bethsaida, Johanneses Fødested, havde da ogsaa sin Skole, hvor Johannes gjorde Begyndelsen i de boglige Kunster. Senere blev han en af Johannes den Døbers Lørlinge. Som Eaadann var han maaske en Tilskuer ved Jesu Daab. Døberens Budsprædikener maa i en særdeles Grad have grebet den ildfulde Yngling; og de tydelige Udsagn om, at Frelseren allerede stod midt iblandt dem, maa have været det Messias-Haab, som Salome havde vaakt hos sit Barn. Johannes skulde dog ikke blot haabe, men ogsaa bestue; thi en Dag pegede Døberen paa Jesus sigende: „Se det Guds Lam.“ Det var tidlig paa Dagen; Tilhørerskaren var endnu ikke kommen. Kun To af Døberens Disciple vare tilstede. Den Ene var Andreas, Simon Peders Broder; den Andens Navn nævnes ikke; men Beretningen herom i Joh. 8 Evangelium er aabenbart strevet af et Divenvidne, saa det maa have været Johannes selv.

De to Disciple lode sig ikke forgjæves henvise til Frelseren. De fulgte Jesus og spurgte efter hans Opholdssted. Jesus sagde: „Kommer og ser.“ „Og de kom og saa, hvor Jesus opholdt sig, og bleve den Dag hos ham.“ Dette maa have været en belfignet Dag for Johan-

Jeg vilde da gjerne blive kjendt med Johannes for desbedre at løse min Opgave. Saa faldt det mig ogsaa ind, at man gjerne finder et Billede i Begyndelsen af et Skrift, — jeg syntes da, at det var passende at male et Pennis-Portræt af Johannes foran Exegeten. Det Hele blev oplæst for „N. N. B. Kreds-Konferents“ i et nylig afholdt Møde. Der var ikke Tid til at gennemgaa det ordentligt. — Forfatteren ytrer i næst en beklædende Tvivl om Arbejdet Værdighed til at trykkes. Vi tro, at Læseren vil takke ham for hans Blik, og det er os kjær at kunne gengive dette vakre Apostelbillede i „For Hjemmet“. Red.

nes, „en Dag hos Jesus i det Stille.“ Dette Møde gjorde et uudslætteligt Indtryk paa ham. Endnu, da den alderstegne Apostel i det fjerne Ejesus skrev sit Evangelium, kunde han noie erindre sig Klokkeslettet for denne første Sammentkomst med Jesus. „Det var ved den 10de Time“ (Joh. 1, 40). Johannes bruger her naturligvis ikke den jødiske men vor Inddeling af Døgnet, som ogsaa var den gjængse i Romerriget. Joh. levede blandt Hedninger, og skrev med specielt Henblik paa dem. Havde han her brugt den jødiske Inddeling af Døgnet, da havde han anmærket det, ligesom han ellers omhyggelig forklarer alle jødiske Udtryk, som maatte være uforstaaelige for Hedningerne. Hermed stemmer da ogsaa Udtrykket: „Og de bleve hos ham den Dag“ (Joh. 1, 40). (Eml. Joh. 19, 14, med Marc. 15, 1, 25).

Samværet med Jesus den Dag, var altsaa ikke kort. Foruden Andreas og Johannes var ogsaa Peter, Filip og Nathanael tilstede. Og saa meget fik de se og høre den Dag, at de erkjendte, at de havde fundet den, „om hvem Moses har skrevet i Loven ligesom og Profeterne, Jesus.“ Ja Nathanael bekjendte: „Rabbi! Du er Guds Son, du er den Israels Konge.“

Senere træffe vi Jesus og Johannes igjen ved Genesareths Sø. En stor Følgekrimmel trængte sig ind paa Jesus for at høre Guds Ord. Han traadte ind i Peters Stib og lærte Folket derfra. Efter endt Prædiken udkastede Peter paa Jesu Ord sit Garn og sangede saa stor en Fiskebræt, at en Rædsel kom over ham og hans Kamerater. Men fra nu af fik disse Befaling til at udkaste Ordets Garn paa Følgehavets Dyb og fange Menneſter (Luc. 5, 1—11). Senere „kaldte Jesus sine Disciple frem

og udvalgte af dem Tolv, som han kaldte Apostler.“ Blandt disse var da ogsaa de to Zebedæis Sonner, Jacob og Johannes) Disse fik Tilnavnet Boanerges, det er Tordensonner. Derved betegnes vel fornemmelig deres Midtjærhed og Iver i deres Livsgjerning. Men det sigter vel ogsaa til det heftige Sindelag, som de ved et Par Feiligheder lagde for Dagen. Engang da Jesus ikke fik Herberge i en af de Samaritaners Byer, fordi hans Ansigt stadigt var vendt til at vandre til Jerusalem, — bade Jacob og Joh. at Jld maatte falde ned fra Himlen og fortære dem. En anden Gang saa de En, som uddrev Dæmle i Jesu Navn; de forbød ham det uden at spørge, om han var sendt af Jesus eller ikke.

Men i Mesterens Skole blev Joh.s Sind saa lutret, at han er bleven „Kjærlighedens Apostel.“ I Modſætning til det opbrusende Sind, som aabenbarede sig hos den unge Discipel, findes der hos den alderstegne Apostel en staaende Kjærlighed, som tørster, ikke efter den Bildfarendes Undergang, men efter hans Frelse. Derom vidner det troværdige Sagn om en Yngling, som Joh. overgav til en Biskop med de Ord: „Denne skal du i Sandhed svare mig for. For Menighedens Afsyn, i Christi Navn være han dig anbefalet.“ Da Joh. senere erfarede, at den unge Mand var falden i Fortvivlelse, og var bleven en Røverhøvding, ilede han med at opsoge den Forvildede. Johannes blev fangen af Røverne og paa Begjæring strax fort til deres Hovding. Da denne gjenkjendte Johannes, gav han sig stamfuld paa Flugt. Men Johannes ilede efter ham og raabte: „Hvi flyr du for mig, min Son! for mig, din Fader, en uberøbet Olding? Ynk mig Barn! frygt ikke! Der er endnu Haab for dig til Livet

Jeg vil spare Christus for dig, og gjøres det nodigt, vil jeg gjerne gaa i Døden for dig, som Herren gjorde for os. Min Sjæl vil jeg give hen for din. Stands dog, tro mig! Jeg er sendt af Christus." Og den værgeløse Døding overvandt den bevåbnede Røver ved — Kjærlighed.

Særljendet paa Johannes's hele Virksomhed saavel som paa hans Skrifter, er Kjærlighed og Mildhed; det aander alt sammen af Kjærlighed. Ingen af alle de hellige Skribenter har talt saa varmt og inderligt om Guds Kjærlighed eller om Broderkjærlighed som netop Johannes. Om Guds Kjærlighed siger han (Joh. 3, 16): „Saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, den enbaarne, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes men have et evigt Liv.“ „Deri bestaar Kjærligheden, ikke at vi har elsket Gud, men at Gud haver elsket os, og udsendt sin Søn til en Forsoning for vore Synder“ (1 Joh. 4, 10). Ja, „Gud er Kjærlighed,“ siger han 1 Joh. 4 11. Om Broderkjærlighed siger han: „Har Gud saaledes elsket os, da ere vi skyldige at elske hverandre“ 1 Joh. 4, 11.

Hvem er saa kold, at han ikke har følt den opvarmende Kraft i disse Ord af Johannes? Da han paa Grund af Alverdomsspaghed ikke længere kunde gaa til Menighedens Forsamling, lod han sig bære derhen, og hver Gang sagde han med svag Stemme: „Bornlille! Elsker hverandre.“ Paa Spørgsmaalet, hvorfor han stedse gjentog dette samnie, svarede han: „Fordi dette var Herrens Befaling, og fordi det var nok, naar dette Eine skeede.“

Grundtræffet altsaa i Johannes's Apostel-Virksomhed er Kjærlighed. Der mangler ham dog ikke paa strengt Alvor ligeoverfor Syndens Udbrud, især ind-

brydende falsk Lære. Hans Kjærlighed til Frelseren tillod ham ikke at være en taus Tilskuer til, at Løgneren skulde staa jevnbyrdig med Sandheden. Derfor siger han: „Derfor Nogen kommer til Eder og ikke fører Christi Lære, saa modtages ham ikke i Eders Huse og byder ham ikke velskommen“ (2 Joh. 10). Johannes er ikke af de Evangelister, som ikke bruge Loven; han bryder heller Lovens Brod af ved Evangeliet. Som en „Tordensøn“ lader han Tordenen fra Sinai stralde; men han har og Evangeliets Balsom for det sonderknuste Hjerte. Baade Moses og Jesus kommer til sin Ret.

Der er tre Apostelnavne, som ofte nævnes sammen i Evangelierne; det er Peter, Jacob og Johannes. Jesus synes at have pleiet en fortroligere Omgang med disse end med de Andre. Da han opvakte Jairi Datter fra de Døde, „tillod han ikke Nogen at følge med uden Peter, Jacob og Johannes“ Marc. 5, 37. Disse Tre vare ogsaa dernest Vidner til Jesu Fortællelse paa Bjerget, da „han forvandlede for deres Dine, og hans Ansigt skinnede som Solen, men hans Klæder bleve hvide, som Ijsket“ (Matth. 17). De samme Tre tog Jesus med sig, da han led i Urtegaarden, for at de skulde vaage og stride med ham i Bonnen. Jesus havde en større Fortrolighed til disse end til de andre Apostler. Men Johannes elskede han mest af dem Alle. Evangeliet beretter os, „at der var en af Jesu Disciple, som ved Bordet (ved den sidste Nadværd) laa op til hans Skjød, hvem Jesus elskede“ Joh. 13, 20. Han nævnes oftere ved dette omme Navn: „Den Discipel, hvem Jesus elskede.“

Denne Discipel indsatte da og den døende Frelser til Forsørger for sin Moder: „Der Jesus da saa sin Moder og

den Discipel, som han elskede, staa hos (Korsf), siger han til sin Moder: Kvinde: se, det er din Son. Derpaa siger han til Discipelen: se, det er din Moder. Og fra den Time tog han hende hjem til sig" (Joh. 19, 26 f.) Dette var for Johannes et dyrebart Testamente, og med kjærlig Omhu har han ganske vist pleiet „den Velsignede blandt Kvinderne," paa hvem den gamle Simeons Ord nu opfyldtes: „Ogsaa din Sjæl skal et Sværd gjennemtrænge."

Men ligesom Jesus elskede Johannes mest af alle Disciple, saaledes har Johannes en større Kjærlighed til Jesus end alle de Andre. Det kommer tilsyne under Jesu Ridelse. Vistnok flygtede Johannes med de andre, da Jesus fortes fangen fra Gethsemane; men han befindede sig og fulgte med ind i den Ypperste-Prests Palads forat se, hvorledes det vilde gaa Herren. Ved Johannes's Hjælp fik ogsaa Peter komme ind; thi Johannes var kjendt med Ypperste-Presten.

Alle de andre Apostler turde ikke følge derhen. Hvor maa det ikke have smertet Johannes at se sin elskede Mester mishandlet! Hvor opvækkende at se Søndene slaa Jesus paa Vunden og spytte ham i Ansigtet! Dette maatte Johannes se paa uden at kunne hjælpe sin Herre; thi Jesus havde i Urtegaarden frabedet sig Peters Forsvar med de Ord: „Stik dit Sværd i Balgen!" „Johannes's Indre var ganske vist oprørt; men i Jesu Skole havde han lært at dæmpe sit heftige Sind. Han nedbad ikke længere Ild over Jesu Fiender, skjønt han nu, som det synes, havde bedre Grund dertil end nogensinde før. Men den følgende Dag viste det sig tydeligt, at Johannes elskede Mesteren mere end alle de andre Disciple. Medens Modet spigtede de Andre, — ja selv Petrus, Klip-

pe m a n d e n, holdt sig skjult, — saa fulgte Johannes med til Golgata, og var rede til at dele Skjebne med Jesus. Kjærligheden til Jesus bragte ham til at glemme den Fare, han selv svævede i. Ligeledes da Kvinderne paa Paaskestemorgen fortalte Disciple, at Herren var taget bort af Graven, løb Petrus og Johannes strax derhen; men Johannes løb foran, hurtigere end Peter og kom først til Graven." Det var atter Kjærligheden, som bevingede hans Fjeb.

Det lakker nu til Ende med Johannes's Skoletid. Endnu nogle Gange aabenbarede Mesteren sig for Disciple. Til Slut førte han de Elleve ud til Bethanien ved Oljebjerget, og idet han velsignede dem, blev han optagen til Himlen. Men for Afsteden bød han dem biev i Jerusalem, indtil Talsmanden kom til dem; han, den Sandheds Aand skulde vejlede dem til al Sandhed. I tre Aar havde Johannes fulgt Jesus; meget havde han seet og hørt; meget havde han lært, og vi have haft Anledning til at iagttage den Sindets Forandring, som foregik hos ham. Jesus vilde ikke blot ved Ord og Mirakler bringe Disciple til at erkjende, at han var Messias, men han vilde ogsaa dygtiggjøre og opdrage de Tolv til Apostlembedet. Men de kunde ofte ikke fatte hans Undervisning. Det var vist ikke blot under en Samtale, at „de forstode Intet deraf, og denne Tale var skjult for dem, og de forstode Intet af det, som blev sagt." Men hvad der endnu stod uklart for dem, skulde de siden lære i den Helligs Aands Høiskole.

Paa Pinsedag blev Aanden udgydt over dem paa underbar Maade. Der hørtes en Lyd som af et fremfarende vældigt Beir, og der viste sig paa dem stille Tunger som af Ild. Fra nu af spandt Uklarheden og det fjedelige Sind

mere og mere; thi Vinden og Jlden havde en lutrende Kraft. Disciplene havde vel tidligere bekendt deres Tro paa Jesus som Messias. Men mangen Gang maatte Jesus bebreide dem deres Vantro og Hjerters Haardhed.

Men fra hin Pintsedag af vise de en stadig uroffelig Tro selv under de største Pinsler. Men nu ville vi tage i nærmere Dieshyn Johannes's Apostelvirksomhed. (Sluttes).

„Tusend-Bogen.“

Denne gamle Psalmebog har et godt Ord blandt det norske Folk og fortjener det ogsaa; den horer blandt de Boger, som hjalp til at bevare Kristentroen og Kristenlivet hos en Del af Folket, medens Rationalismen forførte Andre, da den paa enkelte Steder endog lod fra Prædikestolene. Vi har saaet Leilighed til at gjøre os nærmere bekendt med et Exemplar af nævnte Bog. Titelen lyder saaledes: „En ny Danst og Norsk Fuldkommen Psalme-Bog, hvor udi findes Et Tusinde Psalmer og Sange, Hvilke med største Flid ere samlede af Mester Hans Thomesons samt andre fornemste gamle, beste og Nyeeste Psalme-Boger. Nu til hver Mand's Nytt og Andagt saa indrettet, og fuldkommen udstædt, som den tilforn icke været haver. Paa ny igjen colligeret og efter manges Begier formeret, og Tredie gang til Trykken bekostet Af Sal: Margrethe Hans Hofs Og Findis tilkjøbs hos hendis efterladte Arvinger.“ — Dette maa nu vel bare være den saakaldte „Smudstitel“, da hverken Aarstal eller Trykkested er angivet. En stor Del af de bedste Psalmer, som vi finde i Ringos, Guldbergs, Synodens og andre Psalmebøger, lyser os imøde fra disse gamle Blade; men af de Psalmer, Ringo selv digtede, findes her ingen; Bogen

tilhører en tidligere Tid. Den første Del af Ringos Psalmebog (Vinterhalvaaret fra Advent til Paaste) udkom 1689. Da denne „Tusend-Bog“ anfører Kong Kristian den Fjerdes Bølgssprog: Regna Firmat Pietas (3: Gudsfrugt styrker Rigerne), hvortil der findes en Akrostikon-Psalme, og da den ogsaa har et Akrostikon paa Navnet „Christianus Rex Daniae“, saa tør vi slutte, at den ikke kan være trykt senere end 1648. Et Akrostikon er et Digt, i hvilket Viniernes eller Versenes Begyndelsesbogstaver udgjør et Navn. F. Ex. i Psalmen: Herre Jesu Krist, min Frelser du est, udgjør Begyndelsesbogstaverne til de 4 første Vers et Akrostik til Navnet „Hans“. I en gammel Opbyggelsesbog, kaldt „Naadens aandelige Markedstid“ udgjør Sangen „I Verden her saa mangen Gang en Kristen fælder Taare“ et Akrostik paa Forfatterens Navn, „Jonas Ramus.“ Men tilbage til vor Tusend-Bog: Det Exemplar, vi har foran os, og som alt-saa er mindst 237 Aar gammelt, har visselelig oplivet, trostet og styrket mange bedrøvede Kristenhjerter baade i Danmark og Norge, men den største Del af dens Historie er ikke opstrevet i denne materielle Verden. Saameget ved vi dog, at den i Aaret 1822 blev solgt af en Mand i Bardal, og at en from Enke har bragt

den med sig derfra til Balders, hvorfra den saa har fundet Veien til Amerika. Denne Bog er temmelig forskjellig fra vore almindelige Psalmebøger; den indeholder flere Psalmer paa Latin, forskjellige aandelige Viser, en „Rim-Stod“ af

Dr. Peder Palladius med mere, som det kunde interessere Læserne at blive bekendt med. Maaſte vil der siden gives Velighed til at meddele Noget deraf i „For Hjemmet“.

Hertug Bugislav den Store af Pommern og Bonden Hans Lang.

(1474).

„Hvad er det for en Gut, som slaes derude med de unge Dagdrivere? Se, hvor han sætter sig i Forsvarsstand, hvor, hvor han snuser af Brede. Albuerne stikke ud igjennem hans Ermer, og der er store Huller paa hans Sko. Hvilken Sorg han maa gjøre sin Familie.“

Det var Bonden Hans Lang, som udtalte disse Ord, medens han i Rügenwalde stod og lagde Sadelen paa sin Hest og samtalede med Vertshusholderen, hvis Hus han var i Begreb med at forlade.

Verten svarede sukkende: „Det er Hertug Bugislav; Ingen forger for ham, hverken Forældre, Riddere eller Prester; men saaledes løber han hver Dag igjennem Byen med sin Broder. Hvert Dieblit er han i Slagsmaal; han spiser, hvor han faar Mad, og viser sig neppe paa Slottet.“

„Taler du alvorlig, kan dette være Hertug Bugislav?“ spurgte den forbausede Bonde. „Og Ingen forger for ham, siger du. Hvorledes kan det gaa til?“

„Siden vi ere alene, kan jeg fortælle dig det,“ svarede Verten. „Fra den Tid af, at hans Moder har forladt sin Egetesle i Wolgast for at leve her med Masſow, hendes altformaaende Undling, have de unge Prindsen været hende

en Torn i Diet. Det ser ud, som om hun onstede dem Døden, og hun behandler dem slettere, end man pleier at behandle et umælende Dyr. Ofte maa de tilbringe Natten i Stalden og ligge paa det bare Straa, hvis ikke en af Tjenerne skulde være saa medlidende at brede sin Kappe derover. Hverken Fornemme eller Ringe vove at sige et Ord hertil; thi Frygten lukker deres Mund — de vide, hvilken Kvinde Moderen er, og kjende Masſows Grusomhed.“

Bonden kastede opbragt sin Sadel paa Jorden og gik i heftig Bevægelse nogle Skridt fremad, derpaa standsede han igjen, tog sin Hue af og hævede Næsen mod Himmelen, medens hans Læber bevægede sig til en sagte Vøn. Da den var endt, gik han atter fremad med raske Skridt og en bestemt Mine.

„Hertug Bugislav,“ raabte han, „kjære Prinds, hør et Ord.“

„Hvad vil du, Bonde? Skynd dig, den, som jeg forfølger, standses ikke for at vente paa mig.“

„Lad ham kun løbe. O, Hertug Bugislav, tænker du da ikke paa, at du er en Prinds, at du ikke mere er et Barn, men næsten en Mand? Al, hvorledes er det, du opfører dig? Har du da ikke mere nogen Moder? Se paa dine Albuer og paa dine Fodder.“

„Du usle Bonde, hvad kommer det dig ved?“ Og han slog ham saa haardt i Ansigtet, at det blev overstrømmet af Blod, og fortsatte derpaa sit Vob, idet han dreiede ind i en anden Gade.

Hans Lang opgav imidlertid ikke det ædle Forsæt, han havde fattet. „Hold min Hest,“ sagde han til Verten; „jeg vil se efter ham, jeg har alligevel gode Tanker om ham, hvor slet han end har behandlet mig.“ Derpaa ilede han efter Bugislav og raabte: „Hertug Bugislav, kom endnu engang herhen; vær uden Frygt, hvad du gjorde mod mig er glemt.“

Ynglingen nærmede sig med en spotende Mine og spurgte: „Hvad vil du da, din Nar?“

„Hertug, betragt mig som din Undergivne og lad mig gjøre dig en Foræring. Jeg vil klæde dig, som du bør være klædt — og du vil ikke tigge Masfom om at gjøre dig denne Tjeneste? Jeg kan ikke finde mig i at se dig løbe om med Dagdrivere og opføre dig som dem. Dersom Nogen har Medlidenhed med dig, saa er det den gamle Hans Lang, og han vil drage Omsorg for dig.“

Prindsen stod bleg og heftig bevæget; Taarer strømmede ned over hans Kinder, og da han vendte sit Blik henimod Slottet, græd han endnu bitrere, men syntes ikke at kunne saa et Ord frem.

„Jeg ved, hvad du vil sige. Men bær Alt i Tanshed og med Taalmodighed. Gud tilgive dine Fiender.“

Nu tog han Bugislav med sig, kjøbte en Klædning til ham tilligemed Kapper, Stovler, Sporer og en beffedret Hat, og sagde endelig: „Skulde jeg end komme til at bøde for, hvad jeg har gjort, saa angreer jeg det alligevel ikke. Dersom jeg tænkte som alle Andre, saa vilde du uden Tvivl være fortabt. Men, Hertug Bugislav, fra nu af maa du ikke trætte,

ikke slaas mere. Opfør dig som en Prinds og lob ikke omkring med alstens Paf. Gaa heller ikke ind til Borgerne for at spise; men er du sulten, saa kom til mig. Der er en Mil herfra til Langzig, derfor lader jeg dig beholde min Hest; jeg skal tale til Verten om, at han maa passe den. Og nu falder det mig ind, hvorledes er du forsynet med Linned og Strømper? Nu, nu, suk ikke, min Gamle derhjemme skal nok vide Raad derfor. Glem endelig ikke, min fjære, unge Herre, at du er 16 Aar, og at du er en Prinds, og kom saa snart til mig.“

Bugislav, som hidtil havde været som lynslagen, fattede sig nu og greb Oldingens haarde Haand: „Gud gjengjelde dig, jeg kan det ikke; min Sorg maa vise dig, hvor dybt jeg angreer. Men Hans Lang, fjære Fader, endnu en Bon, dersom min Broder er sulten, maa han da følge med mig?“

„Der talte du som en brav Gut. Lad ham kun komme; dersom jeg blot kunde, vilde jeg ogsaa gjerne oplæde ham; men til næste Aar saa vi se. Farvel!“ Med disse Ord bortfjernede Bonden sig, medens den unge Prinds tankesuldt stirrede efter ham.

II.

Hans Lang arbejdede i Haven bagved sit Hus; pludselig kastede han Spaden, og hans Dine straaede af Glæde; en ung, smækker Mand kom rask ridende gennem Landsbyen.

„Det er Bugislav,“ raabte han, „det maa være Hertug Bugislav. Se, Rone, hvor smukt han sidder tilhest. Gud bevare ham, han har et godt Hjerte. Velkommen, Hertug Bugislav; men hvorfor er du ikke kommen for? Jeg har ventet dig hver Dag — og hvor er din Broder?“

Bugislav svarede med en bedrøvet og hemmelighedsfuld Mine: „Kom nærmere hen til Gjerdet; alene dig kan jeg betro, hvad der er hendt.“ Og idet han boiede sig ned imod Oldingen, hvis Haand han trykkede, tilfoiede han: „Kasimir er idag bleven myrdet.“

„Du maa tage feil, min Son; det er umuligt.“

„Alt, Himlen give, det rar saa vel. Men igaar var han frisk og sund, og idag er han død. Masfow paaftaar, at han har faaet et Slagtilfælde; men Hofnarren siger, at han er bleven kvalt. Og nu bliver ogsaa jeg ventet paa Slottet; min Moder, som aldrig pleier at bryde sig om mig, har ladet mig falde ved Kantkseren. Hun er bedrøvet, lod hun mig sige. Vor jeg gaa derhen?“

„Ja, du maa adlyde. Hvem ved, om Hofnarren har sagt sandt, og om hun ikke virkelig længes efter dig; hendes Moderhjerter kan være blevet rørt. Du maa ikke vise Mistro eller Mangel paa sonlig Lydhed; men det er godt, at du har mig i Nærheden. — Johan, sadle hurtig den hvide Hoppe. — Jeg vil staa udenfor Slottet, og dersom man vil lægge Haand paa dig, saa raab af alle Kræfter om Hjælp og drag dit Sværd. Jeg skal ile til og forsvare dig.“

„Nei, nei, jeg vil ikke udsætte dig for Fare.“

„Tys, du ved ikke, hvorledes dine Ord gaa mig til Hjerter. Skulde vel jeg lade Pommerns sidste Haab gaa tilgrunde? Om Døden træffer mig idag eller imorgen, hvad har saa vel det at betyde? Røne, giv mig mit Sværd; den unge Prinds er alene, og der er et farligt Bildspil inde i Stoven.“

De begav sig nu hurtigt afsted til Byen, og her henvendte Hans Lang sig til Vertshusholderen: „Jeg tror, at du

er Hertugen hengiven, og derfor vil jeg betro mig til dig. Vi gaa nu op til Slottet; men dersom Ingen af os er vendt tilbage inden Aften, saa send et Bud til Wolgast og til Barth og lad vor Fyrste vide, at ogsaa Bugislav er død. — Og nu, min unge Ven, maa vi afsted. Jeg haaber, at din Frygt vil vise sig ugrundet, og jeg stoler paa, at Gud vil hjælpe dig, saa at du hverken ved dine Miner eller din Opførsel rober nogen Mistillid; men læg noie Mærke til Alt. — Se saa, der er Porten.“ foiede han derpaa til, „gaa ind og glem ikke, at Gud ogsaa er her.“

Dybt bekymret saa imidlertid den gamle Bonde efter den Vortgaaende; selv tog han Plads ved en Jorddybning i Muren, der var bestemt for Hertugindens Yndlingsmynde og tjælede for Hunden for at blive taalt der. Han sad ubevægelig med Ryggen støttet mod Muren, og lod som han sov, medens Folk gik frem og tilbage forbi ham.

Saaledes sad han til Aftenen faldt paa, uden at Bugislav kom tilbage. Bistnok havde han inlet Rodraab hørt, men hans Hjerter var tungt og uroligt. Endelig aabnedes en Dør, og med et halvt mistroist Udtryk i sit Ansigt, men med venlig Stemme, raabte den udtrædende Prinds tilbage i Salen: „Jeg kommer snart igjen, Moder; jeg vil blot saa mig et Glas M; thi jeg er nærved at dø af Tørst.“

Han holdt et Stykke Smørrebød i Haanden, og bagefter ham kom Hofnarren, som hemmelig hviskede ham i Øret: „Død!“

„Død?“ gentog Bugislav.

Narren hviskede endnu sagtere: „Spis ikke — det er forgiftet — kast det til Hunden.“

Bugislav adlød, og Narren vedblev:

„Din Fader er død, og man vil, at du skal dø idag, som din Broder døde igaar.“

Derpaa fjernede han sig hastig, synende en af den Tids bekendte Melodier.

Den tro Hans Lang, hvis Sandser vare anspændte til det Yderste, havde opfattet enkelte af Marrens Ord, og han hvistede: „Vort herfra — ud igjennem Bagporten — vi maa flygte over Marken; jeg skal gaa tilbage og hente Hestene.“

Han viste paa Hunden, paa hvem Giften allerede begyndte at virke, saa den vred sig i Krampetrækninger.

Som to Forbrydere sneg de sig igjennem en mørk Gang henimod Bagporten; men snart hørte de Skridt og Masfows Stemme, som raabte: „Bugislav, Bugislav!“ De tryffede sig sammen i Mørket. Masfow kom med hastige Skridt lige til det Sted, hvor de stod, derpaa standsede han og lyttede; men som om han Intet havde hørt, gik han igjen videre, og man hørte paany Raabet: „Bugislav, Bugislav!“ gjenglyde i det mørke Slot.

„Afsted“, hvistede Bonden, „der er intet Dieblif at tabe; men vi maa ikke løbe, vort Hastverk kunde vække Misstanke. Det er nu saa mørkt, at vi ikke ville blive kjendte.“

De gik over en Bro, derpaa hen over en Mark og naaede saa et Buskads.

„Vent her, indtil jeg har hentet Hestene“, sagde Hans Lang, „og skulde jeg ikke komme tilbage, kjære Son, saa Farvel. Tag disse Penge, saa at du i nærmeste Landsby kan kjøbe dig en Hest. Du har hørt, at din Fader er død, og saaledes er nu du Herfter i Landet. Skynd dig til Barth, din gamle Onkel Wordislav er en ædel Fyrste; drag ind i Byer, Landsbyer og Kloostere og for-

lang overalt bevæbnede Ledfagere, saaledes som det passer sig for din Rang.“

Endnu engang tryffede de hinandens Hænder, saa sneg Oldingen sig tilbage til Byen, hvorfra han dog snart kom igjen, førende en Hest ved hver Haand.

„Nu maa du afsted, Mattens Mørke vil beskytte dig. Byen er fuld af Folk, som lede efter dig; tag min Hoppe, den er den raskeste.“

„Følger du ikke med mig, Fader?“

„Nei, jeg er gammel og svag; Nytte kan jeg ikke gjøre dig, men maaske opholde dig paa Flugten.“

„Men Masfow vil lade sin Havn gaa ud over dig, hvis du bliver her og trodser ham.“

„Jeg skal holde mig skjult nogle Dage, og naar du fra den nærmeste By truer ham med din Brede, bryder han sig ikke mere om mig og indser, at nu er det blevet din Tur at regjere. Gud være med dig, min Son, jeg anbefaler dig i hans Baretægt. Og glem aldrig at arvebeide for dit Lands vel.“

Den unge Fyrste red bort, medens Bonden blev staaende og ængstelig lyttede til Hestens Hoofslag, indtil de døde hen i det Fjerne.

III.

I Rügenwalde var der Stads og Festsighed, alle Gaderne primlede af Folk — Raadsherrer, Borgere og Munke udstødte Jubelraab ved Synet af den herlige Ungling, som, klædt i Purpur og Hermelin, red fremad paa en stolt aulustig Vanger og fulgtes af høie Geistlige, hundrede Grever og hundrede Baronier. Hest fulgte tæt efter Hest; det fyrstelige Banner vaiede, og Raabet: „Leve Bugislav, Leve Hertugen!“ lod fra den forsamlede Mængde. Alle hilsede ham med den samme Jubel, Presterne og Folket, de fornemme Damer

og Borgernes Koner og Dotre. Hertugens Blik svævede imidlertid omkring, som om han søgte Nogen, og tilsidst gav han en Page et Bink; man førte en uanfælgelig hvid Hoppe hen til ham, og denne besteg han nu, idet han sagde: „Hans Rang er her da ikke?“

„Jungen har seet ham,“ lod Svaret.

„Følger mig da til Slottet.“

Portene aabnedes, saasnart Herolderne nærmede sig, og da Toget naaede det Sted, hvor forud Hertugindens Indlingshund havde havt sin Volig, se, da sad Hans Rang, der og søgte forgiæves at standse de Taarer, der strømmede ned af hans Kinder. Hertug Bugislav sprang af Hesten og lige for sit fornemme Følges Dine slyngede han sine Arme om sin fattige Vassal. Man skimlede sammen om dem, og Bisaldsraab hørtes fra alle Kanter; men de forstummede igjen, for at man kunde høre Hertugens Ord.

„Tak, Tak, min gamle Ven,“ sagde denne, „lad mig nu vide, hvad du onsker. Hvorledes kan jeg gjengælde dine Opofrelser? Du er fri fra denne Stund; men hvad kan jeg gjøre, som er dig og mig værdigt?“

Den gamle Bonde blev hel forvirret

og svarede: „Bugislav, hvilke Ord; vil du da krænge mig? Hvad jeg har gjort, gjorde jeg af Kjærlighed til Gud. Friheden modtager jeg ikke; thi jeg er tilfreds i min Stilling og onsker intet bedre. Men her er min Haand, kan jeg som tidligere tjene dig med mine Raad, saa gjør jeg det gjerne; thi det siges, at man ved Hoffet ofte skuler Sandheden for de Store. Skal jeg derimod helst lade være at tale, saa er det ogsaa godt.“

„Nei, nei, du skal altid vedblive at være min vise Raadgiver,“ raabte Bugislav, „og for at give dig et offentligt Bevis herpaa, vil jeg strax raadspørge dig her paa Stedet. Min Moder er paa sin Flugt taget tilfange tilligemed Massow — skal jeg nu følge mine Ministres Raad og hevne mig paa hende?“

„Hun har nok at kære i sin Skam og sin Anger — lad hende drage bort og søge Forsoning med Gud.“

„Rantsler, du hører denne Dom; sig til min Moder, at hun kan drage, hvorhen hun onsker.“

Dg da Bugislav havde udtalt disse Ord, greb han Hans Rangs Haand og førte ham ind i Slottet under Mængdens Jubelraab. (For Ungb.)

Til Alle, der har været Elever ved Luther-College i Decorah.*)

Fru Brandt, den ædle Moder for Luther-Collegets store og vidt adspredte Discipelskare er død. Dette Budskab har skildt mange Hjerter med dyb, oprigtig Sorg. For en Elev ved Luther-College at kjende hende var at elske, ære

og agte hende som en Moder. Naar hun kaldte os sine Sønstre, saa var det mere end bare Ord, hun stræbte efter at være det i Sandhed. Dg netop derfor er det os nu en Trang at saa være med at hædre hendes Minde.

*) Optaget fra „Fædrelandet og Emigranten“.

Da der under Fællesmodet i Chicago blev sammenkaldt et Møde af Luther-Collegets forrige Elever, ytrede der kun en Mening om, hvad vi onskede og vilde. Vi onskede at være med at reise hende en passende Mindestotte. Og ligesom dette var vort Ønske og vor Trang, saa tænkte vi, at ogsaa alle de Andre tænkte og følte, som ikke vare tilstede.

Der blev derfor nedsat en Komite, der skulde udstede en Opfordring til Alle, som har Hjerte for Sagen, at være med og yde et Bidrag til dette Niemed. Denne Komite skulde ogsaa modtage og kvitere for indsendte Penge og sende dem til den paa samme Møde valgte Hovedkassierer, Prof. Roalkvam. Herved sker da denne Opfordring. Nogen nærmere Begrundelse af Samme behøves neppe. Vi antager som givet, at der kun er en Mening om dette af Alle, der i kortere eller længere Tid har været Glev ved Luther-College, hvilken deres Livsstilling nu end maatte være, og denne ene Mening og Trang er uden Tvivl: vi vil Alle være med.

Fru Brandts Belgjorenhed var ikke af den Art, at den netop var iøinefaldende for den store Mængde. Hendes Belgjorenhed var Moderens, mere i det skjulte, og hvad man kalder i det Smaa; men den, der kjender, hvilke Krav denne alt omfattende, utrættelige, selvopofrende Kjærlighed gjorde paa hendes Tid og Midler, der stod til hendes Raadighed,

den, der kjender lidt til, hvor opfindsom hun kunde være, naar det gjaldt at skaffe Midler til Andres Hjætte, Glæde og Gavn tilveie, maa befænde, at har der nogensinde levet en Kvinde, om hvem det kunde siges, at hun glemte sig selv, naar det gjaldt at hjælpe Andre, da kan dette i Sandhed siges om hende. Herren velsigne hendes Minde og lade det tjene os Alle til Gavn! Lad os nu ogsaa i Gjærningen vise, hvad vort Hjerte følte, da Budstabet om hendes Død naaede os. Lad os reise hende et Minde, som kan vidne baade for den nulevende og for de kommende Slægter om, at den sande, ædle, selvopofrende, barmhjertige, ægte Kristenhed endnu fandtes iblandt os, og at den agtedes, æredes og erindredes af os med Taknemmelighed.

Alle Bidrag fra Minnesota Distriktet sendes til

Rev. J. N. Rildahl,

Holden P. O., Goodhue Co., Minn.

Fra Iowa Distrikt til

Rev. H. J. Strand,

Northwood, Worth Co., Iowa.

Fra Østlige Distrikt til

Rev. N. J. Ellestad,

Scandinavia, Waupaca Co., Wis.

Erhødigst

N. J. Ellestad.

J. N. Rildahl.

H. J. Strand.

Komitee.

Sohelten Peder Tordenskjold.

(Fortsættelse.)

Jugen Befaling var Besset mere at overbringe Breve til Kongen, der kjærtkommen end den, han modtog ved endnu ikke var vendt tilbage fra sin Ankomst til Kjøbenhavn, paa Frethedske Felttog. Vi have flere Gange gatten „Raa“ at seile til Pommern for havt Leilighed til at berøre den person-

lige Hengivenhed, han nærede for Kong Frederik den Fjerde, det saa at sige for-
trolige Forhold, hvori han stod til ham,
og han ilede til ham fra Soens Farer
og Kampe, næsten som en Son til sin
Fader, for at tale med ham, klage sin
Nød for ham og glæde sig med ham over
sine Bedrifter. Paa sin næsten barnlige
Kjærlighed til Kongens Person gav han
ogsaa ved denne Velighed et Exempel,
som Historien har opbevaret, hvor ube-
tydeligt det end i og for sig kan være.
Da han ved Pommerns Kyst vilde stige
iland fra Fregatten, tabte han i Vandet
en Gulddaase, som han netop satte sær-
deles megen Pris paa, fordi Kongen
havde foræret ham den. Uden Betænk-
ning styrkede han sig, midt i Vinteren,
som det var, ud i Soen, og duffede,
sjønt forgjæves, efter den tabte Grin-
dring. En saadan Hengivenhed i For-
bindelse med den Dygtighed, hvorpaa
Wessel atter i dette Mars Søkrig havde
givet saa glimrende Løviser, maatte gjøre
det klart for Frederik den Fjerde, at han
her havde en Mand, hvem Meget kunde
betroes, og som derfor burde forfremmes
til de vigtigste Poster. Men, som det
allerede tilforn er sagt, Adelen, hvem
Tabet af ældre Rettigheder syntes at
have aabnet Adkomst til fortrinlige Maa-
desbevisninger, havde ligesom flaaet en
Skjoldborg omkring Soetaten. Kongens
indslydelsesrigeste Embedsmænd i Ge-
heimeraadet og Adelsmænd med Liv og
Ejel vare Krabbe og Sehestedt, Over-
krigscommisair var Geheimeraad v.
Gichstedt; Riatsraad Adeler forestod Soe-
tatens Generalcommisariat og Begge
vare de Adelsmændenes erklærede Be-
skytttere; mellem de andre sex af det sidst-
nævnte Collegiums Deputerede var en
Baron og en Kammerjunker. Af Flag-
mændene, som alle vare Admiralitetsde-
puterede, vare atter den største Del Adels-

mænd, og mange besvogrede med de forst-
nævnte mægtige Embedsmænd: General-
Admiral Gildenlew var Geheimeraad
Krabbes Svigersøn, Admiral Gedde var
gift med en Frosen Adeler, Admiral
Reedtz med en Krabbe. De Borgerlige,
som Kongen ved sit Magtsprog havde
trukket frem, som de daværende Vicead-
miraler Raben og Barfod, Schoutby-
nacht Jülicher og nogle saa Andre,
havde Intet at sige mod en saa stor og
noie sammensluttet Forbindelse. Da
Kongen derfor tilligemed Wessel var
vendt tilbage fra Pommern og var be-
tænkt paa at belønne ham for hans Fæ-
drenelandskjærlighed og Trostak, troede
han uden Tvivl at erklære sin bestemte
Billie og tillige stille ham i Sikkerhed
for den adelige Kapiteaands Indvirkning,
naar han optog ham i Adelsstanden. Wes-
sels Adelspatent blev da udstedt den 24de
Februar 1716, som det hedder: „udi
allernaadigst Henseende til den Tjeneste
og Tapperhed, som os elstelige Kaptein
Peder Wessel har bevist, og han endnu
herester skal bevise.“ I hans Vaaben,
som ved et Kors er delt i 4 Feldter,
sees 1) en Lynstraale i Blaåt; 2) en
hvid Ørn i Rødt; 3) to gylde Kano-
ner overfors, omgivne af tre Rugler; 4)
en blaa Love med et draget Sværd i
Guld. Ved disse Symbiller, saavel-
som ved Navnets Forandring til Tor-
den skjold, sigtedes til hans krigeriske
Daad for Fædrelandet, en Betydning,
som Wessel paa sin Maade opfattede og
gik ind for Kongen, da hans Dphoielse
blev ham forkyndt: „Saa skal jeg,“ han-
dede han, „tordne saaledes for de Even-
stes Øren, at Deres Majestæt snart skal
det fornemme.“

Det lod forresten til, som om der ved
denne Tid vilde blive givet Torden skjold
tilstrækkelig Velighed til at bekræfte sine
Ord i Gjærning; thi store Udrustninger

foretoges i Sverige, og man kunde mærke paa Alting, at den hestige og dristige unge Konge var vendt tilbage fra sit Tog paa Eventyr. Selv i den strenge Vinterstid 1716 kunde han ikke hvile: Anstalter bleve truffet til at besøge Sjælland over Isen, men et pludseligt indtrædende Loveir afstædede allerede i Begyndelsen af Februar den Bro, der skulde føre de Svenske til Danmarks Hovedstad. Men derimod bleve Udrustningerne med Iver drevne mod Norge; thi af Mangel paa bedre Vægfæstiggelse havde Kong Karl besluttet at forene dette Rige med Sverige, Noget, som han desuden troede, at Nordmændene onskede. Heri stussede han sig imidlertid; thi Vandeværnet reiste sig imod ham, og han maatte være tilfreds med fra sin Skandse ved Sveinesund, paa Grændsen mellem Sverige og Norge, at kunne true Frederikssten.

Det maatte altsaa være Kong Frederik særdeles magtpaaliggende at faa sine Skibe i Søen, og saasnart Isen i Februar Maaned begyndte at brække, fik Tordenskjold Befaling at gjøre sin Fregat „Den hvide Drn“ seilklar for at kunne gaa med Breve og Forholdsdreder til Norge. Han forsikrede ogsaa, at han inden fire Dage skulde være sær-

dig. Han skundede altsaa særdeles paa Arbeidet, havde i en Dag faaet Fregattens Ammunition og Ballast udbloset og begyndt paa Røjshalingen, men da Røjshalingen rørte Vandet, slog Fartøiet om og sank. Man havde nemlig, for at kunne blive endnu hurtigere særdig, blot stroget Underkærerne, men ladet Mers og Merskærerne blive staaende. Denne i og for sig ubetydelige Tildragelse vilde for Tordenskjolds Fiender have været en fortræffelig Anledning til atter at anbringe deres gamle Klager over den unge Somands Fremfusenhed, men denne Gang fik de ikke Tid dertil. Lige fra Holmen gif Tordenskjold paa staaende Fod til Kongen og fortalte ham Sagen, men lovede tillige, at dersom Hans Majestæt vilde befale Holmens Chef at gaa ham tilhaande, skulde han inden fire og tyve Timer have erstattet baade Skade og Tidsspilde. Admiralen paa Holmen fik da strax, i Overensstemmelse med den daværende Forretningsgang, behørig Ordre fra Slottet; Tordenskjold halede et Skib til Siden af Fregatten, satte Gier fra Top til Top, arbejdede selv med som en simpel Matros, og inden tyve Timer svømmede igjen „Den hvide Drn“ paa Vandet. (Fortf.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Sancta Simplicitas : Manden.

Det er et almindeligt Sagn, at da Johan Hus blev brændt i Kostniz af Katholikerne (Aar 1415), og denne Martyr allerede stod bunden til Pælen, skal en gammel Mand (eller Kone) være kommen slæbende med et Fange Ved for ogsaa at faa sin Del af den aandelige Fortjeneste, som erhvervedes ved den

„gode Gjerning“ at brænde en Kjetter. Da skal Martyren med en Blanding af Medlidenshed og Forundring have udraabt: O sancta simplicitas! (O: O hellige Enfoldighed!). Dette Ord er i Tidens Løb blevet et staaende Udtryk for Medsyn med Andres taabelige Vanfærdighed. Dersom denne Fortælling virkelig er sand, maatte det være ikke uden

Interesse at vide det, samt hvilken Forfatter der beretter det; i modsæt Fald kunde det interessere, at vide, hvor gammelt Sagnet er, og i hvilket Skrift det først findes fortalt. Der levede paa den Tid en lærd Mand ved Navn Pogius (kaldet „Florentinus“), som skal have været Sekretær hos 8 Paver (begyndende med Eugen IV); han var uden Tvivl tilstede paa Kirkemødet i Konstanz og maa idetmindste som Tilhører og Tilstuer have overværet Processen mod Johan Hus; thi sit Brev til L. Aretinus, iallesald den Del, hvori han skildrer Hieronymus af Prags Martyrdom 1416, (og hvoraf en Oversættelse er optagen i „For Hjemmet“ for 1875 Side 51). begynder han med de Ord: „Da jeg vendte tilbage til Konstanz“ o. s. v. Det kunde ligne denne Mand at optegne et saadant Træk som det nævnte. Hans Verker er udgivne i Straßburg 1511 i 13 Foliobind og i Basel i 1538, ligeledes i Folio, men findes naturligvis nu kun i de store Biblioteker. Huß's Historie er bestrebet af Seyfried i hans Verf: Hist. de Joh. Huss, ortu, vita et morte, Jena 1729, 4., af Gilpin i Biogr. der Reform. Frankfurt und Leipzig 1769 S. 151, og af Dr. Tischer i „Leben des Johann Huß,“ Leipzig 1798.

Veronika Hafmann. I Aaret 1744, da Churfyrst Carl Theodor i Pfalz havde tiltraadt Regjeringen, traadte Veronika Hafmann i Tjeneste hos en Borger i Mannheim og bar hans lille Dreng paa Armen og pleiede ham. Og da Drengen var voxet op og selv var bleven Mand og havde giftet sig og var bleven Fader, strax efter Freden til Hubertsburg, da var hun endnu steds i Huset og bar og passede nu hans Børn, lige-

som hun havde baaret ham. Og saaledes varede det længe ved. Thi da tilsidt ogsaa hendes første Husbonds Sonne-Sonne Son havde faaet sig en Son, som voxede smukt til, kort efter Freden til Amiens, var hun endnu steds i Huset, vel ikke mere som Tjenestepige men som et kosteligt Arvestykke i Familien. Da nu en Dag de forbigangne Tider gik som en Drom forbi hendes Sjæl, overkom der hende en Trang og Længsel, og hun sagde til sin Husbond: „Du, ræk mig din lille Dreng et Dieblik,“ thi hun gjorde ikke mange Komplimenter med ham og kaldte ham slet og ret du, men Herren sagde altid „J“ til hende af Agtelse for hendes høie Alder og hendes Fromhed, og fordi hun havde opdraget ham. „Hvad vil J med Drengen,“ sagde han, „da Eders Arne dog ikke ere i Stand til at bære Noget, og Eders Kne neppe kunne holde Eder selv oppe.“ Men hun svarede: „Jeg har baaret dig og din Fader og din Bedstefader paa mine Arme; derfor onskede jeg ogsaa at tage din Son en Gang i mine Arme, før jeg dør.“ Da traadte Taarerne i Vinene paa Barnets Fader og Moder, og han bad det gamle, tro Menneske at sætte sig ned og lagde Barnet i hendes Skød. „Gud lonne Eder,“ sagde han til hende, „for Alt, hvad J har gjort for mig og mine Fædre.“ „Han vil snart tage mig til sig,“ sagde hun og luskede sine Dine. Et og tredindstyve Aar var hun i Brod og Tjeneste i det samme Hus og døde i Aaret 1805 i sit Livs firindstyvende Aar.

(Hebel).

Nettelse til No. 4. Under Blandinger, i Stykket om Gutten paa Uhrviseren staar, at han krøb i nd gennem en Luge, læs: ud gennem en Luge.

G a a d e r.

No. 254. En Arbejdsmand havde tjent sig nogle Solbølger, som nu laa foran ham paa Bordet; han glædede sig ved at se dem og sagde: „1. 2. 3. 4. 5. 2. 3. 4. 5. 3. 4. 5!“ Det første var hans eget Navn (Subjekt), det andet var et Verbum (Prædikat), det tredje var et Pronomen (Objekt). Det vilde blive just det samme, om vi gjengav hans Ord saaledes: „5. 4. 3. 2. 1. 4. 3. 2. 1. 3. 2. 1.“, fordi hans Navn bliver ligedan, enten man læser det frem eller tilbage. Hvad var nu hans Navn?

Oplosninger til No. 3. og 4.

No. 253. Ratugle. (Oplosning indsendt af H. R. Fossum, Manchester, Minn.)

Rebus i No. 3: Endelig kom Martin med Oversætterne mellem 11 og 12.

Rebus No. 2.

na.

Enhver Abonnent paa „For Hjemmet“, som inden 31te Marts forstkommende indsender sin Kontingent (\$2.00) for 1885 (og samtidigt opgjør sin Restance, om han skylder Noget), faar sig tilsendt en af de Præmier, som er nævnt i No. 1 Side 30. Hvis Abonnenten ikke nævner, hvilken Præmie han foretrækker, vil No. 2 blive sendt. Pengene bør sendes paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse:

R. Thronsfen, Box 1014, Decorah, Iowa.

I n d h o l d: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — Skumringen. — Den hellige Johannes. — „Tusend-Vogen.“ — Hertug Eugislav den Store af Pommern og Bonden Hans Lang. — Til Alle, der har været Elever ved Luther-College i Decorah. — Søhelten Peder Tordenskjold. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,

DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidfler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Robber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.

Robber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjeder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, **DECORAH, IOWA.**

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomeries Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endsiden af Water Street = = = = **Decorah, Iowa.**

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Barer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, fristelig Fortælling af Eugenia v. Mitzlaff, 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter = 1 ældre Aargang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Briller de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Oktavsider med Titelblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilkensomhelst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket). Ved et Bind forstaaes 12 Hefter.

Adresse:

R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

fælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Pad-ninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

31te Marts 1885.

} 6te Hefte.

Paaskeherberget.

(Af Ingemann).

Den største Paaske, Verden har seet, var nær med sin Kval og Fryd;
I Forsal der sidder en stille Husbond og lytter taus til hver Lyd.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Hans Hus er smykket festligt og rent og Høitidens Hal beredt;
Men Gjæsterne, som i hans Hus vil glædes, hans Dine aldrig har seet.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Ei Ven og Frænde bad han til Gæst: fast Ingen han eier mer;
Dog bares ham for, der paa Bei var Benner, og vist ved Kvæld han dem ser.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Ved Gry han sendte Huskarlen ud med Kruffen til Fodtørvand,
Med Huskarlen kommer til stille Husbond en Svend og en Fiskermand.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Den Ungersvend i Aashn og Blik er sagerste Jomfru lig,
Dg Fiskeren synes som Klippen trofast; ved Træstlen neie de sig.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

De sporge kun i Mesterens Navn om Herberg til Paaskefest.
Glad Husbonden viser dem store Høisal, beredt til herligste Gæst.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Den stille Husbonds Navn er forglemmt; dog saligt ham blev hin Dag:
Hin Aften den evige Verdens Frelser holdt Nadver under hans Tag.
O, saligt det Hus, som vor Herre gjæster!

Den hellige Johannes.

(Slutning).

Det var en mægtig Prædiken, Peter holdt hin første kristne Puntse. Aanden lagde ham Ordene i Munden. Han talte til Jøderne om, at den Jesus, som de fort i Forveien havde korsfæstet, han var opstanden og havde sat sig hos Guds høire Haand, saaledes som David forud havde talt om ham. „Men der de hørte dette, gif det dem som et Sting igjennem Hjertet, og de sagde til Peter og de andre Apostler: I Mænd, Brødre! hvad skulle vi gjøre? Men Peter sagde til dem, omvender Eder, og enhver af Eder lade sig døbe i Jesu Christi Navn til Syndernes Forladelse, og I skulle faa den Hellig Aands Gave!“ Der lagdes den samme Dag henved 3.000 Sjæle til Menigheden. „Apostlerne bleve ved med Undervisning og Samfundet og Brødsbrudelsen og Bønnerne. Men Herren lagde daglig dem til Menigheden, som bleve frelst.“

I dette Arbejde havde Johannes uden Tvivl en væsentlig Andel. En Dag træffe vi Peter og Johannes sammen. De gif op i Templet ved Bonnens Time. Ved den Tempel Dør, som kaldes den stjerne, stødte de paa en Mand, som var halt fra Moders Liv af; han bad dem om en Almisse. De gave ham ikke Sølvs og Guld; det havde de ikke; men de helbrede ham, saa han strax „gif omring og sprang og lovede Gud.“ Dette Under bragte en stor Menneftes Skare sammen. Petrus benyttede Anledningen til at holde en knusende Bødsprædiken: Piosens Fyrste havde de slaget ihjel; men Gud havde opreist ham fra de Døde. Nu skulde de fatte et andet Sind og vende om, at deres Synder maatte vorde udslettede. Men de Overste

blandt Jøderne taalte ikke at høre om Opstandelsen; deres onde Samvittighed slog dem. De satte da Peter og Johannes i Fængsel til den næste Dag. Disse forsvarede sig under Forhøret med stor Frimodighed, og da Ingen kunde negte det Tegn, som var steet, forbød Raadet dem kun, „at de aldeles ikke skulde tale eller lære i Jesu Navn.“ Men Peter og Johannes holdt det for rettest at adlyde Gud, og talte det, de havde seet og hørt, trods Forbud og Trudslar.

Da de kom til sine Egne og fortalte, hoorledes det var gaaet dem, blev der et underligt Skue. „De opløstede samdrægtig Rosten til Gud med Taksigelse,“ og der de havde bedet, bevægedes Stedet, hvor de vare forsamlede. Hvor glad var ikke Johannes over, at han var værdigets at smage Jesu Lidelsers Kalk! Da Apostlerne vedbleve med at prædike og gjøre Undergjerninger, bleve de af Ypperste-Priesterne og Sadducæerne fastede i Fængsel. „Men Herrens Engel oplod Fængslets Døre om Natten.“ Den næste Dag vare de som sædvanligt i Templet og lærte. De lode sig fremstille for Raadet; der blev paalagt dem Tausshed, men de talte; thi „man bør adlyde Gud mere end Mennesker.“ Og da de fremdeles mindede det høie Raad om Jesu Korsfæstelse og Opstandelse og formanede dem til Omvendelse,“ skar dette dem i Hjertet, og de raadsløge om at slaa Apostlerne ihjel.“ Da var det at Gamaliel, Pauli høit agtede Lærer, gav det kloge Raad, at lade Apostlerne være i Fred; „thi dersom dette Raad eller denne Gjerning er af Mennesker, bliver den forstyrret; men er den af

Gud, da kunne I ikke forstyrre den." Gamaliels Raad blev fulgt; Apostlerne bleve dog hudstrogne, og det blev dem atter forbudt at tale i Jesu Navn. Men de vare glade, „fordi de vare blevne agtede værdige til at forhaanes for Jesu Navns Skyld." Johannes fik altsaa sande Jesu Ord: „Have de forfulgt mig, skulle de og forfølge Eder."

Om kort maatte Johannes være Vidne til, at hans Broder Jacob blev henrettet af Kong Herodes Agrippa, Aar 44. Joderne til Behag lod Herodes ogsaa Peter fængsle; men en Engel friede ham udaf Fængslet. Da Herodes fik andre Ting at varetage, standsede Forfølgelsen. Herodes omkom snart efter paa en ynkelig Maade; hans Hjod gik i Forraadelse i levende Live, „og han blev fortæret af Orme." Jacob var den første af Apostlerne, som led Martyrdoden; Johannes fik derimod virke i endnu to Menneste Aldre.

For det Første arbejdede han i Jødeland, særlig i Jerusalem. Men ved at se paa Eidernes Tegn, skjønte han, at Guds Straffedomme snart maatte ramme det arme forhærdede Folk. Han drog da til Ejesus i Lille-Asien.

En stor Trængsel forestod Kirken. I Rom regjerede den grusomme Nero, et Umenneske selv mod sine Nærmeste. Kristne blev bundne til Stolper og besmurt med Tjære; om Natten tjente de som Blus i Roms Gader. I denne Forfølgelse blev Peter Korsfæstet og Paulus hals hugget. Johannes, saa langt borte han end var, slap heller ikke ganske fri; han blev forvist til Den Patmos strax udenfor Ejesus. Midt under den ydre Trængsel blev det her forundt Johannes at se ind i Kirkens Fremtid. Det var under Landsflygtigheden paa Patmos, Gud gav ham den Åbenbaring, som vi finde optegnet i det

Nye Testamente. Hvor længe Johannes forblev paa Patmos, vide vi ikke; rimeligvis vendte han tilbage til Ejesus, saasnart Røgtet om Neros Død naaede ham.

Med hvilke Følelser maa ikke Johannes have begyndt sit Arbejde igjen! Alle hans Medapostler vare indkaldte til Hvilen, efter at de havde beseglet den Tro, som de prædikede, med deres Blod. De vare Blodvidner; men Johannes skulde endnu en lang Stund faa vidne om Jesus med levende Røst. Fra nu af faldt, saa at sige, Overophyret over alle Menigheder paa Johannes. Og fra Ejesus havde han let Afgang til alle Lande, hvor Christi Rige var udbredt. Ejesus var ligesom Midtpunktet i den daværende Kristenhed. I Vest laa Grækenland, Italien og Spanien; i Syd Egypten, Palæstina og Arabien, i Øst Lilleasien og Landene omkring Babylon. Fra alle disse Egne var det let at faa Underretning for Johannes, da der i Ejesus drevs en betydelig Vædens Handel. Mange af Menighederne havde den Glæde at se den gamle Apostel hos sig; men der var for Mange, og Mogle af dem for langt borte til, at han skulde kunne besøge dem Alle. Dog hvor hans Tjeneste behøvedes, ilede han hen og styede hverken Moie eller Farer.

Johannes opnaaede en høi Alder. Han var vel den yngste af Apostlerne, men saa overlevende han dem Alle vel en Mennestealder, omtrent til Aar 100 efter Christi Fødsel. Medens de Andre lede Martyrdoden saa døde Johannes Straadød. De andre Apostlers Livsløb blev slutt ligesom af et pludseligt, heftigt Bindstød; men hos Johannes sluknede det af sig selv; det var udbændt.

Johannes var en af de mest anseede blandt Apostlerne. Paulus siger, at Jacob (Ålfæi Son) og Peter og Jo-

hannes ansaaes som Menighedens Pædler. Der var ingen Rangsforstjæl; men ligesom ellers var ogsaa her Gaverne forstjællig uddelte. En havde faaet 5 en Anden 2 en Tredie 1 Talent. Peter førte altid Ordet baade før og efter Jesu Bortgang; og det var det Samme, enten han var sammen med alle Apostlerne eller blot med Johannes. Det var vel baade hans Alder og hans Fyrighed, som gav ham denne fremskudte Stilling.

Johannes har efterladt os flere Skrifter. Frugten af hans Virksomhed naar saaledes lige ind i vor Tid. Foruden Aabenbaringen har han efterladt os et Evangelium og tre Breve. Han angiver selv Hensigten med Evangeliet saaledes: „Dette er skrevet, forat I skulle tro, at Jesus er Kristus, Guds Søn, og at I, som tro, skulle have Livet i hans Navn.“ Vi finde ingensteds saa klare Beviser for, at Jesus maa være sand væsentlig Gud, som netop hos Johannes. Der var ogsaa i Johannes's Dage dem, som negtedes Christi Guddom, men som dog vilde smykke sig med Christi Navn. Der har været Saadanne til alle Tider, ikke mindst i vore Dage. Vi bør da takke Gud for Johannes's klare Vidnesbyrd i denne Sag. Vi ville nævne to uomstødelige Beviser: „I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud og Ordet var Gud. . . Og Ordet blev Kød og boede blandt os Joh. 1, 1. 14. (Stedet selv viser, at her er Tale om det personlige, evige Ord, som er Jesus, og som ved Kødspaatagelsen blev vor Broder; ved dette Ord har Faderen talt allertydligst til os om sin Kjærlighed til den faldne Slægt). I Joh. første Brev 5, 20 læse vi: „Jesus Kristus er den sande Gud og det evige Liv.“ Men det er ikke Johannes nok, at vi vide alt dette; han opmuntrer og

tilskynder os ogsaa til at tro paa Jesus og vise ny Værdighed.

Luther skriver i sin Fortale til Joh. 1ste Brev: Denne Epistel er en ret apostolisk Epistel og skulde med Rette følge strax efter hans Evangelium. Thi ligesom han i Evangeliet indstærker Troen, saaledes imødegaar han i Epistelen dem, som rose sig af Troen uden Gjæringer, og lærer atter og atter, hvorledes Gjæringerne ikke udeblive, hvor Troen er. Udeblive de, saa er Troen ikke retskaffen men Vogn og Morke.

Malerne og Billedhuggerne pleie at afbilde Johannes med en Ørn ved Siden af ham. Dermed skal ikke betegnes, at han bruger høitragende Ord og Talemaader, eller at han lægger an paa saakaldt Veltalenhed. Dette Symbillede betegner det Høie og Majestætiske ved Indholdet. Johannes's Tankeflugt er som Ørnens høie, majestætiske Flugt.

Luther siger i en Prædiken over Joh. 1: „Johannes taler ret og slet og ensfoldigt ligesom et Varn, og efter de Verdsligvijses Dom lyde hans Ord ret barnagtige. Men der ligger en saadan Majestæt skjult i dem, som intet Meneste, hvor høit han end er oplyst kan udforske eller udjage.“ [Erl. XLV, 329].

I Luthers Bortaler heder det: „Johannes taler saa simple og ensfoldige Ord, at ensfoldigere Ord aldrig mere skal komme til Verden; alligevel siger han under saadan Ensfoldighed Alt, som en Anden siger med prangende, skulstige og høitragende — men dunfle Ord. Tag f. Ex. de to Sprog: „Den, som betjender Sonnen, har ogsaa Faderen“; og „Loven er givet ved Moses, Naaden og Sandheden er bleven ved Jesus Kristus.“

Dette tjene da til en Oversigt over St. Johannes's Liv og Virksomhed. Det var

et langt og daadrigt Liv; ved Tale og Skrift og ved inderlig Kjærlighed har han sagnet mange Sjæle til Guds Rige. Der kunde Noget synes, at det var et overflodigt og ørkesløst Arbejde, at skrive saa Meget om Johannes, især da det Allermeste af Foregaaende findes hist og her i det Nye Testamente. Det er imidlertid ikke vor Hensigt at overflodiggjøre Granskingen i det Nye Testamente an-

gaaende Johannes, men meget mere at lokke En og Anden til selv at læse efter, om disse Ting forholdte sig saaledes, som de her ere fortalte. Og paa samme Tid, som vi have søgt at gjøre Læserne kjendt med „Kjærlighedens Apostel“ saa haabe vi han ogsaa, maa lære ham, som er Kjærligheden selv, at kjende og saa Lyst til hans livsalige Ord.

M. Langeland.

3 Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Slutning.)

Mor Lina saa en Tid stiltiende paa ham og nikkede af og til saa stærkt med Hovedet, at alle tre Dobbelthagerne rystedes, og som om hun vilde sige: „Saaledes skal det være; saaledes huer du mig!“

Da Tiden tilsidst blev hende for lang, — hun tænkte paa sin bløde Seng og sin deilige Nattero; — sagde hun:

„Nu Hartman, nu vil De vel sige mig, hvor De er at finde, hvor jeg skal vise Gutten hen? Førend i Oktober kan han ikke være her tilbage, — men hvad da?“

Wolf Hartman takkede først den gode Kone for Alt, hvad hun havde gjort mod Gutten og mod ham, og hans raa, dybe Stemme bævede saaledes, da han talte, at Tykke Lina atter blev greben af stærk Bevægelse. Derpaa sagde han hende, hvor han boede og var at finde, og at han i ethvert Tilfælde vilde søge at være tilbage til Hamburg i Lobet af Oktober Maaned.

En ny Dags Morgenrøde steg nu op i denne Mands Hjerte, der saa længe havde været begravet i mørk Nat. Sagte drog det Haab ind i hans Sjæl, at efter

saa stor Lidelse, Livsbyrde og Kval kunde gennem hans Sønns Kjærlighed en sildig Lykke endnu være ham forbeholdt, at denne Kjærlighed var saa trofast og god, at den ikke vilde tilregne ham som Skyld den Skygge, hans Fortid kastede over Sonnens Liv. Havde denne Søn nu allerede været der, havde hans lyse, glade Dine smilet ham imøde, og hans unge Arme omsluttet ham, da var det vist allerede nu blevet ganske lyst i hans Sjæl; men havde endnu en Provølestid at gennemgaa, inden denne Lykke skulde opblomstre for ham!

Ligesom der over Solopgangen ofte leirer sig en tyk Taage, der fortætter sig til Skyer og tilslører Dagen, saaledes gif det ogsaa Wolf Hartman. Den Tanke lagde sig som Taage over hans opstigende Haab, at Menneffene dog altid vilde tænke paa, at han havde været en dømt Straffange, og om ogsaa hans eget Barn selv ikke vilde tilregne og forholde ham det, saa vilde Andre dog ikke forglemme, at denne Søn havde et Tugthuslem til Fader.

Disse tunge Tanker var atter blevne levende hos ham gennem forskellige

Moder, han havde havt med gamle Bekjendte. Enten havde man sty villet undgaa at kjende ham, eller ogsaa havde der i deres Maade at behandle ham paa været lagt en saa fornærmende Mistro og Uvillie, at det oprørte ham i hans inderste Hjerte, og han maatte tænke hos sig selv, disse vilde gjælde for kristelige Mennesker og falde sig efter hans Navn der sagde til Misdeberen paa Korset: „Idag skal du være med mig i Paradis!“

Derfor vilde han atter gjøre Reisen med som Tjyrhøder. Han havde vistnok nu, da hans Opførsel ikke gav Anledning til nogen Klage, kunnet faa en anden og bedre Stilling, men han vilde ikke have det anderledes.

Den næste Dag skulde Skibet atter afgaa. Passagererne indfandt sig allerede Dagen forud, og Wolf Hartman tilligemed nogle Andre af Skibets Besætning havde faaet Ordre til at være Fruentimmerne behjælpelige med at stige op ad Faldrestrappen.

En fuldt ladet Baad med Reisende, hvoriblandt mange Koner og unge Piger lagde atter til. Den ene efter den anden steg enkeltvis op af den steile Trappe til det kolossale Skibsrums.

Den sidste var en ganske ung Pige, hun kunde vel være en 15 a 16 Aar gammel, en fin liden Skabning, der bar en brun Straahat paa de tykke, blonde Fletter, der som en Krone laa rundt det smukt formede Hoved. Et ligeledes brunt Slør var slynget rundt Hatten og derpaa heftet sammen under Hagen, hvorved det friske, blussende Ansigt var sat som i en Ramme. I den ene Haand bar hun en Skindvæste og under den anden Arm en liden Hund med hvide, silkebløde Haar, som med sin Stumpnæse, blanke og sorte Dine, klog og ud-

fordrende stat sit Hoved frem under Schavlet.

Hartman stod nederst paa Trappen og rakte den lille Froken sin brede, sværte Hæand imøde, og da hun med sin ledige Hæand vilde gribe ham, gled Hunden ned fra hendes Arm og faldt i Vandet. — Hoit strigende boiede hun sig ned for at gribe Dyret og havde nær tabt Pigevægten, dersom ikke Mandens stærke Arm havde holdt hende, og i næste Dieblik var han sprunget efter Hunden. Han greb med Lethed det pladskende Dyr, arbejdede sig op igjen og bragte snart begge, Pigen og Hunden, velbeholdne op paa Dækket, hvor han ilskomt unddrog sig den varme Tak og gik ned i Rummet for at afkaste de vaade Klæder.

Men denne Redningsdaad havde vundet ham den lille Frokens Hjerte, og hun hvilede ikke den anden Dag, førend hun fik Die paa den tungsinde Mand, da han en Stund var stegen op af Dybet for at trække frisk Luft.

Først omfremsede hun ham i Afstand, ubis om det ogsaa virkelig var ham, derpaa sølte hun sig lidt ræd for hans i Sandhed cyklopagtige Udseende og vovede ikke at tiltale ham. Førend hun kunde komme til nogen afgjørende Bestemmelse, om hun skulde gaa hen til ham eller ikke, var han atter gaaet ned i det sorte Dyb, hvor den mættede Massine rastløs arbejdede.

Den næste Dag tog hun Mod til sig og traadte kjæft hen til ham, førend han fik Tid til at smutte bort. Det reddede Dyr levede hun efter et Baand ved Haanden.

„Jeg har endnu ikke rigtig takket Dem,“ sagde hun, „fordi De hentede min kjære, lille Hund op af Vandet. Det havde været haardt for mig, om jeg

hadde mistet min eneste Rejsesamrat til den nye Verden. Vil De tillade mig at give dem dette!"

Ved disse Ord vilde hun stifte ham nogle Penge, indviklet i et Stykke hvidt Papir i Haanden.

Wolf Hartman rystede paa Hovedet og sagde kort:

"Det er ikke værdt at tale om denne Bagatel! Penge tager jeg ikke!"

Den lille Froken saa forundret paa ham og vidste i Diebliffet ikke, hvad hun mere skulde sige eller gjøre. Men derpaa rakte hun besluttet sin Haand, der var omsluttet af en fin Handske, til den sødede Mand og sagde:

"Da ville vi være Venner vi Tre, — ikke sandt Fido?" vendte hun sig til Hunden, som om der nu blot behøvedes denne Tredies Samtykke til at knytte Baandet. — Fido gav ogsaa lystig viftende med Svandsen sit Bifald til Forbundet. Derpaa nikkede hun fortrolig til Manden og begav sig atter til Bagstovnen af Skibet, hvor der havde leiret sig mange forskjellige Grupper under det udspringende Seil.

Fyrboderen saa efter Pigen og mumlede hen for sig:

"En net liden Ting! min Tro, en net liden Ting!"

Der udbillede sig nu et eiendommeligt Venskab mellem disse To i alle Henseender, saavel i Ydre som Indre, saa høist forskjellige Menneſter. Hver Eftermiddag kunde man se den lille Froken med det brune Slør i Forstovnen af Skibet siddende paa en Kulle Tong eller andet lignende, og den bredskuldede Fyrboder med det sødede Ansigt, sammentvingede Arme og Skulderen lænet mod en eller anden Gjenstand, staaende foran hende opmærksomt lyttende til, hvad den søde Barnemund foresnakkede ham.

Den Lille reiste ganske alene over til New York. Hun var anbefalet til Kapteinen, som vel en og anden Gang tog sig lidt af hende, men forøvrigt havde hun blot sin lille Hund til Beskytter og Rejsesamrat. Det var hende heller ikke noget Ubægt at være alene og overladt til sig selv; thi det var længe siden hun mistede begge sine Forældre, og var fra den Tid gaaet fra Hus til Hus, fra Haand til Haand, — havde snart haft det godt, snart ondt, men nu tilsidst meget godt, — da havde hun været hos sin kjære, gamle Barbara, og hvis hun ikke var død, da havde hun ikke reist til Amerika. Men nu skulde hun til sin eneste Slægtning paa Faderens Side, der boede nogle Dagsrejser inde i Landet, hvor han eiede en Farm. Hun var imidlertid fuld af Haab og Mod og stolede tillidsfuldt paa Herren; hun havde, Gud ske Lov, lært Noget, og naar hun først blev et Par Aar ældre, vilde hun søge selv at erhverve sit daglige Brød.

Hun var fuld af Lov og Pris over denne Barbara, som havde været hendes Barnepige, der kjærlig og venlig bebogete hendes første flygtige Skridt paa Livsbanen og delte alle hendes barnlige Glæder og Sorger. Hun var senere bleven gift med Klokkeren og Organisten ved Hovedkirken i deres Hjemby. — Efter mange Omstiftelser flyttede hun til hende og boede der, i disse sidste Aar, indtil Barbara døde. Da de ingen Børn havde, var hun ganske som deres eget Barn. Der havde hun lært at tro og bede, der havde hendes Hjerte fundet Ankergrund paa den evige Klippe, som ikke viger og vakler.

En anden Gang fortalte hun mere om sin tidligste Barndom, — at hun efter en liden Broders Død sølte sig saae ensom i sine Forældres Hus, thi Barbara kunde jo ikke altid udfylde hans

Plads. Da var hun saa lykkelig at finde en Legefamerat, en liden Gut som hedte Konrad, og som hun endnu holder meget af. Han boede i et lidet Hus i Nærheden af dem med sin Moder og en gammel, blind Tante i en Stue, hvor der altid var halvmørkt, men dog var der meget deilig! Hun vilde give meget, meget til for endnu engang at faa se og tale med denne sin Barndoms Legefamerat!

Wolf Hartman horte for det Meste taus, til og overgav sig ganske til Indtrykket af denne kostelige, barnlige Pludren, der rislede hen over hans arme Sjæl som en klar, kjolende Ræk og gjorde ham uudsigelig godt. Efterhaanden toede ogsaa hans Hjerte op, og han gjorde sin lille Veninde allehaande Meddelelser, i Begyndelsen kun sparsomt, men lidt efter lidt rigeligere. Kun det ene kunde han ikke sige hende, hvad der som en sort Sky laa over hans Fortid. Og dog sølte han en dyb Trang til at sige hende det, — det skulde være for ham som en Guds Dom, at lægge Mærke til, hvilket Indtryk det vilde gjøre paa hende, hvad hun vilde sige dertil.

To Gange, — tre Gange havde han fast foresat sig at sige hende lige i Ansigtet, at hun talte med en løsladt Tugthushsange, — men altid havde det været ham umuligt at faa det over sine Læber. Hvad om hun da bleg og stjalvende reiste sig, sneg sig bort fra ham, — og aldrig mere vilde tale til ham? — han sølte, at det vilde knuse hans Hjerte. — Men endelig overvandt han sig og sagde hende det!

Og hun? — — Med sine klare Øine saa hun fast paa ham og sagde:

„Konrads Fader var ogsaa en Strafsange, det har Barbara fortalt mig!“

Dette var høist mærkværdigt. Men

Wolf Hartman sagde dog Intet. Derpaa spurgte hun:

„Hvad ondt har De da gjort Wolf?“

— Hun kaldte ham ved dette Navn, thi han havde ikke sagt hende det andet.

Hu fortalte han hende Alt, hvorledes det var kommet, og med sit kloge forstandige Ansigt horte hun meget opmærksomt efter. Da sagde hun:

„Wolf, der er to Slags Domme, for Gud og for Mennesker. Hovedsagen er, at man er paa det Rene med Guds Dom, thi den varer evig. Jeg vil sige dig et smukt Bibelsprog, som Nogen har skrevet foran i min Bibel:

„Hos Herren er Naade og megen Frelse!“

Da hun havde sagt dette, tog Wolf hendes lille Haand saa hjertelig mellem begge sine Hænder, som om han aldrig mere vilde slippe den. Derpaa vendte han sig hurtig om og forsvandt i Dybet, førend hun fik udtale sig mere.

Medens han derneede stirrede ind i den glødende Jld, blev det ham stedse klarere og klarere i Sjælen, og tillige blev det ham mere end sandsynligt, at den Konrad, om hvem den lille Pige talte, maatte være hans Gut. Vhens Navn var det samme, og den Volig hvori hans Hustru og Barn levede, havde jo ogsaa været meget mørk og dunkel.

Under næste Dags Samtale blev det til fælles Fornoielse fuldkommen opklaret, at den unge Dames Legefammerat og Wolf Hartmans Søn var en og den samme Person. Ja, den lille Froken glædede sig saa inderlig over denne Opdagelse, at Taarerne stod hende i Øinene. Hun greb Hartmans Haand og vilde ikke slippe den, førend han havde givet hende det Koste i Selskab med Konrad at opsøge hende paa hendes Slægtnings Eiendom.

Oversigten var hurtig og lykkelig og

da dette hoist forskjellige Par, efterat de var komne iland, tog Afsted fra hinanden, kunde Ingen af dem tale meget. For den kjæmpemæssige Fyrbøder var det, som om der blev revet et Stykke ud af hans Hjerte, da han saa det brune Elor forsvinde i Brimmelen.

Den første Søndag gik han efter lang Tids Forløb engang igjen i Kirke, thi hun havde saa ofte sagt til ham, at dette maatte han ikke forsømme; og Gud være lovet, dette Guds Ord havde ikke alene det kjære, Fædrelands hjemlige Klang, men en endnu meget høiere Klang fra det himmelske Faderhus, saaledes at han tydelig kunde høre gjennem det:

„Hos Herren er Naade og megen Frelse!“

Sjette Kapitel.

Du Morgenstjerne med din Glød,
Du hjælper os af al vor Nød!

Da Wolf Hartman i Oktober Maaned atter indsendt sig i Somandsherberget paa Raien i Hamburg, blev han meget venlig modtaget af den tykke, velvillige Vertinde, men fra det unge Menneſte havde hun siden Intet hverken seet eller hørt, og Bestemmelsen var dog, at han skulde komme tilbage til Hamburg i Begyndelsen af Oktober.

Dette var meget nedslaaende for Faderen, der saa sikkert troede, og for hvert Skridt han nærmede sig Vertshuset mere og mere overlod sig til den store Glæde endelig at finde og gjense sin Son. Dog trostede de sig tilsidst Begge med, at Søfartens Usikkerhed saa let foranlediger at saadanne Beregninger slaa feil. Skibet kunde have mangehaande Uheld at kæmpe med, der forsinkede Hjemreisen; Oktober var jo heller ikke endnu ganſte forbi.

Oktober gik tilende, og det Skib, hvor med han var gaaet, kom ogsaa ganſte

rigtig, — men Konrad var ikke med! Kapteinen, en grættet, ubehagelig Person, vilde ikke rigtig ud med Sproget, han havde maattet løbe ind i en engelsk Havn, der var Guttten bleven syg tilbage; det var en eller anden Slags hidſig Feber. Han var vel nu for længe siden i Bedring.

Wolf Hartman trættede med sin uheldige Skjebne, der nu atter tvang ham til at vente og haabe paa det Uvisse. Han kunde ikke foretage nogen ny Se-reise, han maatte blive i Hamburg for at være tilstede, naar Guttten kom. — Han tog derfor Tjeneste i Havnen og fandt saaledes sit gode Udſomme.

Efter henved otte Dage indløb der et Brev til hans Velynderſte paa Raien, hvis Indhold ikke kunde kaldes glædeligt. Vi ville meddele Brevet, der lod saaledes:

„Min kjære, moderlige Veninde!

Jeg kommer ikke tilbage til Hamburg med Skonnert „German“. Behandlingen var saa slet, og Kapteinen saa saumvittighedslos, at det var umuligt at holde det ud. Men løbe bort vilde jeg dog ikke. Tilſidſt blev flere af os syge, deriblandt jeg, hvorfor jeg blev liggende paa et Somandshospital i England. Men den barmhjertige Gud hjalp mig igjennem. Jeg blev atter frisk og tog Tjeneste paa en Amerikaner, — er nu her i New-York og gaar med Skibet „Schiller“ tilbage, hvor jeg har faaet en Plads som Velmattros.

Har De seet eller hørt Noget til min Fader? — Jeg har under min Sygdom tænkt meget paa, om jeg vel nogensinde vil finde ham. Det var meget tungt og ensomt, at ligge syg i et fremmedt Land, mellem Menneſter, der tale et fremmedt Sprog. Men Nød driver til Bøn. — Jeg var, medens Feberen rasede, ganſte fortlumlet og forvirret i mit Hoved, men

medens jeg laa saaledes, gik bestandig en Bøn fra min Barndom gennem mit Hjerte om Morgenstjernen over Bethlehem, der bringer os Hjælp i al vor Nød. — Lev vel min kjære, gode Pleiemoder, om Gud vil, sees vi snart sunde og friske igjen. Eders Konrad."

Den tykke Kone skjældte og smældte nu paa den slette Kaptein, der behandlede sine Folk saa skammelig, som om de var Dyr. Men det bedste ved Sagen var dog, at Gutten var bleven frisk igjen, og kom med „Schiller" til Hamburg. „Schiller" maatte imidlertid være afgaaet fra Amerika og i det seneste være at vente om en otte a ti Dage.

Ja, Schiller var vistnok afgaaet, men ved Scilly Øerne i Kanalen løb den i Taage paa en Klippe og sank. Hundrede Mennesker fandt ved denne Ulykke sin Død.

I stedet for det stadfæstede Dampskib kom denne Hjøbspost til Hamburg og bragte mange Menneskers Hjertier til at bæve. Og saa Wolf Hartmans Hjerte bævede i sit inderste Dyb. Altsaa dette skulde være Enden paa alle hans Forhaabninger? — nu saa nær Maalet skulde Alt være ude, — forbi? — — — Derfor hans Barn var omkommet, hvad havde han da endnu at leve for?

Det var bange og lange Forventningens Dage og Nætter som nu paafulgte, — da maatte Wolf Hartman lære, at Nøden driver til Bøn, og at vor himmelske Fader har mange Slags Tugtens Ris for at bryde og bøie Menneskenes haarde Hjertier under sin mægtige Haand.

Endelig kom Listen med de Forulykkeliges og Reddedes Navne. O, hvor spejdede da hans Fadersøie! det var ham, som om Bogstaverne dansede rundt paa Papiret. — Er han derimellem? — de unge Rækker blev gjennemlæste — den

første, — den anden, — der — i den tredje Række staar hans Navn, — skulde det virkelig være ham? — — er det de Døde eller de Levende? — Gud være lovet og takket, — det er de Levende!

Da lærte Wolf Hartman ogsaa endelig under megen Frygt og lange Sukke, hvorledes det er med Morgenstjernen, der hjælper os af al vor Nød!

I Somandsherbergets Gjaestestue saa Begge hinanden igjen! — Wolf havde da ventet i mange Dage og Aftener, — da Stunden saa kom, førte den tykke Kone Fader og Søn over i Stadsstuen, thi dette var ikke for fremmede Dine. Men selv kunde hun ikke fravige sig at være et stult Vidne, det røde Gardin blev en Smule studt tilside fra et Kigshul ude i Forstuen, og da frydede hun sig ved Synet af den Unges glædestraalende Ansigt, og hvorledes den Gamle trak ham til sig og klappede ham paa Skulderen, medens store Taarer rullede ned over hendes egne Kinder og tabte sig i Folderne af den tredobbelte Hage.

Timerne randt, og endnu blev de ikke færdige. De havde jo og saa Meget at fortælle hinanden. Det Bedste af det var dog, at de ikke alene afviklede de forvirrede Traade i det syndige Menneskeliv, men at de ogsaa sporede de gjennemkrydsende Traade af Guds helbredende Naade, saa at Enden ikke kunde blive nogen anden end Lov og Pris over den Haand, der fører Alt med saa megen Trofasthed.

Senere reiste begge, Fader og Søn, endnu engang over det brede Verdenshav, og er siden til Tykke Vinas Bedrøvelse ikke mere komne tilbage, — men gaaet under er de heller ikke. De har derimod aflagt hint Besøg paa den Farm, som laa tre Dagsrejser fra New-York,

og her har de befundet sig meget vel, — saa vel, at de har kastet Anker der for bestandig. Man vilde ikke mere lade dem komme bort, thi den lille Frosens Onkel havde godt Brug for to saa dygtige Arbeidere. Og hun selv, den lille Annie, syntes at have samme Smag og samme Lyst til at fortsætte Legen med Konrad, som da den begyndte mellem de hoiæ Huse. Nu, som da, holdt hun fast paa ham, — han kom ikke mere løs, vilde

det ikke heller, og efter nogle Aar saldt det som af sig selv, at den barnløse Onkel overlod dem, som unge Ægtefolk, Farnen til Bestyrelse.

Men de havde aldrig forglemmt hin Tid, da de drev deres barnlige Spil i „Skumringen“, — hvor det gjennem Smil og Taarer, — gjennem Morke og Død, allerførst gik op for dem:

„At Morgenstjernen med sin Glød
Den hjælper os af al vor Nød!“

Sortedøden.

Der er ikke nogen Landeplage, der har hjemsogt Menneskeslægten, som synes at have havt saa forfærdelige Følger som den under Navnet *Sortedøden* herjende Pest, der for omtrent 500 Aar siden hjemsogte Asien, Afrika og Europa. Endnu lever Mindet derom, og der er vel neppe Nogen, som ialfald ikke har hørt tale om den. Vi antager derfor, at en Beskrivelse af denne mærkelige historiske Tildragelse, som vi har taget af det svenske Tidsskrift „Läsning för Folket“, vil være af Interesse; om end Historiefriverne sædvanligt kun forbigaaende omtale denne Farsot, hører den dog til de største Udbæltninger, som har forberedt Europas nuværende Tilstand.

Tiden, der gik forud for Sortedøden, udmærkede sig ved usædvanlige Foreteelser. Udbrud af ildsprudende Bjerge, Jordstjælv, et meget ustabigt Veir, snart usædvanlig Kulde, snart milde Vintre, stærke Storme, Regn, der varede uafbrudt et halvt Aar, efterfulgt af lige langvarig Tørke, stinkende Staaende, Oversvømmelser af Hav og Elve, flæaaarig Misværet, store Tog af Græshopper og Rotter og mangfoldig anden Skade blandt Mennesker og Dyr; alt

dette gik forud for Sortedøden og blev ved under den baade i Asien og i Europa.

Man har troet, at alle disse Farsoter, som indtraf paa denne Tid, havde den samme naturlige Aarsag. En Videnskabsmand ved Navn Ilmoni mener, at Jordens Indre i det 14de Aarh. var i større Gjæring end sædvanligt.

Haarde Sygdomme rasede i Begyndelsen af det 14de Aarh. og kan betragtes som Forbud paa den store Pest. Imidlertid var det i Aarene 1348—53, at Sortedøden især herjede i den største Del af Europa. Alle de før nævnte Foreteelser viste sig da med fornøyet Kraft. Den 25de Januar 1348 udbrød et Jordstjælv, som med korte Afbrydelser varede i 40 Dage og anrettede store Ulykker i Grækenland, øvre Italien, Schweiz, Østerrige og Ungarn.

Allerede flere Aar, førend den store Pest brød ud i Europa, havde den raset i Asien, og saavidt man ved, begyndte Sygdommen (Aar 1334) i Kina, hvor den skal have borttrykket 13 Millioner Mennesker. Fra Bagdad spredte den sig (1346) paa to Veie ud, først til Kina, Syd-Rusland og Konstantinopel, og siden til Italien og Frankrige, hvorfra

den saa gif over til Spanien, Portugal, Nederlandene, England, Tydskland, Schweiz, de skandinaviske Lande og det nordlige Rusland, men den behøvede 9 til 10 Aar forat hjemsoge hele Europa.

I Italien herjede Farsoten saa stærkt, at der, efter hvad der er opgivet, i Toscana døde den halve Folkemængde, i Siena 70,000, i Venedig 100,000 og i Florents 60,000.

Vi skal give et kort Uddrag af hvad Italieneren Boccacio, som paa den Tid boede i Florents, fortæller om denne mærkelige Tildragelse.

„Denne Sygdom, siger han, gif ved Berørelse over paa de Sunde. Ja det gif saavidt, at man blev angrebet af Farsoten, om man alene rørte ved Klæderne eller andre Sager, som en Smitte havde brugt eller rørt ved. Nogle var af den Mening, at man bedst kunde undgaa Smitten ved en maadeholden Levemaade. De levede stilte fra Andre i Huse, som ikke vare smittede; her fortærede de den kosteligste Mad og fineste Vin, men med stort Maadehold, og opimuntrede hverandre med Musit og anden ustyldig Tidsfordriv, uden at byde sig om Røden og Døden, som omgav dem. Andre derimod mente, at det bedste Middel mod Sygdommen var at drikke og æde og leve lystigt, at tilfredsstille alle sine Lyster og at le ad den hele Verden, men under alt dette søgte de dog at undgaa al Berørelse med de Syge.

Næsten alle guddommelige og menneskelige Love havde mistet sin Kraft; thi de, som skulde værge om Lov og Ret, var enten syge eller døde eller havde ialfald saa liden Hjælp, at de ei mere kunde opfylde sine Pligter. Enhver fik derfor leve, som han lystede. Mange flygtede bort fra Byen, sine Boliger, Slægt og Venner, og drog bort til egne eller fremmede Landssteder, som om Guds Brede,

der gjennem denne Sygdom vilde straffe Menneskene for deres Synder, ei kunde finde dem overalt. Men ogsaa mange af disse delte den almindelige Skjebne, ei sjelden maatte de forsmægte uden Hjælp og Pleie paa samme Maade, som de selv, da de var friske, havde forladt Andre. Der var ingen anden Hjælp for de Syge end den, som de saa medlidende Venner eller Tjenere for Bindings Skyld ydede dem mod en overrættets stor Betaling. I de lavere Stænder var Forholdet endnu værre. I Tusindtal døde de uden ringeste Pleie og Hjælp. Mange døde paa Gaderne, mange i Huse, uden at Naboerne vidste det, forend Stanken sagde dem det. Mere af Frygt end af Medlidenhed slæbte man dem saa ud og lagde dem udenfor Dørene; her saa man utallige Lig ligge, men man brød sig ikke mere derom, end naar et Dyr dør. Da Kirkegaarden ei straf til, gravede man store Huler, hvori man fastede store Dyringer af Lig. Ei heller Landsbygden forsaanedes, Farsoten herjede ogsaa Landgødserne og Bondegårdene, og her døde Menneskene ogsaa uden mindste Pleie; derfor forfaldt ogsaa Landsfolkets Sæder, de tænkte ikke paa sit daglige Arbejde, men fortærede endog hvad de eiede, som om Døden skulde ramme dem den samme Dag; Markens Grode blev hverken staaet eller indhøstet.

Hvor mange store Paladser, prægtige og fornemme Boliger stod ikke tomme! Hvor mange navnkundige Slægter døde ikke ud, og hvor mange rige Forældre blev ikke nu uden Arvinger! Saaledes fortæller Boccacio.

Hans Beskrivelse passer sandsynlig ogsaa paa alle store Byer under Sordødens Herjinger. Man ser deraf, at en mørk Fortvielse var den herskende Følelse, og at alle ædlere Følelser var

uddøde. Det var det forfærdeligste Sörgespil, som Historien havde været Vidne til.

I Frankrige, hvor Forsøten kaldtes den *blaå Død*, blev den store By Marseile næsten aldeles lagt øde. I Paris begravedes i flere Maanedes 500 Personer om Dagen. I England herjede Pesten saaledes, at i London kun en Tiendedel af Befolkningen blev skaaret.

Til Tydskland og Schweiz kom Sygdommen mod Slutningen af 1348. Det siges, at i det første Land døde den fjerde Del, i det sidste en Trediedel af Befolkningen. I Polen og omkringliggende Lande var Udelæggelsen ligesaa stor som i Tydskland. I dette Land opstod ogsaa under Pesten en grusom Forfølgelse mod Jøderne, da man paastod, at de havde forgiftet Brønden. Ei sjelden blev Jøder ved Pinsler tvungne til at bekjende sig skyldig i det, som de ikke havde gjort. Pave Klemens maatte endelig sætte en Grændse for disse Forfølgelser.

Paa denne Tid sornkede ogsaa Pisterne, Flagellanterne, en religiøs Sekt, sit Uvæsen i Tydskland. De gik nøgne til Midjen, endog i den stærkeste Vinterfulde, og pistede sig, saa at Blodet flød, medens de sang sine Bødsfalmes. De udbredte sig i store Skarer til Polen, England og andre Lande og gjorde saaledes Sit til at udbrede Pesten.

Til de skandinaviske Lande kom Smitten fra England, idet et Skib strandede 1348 paa Jyllands Kyst. Hele Besætningen var død af Pesten. De Danste, som gik ombord i Skibet, blev strax smittede, og saaledes udbredte Forsøten sig over hele Danmark. I Jylland skal to Trediedel af Folkemængden være uddød. Paa en Strækning af 7 Mil laa Landet øde i flere Aar.

I Norge var det først Bergen, som

blev hjemsoget af Pesten. Her var det ogsaa et Skib, der drev ind i Havnen, uden Besætning, som bragte Pesten med sig. Skibet var lastet med Uldvarer. De, som gik ombord og løssede Væsten, blev strax syge, og Farsøten udbredte sig overalt i Byen. Ikke mindre end 90 Lig skal være jordede paa en Dag. Fra Bergen gik saa Pesten videre til hele det øvrige Land og skaante hverken Mennesker eller Dyr.

Alle Landets Biskoper var det alene den gamle Salomon i Oslo, som blev sparet.* I Thronhjelm døde hele Domkapitlet med Undtagelse af en Kanonik, som siden blev Erkebiskop. Klostrene led forfærdelig under denne Landeplage. Der blev ogsaa en saadan Mangel paa Prester, at man maatte bruge Unglinger paa 18 Aar dertil. Mere end den halve Del af Befolkningen skal være uddød.

Til Island kom Farsøten senere, nemlig i Aaret 1402. Om denne Pest var den samme som Sortedøden, er vanskeligt at afgjøre. Imidlertid blev al Forbindelse med Norge afbrudt, saa at man paa Island ikke kunde holde Nadder, fordi man ei havde Vin. En lignende Sygdom kom samtidig til Grønland, saa at de nyste Kolonier der gik ganske tilgrunde.

Man har flere Sagn om Sortedødens Herjinger i Norge. Saaledes fortælles der, at Mange flygtede til den afside-liggende Justedal i Sogn, efterat man først havde gjort den Overenskomst, at Ingen skulde besøge dem, saalænge som Pesten varede i Sogn. De Brede, som vare bestemte did, skulde lægges under

*) Hvis vi ikke seiler, i a har Slidre Kirke i Valdres en vakker Splevstalt med Paaskefrisi: „Salomon, Biskop i Oslo gav Slidre Kirke denne Naal.“

„F. H.“s Red.

en Sten, Brebstenen. Men ogsaa til Justedalen kom Farsoten og herjede saa forferdeligt, at der kun blev en liden Pige tilbage. Da der kom Rjor derfra til de nærmeste Sogne, blev man her bange for, at det stod ilde til i Justedalen. Nogle drog da derop og fandt alle Boliger tomme. Paa Hjemveien fik de se en liden Pige, der var gaunste folkesty og skjulte sig for dem i Skoven. Endelig fik de sat paa hende, men hun havde glemt at tale og forstod ikke, hvad man talte til hende. De tog hende med sig hjem, og hun skillede sig vel. Da hun blev ældre, drog hun tilbage til Justedalen, som imedens var blevet befolket; her blev hun gift og boede til sin Død. Hun blev kaldet *Rypen*, og fra hende nedstammer den saakaldte Rypeslæggt, som i mange og lange Tider var anseet som Bygdens bedste Folk.

I Hjørundfjord paa Søndmøre døde den hele Befolkning med Undtagelse af en Kvinde. En Tid derefter landede nogle Skotter der, som nedsatte sig paa Gaarden Etendal, og deres Efterkommere udbredte sig over den største Del af Sognet.

Flere af de Gaarde, hvis Beboere døde, ligger endnu ode den Dag idag eller bruges alene til Veiesmarker, det skal have været Tilfældet med Smeddalen paa Fjelljeld. Ja, der skal have været Gaarde, som ei alene blev overvøgede med Skov, men som aldeles gik ud af Folks Minde. Saaledes skal i gamle Dage en Kongsgaard have ligget paa det Sted i Vardals Prestegjæld, hvor nu Gaarden Mustad staar. Det hændte sig en lang Tid efter Sortedøden, at en Jæger gik sig vild i de store Skove der; som han gik, traf han gaarste uventet paa flere gamle Huse. Han gik ind og fandt baade Arbeidsfager og Vaaben, men Alt bedækket af tykt Støv. I de

store tomrede Senge laa der flere Benrader. Da han saa, at Husene endnu var forsvarlige og den omkringliggende Jord god, huggede han sit Bomærke i Baggene. Navnet Mustad skal den have faaet af de utallige Mus, som var i Huset.

Og jeg tænker at de Fleste af vore Læsere kjender Sagnet om Hedalens Kirke i Balder, hvorledes en Rypeslytter skød en Pil efter Fuglen, men da han horte en underlig Klang, gik han nærmere og fandt en gammel Kirke, hvis Klokke Pilen havde truffet. Efter den Tids Overtro kastede han Staal over Taget, og hvor det faldt ned, byggede han siden Gaarden Jldjarnstad.

Til Sverige kom Sortedøden (*Digerdøden*) allerede 1349 fra Danmark, og omtrent samtidigt indførtes den fra Norge. Den rasede i hele Riget, saa at mindst en Trediedel af Befolkningen døde. Kong Magnus Smek befalede, at de spenste Undersaatter skulde ydmyge sig for Gud, sthy al Synd, faste, bede, give Almisse o. A., men Kongen selv blev ved at leve i et syndigt, lastefuldt Liv, saa at Folket blev meget misfornøiet, da det troede, at Pesten var en Straf for Kongens Synder.

Den Glendighed, som Sortedøden forarsagede, overgaar al Forestilling. Alene i Västergötland døde 469 Prestere og Munk. Paa flere Steder blev de Døde ubegravede, saa at i Stockholm Gaderne var bedækkede med Lig. Paa en Dag skal der her være død 7,000 Personer. Kongens tvende Halvbrodre blev ogsaa et Offer for Pesten; forøvrigt synes det, som om den mere staaente de høiere Stænder. At den især rammede de fattige, kan man forstaa deraf, at Fattigtinden, som var paalagt i Kong Virgers Tid, efter Sortedøden ei mere behøvedes.

Hele Byer og Stæder uddøde, saa at deres Navn og Beliggenhed næsten glemtes, og Marken blev overvoxet med Skov; Vermland blev saa folketomt, at der i lange Tider ei fandtes Naboer paa flere Miles Afstand; lang Tid efter opdagede man Kirker, der var skjulte i de store Skove. Det var Tilfældet med Ekerhereds Kirke i Vermland. Det hendte sig, at en Bonde en Vaarmorgen gik paa Jagt i en tyk Skov. Da han skød feil, gik han for at lede efter Pilen, som han syntes var faldet ned paa en mosbegrøet Klippe; men da han kom nærmere, fik han se, at det var en Kirke, der nu var fringvoxet af Tommerskov.

Der fortælles, at Menneſter blev ofrede levende ligesom i Hedenſtabens Tider, og at tvende Tiggerbørn i Vester-gothland blev levende begravede, som et Forſoningsoffer. Hele Hereder var øde, og mange Gaarde, som stod øde, tilfaldt Kronen.

Pesten ytrede ſig paa forſkjellig Maade paa de forſkjellige Steder. I Öſterland begyndte den med en forſærdelig Hede i den hele Krop, Trykning over Bryſtet og Blodſpytning. Tungen og Ganen var altid tørre, og den forſte ſaa ſort eller blodig ud. Aandedrættet var tungt og iſdelugtende. Bylder eller ſorte Pletter ſlog ud paa Legemets blodere Dele, iſær paa Kinderne, i Armhulerne og under Skuldrene, og udbredte ſig over hele Legemet. Nogle Syge døde øieblikkelig og Mange inden Dagen var endt. Nogle tabte ſtrax Føleſen og Magten til at tale, faldt i et Slags Dødsdvalde, men kunde ſaa leve 2—3 Dage. Naar der gik Gul paa Bylderne, kjendte den Syge ſig meget lettet og kunde friſkne til igjen. En ubeſtrivelig Angſt fulgte med Syg-

dommen, og Mange døde af Frygt og Fortvivlelſe.

Farſoten holdtes for overmaade ſmitſom, hvilket ogſaa beviſes deraf, at den ofte overførtes fra et Land til det andet ved folketomme Skibe; paa mange Steder vilde Ingen pleie de Syge eller begrave de Døde. De blev ofte forladte af Slægt og Venner, om de bare fik en Bleumme paa Huden, ſom ſlet ikke var en Folge af Pecten. Andre ſtængte ſig inde af Frygt, eller de flygtede. Mange døde derfor af Mangel paa Pleie og af den uſunde Luſt, ſom fremkom af de mange ubegravede Lig.

Vi ſkal anføre, hvad en meget anſeet Hiſtorieſkriver fortæller om Sortedøden og dens Folger.

Hæftigt ſom Ild i Straa blev den Friſte angrebet af Giſten; det var det ſamme, enten han kom nær de Syge eller de Ting, ſom de havde brugt eller kun rørt ved. Ei alene Menneſter, ogſaa Dyr bukkede under for Smitten. De, ſom undgik den, blev et Nov for Frygt, ſom ſøgte de underligſte Udveje til Frelſe. Myndighederne havde forladt ſine Pladſe; ingen Lov eller Orden gjaldt mere; Blodets og Kjærlighedens Baand var opløſte; Vennen glemte ſin Ven, Søſteren ſhede Broderen, Ægteſællerne forlod hinanden, ſelv i Nødsrens Bryſt var Kjærligheden udſluttet. Det var, ſom om Medlidenheden havde flygtet fra Jorden; de Syge havde ei engang den Troſt, at de blev pleiede og beklagede; endog den laveste Eggenytte nærmede ſig deres Leie; alle Arbeider ophørte; Sæden blev ikke indhjerget, og den fortvivlede Landmand, der ei bekymrede ſig om Fremtiden, men var viſ paa at dø, fortærede det Forraad, han havde beſtemt for flere Aar. Vantroen opſandt mange Marſager forat forklare dette

Onde; Stjernethyderne søgte paa Himlen, og Skinhelligheden søgte Grunden hos Joderne.

Lægekunsten og Ehgepleien stod det den Tid kun ilde med. Bistnok fandtes der enkelte anseede Læger, men deres Kundskaber og Fremgangsmaade synes at have været meget mangelfulde. De Midler, som man brugte, var hovedsagelig høitidelige Processioner, indviede Nadverdsbrød, Bievand o. s. v., ligesom ogsaa Kors paa Klæder, Hus og Redskab, Balsarter til hellige Steder, Bønner ved Helgeners Grav, rige Gaver til Prester, Kirker, Klostre og Fattige. Endog Paven gjorde sig stor Besvær, forfattede selv en Messe, som skulde synges tre Gange om Dagen, med høiede Knæ med Børløs i Haanden, saalænge Pesten varede.

Det var ikke Faa, som betragtede det som Trods mod Herrens Villie at søge at standse de Straffedomme, hvormed han hjemsogte Menneskene for deres Synders Skyld. Lægerne brugte forskjellige Lægemidler paa de forskjellige Steder. En navnkundig Læge i Frankrige brugte Areladning og afførende Midler, Theviak og Buxbomplanten. Sirup og Salver forat bringe Bylterne til at modnes, Blodigler og Kopning.

Sortedøden indjog en forfærdelig Frygt, men der fortælles ogsaa af troværdige Vidner, at især mange Unge og Børn modte Døden med stor Frimodighed og Glæde. En 12 Aar gammel Pige, som var dødelig syg, begyndte med en Gang at klappe i Hænderne og udbød: „O, ser I ikke Himlen aaben og hvor mange skinnende Lys der farer didop!“ Da man spurgte hende, hvad det var for Lys, svarede hun: „Det er de Udvalgte Sjæle, som af Englene bæres til Himlen; men forat I skal vide, at jeg taler Sandhed, saa skal I give

Agt paa dette som et Tegn: i denne Nat skal jeg dø, og du, min Moder, om tre Dage.“ Saa stode det ogsaa.*)

De ulukkelige Følger af Sortedøden strakte sig ogsaa til de fleste borgerlige Forhold. Offentlige Forretninger standsede, og Samfundet var sin Oplosning nær. I England samledes Parlamentet (Storthinget) ikke paa 4 Aar. Handel og Næring horte op, selv Gudstjenesten standsede. Kirker og Klostre blev rige ved Gaver; Gaarde paa Landet solgtes for Spotpris, og de, som overlevede Pesten, holdt sig for gode til at arbejde og overlod sig til Vediggang og Udsvævelser. Tjenere og Arbejdskraft krævede firedobbelte Betaling; derfor laa Gaardene øde, og de dyrkede Marker blev overvøiede med Skove, og da ogsaa Husdyrene blev Offer for Sygdommen, eller de døde af Sult og Bantstjotsel eller sprang tilfogs, saa kunde ei heller Jorden dyrkes. Hungerensnød og Dyretid blev en Folge deraf; Rotter og Mus fortærede Levnetsmidlerne og Jordens ringe Afkastning. Da der ingen Lærere var, voksede Børnene op i den største Bunkundighed, i Udsvævelser og Laster. Man har derfor sagt, at Verden efter Sortedøden blev tom paa Mennesker, men fuld af Forbrydere. Norge skal i de følgende 400 Aar ikke paa langt nær have gjenvundet den Velstand, som Landet eiede før Sortedøden; der var neppe noget andet Land, som led saa meget af Pesten.

Efter Sortedøden udbrod der ogsaa mange andre Pestsygdomme, som bortrev mange Mennesker — lige til Slutningen af det 17de Aarhundrede.

*) Paa nogle Steder i Norge har man den besynderlige Stif at sige til Afsted: „God Nat idag.“ Det maa vel skrive sig fra Sortedødens Tid, da Frygten for den kommende Nat hele Dagen laa paa Sindet.
„S. H.“s Red.

I Begyndelsen af det 18de Aarhundrede rasede Kopperne paa mange Steder i Europa og Amerika; paa Island døde omtrent 16,000 Mennesker. Samtidig hermed udbrød der en Pest i Østerland og naaede Europa 1710 efter et forfærdelig foldt Aar; den dræbte mest Kvinder og Børn. Efter dette Aar har baade Norge og Sverige været befriet for Pesten; thi Koleraen, som optraadte i begge Riger 1833—34, viste Ingen af Pestens Kjendteegn, og den gjorde ikke paa langt nær saa store Udelæggelser. Aarsagen til at Pesten er ophørt er vanskelig at forstaa; den kan vel ligge deri, at Misværet og Hungersnød blev sjældnere, da Jorden blev bedre dyrket, hvorhos ogsaa Oplysningens og Videnskabernes Fremstrid i stort Mon har bidraget Sit til at standse Sygdommens Optoimst og Udbredelse. Derfor kan man have det Haab, at om der end skulde udbryde en haard Farsot, saa vil den dog ikke gjøre saa store Herjinger som i gamle Dage. Men en Betragtning af Sortedødens forfærdelige Ulykker og Elendighed bør hos os vække Taknemmelighed mod ham, som i saa mange Aar har sparet vort Land for saadanne Ulykker. („Læsning for Folket“.)

Et Tillæg til ovenstaaende Artikel.

Efterfølgende Brev, som nylig blev „For Hjemmet“ tilsendt af Hr. Engebret A. Lia, Ossian, Iowa, vil passende finde Plads her.

„Det er en Kjendsgjerning, at for den forrige Død, som herjede over Norge, var Landet paa mange Steder mere befolket, end det nu er; saaledes var det for Exempel i Bang i Valders. Net i Syd for Bangs Prestegaard, ikke fuldt en norsk Mil, paa Helestranden, skal

der, saa fortæller Sagnet, have været en 12 a 14 Hoveddøre. At disse ikke kom ofte til Kirke var saa naturligt, thi Veien var lang og ulent at fjøre; men hver Fuledag kom der fra den Kant en 12 a 14 vakre Heste („ringskoede“) med Slæder fulde af Folk. Skjønt denne Bygd laa noget tilfjelds var Bønderne der velstaaende; naturligvis levede de mest af Kvægavl, men det kan dog endnu den Dag idag eftervises, at de ogsaa har haft Algerland, og at Byg og Havre samt forskellige Havsfager har været der.

Pigledes kan der i Bang paa forskellige Steder, hvor der nu ingen Boliger, tydeligt spores Husstomter, og paa et Sted ogsaa en Kirkegaard eller Gravplads, nemlig ret Øst for nedre Rogn; Nils er nu Mandens Navn, og paa dennes Eiendom kan man, midt inde i den tykke Skov, tydelig se Gravhøje og Tomten efter et Hus. Der gaar ogsaa det Sagn, at da Farsotten ophørte, var der ikke mere end 2 Mennesker levnet i Bangs Hovedsogn, nemlig en Gut paa Nordre Voe og en Pige paa Leine paa Vennislandet. Paa mange Steder der i Bang kan der ogsaa sees at have været Jernværk og dette slutte vi deraf at store Høje af „Tinder“ (Slagg) paa mange Steder findes.“

Til ovenstaaende Meddelelse af Hr. Engebret Lia skal vi endnu tilføje følgende: Sagnet vil vide, at der paa Helestrand ogsaa har været Kirke i den Tid, da Stedet var stadig beboet; en af de Stoler, som ligge der, kaldes endnu „Kirkestolen“; om Kirketomten fremdeles kan paavises, ved vi dog ikke. Der har i ældre Tider været Kirke paa mange flere Steder, end nu; saaledes paaviser man i Elidre Prestegjæld gamle Kirkestomter paa Hængsaaker, Moe, Die og Forstraa. Paa Die er der endnu en

indbegnet Gravplads, og et Hjørne, hvor der nu sees et smukt Birketræ, udpeges som Stedet, hvor Kirken har staaet. Paa „Moes-Kirkegaarden“ saaes for en 30 Aar tilbage en mærkelig Sten med et eller flere Huller i, — maaske har det været en saakaldt „Gabestof“. Det er ikke vist, at den sorte Dod har foranlediget nedlæggelsen af saa mange Kirker; Reformationens Indførelse i Norge (1536) kan have givet Anledning til at flere af dem blev sloisede; og det er jo til ingen Nytte at have mange Kirkebygninger, naar Folket ikke der faar høre

Guds Ord ret prædiket. I Smedalen paa Fillefjeld stod St. Thomas Kirke — formentlig lige til 1816, og der holdtes Prædiken der 1 Gang om Aaret. Men Folk for ikke did af Gudsfrøgt, men dels af Dvertro, dels for at holde „Kømers“; derfor befalede Regjeringen, at den skulde nedbrydes. Men endnu gribes Ung og Gammel af en andægtig Følelse, naar en Virtuos (saadan en som forlængst afdøde Thorkild Degaarden) spiller „Tommes - Klut - Taatten“ paa Mundharpen. Red.

Grev Chesterfield og Apostelen Paulus. *)

Philip Dormer Stanhope, Greve af Chesterfield, blev født 1694 i London. Da han havde gennemgaaet Universitetsstudierne i Cambridge, studerede han paa en Reise igennem Europa — fornemmelig da Paris — den ydre Anstands fine Former, hvori han satte Alt. Under Georg I blev han endnu for Opnaaelsen af den lovlige Alder Medlem af Underhuset, hvor han snart henrykkede ved sin Beltalenhed, og efter Faderens Dod traadte han ind i Overhuset, idet han ogsaa her ved sit Talent var fremragende. Derpaa blev han trindis: Gesandt ved Generalstaterne, Vicekong af Irland og Statssekretær. I Aaret 1748 endte han sin politiske Løbebane, for at tilbringe Resten af sine Dage i en — vi skulle se — hvorlidet lykkelig Ro. Han døde 1773 i sit 79de Aar, efterat han ogsaa legemligen havde lidt i længere Tid.

Iblndt Chesterfields Skrifter er det især hans berhyggede Breve til sin Son,

der usfordelagtig karakteriserer ham. Hans Landsmand og Samtidige Johnson, der benævner ham „en Skjonaand blandt Forderne og en Ford blandt de skjonne Aander,“ sældte den Dom over disse Breve, „at de lærte en Bølerstes Moral og en Dandssesters Sæder.“ (Al- ligesvel var en tydsk Opdrager Campe forfjert nok til at indtage i sin Theosphron eller „Den erfarne Raadgiver for den uerfarne Ungdom“ et Anhang, hentet fra disse Breve, rigtignok — efter hans Methode — noget forandret og heller ikke ganske uden Misbilligelse af Originalen; senere udgav han dette Anhang særskilt under Titelen „Klogstabslærdomme“.) I sin „Kronik over Kongerne af England“ skal Greven med profan Esterligning i Sproget i hine med lignende Navn benævnte Bøger af det gamle Testamente have søgt at gjøre Bibelen latterlig.

Denne Mand altsaa, udmærket ved Fødsel, Talent og Opdragelse, en af de

*) „Naadens Undergjærninger“ etc. af G. H. Schubert.

første i Europa, fremragende i den politiske som i den elegante Verden, skriver ved Enden af sit Liv, efterat han har udtømt enhver Lystens Kalk, som denne Verden frembyder:

„Jeg har gjenneimgaaet det kjedsommelige Et og det Samme af Forretninger og Fornoielser, jeg har nydt alle denne Verdens Glæder og erkjendt deres Værdløshed; ikke onsker jeg mig dem tilbage. Jeg vurderer dem efter deres sande Værd, det vil sige: meget ringe. Den, der ikke kjender dem, pleier at anfå dem altfor høit. Det er kun den smukke Yderside, man ser, og ved dennes Glands lader man sig blænde. Jeg har været bag Kulisserne. Der har jeg seet de stovede Reb og de Trævinder, som sætte det prægtige Maskineri i Bevægelse; jeg har seet og lugtet de Talgløys, der illuminere Dekorationen og opvække Beundring og Studsen hos den uvidende, gabende Mængde. Naar jeg nu tænker tilbage paa Alt, hvad jeg har hørt, seet og gjort, saa kan jeg knapt forestille mig, at dette tomme Virvar af verdslig Digtet og verdslig Lyst virkelig har været til, — det forekommer mig, som om jeg havde taget Opium og drømt det Hele, og jeg har paa ingen Maade Lyst til endnu en Gang at nyde denne fæle Drif eller til endnu en Gang at gjenneimgaa denne intetsigende Drom. Skal jeg nu

sige, at jeg med fortjenstlig Standhaftighed og Selskornægtelse taaler denne sorgelige Tilstand, — ligesom de Fleste heraf rose sig? Nei, da maatte jeg lyve; jeg taaler den, fordi jeg maa taale den, hvad enten jeg vil eller ikke. Min Digtet og Tragten gaar nu ud paa at dræbe Tiden, nu da den er bleven min Fiende, saa godt jeg formaar. Jeg har besluttet mig til at tilbringe den øvrige Del af Reisen sovende i Vognen.“

Apostelen Paulus derimod, som havde tilbragt sit Liv i Moie og Arbeide, i megen Vaagen, i Hunger og Tørst, i megen Fasten, i Frost og Kogenhed, fangen, ofte i Dødsnød, hudstrøgen, stenet, lidende Skibbrud i Farligheder tilvands, blandt Mordere og Jøder og Hedninger og falske Brødre (2 Cor. 11 Cap.), der blev spag og led med saasnart som et Lem (af Menighedene) blev spagt eller kom paa Afveie, — denne Mand skriver derimod ved sit Livs Ende: „Jeg ofres allerede, og min Tid til at vandre herfra er forhaanden. Jeg har stridt den gode Strid, fuldkendt Væbet og bevaret Troen. Iøvrigt er Retfærdighedens Krone opbevaret til mig, hvilken Herren, den retfærdige Dommer, paa sin Dag skal give mig, dog ikke mig alene, men ogsaa Alle, som elste hans herlige Aabenbarelse.“ 2 Tim. 4, 6. 7. 8.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,
Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 5.)

Araberne søge sig med særegen Forskyldighed Gravsteder langs Tempelmuren paa Moria, ligesom Jøderne ligeoverfor i Oljehjergets Skraaninger. Dette har sin Grund i et gammelt navn: lig blandt Mohamedanere og Jøder ud-

bredt Sagn, som knytter sig til Joel 3, 7: „Da vil jeg samle alle Hedninger og føre dem ned til Josafats Dal, og der vil jeg holde Dom med dem“ o. s. v. De mene saaledes at skulle være de første, der møde Herren, og at Oliebjerget og Moria skal træde længer fra hinanden for at give Plads for de mange Menneſter i Dommen. — Ved Sydoſt-Hjørnet er Muren 70 Fod høi og gjør med ſine 20—22 Fod lange Stenblokke et mægtigt Indtryk. Enkelte af diſſe Rjzmpblokke bære ſoniciſte Mærker, ſaa man maa antage, at de har ligget der ſiden Salomos Tid. Dette er da den ældſte Del af de nuværende Mure.

Fra Sydoſt-Hjørnet komme vi ud paa det ſydlige Afſhede af Moria, kaldet Oſel (2 Kron. 27, 3 og 33, 14; Neh. 3, 26—27). Ligeoverfor os har vi Forargelſens Bjerg, et Navn, der muligens hentyder til Salomos Affald fra Herren (1 Kong. 11, 7). I Bjergets Skraaning ſe vi den uſle arabifke Landsby Siloa, et Navn, ſom nærmere tilhører den nedenfor ved Oſels Fod liggende beſkjendte Kilde.

Vi følge nu forſt den ſydlige Mur indtil Møgporten, den lavest liggende af Jeruſalems Porte, hvor al Urenhed og Smuds ledes ud af Staden. Indenfor denne Port ligger det elendige og ſmudſige Jodeſvarter, og vi har kun et Par Minuters Gang til Jodernes Klageplads ved Tempelpladsens ſydveſtlige Mur.

Fra Damaskusporten i Nord til Møgporten i Syd ſtrækker ſig en ſvag Dalfjænkning, der deler Staden i to Dele. Her laa i gamle Dage Dalen Tyropoon (d. e. Oſtemagerdalen). Tidligere har denne Dal ſtilt mellem Zions og Moria Bjerg; oprindelig maa den have ſeet ud ſom en Fjeldkloft, da dens Bund nu i over 80 Fods Dybde ligger bedækket af

Grus. Paa Zion hævede Huſkræfterne ſig terrasſeviſ op fra Dalbunden, og flere Broer førte over til Moria. Vi tør antage, at Salomos Huſ laa i Skraaning af Zion, iſſe langt fra en af Broerne; fra den anden Ende af Broen førte en Trappegang op til Templet paa Moria. Denne Trappe maa have været et mægtigt og herligt Værk, da den bragte Dronningen af Saba ud af ſig ſelv af Forbauſe (1 Kong. 10, 5). Da man ſenerehen vilde udvide Tempelpladsen, byggede man op Mure fra Dybet af Tyropoon. Diſſe Mure, ſom den Dag idag danne Tempelpladsens Underlag, og hvis vældige, indtil 25 Fod lange Kvaderſtene har modſtaaet alle Odelæggelſens Storme, maa engang have gjort et overvældende Indtryk. Næved Sydveſt-Hjørnet af nævnte Mur har man ved Udgravninger fundet, at deres Høide udgjør omt. 130 Fod, hvoraf kun lidt mere end Tredieparten rager op over det ſammenſtrykede Grus. Fra Møgporten ſtrækker Tyropoon ſig videre mod Syd, indtil den tætt ved Siloams Kilde munder ud i Bedrons Dal. Da hele Tyropoon engang har været indeluttet af Stadens Mure, ſaa vil vi, for vi ſtige op paa Zion, gjøre en liden Afſtitker ned over Dalen og hvile en Stund ved Siloams Dam.

Her vandrede engang den Blindſodte hen; paa Herrens Bud vaskede han ſig i Siloams Vand og vendte ſeende tilbage (Joh. 9, 7). Strax nedenfor laa Kildeporten (Neh. 3, 15) med hint Taarn, der iſølge Luc. 13, 4 ſtrykede ned og knuſte atten Menneſter. Siloams Vandet kommer ned fra den i Bedrondalen beliggende „Mariakilde“. Her kommer Vandet frem fra Jordens Indre, iſſe jævnt flydende men ſtødviſ fremsprublende, ſat i Bevægelse ved hemmelighedsfulde, underjordifke Kræfter; ſaaledes ſtrømmer

Vandet i Regntiden indtil 5 Gange i Dagen, i den tørre Aarstid kun 1 Gang om Dagen. Denne mærkelige Kilde har stedse ligget udenfor Murene. Rime- ligvis for at sikre Stadens Indvaanere dette værdifulde Vandløb under Belei- ringen, er Vandet ledet ind i en lav, fro- get 1,750 Fod lang Tunnel, der fører gennem Dsæl til Siloams Kilde og der- fra videre ud i den 50 Fod lange og 18 Fod brede, smukt opmurede Siloams Dam, i hvis Omgivelser der er Spor af fordums Bygninger og Stielegange. Fra Dammen gaar et stille rindende Aflob (Ez. 8, 6), der engang vandede Kongens Haver. Et forfriskende Gron- svar viser os endnu, hvor disse Haver laa. Strax nedenfor se vi et stort Vand- bæcken, som i sin Tid fyldtes ved dette Aflob, men nu er bevoxet med Træer. Lidt sydligere staar et gammelt Mørkær- træ, hvor et Sagn siger, at Profeten Esaias blev sønderfaget for Kong Ma- naske Dine.

Det er ikke umulig, at det er disse store Arbejder der sigtes til i 2 Kong. 20, 20.

Flere Forskere har krobet igennem den lange Tunnel, hvilket er et farligt Stykke Arbejde, da Gangen pludselig kan fyldes med Vand; Rapt. Warren opdagede endog en Schakt, som fra denne Tunnel fører videre ind i Dsæl til en stor Bjergsal, hvor Spor fandtes af, at den havde tjent til Opholdstid for Men- nesker, rimeligvis Flygtninger under Krigen med Romerne. Siloams Vand smager ikke rigtig godt, da det er lidt saltholdigt, dog beshynderlig nok ikke altid i samme Grad. Forøvrigt forurenes det ru af Vasserkoner fra Staden. I Høsten 1880 var Vandstanden saa lav i Siloams Dam, at der fremkom en hid- til usjendt Inscription, der satte de skrift- kloge i Jerusalem i adskillig Bevægelse.

Den sagdes at være af gammel hebraisk Oprindelse og vidnede ialfald om Dam- mens høie Alder. Det er mig ikke be- kjendt, hvorvidt denne Indskrift senere er bleven udthydet.

Naar Herren viste den Blindfødte netop hid til Siloams Dam, da tør vel Aarsagen søges deri, at dens Vand ved disse høist eiendommelige Forholde al- lerede i det gamle Testaments Tid var betragtet som et Billede paa det Guds Ord, som gjør os aandeligt seende (Ez. 8, 6). Vi mindes Ordets af skjulte Kræfter baarne Udspring, dets frem- sprudlende Kraft (levende Vand, Sal. 14, 8), dets hemmelighedsfulde Lob, dets for Kjød og Blod mere eller min- dre skarpe Smag, dets stille, levendegjø- rende Magt, hvormed det vander Me- nigheden, den store Konges Have paa Jorden (Ez. 47, 9 og 12). Og dette Billede er ved Jesu store Undergjerning stillet i et endnu klarere Lys. Ja nu kan vi i Siloam se hans Billede, om hvem der staar skrevet, at Ordet blev Kjød og boede iblandt os. Vi mindes hans underfulde Udspring, hans ren- sende og lagende Kraft; vi mindes, hvorledes han raaber til sit forsmæg- tende Folk: „Om Nogen tørster, han komme til mig og drikke“ (Joh. 7, 37). Og den Discipel, der drak dybest af dette Kjærlighedsvæld, han slutter den hellige Skrift med Opmuntring til den Tør- stige at komme og tage Livsens Vand uforskyldt (Joh. Ab. 22, 17). Men den ene Tanke griber den anden, medens vi dvæle her ved Siloams Vand, de sagte rindende, og med David prise vi den gode Hyrde, der lader os hvile paa grønne Enge og leder os hen til Hvilens Vand (S. 23, 2). Vederføget og med friskt Mod stige vi derpaa opover steile Vægger til Zions Top. Ak, hvor taust og øde det er allevegne her i

den engang saa rige Bydel! „Derfor er vort Hjerter svagt, derfor ere vore Dine formørkede for Zions Bjergs Skyld, som er øde“ (Begr. 5, 17). 3—400 Fod stige vi op fra Siloam til den høieste Del af den gamle By. Herfra skue vi hen over Hinnooms Dal til det onde Raads Bjerg, saa kaldet fordi Raifas der skal have haft et Landsted, hvor de Skriftefogede og Yppersteprestene lagde Raad op mod Jesus. I den sydsørlige Straaning af det onde Raads Bjerg se vi Hateldama, d. e. Blodageren, med dens mange Klippegrave, og strax nedenfor løber Hinnooms og Kedrons Dalføre sammen. Der ligger, 500 Fod under vort Standpunkt, Rilden En Kogel, som dannede Grændsen mellem Juda og Benjamin Stamme (Josv. 15, 7), og hvor Adonja, Davids Søn, holdt det oprørske Gjestebud for Rigets Størsmænd (Kong. 1, 9).

Naar vi staa her paa Zion, saa vi et levende Indtryk af Jerusalems stærke Beliggenhed som Staden paa Bjerget, i Vest, Syd og Øst omgivet af Hinnooms og Kedrons dybe Klippekløfter. Kun fra Nord var den tilgængelig, og her blev den efterhaanden befæstet med 3 Mure. Trods Zions høie Beliggenhed er Udsigten til alle Sider saagobtsom lukket af de nærliggende lidt høiere Bjerge, der paa alle Sider omgive Jerusalems, og fra hvis Tøppe man kan skue ned til Staden og det Liv, som rorer sig der. „Trindt omkring Jerusalems er Bjerge, og Herren er trindt omkring sit Folk“ (Psalme 125, 2). Disse Bjerge skulde minde om det Die deroppe over Bjergetes Top, der vaagede over Folket og gav Agt paa det Liv, som rørte sig i dets Midte. Den Beliggenhed, som engang var Stadens Styrke, vilde nu være dens Svaghed; nogle Kanoner opplantet paa Oliebjerget eller et af de

andre Bjerge vilde helt beherske Staden.

Vi træde hen til Skraanten af Zion og kaste et Blik ned i den nu saa venlige med Oliekræer bevoxede Hinnooms Dal. Hvilke rædselsfulde Tildragelser har ikke foregaaet der! Gidt nede tæt ved Hateldama ligger Tofet d. e. Brandstedet (2 Kong. 23, 10), hvor den gruopvækkende Molofdyrkelse foregik, og hvorfra opsteg de smaa Borns Pines Røg, naar de bleve ofrede til Ilden; Kongerne Akas (2 Kong. 23, 3) og Manasse (2 Kong. 33, 6) sparede end ikke sine egne Born.

Dalen blev senere en Gjenstand for Afsty og blev betragtet som et Billede paa Helvede, hvor Ormen ikke dør, og Ilden aldrig udslukkes. Jesus nævner dette Sted i Math. 5, 22: „Hvo som siger: du Daare, skal være styldig til Helvedes Ild“ (eg. Ildens Gehenna eller Ilden i Hinnooms Dal).

Naar vi følge Skraanten af Zion videre, komme vi til den tytt-engliske Begravelsesplads og derefter til den af Wi-stop Gobat anlagte protestantiske Skole, hvor omtrent 60 arabiske Gutter opdrages. Denne Bygning ligger paa Ruinerne af de gamle Mure, som omstuttede Zion; man fandt ved Udgravning i 1874, at et af de gamle Taarne har hævet sig fra den Klippe, paa hvilket Skolens Hjørnekammer er opført.

Ligeoverfor, paa den anden Side af Dalen, ligger det store paladsagtige jødiske Herberge, som den rige engliske Jøde Montefiore har ladet opføre for sine fattige Landsmænd.

Hele Hinnooms Dalfund fra dette Sted af og 500 Fod opover har været omdannet til et storartet Vandbækk; de to Ivermure over Dalen ligge der endnu. Siden Sultan Soliman udbredte disse for 300 Aar siden, er Nabnet Sultandammen blevet det alminde-

lige. Sandsynligvis figter Ef. 22, v. 9 til denne Dam og Ef. 22, 11 til Vandbækkenet nedenfor Siloams Dam. Det er ogsaa rimeligt, at Sultandammen blev fyldt af den mærkelige Vandledning fra „Salomos Damme“ syd for Betlehem; thi denne Vandledning gaar endnu over Hinnom's Dal ved den øvre Ende af Dammen, og derefter springer Ledningen sig omkring Zion og op igjennem Thyropoondalen til Tempelpladsen.

Fra den engelske Stole gjøre vi endnu en Spving ind paa Zion til det nær Zionsporten liggende armeniske Kloster, der efter Sagnet er Ypperstepresten Kafas's Hus. Her vises Stedet, hvor Peder fornegtede Herren, og Gaarden, hvor Hanen gøl. Lige ved ligger det saakaldte Conatulum eller Nadverdsalen, hvor Sagnet siger, at Nadverden blev indstiftet, og hvor tillige Mændens Udgydelse skal have fundet Sted. Herfra komme vi ind i „Davids Grav.“ Det er endnu ikke ved Udgravninger bleven udredet, hvad Sandhed der ligger i dette Navn. Rimeligt er det ialfald, at Davids Grav maa søges her i Nærheden.

Vi forlade nu det forøvrigt af Begravelsespladse opfyldte Zion og vandre nordover langs Stadens vestlige Mur. Vi møde her nogle spædalske, Jammerens og Glendighedsens udtrykte Billede. De udstrækte Haanden og bede om Almisse. Nedenfor os til Venstre har vi øvre Hinnom's Dal, maasse det gamle Gihon (Kong. 1, 33 og 38). Fra Zafaporten boier Hinnom's Dal mod N. V. hen til Mamilladammen (Ef. 7, 9 og 36, 2), hvorfra en mindre Vandledning fører ind i Staden til den saakaldte Ezeias's Dam (2 Kron. 32, 30). Skriften bruger imidlertid oftere Udtryk, der nu synes at kunne anvendes baade paa dette Vandløb og paa Siloams, saa at det

stundom bliver uklart, til hvilke Damme der sigtes.

Strax forinden vi naa Zafaporten staa vi ved Davidsborgen, en af dybe Fæstningsgrave omgIVEN Sammenbygning af 5 Taarne, hvoraf det nordvestlige fra Grunden af er 60—70 Fod høit. Fra dets Tag har man en smuk Udsigt over Staden, og i Skaret mellem Oljehjerget og Forargelsens Bjerg se vi Fjeldene Øst for Jordan samt et Stykke af det døde Hav's Vandspeil. Sagnet siger, at David fra dette Tag saa Batsaba. Den hele Bygning giver nu et interessant Billede af den jødiske Befæstningskunst, og det er her, vi maa søge de af Jesus omtalte Taarne Hippitus og Zafael. Ved Jerusalem's Odelæggelse lod Titus dette Taarn staa, og ved Jerusalem's Erobring af Korsfarerne var det dette Taarn, som bød den langvarigste Modstand. Lige bag Davidsborgen ligger den Jødemissionen tilhørende engelske Zion-Kirke, hvor Evangeliet siden Aaret 1849 har lydt for Jøder og Hedninger.

Udenfor Zafaporten finde vi et myldrende, broget Liv af Hesteleiere, Væsel drivere, Pilgrime og Svadsjergjængere. De forskjelligste Nationaliteter, Hudsfarver og Troesbekjendelser findes her repræsenterede. I Bakken er der nylig dannet en stor betvem Plan af Grus, som er fort ud af Staden fra det saakaldte Muristan, hvor engang Johanneskitternes skjonne Kirke og Kloster har ligget. Da Jerusalem's Gader er for trange til Kjørsel, saa har Væserne her gjort Tjeneste og baaret mere end 100,000 Læs Grus.

Veien fra Zafaporten omkring det nordvestlige Hjørne og tilbage til vort Udgangspunkt, Damastusporten, er mærkelig ved de mange Spor, de nyeste An-

dersøgelse har bragt for Dagen af den tredie under Agrippa opførte Mur, som først stormedes af Romerne under Beleiringen i Aaret 70; dens Reining falder ganske nær sammen med de nuværende Mure. Fra det nordvestlige Hjørne, hvor engang Taarnet Psefinus stod, har vi kun et lidet Beistykke til de store russiske Bygninger, der kan rumme 3000 Pilegrime; et Stykke længere borte ved Jafaveien ligger Waisenhuset „Talitha kumi,“ hvor tydske Diaconisser opdrage over 100 arabiske Piger. Lidt længere borte i nordlig Reining finde vi Schnellers Waisenhus, hvor ca. 180 Gutter faa en evangelist Opdragelse. Hvor smukke har ikke Jerusalems Om-

givelse engang været i Nord og Nordvest. Overalt venlige Landsteder, omgivne af staggfulde Træer, frugtbare Marker og skønne Haver. Der er mere end en Plet, som den Dag idag kan fryde Diet, men nu stiffe allevegne Ruiner og Grushobe frem af Grønsbæret med deres tause Vidnesbyrd om Syndens Forbandelse og Dom. Over saadanne Grushobe naa vi tilbage til Damaskusporten, og vor Vandring er tilende.

Det maa bemærkes, at Planen for dette lille Skrift kun har tilladt mig løselig at berøre enkelte af de mange og vanskelige topografiske, arkæologiske og historiske Spørgsmaal, som frembød sig under Vandringen. (Mere).

Helligastenens Oprindelse.

Oprindelsen til de saakaldte Helligastener skriver sig fra Jøderne, der, som bekendt, ikke regnede den borgerlige Dag som vi: fra Midnat til næste Midnat, men derimod fra Solens Nedgang den ene Dag til dens Nedgang den næste Dag. De havde saaledes Dagens Aften for Dagen selv, Sabbatens Aften for Sabbaten. I Lighed hermed begyndte man ogsaa de Festdage, der fra Jøderne indførtes i den kristne Kirke, fra Solens Nedgang den foregaaende Dag. Den foregaaende Aften udgjør paa denne virkelige en Del af selve Festen, og det er denne, vi kalde Helligastenen.

I den ældste kristne Kirke var det Etik, at der holdtes natlig Gudstjeneste foran hver Helligdag eller i det Mindste Natten foran de store Føitider. Da de første Kristne under sin Gudstjeneste ofte bleve oversaldne af Hedningerne, kom de derfor ofte sammen om Natten eller meget tidlig om

Morgenen. Ogsaa efter at Kristendommen var bleven Statsreligion, og de Kristne frit kunde øve sin Gudstjeneste, vedligeholdt man disse Sammenkomster ofte foran almindelige Søndage, men især foran de store Festdage og prægtigst Paaftenat, da Gudstjenesten begyndte fra Helligastenen eller senest fra Midnat. Denne Nattegudstjeneste ansaaes som en nyttig Beredelse til en værdig Helligholdelse af den forestaaende Fest. Da nu de første Kristne, der havde saa megen ydre og indre Strid, som bekendt, hentede mange Udtryk om sin aandelige Kamp fra Krigstjenesten (militia Christi), saa kaldte de disse natlige Sammenkomster Vigilier eller Nattevagter paa Bonnens Post. — Vigilierne bleve efterhaanden pragtfulde Gudstjenester, og især efter Kirkemødet i Nicæa kappedes Orthodoxe og Arianere om sine Vigiliers Pragt. Da denne Aftentjeneste gav Anledning til meget

Uvæsen, begyndte man den tidligere og holdt tidligere op, indtil man fra det 14de Aarhundrede begyndte ganske at anticipere Messen. Efter den romerske Liturgi holdes denne forberedende Gudstjeneste allerede Dagen foran den første Høitidsdag. Dog benævnes denne Dag alligevel Vigilie, og Gudstjenesten, som om den var natlig, er ganske afpasset derefter, f. Ex. Julens, Helligtrekongersdags, Paaskestens Vigilie. Alligevel vedblev Nattetjenesten Paastenat. Paa den Maade kom den hele Vigiliebag eller Dagen før Festen til at blive en Festdag og at høre med til Høitiden.

Ved Reformationen ophævedes denne Bestemmelse; Vigilierne afstaffedes, men man optog de til dem henhørende saakaldte horæ matutinæ som en tidlig Morgengudstjeneste, hvilket er Oprindelsen til de saakaldte Froprædikener (Prædiken tidlig om Morgenens) paa de store Fester. Alligevel tænkes efter gammel Skik ofte hele den gamle Vigiliebag som medhørende til Festen — som Helligaften — uden at dette dog er kirkeligt antaget, og endnu forstaar man ved Ju-

leasten, Paaste- og Pinsefasten ikke blot den egentlige Aftentid, men den hele Dag. Derimod regner Kirken virkelig enhver Festdags Begyndelse efter det gamle Testaments Forbillede fra den foregaaende Aften, hvilket derfor ogsaa i den dansk-norske Kirke er optaget i adskillige Anordninger, f. Ex. i Bestemmelsen af Bededagens Begyndelse fra Klokkerne 6 den foregaaende Aften, og i flere Tilfælde. Dette er da i egentlig Betydning den saakaldte Helligaften.

Helligastens Betydning kommer nu tilsyne kun i Familielivet, hvor den meget ofte fejres ved huslige Andagtsøvelser; den er saaledes ofte et Slags Familiefest. Man har ogsaa udtalt Dvske om, at der paa Helligastenen blev holdt Gudstjeneste i Kirkerne. I den første Tid efter Reformationen helligholdtes Aftenen for de tre store Høitider — dog kun i Kjøbstæderne — med Korfange og en fort Prædiken. I den katolske Kirke festligholdes Helligaften, navnlig Juleaften, ved en pragtfuld Gudstjeneste. (Mgbl.)

Sohelten Peder Tordenskjold.

(Fortsættelse.)

Tordenskjold gik derpaa under Seil til Norge. Ogsaa Viceadmiral Gabell laa i dette Færvand for at se til, at ingen Forstærkning ad Soveien skulde ankomme til Kong Karls Hær paa Grændsen af Sverrige og Norge, han skulde tillige stræbe at dække de norske Kyster, proviantere Fæstningerne og indeslutte Gøteborg; men hertil manglede et tilstrækkeligt Antal Galeier og Pramme. Tordenskjold blev da igjen beordret til Kjøbenhavn for at paaase, at en hensigtsmæssig Forstærk-

ning snarest muligt kunde blive sendt. Saasnart han ankom, var han betænkt paa efter Evne at virke for de Svenskes Uddrivelse af Norge og Frederikshalds Undsætning; thi foruden den personlige Interesse, dette Foretagende maatte have for ham som Nordmand, kunde han ikke Andet end dele den Begejstring, Frederiksstens heltemodige Forsvar havde fremkaldt overalt i Danmark. Han indgav derfor en Memorial til Admiral Gillelen, hvori han, som han siger, „fore-

drager i Enfoldighed, hvad der kan være til Conservation for det fattige Norge søndensjæls." Han udbillede noiagtigt og klart saavel den fiendtlige Armees Stilling paa Grændsen, som ved hvilke Hjælpe midler den kunde fordrives derfra, hvortil fornemmelig efter hans For- mening udfordredes „en Del fladbun- dede Fartøier, der kunde trænge sig igjen- nem ved Evinæsund for Fæstningen at secundere. „Dette Forslag fik endnu mere Begt ved Tordenstjolds noiagtige Kjendskab til Kysten, og fandt saaledes Admiralitetets og Kongens Bifald. I de nærmeste otte Dage blev der givet Befaling til, at netop de Fartøier, som Tordenstjold i sin Memorial havde næv- net, skulde udrustes for at gaa til Norge.

Endmere beordredes ved en kongelig Skrivelse: „Kaptejn ædle og velmands- hafte Peder Tordenstjold som Formand og ældste Kommanderende for de ad Nordsoen destinerede kongelige Fartøier „Hjælperen" og Noah Ark" samt de trende Galeier „Prinds Christian," „Lo- vise" og „Charlotte Amalie" udi Folge med Fregatterne „Hvide Orn" og „Bind- hunden", paa første gode blæsende Vind til Norge at afseile, og der indhente Vi- ceadmiral Gabells nærmere Ordre om, hvad, han sig videre til Fiendens fore- havende Dessein at hindre og til ham Afbræk at gjøre skulde foretage."

Saaledes var da Tordenstjold endelig, skjont under Gabells Overkommando, bleven Chef for en Eskadre, og det var ikke med hans gode Villie, at han maatte vente en Tidlang i Kjøbenhavn for at oppebie nogle Transportskibe, der skulde gaa med ham til Norge. Men da der imidlertid fra Gabell indløb Efterret- ning om, at en svensk Flotille med Am- munition og Proviant var udloben fra Gøteborg og langs med Skjærene listede sig under Kysten for at komme til Evi-

nesund, fik Tordenstjold Befaling til strax at gaa under Seil med de i Dr- dren nævnte Skibe. Den 2den Juni lettede han Anker, hilste i Sundet en en- gelsk Flaade, passerede samme Dag Kron- borg og krydsede sig op mod Norge.

Efter nogle Dages Forløb lagde Vin- den sig og Tordenstjold lod derfor sin Flotille gaa tilankers tæt udenfor Strøm- stad ved den svenske Kyst. Af nogle svenske Fiskere erfarede han, at den svenske Galeislaade, der var bestemt mod Frederikstæn, laa i en Havn ved Navn D y n e k i e n, nogle Mile sydligere, og at de fleste Officerer vare budne til Bryllup den næste Dag, men at de øvrige vilde holde Gjestebud ombord paa Flo- tillen.

At erobre eller tilintetgjøre denne Flaade var at afgjøre Norges Skjebne, og da Vinden mod Nsten begyndte at blæse gunstig, kan man vel tænke sig, at Tordenstjold i det Mindste vilde vove et Forsøg paa en saa dristig Handling. Men et Angreb af denne Natur var ingen Veg. Den fiendtlige Eskadre havde, siden den løb ud fra Gøteborg, bestandig holdt sig indenstjærs, og denne de Sven- skes Forsigtighed var naturligvis ikke af- tagen nu, da de vidste, at de befandt sig i Nærheden af den danske Flaade under Admiral Gabell. Havnen D y n e k i e n, hvor de svenske Skibe laa, havde et Ind- løb, der paa de fleste Steder ikke var bredere end 180 Skridt; det snoede sig mellem Skjær og Klipper og var for- svaret ved et Batteri paa tolpundige Kanoner, som var opført paa en liden Holme midt i Indløbet, og desuden var en Afdeling af Infanteri paa omtrent 4000 Mand trukken sammen, for med deres Muffetter at tilbagegive ethvert An- greb, dersom Noget skulde være dristig nok til at vove det. Og virkelig troede de Svenske sig aldeles sikre i denne Havn:

da Kong Karl nogle Dage aflagde et Besøg i Dnyefilen, havde Schoutbynacht Rnappe, der kommanderede den svenske Flotille, tilfagt ham, „at de vel skulde trænge sig ind langs Skjærene med deres Artilleri til Frederikshald, og at, hvor de laa, Ingen skulde være capabel at komme til dem.“

Om Morgen den 8de Juli 1716 lettede Tordenskjolds Eskadre Anker, og „Den hvide Drn“ lod Fregatten „Bindhunden“ paa Siden. Dette sidste Skib kommanderedes af den tapre Premierloitnant Grib, der selv i et lidet Skrift har fortalt de mærkeligste Omstændigheder ved dette eventyrlige Angreb. Tordenskjold raabte over til Poitnant Grib, „at han havde Rapport, at den svenske Schoutbynacht idag vilde gasterere paa sin Flotille, om det ikke var raadeligt at gaa ind og være hans Gjæst ubuden;“ hvortil han svarede, „at havde Tordenskjold Ordre, saa havde han Lust; jo før jo heller, medens de havde hele Dagen for sig og en soielig Vind; Gud give Lykke!“ Videre Krigsraad, lægger Poitnant Grib til i sin Beretning, blev der ikke holdt.

Da den danske Eskadre nærmede sig Jndlobet til Havnen Dnyefilen, gif Tordenskjold ombord paa Stykprammen „Hjælperen“, der var bestemt til at aabne Angrebet. Tæt udenfor Havnen laa paa Bagt de to fiendtlige Fregatter „Breden“ og „Bellona“, der imidlertid strax traf sig tilbage, saasnart Flotillen nærmede sig. Saaledes var da Jndlobet forsaavidt tilgængeligt; paa de danske Skibe var gjort klart Dæk til at slaas, og for

en frisk Vind seilede hele Eskadren, „Hjælperen“ i Spidsen, ind i Dnyefilen. En heftig Jld blev aabnet paa de danske Fartøier saavel fra det Batteri, der dækkede Jndlobet som fra de i Havnen liggende Skibe, fornemmelig fra Stykprammen „Stenbucken“, der var bevæbnet med 24 Kanoner. Men Tordenskjold lod ikke løsne et eneste Skud, inden man var saa nær, at de sexpundige Rugler mageligt kunde gjøre deres Virkning, og man havde naaet et saa bredt Sted af Jndlobet, at Fartøierne jevnfæd kunde rangere sig og lade Bredsidens spille mod Fienden; derpaa vedblev Kanonaden uafbrudt fra begge Sider indtil Klokken 11 om Formiddagen, da de Svenskes Jld begyndte at sagtnes. Henimod Middagen havde Vinden lagt sig, den tætte Krudtdamp hang som en Tordensky om Bjergene. Skibene og Stovene, og Intet var at se igjennem den uden Glimtet af Kanonerne og af det svenske Infanteries Muffselsalver. Bag dette Skjul lagde Galeierne alle Rarer ud og buxerede de danske Fartøier ind i Havnen. „Hjælperen“ og „Bindhunden“ bleve bragte Fienden paa et Muffselskud nær, men „Den hvide Drn“ var kommen ind i en Huk mellem to Klipper, havde faaet sin Taffelage nedstødt og havde intet Fartoi til at buxere sig med uden sin egen Chaluppe; den maatte da blive liggende, hvor den var, medens den dog lod sine Kanoner tappert høre og saaledes i det Mindste foragede Krudtdampen, der skjulte Skibenes Bevægelser. (Mere).

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

„Basaпринсessen“. Helga de la Brache i Stockholm er død. Søndag d. 11te Jan. døde paa Nannylund i Djurgården den i sin Tid meget omtalte Helga de la Brache i meget fattige Omstændigheder, men lige til sin Død pleiet af en tro Tjenerinde.

Som man kanse erindrer, vakte omkring 1860 den Proces, som da førtes angaaende den nu Afdødes Paastand paa at være en ægte Datter af Kong Gustaf IV Adolf og hans Gemalinde Frederikke Wilhelmine Dorothea af Baden, en ikke ringe Opsigt. Der var meget hoitstilte Personer som det lykkedes hende at faa bibragt Interesse for sine, antagelig af en livlig og ved sluttig Romanlæsning hyderligen befrugtet Fantasi frembrungne, romantiske Fortællinger om Minder fra sin Barndom og første Ungdom, da hun i al Hemmelighed skulde være bleven opfostret i Karlsruhe, om hvorledes hun, ankommen til Sverige, bortførtes i Fangenskab til Örebro eller Besterås Slot, den fortsatte Forfølgelse efter Frigivelsen o. s. v. i det Uendelige. Faktisk er det imidlertid, at hun i mange Aar af Udenrigsministeriets hemmelige Midler havde en Understøttelse stor 1,500 Kr., at denne Sum, omkring 1860 efter Forslag fra to mere bekjendte Rigsdagsmand, hos hvilke hun ogsaa havde forstaaet at vække Interesse for sin Sag, forhoiedes til 3,000 Kr. Bevilgningen inddroges kort efter, da det antoges konstateret under Processen, at den angivelige Kongedatter kun var en stockholmsk Vagtmesterdatter med det plebejiske Navn Magnusson.

Omtrent 1840 forestod hun under Navnet Helga de la Brache en Pengepension i Örebro sammen med en Ven-

inde, Jenny Aspegren. Denne Veninde, som i sin Livstid helt og holdent opofrede sig for den formentlige Basaætling og døde i fast Tro paa, at Helgas Paastand var rigtig, har kanse været den, som har bidraget kraftigt til, at Tjersindessabet hos Florentina Magnusson blev en fix Ide, saa at hun drevs fremad paa en Vej, hvor hun kun fik træde paa Torne.

Den Proces, hvis Udsald pludseligt stufede Helga de la Braches Beræguinger, paabegyndtes af en Mand, som gennem sin Hustru bragtes til at tro paa „Basaпринсessen“ Fortællinger; senere, da han troede at være paa det Rene med, at han var vilbledet af en listig Bedrageriske, krævede han Lovens strenge Straf over hende. Forresten er det den almindelige Tro hos dem, som kjendte hende, at hun i god Tro udgav sig for Basaætling.

De sidste tunge og lange Aar af dette formentlige Martyrium var kun en eneste fortvilet Kamp for Tilværelsen; hun opholdtes kun ved Gavnildhed fra Folk, som i Basaпринсessen nu ikke saa Andet end et stakkels nedtrykt og hjælpeløst Væsen, der var bleven Offer for en fix Ide.

Afdøde, hvis fulde Navn ifølge Ministerialbogen var Anna Florentina (eller Helga) de la Brache, var født 1817 i Stockholm, men efter eget Sigende i Schweiz.

Hun døde paa et fattigt Tagkammer. Endnu i sine sidste Diebliske var hun fast overbevist om sin kongelige Byrd. Kort før Dødsøjeblikket opfordrede hun sin Advokat til vedblivende at kæmpe for hendes Sag, „der var retfærdig.“

(Mgbl.)

En hollandsk Tronprætendent.

Da Prindsen af Dranien ifjor døde, svandt Udsigterne til det gamle berømte Hus Draniens Bevarelse ned til et Minimum. Hans Fader, Kong Wilhelm den tredie, er næsten 68 Aar gammel og har nu kun en liden Datter paa 4 Aar med sin unge Dronning Emma. Naar han dør, tilfalder Tronen i Holland denne lille Prindsesse, og for saa vidt er Tronfølgen i Holland sikret — kun mellem hendes Friere kan der opstaa Rapsestrid. Men en Dranier faar Væden ikke mere at se.

Dette har hidtil været den almindelige Tro, men nu kommer der nede fra Italien Efterretning om, at der i Kalabrien lever direkte mandlige Descendenter af en yngre Son af Huset Dranien, som skal have bosat sig dernede i Aaret 1667, efter at være fordreven fra sit Fædreland af politiske Begivenheder.

Med denne mærkelige Sag hænger det saaledes sammen:

Da Cromwell havde overvundet Hollands Flaade, som længe havde været Englands Overmand, fordrev han Dranierne fra Holland og tvang i Freden 1654 de hollandske Generalstater til endelig at forpligte sig til aldrig at vælge nogen Guvernør eller Generalissimus blandt Prindserne af Dranien. Tretten Aar efter blev denne Forpligtelse udfølgelig anerkjendt af Generalstaterne.

Som Folge heraf forlod alle Prindserne af Dranien Landet og bosatte sig i andre Lande. En af dem kom til Kalabrien og tog Ophold i Landsbyen Piane Crati ved Cosenza. Han var meget rig og kjøbte udstrakte Jorder, der kaldtes og endnu kaldes Baglivasilana. De skulle have kostet ham to Mill. Disse Besiddelser nedarbejdedes i Familien fra Slægt til Slægt, og de-

res sidste Eier var Mario de Chalons d'Orange, Prinds af Geneve.

Da Frankmændene ved dette Aarhundredes Begyndelse erobrede Neapel, drog denne Mand med sin Familie til Sicilien sammen med Kong Ferdinand d. IV. Hans Paladser i Cosenza ødelægtes, og efter Loven af 1ste Sept. 1806, som ophævede den neapolitanske Lensadel, inddroges alle hans Godser. Nu blev Familien saa forarmet, at den ikke engang formaaede at gjøre sine Fordringer gjældende, og først mange Aar efter gjorde den Krav paa atter at komme i Besiddelse af de konfiskerede Godser, men i 1873 blev den afsøft ved en Højesteretsdom, som det hed sig, ene fordi den ikke evnede at antage en Advokat til at føre Sagen. Et nyt Forsøg, som gjordes Aaret efter, havde samme uheldige Udfald.

Den Gang levede der af denne Slægt endnu tre Brødre og fire Søstre. To af Brødrene, den ældste og den yngste, Giovanni Battista og Enrico, ere senere døde: den mellemste, Giovanni Vittore, bor i Cosenza, men er barnløs; Enrico har efterladt en Enke og Datter i Rosjano, Giovanni, Battista en Son ved Navn Francesco. I 1857 var det lykkes Familien at blive indskreven i Byen Cosenzas Adelsbroderskab med en udfølgelig Anerkjendelse, „efter fremlagte, omhyggelig undersøgte Dokumenter,“ af deres Adelskab som Prindser af Nassau og Geneve.

Familien har gjentagne Gange henvendt sig til Regjeringen i Holland for at blive anerkjendt som Kongens lovlige Slægtninger. Sidste Gang skeede det i 1827. Den Gang opholdt flere kvindelige Medlemmer af Familien sig som Nonner i Klostret Santa Chiara i Palermo, og Erkebiskopen i denne Stad,

Kardinal Gravina, forfattede i deres Navn et Brevbrev, som gennem den hollandske Konsul blev indsendt til Kong Vilhelm den Første. Den daværende Udenrigsminister, Derinhold, svarede paa dette Andragende, at Kongen var rede til at anerkende Familien, saafremt den ved bestemte Brevbrev godtgjorde sin Nedstamning fra Huset Dranien. Ved forskjel- lige sammenstødende uheldige Omstæn- digheder gik disse Forhandlinger istaa til 1852, da den daværende Prinds af Dranien kom til Neapel. Under hans Ophold her blev der samlet en Mængde Dokumenter, som overleveredes til den hollandske Konsul i Neapel og derfra overgik til Kongens private Kabinet i Haag. Men atter bleve Underhandlin- gerne afbrudte, og siden den Tid har den stoffels Familie, træt af sine mange frugtesløse Forsøg, givet Afkald paa alle Reklamationer, indtil Prindsen af Dra-

niens Død har gjenbavt deres Forhaab- ninger tillive. Ved Hjælp af Under- præfekten i Rossano er den nu atter i Færd med at samle Dokumenter og nye Brevbrev for sin høie Byrd, og saasnart dette Arbejde er gjort, kan man altsaa vente at høre fra den. (Berl. Tid.)

Nogle amerikanske Myntstykkers Handelsværdi. Solvdollar af Aaret 1800, \$1.10; Solvdollar af Aaret 1838, \$15.00; Solvdollar af Aaret 1839, \$10.00; Solvdollar af Aaret 1851—52, \$20.00 hver; Halvdollarstykker af Aaret 1796 noteres \$15.00; Halvdol- larstykker af Aaret 1797 noteres \$12.00; Halvdollarstykker af Aaret 1861, original (there struek), \$2.50; Quarter-Dollars af Aaret 1823, \$12.00 og af Aaret 1827, \$20.00. Disse Priiser betales af Mynt- samlere, som kjøbe de nævnte Mynter for at fuldstændiggjøre sine Samlinger.

G a a d e r.

No. 255.

1. 2. 3.

Paa Bjerget fødtes jeg, og paa de stærke Binger
Jeg Liv og Frugtbarhed til Dalen bringer.

3. 1. 2.

Om dette vil jeg sige blot,
At det betyder noget Godt.

2. 1. 3. 3. 1. 2.

Naar Den fra Vennen skilles maa,
Som Bud fra Hjertene vi gaa.

(Chr. Bredsdorff).

A n m. Oplosninger skal komme i No. 7. — Under Gaaden i forrige No. skulde staa Mærket XX. — Oplosning paa Gaaden No. 253 er ind- sendt af G. T., Clifton, Bosque Co., Texas. — Naar man skal oplosse en Rebus, maa man ikke altid tage det meget noie med Ortografien; naar det passer til Udtalen, saa ansees det ofte for godt nok. F. Ex., i et Blad stod aftegnet en Cylinder, og saa var Bogstaven u gientaget nogle Gange (altsaa: Cylinder u'er); det skulde være C y l i n d e r u h r.

I n d h o l d: Paastrøerberget (Digt). — Den hellige Johannes. — I Skum- ringen. — Sortedøden. — Grev Chiffierfeld og Apostelen Paulus. — Reiseind- tryk og Skildringer fra det hellige Land. — Helligastens Oprindelse. — Søhelten Peder Tordenskjold. — Blandinger. — Nyt og gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saafom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Hammer, Rister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retuschør, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hadde og Huer, Stovler og Sko etc. etc.

Endsiden af Water Street = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Mizlaff. 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter — 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Oktavsider med Titelblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilken som helst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket). Ved et Bind forstaaes 12 Hefter.

Adresse:

R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

sælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sakh, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,
Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilhyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de April 1885.

} 7de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Vilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 6.)

Betlehem.

Alle de sædvanlige Forberedelser vare trufne. Vi skulde denne Dag besøge Betlehem og de følgende Dage færdes blandt Jordandalens Beduiner; vi havde derfor dannet et lidet Reiseselskab med Dragoman, Proviant og Transportdyr. Med en væbnet Beduin paa en stolt arabisk Hest i Spidsen red vi om Morgenens den 3die Marts ud Damaskusporten, omkring Hinnoms Dal, over det onde Raads Bjerg og ind paa den holgesformige Høislette, som strækker sig henimod Betlehem. Denne Slette, engang kaldet Refaims Dal, maa have været som en Rose blandt Judæa Bjerge (Es. 17, 5); den ser endnu ret frugtbar ud med sine flade Agre og Enge. Filisterne leirede sig oftere her, og David slog dem. Til Venstre viste Stedet, hvor den gamle Simeon boede (Luc. 2, 25), samt den saakaldte „Magernes Brønd“, hvor Stjernen atter blev synlig for de

Bise fra Osten. Ved Enden af Sletten ligger det græske Kloster Mar Elias. Her aabner sig en herlig Udsigt. Vi se paa en Gang Betlehem og Jerusalem. I den ene af disse Byer blev vor Frelser født, i den anden led han Korsfættens Død, og hist borte peger Oliehøjen op mod hans evigt uforgængelige Rige. Indenfor denne Ramme ligger dette Mennesselskab, om hvilket hele Verdensudviklingen bevæger sig. Imod Ost begrænses vor Udsigt af det lange blaaende Fjelddrag hinsides Jordan og det døde Hav. Vi skal ogsaa minde os, at vi her befinde os paa Stedet, hvor den gribende Begivenhed foregik, der skildres i 1 Mos. 22, 4—8. Abraham oploste sine Dine og saa Stedet langt borte, saa lod han Tjenerne blive tilbage, lagde Beden paa Isak sin Son, „tog Jorden og Kniven i sin Haand — og de gif Begge tilsammen“

Vi fortsatte vort Ridt mod Syd og

naa Rakels Grav. Her mindes vi atter, hvorledes Herren prøver sine Stridsmænd; thi Rakel døde paa dette Sted, idet hun fødte Benjamin efter haarde Smerter (1 Mos. 35, 16—20). Og hvormange Smerter har ikke trængt sig ind i Jakobs solesesfulde Sjæl, hvormange Taarer har han ikke grædt her ved sin elskede Rakels Grav. Lige ved deler Veien sig til Betlehem og Hebron; vi fulgte Hebronveien sydvover indtil „Salomos Damme“, 3 Timers Ridt fra Jerusalem. Fra Salomos Damme, 3 i Tallet, som dels ere murede dels hugne i Klippen, sit Jerusalem i gamle Dage gennem to Vandledningner en stor Del af sin Vandforsyning. Den nederste Dam er den skønneste og største. Det hele Anlægs storartede Bestaffenhed gjorde det sandsynligt, at vi her har et Bort for os fra Judarigets Blomstringstid, ja muligens fra Salomos Dage, i saa Fald bære disse Damme sit Navn med Rette. Fra Dammene fulgte vi en slem Bei langs den ene, endnu i Virksomhed værende Vandledning til Betlehem.

Saa befandt vi os da i Davids gamle Stad, om hvilken Mika havde spaaet: „O, du Betlehem Efrata! er du liden at være iblandt Juda Tusinder, af dig skal mig En udgaa til at være Hersker i Israel, hans Udgang er fra fordum fra Evigheds Dage.“ Skjonne Minder knyttede sig til denne Stad lige fra den elstelige Ruths Dage og indtil Frelserens Fødsel og Tilbedelse af de Vise, som ofrede Guld, Røgelse og Myrra. — Betlehem ligger omtrent en Mil sydenfor Jerusalem; ad den snarest Veier der eller gaar man dette Stykke paa knapt 2 Timer.

Efter at have vederbøjet os i det laaste Kloster, bleve vi af en Munk vist omkring i den ærværdige gamle 5-skibede Mariakirke, der allerede i og for sig ved

sin høie Alder af 14—1500 Aar har Krav paa vor Interesse. Dog er det noget Andet, som end mere fængsler vore Tanker; nede i Krypten under Koret ligger Kristi Fødselskapel, Dag og Nat oplyst af 32 Lamper. Lige under Høialteret ligger Stedet, hvor Fødselen foregik, og til den ene Side Krybben, hvor Barnet blev lagt. Alt straaer nu i Guld og Marmor. Tallose Skarer af fromme Pilegrime har her i Aarhundreders Lob høiet sine Knæ. Bort Folge var sammensat af Lutheranere, Reformerte og Katholiker, men vi kaldt Alle ned paa vore Knæ i taus Tilbedelse; der blinkede ogsaa en Taare i et og andet Øie. Sikker er det, at Mennesker, som i Aar og Dag ikke boiede Knæ for sin Frelser, her har sunket ned under Indtrykkenes overvældende Magt. Der er ogsaa Meget, som taler for, at Traditionen har Ret, og at vi befinde os paa det virkelige Fødselssted. Krybben i Betlehem — Gethsemane — Golgata er Kærlighedens Rnesteder paa Jorden; herfra har den guddommelige Kærlighed kastet sit Lys ind i Dødsfyggernes Land. Vi stige atter tilhøst. $\frac{1}{4}$ Times Ridt østfor Betlehem ligger en større, smuk Græslette mellem lave Høider. En Bakke fører fra Byen ned til Sletten. Der skinnede engang Herrens Klarhed om de bævende Hyrder, og fra Engelen Mund lod det Budskab, som senere har givet Gjenlyd til Jorderigs Ender og fyldt de Troendes Hjerter med Jubelsange. En stor Glæde — en Frelser født — et Barn døbt — det er den store Gudsfrygtighedens Hemmelighed, som har forandret Verdens Skikkelse, idet den har aabnet nye Baner for Menneskelivets Kræfter, Tanker og Længsler, men ogsaa spaltet Menneskeverdenen i to modsatte Leire, Troens og Vantroens. Mig forekom det saare troestyrkende at van-

dre over disse Marker, imellem disse Fjælde, omgivet af disse dyrebare Min-
der. Vistnok har Korset maattet vige
for Halsmaanen, Landet ligger jo under
Forbandelsen, og Mængdens glade Lov-
prisning er forstummet, men det forekom
mig som Herrens Ord opfyldtes, for
hvert Skridt jeg drog frem: „Om disse
taug, da skulde Stenene raabe.“ (Luc.
19, 40).

Vi standsede nogle Dieblifte midt paa
Hyrdernes Mark, der hvor Traditionen
figer, at Engelen og den jublende him-
melske Hærstare aabenbaredes. Her lig-
ger, venlig overskygget af en Gruppe Ol-
jetræer, den saakaldte Hyrdernes Grotte,
hvor de fromme Mænd ifølge den gamle
Overlevering holdt Nattevagt over deres
Hjord. Vi saa tilbage op imod Betle-
hem, og underlige Tanter rorte sig i
Sjælen. Her skulde ogsaa Boas Ager
have ligget, hvor Ruth plukkede Ar.
Derpaa drog vi videre mod Ost, over
Bjerge og gennem Dale, og vi hastede
frem; thi et Uveir hang truende over
vore Hoveder. Mod Aftenen naaede vi
det vildt romantisk beliggende græste Klo-
ster Mar Saba.

Dette Kloster er høist eiendommelig
opført i Redrondalens vilde Klipperevne;
200 Trappetrin føre fra Klosterets ne-
derste til det øverste Parti. En russisk
Munk førte os strax omkring fra Trappe
til Trappe, fra Terasse til Terasse, og
lod os bestue alle Klosterets Herligheder.
Blandt Andet saa vi bag et Jerngitter
en Pyramide af Hjernefaller, — det var
alle de ved Klosterets Plyndring af Per-
sere i Aaret 614 dræbte Martyrer.

Medens vi sad ved Aftensbordet,
brød Uveiret for Alvor løs. Det var
fort men rædselsfuldt. Et Tordenslag
bragte os Alle til at springe op. Lynene
bragte Klosterfalens Vamper til at blegne,
og Tordenen rullede med en bedøvende

Lyrm, saa de 2 Alen tykke Mure rystede
i sine Grundvolde. Trætte efter Da-
gens Anstrengelser gif vi til Hvile. Kl.
12 vaagnede jeg tilfældig. Klokkerne
ringede sagte, høitidelig ud i den mørke
Nat, og Munkene samlede sig til Bon.

Det døde Hav — Jordan — Jeriko. Beduinerne.

Tidlig om Morgenens brød vi op fra
Mar Saba og efter kort Tids Forløb
mødte vi omstreifende Beduiner. Den
Beduin, som vi havde leiet til at ride
foran os, tilhørte den her omstreifende
Stamme, for hvem han skulde være det
synlige Tegn paa, at vi havde forpligtet
os til at betale den øverste Sjeik (Høv-
ding) den sædvanlige Tribut af 3—4
Kroner for hver Person for at saa reise
i Fred. Da jeg havde faaet en af de
bedste Heste, holdt jeg mig gjerne foran
Reisefølket og red just Side om Side
med Beduinen, da et eiendommeligt
Skuespil lagde Beslag paa min hele Op-
mærksomhed. En rigt klædt Beduin
kom farende i jufende Galop, medens
hans maleriske Klædebragt slagrede for
Vinden. Pludselig drog han sin Krum-
sabel og svingede den mod min Side-
mands Hoved. Det saa ud, som det
skulde falde i næste Dieblift; men idet
Sabelen naaede Natten, sank den med et
ned — det Hele var blot en venstabelig
Demonstration. Strax derefter kom vi
ind paa en Slette, hvor Beduinerne
havde sin Leir. Her sporede Bedui-
nerne sine Heste og satte iveri med fly-
vende Fart, idet de opførte en vild glim-
rende Leg. Pludselig kastede min Hest
sig ind i Legen, afsted bar det som en
afstødt Bil og i Svingninger til Høire
og til Venstre. I dette Dieblift kom
Reisefølket ridende ind paa Sletten,
og ikke liden blev Forbauselsen ved at se

min Person midt oppe i dette sælsomme Stuepil. Men jeg prisste mig lykkelig, at jeg i mit Hjemland havde lært at hænge fast paa Hesteryggen, og ikke mindst lykkelig var jeg, da Legen fik en god Ende.

Kl. 12 naaede vi det døde Hav. En Storm af Sondenvind laa over Havet, og Bølgerne bragede vældigt mod Stranden, som var bedækket med Skum. Bredderne oplivedes paa denne Tid af en fattig Plantevert; et Par Fugle saaes ogsaa at kredse nær Stranden. De fleste af os forsøgte at bade i Brændingerne og saa en Smag af det bedste Vand, og saa ilte vi videre over den orkenagtige Slette til Jordan.

Det døde Hav danner som bekendt den dybeste Indsænkning i Jordans Overflade; Solstraalerne virke hernede med en overordentlig Kraft og frembringe en uhyre Vandfordampning. De 6 Milioner Tønder Vand, som Jordan daglig kaster ud i Søen, fordampe igjen og lægge sig som et Skyflor over Fjeldene saa at det er sjelden de Reisende saa se det døde Hav's vilde Omgivelser i sine rene, skarpe Konturer. Engang har Søen været besejlet af Fartøier, men nu er der dødt og øde ved dens Bredder, og heller intet Levende findes i dens dybe Vand.

Søens Bredder høre til de varmeste Egne paa Jorden. Det er betegnende for det hellige Lands eiendommelige klimatiske Forhold, at der manges en Vinterdag blæser milde Vinde ved Middelhavets Kyst, medens det snør i Jerusalem og Betlehem, paa samme Tid, som den Reisende besværes af Varme ved det døde Hav. — Saa Strog af det hellige Land er saa fattige paa bibelske Minde som dette. Enestaaende er dog hin frygtelige Katastrofe, da Sodoma og Gomorra med den frugtbare Siddims

Dal gik under, og derved den sydligste Del af det døde Hav dannede sig.

Saamange flere Minder knytte sig til Jordans Flod. Jeg skal blot nævne de to epokegjørende Begivenheder i Gudsrigets Historie; den ene da Josva førte Israels Folk gennem Jordan; det var Folkets Indvielse til at erobre det jordiske Kanaan. Den anden, da Menneskesønnen, den anden Josva, steg ned i Jordans Bande og modtog Indvielsen til at erobre det himmelske Kanaan for alle Folk.

Jordan slynger sig i uafslidelige Bugtninger tæt indhegnet, ofte ganske skjult, af det frodige Krat paa Bredderne, hvorfra Træerne strækte sine Grene udover Vandet. De mange fra Elbeiet løsrivne og opløste Perpartikler gjør Vandet ganske graat og ugjennemsigtigt. Vi leirede os mellem styggesulde Træer ved Pilegrimenes Badested. Strømmen var her stærk og Flodens Bredde omtrent 90 Fod. Senere paa Naret, naar Sneen i Libanons Bjerge miner, bliver Jordan smalere og grunmere. Vi badede os og anslog Vandets Varme til mindst 20°R. Det var ellers ikke uden Fare; thi vi vilde synke ned i den lerede Bund og maatte holde os fast i Trærnes lange myke Grene. Atter paaklædte samlede vi os ved Flodens Bred om et vederkvægende Maaltid. Trærnes Lov bestyttede os venligt mod Solens brændende Straaler, Cigaretterne tændtes, og vi strakte vore stive Lemmer ud i det bløde Græs, medens Samtalen gik livligt i de forstjelligste Sprog.

Efter en Times Tid brøde vi op for betimeligen at naa vort Nattelvarter, det nylig anlagte russiske Herberge i Nj-Jeriko. Veien gik først over en gold solbrændt Slette, indtil vi nærmede os Jeriko, hvor en hyppig, tropisk Plantevært udfolder sig. Herberget var af vor

Dragoman underrettet om vor Ankomst, og Alt stod færdigt til vor Modtagelse. Trætte og mødige, som vi var, gjorde det godt at komme til det hyggelige Herberge.

Næste Morgen brød vi op Kl. 7 og drog mod Nordvest; Veien var tæt omgivet af en tornet Buskvegetation, spina Kristi, hvoraf man antager, at Kristi Tornekronen var flettet. Efter en halv Time naaede vi Sultankilden, ogsaa kaldet Elisas Brønd, fordi dette Vand af Profeten blev gjort sødt (2 Kong. 2, 19—22). Lige ved ligge Grushobene af det gamle Testaments Jeriko, hvis Mure styrte sammen under Trompetstød og Folkets Skrig (Josv. 6, 20). Langs Foden af det mægtige og vilde Fjeld Kharantana, hvortil Jesu Fristelse henlægges, drog vi derpaa spæder til de ubetydelige Rester af det nye Testaments Jeriko. Der har saaledes været 3 Jerikoer, alle i en indbyrdes Afstand af en halv Times Gang. Det er nær ved det sidstnævnte Jeriko, at Opstigningen til Jerusalem nu begynder. Her var det, at Jesus drog ind til Tolderen Jakæus, hvor han fortalte Pignelsen om de betroede Penge-sommer. Herfra drog Herren op til Jerusalem forat lide. Vi maa ogsaa mindes den Blinde, som sad ved Veien og tiggede, og da han fik høre, at Jesus af Nazaret gik forbi, raabte han: „Jesus, du Davids Son, forbarm dig over mig!“ (Luc. 18 og 19). Paa Veien til Jerusalem er der to spæde Opstigninger, den første umiddelbart fra Jerikosletten, den anden paa Østsidan af Oliehjertet, strax for man naar Betania. Efter den første Opstigning fik vi en herlig Udsigt over Jordandalen og Gileads Bjerge ovenfor Jordan. Paa begge Sider langs Veien udbredte sig et farverigt Teppe af de skønneste Blomster og Grønt.

Halvveis til Jerusalem gjorde vi holdt, for at Dyrene kunde faa den fornødne Hvile, og vi selv styrtes ved et Maaltid Mad og Vin. Vi leirede os i en Hule lige ved det Sted, hvor Traditionen henlægger Fortællingen om den barmhjertige Samaritan og Herbergeret. Pludselig hørtes Hestetrampen, og foran Hulen viste sig en Beduin i pragtfuld Klædning og med majestætisk Holdning, fulgt af en liden Trop velbevæbnede Beduiner. Det var den øverste Sjeik i Jordandalen og hans Livgarde. De steg af Hestene og leirede sig foran Hulen. Det saa ikke hyggeligt ud, og vi begyndte at diskutere Udsalget af denne vor Stilling, da Sjeiken kom ind og satte sig iblandt os. — Naar man nærmere betragter disse Oksenens utæmmede Sonner, synes de vilde, stolte Træk at vige noget for et gemtligt, trohjertigt Udtryk. Deres Gjæstfrihed er jo ogsaa berømt, og deres Ordholdenhed gjør Stam paa de kristne Folk. Underligt skulde det ogsaa være, om de ikke havde arvet noget af sin store Stamfaders (Abrahams) gode Egenstaber. Forøvrigt hører det med til dette Lands Forbandelse, at Ismaels Sonner har trængt sig ind i Jakobs Sønners Arv og føre sit vilde Nomadeliv der, hvor engang Abrahams Børn efter Forjættelsen boede trygt omhegnet af Herrens Velsignelse.

Vor Dragoman betalte Sjeiken de bestemte 3—4 Kroner pr. Hoved; en af Selskabet forærede ham ogsaa en smuk norsk Tollekniv. Gjerne vilde han have mere, men lod sig nøie hermed og indskrev sit Navn i vore Dagbøger. Af reisende Fyrster har han endog faaet et Par Medaljer (formentlig fordi han ikke slog dem ihjel), og disse bærer han steds paa Brystet. Til Beduinernes Ros skal det siges, at vor Tids Fyrster kan reise

tryggere blandt dem end blandt de saakaldte Kristne. — Sjeiken svingede sig i Sabelen, og hans lille Tropicer vandt. Vi fortsatte Veien, medens vor Beduin, som fulgte os den hele Reise, nynnede paa sine ensformige og sorgelige beduinste Molmelodier. Dur synes at være ukjendt blandt dette Følgefærd.

Der hvor Opstigningen til Oliebjerget begynder, ligger den eneste Brønd paa Veien fra Jeriko. Man kalder den Apostelkilden, fordi man med god Grund tror, at Apostlerne under sine Vandring her hvilte og drak af Kilden. Her pustede vi nogle Dieblitte og steg saa opad Oliebjergets bratte Side til Betania. Efter at have dvælet her en Stund fortsatte vi vor Vej tilbage til Jerusalem, hvor vi droge ind gjennem Stefansporten.

Et Afskedsbesøg til Betania.

Det Kammer, jeg behøvede under mit Ophold i Jerusalem, var opmuret paa det preussiske Hospitiums flade Tag. Naar jeg om Morgenens forlod mit Kammer og gik ud paa Taget, mødte mit Øie Oliebjerget, som hævede sig i Øst over et Virvar af Byens Tage. Hver Morgen paany blev mit Hjerte sat i Bevægelse ved dette Skue. De Fleste, som har reist i det hellige Land med aabent Syn og Sind for de hellige Minder, vide af Erfaring, hvor villigt Anæerne boie sig her i Tilbedelse og Tak, og er man dertil af Naturen et Følelsesmenneske, da vil mere end en Taare blive ofret den hellige Jordbund. Saaledes var da ialfald min Erfaring. Nige Tanter strømmede fra Oliebjerget gjennem den lyse Morgen ind i Sjælen som en andagtsfuld, hellig Væven, der ikke kunde finde noget tilsvarende Udtryk

i Ord; saa sank jeg ned paa Knæ, og en Taare listede sig stille bort.

Det var den sidste Dag af mit Ophold i Jerusalem. Den straalende, sollyse Morgen ligesom bølgede om Oliebjerget derborte, og Solstraalerne spillede muntret over Bjergets Top, over Hustagene og — lige ind i mit Hjerte. Det var sidste Gang, jeg kunde hengive mig til disse Indtryk, saa skulde jeg afsted — langt bort til det kolde Norden. Det gjaldt da at tage de varme, friske Indtryk med. Saa kom jeg til at tænke paa den lille By, som skjulte sig bag Oliebjergets brede Ryg, det deilige, fredelige Betania, hvor Frelseren sandt et Tilflugtssted i den sidste Smertens Aage, men hvorfra han hver Morgen brød op med den opgaende Sol for i den store, brusende Stad at fuldføre sin Gjerning. Min Længsel vaagnede efter endnu engang at se Betania og styrke Indtrykkene fra dette hellige Sted. Tiden var knap, Tanke og Handling maatte gaa Haand i Haand. Hurtig ilte jeg da den vel kjendte Vej, gjennem via dolorosa, ud Stefansporten, over Kedron til Gethsemane. Herfra kunde jeg ved meget rast Gang ad den sædvanlige Vej rundt Oliebjerget have naaet Betania paa en halv Time. For at gjøre mig bedre kjendt besluttede jeg at gaa over Bjerget og ad ukjendte Stier ved Hjælp af Kartet søge at finde Betania. Jeg slog da ind paa den nordligste af de Stier, som føre opad Bjergets Side. Mod Formodning førte ogsaa denne Sti nær forbi Bjergets Top, saa at jeg endnu en Gang uden synderlig at forlange Veien kunde faa nyde den uforglemmelige Udsigt. I Øst se vi Jordandalens dybe Indsenkning og Fjelddraget hinsides Jordan. Dybt nede mellem Fjeldene glindser det døde Havs blanke

Vandspeil i Sollyset. Dette Vandspeil synes saa ubegribelig nær i den gennemsigtige Luft — et fuldstændigt Sandse-
bedrag, som rimeligvis har bidraget Sit til den mærkelige Omstændighed, at det døde Havs Beliggenhed under (end sige saa dybt under) Havets Flade synes ikke at, være anet for i 1837, efter hvilken Tid de videnskabelige Expeditioner toge sin Begyndelse. Mod Nord og Syd skue vi hen over golde Fjeldstrækninger med enkelte Græssletter i Fordybningerne mellem Kridtformationens graa Kalk-
bjerger; vilde Klippeløfter, hvor Kedron og andre nu udtørrede Elve har brusset frem, gjennemsure Fjeldmasserne. Men alt dette skal trods de enkelte interessante Punkter, som rage frem af Fjeldskan-
tenen, ikke nu opholde os, og vi vende os mod Vest. Jerusalem ligger udbredt for os med sine Ruiner og Taarne paa den anden Side af Kedrons Dal, og helt borte over Byens Taarne og Tage og over Zions Bjerg se vi Hoidedraget paa den anden Side af Sinnoms Dal. Der slynger sig Beien til Betlehem. Vi kan følge Beiens Løb indtil Klosteret Mar Elias, i Times Ridt. Hvor smuk og malerisk tager ikke Jerusalem sig ud, seet fra dette Sted! Men hvor ganske anderledes naar man kommer ind i de trange smudsige Gader, hvor Husene efter Ori-
entens Skik vende sine Vinduer ind mod Gaardsrummene, til Gaden derimod kun de nøgne hvidmalte Vægge.

Tiden tillod mig ikke længe at dvæle paa Oljebjergets Top denne sidste Gang; jeg ilte videre. Det helbede nu nedover mod Ost, men ikke saa brat som mod Kedrondalen. Naturen udbredte sin dybe Ensomhed rundt om; intet Menneske eller menneskelig Bolig var at se, saa langt Diet kunde naa. Jeg maatte tænke paa ham, som her etsteds i Nærheden havde sig op fra Apostlernes

stirrende Skare og gik ind til sin Herlighed. (Luc. 24, 50).

Da jeg nogen Tid havde vandret nedover den knudrede Sti uden at finde noget Spor til Betanias Nærhed, gik det op for mig, at Kartet havde spillet mig et Puds, og at jeg maatte være paa Afveie. Jeg lod Kartet forsvinde i Lommen og tænkte paa at gaa lige imod Solen. Jeg maatte da nødvendigvis komme til at støde paa Beien fra Jeriko, og saa kunde jeg følge denne tilbage til Betania. Som jeg overveiede dette, fleg pludselig en Skikkelse frem bag en Høi i nogen Afstand; det var en Beduin i sin maleriske Dragt og bevæbnet fra Top til Taa. Han nærmede sig, men dette Møde huede mig ikke paa det ensomme Sted, og jeg begyndte strax at vige af fra Beien i en ikke altfor paafaldende Vinkel. Da jeg nu saa, at Beduinen rolig fulgte Stien uden at foretage nogen lignende Kontrabevægelse, blev jeg beroliget og fortsatte glad min Kurs.

Jeg naaede omsider ganske rigtig Jerikoveien, 7—8 Minuters Gang øst for Betania, just der, hvor den sænker sig brat ned i Dybet til den saakaldte Aposteltalbe ved Oljebjergets Fod. Herfra kan man med Diet længe følge Jerikoveien, som slynger sig henad Bunden af den dybe Dal. Med hvilken længselsfuld Forventning har man ikke her seet ud efter den fjære Mester, da Lazarus var syg, herfra kunde man se ham nærme sig, da han kom for at opvække sin Ven. „Da Martha nu hørte, at Jesus kom, gik hun ham imøde“ (Joh. 11, 20). Et lidet Stykke herfra, hvor Udfigten til Betania aabner sig, ligger en Sten, som Pilegrimene pleie at kysse, Traditionen siger, at den betegner Mødestedet mellem Martha og Herren. Sandsynligheden er ogsaa stor for Rigtigheden heraf. Saa har da disse Val-

fer og Høie lyttet til, da han talte det kongelige Ord i Joh. 11, 23—26, og da Martha svarede ham med den troeskraftige Betsjendelse i Joh. 11, 27. Det tyktes mig, som Hjeldene endnu gav Gjenlyd af de herlige Ord og bragte Hjertets Strenge til at bæve. — Jeg nærmede mig nu den lille bestedne By; det var ligesom den hellige Jordbund, som her ligger i sin friske Oprindelighed, glødede under mine Fødder, og der gik en Volgegæng af Følelser gennem mit Bryst.

Betania laa foran mig i en liden Dalsænkning, venlig omgivet af Baarens faste Grønt, af Oliventræer, af Figen- Mandel- og Johannesbrødtræer, fredelig affondret fra den store Stads Liv og Tummel. Ingen Lyd eller Mislyd fra Hovedstadens brusende, larmende Gader kunde naa hid. Her boede den elskelige Familie, som havde Kjærlighed nok til at yde den elskede Mester et Hjem og sikkert Tilflugtssted, hvor han kunde hvile sit trætte Hoved, medens Fienderne optænkte sine Mordplaner. Saa fandtes der dog et Sted paa Jorden, hvor Frelseren under sin vældige Kamp for vor Skyld kunde staa tæt omhegnet af trofaste, elskende Menneskehjertes, og det var her — her i det deilige Betania.

Araberne kjendte ikke Navnet „Betania“, de kaldte Byen: el-Azariye (afledet af Lazarus). De aandelige Nydelsere i dette Land maa i Regelen have en bitter Tilfætning. Hvad jeg her skal fortælle, er et opløsende Exempel derpaa. Ege ved Byen kom to opløbne Gutter og tilbød med ustandselig Beltalenhed at vise Veien til Lazarus's Hus, eller Marthas og Marias Hus, til Simon den Spebalskes Hus eller til Lazarus's Grav. Da jeg tidligere havde beseet disse mere end tvivlsomme Steder (man har neppe

endnu i Betania kunnet paavise nogen Levning, som er at føre tilbage til Romertiden), saa hastede jeg nu kun tilbage til Jerusalem. Saa let vilde dog ikke Gutterne lade mig slippe, men de fulgte efter mig med uophorlig Krav paa Bakjis (Gave). Jeg besluttede denne Gang ikke at ændse dem, da en Bakjis meget ofte kun gjør dem endnu mere paatrængende og begjærlige; en Europæer ansees nemlig altid for en Krosus. I fornødent Fald vilde jeg nu se, hvorlangt de saa ubesoiet kunde ville drive sin Paatrængenhed. Fulgt af Gutterne gik jeg altsaa videre og nu den sædvanlige Veie omkring Oljebjerget. Efter nogle Minuters Gang opover saar man det første Glimt af Zion, som dog forsvinder igjen, idet Veien atter fører ned og svinger sig ind i en Jndsænkning af Oljebjerget. Underst i denne Slynge findes Stedet for det forbandede Figen-træ (Math. 21, 19); sandsynlig er det, at ogsaa Betsage har ligget her (Math. 21, 1). Paa den anden Side af denne Jndsænkning gaar Veien atter opad og svinger sig langs Oljebjergets Side ind i Skaret mellem dette Bjerg og Forargelsens Bjerg. Her kommer Zion og en Del af Jerusalems Mure igjen tilsyn. I gamle Dage, da Murene omsluttede hele Zions Bjerg, maa Jerusalem fra dette Standpunkt have seet overvældende mægtig og storartet ud som Staden paa Bjerget. „Jeg opløfter mine Hænder til Bjergene“ (Psalm 121, 1) klang det inde i min Sjæl, — „Bakjis, Bakjis!“ lod det paa begge Sider. Vi var komne over Halboveien til Gethsemane, og jeg syntes, det begyndte at gaa forvidt. Det blev mig umulig at overgive mig til de hellige Tanker, den bløde Stemning veg mere og mere, og jeg besluttede at gjøre en

Ende paa denne seige Paatrængenhed. Jeg vendte mig da til Gutterne med det sædvanlige „ma fisch“ (her er ikke noget) — men det vilde ikke hjælpe. Jeg raabte da endelig „imschi“ (paf dig), løstede Stoffen og sprang ind paa dem; nu flygtede de i Hui og Hast hjemover til Betania. Saa gif jeg min Bei alene, men jeg var ikke mere glad. Det gif med et op for mig, hvor lidet min Handelsmaade lignede den store Mesters, han, som var sagtnodig og ydmyg af Hjertet. Og hvor skulde Opfordringen til at ligne ham være større end just her, hvor jeg bogstavelig vandrede i min Frelseres Fodspor? Da spingede Veien ind i Redrondalen, — saa var det maaske netop her,

at Jesus græd; idet han kom nær til og saa Staden.

Veien hældede nu nedover til Getsemane Have, jeg hastede frem og naaede Getsemane, — der gif jeg ind og græd. Der var ensomt og stille, og dyre Minde-der strøede Blomster for mine Fodder, Blomster, som duftede med Kjerlighedens Duft, og Guds Kjerlighed sankede sig varmende ned i mit Sind og hvistede Taarerne bort. Saa hvilte jeg en Stund i de gamle Djetræers Skygge; men ogsaa med dette kjære Sted maatte jeg tage et sidste „Farvel“, og Solen stod allerede hoit paa Himmelen og sendte sine Straaler brændende ned i Jerusalems Gader, da jeg vandrede ind gennem via dolorosa.

(Fortiættes).

Ashyl for løsladte kvindelige Straffanger.

(Af Cand. jur. Harald Smedal).

I.

For et Par Aar siden sluttede nogle Mænd i Christiania sig sammen til paa kristelig Grund at oprette et Ashyl for løsladte kvindelige Straffanger. Ved frivillige Bidrag indkjøbte man et lidet Hus paa Hegdehaugen, hvori man kunde optage indtil 6 Piger. Disse søger man under alvorlig og forstandig Behandling at give Sands for et ordentligt og arbejdsomt Liv, at oplære i det, som forlanges af en dygtig Tjenestepige og senere at skaffe Tjeneste. Desværre har man ikke hidtil kunnet beholde hver Pige i Ashylet mere end gennemsnitlig omtrent $\frac{1}{2}$ Aar, men det er dog glædeligt at berette, at de Fleste af de Piger, som hidtil er udgaaede i Tjenester, har stiftet sig vel.

Ashylet synes imidlertid at arbejde under mindre heldige økonomiske Forhold. Man er ogsaa herved forhindret fra at

beholde Pigerne længere for at give dem et sikrere Grundlag, og fra at optage flere end 6, hvortil der dog i en By som Christiania burde være stærk Trang, især efterat Tugthuset her er blevet Landets eneste Strafarbejdsanstalt for Kvinder.

Ashylet synes ogsaa at være lidet kjendt og Betydningen af dets Opgave for det hele Land lidet indgaaet i den almindelige Bevidsthed. Og dog er der saa Velgjørenhedsinstitutioner, som mere fortjener Tilslutning og Understøttelse. Alle kjender jo den sørgelige Stilling, som den løsladte Straffange gaar imøde, naar han forlader Fængselet. Straffen har trængt sig ind mellem ham og Samsundet og ligesom løsrevet ham fra dette. Om han har den bedste Villie til for Eftertiden at søge sit Livsophold paa en ærlig og ordentlig Maade — hans Forsikringer bliver dog næsten allevegne optagne med Mistro eller Foragt; hvem

vil have med en dimitteret Straffange at gjøre? Man kan gjøre Meget, der for Moralsens Domstol maa bedømmes langt strengere end manges Forbrydelse, og dog bevare en vis relativ Ansæelse; blot at man ei træffes af Lovens Arm, thi da er det forbi; Straffen er et Brændemærke, som ei kan udslettes. Kvinderne rammer dette Samfundsbånd tungest; her, som overalt, møder os den almindelige Fordom, at det er vansteligere for en falden Kvinde at rejse sig end for en falden Mand.

Dg hvad bliver Folgen? Jo, den løsladte Fange vil i de fleste Tilfælde ikke selv have Kraft til at holde sig oppe, naar Samfundet og Forholdene gjør Alt for at trykke ham ned. Ofte viner han ingen anden Udvei til Livsophold end en Forbrydelse, og er han først falden igjen, gaar det saameget lettere næste Gang. Den regelmæssige Udgang er da gjerne, at han falder fra Forbrydelse til Forbrydelse og tilslut kan indregistreres i den faste Stok, der stadig gaar ud og ind af vore Fængsler, befolker og forgifter dem, og hvis livsvarige Forsorgelse Staten saaledes endelig maa overtage.

Værst stillet er den unge kvindelige Straffange. Lad os engang forestille os en saadan ung Piges Livshistorie, som den i Almindelighed er!

Mange har aldrig kjendt et Hjem eller Forældre; opvoiede mellem Fremmede har de maattet gaa for Lud og koldt Vand og fjotte sig selv. Andre har havt et Hjem, men et Hjem under sorgelige Forhold, med en Fader, som drak, med en svag og nedboiet Moder, med Nød og Armod tilhuse. Hjemme var ingen Kjærlighed eller Hygge; og saa har de søgt Selskab udenfor Døre, manges Gang slet Selskab; Ingen har passet dem eller søgt at modarbejde Folgerne deraf. Hos andre Børn har en uretsfær-

dig og brutal Behandling udviklet et trodsigt Sind og en Vane til at undgaa Straf ved at sige Usandhed. Atter Andre har i sit Hjem ligesvem været tilskyndede til Vogn, Bedrageri eller Tyveri.

Dg fra saadanne Hjem stal de unge Piger i 14—15 Aars Alder — altsaa endnu kun Børn — gaa ud og tilbyde Fremmede sin Tjeneste! Pidet eller Intet har de lært, Orden og Menslighed er dem ofte ubekjendt. Er det da at undres over, at Tjenestetiden ofte bliver af kort Varighed, og at det bliver vansteligere og vansteligere efter de korte Tjenester at finde nye, og at saadanne unge Piger, naar de staar uden Tjeneste og uden Støtte ofte falder i Fordærvelse? Nogle begaa et Tyveri, Andre gaar gennem Løslaghedens forskellige Grader over i Forbrydelsen.

Dg naar de saa efter endt Straffetid kommer ud af Fængslet, saa er deres Stilling om muligt endnu værre. Tusinde Snarer lurar paa dem, og hvis man ei rækker dem en hjælpende Haand, vil de næsten med Naturnødvendighed falde tilbage.

Men vi har jo Fængselselskaber, vil man maaſte sige, som tilmed har Tilskud af Statskassen. Ganſte vist! Fængselselskaberne kan her træde til og give Pigen Penge, saa at hun ei de første Dage staar paa bar Vasse, indtil hun kan finde et Udkomme. Fremdeles kan de gjøre sit Bedste for at skaffe hende en Tjeneste. Det er forresten lettere sagt end gjort. Hvilken Familie tager gjerne en Pige fra Tugthuset i sit Hus? Dg om de gjør det, saa ved enhver Husmoder, hvilken Omhu, Alvor og Kjærlighed og hvilken Tid der stal til for at oplære unge Piger, der kommer fra et ordentligt, men fattigt Hjem; hvor ganſte anderledes vansteligt vil det da

ikke være at gjøre Noget ud af unge Piger, der kommer fra et daarligt Hjem, og som ofte derfra og fra sit senere Liv medbringer Letsindighed, Dovenskab, Usandsfærdighed og andre slette Tilboieligheder? I de fleste Tilfælde bliver derfor vel ogsaa her Tjenestetiden kort, og saa har vi den samme Ulykke igjen.

Frængselselskaberne har hos os som andetsteds visseelig virket til stor Velfærd. Men vi staar her ligeoverfor en Opgave, som ligger udenfor disse Selskabers Evne og Viemed. Sagen er, at det egentlig ikke er Penge, disse unge Kvinder trænger til, ei heller blot en foreløbig Hjælp og Haandsrækning. Hvad de trænger til, er den Opdragelse, som de i sine Barneaar ei har faaet. De trænger for det Første til at staa under en alvorlig og kærlig Tugt og at vænnes til Sandhedskjærlighed, Lydhed, Orden og Arbeidsomhed. Dernæst trænger de til at lære noget ordentligt; det er den anden Betingelse for, at de i Fremtiden kan forsyne sig selv paa en hæderlig Maade.

Det er denne Opgave, som det ovennævnte Asyl i Christiania forsøger at realisere. Dette Asyl er ikke det Første i sit Slags; allerede længe har man havt lignende i England, Holland og Tydskland, og i de senere Aar har man ogsaa faaet to i Stockholm og et i Kjøbenhavn. Som Maal har man sat sig at uddanne Pigerne til paalidelige ordentlige og dygtige Tjenestepiger, idet man gaar ud fra, at det faste Tjenesteforhold i et godt borgerligt Hus yder saadanne unge Kvinder den sikreste moralske Støtte.

„Sin fulde Betydning kan disse Asyl-ler først faa, naar de omfattes af Publikum med Interesse og Tillid, og gode Familier tager de udgaaende Piger i sin Tjeneste og arbejder videre i Asyl-ets Gjerning.“

Mange Indvendinger har været gjorte mod disse Asyl-er. Det har været sagt: man har jo ingen Magt til at tvinge de unge Piger ind i Asyl-et og holde dem under en Disciplin og Tvang, som sik-kerlig vil være de Flestes Natur imod. Det er sandt, og Indtrædelsen i Asyl-et er altid ganske frivillig. Men det er saa langt fra, at man har havt Mangel paa Piger, som godvillig vil ind i Asyl-et, at man endog ofte med Sorg — af Mangel paa Plads og Midler — har maattet afvise Piger, som trængte om at blive optagne. Og uagtet de blev holdte under streng og alvorlig Tugt, og uagtet Dorene staar aabne, og enhver kan gaa, naar hun ei længere onsker at være der, saa har dog de fleste Piger hængt ved Asyl-erne med en Kjærlighed, som rent er rørende. Og dette Faktum er i Grunden det bedste Bevis mod den vigtigste Indvending, man har gjort, nemlig den, at disse Anstalter Intet kan udrette, fordi slige Piger ikke kan reddes. Thi naar de hænger med saa inderlig Kjærlighed fast ved Asyl-et og dets Forsatte, saa kan dette kun være i Erkjendelse af, at disse vil og arbejder for deres Vel; og denne Erkjendelse vil for disse unge Piger, som saa ofte aldrig har sølt et Hjemms Omhu og Kjærlighed, mægtig bidrage til Selverkjendelse og til at hæve dem moraft, den vil give dem ny Kraft, nyt Mod og nyt Haab og for de Flestes Vedkommende slaa en Bro tilbage til Livet, som længe vil bære.

Den bedste Maade at møde disse og andre Indvendinger paa, er at tage for sig et saadant Asyl og lægge dets Virksomhed og Resultater frem. Hvis man derfor ei allerede er træt af at følge mig, vil jeg i det følgende forsøge at give en Beskrivelse af „*Den evangs-hjem-met*“ i Kjøbenhavn, efter hvis Forbilde vort Christiania-Asyl nærmest er

indrettet, og af hvis fortrinlige Aarsberetninger jeg ogsaa har tilladt mig at laane flere af de i det foregaaende fremfattede Betragtninger. Jeg har tænkt mig, at det kunde være til Gavn for denne vigtige Sag i vort Land, og at det specielt hos En eller Anden kunde vække Interesse for Christiania-Ashjet, der saa haardt tiltrænger Støtte og Opmuntring.

II.

Tanken til *Lindevangshjemmet* med udgift oprindelig fra en ædel og menneskefjærlig Kvinde i Kjøbenhavn, Stiftsdame Froken Regitze *Barner*. I Kjøbenhavn havde allerede i mange Aar existeret et saakaldet „Opdragelseshus“, hvor Fængselsfælleskabet ydede Kvinder, som udgik fra Byens Strafsanstalter, et midlertidigt Tilhold. Som et foreløbigt Asyl virkede ogsaa Optagelseshuset til stor Velsignelse. Imidlertid havde Froken *Barner* i sin mangeaarige Stilling som Direktrice ved Fængselsfælleskabet ofte Leilighed til at se, hvorledes det næsten altid gik galt med de ganske unge Piger, som ikke blot var straffede, men ogsaa udhygtige til Arbejde, naar de umiddelbart fra Fængslet eller Optagelseshuset blev satte i Tjeneste, da Familien saagodtstom aldrig havde Betingelserne for at opdrage saadanne vanskelige og fædelig ubesøftede Nature. Froken *Barner* kom herigjennem paa den Tanke at oprette et Asyl, der skulde tilvejebringe et Supplement til Optagelseshuset ved at yde dertil stiftede unge Kvinder Hjem og Uddannelse i længere Tid.

I Begyndelsen stod hun temmelig alene med sine Anstuelser om denne Sag; men hun lod sig ikke forkynte. Hun reiste til Holland for at raadsfore sig med Folk, som havde praktisk Erfaring om Sagen. Her besøgte hun

de *Helbringste* Anstalter, og fik sin Overbevisning bekræftet ved at tale med de forskellige Mennesker, som havde stillet derne i en hel Aarrække — den Overbevisning, at saadanne unge Kvinder helst maa opdrages i Huse, der er særlig indrettede for dem.

Da hun saa kom tilbage, lykkedes det hende at finde Gehør og at vinde for Tanken en nu afdød Menneskeven, Statsraad *Stoltenberg*, der i 1876 tilbød Kjøbenhavns Fængselsfælleskab en Gave paa 12,000 Kroner til det angivne Viemeds Fremme. Fængselsfælleskabets Bestyrelse som saadan saa sig imidlertid ikke istand til at modtage Gaven paa de gjorte Betingelser, og *Stoltenberg* gjen tog da sit Tilbud til en Komitee, som dannede sig for at sætte Sagen i Verk uden direkte Forbindelse med Fængselsfælleskabet, men dog i venlig Tilslutning til dette. Denne Komitee udstedte i Januar 1877 et Opraab om at yde Bidrag til det paatænkte Asyl. Og denne Opfordring fandt saa stor Gjenklang omkring hele Landet, hos høje og lave, at der indkom som Gave den betydelige Sum af Kr. 31,018.11, foruden at der blev tegnet Aarsbidrag til Beløb Kr. 2,425.50. Sagen var nu sikret, og efter Indtjog af en Byggegrund i *Lindevangen* paa *Fredriksberg* blev Grundstenen lagt i Mai 1877, og allerede den 30te December s. A. kunde man fejre „*Lindevangshjemmets*“ Indvielse.

Ingen maa tro, at *Lindevangshjemmet* ser ud som et Fængsel. Kommer man en Sommerdag, finder man et netlidet to etages Hus, omgivet af Træer, Blomster og Grønsøer. Der er ingen Lurus, men det gjør et hjemligt og venligt Indtryk. Og som det Ydre, saa det Indre. I første Etage har vi foruden Direktionens Kontor og Forstanderindens Leilighed to store Dagligvæ-

relser, der ogsaa benyttes til Seng og Stryggestuer og bag dem Spisestuer. I anden Etage samt i Loftetagen er indrettet Sovestovrelser. Pigerne Sovestov — de har hver sit — er smaa, nette Rum med Seng, Stol, Bord, Servant og hvid Gardin for Vinduet. Der er 20 i Tallet; desuden er der 2, som er lidt komfortable indrettede og bestemte til Gæsteværelser for saadanne Piger, som efterat være udgaaede fra Hjemmet og have opført sig vel, siden kommer paa Besøg. I Kjelderetagen findes et stort smukt Kjøkken, og paa Gaardspladsen et prægtigt Torrehus for Vaff samt Staldrum for Hest og Vogn, der er nødvendige for at hente og bringe Vaff omkring i Byen.

Ashlets hele Virksomhed hviler paa Kærlighedens og Barmhjertighedens Grundtanke. Det er langt fra Meningen, at det skal være noget Fængsel eller blot en Fortsættelse af Fængslet i en mildere Form. Det skal være et Asyl, et Fristed for Ulykkelige. Derfor er Indgangen fuldt frivillig. Ingen optages uden hendes eget Ansøg, og uden at hun er gjort bekendt med de Pligter, som Indtrædelsen bringer med sig. Men det er et stort Hus, et saadant Asyl, og Familiemedlemmerne er mange og forskellige; skal man udrette, hvad der tilsigtes, maa der herse streng Orden og alvorlig Disciplin. Saalænge derfor Pigen ønsker at forblive i Ashlet, maa hun vise sine Foresatte ubetinget Lydighed og gjøre, hvad der paaligger hende.

Der er for Ashlet fastsat følgende Husorden: Kl. 5½ Morgens om Sommeren og Kl. 6 om Vinteren staar Pigerne op. Efterat den nødvendige Rengjøring er endt, samles man Kl. 7 ved Kaffebordet, hvor der holdes en kort Andagt og synges en Psalm. Derpaa gaar Enhver til sit Arbejde. Fra Kl.

1—2 er der Fritid, hvori spises til Middag. Fra Kl. 2—7 arbeides paany; derpaa spises Aftensmad, og siden kan Pigerne reparere sit Tøj eller beskæftige sig med andet Haandarbejde. Kl. 9½ holdes Andagt, og Kl. 10 skal Alle være i Seng, og derefter tillades det Ingen at forlade sit Værelse.

Overtredelse af Ashlets Regler eller Modvillighed straffes med Indskrænkning i den Fritid, der er tilstaaet, eller endog med Udvisning. For Tilfælde af aabenbar Opløstighed og Trods har man i Kjelderen en mørk Alrest, der dog kun yderst sjelden er benyttet. Viser en Pige fortsat Ulyst til at blive i Ashlet, holder man ikke paa hende, men lader hende gaa, for at hun ei til Nytte skal optage Pladsen for Andre. Ellers er 2 Aar regelmæssig det Tidsrum, hvori Pigerne forpligter sig til at blive i Ashlet, da man paa kortere Tid ikke finder at kunne lære dem noget Ordentligt.

De fleste Piger er i Alder mellem 15 og 21 Aar. For hver Pige maa erlægges en Betaling af 60 Kr. aarlig, der, naar hendes Forældre ikke kan eller vil bestride den, i Almindelighed udredes af vedkommende Fængselsbestyrelse eller Kommune. Desuden skal hver Pige medbringe et vist lidet Udstyr af Klæder, dog at Bestyrelsen efter Omstændighederne kan gjøre Undtagelse baade fra Regler om Betaling og om Udstyr.

„Indevangshjemmets Formaal er efter Statutterne at optage saadanne unge Kvinder, der efter endt Straffetid udgaa fra Fængselet paa Christianshavn eller fra Landets forskellige Arresthuse, og om hvis Uddannelse til dygtige Tjenestepiger der næres grundet Haab. Det skal saavidt muligt indrettes som et stort Hus, hvori Pigerne ogsaa og oplæres i Alt, hvad der fordres

af en Tjenestepige. Forsaavidt gjøres fornuddent, vil de ogsaa faa Undervisning i Haandarbeide, Læsning, Skrivning og Regning."

Hvad nu først Arbeidet angaar, faa bestaar dette i Kængjoring, Vast, Strygning og Madlavning. Vasten er Hovedbestjæftigelsen, og i Regelen er hver Pige 3 Dage af Ugen i Vastfælderden og 3 Dage i Strygestuen. Ved Siden heraf er en af Pigerne efter Tur Stuepige og en Koffepige. For de Pigers Vedkommende, som snart skal forlade Asylet, lægger man mere Vegt paa Stuepige- og Koffepigegjerningen. Vasten bringer Asylet en god Indtægt, men man har i den senere Tid maattet indskrænke den noget af Frygt for at overanstrengte Pigerne. Fra disse kommer dog aldrig Klage over formeget Arbeide; de glæder sig som Børn over at kunne udrette Meget, og deres Arbeidshyst vækkes altid let, især naar Rappestrid paa en eller anden Maade opstaar mellem dem.

Pigerne øves ogsaa i Linnedsyning, Strikning og anden kvindelig Haandgjerning. Naar de vise Lyst og Fremgang, gives der dem i deres Fritid Veiledning i finere Haandarbeide, der i Almindelighed morer dem meget, og hvori Nogle har opnaaet stor Færdighed. En nærboende Prest har den Godhed at undervise i Aftentimerne i Læsning, Skrivning og Regning.

Pigernes moraliske Opdragelse gaar Side om Side med deres Opværelse til Lydhed og Arbeidsomhed. Deres religiøse Liv søger man at vække ved Andagter og Psalmesang, ligesom de faar Undervisning i Religion; om Søndagen overværer de Guds-tjenesten i en nærliggende Kirke. Husmoderen og Medhjælperinden gaar med dem i alt deres Arbeide og indvirker paa dem ved for-

standig og sagtnodig Optræden, ved Samtaler og ved godt Exempel. Pigerne lades aldrig ud af Syne; de maa kun modtage Besøg i Samlingsværelset, og kun af de Personer, som Husmoderen tillader. Udenfor Asylet kommer de alene i Selskab med Asylets Foresatte; kun Piger som har været i Asylet i længere Tid, og som man føler sig sikker paa, faar Lov til at gaa Grinder i Byen paa egen Haand. Forøvrigt anvendes ingen unodig Strengthed, og ingen mørk eller pietistisk Grundtone hersker; uskyldig Spog og Latier er ikke forbudt. Asylet har et lidet Bibliotek, som Pigerne i sine Fristunder kan benytte. Under Haandarbeidet læses ofte op for dem Et og Andet af en underholdende Bog, hvorefter man gjerne søger at knytte Samtalen med dem og mellem dem om, hvad de har hørt og læst.

Deres Skjønhedsfands søger man at udvikle ved Kendslighed og Orden; hver Pige har ogsaa sit lille Blomsterbed i Haven, som hun kan stille med. Man ønsker, at Pigerne skal føle sig hjemme i Asylet, og at de skal forbedres ved den hjemlige Hygges sædelig opdragende Magt. Og den Frygt, at saamange straffede Kvinder, samlede paa et Sted, skulde virke nedbrydende paa hverandre, har ikke stadfæstet sig i Pindvangshjemmet; der har altid hersket en god Aand, og om en enkelt Pige har vist Lyst til at rebellere eller steie ud, er hun ofte tvungen tilbage alene ved den Disciplin, som ligger i den almindelige Misbilligelse.

Pigerne erholder under sit Ophold i Hjemmet fuld Kost og Beklædning. Enhver, som med godt Vidnesbyrd gaar ud i en hende gennem Bestyrelsen tilbudt Kondition, faar ogsaa ved sin Bortgang et passende Udstyr af Klæder og i Almindelighed en liden Ruffert eller Kom-

mode. Bestyrelsen lader sig det selvføl-
gelig være magtpaaliggende af skaffe de
gode Piger Tjeneste.

Men naar Pigerne har forladt Asyl-
et, er det ikke Meningen, at al Forbindelse
med Samme dermed skal være ophørt;
efter Statutterne vil Asyl et blot være
Pigerne et Hjem i Uddannelses-tiden, men
ogsaa hde dem Tilhold, Raad og Veiled-
ning i deres senere Stilling. Og heri
ligger en stor Betydning. Paa Grund
af det nære og fortrolige Forhold, hvori
Pigen gennem 2 Aars dagligt Samliv
er kommen til Asyls Forsatte, der er
indviiede i hendes Livshistorie, og som
hun har lært at kjende som sine sande
Venner, vil hun senere i Livet med fuld
Tillid og Aabenhed henvende sig til disse
med sine Glæder og Sorger og lytte til
deres Raad; og er hun ved et Uheld
kommen ud af Stilling, er hun i Asyl
sikker paa at finde et Tilflugtssted og at
blive modtagen med Venlighed. Mange
Tilbagefald til Forbryderbanen kan sik-
kerlig herved forhindres.

Indevangshjemmet var fra først af
beregnet paa 12 Piger, men er senere
udvidet til at kunne optage 20. Fra sin
Begyndelse i 1878 til Udgangen af 1883
har ialt været optaget 61; af disse var
31te Decbr. 1883 fremdeles 17 i An-
stalten. Af de øvrige 44 har 3 efter-
eget Dødsen forladt Asyl, og 1 er bleven
forlangt tilbage af Forældrene; 4 er
løbne bort og 13 er sendte bort, 1, fordi
hun ei var rigtig klog, og de 12, fordi
der Intet kom ud af deres Ophold i
Asyl. Resten 22 Piger er sendte fra
Asyl et i Tjeneste. Om disse Sidste kan
man med Glæde sige, at de Fleste stikker
sig godt. Altsaa blot Halvdelen! vil
man maaske sige. Ja, hvormange af
disse 44 tror man vilde være blevene
reddede, om de ei var komne i Asyl?
Harde man havt 2 eller flere slige Asy-

ler, og de alle havde virket med saa godt
Resultat, saa vilde det ikke være et ube-
tydeligt Antal af Landets unge kvinde-
lige Straffanger, som var reddet. Og
forøvrigt maa man her ei alene regne
efter Stykke og Tal; hvert enkelt Men-
neskeliv har jo i og for sig en uendelig
Betydning. Skuffelser har man her
som i al menneskelig Gjærning. Publi-
kum taler om Skuffelse, fordi det maaske
til et saadant Asyl har givet nogle Kro-
ner, som de ikke finder forrenter sig.
Men hvor ganske anderledes smerteligt
maa ikke Skuffelserne ramme dem, der
styrer Asyl, som har sat sit Liv ind
paa denne Sag, lagt al sin Kjærlighed
og sit Arbejde i den? Og dog siger For-
standerinden for Indevangshjemmet, at
hun — trods Skuffelserne — ikke vil
bytte sin Stilling for Alt i Verden.
Hun kjender Arbejdets Banfelighed, hun
ved, hvad Resultatet er værd, og hun
fortsætter med Glæde og Tillid. Og
ofte, naar det synes mørkt, og man er
nær ved at blive mismodig, da faar man
se et Lysglimt, der giver Bekræftelse paa,
at man dog udretter Noget.

Se her et Par Exempler: En Pige
sendte man ud med lidet Haab; det gik
dog godt et Par Aar, men saa stjal hun
og kom for Retten. Da hendes Forhør
var endt, sendte Forhørsdommeren en
Pengegave til Indevangshjemmet; saa
stor Interesse havde han faaet derfor ved
— trods at Pigen var falden tilbage —
at mærke den Indsigelse, som Forstan-
derinden og Asyl et endnu havde over
hende. En anden Pige stiede ogsaa ud
i sædelig Henseende. For kort Tid siden
kom en Moder og bønfaaldt om, at hen-
des Datter maatte blive optaget i Inde-
vangshjemmet; hun havde truffet sidst-
nævnte Pige, og denne havde naaet det
Liv, hun selv forte, med de inderligste
Bønner opfordret hende til at søge

„Hjemmet“, „da man intet andet Sted blev hjulpet og støttet som der.“ Kan selv de atter faldne Kvinder paa en saadan Maade bringe Bud om Aghlets velsignelsesrige Gjerning, hvor meget mere vil da ikke de, som har faaet Kraft til at holde sig oppe, kunne vidne derom, ikke blot i Ord, men ved sit Liv, der vil være et manende Exempel for Aghlets søstre om, at der er Frelse og Dpreisning at finde, naar de blot selv vil.

Til Slutning et Par Ord om Linderangshjemmets Økonomi og Bestyrelse.

Indtægterne i 1883 udgjorde Kr. 11,607.19, hvoraf er indkommet ved Betaling for Pigerne Kr. 1,110.35, ved Arbeidsvirksomheden Kr. 4,654.62, ved Aarsbidrag Kr. 2,754.00 og ved andre Gaver Kr. 2,765.00, hvoriblandt fra Kjøbenhavns Politis- og Kriminalret Kr. 800. Desuden er der af forskellige skænket Gaver in natura, saaledes Petroleum, Sæbe, Sukker, Garn og Væred, brugte Klæder og lignende. Udgifterne i samme Aar beløb sig til Kr. 10,233.63; de væsentligste Poster er Bygnings- og Eiendomsudgifter Kr. 1,905.18, Lønninger og Arbejdshjælp Kr. 1,726.84, Fødevarer Kr. 3,478.60, Beklædningsudgifter 797.57 og Vaskeriudgifter Kr. 739.28.

Bestyrelsen bestaar af 4 Mænd — hvoraf en geistlig — og 3 Damer. Den ansætter en Forstanderinde, der er Hjemmets Husmoder, og efter hvis Anordning Enhver i Huset maa rette sig; ved hendes Side staar en Medhjælperinde. Husmoderen bestrider de daglige Udgifter, men maa i alle større Sager indhente Afgjørelse af et Bestyrelsesudvalg paa 3 Medlemmer, som jevnlig besøger Aghlet, er Forstanderindens nærmeste Foresatte og staar hende bi med Raad og Anvisning.

Et saadant Aghlets Virksomhed afhænger naturligvis i høj Grad af deres Personlighed, som leder og styrer det. Linderangshjemmet har haft den Lykke at faa en Husmoder, lige udmærket ved Forstandens og Hjertets Egenstaber, for hvem Aghlet er blevet en Livsgjerning. Det har ogsaa en Medhjælperinde, der vel er Dmtale værd. Hun har selv været en af Aghlets Piger. Hun kom derind efter at være straffet for Tyveri for anden Gang. Nu har hun i flere Aar været til overordentlig Støtte og Hjælp for Forstanderinden og hænger med den mest trofaste Kjærlighed ved Linderangshjemmet. Det er Meningen efterhaanden at tage flere Piger til underordnet Medhjælp. (Mghl.)

For Gud er ingen Ting umulig.*)

(Af S. F. v. Schubert.)

Det var en Eftermiddag henimod Høsttiden; Solen stod endnu høit over Bjergaasen, ved hvis Fod et yndigt lidet Landskab udbredte sig; en mild Østenvind bevægede sagte Træerne og strog kjolende hen over de grønne Enge. Ud

fra Virkefoven, som omgiver Landsbyen Rentwiesen, saaes en Vogn at komme frem; det var intet Herstabskøjretoi forspændt med fire Heste eller nogen statelig Deligence, der med Piffeknald og Larm rullede henad Landeveien, og dog holdt

*) Særskilt udgivet af „den norske Lutherstiftelse“ i Kristiania.

Marfarbejderne stille med deres Arbeide, og nogle Kvinder, som netop kom henad Veien bleve staaende og saa med Deltagelse efter den lille Enspændervogn. En ung vakkert Mand med et alvorligt, ædelt Ansigt gik ved Siden af Vognen, som han førte med den største Forsigtighed og Omhyggelighed for at undgaa enhver Kystelse og Stød, thi paa en Seng i Vognen hvilede, halvt siddende, halv liggende, en ung Kvinde, hvis Ansigt bar Spor af ualmindelig Skjønhed, og et lidet toaars gammelt Barn laa sovende ved hendes Side. To andre Børn, en Gut paa omkring syv Aar og en liden Pige henvend fem, løb glade og fornøjede ved Siden af Faderen, i Haanden holdt de smaa Buefletter af Forglemmigei, som de havde plukket til sin Moder. Det var især disse Børn, som tiltrakt sig Kvindernes Opmærksomhed, idet Vognen drog forbi, „thi saa yndige Børn havde hun aldrig seet,“ forsikrede Møllerkonen, der selv var Moder til 9 blomstrende Børn; med sine blaa Dine saa de saa venligt og tillidsfuldt paa Enhver, og deres nete, for denne Egn fremmede Dragt, klædte dem saa godt. Møllerkonen rakte den lille Pige nogle nybagte Boller af den Mellemmad, hun netop skulde bringe Arbejderne; Barnet modtog Gaven med en taknemlig Reien; men svarede ikke paa de Spørgsmaal Konen gjorde hende, Broderen maatte svare for hende, idet han sagde: „Lille Søster ikke tale Tyst, kun Engelsk, men jeg tale Tyst.“

Vognen var nu kommet til den sidste Bakte, som førte ned til den af Haver og Vinbjerger omgivne Pandsby. I Skyggen af et Bæret træ standsede den unge Mand Vognen, og Børnene sprang da hen og kastede sine Blomsterbuefletter op til Moderen og rakte hende tillige ved Faderens Hjælp de Boller, de havde faaet

af Møllerkonen. Paa Børnens indtrængende Bønner beholdt Moderen lidt til den sovende lille Broder, det øvrige fik de smaa Givere tilbage, da de idag kun havde spist lidt, og siddende paa Benkanten fortærede de nu med god Appetit sit Aftensmaaltid. Imidlertid traadte Manden hen til sin kjære Syge: „Se her Maalet for vor Pilegrimsvandring, dit kjære dyrebare Hjem.“ „Ja“, svarede hun, „Maalet for min jordiske Pilegrimsvandring! Snart vil mit Støv blive udsaaet med Haab for det evige Liv, og mit trætte Legeme hvile ved Siden af min fromme, gudsfrygtige Bedsteforældres Ben; thi mine kjære Forældres Grave ligge nu for bestandig fjernet fra os hinsides Havet, og jeg vil aldrig mere gjense dem.“ „Hvorfor Kjære,“ sagde Manden, „vil du saa snart lade det Haab synke som du netop selv for nogle Dage siden udtalte for mig. Har du allerede forglemmt den Tilstand af stadig Hendoen, hvori du var, da Lægen forkyndte os, at kun en hurtig Tilbagevenden til Trykstand og Fjernelse fra det hede usunde Klimat kunde redde dig fra Graven; og hvorledes du, strax den hjemlige Luft blæste dig imøde, synlig er bleven styrket? Dine Børn og jeg har aldrig bedet saa fortroingsfuldt om din Helbredelse, som denne Morgen, da du sov saa blidt og roligt, som du ikke tidligere har kunnet under denne din svære Sygdom. Da jeg saa ved din Opvaagnen underrettede dig om, at vi kun havde tre Mile igjen til dit Fødested, da bad du din Yndlingspsalme: Min Sjæl, lov Herren, og Alt hvad indeni mig er, love hans hellige Navn,“ med saa glad og lydelig Stemme, som i dine sunde Dage, og for første Gang paa lang Tid iførte du med egen Haand Børnene deres Søndagsklæder, for at de ret festligt kunde fejre Hjemkomsten fra

den lange moisommelige Vandring." „Tilgiv mig, kjære Fredrik," sagde den Syge, „at jeg har bedrovet dig med mine Ord, jeg vaagnede i Morges op af en Drom, som — jeg tør vel sige dig det — havde fyldt mig med Himmelglæde, derfor var jeg saa styrket og opmuntret. Mit Hjerte er glad og trostigt i Herren, min Hjelper og min Læge. Men jeg føler, at et nyt heftigt Anfald af min Sygdom forestaar. Guds Villie ske! Jeg bliver gjerne hos dig og Børnene, men vil han kalde mig fra Eder, saa vil jo han, Herren, Eders Ven og Raadgiver være hos Eder, og hvor glad er jeg ikke, at jeg nu af min gamle hoitbedagede Lærers Haand skal kunne modtage det sidste styrkende Livets Brod, han som dobtte mig og senere ved sin fromme Lære og sine inderlige Bønner forberedte mig til Konfirmationen og den første Nydelse af Nadveren; og nu skal jeg kanske saa vandre herfra under hans Bønner." Den unge Mand stirrede ud i det Fjerne, som det syntes fordybet i stille Bøn, nu tørrede han sine Øine. „Lad os ile," sagde den Syge, „at vi kan komme under Tag, Bognens Nyften vil da ikke længer plage mig. Spørg efter Tobias Meyers Herberge, han og alle hans var mine salige Forældres trofaste Venner. Ingen af dem vil kunne, heller ikke skulle de paa Forhaand gjentjende mig, jeg vil tale det fremmede Sprog med dig og Børnene. Gud vil her i vor Nød vække trofast broderlig Kjærlighed mod os."

Med sin stærke Arm støttede Fredrik Bognen ned ad Vassen for at hindre Nyfælden, og snart var det sidste Stykke af Reisen tilbagelagt; den Syge betragtede deltagende hvert Hus, hver Legeplads fra sin Barndom, men især Kirken og Kirkegaarden, medens de fjorte ind gennem Landsbyen, og nu blev hun af sin kjære Mand baaret op i det ven-

lige Gæsteværelse, som Bertinden anviste dem.

Til henimod Midnat var det en Sorgens og Angstens Tid for Fredrik, hans kjære Syge havde ikke bedraget sig i sin Forudsøvelse. Neppe var hun bleven bragt i Seng, før hun fik et saa heftigt Anfald af sin Sygdom, at hun aldeles tabte Bevidstheden, Lemmerne stivnede, al Følelse syntes ophørt og en døds lignende Tilstand indtraadte. Men ogsaa det Haab, som den Lidende havde udtalt, at Gud her i deres Nød vilde sende dem trofaste, deltagende Venner, blev opfyldt. Den gamle Tobias Meyer og hans Hustru levede endnu, og de antog sig de Lidende med sand faderlig og moderlig Kjærlighed, omendstjont de ikke anede, at den forment Engländerinde var en Datter af deres kjære Ven og Nabo, hvem de for tolv Aar siden med dyb Smerte havde seet drage til en fjern Verdensdel; thi dengang blomstrede den neppe 15-aarige Johanne som en Rose, og Ingen vilde kunne gjentjende hende i den blege, syge Kone. Lægen blev tilfaldt; han fandt hendes Tilstand betænkelig, men ikke haabløs. Den Stivkrampe, han frygtede for, indtraadte ikke, endnu for Midnat begyndte et nyt Liv at røre sig i de iskoldes Lemmer, Følelse og Bevidsthed vendte tilbage, og den Syge faldt i en vederkvægende Slummer. Fredrik sad alene og vaagede ved den kjære Sovendes Leie, Børnene havde træt af Reisen allerede sovet mange Timer uden at ane Moderens Fare. Han var dog ikke alene, thi neppe nogensinde i sit Liv havde han saa levende og inderligt fornummet hans Nærværelse, som er en Hjelper for Alle, der paakalde ham, ja som paakalde ham i Aand og Sandhed. Forst henimod Morgenens faldt ogsaa han i en fort, men forfriskende Sovn, han vaagnede i sin Væne-

stol strax den Enge rørte sig, og nu skinnede Morgensolen muntert ind gjennem Ruderne, og Frugttræerne boiede sine bugnende Grene frem foran Vinduerne.

„Saaledes har endnu ingen Søvn styrket mig siden min Broders og mit Barns Død,“ sagde den Enge oplivet. „I Drømmen har jeg været hos mine kjære, salige Bedsteforældre, og ganske som i Barndommen gjorde jeg mig tilgode ved deres Bord med god Appetit. Jeg kan godt forstaa, hvad der fremkaldte denne Drom; her fra min Seng kan jeg se det Hus, hvor de boede, og igaarastes, da man lagde mig her paa Sengen, faldt mit første Blik paa den kjære Voklig, som engang var mine Bedsteforældres og min Faders Eiendom. Det synes næsten, som Doktor Williams har tilraadet det bedste Middel mod min Eygdom, da han sendte mig fra den hede, fugtige Lust i fremmede Lande til den milde, balsamiske her i Hjemmet.“

Medens Moderen endnu talte, var de to større Børn vaagnede, den Mindste havde allerede i længere Tid ligget vaagen i sin lille Seng og leget med sine Hænder. Faderen bragte nu alle Tre hen til Moderens Seng, hun velsignede dem i hans Navn, i hvilket alle Jordens Folkeslag ere velsignede, og med dybtbevæget, taknemligt Hjerte holdt Faderen en Bøn. Den gamle Tobias Meyer var imidlertid traadt ubemærket ind, han blev staaende ved Døren, tog Huen af og foldede sine Hænder, og da Fredrik havde sluttet, gif han hen og ryfede hjertelig hans Haand: „Nu er I mig først ret velkomne Gjæster. Det synes mig, som jeg aldrig i mit Liv har hørt en saa indtrængende Bøn. Paa den Maade river man Himmerige til sig med Magt, paa Eder kan man ret se, hvordan Nøden lærer at bede. Gjerne havde jeg knælet ned med Eder og Eders

Børn, men jeg frygtede for at forstyrre; thi om man end ikke lider ydre Nød, saa er der nok af den indre som trykker hvert Kristenhjerte, det har heller ikke manglet paa ydre Nød i mit Hjem.

Den gamle Tobias var bleven blød om Hjertet, og han fortalte den Fremmede, der ikke længer var nogen Fremmed for ham, om alle de Trængsler, han og hans kjære Martha havde gennemgaaet i deres næsten 50-aarige Egteskab, hvorledes i det forgangne Aar og saa hans sidste Datter, den eneste han havde faaet beholde af mange Børn, var død efter langvarige og tunge Lidelser, og hvorledes nu han og hans Hustru, lig Israellitterne ved Paastelammet, stod rejsesfærdige med Troens Stav i Haanden, for paa Herrens Kald at begive sig paa den sidste Reise til Hjemmet.

Gjerne havde ogsaa Fredrik meddeelt den trohjertige Gamle af sine tunge Livserfaringer, men Timen var endnu ikke kommet for ham. „Hvem tilhører det smukke Hus med den vakre Have her lige ved?“ spurgte han. „Med det Hus har det sig ganske besynderligt,“ svarede den Gamle. „De ærlige Folk som bo der, er ikke dets Eiendomme, og den nærlige Mand, som kalder sig dets Eier, tilhører det ikke, men en Anden, som er langt borte.“ „Hvorledes er det at forstaa?“ spurgte Fredrik videre. „Det bliver en lang Historie,“ sagde Borten, „hvis jeg skal fortælle Eder, hvad der har tilbragt sig med det Hus i de sidste 30 Aar. Naar jeg i mine unge Dage gif forbi Huset derhenne, saa pleiede jeg at tage min Hue af, selv om jeg ikke saa Nogen i Vinduet, thi jeg tænkte, at muligens den gamle Fader Spracher — saa hed den Mand, der har bygget Huset — kunde staa inde i Bærelset og se mig, og for ham havde ikke blot jeg, men næsten alle i Landsbhyen en saadan Respekt, som

nærmest lignede den, Israels Folk havde for sine Dommere. Paa sin Maade har ogsaa den gamle Spracher gjort for vor Menighed og hele Omegn noget lignende det, Dommene gjorde for sit Folk. Han var kommet hertil fra Württemberg. Da han flyttede ind i Landsbyen var Folket her saa forvildet og lastefuldt, at dets Rygte naaede videnom. Deri havde vor Godsherre en stor Skyld paa Grund af sit slette Exempel. Han og hans Hustru levede som Achab og Jesabel, de havde endogsaa drevet det dertil, at Presten, hvem min Fader kjendte, blev fordrevet, fordi han prædikede Guds Ord om end med ringe Kraft og lidet Estertryk. Senere fik de ved sin Indflydelse i Hovedstaden, indrettet det saa, at her kun kom saadanne Prester og Lærere, hvis Gud var Verden, og som forkyndte Kristus at være et blot og bart Menneſte, hvis Navn de kun nævnte, naar Kirkebrug og Sædvane krævede det. Herſtatterne, som stadig trængte til mange Penge, havde ogsaa anlagt nogle Fabrikker, der vistnok paa Grund af slet Forvaltning ikke bragte dem stor Vinding, men som drog mange løse Folk fra forskjellige Kanter hid til Egnen. Egesom Herſtatter levede i al Slags Eynd, saaledes blev det ogsaa i Menigheden; kun Gaa holdt Gæstgæbet helligt. Ungdommen voksede op i alleslags Vaster og med de Gamle sluffedes den sidste Gnist af den kristelige Tro, og den fra Fædrene nedarvede kristelige Tugt, eller Troen var saa svag og kraftløs, som Hjerteslaget hos en Doende.

Ved denne Tid da Guds Ord var dyrt i Landet, og da der var bleven megen Nød og Fattigdom, hvilket ikke kunde være anderledes ved et saadant Liv, kom den gamle Spracher hid. Han kjøbte Gaarden ligeoverfor af Forvalteren, der havde strabet den til sig for en billig

Sum, og betalte den godt; istedetfor det rent forfaldne Hus, byggede han den store vakre Bygning, I ser der, og saa tog han sat paa det rent forfaldne Jordstykke, som han oparbejdede. Dette var dog ikke hans Hovedbestjæftigelse. Tilstanden blandt det Folk, hvor han nu levede, gjorde hans Hjerte ondt, og han begyndte paa en anden Maade at opdyrke Landet. Spørg kun den gamle Pastor Paulus, hvem Gud endnu længe bevare til Betsignelse for Menigheden, hvad den gode Württembergerbonde har udrettet paa hans Sjæl og røvede ogsaa paa mange Andre. Vistnok havde Guds eieren ogsaa skaffet denne Prest hid, han var nemlig bleven varmt anbefalet af en Greve, hos hvem han var Huslærer, og til hvem vor Baron stod i Forbindtighedsforhold; men han vandrede ikke paa de saame Veie, som hans Forgjængere, han førte et ærbart Liv for Verden og var godgjørende mod de Fattige. Men hans Præken og Konfirmandundervisning var ikke som den stulde være. Naar man hørte hans Præken om Søndagen, saa var det vistnok Kristendom han forkyndte, men det gjorde en hverken kold eller varm; det var, som om der ikke var fuldt Alvor i det for ham selv, som om han bestrev Kanaan kun efter Bøger og ikke som den, der selv havde seet det, det vil sige, han havde ikke selv den rette Tro, det tveeggede Sværd som var ham givet, holdt han gjemt i Steden som en Spadserstok, og vidste ikke ret, hvad det stulde bruges til. For denne Mands Sjæl kjæmpede den gamle Spracher næsten ligesaa længe, som Jacob for sin Rachel, i indtrængende Bonner Dag og Nat; thi det er en vanføgelig Ting at overbevise En, der har store Kundskaber og derfor tror at vide Alt bedre, om at han, ligesom den rige Yngling, maa forlade Alt og komme som en Betler og modtage Alt af Naade. (Mere).

Sohelten Peder Tordenstjold.

(Fortsættelse.)

Saasnart de danske Skibe vare komne midt ind i Havnen, og deres glatte Lag rystede Planterne af de svenske Galeier, faldt Fiendens Mod, og storevis flygtede Soldater og Matroser fraborde eller strøg Flaget; det Samme maatte „Stenbuckten“ gjøre, efterat dens 24 Kanoner vare bragte til Tausked; ogsaa Batteriet paa Holmen i Havnens Indlob blev taget af Voitnant Tonder, Chef paa Galeien „Lovise“, og Kanonerne lyffelig fornagledede.

Saaledes var da Tordenstjold Mester over Havnen, men det sværeste Arbejde var endnu tilbage, at udbuxere de erobrede Skibe, thi endnu bestandig vedblev de svenske Infanterister at give Salve paa Salve fra deres Mustetter, medens de selv i Skjul bag Klipperne og Skovene kun lidet foruroligedes ved de Rardæsches, Stangs- og Rantefugler, som Lag paa Lag bleve sendte fra de danske Skibe. Deres Sigte var endog saa saa roligt, at de, naar Krudtdampen et Dieblit hævede sig, forstod at udpille Officererne mellem Mandskabet: Kapteinloitnant Hoeg blev truffen af en Mustetkugle under Diet, og Voitnant Viller dræbt af tre sammenbundne Rugler, der for ham ind i Brystet og ud igjennem Ryggen. Desuden brændte allerede to af de fiendtlige Skibe, som det flygtende Mandskab selv havde sat Ild paa, og fra andre opsteg Rogen med saadan Voldsomhed, at det var let at forudsæ, at de uden hurtig Hjælp vilde om et Dieblit staa i lys Rue. Men imidlertid gif Arbeidet med Udbuxeringen rast fra Haanden: en dygtig Chef mangler sjældent dygtige Undergivne; det er ligesom om den Kraft, der besjæler hans eget Væsen, meddeler sig til

hans Omgivelser. Voitnant Michael Tonder havde vel kun et Ben — det andet havde han for et Aar siden mistet i et Søslag under Pommern — men var en ligesaa rast og behjertet Somand som Tordenstjold selv. Da han havde erobret det forømtalte Batteri, for han i sin Chaluppe ombord paa en under Batteriet liggende svensk Hukkert, fra hvilken en tæt Røg allerede væltede ud. Hans Dvartermester fulgte ham, steg ned i Rummet og fandt en tændt Tjæretonde, som han langede Tonder, der slængte den overbord. Men i samme Dieblit sprang Dvartermesteren op og vilde ned i Chaluppen, idet han raabte, at Hukkerten var ladet med Krudt og vilde inden saa Sekunder flyve i Luften. Hans Chef greb ham ganske roligt i Kraven og gjorde ham opmærksom paa, at han i saa Tilfælde ikke vilde være sikrere, fordi han var stegen ned i Chaluppen, hvorimod han vel kunde redde sig ved at tage Haand med i Arbeidet her ombord. Efterat de derpaa begge med deres Klæder havde dæmpet Ilden, der allerede var udbrudt i Lugefarmene, randsagede de omhyggeligt hele Fartøiet og fandt endnu en tændt, næsten udbrændt Lunte fastgjort til en Krudttønde. Da ogsaa denne var sluttet, var Hukkerten reddet og blev lyffelig udbuxeret. Den indeholdt forresten, som man siden erfarede, 200 Ld. Krudt, hvoraf en Del var kastet løst om i Stibet.

Ogsaa de øvrige Fartøier, saamange der endnu kunde reddes, bleve efterhaanden bragte ud af Indlobet, da Officerer og Matroser med modig Iver arbejdede i Forening paa at saa Varp bragt ud og buxerede med Aarer og Seil. Men ad

Eftermiddagen begyndte Havnen at blive ryddelig.

Men endnu vare tilbage den store Stykpram „Stenbukken“, Galeien „Ulysses“ og en mindre Stykpram, der laa bag et langt udlobende Skjær, tæt under Land, og ligesom ganske siffer under de svenske Musketter. Tordenstjold roede med Voitnant Grib i sin Chaluppe ind til Bugten for at bese Fiendens Leilighed. Han spurgte Grib, om han vidste noget Raad til at udtage disse Fartøier, og den dristige unge Sømand mente, „at der vel ogsaa kunde være Raad dertil, omendstjont det under Fiendens stærke Postering og Fyr med Musketteri vel ikke kunde ske uden at bekomme Døde og Blesserede;“ hvorpaa Tordenstjold faldt ham om Halsen og bad ham gjøre sit Bedste. Da Grib igjen var kommen ombord paa „Bindhunden“, lod han Fregatten lette Anker og bragte den ved Hjælp af en let Lustning tæt udenfor det Skjær, der dækkede Fiendens Musketterer. Ankeret blev igjen kastet, et Rabbeltoug fastgjort om Spillet, og Grib lod sig med en Del Mandstabs i sin Chaluppe ro ombord paa „Stenbukken“, hvor Varpet blev befæstet. En Raket blev dræbt af en Kugle, Quartermeesteren med fem Mand saarede, og Grib selv fik adskillige Streiffkud, der sonderrede hans Klæder. Paa „Stenbukken“ traf han en svensk Officer, der bad ham om Tilladelse til at gaa ned i hans Chaluppe; men da Grib formodede, at Stykprammen, ligesom saamange andre svenske Fartøier, kunde være antændt, spurgte han Sønsteren om han ikke var Stykloitant. Da han bejærde dette, tvang han ham med dragen Sabel til at vise sig, hvor Ilden var lagt, og han blev ført til en brændende Punte, der var anbragt saaledes, at Skibet inden saa Minuter vilde være sprunget i Luften. Da

denne farlige Punte var staffet afveien, blev Rabbeltouget ogsaa fastgjort paa Galeien „Ulysses“ og Stykprammen; Mandstabet paa „Bindhunden“ tog fat paa Spillet, og under Matrosernes Opsang avancerede alle tre Fartøier ud fra Hukken og forenede sig med de øvrige Skibe, der vare isærd med Udseilingen af Havnen.

Men endnu laa tæt under Kysten en svensk Chaluppe, og for at ikke en Solle skulde levnes Fienden, var der ogsaa gjort et Forsøg paa at udtage denne; men den Officer, der var beordret dertil, maatte med usorrettet Sag vende tilbage efterat have mistet tre af sit Mandstabs. Voitnant Tonder hørte, at Tordenstjold irettesatte Officeren, og paatog sig derfor selv at vove Forsøget; „for ei at hazardere Kongens Folt,“ satte han to svenske fangne Matroser til Alarnerne i sin Solle, lod sig ro lige ind under Fiendens Ild og bragte virkelig sit Rabbeltoug ombord paa Chaluppen. Men da den ene Matros reiste sig fra Norbenken for ret med Kraft at lægge sig over Alarnerne, blev han truffen af en Kugle saa uheldigt, at han ikke kunde sætte sig ned igjen, hvorfor Tonder selv greb Alaren, og da den brave træbenede Sømand saaledes egenhændig buxerede det erobrede Fartøi forbi „Hjælperen“, hvor Tordenstjold var ombord, raabte denne til ham og gratulerede ham, idet han bemærkede, at det var Synd at tage denne Chaluppe fra ham, hvorfor han skulde beholde den som sin Eiendom.

Om Aftenen henimod Kl. 10 var det hele Arbejde endt: en Stykpram, tre hele og fem halve Galeier, en dobbelt Chaluppe, en Strombaad og nitten med Ammunition og Proviant ladede Rosfardiskibe vare erobrede. Et Uheld af Betydning havde fundet Sted, da Galeien „Breden“ sprang i Luften med det

Mandskab, der var isærd med at udbydere den; fire andre Fartøier og ni Proviantskibe vare stude isænt i Havnen eller brændte, og saaledes var ialt 44 Fartøier, bemandede med 931 Mand og bevæbnede med 60 Kanoner, berøvede de Svenske. Frederikssteen var reddet: allerede den næste Dag, den 9de Juli, tiltraadte den svenske Konge sit Tilbagetog til Sverig, hvorved Tordenskjold endnu gjorde sig den Fornoielse med tre Galeier at lægge sig ned for Svinesund, for efter bedste Evne at forurolige den retirerende svenske Armee.

Den 10de Juli var Viceadmiral Gahell ombord paa Tordenskjolds Flotille og besaa Priserne. Han kunde ikke Andet end vise sig tilfreds med hvad der var skeet, medens dog den forfængelige Hofmand skal have yttret sin Fortrydelse over, at han, som Oberstkommanderende, ikke var delagtiggjort i Planen og Uten. Vist er det, at den hæderlige Bedrift i Dynesilen skaffede Tordenskjold i Gahell en Fiende, der senere kom paa en Post, hvor han vel kunde være ham farlig. De erobrede Skibe vare næsten alle i den Tilstand, at de med en mere eller mindre betydelig Reparation kunde bruges mod de Svenske selv. Men ogsaa de danske Fartøier, fornemmelig „den hvide Drn" og „Hjælperen", havde lidt stor Skade paa Skrog og Takelage; de bleve derfor beordrede at seile til Kjøbenhavn for at undergaa en Hovedreparation, og Tordenskjold fik Befaling at føre dem derhen, for at han med det Samme kunde overbringe Budskabet om Seiren.

Tordenskjold var den almindelige Mands Yndling; thi aldrig fattedes det paa eventyrlige Gjerninger, dristige Kaperier eller Strandhug, hvorom man kunde fortælle, og hans raske og kraftige Somandsudseende bidrog til at give disse Rygter et fast Grundlag, hvorpaa de

kunde hvile. I hvilken Yndest han paa denne Tid har staaet, derom vidner blandt Andet en utallig Mængde Folkeviser, der ere digtede til Berommelse af hans Eventyr. En Del af dem ere rigtignok skrevne i hin gammeldags fordreiede Stil med Indblanding af alle de romerske Guder og Gudinder og en vedvarende, trættende Sigten til Tordenskjolds Navn; det var saadanne Vers, som fattige og ubegavede Studenter i den Tid pleiede at opvarte berømte Personer med. Andre derimod bære aabenbart Præg af at være digtede i selve Folket, og have da i det Mindste dette Fortrin; til denne Art henregner jeg en Vis, der, efter sin Indskrift, blev lagt af Matroserne ombord paa Skibene kort efter Slaget i Dynesilen. Den begynder saaledes i ægte Almue-Stil:

„Da vi skrev syttenhundrede
Og seksten i de Dage,
Den anden Juli noterede,
Vi gik under Seil saa fage.

Fra Kjøbenhavns Stad og sitre Rked
Med to berømte Bramme,
Fregatter tre, Galeier tre,
Til Norge vor Fiende at ramme.

Vor Herre og Vinden saa spie lod
Samt Veirligt efter vort Dykke;
Det styrked' og gav i Hjertet godt Mod
At vinde god Seir og Dykke."

Hos Kongen maatte netop hans personlige Egenskaber ved Siden af hans utrættelige Driftighed gjøre ham yndet. Der var i Tordenskjolds Væsen en Frihed og Friskhed, som det laa i Frederik den Fjerdes Natur at finde Behag i. Paa den Tid herskede der i Omgangen mellem Kongerne og deres Underaatter et stift Ceremoniel, der i Regelen ved ingen Leilighed blev sat tilside. Men dog kunde det vel behage Kongen engang imellem at høre et eller andet lystigt Indfald, om det endogaa stred lidt for

meget imod Etiquetten, det var dog noget Nyt istedetfor alle de ensformige Talemaader, der vare ligesom udstrevne af Ceremonimesterens Ordbog; Tordenskjolds Omgang var ligesom et frist Pust fra Søen, der kjolede Etiquettens Lummerhede. Misundere og Fiender manglede han rigtignok ikke, men ogsaa dem forstod han at vise tilbage med den samme Frimodighed, og han var ikke bange for i den paagjældende Persons Nærværelse ligesom at bede Kongen om ikke at tage nogen Notits af hvad han sagde om ham, naar han var gaaet. Hans Budstabs fra Dynesfilen blev modtaget med Begeistring, og den 8de August blev sunget et høitideligt „Te Deum“ til Tak for Seiren; den offentlige Anerkjendelse af hans Fortjenester var, at han den 18de Juli 1716 fik Kommandeurbestalling og Tilladelse til at bære en Guldmedalie, hvorpaa Kongens Brystbillede var præget.

Som et Bidrag til Tordenskjolds Maade at være paa med Kong Frederik den Fjerde, tjener en liden Historie, som omtrent hører til denne Tid; rigtignok maa man ikke vente at finde iagttaget den Villighed, som vor Tids Danelse, skjønt ogsaa nu ofte forgiæves, fordrer udvist endogfsaa mod Fiender, men man maa tillige betænke, at Sagen har tildraget sig for næsten to hundrede Aar siden.

Kong Frederik den Fjerde sad til Tafels paa Slottet; bag hans Stol stod Tordenskjold, som han ved særdeles kongelig Naade havde Tilladelse til. Samtalen overborde dreiede sig fornemmelig om den Landgang, man i Forening med Russerne havde besluttet dette Aar at foretage paa Staanen, og Kongen lod de Ord falde, at det vel lystede ham at vide, hvorledes Folk i Staanen vare sinde imod de Danske, og mente, at i det

Mindste den geistlige Stand og Bondestanden vel ikke havde Noget imod at ombytte det svenske Herredomme med det danske, da det ikke var meget mere end halvhundrede Aar siden, de selv vare Danske. Tordenskjold svarede Intet derpaa, men gik ubemærket bort fra Tasselet og lige ned til Toldeboden, hvor han lod bemande en Chaluppe og for over til Sverige. Her steg han ud med ti velbeværnede Matroser og gik et godt Stykke Vej ind i Landet. Da han kom til en Bondeby, ligede han igjennem et Vindue i en Bondegård, og saa at der var Selskab, og det ovenikjøbet Bryllup, efter som Brudgommen just lavede sig til at føre sin Brud for Brudestaklen. Saavidt kom det imidlertid ikke dengang; thi Tordenskjold gik ind i Huset, tog Brudgommen og Presten med sig ligesom ogsaa den Officer, der havde Strandvagt og var med til Bryllupsfesten: Mandstabet glemte rigtignok heller ikke et Solvbæger og en Solvlands, der stod paa Bordet, en Matros tog Stueuhret paa Ryggen, hvorpaa man da igjen begav sig paa Veien til Stranden og efterlod Brudehuset og Bryllups-gæsterne i den største Forvirring.

Ved det kongelige Taffel var Tordenskjold imidlertid snart bleven savnet, og han viste sig ikke igjen førend ved Aftentasselet, da han atter ligesom om Middagen stillede sig bag ved Kongens Stol. „Hvor har I været saalange?“ spurgte Kongen ham. „I Sverige,“ svarede Tordenskjold. Kongen spurgte, hvad i al Verden han havde gjort der. Tordenskjold lod da Presten, Officeren og Brudgommen træde ind og fortalte, hvorledes han havde været saa heldig at kunne fremskille En af hver Stand, for at Kongen af dem kunde erholde den ønskede Oplysning. Frederik den Fjerde var meget fornøiet og underholdt sig

længe med sine svenske Fanger, især med Brudgommen, som den næste Dag med rige Gaver blev sendt tilbage til Skaane til sin ventende Brud. Ogsaa Presten og Officeren vendte efter nogle Dages Forløb tilbage til Sverige, efterat de havde været til Taffels hos alle Ministrene, hvor deres tvungne Udenlandsreise gav Anledning til mangen en Spøg overborde.

Paa denne Tid nærmede Tordenstjold sig sit høieste Punkt af den almindelige Yndest hos Kongen og Folket, men aldrig findes der i hans stærke Sjæl noget Spor af Overmod eller af den Slappelse, som Lykken saa ofte pleier at føre med sig. Hvad der bevarede hans frie, kraftige og godmodige Gemt, var for en stor Del, ligesom senere i hans Modgang, den Religiositet, hvoraf hans Sind var gjenemtrængt. Samændenes Sjæl er i Almindelighed let modtagelig for Religionens Indvirkning: det uendelige Hav med sin aabne og frie Natur, og de mangehaande Omvælinger, deres Liv fører med sig, ere vel stiftede til at vække deres Følelse, og henvende deres Tanke paa en Kraft, der er større end

Menneskets. Ogsaa Tordenstjold havde dybt i sit Gemt optaget Troen paa et guddommeligt Forsyn og paa den kristelige Religions Sandheder; han søger ofte i sine Breve den sande Grund til sin Lykke i Guds Styrelse og den største Trost mod Ulykken i en god Samvittighed, og han var velvillig, menneskefærlig, taknemmelig og ædelmodig, som et saadant Sind maatte være det. Ved den Tid begyndte en mere sølelsessuld Opfatning af Religionen at trænge sig ind fra Tyskland og efterhaanden at udvikle sig i Folkelivet; ogsaa Tordenstjold synes ikke uberørt af denne Retning, men hans livsfriske og for kraftig Virksomhed glødende Sind var langt fra Pietismen; i sin daglige Morgenbøn, ligesom ved Gudstjenesten om Søndagen, eller naar han før Slaget lod holde Prædiken og Altergang ombord paa sine Skibe, nærmede han sig uden Tvivl Gud med barnlig Ydmyghed, men tillige med de samme glade og frimodige Følelser, hvormed han var vant til at møde Menneskene; Ordene tog han da saaledes, som han havde lært dem, eller som de stod i hans Bønnebog. (Mere).

General U. S. Grant.

[Sidstleden Langfredag kom den Efterretning, at Amerikas største Mand, Sydstats-Oprorets Overvinder, var død, og vi fik da istand nedensaaende korte Livsskisse, som er gjengiven efter „Chicago Evening Journal.“ Siden fik vi høre, at Dødsbudskabet var forhastet; men da Sygdommen, som skal være en Kræftslabe i Tungenoden og det Indre af Mundhulen, efter Doktorens Erklæring, dog snart maa ende den store Mand's Liv, har vi troet det rettest nu strax at sætte Skissen ind].

Ulysses Simpson Grant blev født i Point Pleasant, Ohio, den 27de April 1812 og er af stofft Herkomst. Da han var 17 Aar gammel, kom han ind paa Militærakademiet i West Point, hvorfra han blev udeksamineret i 1843 og ansattes derefter som Second-Lieutenant i 4de Infanteri-Regiment. Han deltog i Krigen med Mexico under Generalerne Zach. Taylor og Winfield Scott; han blev udnævnt til Lieutenant den 30te Sept.

1845, var med i Slagene ved Palo Alto, Refaca og Monterey og ved Belæringen af Vera Cruz, og efter Slaget ved Molino del Rey blev han udnævnt til 1ste Lieutenant som Belønning for Tapperhed; af samme Grund blev han efter Slaget ved Chapultepec udnævnt til Kaptein i Armeen. Efter Mexicos Indtagelse vendte Grant hjem med sit Regiment og blev stationeret først i Detroit, siden i Sacketts Harbour. I 1854 opgav han Militærtjenesten og gik over i privat Virksomhed.

Som bekendt udbroød Cybilsoprøret i Begyndelsen af 1861, den 13de April samme Aar faldt Fort Sumter, den 15de samme Maaned udfom Præsident Vincolns Proklamation, hvori han indkaldte Frivillige, og allerede den 19de var Grant i fuld Virksomhed med at indexercere et Kompagni nyhvervede Soldater, som han nogle Dage senere førte til Springfield, Illinois's Hovedstad; derfra skrev han til Armeens Hovedkvarter og tilbød Generalregjeringen sin Tjeneste. Efter nogle Ugers Forløb tilbød Guvernør Yates af Illinois ham Kommandoen over det 21de Illinois Infanteri-Regiment; dette modtog han og marscherede i Begyndelsen af Juni 1861 til Missouri, hvor han stillede sig under General Pops Overbefaling; men samme Sommer blev han udnævnt til Brigade-General, og hans første Bedrift var at bemægtige sig Byen Paducah i Kentucky, da dette Sted behersker Indseilingen til Floderne Tennessee og Ohio.

I Slaget ved Belmont, 7de November 1861, kommanderede han personlig sine Tropper og fik en Hest skudt under sig, den 6te Febr. 1862 indtog han Fort Henry, og ti Dage senere havde han den Tilfredsstillelse, at Fort Donelson over-

gav sig til ham. Rebelgeneralen Buckner, som var Kommandant paa Fort Donelson, sendte Bud til Grant for at høre, hvilke Betingelser han vilde byde, hvis Fortet overgav sig. Grant svarede: „No terms except unconditional and immediate surrender can be accepted. I propose to move immediately upon your works.“ Buckner gav sig paa disse „Betingelser“, og snart saa man Flaget med Stjernerne og Striernerne vaie over Fort Donelson.*) Strax efter blev Grant udnævnt til Generalmajor og fik Kommandoen over Vest-Tennessee Distriktet. Efter Seiren ved Shiloh den 7de April 1862, blev General Halleck kaldt til Washington og Grant fik Overkommandoen over Tennessee Armeen. Han indtog Vicksburg den 4de Juli 1863 og slog Bragg ved Chattanooga i November samme Aar. I Marts 1864 udnævnte Præsident Lincoln ham til Overgeneral over alle Nordstaternes Tropper i Felten, hvorefter Grant udstedte sin første Dagsbefaling til alle Tropperne og erklærede, at hans Hovedkvarter indtil Videre vilde blive i Potomac Armeen.

Bed Midnat den 3die Mai 1864 begyndte Grant sine Bevægelser mod Richmond, hvilket efter en Række af blodige Slag endte med Rebelhovedstadens Fald den 3die April 1865. Sex Dage senere (den 9de April) overgav General Lee sig med sin hele Armee til Grant ved Appomattox Courthouse i Virginien. Dette var

*) Dette gav Anledning til, at man for Spøg kaldte ham Unconditional Surrender Grant. Hans egentlige Navn var Hiram Ulysses, men da han blev indstreden som Kadet, skal der være begaaet den Feil, at han blev skreven for Ulysses Simpson (eller som Andre sige Sidney). Dette brød Vedkommenbe sig ikke om at rette, skjønt Grant bad derom. Saaledes blev U. S. (United States, Uncond. Surrender) staaende.

Enden paa Sydstatsoprørets Militær-operationer.

Den 21de Mai 1868 blev General Grant nomineret til Præsident og derefter valgt med Schuyler Colfax som Vicepræsident. I den republikanske Nationalkonvention i Philadelphia den 5te Juni 1872 blev han nomineret paany med Acclamation og dernæst valgt med en Majoritet af næsten 800,000 Stemmer over Horace Greeley, som Demokraterne havde nomineret. Efter Udlobet af sin 2den Regeringstermin foretog Grant ledsaget af sin Hustru en Ver-

densomsejling; siden har han for det Meste boet i New York. Ved sidste Kongress gav man ham Plads blandt Armeens „Udtjendte“ med Generals Rang og Gage.

Grant blev i 1848 gift med Miss Julia T. Dent, Datter af en Rjobmand i St. Louis og Søster til en af hans Klassekamerater fra West Point. De har to voksne Sønner og en Datter, (Nelly), som er gift med en Engländer Sartoris og bor i England. Hun er dog nu kommen til New York i Anledning af Faderens Sygdom.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

„Jhykus's Traner“ — heder det hos de gamle græske Ordsprog-Samlere — „siges om dem, som uventet blive straffede for sine Forbrydelser.“ Jhykus var en anseet græsk Tyrker fra Rhegium i Nedre-Italien, han opholdt sig en Tidlang paa Samos ved Kong Polykrates's Hof; han levede i det 6te Aarhundrede for Kristus. Ifølge et gammelt Sagn, som Schiller har behandlet i sit bekendte Digt, „Jhykus's Traner“, blev han dræbt af Røvere i Nærheden af Korinth og skal doende have udraabt, at en just forbiflyvende Flok Traner skulde være hans Vidner. Da disse Røvere siden engang befandt sig i det aabne Theater i Korinth, og en Flok Traner sloi forbi, skal en af Forbryderne have robet sig ved at udraabe: „Se, der flyve Jhykus's Traner.“ Dette skal have vakt Møgles Opmærksomhed og givet Anledning til at Røverne bleve forhørte, overbeviste og henrettede. — Denne over 2000 Aar gamle Historie læste vi nylig i en Avis under Navn af „Kræmmerens Vidner.“

Den Oversældne er en Kræmmer, Stedet den jydsk Hede, Fuglene er blevne til Bildgæs og det korinthiske Theater til en Kirkeplads. Vi maa da antage, at dette ogsaa virkelig er et jydsk Folkesagn, som er opbevaret fra Urfædrene. — Om Jhykus's Traner er fortalt i Professorens Heinrichsens „Opgaver til latinske Stile“ (III, 319). — Man finder ellers af og til, at mærkelige Historier, hvis Oprindelse er fjern og uvis, uden Videre fortælles som nylig passerede. Saaledes fortælles for nogle Aar siden i et norsk Blad en vakker Historie, (om vi ikke er indrer feil: „fra Vestlandet“) om et Barn, som blev bortført af en Dren, men dog efter en Tid blev udfriet og lagt uskadt i Moderens Arme. Det foranledigede nærmere Efterspørgsel — med det Resultat, at Historien nok var bearbejdet efter et udenlandsk Blad og skulde være passeret i Syd-Amerika.

Fire gode Grunde. Den bekendte Dr. Guthrie i Skotland skriver: Jeg har 4 gode Grunde til at afholde mig

fra at nyde berufende Drifte: 1) mit Hoved er klarere, 2) min Helse bedre, 3) mit Sind lettere og 4) min Pungtungere. (Mgbl.)

Fiendskab mod Religionen. „Anti-Deisterne“. Fra Paris skrives til det danske „Dagens Nyheder“: En anseet tykt Theolog udtalte ved den evangeliske Alliances sidst afholdte Møde sin Belysning for, at den herskende store Rigegyldighed for Religionens Sag skulde slaa over til Fiendskab eller til Forsølgelse af Kristendommen. Hvis den begavede Taler havde de franske Forhold for Øie, saa ere hans Profetier tildels gaaede i Opfyldelse. Begunstiget af den Uvillie, der fra Regjeringens Side er vist ligeoverfor de religiøse Spørgsmaal, har Religionshadet og Prestehadet haft god Vellyst til at brede sig. Den sidste Fremtoning, der vidner herom, er en Forening, der har sat sig til Formaal at bekjempe Gud og al aabenbaret Religion; det næste Skridt vil være at angribe Religionens Forkyndere og Religionens Bekjendere. Om end disse Første, det intolerante Fritænkeris Apostler, maaske snarest kunne betragtes som nogle forrykte Taaber, saa ved man fra Kommunens Dage, at endog slige halv-idiotiske Fanatikere kunne være de allerfarligste til at ophidse Masserne, naar de ere i Gjæring.

Selskabet, der kalder sig „Anti-Deisterne“, har faaet den fornødne Statsbemyndigelse til at konstituere sig (!), og dets Virksomhed gaar ud paa at opmuntre Medborgere til at „bekjempe alle religiøse Dogmer.“ Det holdt herester sit konstituerende Møde i en Sal i Forstaden Menilmontant, og det haaber snart at faa Antikirker oprettede i alle Kvartaler i Paris. Atheisterne negte

vel Guds Tilværelse, men de ere ikke med Nødvendighed krigsførende og tillade vel i Regelen sine Medmennesker at tro, hvad de ville. Underledes forholder det sig med Anti-Deisterne; de ere et krigsførende Parti, der netop vil bekjempe Religionen og dens Bekjendere. Mødestedet var et Konserthofale, Sangertribunen fungerede istedetfor Katheder, og paa det Sted, hvor man ellers anfører de optrædende Artisters Navne var der klisset en lang Seddel, paa hvilken der stod: „Gud, det er Fienden.“

Anti-Deisternes Love indeholdt ikke mindre end 31 Artikler, af hvilke flere ere ret karakteristiske. I Artikel 2 hedder det: „Selskabets Formaal er at afstaae Ordet Gud i alle Verdens Sprog. Da Gud kun er en Fiktion (i: Indbildning) har Navnet ingen Betydning. Det har derfor ingen Berettigelse til at eksistere.“ Da nu den nye Religion aldeles ikke vil vide af nogen Gud at sige, saa vil den derfor ikke erkende andet for sandt, end hvad der er slaaet fast af Videnskaben; „thi udenfor Videnskaben er der kun Antagelser og Fantasi, selvfolgelig Feiltagelser og Løgn.“ Man skulde herefter tro, at Videnskaben aldrig havde taget fejl, og at de Resultater, den til enhver Tid var kommen til, vare evige Sandheder; men i den Henseende kunde de forskellige Videnskabers Udviklingshistorier vise os, hvorledes det er gaaet med deres „evige“ Sandheder f. Ex. Astronomien.

I den tredie Artikel af Samsundets Love forbydes det enhver Forfatter, Journalist eller Digter, der tilhører Selskabet, at anvende Navnene: Gud — Guddomsmagt — og Forsyn, undtagen naar det er for at bekjempe dem. Ideen er forresten ikke ny; den er laant fra Stykket „Rabbagas“, hvor man endog

betalte ti Sous*) hver Gang, man næv-
nede Guds Navn. Forøvrigt har dette
Selskab ikke kunnet finde paa nye For-
mer for Livet, det har indskrænket sig til
at travestere de kristne Ceremonier. Det
har et Slags Daab, thi Selskabet mod-
tager hvert Barn „fra Fodfælen af.“
Faderen maa da underskrive en For-
pligtelse for Børnene; for forældreløse
Børn maa der underskrives af Bestyrttere
eller Formyndere. Der er ogsaa et
Slags Striksemaal, thi det hedder, at
ethvert Medlem, som ikke overholder For-
eningens Love, eller som opfører sig uvær-
digt, skal stilles for en Generalforsam-
ling af alle Medlemmer, der ene og alene
har Myndighed til at udstøde ham. Be-
gravelserne skulle naturligvis være saa
borgerlige som vel muligt, men da det
dog er Stik og Brug, selv ved civile
Begravelser, at sige den Afdøde et Far-
vel, saa foreslaaes, at det hidtil brugte
„Adieu“ (i: Gud befalet) skal ombyttes
med et: „Til dit Minde“. Nylig holdt
Samfundets Antiprest en Prædiken, der,
som de virkelige Presters, faldt i tre
Afsnit. Han begyndte med Skabelsen,
som han benegtede; han kom derpaa til
at tale om Forsynet i Nutiden, som han
gjorde sig lystig over, og endelig talte
han om det evige Liv i Fremtiden, som
han haanede. („Der de sagde sig at
være vise, bleve de Daarer“).

Bed det menneskelige Legeme fin-
der følgende Eiendommeligheder Sted:
Et Menneske er om Aftenen mindre end
om Morgen. Hviden fra Morgen til
Aften veksler næsten 26 Millimeter. Om
Sommeren veier et sundt Menneske hen-
imod $1\frac{1}{2}$ Kilogram mindre end om Vin-
teren. Blandt alle Skabninger af samme

Størrelse har Mennesket den største
Hjerne, i Almindelighed 2 Kilogram
for hvert 50 Kilogram af Legemets
Vægt, medens en Dyr, som veier 500
Kilogram, har en Hjerne af omtrent $\frac{1}{2}$
Kilograms Vægt. I det menneskelige
Legeme er der i det Hele 249 Ven, nem-
lig 60 i Hovedet, 67 i selve Kroppen,
62 i Armene og Hænderne og 60 i Be-
nene og Fodderne. Hjertet sammen-
trækker sig i en Time i Gjennemsnit
4000 Gange. Hele Legemets Blod-
masse, fra 8—13 Kilometer, gaar hver
Time 18 Gange gennem Hjertet og
gjennemløber i 1 Minut i det Mindste
40 Meter. Pulsen hos en voksen, sund
Person slaar i Minutet ikke under 80
og ikke over 90 Slag, sædvanlig 84
Slag. I en fremrykket Alder er ofte
Antallet af Pulsslagene bare 60 i Mi-
nutet.

En mislykket Tyresægtning. Be-
boerne i Tegernsee havde forleden be-
sluttet at forlyste sig med en Dyrekamp.
Man vilde dog ikke som i Spanien be-
nytte Tyre ved denne Leilighed, men
mente efter fattig Leilighed at kunne
hjelpe sig med Kjør. Hellig Trefongers-
dag skulde Festen afholdes ved Gmund i
den smukke Mangsfaldal. Et Musi-
kors spillede smukt, og en Mængde
Mennesker havde samlet sig for at over-
være Kampen mellem to Kjør. De be-
traadte Kamppladsen, men viste sig al-
deles ikke besjelede af nogen indbyrdes
Kamplyst, og tiltrods for alle de Anstren-
gelses, som de paagældende Giere gjorde
for at bringe dem i Hornene paa hin-
anden og derved faa en Afgjorelse af et
Væddemaal paa 200 Mk., vilde det al-
deles ikke lykkes, hvorimod de to Kjør
fortroligt nærmede sig hinanden og til-
sidst under Tilskuernes Jubel gavede sig
til at slukke hinanden. (Mgbl.)

*) En Sou (udtales Su) er omtrent 1
Cent, Hundrethedelen af den gamle franste
Daler (Ecu). Red.

Gaader.

No. 256.

Jeg er en Ven i Noden,
 Jeg frygter ei for Doden,
 Skønt tidt jeg Doden giver
 Den, som forvidt mig driver.
 Naar e man til mig fæster,
 Da er jeg Byens Mæster,
 Er to Aar ei den samme,
 Gjør ofte Klogt til Stamme,
 For mig sig Mængden bøier;
 Naar end man til mig søier
 En r, saa har jeg Livet
 Dig og hver Konge givet.

Rebus No. 3.

Frem 2 X 5b 1.

Oplosninger til No. 5. og 6.

No. 254. Rejer ejer jer. (Oplost af Nils Erickson, Battle Lake Minn.)

Rebus No. 2.: Et na — Etna (= Etna, ildsprudende Bjerg paa Sicilien).

No. 255. Elv; vel; lev vel.

Rettelse til No. 6.

I Notitsen om nogle amerikanske Myntstyffers Handelsværdi (paa Side 190) staar there struck, læs: the restruck. — Saadanne sjældne Mynter kjøbes af Messrs. Scott & Comp. No. 721 Broadway, New York City.

I n d h o l d: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — Afslut for løsladte kvindelige Straffanger. — For Gud er ingen Ting umulig. — Søhelten Peder Tordenskjold. — General U. S. Grant. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT,
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidstler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæleringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Høge og Kaffeovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt ogolie.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, **DECORAH, IOWA.**

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fløiels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc.
Gamle Billeder kopieres.

Smaaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerys Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endviden af Water Street — — — — — Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Barer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Kammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Mitzlaff, 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hester — 1 ældre Aargang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.

Adresse R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Officet, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hester, over 2,100 Oktavsider med Tielblade og Registre til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilken som helst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket).
Bed et Bind forstaaes 12 Hester.

Adresse:

R. Thronsdjen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

sælger Lumber i Stort og Smaat, Baths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDISE,

Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. } 30te April 1885. } 8de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,
Sogneprest til Fjeld.

(Fortfat fra No. 7.)

Gjennem Samaria.

Vi var Tre i Folge, som vilde gjøre Reisen gjennem Samaria og Galilæa. Da jeg var noget mere vant til at ride og onskede at tilbagelægge den første Del af Veien hurtigere end Reisesællerne, blev jeg en Dag tilbage i Jerusalem. Det var min Plan at naa dem igjen i Sikem efter 12 Timers Ridt. Jeg gjorde Afkald paa Dragoman*) og den sædvanlige kostbare Tilstelning og traf Overenskomst med en arabisk Hesteleier (Mufar) om at føre mig frem efter den Rute, som jeg selv vilde bestemme. Det var en tidlig Morgenstund i straalende herligt Veir, at vi rede Side om Side ud Damaskusporten.

Efter 20 Minuters Ridt fra Porten befandt vi os paa det kjendte Fjeld Skopus, hvor Titus leirede sig med de romerfle Legioner, da han kom for at

odelægge Jerusalem. Herfra fik jeg et herligt Tilbageblik nedover til den hellige Stad, og snart var Jerusalem med dets uforglemmelige Minder skjult for mit Øie. Derpaa havde jeg Anatot, Profeten Jeremias's Fødested til Høire og ligeledes paa høire Haand, kun et lidet Stykke fra Veien, det gamle Benjamins Gibeå, hvor den rædselsfulde Udgjærning, som nær havde kostet Benjamins Stammes Undergang, blev begaaet (Dom. 19). Man antager ogsaa dette Sted for Sauls Gibeå, hvor denne Konge havde sit Hjem, og hvor Draabet paa hans Efterkommere fandt Sted (2 Sam. 21). I nogen Afstand til Venstre saaes Mizpa, hvor Samuel holdt flere Folkeforsamlinger, og hvor Saul kaaredes til Konge. Derefter passerede vi Rama, hvor Samuel boede og havde en Profetskole.

Da vi kom ind i de første affides Fjelddale, da negter jeg ikke, at jeg med

*) Dragoman betyder en Tolk. Red.

vaagent Die fulgte alle min arabiske Ledfagers Bevægelser. Havde han villet plyndre mig, saa var der da ingen Grund for ham til at udsætte det længere. Intet menneskeligt Die kunde se os her, og intet Raab herfra naa til Menneskers Øren; men da han stedse rolig red foran mig, folte jeg mig snart fuldkommen tryg. Han kunde tælle til 12 paa Engelsk, desuden kunde han otte engelske og to italienske Ord, ved Hjælp heraf og et Par arabiske Ord samt Mispil gif Santalen nok saa livligt undervejs.

Efter tre Timers Ridt naaede vi El-Bire, et vandrigt Sted, hvor et Sagn siger, Josef og Maria opdagede, at Jesus ikke var med i Rejsefølget. I El-Bire og flere Byer brugte Kvinderne at lægge sin hele Medgift af Sølvmynt i en Krands om Panden. En halv Time senere naaede vi frem til Betel. Her opstod Trætten mellem Abrahams Hyrder og Lots Hyrder. Her var det ogsaa, at en træet Vandrer lagde sig til Hvile, en Sten var hans Hovedpude. I Drømme saa han Himmelflugten og Guds Engle stige op og ned, og Herren talte Forjættelsens Ord til ham fra den aabne Himmel. „Hvor forfærdeligt er dette Sted!“ udraabte Jakob, da han vaagnede, „dette er Guds Hus, dette er Himmels Port“ (1 Mos. 28, 17). Uvilkaarlig løstede jeg Dinene op mod Himmelen, den var tilluftet for mit for-dunklede Blik, aaben dog for Troens Die, og Guds Forjættelser kastede Lys ned paa min enlige Vei. — Jeg red videre gennem golde, sonderrevne Klippedale; en norst Sætervei kunde vanskelig være slimmere, og det var ofte farligt at sidde paa Hesten. Efter 7½ Times uafbrudt Ridt kom jeg til Silo og havde den Glæde der at finde mine Rejsefæller leirede under et stort Træ og netop færdige til at bryde op efter Middagsmaaltidet.

For nødvendig Hviles Skyld maatte jeg blive tilbage her og lade dem faa en Times Forsprang.

Silo havde en aaben Veliggenhed omtrent i Landets Midte og blev derfor alereede af Josva valgt til Sæde for Pagtens Ark. Her blev Samuel opdraget hos Eli. Her faldt Odingen baglænds ned af Stolen og døde ved Efterretningen om, at det store Slag var tabt og Arken falden i Filisternes Hænder. Nu er Stedet øde og folketomt, og kun nogle Ruiner og Grushobe vise Stedet, hvor Silo laa.

Fra Silo nordover begynder Landet at blive smukkere; Fjeldene høine sig, og Dalene udvide sig med rige Græssletter. Langs Fjeldsiderne saaes næsten alle vegne Spor af den gamle Terræssedyrkning ofte ligetil Fjeldenes Top. — Mod Aftenen naaede jeg atter Rejsefølget igjen betimeligt nok til, at vi samlede kunde hvile en Stund ved Jakobs Brønd. Vi maatte tænke paa hin Vandringsmand, som træet af Rejsen satte sig ved denne Brønd; da kom en samaritanst Kvinde for at drage Vand op, og Jesus sagde til hende: „Giv mig at drikke!“ Vi slog op Joh. Ev. Kap. 4, og medens vi læste, maatte vi snart je op til Garisim, som hævede sig mægtig lige ved os, snart lode vi Diet glide hen over den store Slette Mufna, som overalt omringet af Samarias Bjerger udbredte sig foran os. Disse Marker laa der, hvide til Høsten, da Frelseren sad ved Jakobs Brønd (Joh. 4, 35). Ordene bleve saa levende for os, og det hele skjonne Skrift-affnit fik paa denne Plet en overordentlig gribende Magt. Jakobs Brønd er et af de interessanteste Punkter i det hellige Land. Her stemme ældgamle kristelige, jødiske, samaritanst og mohamedanske Traditioner overens om, at denne

Brønd er Jakobs, og vi har saaledes for os et af dette Lands ældste Monumenter. Den engang dybe Brønd er i de senere Aar ganske tilkæstet. Et Stykke nordenfor ligger Josefs Grav (Josv. 24. 32). Fra Brønden havde vi en knap halv Times Ridt gennem det smukke Dalføre mellem Gal og Garisim til Sifem.

Dette Sted er bekjendt allerede fra 1 Mos. 34, men navnlig fra den store Hoi-tidelighed, som omhandles i Josv. 8, 33—35, da Betsignelsens og Forbandelsens Ord blev udraabt. Her lod og saa første Gang hint Josva Ord, som gennem Martusinder har fundet Gjengklang i saamange Hjerter: „Jeg og mit Hus, vi vil tjene Herren.“ (Josva 24. 15). Sifem nævnes ellers hyppig i Bibelen og i Kirkenes første Historie. Rufortiden kaldes den Nabulus og har 15.000 Indb. Vi fandt godt Herberge i det latinske Kloster. Næste Morgen toge vi den samaritanste Synagoge og Samaritanernes ældgamle mærkelige Roder (de 5 Mosebøger) i Dieshyn. Det er en kummerlig liden Rest af 130 Samaritaner, som endnu leve tilbage af dette gamle, eiendommelige Blandingsfolk.

Paa 2½ Time red vi fra Sifem til det høit og smukt beliggende Samaria. Der er særdeles vatre Ruiner af Korsfarernes Johanneskirke, bygget over Johannes den Døbers Ben. Her skal ogsaa Profeterne Obadiah og Elisas Ben hvile. Endvidere besaa vi de tilbagestaaende Rækker af den Soilekolonade, hvormed den pragtfulge Herodes omgav og forskønnede Staden. Et Par Timers Ridt Nord for Samaria efter en svær Opstigning aabnede sig en glimrende Udsigt.

I Vest udbredte Middelhavet sin umaadelige Glade, som i den fjerne Horizont næsten umærkeligt syntes at blande sig med Himmelens rene Azur,

og nede ved Havets Kyst laa Casarea. Skjønne Stikfelter stige frem for mit indre Syn, snart maatte jeg tænke paa Kornelius, som der modtog det glade Budskab om den forskæfede og opstandne Frelser (Ap. Gj. 10), snart paa hin store og dog saa ydmyge Kristi Stridsmand, Apostelen Paulus, som her sad fangen i to Aar og her holdt den herlige Tale til Festus og Kong Agrippa (Ap. Gj. 26). Vi vendte os derpaa mod Nord, og for første Gang skue vi hen over Galilæas endnu i det fjerne blaa boltgende Høiland, bagenfor hvilket Libanons Udløber „store Hermon“ hævede sig, og dets mægtige snebælte Top glindsede i Sollyset; men for Sjælens Die glindsede Billedet af ham, hvis Herlighed lyste mellem disse Fjelde.

Om Eftermiddagen passerede vi Dotan, hvor Josef blev solgt af sine Brodre, og om Aftenen naaede vi trætte og modige Bjen Sjenin paa Grænsen mellem Samarias Bjerger og Galilæa.

En Nat i Sjenin.

Vi stode nu ved Indgangen til det herlige Galilæa; men det første Indtryk var ikke af de liflige. I Sjenin toge vi ind i et Araberhus; vi havde ikke noget andet Valg. Det Værelse, vi fik, havde en saare enkel Indretning; ingen Seng, intet Bord, ingen Stol og — intet Vindue. Det fik sit sparsomme Lys gennem den aabne Dør fra et lidet Forværelse. Rentligheden var ogsaa af en saare tvivlsom Bestoffenhed. Mine Venner toge Flugten for at redde sig ind i et andet Hus, som nok ikke var hynderlig bedre. Min Mukar luffede nu Døren til — saa havde vi det bældmørkt. Det var jo i Grunden ogsaa det Bedste ikke at se her. Saa lagde vi os i fuld Op-pakning ned midt paa Gulvet og gjorde

os det saa bekvemt, som Omstændighederne tillode. Udenfor begyndte Hundene og Schakalerne at hyle omkaps — det var en forfærdelig Spektakel. Af og til lod Schakaljægerens Bøsseffud, og at sove var umuligt. Saa kom en surrende Mostito, som uafslædig i flere Timer bestrev større og mindre Cirkler om min Næse. Forgjæves segtede jeg i Luften i det frygtelige Mørke; den lille surrende Fiende var ganske ovenpaa. Imidlertid rykkede efterhaanden det befjendte sorte Kavalleri frem fra sine Baghold, og ved Midnatstid var hele Afdelingen i Jlden. Hele min Oppakning rystede intet. En fortvovet Kamp opstod, som varede indtil Daggry, da de lette Tropper lidt efter lidt trak sig tilbage. Jeg fik nu en kort urolig Blund under Hestens Brinsten og Havernes rasende Galen. Da Morgenslyset mildt og forsonende saldt ind gjennem den aabnede Dor, sprang jeg op fra mit Leie, og Kl. 7 sad jeg atter paa Hesteryggen for at fortsætte den besværlige Reise. Mine Rejsekammerater var allerede forsvundne. De havde fundet det raadeligt at bryde op ved Daggry. Jeg havde modtaget et i sit Slags dybt Indtryk af den lille Araberby, og aldrig glemmer jeg Natten i Zjenin.

I susende Gallop har det nu afsted med min Mukar og mig henover den store Jisrael Slette, som her tager sin Begyndelse, og snart opdagede vi Rejsefølget som sorte Prikker fjernt borte paa Sletten. Et usforligneligt Blomsterflor

omgav os nu allevegne. En Botaniker kunde her haat nok at bestille. Efter et Par Timers Forløb var vi atter Alle samlede og nærmede os Jerin.

Det hørte til vor Reiseplan at besøge saamange af Galilaas bibelsk mærkelige Steder, som Omstændighederne maatte tillade, se deres Veliggenhed og deres Naturomgivelser, som er de samme nu som dengang, da Frelseren vandrede ud og ind der i sit Kjeds Dage. Galilaas Natur tiltaler ved sin Skonhed, Friskhed og Oprindelighed langt mere end Judæas graa, ofte nøgne Fjelde, hvor Vegetationen gjennem Aarhundreder har maattet kjæmpe sig frem mellem Grus og Stene. Det springer let i Dinene, at Ødelæggelsernes Storme ganske anderledes har herjet Judæa end Galilæa. Forbandelsen, som hviler over Fodernes gamle Land, aabenbarer sig i Galilæa nærmest derigjennem, at dets rige Frugtbarhed henligger unyttet. Et hyppigt Blomsterteppes dækker om Foraaret dets Sletter og Dale, og den rige Græsvegetation kan ofte besværliggjøre Fremkomsten for den Reisende, men det er saa vemodsfuldt stille; kun en og anden enlig, ussel Landsby eller en Beduinleir. Forovrigt er Menneskefølelsen forstummet i de folketomme Dale, som engang fyldtes af myldrende Liv og Virksomhed. Nu lyder blot Schakalens Skrig om Natten, og om Dagen de smaa Fugles jublende Sang i Naturens ensomme Stilhed.

(Mere).

For Gud er ingen Ting umulig.

(Af G. F. v. Schubert.)

Med Ord har vistnok heller ikke gamle Spracher overbevist vor Prest, men med sin Kjærligheds Kraft og ved sin oprigtige kristelige Vandel. Ja, det kan ikke negtes, at den unge Prest lige fra Begyndelsen fik stor Agtelse for Württembergerbonden; de bleve Venner og saaes næsten daglig, thi den gamle Spracher havde seet Verden, havde været i England og Amerika og havde meget at fortælle. Presten søgte heller ikke i nogen Maade at hindre Spracher i hans Virksomhed og hans Bestræbelser for at vække Gudsrygt hos Gamle og Unge, at befordre Tugt og Orbarhed; ja Presten saa gjerne Sædelighed og borgerlige Dyder vore frem rundt om sig, men han vidste ikke, hvordan han skulde gribe Sagen an. Med alle sine gode Formaninger bar han sig ad som En, der stikker afstaarne Blomster i Jorden, og mener at de vil vore. Spracher forstod ganske anderledes at tage fat, han havde et skarpt Die for saadanne Planter, der laa henstroede paa Veien, men endnu havde lidt Rod ved sig, der ved Omplantning og tilstrækkelig Vanding snart kan spire frem. Snart havde han fundet de Sjæle i Landsbhyen og i Nabostabet, som havde et aabent Die for Guds Ord og kristelige Samtaler. Det var til dels gamle Folk, som tidligere havde faaet god Undervisning, eller Syge, Nodlidende og Bedrovede. De Gamle blev ved hans Samtaler atter Unge, de Bedrovede trostede han, de Nodlidende bragte han det, som kunde lindre deres timelige Rod og tillige, hvad der kunde afhjælpe den aandelige. Min Fader og den gamle Møller nebe i Landsbhyen var blandt de Første, som sluttede sig til ham som trofaste Brødre, og det varede ikke længe, før

der hver Søndags Eftermiddag nede i Mollen forsamlede sig om ham en liden Flok, som sandt mere Behag i den Underholdning Würtembergeren kunde byde, end i den, de fik i Bertshusene omkring Alkrusene. Spracher var af et muntert, livligt Sind, han vidste at forene det Underholdende med det ene Fornødne; ofte blev Samlingstimerne i Mollen til Opbyggelsestimer, idet man sang vakre Sange med hinanden og læste Saadant, som kunde vække de sovende Sjæle og helbrede de Syge.

Et rigtigt Mesterstykke paa sin Vis fik Spracher udføre det første Aar, han var her, paa den daværende Skolemester. Han var ogsaa et bedre Slags end hans to sidste Forgængere, men ved sin Heflighed og forskjellige andre forkjerte Ting, som vistnok havde sin Grund i Hormod, havde han faaet de større Vonder imod sig, og selv den godmodige Prest blev hans Modstander. Dette paadrog ham Ydmygelsener, som han vistnok fortjente, men som for ham med hans store Forsængelighed og Omfindtlighed blev uundholdeligt, især da han søgte Marsagen hos Andre og ikke hos sig selv. Til sidst tildrog der sig Noget i den Familie, hvor han boede, hvorved den stakkels Mandes Urlighed blev mistænkt, som det senere viste sig aldeles ugrundet. Dette paaforte ham saadan Foragt, at ingen Bonde i Landsbhyen vilde have Noget med ham at gjøre; Folk styede ham, som om han drev en uærlig Haandtering, og de hverken hilste ham eller talte venligt til ham. Selv Børnene i Skolen havde ikke længere Respekt for ham, men lo ham lige i Ansigtet, naar han irettesatte dem. Da han nu til sidst blev opsagt af den Familie, han boede hos, og Ingen vilde tage

ham i Huset, geraadede Manden i saadan Fortvivlelse, at han blev ganske som vanvittig. Han lob omkring i Skov og Mark og undgik alle Menneſter, selv om Natten havde han ikke Ro, og man frygtede for, han vilde gjøre sig noget Ondt. Den brave Spracher erkundigede sig om ham, og hans Nød gik ham til Hjerter. Han indrettede det saa, at han engang mødte Skolelæreren paa et Sted, hvor han ikke kunde undgaa ham. „Godaften Lærer,“ sagde han til ham, „jeg hører De er i Forlegenhed for Bolig. Bistand bor jeg nu i en Sidebygning, da mit nye Hus endnu ikke er færdigt, dog staar et godt Bærelse og Seng færdig til Dem, og Kost kan I ogsaa faa i mit Hus.“ Med stik Forundring saa Skolemesteren paa den, som tiltalte ham saaledes; han søgte det og saa det paa hver Mine hos den Talende, at han mente det oprigtigt med ham; idet han brast i Graad, greb han Sprachers Haand og udbrød: „Saa lever der dog et Menneſte i Verden, som ikke er fiendtlig imod mig; o tag mig allerede imorgen i Ederes Hus, I skulle se, at jeg er et redeligt Menneſte.“

„Den rette Stund var kommen for den unge Skolelærer, hans Hovmod var brudt, hans Hjerter ydmyget og sønderslaget, og derfor var han nu ogsaa stiftet til at høre paa Guds Ord. For at gjøre det kort: ved den daglige Omgang med gamle Spracher blev han et ganske andet Menneſte. Han gik i Skole hos sin Husvert og blev snart som et Barn i Huset. Da han tidlig havde mistet sine egne Forældre og altid været ude blandt Fremmede, var den Kjærlighed, som raadede i Sprachers Hus ham saa velgjørende. Spracher overbeviste sig snart om, at Mistanken var ugrundet, og han hvilede ikke før han fik Sagen opklaret, og Læreren vandt Tillid i Lands-

byen. Dette skede saa meget lettere, som de nu saa, at han var blevet et ganske andet Menneſte, besteden, venlig og omgængelig, ja han var nu bleven en troende Kristen. Skoleundervisningen blev en ganske anden; Læreren blev venligere og kjærligere mod Børnene, Religionsundervisningen gik nu med Liv og Lyst, saa vi Skolebørn ogsaa fik Lyst til Skolen og snart lærte at elske ham som en Fader. Jeg tænker endnu med Glæde paa, hvorledes vi Gutter fik mere og mere Lyst til at underholde os med hinanden om den hellige Historie og andre gode Ting, vi hørte i Skolen, og hvor sjæleglade vi vare, naar vi fik gaa med Læreren hen i Sprachers Have og lege der. Sædvanlig kom da den Gamle selv ned og fortalte os vakre Historier, hvori han indflettede mange lærerige formanende Ord, som jeg har erindret mit hele Liv.

Fra Skolen bragtes mangt et godt Ord hjem i Familierne; naar Forældrene hørte det af Børnernes Mund, tog de det ofte til Hjerter, og der vaskes en ny Erkjendelse i Menigheden. Snart fik ogsaa Spracher gjennemført, at der opførtes et nyt Skolehus istedetfor den elendige Hytte, som hidtil benyttedes, selv gav han en stor Sum Penge dertil; her blev der tillige indrettet en bekvem Bolig for Skolelæreren; senere giftede han sig med en Slægtning af min Moder, og først for nogle saa Aar siden døde han. Hans Minde vil endnu være velsignet blandt alle dem som kjendte ham.

Se, dette er kun Lidt af det, den gode Würtembergerbonde har gjort for Landsbyen, skulde jeg fortælle Alt, vilde neppe Dagen strække til. Jeg kan kun sige, at han ved sin Klogskab, Indsigt og Erfaring i alle Slags Forretninger, ved sin Retfærdighed og Godgjørenhed inden saa

Nar vandt en saadan Agtelse blandt Folk her, at de Onde frygtede ham, men de Gode ærede ham som en Fader. Man foretog sig Intet uden efter hans Raad; han stiftede Fred, hvor der var Uenigheder, og Sagførerne havde sjelden Noget at gjøre hos os; Spracher forstod at bilægge de Stridigheder som kunde opstaa, idet han saa forstandig lagde frem for de Stridende deres Ret og Uret, at de ikke kunde komme med Indvendinger. Men fremfor Alt udgik fra ham ligesom fra Klippen i Horeb det levende Vand; han selv, Skolelæreren og snart efter Presten samt de Venner som sluttede sig om ham i Mollen, ere blevne den Kristendommens Surdeig, hvoraf mange ere blevne gjennemspyrede.

J kunne vel spørge, hvad vore ugudelige Gudseiere og deres ligesindede Forvalter sagde til alt dette? Ved Guds naadige Styrelse kunde ikke disse hindre den gode Gjerning, da Herskabet stadig opholdt sig i Paris og i Pobet af 8 Nar var de kun en Gang nogle saa Dage her; Godset blev bestyret af utro Folk og den gamle Forvalter havde indviklet sig i saa mange slette Streger, at han var kommen i et slet Lys hos Landsregjeringen; nu havde han for meget at bestille med sig selv, og med at undgaa sin retfærdige Straf, til at han kunde tænke paa, hvad der foregik i Landskbyen. Se- nere blev det vissefelig anderledes. Lyset kan aldrig stinne, uden at det derved aabenbarer Mørket som Mørke, og da den gamle Spracher saavel som hans Son, der ganske vandrede i samme Fodspor som Faderen, bleve nødte til at revse Synden hos hoitstaaende Folk, fik de bitre Fiender, som truede dem med Død og Undergang, og da de ikke mere kunde ublade sin Brede over Faderen, gjorde de det desto mere over Sønnen.

Dog, J have spurgt mig om hint

Hus og dets Giere og nu mærker jeg, at jeg har gjort en stor Dumvei og faar se til at komme tilbage igjen; da jeg hører mine Folk kalder paa mig. Der kommer ogsaa Martha med Frokost til Eder."

Berten gik, og den gode gamle Bertinde ordnede Frokosten, idet hun deltagende spurgte til den Syge. Hun havde gjerne ligesom hendes Mand underholdt sig længere med de Fremmede, „men denne Gang tillader ikke Tiden det," sagde hun, idet hun hilste venligt.

„Hvor har det ikke gjort mig godt," sagde den Syge, da de atter var blevne alene, „at høre, hvad den snaksomme Gamle havde at fortælle om det kjære Hus derover, jeg skulde gjerne have seet, at han ogsaa havde fortalt om den kjære Bedstemoder og mine salige Forældre, thi han og min Fader var inderlig gode Venner, skjønt min Fader var en Del yngre, og min kjære Moder var en fjern Slægtning af Fru Martha. Min Fader lærte hende at kjende her i dette Hus."

„Hvor oplivet du taler idag kjære Johanna, dine Dine ere livligere og dine Kinder ere ikke fuldt saa blege, som de pleie at være," sagde Fredrik. „Al maatte nu her i Hjemmet baade din Helbred og dit freidige Sind vende tilbage. Lægen har jo sagt, at din Rygmarvssygdom ikke er uhelbredelig, og et bekymret Kristenhjerte finder jo Fred hos sin Frelser." Johanne tørrede en Taare af sit Die; hun saa fornoiet paa Bornene, som med god Appetit spiste deres Frokost, begjærede selv en Kop The og Smørrebrød, som hun nød med synligt Velbehag.

Lægen traadte nu ind, og Johanna gjentfjendte i ham en gammel Betsjend af Familien, den lærde Doktor Wiltlin. Han fandt den Syges Tilstand langt

bedre, end han havde ventet — hun talte med ham saavel som med de Andre kun Engelsk — han tilraadede fremforalt No. Snart kom ogsaa Martha, som af sin Mand havde hørt saa Meget om de Fremmede, ogsaa hendes Hjerter var bleven varmt for dem; hun bragte en Talerken Fersener og Druer og hjalp Børnene at klæde sig; paa sin Begjæring fik de ogsaa idag Lov at have Søndags Klæderne paa. De to Største bad, at de maatte springe ud i det Frie, hvilket Døste Mor Martha gjerne opfyldte. Nedenunder hos Meyers Broder søn — deres tilkommende Arving — var der ogsaa Børn, og den ældste af disse en 14-aars gammel Pige overtog gjerne Opfigten med de Små, ganske stolt af at vise sig for Naboerne med de pene fremmede Børn, hvoraf den Ene kun talte Engelsk.

„Gaa ikke hen til hende,“ raabte hun ængstelig til den lille engelske Pige, som uden at forstaa hendes Tilraab, løb hen til en Dame, der stod i Haveporten med en stor Blomsterbusket i den ene Haand, idet hun vinkede paa Børnene med den anden. Ogsaa Henrik fulgte sin Søster, medens Bertens Pige lig en Honemoder, hvem Fienden har berøvet dens Unger, kom ængstelig bagefter. „Vær ikke bange,“ hviskede Sygevogterken som fulgte Fruen, „vær ganske rolig, Fruen har en god Dag idag, hun vil hverken gjøre dig eller Børnene Noget.“

Damen stod foran begge Børnene som greben af en dyb Kummer. Enhver mere Erfaren maatte strax have forstaaet, hvorledes det var med hende, at hun nemlig var en stakkels Vanvittig. Omkring sin hvide Klædning havde hun slynget Blomsterguirlander og i Haaret, som hun havde løst op, var indflettet Blomster og Grene paa en fantastisk Maade; under Armen holdt hun en

stor, broget klædt Duffe, som hun fra Tid til anden trykkede kjærligt ind til sig. Den lille Pina strakte sine små Hænder ud efter Duffen og bad paa Engelsk, at maatte saa have den lidt. Damen, som ellers aldrig taalte at nogen berorte Gjenstanden for hendes Kjærlighed, end mindre slap den af Hænderne, var strax villig til at opfylde Barnets Ønske; hun rakte Duffen til den Lille med et ubestribelig kjærligt Smil, knælede ned ved Siden af Børnene og pludrede med dem, som om hun selv var et Barn, thi det engelske Sprog havde ogsaa hun talt i sin tidligste Ungdom. En Stund syntes det af hendes roligere Blod og Mine, som om en flærere Bevidsthed vilde dæmre hos den stakkels Vanvittige, men saa forvirredes atter det Hele. „Hvorfra bringer du mig disse to kjære Børn, min Karl og min elskelige Pina?“ sagde hun til Bertens Datter. „Bringer du dem fra Kirkegården, hvorhen man har baaret dem? Men de ere jo blevene Engle, skjonne, glade Engle, de komme ikke fra den triste Kirkegaard, men fra Himlen. Al, I kjære, små Engle, ville I nu ogsaa finde Eder vel hos Eders Moder, ville I kunne forblive hos hende paa den kolde, onde Jord, eller ville I snart blive kaldte bort?“ „Moder er hjemme i Sengen, du er ikke Moder,“ sagde den lille Henrik, men den Sindsfyge enten ikke hørte det eller forstod det ikke, thi hun var ganske fortabt i den lille Pina, som syntes at finde sig vel ved hendes Kjærlighed; hun lagde kjærligt sit lille Hoved op til den Fremmede, venlige Dames Byst, medens Hænderne var bestjæftigede med Duffen. Ogsaa Henrik blev lidt efter lidt mere fortrolig mod den stakkels Dame. Hun havde nu reist sig og førte Børnene, et ved hver Haand, og da den lille Henrik ofte løb

fra hende og hoppede hid og did, saa hun efter ham med ubestrikelig Angst. „Vil du allerede flygte bort fra mig, du mit Smertesbarn?“ raabte hun. Ved et Blomsterbed, som stod i pragtfuld Flor holdt hun stille og plukkede Blomster til en Krands, da Henrik forstod hendes Hensigt, hjalp han trolig til og bar Blomsterne hen til hende, medens hun satte sig paa en Bænk og med lille Pina tæt indtil sig flettede med stor Ilskerdighed Krandsen, som hun findrigt slyngede om Børnens Hoved og Stuldre. Grene, som havde nogen Lighed med Palmegrene, gav hun Børnene i Haanden. Fornøiet betragtede hun sit Arbejde, og som om hun vilde velsigne dem, lagde hun sine Hænder paa deres Hoved. For første Gang paa lang Tid fyldtes hendes stirrende Bine med Taarer. „Er jeg ikke,“ sagde hun med det Tonefald i Stemmen, som man kun havde hørt hos hende i hendes sunde Dage, „er jeg ikke selv allerede salig med disse Salige og jeg var saa dybt bedrovet indtil Døden.“

Det var næsten blevet Middag, Forældrene spurgte efter Børnene, og Martha kunde forsikre, at de var under god Opføgt; men de var intetsteds at finde, hverken i Haven, ved Huset eller ved Bækken, hvor de havde søgt efter brogede Stene, og nu gik Fredrik selv ud for at søge dem. En Rone, som længere oppe ved Bækken stod og vaskede, ledede ham paa Spor; han fandt Haven, som omgav det største og smukkeste Hus i Landebyen; Porten stod aaben, og han gik ind; uden at blive bemærket nærmede han sig den rørende Gruppe. Da nu Børnene hørte hans Stemme og sprang hen til ham, reiste den Sindsyge sig som greben af Skræk. Hun stirrede paa den Fremmede uden at give en Lyd fra sig, med et Udtryk af den dybeste Smerte saa hun Faderen, — hvis Hilsen og Tak hun

ikke syntes at forstaa — fjerne sig med Børnene; som et Faar, hvem man berøver dets Lam, fulgte hun efter, dog langsomt, ligesom holdt tilbage af en ærbodig Frygt. Men da den lille Pina vendte sig om og smilende tilraabte hende: „Tag dog min Duffe op, thi jeg kommer snart igjen og leger med den,“ da forvandlede det smertelige Udtryk til et saligt Smil; hun lod rolig den gamle Vogterse tillukke Hæveporten, gik op paa en Altan i Pavillionen og stuede usravendt efter de Gaaende. „Se Gertrud,“ sagde hun med Hefstighed til sin Vogterse, „tror du, de atter gaa til Kirkegaarden?“ „Nei Madame,“ svarede denne, „de gaa til den gamle Tobias Meyers Vertshus.“ Nogle Diebliske efter syntes Damen at vaagne af sin salige Drom, ikke til klar Selvbevidsthed, men til en nedtrykkende Beklemthed i trostesløst Vanvid; hun stirrede hen for sig, sølte efter Duffen, og da hun ikke strax fandt den, raabte hun fortvivlet: „hvor et mit Barn, mit kjære Barn?“ Man bragte hende det Legetoi hendes syge Hjerte begjærede, og roligere end paa langt Tid, lod hun sig føre, hvor man vilde.

Fredrik bragte de blomsterbekrandsede Børn hjem til deres Moder. Den gamle Martha var i Bærelset for at dække Bordet, og han spurgte hende da strax efter Damen, hvis hele Væsen var ham i høi Grad paafaldende, saa han gjættede hendes Sindsstilstand. „Ja“, sagde Martha, „naar jeg tænker paa hende, da løber Binen over, og jeg har mangen Gang grædt saaledes over hende, at jeg neppe har kunnet høre op. Hun blev overtalt af sin Formynder, ja næsten tvunget med Magt til at træde for Alteret med sin nuværende Mand, Overretsdommeren, som hverken har Hjerte for Gud eller Menneſter, men er haard som Sten.

Hun er egentlig hans anden Kone, thi den Første døde snart og efterlod kun en Søn, der allerede var Student, men blev stukket ihjel af en anden Student. Denne Sorg har vistnok ikke hans anden Hustru erfaret, thi da dette skede forrige Aar, var hendes Sind allerede forvirret, men hvad hun alligevel har erfaret af Sorger, er næsten uhort. Da hun blev gift, kunde hun ingen Glæde have i sin Mand, thi han var altid fortrædelig og branten, han har gjort hende Livet tungt; og naar han undertiden var i sit onde Lune eller

havde druffet for meget, har han haanet hende, og man siger ogsaa mishandlet hende. Alt dette tog hun sig meget nær, og naar han saa senere paa sin Vis søgte at gjøre det godt igjen, thi han var meget indtaget i hende, kunde hun dog ikke have ham kjær, da hun saa, hvor ond han var. Hun skyndte hen, og mangen Gang, naar den gamle Gertrud kom ind og hun var alene paa sit Værelse, fandt hun hende bittert grædende.

(Forts.)

Ole Hoels Vise.

[Denne gamle, lærerige Folkevise er os tilstillet af en Ven af „For Hjemmet“; han tror, at vi kan optage den hel og holden i Bladet; vi tror det Samme. Skulde Nogen ville bruge den til at oplæse høit, saa er det bedst, han læser den for sig selv først for at se, om han bifalder det Altsammen. Red.]

En ny Vise.

Forfattet af Ole Hoel,

om hans Vandring fra Barndommen indtil Aaret 1825 og hvad under samme Tid har mødt ham.

Ganste uhindret paa Lasternes Veie,
Sees jo daglig saa mange fremgaa:
Præle af Dyder de aldrig eie,
Mene at Straffen dem aldrig kan naa,
Bespotter den Arme, som bleven er Pris
For Skjæbnens og Lovenes tugtende Nis.

2. Smiler Dig Lykken end venlig imøde,
Synes Du Modgang har rækket Dig Haand,
Har Du end Venner som Livet forsøde,
Modgang kan hastig opløse de Vaand,
Og snarlig formindstes de Venners Tal,
Min ublide Skjæbne Dig lære det skal.

3. Aar Sytten Hundred' og Nitti man skriver,
2den Augusti jeg Dyset fik se,
Moder! dit Minde mig dyrebart bliver,

Du som mig fødte med Kummer og Ve,
 Og mofomt opdrog mig i spædeste Aar,
 Som Tvilling tillige i fattige Aaar.

4. Som jeg nu fremad til Aarene træder,
 Borte jeg op udi Dyd og Forstand,
 Skænkte Forældre de sødeste Glæder,
 Dyd og Dplysning jeg elste forsand;
 Da fjortende Aar jeg tilbage har lagt,
 Gjentog jeg min Daabs den hellige Pagt.

5. Skjæbnen var gunstig og Lykken mig foied,
 Skrive og regne jeg lærte med Flid,
 Selv var jeg fro og Forældre fornoiet,
 Blidt og uskyldigt hensovndt da min Tid,
 Ved Oplandske Regiment jeg mig indstrev,
 Og Corporal strax udi Tjenesten blev.

6. Ung, uerfaren jeg endda mon være,
 Neppe jeg fylbt havde femtende Aar;
 Men naar kun Hjertet opslammes af Tre,
 Unglingen lettelig Maalet opnaar;
 Med Hurtighed lærte jeg vogte mit Kald,
 Og ned Officerernes Ros og Bisald.

7. Fædrelandet blev Krigsbeklareret,
 Krigsmanden lyde maa Ordre og Bud:
 Jeg da med Flere blev udkommanderet,
 Og fra Forældre og Søskend' drog ud,
 Fra Barndoms Venner og elskede Hjem,
 Mod Landets Fiende vi rykkede frem.

8. Tapperhed det er jo Krigerens Hæder,
 Trofasthed troner i Nordmandens Barm!
 Modig og kjæf han i Kampen fremtræder,
 Stolt er hans Hjerte og stærk er hans Arm.
 Mod Landets Fiender at vove en Dyst,
 Det stedse var Nordmandens Hæder og Lyft.

9. Dette mig Nordens Historie viste,
 Dette jeg lærte af Sange og Kvad,
 Skjalden, som Heltens Bedrifter lovpriiste,
 Fædrene's Fodspor at følge mig bad.
 Jeg søgte i Kampen at vinde den Glands,
 Som fletter Soldatens den sjonnesten Krands.

10. Mange der bleve i Kampen blesset,
Døden og mangel en Broder henrev
Snart fra Corporal jeg frem avanceret,
Commander-Sergeant i Tjenesten blev;
Ved hædrende Daad, ved Talenter og Flid,
Jeg stedsse erhverved mig Tro og Tillid.

11. Jeg og i Træfninger fire mon være,
Mange nedsejned og opgav sin Aand;
Staber, Dit Navn ste evindeligt Være,
Du, som mig førte ved Almagts Haand;
Skjont Kugler som Hagel mig svævede om,
Udstadt dog paa Helbred og Liv jeg undkom.

12. Men at! desværre, jeg glemte de Goder,
Glemte at Lykken mig leded, som Ven;
Drukkenstab som er Pastorernes Moder,
Førte mig snart til Udsættelser hen;
I stoiende Glæder, i Skænkerens Hus,
Bortsværmed jeg Tiden i Drik og i Sus.

13. Saaledes selv jeg forspildte min Lykke,
Just da ved Maalet jeg nærmeste stod,
Just da den vilde med Hæder mig smykke,
Selv jeg med Fodderne stamped imod!
Velsindigt og daarligt jeg ødslede hen,
De Dage som svandt og kom aldrig igjen.

14. Nar atten Hundred' og tolv, som skriver,
Afsted fra militær Tjenest' jeg fik,
Og mig fra Armeen strax jeg begiver,
Sværmed vidiløstigt i hvor jeg fremgik;
Paa Banen jeg spilled, men Kuglen slog bom,
Og Lykken mig drilled, i hvor jeg fremkom.

15. Hellige Kjerlighed: Jordens Gudinde!
Selv isra Almagten spirer du ud.
Hvor er det Hjerte hos Mand eller Kvinde,
Som ei maa sole dit vældige Bud.
Du troner hos Slavens og Bøtters Arm,
Saavel som i Herrer's og Fyrsternes Varm!

16. Jeg steg nu frem til den mandige Alder,
Elstovens Fakkell antændte min Varm!
Hjerte og Sind til en Pige henfalder,
Hende jeg elskte med Kjerlighed varm!
Jeg beilede, og snart hendes Hjerte jeg vandt,
I Elstoven Timerne blide henfvandt.

17. Trostab og Erbarhed Kvinden bepryder,
 Skjonnere er end Juveler og Guld!
 Disse elstværldige glimrende Dyder,
 Disse besad min Veninde saa hulb,
 Et solende Hjerte oprigtigt og omt,
 Hengivent hun elste foruden al Skromt.

18. Hun var i Ungdommens Dage de skjonne,
 Venlig, oprigtig, ustyldig og blid,
 For mig som en Villie i Dalerne grønne,
 Indig som Rosen ved Midtsommers Tid;
 For Alteret gav vi hinanden vor Haand,
 Og knyttede Egteskabets hellige Baand.

19. Kjærlig hun blev mig, som Hustru og Moder,
 Børn tilsammen vi avlede fem,
 Som blev i Christo ved Daaben indpodet,
 Tvende dog nu er i Live af dem;
 De andre henslumred i spædeste Aar,
 Og hisset nu grønnes til Evigheds Aar.

20. Den, som retskaffen sin Bane betræder,
 Den, som er Dyden hengiven og tro,
 Egteskabs Sødhed og huslige Glæder,
 Kroner hans Sjæl med den blideste Ro;
 Lyksalighedens Kilde da bor i hans Barm,
 Hans Hjerte ei nages af Kummer og Harnt.

21. Elstede Kone, min kjærlige Mage,
 Trofaste Hustru, oprigtige Viv,
 I dine Arme jeg lærte at smage
 Egteskabs søde lyksalige Liv;
 Ved kvindelig Omhed, ved Husflid og Dyd
 Du skjænte mit Hjerte den ædleste Fryd.

22. Men af! desværre, de lykfelige Dage
 Selv jeg forkasted' og snarlig afbrød;
 Selver jeg gjorde mit Liv til en Plage,
 Glemte hvad Pligternes Stemme mig bød;
 Min Kones Advarsler jeg agtede ei,
 Men fremgik paa Daarstabs letfindige Bei.

23. Selstaber flette jeg ofte besøgte,
 Tidt iblandt spirende Brodre jeg kom;
 Mangelen derfor jeg daglig forogte,
 Flux jeg spenderte, og Kommen blev tom.
 For derpaa at bøde jeg Lovene brød,
 Og derved mig bragte i Trængsel og Nød.

24. Drukkenstab, Rod til alt Ondt du maa hede,
 Fra dig udspringer hver syndig Daad;
 Menneskets Hjerte til Daarstab du leder,
 Angres omsider med Taare og Graad;
 Det maa jeg beklage, med mig det gif saa,
 Og tusinde Flere vist. sande det maa.

25. Det som i Verden engang var min Lykke,
 Og som mig Vre og Agtelse gav:
 Det som er Menneskets skønneste Smykke,
 Bragte mig dybt i Glendigheds Hav.
 I Drukkenstabs Tummel Forbryder jeg blev,
 De falske Attester for Penge jeg skrev.

26. Denne min Brode blev snarlig opdaget,
 Længe ei heller jeg nægtede den.
 Strax ifra Hjemsted jeg bliver borttaget
 Og maatte vandre til Fængselet hen,
 Fra elskede Hustru og Bornene smaa,
 Min grusomme Skjæbne imøde at gaa.

27. Naar man har Penge og hoit kan brave,
 Da har man Venner i tusinde Tal;
 Saa gif det mig, og saa gaar det vel Flere,
 Daglig Erfaring nok lære det skal;
 De alle dig smigrer, naar Skjæbnen er blid,
 Men viser sig neppe i Trængselens Tid.

28. Dette jeg daglig nu lærte at kjende,
 Derpaa jeg idelig Prover fik se:
 Neppe var Bladet begyndt sig at vende,
 Før de bortspinde som smeltende Sne;
 Bespottet jeg blev, af de Fleste forglemt,
 Men ingen husvaled, da Hjertet var flemt.

29. Enlig som Duen der mister sin Mage,
 Sukked jeg angstelig i luffede Burr,
 Sovnlose Nætter og kjedsomme Dage,
 Gav mig at tomme en Drik som var sur;
 Bemodige Tanker opfyldte mit Sind,
 Og Taarerne perled paa blegnende Kind.

30. Saaledes maatte jeg Tiden henslide,
 Saaret af Kummer i Sjæl og i Hu,
 Hunger og Rod jeg tillige mon lide,
 Skamfuld jeg stued' min Skikkelse nu.
 Bespottet, nedboiet i Daand og i Dvang,
 Hver Time mig syntes som Maaneder lang.

31. Her i mit Fængsel jeg rigtig bedømte,
 Friheds hensbundne lykkelige Stand,
 Lidelsens Kalk jeg til Bunden udtømte,
 Martrende Kvaler omspændte min Aand.
 Mit Liv var fugtigt af Angestens Sved,
 Og Straapuden drypped af Taarerne hed.

32. Noglernes Raslen til luffede Fængsel,
 Naar de i Laasene dreiedes om;
 Dorenes Knarken paa rustede Hængsel
 Det var den Musik, som imøde mig kom;
 Jeg stitted' ved Lænernes selsomme Lyd,
 Og horte var Livets Tilfredshed og Fryd.

33. Medens jeg i Vondom martrende sukker,
 Skjæbnen uventet sig dreiede om,
 Fængselets Døre man hos mig oplukker,
 Ny Fangevogter i Arresten kom;
 En Mand, som var ædel, medynksom og god,
 Han lindred min Kummer, oplived mit Mod.

34. Glødende Tak dig mit Hjerte skal yde,
 Mere jeg ikke for Tiden formaar,
 Aldrig dog vil det dit Hjerte fortryde,
 At du har lindret den Lidendes Naar,
 Og kan jeg ei lønne dig selv som jeg bør,
 Saa haaber jeg. Herren det visj'lig gjør.

35. Sagen juridisk acterets til Ende,
 Undderrets-Dommen jeg høre mon saa,
 Tretten Aars Slaveri man mig mon tilskjende,
 Grens Fortabelse fulgte derpaa:
 For silde jeg angred den Time og Dag
 Der vifted mig ind i den farlige Sag.

36. Dommen blev videre frem appeleret,
 Og ind for høieste Domstol den kom;
 Her blev den drøftet og modificeret,
 Fire Aars Slaveri lod da min Dom;
 Jeg prisede Gud og de Dommere god,
 Som Naade og Mildhed bevise mig lod.

37. Elskede Fader! Du slumrede rolig;
 Lykkelig var Du, Du saa ei min Stam.
 Alt var din Sjæl i den evige Volig,
 Hvor den ei Spot eller Kummer fornam.
 O! der jeg dig haaber med Glæde at se,
 Naar engang Forløsningens Time skal se.

38. Men Du, o Moder, o Du maatte leve,
 Leve og stue min Skjædsel og Spot;
 Se mig i Fængsel og Trængsel at svæve,
 Se mig berøvet af Glæde og Godt;
 Jeg som burde være din Alderdoms Stav,
 Jeg lagde maaste Dig for Tiden i Grav.

39. Visseelig tænkte Du heller ikke,
 Da Du mig nægte ved diende Barm,
 At Du saa bitter en Staal skulde drifte,
 Og for mig døie den Smerte og Harm,
 Som nu gjennemtrængte dit moderlige Bryst,
 Just udi Livets den sildigste Høst.

40. Fred med dit Stov! min henslumrede Moder,
 Nu er dit Hjerte fra Kummer forløst;
 Du er hos Jesus vor elskede Broder;
 Sorgen ei mere belynger dit Bryst.
 Din Sjæl er for nagede Krænkelse fri,
 Og Nødens og Trængsels Dag er forbi.

41. Alting var rede og Ordene lode,
 Jeg skulde bringes til Fæstningen bort,
 Bandre min Straf og min Skjædsel imøde,
 Alting mig syntes for Dinene sort;
 Med bankende Hjerte, udmattede Sjæl,
 Min gode Belgjører jeg sagde Farvel.

42. Afstedens Taarer de saa jeg nedglide,
 Over min Kones elskværdige Kind;
 Grædende der da de stod ved min Side,
 Børn bængstede i Tanke og Sind.
 O! bitter, som Døden, er Afstedens Kval,
 Naar elskede Venner adskilles skal.

43. Elskede Hustru! til Dig jeg mig vender,
 Tak for hver Dag Du var hjærlig og fro;
 Jeg dig har saaret, det vist jeg erkjender,
 Og har forstyrret Din Glæde og Ro;
 Jeg glemte de Lovter jeg afgav til Dig,
 Da Haanden og Hjertet Du skænkte til mig.

44. Tilgiv min Brode, min bedste Veninde!
 Glem det hensundne, glem Skjædsel og Ve;
 Bedringens Frugter hos mig Du skal finde,
 Det Du med Tiden skal visseelig se;
 Det stedse skal blive min Villie og Agt,
 At virke det Gode, som staar i min Magt.

45. Lad os taalmodige drage den Moie,
Som endda ængster vor Sjel og vort Sind,
Vortfjern den Kummer, som mørker dit Die,
Aftor de Taarer, som væde Dit Kind.
D! vist skal Dit Hjerte faa Vindring og Trost,
Naar snart jeg Dig trykker til elskende Bryst.

46. Naret i Fængsel vel langsomt henrinder,
Maanedes, Uger og Dage er lang;
Frihedens Sol dog omsider oprinder,
Skinner paa skylose Himmel engang.
O da, min Veninde, vi samles skal glad,
Kun Døden, jeg haaber, skal stille os ad.

47. D! mine Smaa! som ustyldige lide,
Dybt Eders Skjæbne til Hjertet mig gaar;
Hjælpeles maa I fra faderlig Side
Henleve Tiden i Barndommens Aar,
Gud være Eders Fader i Trængselens Tid,
Paa hannem alene jeg sætter min Lid.

48. Kjære min Son, naar til Alder Du stiger
Og voxer frem til de modnere Aar,
Gid Du da aldrig fra Dyden afviger,
Gid at Du Lasternes Tummel forjmaaer:
Min traurige Skjæbne da ramme Dig ei,
Men trygt skal Du vandre paa Frihedens Vej.

49. Elskelig Broder! til Dig og din Kone,
Her jeg aflægger min varmeste Tat:
Himlen med Lykke og Velstand Jer krone:
Gid I maa leve med Lyst og Behag,
Til Gud Jer hentsalder til Evigheds Aar,
Hvor sikkert den bedste Belønning I faar.

50. I har bekræftet hvad Salomon siger:
Trofaste Venner er bedre end Guld,
Iaa ere de, som i Nøden ei sviger,
Men I har været oprigtig og huld.
O tusinde Tat, for hver Kjærligheds Gang,
Til Fængslet I vandred og lindred min Trang.

51. Gud er en kjærlig, miskundelig Fader,
Den som han revser, den holder han kjær;
Slaar han med Riset, det aldrigen stader,
Faderlig Omsorg for alle han bær;
Sin Balsom han gyder i Lidendes Bryst
Og reiser den Faldne, som onsker hans Trost.

52. Gid nu Enhver af min Skjæbne vil lære
 Drukkenskab, Vaster og Daarstab at fly;
 Da skal ei Kummer hans Hjerte fortære,
 Stedse mod Stormen han finde skal Ly.
 Hans Liv skal henrinde i Frihed og Fred,
 Ja Glæde og Held skal ledsage hans Fjed.

53. Jeg vil af Hjertet mit Feiltrin fortryde,
 Bedringens Frugter jeg vise skal ud,
 Angerens Taarer oprigtig skal flyde,
 Naade jeg venter hos Himmelens Gud,
 Og derpaa jeg slutter min tragiske Sang;
 Maaske den alt Mange vil synes for lang.

54. Hvo, som vil vide hvem Visen har digtet,
 Vide at Ole og Hoel er hans Nævn;
 Ros er ei Maalet, hvortil jeg har sigtet,
 Venter ei heller Fordel eller Gavn;
 Men kun til Advarsler, til Stræk og Afsty,
 For syndige Vaster at hade og fly.

Sohelsten Peder Tordenstjold.

(Fortsættelse.)

Hvorledes Tordenstjolds Religiositet smelter sammen med Kjærligheden til hans Fader, derpaa er et Brev, der omtrent hører til dette Tidspunkt, et mærkeligt Exempel, saameget mere, som Brevets ufuldkomne Form tydelig rober, at Brevskriveren aldrig har bestemt det for andre Dine end for sin gamle Faders i Throndhjem. Det lyder saaledes:

„Høitærede, kjære Fader!

Som jeg ugerne maa fornemme dette, at kjære Fader skal være syg og sengeliggende og meget svag, hvilket for det Første er Noget, der kommer fra Gud samt Aarenes Medbringelse. Vilde den naadige Gud behage at give Dem Deres Styrke og Sundhed: ved den Allerhøieste, det skulde være mig en af de Fornoielser, mig udi denne Verden kunde vederfares.

Jeg fornemmer daglig Guds Bøstjermelse og Betsignelse mod mig til Kongens og Landets Bedste, som jeg altid tilstaar, at Deres oversflodige Betsignelser og Bønner til Gud contribuerer den største Deel til den Naade, Gud daglig beviser mig. Jeg vidner dette for den høieste Gud, at jeg er saa forsikret, at Deres Betsignelser er mere Kraft og Bønshørelse ved end mange Tusinde, der og elste og bede Gud for mig; thi er der een Guds Mand i disse Tider udi Verden, er det høitærede, kjære Fader; thi dermed er jeg mere content, end jeg kunde arve 20,000 Rdlr. Skal dette være det Seneste udi denne Verden, jeg skriver Dem, takker jeg ydmygeligt for al faderlig Omfarg og Kjærlighed, mig er vederfaret af Dem; haaber udi det Tilkommende at see Dem seirende ved

Lammets Stol at trone hos den almægtige Gud, hvorhen og give Gud, jeg hastig maatte følge; thi det er det Sikreste af Alt udi Verden, nemlig at doe salig. Vil befale Dem den Allerhøieste til Liv og Sjæl; lever til mit sidste Aandedræt høistærede kjære Faders lydigste Son

den 1 Aug. 1716.

P. Tordenstjold.

Man vil erindre, at Tordenstjold allerede som Kaptein havde ønsket at erholde Kommandoen over Drlogsflaaden i Nordsoen, hvilket dog paa den Tid kom Admiralitetet noget uventet; nu derimod, da han var modnere i Aar, havde erhvervet sig mere praktisk Øvelse i Krigs- og Sømandslivet og givet utvetydige Beviser paa Mod, Snildhed og Fædrelandskjærlighed, kunde der stikkeligvis Intet være iveien for at tilstaa ham denne Post, og paa Ansøgning erholdt han den virkelig. Den kongelige Bestalling, dateret den 14de November 1716, tildelte ham uindskrænket Kommando over hele den norske Sø-Armatur, og tillige fremgaar det af Tordenstjolds Breve, at han underhaanden havde faaet Myndighed til at indsætte og afsætte Officerer paa sin Flaade. Men om end hans Fiender i Admiralitetet og Kommissariatet ikke kunde forhindre Ansøgnings Bevilgning, ser man dog atter i hans Instrux, at der er Frygt for, at han muligt i ungdommeligt Overmod skulde sætte Mere paa Spil, end Kongen og Fædrelandet kunde taale at tabe. Derfor blev det ham paalagt „i Sager af Importance flittigt at konsultere Generalitetet i Norge“ eller dog „de under hans Kommando værende Officerer i et Krigsconseil at sammenfalde og Sagen med dem noie at overlægge.“ Mellem de Officerer, der bleve ham medgivne, var ogsaa den uforfagte Grib,

der efter Tordenstjolds Anbefaling paa Grund af sit Forhold i Dyrnetilen var avanceret til Kapteinlojtnant. Tordenstjolds Broder, Caspar Wessel, der i Krigens Løb var stegen til en Søkapteins Rang, blev ansat som Næstkommanderende under sin Broder paa Drlogsflibet „Aaaland“.

Det var da vel ikke uden frie og glade Fornemmelser, at Tordenstjold i November Maaned lettede Anker fra Kjøbenhavn Rhed for at convoiere en Flaade Koffardflibe til Norge; men havde han nu endog frie Hænder og en videre Virkefreds, saa havde han ogsaa et større Ansvar, og hans Breve fra den Tid vise, at han saavel erkjendte dette, som den hyerligere Forpligtelse, der derved var paalagt ham til at handle med Forsigtighed. Hans første Foretagende som Overstkommanderende var ikke heldigt: en stærk Storm i Kattegattet adspalttede hans Convoi; flere med Soldater besatte Skibe strandede under Sverig og faldt i Fiendens Hænder; kun en Drlogsmand af hans Eskadre naaede den Station, der var bestemt til Samlingsplads; de Dørgede maatte holde af under Jylland, og Resten af Koffardflaaden vendte tilbage til Sundet. Tordenstjold bevisste ved sin til Admiralitetet indsendte Sojournal, „at han havde brugt al den Forsigtighed, en retsindig Sømand nogensinde kunde udvise,“ og anholdt om hos Kongen, „at en eller flere Sømand derom maatte jugere.“ Men imidlertid var Ulykken steet, og Tordenstjold vidste vel, som han skriver til Admiralitetet, „at Mange gjerne vilde se, at han en eller anden Ulykke arriverede, uden derfor at betænke, at Kongen og Landet derunder vilde lide.“ Uagtet Tabet langtsfra ikke viste sig saa betydeligt, som man i Begyndelsen havde havt Grund til at berygte, maatte det dog gøre saameget

stærkere Indtryk paa Tordensfjold, som den tilstundende Vinter forhindrede ham fra at oprette sit Uheld ved en af hine dristige og vel gennemførte Planer, hvorved han var vant til at udmærke sig. Vel var han allerede den 2den Januar 1717 i Soen for at overføre et Kavalleriregiment fra Jylland til Norge, men blev snart igjen af den atter tilfaldende Vinter tvungen til at søge sin Havn i Stavørn.

Imidlertid maatte han snart fornemme, at om han end havde Tilladelse til med sine Skibe og Folk at foretage sig, hvad han vilde for at gjøre Fienden Afbræk, stod det dog ikke i hans Magt at byde over de Hjælpeilber, uden hvilke ethvert Foretagende maatte savne Fremgang, over Proviant og Penge. Disse Krigsfornødenheder skulde efter kongelig Ordre leveres ham fra Generalitetet i Norge, der imidlertid just ikke ilede med at forsyne ham med, hvad han behøvede; thi dels var Landet fattigt efter den langvarige Krig, og dels havde han hos de adelige Medlemmer af Generalitetet, fornemmelig hos General Wedel, de samme Fordomme at besjæmpe, som hos hele den øvrige Adel, der fra deres indbildt høiere Standpunkt såg ned paa ham som paa en overmodig Pytferidder, hvem det var sælses Fordel at holde inden de tilbørlige Stranker. Ege fra det første Dieblis, da han erholdt sin Kommando, indtil han fratraadte den, havde han uophørlige Pryderier med Generalitetet, som det netop var ham magtpaaliggende at undgaa eller jevne, da han ikke uden hurtig og villig Understøttelse var istand til at løbe i Soen, naar Tjenesten udfordrede det. Kongen og Admiralitetet i Kjøbenhavn kjendte ingenlunde til den norste Flaades sande Forsatning, da Overkommandoen blev betroet til Tordensfjold. Flaadens elendige Tilstand

paa denne Tid fremgaar blandt Andet af en Skrivelse af 7de Januar 1717 fra Tordensfjold til Admiralitetet. „Alt findes her i den største Uorden,“ skriver han. „Ved Flotillen i Frederiksstad skulde være fire hundrede Mand og der findes ikke tredsindstye: Fregatterne „Løssen“ og „Soridderen“ have ikke gjort Tjeneste siden August 1716, og Mandstabet har desuagtet nydt Gage og Kost, og er ikke blevet lagt i Kvarter og nydt Kostpenge alene.“ Under en saadan Tingenes Tilstand maatte Tordensfjold den hele Vinter ligesom kjæmpe med et uwilligt Generalitet for nogenlunde at bringe Flaaden i seilbar Stand, og det er et ikke ringe Bevis paa hans Udholdenhed og Iver, at han i Foraaret kunde gaa i Soen med en nogenlunde vel udrustet Flotille. Som Exempel paa de mange Drillerier, hvorimod Tordensfjolds aabne og rebelige Gemyt skulde værge sig, kan tjene en Ordre til ham fra det norste Generalitet, at han maatte indføre den Skif, at ethvert Skib, der gik i Soen eller lob ind i en Havn, skulde ved en Commissarius lade foretage en Monstring over Mandstabet, for at man kunde forviæse sig om, at Konning og Proviant ikke hævedes paa vacante Numere. Denne frænkende Anmodning vilde Tordensfjold ikke soie sig efter. „Den Post Monstringen betræfende,“ skriver han, „er plat umulig og strider tværtimod hans kongelige Majestæts til mig ergangne adskillige allernaadigste Befalinger angaaende flittigt Tilsyn, at Fienden af Commerce og Correspondance maatte blive afstaaren, hvilket, som den Enfoldigste begriber, ved Krydsen og andre foretagende Desseins maa bringes tilveie og ikke ved Liggen i Havne, men saadan Maade vil desværre vel falde af sig selv, naar den unyttige Proposition om Monstring-

gen vorder samtykt; thi da vil absolut følge, at naar et eller andet Fartoi, som enten for Mangel af Proviant, Vand eller anden vigtig Aarsag maatte søge at komme i Havn, hvor det kunde og ikke vilde, det da maatte blive fjorten Dage a tre Uger beliggende paa Kongens ligesaa store Beføstning, indtil Admiralitetet var capabel formedelsf Bud frem og tilbage paa ti a tredive norske Miles Distance fra Christiania omsider at fremskikke en Deputeret for Monstringen at observere. Tidbemeldte Project er upaatvivleligt behageligt for dem, der have Plaiser udi at lure i Havnene, men alle ærlige Mænd er dette modbydeligt at høre end sige se det praktiseret." Derimod mener han, „at have stor Raison til sig over Admiralitetet at besvare angaaende manquerende Midlers Anstæffelse, som er en Sag af langt anden Betydning end overflødige Monstringer at inventere," hvis aarsag han „i denne Vinter med mangfoldig Skriven, Forestillinger og Beregninger har haft at bestille for at kunne vorde for færdig at gaa i Søen, dog uden paafulgte udfordrende Effect."

Imidlertid udspreddes i Kjøbenhavn det Rygte, at de svenske Kapere gjorde Priiser i Nordsøen, og at de svenske Kornskibe uhindrede passerede dette Farvand, medens Tordensfjold gjorde sig og sit Mandskab tilgode i Havnene. Skibsmandskabet var, efter Tordensfjolds Udsagn i et af hans Breve „snart færdigt at crepere af Mangel," men ikke desto mindre fandt Rygtet forsaavidt Tiltro i Kjøbenhavn, at Kommandør Poulsen med nogle Orlogsmænd fik Ordre „at krydse i Nordsøen indtil Tordensfjold var parat at løbe ud." Poulsen traf rigtignok den 14de April Tordensfjold paa Fladstrands Rhed og vendte derpaa atter tilbage til Kjøbenhavn, men denne Hændelse kunde ikke Andet end virke

frænkende paa en Mand, der var sig sin utrættelige Virksomhed bevidst, og maatte naturligvis forøge i hans heftige Sjæl Længselen efter at foretage en Gjer-ning, der kunde bringe Fædrelandet Ære og Fordel, og atter lade hans Navn lyse med Ildbogstaver gjennem Røg og Damp ligesom i et for hele Danmark synligt Transparent.

Hvad der hidindtil havde vanskeligtgjort Søkrigen for Danmark var den Nødvendighed, hvert Aar at sende en betydelig Eskadre til Nordsøen, hvilket saavel havde foraarsaget store Beføstninger, som svækket Hovedflaaden i Østersøen, hvor de nordiske Magter skulde kæmpe om Overherredømmet. Hovedstationen for den svenske Flaaede i Kattegattet var Gøteborg; derfra bleve Krigsskibe og Kapere udrustede, imod hvilke det altid var særdeles vanskeligt at dække den danske Handel, der havde sin Vej over Kattegattet. I Foraaret 1717 laa i Gøteborgs Havn en Galei og fem Orlogsskibe, som hver førte fra 40 til 45 Kanoner; desuden en Del Kapere og Kofsardiskibe, der blot ventede paa en bekvem Leilighed til at løbe ud. Frederik den Fjerde havde den 22de April besaet Admiralitetet at udkaste en Plan til at ødelægge Gøteborgs og Marstrand's Havne, men endnu var Intet kommet istand, uagtet en vidtloftig Korrespondance i denne Anledning med Generalitetet i Norge. Tordensfjold havde sandsynligvis erfaret Kongens Døfte, der saagangst slog ind i hans Smag. Han udkastede da selvstændig sin dristige Plan mod Gøteborgs befæstede Havn.

Men rigtignok syntes et Foretagende som dette at frembyde endnu flere Vanskeligheder, end Angrebet paa Dynetilen havde gjort. Gøteborg var af Naturen og Kunsten lige stærkt befæstet. Det snævre Farvand imellem Den Hisingen

paa Nordsiden og Fastlandet paa Sydsiden, var forsvaret af Kastellet Nyelsborg, der var anlagt paa en Holme i Indløbet, og med sine Kanoner kunde bestrøge det fra den ene Kyst til den anden. Længere inde forsvaredes Havnen af Kastellet Gammelelsborg; desuden vare to Havnebatterier opstatede paa 12 og 16 Kanoner, og en Del Infanteri sammentrukket i Nærheden. Haabet om at erobre denne faste Post beredte da fornemmelig paa det lykkelige Udfald af en Overrumpling, og i dette Tilfælde var det ikke urimeligt at kunne passere Nyelsborg, demolere eller fornagte Batteriernes Kanoner og antænde eller udvarpe Skibene. Dette var Tordenstjolds Plan, hvorom han ogsaa efter den kongelige Ordre underrettede Generalitetet i Norge, og dersom ikke Uheld var indtruffet, vilde sandsynligvis Udfaldet have svaret til Forventningen, men, som han i et Brev til Generalitetet denne Sag vedkommende siger: „Gud har Sit forbeholdet.“

Den 12te Mai 1717 om Aftenen Kl. 8 lettede Tordenstjold fra Fladsirands Kbh med Orlogsskibene „Laaland“ og „Fyen“, Stykprammen „Hjælperen“ og elleve Galeier foruden nogle mindre Fartøier, og beordrede Fregatten „Spridderen“, Kaptein Vosbein til at tage Stykprammen „Noah Ark“ paa Slæbetoug, da dens flette Seillads gjorde den det umuligt at følge med de andre Fartøier. Saaledes haabede han, da Vinden stod paa en strygende Vesten, for Dagbrækningen at kunne komme med sin hele Magt for Gøteborg og endnu under Beskyttelse af Mørket buxere sig ind mod Havnen. Virkelig naaede Flotillen Gøden af Gøteborg til den bestemte Tid, men Kaptein Vosbein havde været sin Kommandørs Ordre overhørig: „Noah Ark“ udeblev, og førend man kunde benytte det svære Skibs, den førte med sig,

var Intet at foretage. Om Morgenens Kl. 6 naaede „Noah Ark“ sit Bestemmelsessted, men ved den lyse Dag var det ikke raadeligt at føre Fartøierne til et Angreb, hvor Mørket skulde gjøre det halve Arbejde. Saaledes maatte da Tordenstjold med sin Flotille blive liggende Fienden i Sigte den hele Dag, og da man vel kunde slutte sig til hans Hensigt, benyttede Evensterne tilfulde den Tid, der var dem forundt, til endnu mere at sikre den allerede i Forveien befæstede Havn: to Kurierer afgik til Feldtmarschal Mörner og Arveprindsen af Hessen-Cassel, der ogsaa snart indfandt sig i Byen for at ordne Forsvarsanstalterne; ombord paa de danske Fartøier kunde man høre Larmstubbene, der bleve affyrede fra Kastellet og Batterierne, og man kunde se Garnisonen rykke ud af Byen og postere sig langs med Indløbet, hvor en Landgang var at befrygte.

Her var det Tidspunkt, hvor man kunde ventet, at en ældre og mere rolig Kommanderende vilde have opgivet det hele Foretagende, men saaledes som Tordenstjolds Karakter var, maatte han vedblive i sin Beslutning at vove Forsøget. Et lykkeligt Udfald vilde være, som Tordenstjold skriver, „til ekstraordinær Fordel, om Fiendens hele Somagt og Commerce paa engang blev ruineret i Bund og Grund;“ Vinden blæste endnu paa en frisk Vesthudest, Officererne og Mandstabet vare vel tilmode, og var han nu vendt tilbage, efterat Omkostningerne til Udrustningen vare gjorte, kunde han vel vente, at man i Kjøbenhavn vilde tale om hans Vægsind eller Forsagthed, som man allerede havde talt om hans Fremfusenhed og Dumdriftighed.

Ved Midnatstid lagde Stykprammen og Galeierne forbi Fæstningen Nyelsborg, medens Orlogsskibene beholdt deres Post udenfor Indløbet. Fremmest af

alle Fartoierne var „Noah Ark," som den brave Kaptein Grib kommanderede. Fra Nyelsborg blev heftig kanoneret, og Skuddene ikke ubesvarede fra „Noah Ark," hvorved det Tilfælde indtraf, til stor Fornøielse for Matroserne, at Fæstningens Flag og Flagstang blev nedstødt. I temmelig god Behold kom Prammen nogenlunde ud af Fæstningens Skudvidde paa sin Post ligeoverfor de svenske Orlogsmænd, hvor den henimod en Time maatte udholde Ilden fra Skibene og Batterierne, inden det lykkes Tordenstjold at føre „Hjælperen" og Galeierne ind mod Havnen.

Klossen 1 var hele Flotillen i Ilden; en frygtelig Kanonade udvirkede sig langs med Skibenes Række, og der blev gjort Alt baade fra Mandstabs og Officerernes Side for med Hæder at forsvare den farlige Post, de havde inde. Tordenstjold selv for i sin Chaluppe fra det ene Fartoi til det andet med Befalinger og Opmuntringer; den første Chaluppe, han besteg, blev gjennemboet af to sexogtredivepundige Rugler og sank strax, paa den anden bleve Marerne bortstødte, men selv blev han bevaret, og han blev ikke saaret i denne blodige Kamp, hvor Ruglerne faldt saa tæt fra alle Sider. Men uagtet alle Anstrengelser var det ikke muligt at bringe den fiendtlige Ild til Tausshed; Kystbatterierne havde Tordelen af et viskere Sigte og kunde desuden i Nødsfald bestandig forsynes med friske Folk. Efter fem Timers uafbrudte Kamp var der da intet Andet at gjøre end at foretage Tilbagetoget i saa god Orden som muligt, og heller ikke nu havde hans Lykke forladt ham ganske: Vinden sprang om til en Nordost kort for han gav Signal til Retraite. „Noah Ark," der havde været den Første i Floden, blev ogsaa den Sidste: den fik Ordre til at forsvare sin Post for at dække

Tilbagetoget. Da Vinden blæste raskt fra Havnen, kom alle Fartoierne i forholdsmaessig god Behold ud af Indløbet; kun to Galeier sank med gjennemstødte Planker under Kysten, men Mandstabet reddede sig i Vaadene. Da endelig det sidste Seil havde passeret Fortet Nyelsborg, dreiede ogsaa „Noah Ark" af for Vinden, men var uheldig nok til under Kysten at rage paa et blindt Stær. Tordenstjold sendte den strax en Galei til Undsætning, og ved Folkenes usetronde Anstrengelse midt under den fiendtlige Ild, blev Prammen igjen bragt til at flyde. Imidlertid vilde to svenske Galeier benytte sig af den Fare, hvori Fartoiet var, og holdt derfor ud imod det for at forsøge paa en Entring. „Jeg holdt mig stille liggende," fortæller den brave Kaptein Grib selv, „indtil de kom mig saa nær, at jeg med Effect skød hele Laget af mit underste Dæk løs paa dem, hvorved Appetiten forgik dem, idet de tumlede rundt og maatte søge Grund for ei at synke paa Dybet." I god Behold kom saaledes „Noah Ark" ud paa Rheden og ankrede hos de øvrige Fartoi.

Det er en Bemærkning, som paatrænger sig ved enhver Krigshistorie, at Overmagten ikke alene beror paa den legemlige Kraft, paa det Antal Tropper, Kanoner og Skibe, det ene Rige kan bringe tilveie fremfor det andet, men fornemmelig paa Feltherretalent, paa Dygtighed og Udholdenhed, Opofrelse Uforsædethed, saa at det i Krigen gaar som i Livets øvrige mangfoldige Bevægelser, at den aandelige Magt hersker over den legemlige. Og forsaavidt kan ogsaa Ud-faldet af et tabt Slag siges at være endog i militær Henseende til Fordel for det tabende Parti, naar Fienden just ved dette Slag har faaet den Overbevisning, at han har kæmpet mod en overlegen,

en uforfærdet Sjæl, og at det blot er den legemlige Overmagt, han har at takke for Seieren. Ogsaa Tordenstjold søgte, at om han end ikke fra Rheden ved Gøteborg kunde hjemsende erobrede Skibe og Kanoner, havde han dog ved det tabte Slag vundet saa Meget, at Fienden maatte saa en Grund mere til at agte den danske Sømagt. Og det var vel i denne ungdommelige Følelse af aandelig Overlegenhed, at han Dagen efter Bataillen sendte sin Voitnant i en Chaluppe med Tambur og hvidt Flag for at complimentere Kommandanten paa Nyfælsborg, fordi han den foregaaende Dag „havde holdt sig saa brødt;“ og den

samme Sindsstemning udtaler sig ogsaa i hans Indberetning om Slaget til Admiralitetet. Han erindrer de høie Herrer om, „at i nærværende Krig tilforn ikke er passeret nær saa skarp en Bataille, ligesom det er bejendigt, at mod Gøteborg ikke Noget er tænt under lignende Conjuncturer i mer end hundrede Aar,“ og antager derfor, „at Fiendens dann und wann i Østersøen under danske Insuler gjorde Bravader endog med Fordel er revancheret, og haaber underdanigst, at dette vil være de høie Herrer saa meget behageligere.“

(Mere).

Forskjellige Slags Notitser.

Ved Anlægget af en Olivenlund paa Den Kapri (nordenfor Salernobugten) ved den italienske Kyst fandt man for en Tid siden Ruinerne af et storartet Palads fra den romerske Keisertid. Keiser Tiberius boede i 9 Aar paa Kapri og anlagde 12 Landstæder (Villaer), hvoraf han selv for det Meste beboede en, som var tilegnet Romernes fornemste Gud, Jupiter (villa Jovis.)

— Naar det begynder at gaa galt, søge Menneskene at finde Grunden dertil, men kun de Færreste komme saa langt, at de søge Grunden hos sig selv. Nylig gjengav vi en Efterretning fra Paris om Anti-Deisterne; disse mene, at naar man kun sit affaffet Troen paa Gud, da skulde Alt blive godt. „Gud — det er Fienden,“ sige de. Andre er dog endnu ikke komne saa langt bort, de se, at Frankrig er i en forfærdelig sønderreven Tilstand, de tro ogsaa, at der er nogle Mennesker, som er skyldige i Ulykken, kun ikke Franskmændene; nei,

Jøderne er det som bære Skylden. For en Tid siden udkom der saaledes et nyt Blad kaldet *L'Anti-semitique* (Anti-Semiten) med Motto: *Le juif, voilà l'ennemi!* — Jøden, se det er Fienden!

— I Berlin i Preussien lever der to Mand, som nedstammer fra Martin Luther, nemlig Wilhelm Luther, Betjent i et Leiebibliothek, og Gustav Luther, Politibetjent. Consistoriet i Gotha i Sachsen har i længere Tid udbetalt Stipendier til direkte Descendenter af Luther. (Om Efterkommere af Luther i Sverige se „For Hjemmet“ for 1884, Side 349).

— I Kristiania er der udkommet en Adresselbog (paa Engelsk City Directory); der forekommer Navnet Olsen 2,300 Gange og Hansen 1,600 Gange; men Kristiania er nu bleven en stor By med meget over 100,000 Indbyggere.

— Cremona er en By i Norditalien ved Floden Po. Den har 31,000 Indbyggere og 45 Kirker, hvoriblandt en

Domkirke, hvis Hvalving hviler paa 40 Marmorsøiler; den har ogsaa et Klokketaarn, som ialfald er det høieste i Italien, nemlig 132 Meter eller omkring 400 Fod. Men det er ikke disse Ting, som har bragt Vhens Navn over Alperne og over Havet. Hvad der har gjort Vhen berømt er dens Violiner. En *Cremonese* er blandt Violinerne, hvad en fuldbloeds Araber er blandt Traverne. *Amati* er Navnet paa en Violinmager-Familie, som flore-rede i Cremona i det 16de og 17de Aar-hundrede. Dernæst komme *Amatis* Ele-ver, hvoraf Italienerne *Pietro Guarneri* og *Anton Stradivari* og Tyroleren *Jacob Stainer* ere de berømteste. *Stainer* levede mod Slutten af det 17de Aar-hundrede i Landsbyen *Abson* ved *Innsbruck*. Han folgte sine Instrumenter for 6 Gylben; men en „*Stainer*“ kan vel nu neppe faaes for 600 Gylben. *Pietro Guarneris* bedste Instrumenter falde mellem 1662 og 1680. Den sidste og berømteste af *Amatis* Elever er *Stradivari*, født 1664, død 1734. En „*Stradivarius*“ fra Tiden mellem 1709 og 1734 vil vistnok nu koste flere hundrede Dollars. Kong *Carl II* af Eng-land gav i 1662 40 Pound Sterling for 2 *Cremoneservioliner*. Af en Notits i „*Morgenbladet*“ ser vi, at en *Cremonese* forrige Vinter folgtes af *Proprietær A. Thorstad* i Maridalen til *Joseph Parot* fra Paris for 1,400 Francs, (over \$250.00); men det har da nok ikke været af de gjæveste. Ole Bull havde vistnok mindst to ægte „*Cremonesere*“ deriblandt vistnok en „*Stradivarius*“; hvad han havde givet for dem, eller hvor de nu er, kan vi ikke sige.

— Om *Vognprofeten* *Muhammed* for-tælles blandt Andet, at han en Dag havde en Forhandling med nogle af sine Slægtninger angaaende den „*Mis-*

sion“, han paastod at have faaet, at stifte en ny Religion; de vilde ikke tro paa ham, fordi han ikke kunde gjøre noget Mirakel. „Naar der ikke er Andet i Veien,“ skal *Muhammed* da have sagt, „saa skal jeg og hint Bjerg, som I se derborte, snart være hos hinanden.“ Derpaa raabte han til Bjerget, at det skulde komme til ham, men Bjerget adlød ikke. „Ja“, sagde *Muhammed*, „naar Bjerget ikke vil komme til mig, saa maa jeg komme hen til Bjerget da;“ derpaa greb han sin Stok og gik afsted. Dette Træk af den slue Araber indeholder en god Lærdom for magelige Folk.

— I *Siberien* skal der i den frosne Jordbund være fundet et vel bevaret *Mammuth-Dyr*. Det skal være omkring 16 Fod høit.

— Om den norske Sanger *Severin Skougaard*, som for et Par Aaaneer siden døde i New York, har „*Morgenbladet*“ følgende Notits: „*Severin Skougaard* er afgangen ved Døden i New York i en Alder af omkring 48 Aar. Han var født i Farsund, kom som Gut til en Slægtning i Tydskland (*Wismel*), paa hvis Kontor han siden arbejdede til efter Konfirmationsalderen, fik saa en Post ved et større Handelsfirma i London, hvor han havde rig Anledning til at høre de mange hyperlige italienske Sangere, som ved Slutningen af 50 Aarene fandtes der. Her var det, at Vhsten vaagneede til at betræde Sangerbanen, i hvilket Viemed han ved en Vens Hjælp stræbede saamange Penge sammen, at han efter et kort forberedende Ophold i Paris, hvor han under *Duprez's* Veiledning indstuderede et Par italienske Operaer, Høsten 1859 rejste til Italien, og i Lobet af Vinteren samme Aar debuterede der som *Edgardo* i *Lucia di Lammermoor*. Han koncerterede her-hjemme i forskjellige Byer Sommeren

1860. Den følgende Vinter foretog han en Koncertturnee gennem Nordtyskland til Kjøbenhavn. Besøgte atter Norge om Sommeren 1861, hvorpaa han Hosten samme Aar drog til Paris for at fortsætte sine Sangstudier. Hans Lærer blev nu Panofka, med hvem han arbejdede i 2 Aar, hvorpaa han modtog Engagement som Tenorist ved Stora teatern i Stockholm. Vinteren 1865—66 finde vi ham igjen i Italien, hvor han optraadte i Florens og flere Byer. Her bestemte han sig efter en amerikansk Vens Raad til at tage over til New York for at skabe sig en god Stilling som Koncert- og Oratoriefanger, hvortil bl. A. ogsaa hans store Sprogdygtighed, navnlig i tyst og engelsk, syntes at gøre ham fortrinlig skikket. Foretagendet lykkedes ogsaa, og efter et Par Koncerter, hvor han optraadte med afgjort Held, fik han strax endel Elever, hvis Antal siden i Aarenes Lob stadig voksede, saa han nu

var en af New Yorks mest bekjendte og bedst lønede Sanglærere, til hvem man søgte hen fra alle Kanter i Amerika. Hvert Aar gav han med Assistance af sine mange baade forhenværende og nuværende Elever, sin store Vaarkoncert i Chiderings Koncertlokale, der altid kunde glæde sig ved talrigt Besøg. Hvert Aar i Begyndelsen af Juni vendte han tilbage til Fødelandet, hvor han i tidligere Aar dels optraadte som Koncertgiver, dels præsenterede et Par Elever, medens han i den senere Tid udelukkende kom hjem for at hvile ud i sin Families Skjød efter Vinterens Anstrengelser. S. var en udmærket Søn, sjelden god Kamerat og Ven og meget godgjørende. Han var ugift. Hans Bortgang vil efterlade et dybt Savn ikke blot hos hans Nærmeste, men hos Alle, der har haft Anledning til at lære at kende og skatte hans elstverdige Væsen og gode Hjerter.

Nye Der i Spitsberghavet.*)

I vort Numer 22 og 35 for 14de og 21de Januar sidstl. gav Toldkasserer Pettersen i Tromsø under Overskrift: „Det europæiske Polarhav i Sommeren 1884“ en Fremstilling af Isforholdene i Polarhavet om Spitsbergen samt af nogle Fangstskippers Fremtrængen nordover i dette Hav i forrige Aar, hvorunder tillige omhandlede Opdagelsen af nogle østenfor Kong Carls Land liggende Der. Disse var noget nordenfor den 78de Bredegrad (78 Gr. 30 Min. og 78 Gr. 24 Min.) seede af Fangstmændene Johannesen og Andreaesen; den Første, anførte Told-

kassereren, naaede frem til en Længde af 34 Gr. (øst) — altsaa østenfor Kong Carls Lands nordøstlige Hjørne — og herfra faaede endnu hoiere Landpartier at styde frem østover, saalangt Diet kunde naa. Andreaesen naaede endnu længere østover til 35 a 36 Gr. (øst) indtil et Punkt, hvor han havde Sundløbet aabent mellem to af Derne. Toldkassereren fremhævede forøvrigt forskellige Omstændigheder, som kunde medføre nogen Tvivl om, hvorvidt disse Jagtagelser have været korrekte, og om ikke de observerede Der i Virkeligheden have været Dele af Kong Carls Land; navnlig paa-

*) „Morgenbladet“ for 17de Februar d. A.

pegede han, at tidligere Fangstmænd, som havde været paa samme Sted, ikke havde observeret Nerne. Toldkassereren oplyste imidlertid, at disse Tvivl gien-tagende vare fremholdte baade for Johanneesen og for Andreasen, der Begge vare gamle Ishavsfarere og paalidelige og erfarne Jagttagere, men at disse med Bestemthed havde fastholdt, at der her ikke kunde foreligge nogen Misforstaaelse, og Toldkassereren erklærede, at han for sin Del i ethvert Tilfælde holdt sig for visst om Paalideligheden af Johanneesens og Andreasens Beretninger.

Times for 11te ds. indeholder en Artikel med Overskrift „Nye Der i Spitzberghavet,” hvilken Artikel sees i det Væsentlige at være støttet til de samme Rilder og Oplysninger, som Hr. Pettersen har meddelt. Forfatteren i Times, der forøvrigt synes ikke alene at have havt Anledning til at blive bekendt med, men ogsaa gennemgaaende at have benyttet Hr. Pettersens Fremstilling, kommer ligesom denne til det Resultat, at der her virkelig foreligger en Opdagelse af nye Der østenfor Kong Carls Land. Forfatteren paastaar imidlertid, at Kong Carls Land allerede i 1617 blev fundet af engelske Ishavsfangere, og hævder for sin Nation Retten til at give denne Gruppe Navn. Vi gjengiver et Uddrag af Times-Artikelen, idet vi udelade, hvad der falder sammen med den af Toldkasserer Pettersen givne Fremstilling.

Times-Forfatteren indleder sin Artikel med følgende Ord:

Vi have erholdt endel temmelig omstændelige Beretninger angaaende de norske Sæl- og Hvalrosjægeres Rejser i 1884, hvilke ikke alene give en udmærket Oversigt over Hens Tilstand, i hvad der kaldes det europæiske Polarhav under den forløbne Sæson, men som ogsaa i

geografisk Henseende ere af betydelig Værd. Disse haardsøre og intelligente Sofolks Observationer ere altid af megen Interesse selv under almindelige Forhold, fordi de sætte os istand til kontinuerlig at følge og blive bekendt med Hens Bevægelser i de forfjellige Aar i en i høieste Grad interessant Del af Indgangen til hine ukjendte Regioner. Undertiden gjør imidlertid usædvanlige meteorologiske Betingelser, at de blive af speciel Vigtighed og Interesse, og dette var Tilfældet i det sidst forløbne Aar.

* * *

Disse nye Der ere saaledes i al Orden bragte inden den praktiske Geografis Sfære, og det bliver nu nødvendigt at tage Spørgsmaalet om deres Benævnelse under Drøftelse, og det er ikke mere end Pligt, at vi fremhæve vore egne Landsmænds Ret til at have en Stemme i Sagen. Kong Carls Land blev først opdaget i 1617, da Spitzbergens Hvalfiskefangst var paa sin Høide, af en af Muscovy Kompaniets driftige Eventyrere. Opdagelsen berettes saaledes i Purchas, idet Navnet Grønland i hine Dage endnu anvendtes paa Spitzbergen-Gruppen:

„I Aaret 1617 udrustede Kompaniet til Grønlandsfærd fjorten Seilskibe og deres to Pinasser (Storbaade) med tilstrækkeligt Mandstab og alleslags Provisioner for Rejsten under Kommando af Thomas Egde . . . De havde et Skib paa sexti Tons, med tyve Mand ombord, som opdagede i Øst for Grønland, saa langt imod Nord som den 79de Bredegrad, en Ø, som han kaldte Wiches Øen og flere andre Der, saaledes som de sees paa Kartet, og dræbte en hel Del Hvalrosser der, og kom saa ind i Vel-Sund, hvor han fandt sin Ladning af Spæk efterladt af Kapteinen, hvilken han indtog. Dette Aar sendte Hullerfolkene et

eller to Smaasfibe hen til Østfanten af Grønland, thi Hüllerfolkene fulgte endnu i Londonernes Fodspor, og efter et eller to Aars Forløb kaldte de det deres Opdagelse, hvilket er usandt og urigtigt, som det under Gud viser sig i Admiralitetet. Hollænderne drive samme Praxis."

Whiches Land blev ikke seet oftere, eller endog betegnet paa Kartet, forend i 1870, da Baron von Heuglin fra en Høide paa Edge Den saa et vidtstrakt Land mod den østlige Horizont. Han troede, at dette var en Opdagelse, og at det saaledes opdagede Land var en Del af et stort Fastland, og denne hans Antagelse deltes af Dr. Petermann, der som Følge heraf afskaffede det gamle og rigtige Navn „Whiches Land" og omdøbte det til „Kong Carls Land." Texten i „Pürchass" fortæller os imidlertid med klare Ord, at Opdagelsesstøbet gik saa langt Nord som 79 Grader, og da dette netop er den nøiagtige Bredegrad, hvor Baron Heuglin saa den store D, er det saaledes endeligen bevist, at den er identisk med det af de Engle i 1617 opdagede Whiches Land. Det fik sandsynligvis Navn efter Mr. Richard Wiche, en fremragende Londoner Kjøbmand, som var en af Grundlæggerne af det østindiske Kompani. Alle Parter kunde nu gjøres Ret og Stjel ved at give hele

Gruppen Navn af „Kong Carls Land," at lade den vestlige D faa sit rette Navn igjen og paa alle nye Kartter at blive kaldt Whiches Land, medens det naturligvis overlodes de Norske at døbe de to nye Der.

Forend vi forlade denne Gjenstand, vilde det maaske ikke være afveien at pege hen paa, at de norske Søfangeres Reiser i 1884 atter minde os om Umuligheden af at forubte Isens Bevægelser i hvilket som helst Aar, og hvis den Beretning er sand, at de Expeditioner, der skulde sendes fra Amerika og Danmark, iaar skulle lade sine Undersøgelser gaa i omtrent samme Retning, saa kunne vi kun sige, at det synes at være Galskab at resikere saa Meget med et eneste Slag. I ethvert Fald vilde det være meget uklogt for hvilket som helst af Expeditionerne paa Forhaand at bestemme den vordende Rute forend Tiden er inde til at forlade den sidste europæiske Havn, det vil sige omtrent ved Slutningen af Juli eller først i August. Da vilde det ialfald være muligt at danne sig nogenlunde Ide om Isens almindelige Bevægelser i det europæiske Polarhav ved et omhyggeligt Studium af de fremherskende Vinde under Vaaren og Sommeren, saaledes som det vil kunne ske fra en af Norges nordligste Stationer.

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Svinehyrden. (Folkeeventyr fra Schweiz). For hundrede Aar siden var der i et stort Kongerige en liden Svinehyrde. Han sad en Dag træet paa Marken og saa i det Fjerne nogle Mænd, der havde gaaet og ploiet, sadde ved deres Maaltid. Han saa, hvor ivrigt de baade

spiste og drak, medens han selv var dygtig sulten og dog Intet kunde faa for Aften. Da sagde han ved sig selv: „Jeg vilde ønske, at jeg dog ogsaa var en Bonde ligesom de der, hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!" Og se! pludselig, som i en Drøm, var hele Eggen omkring

ham forandret. Iftedetfor den nogne Mark laa der en Frugthave, som stodte op til en anseelig Bondegaard, og her, midt imellem Hønsene og Duerne, som spadserede omkring i Gaarden, stod han selv, den fattige Svinedreng, som en gjild Bonde og gjorde i dybe Tanter et Overslag over Indtægten af alle sine Agre og Enge. Da red der en Kornhandler forbi Gaardens Port; han vælede Bonden af hans Tanter; thi han var munter og klingrede med Pengeposen. „Naa, Bonde, hvad skal I have for Tonden?“ Bonden svarede: „Jeg kan ikke sælge det billigere, end jeg har sagt Eder: vi gaa til Grunde, hvis Priserne ikke snart stige.“ Men Kornhandleren buffede spottende og red syngende derafra.

„Jeg vilde ønske, at jeg var saadan en Kornhandler,“ sukkede Bonden efter ham. „Hvor tilfreds vilde jeg da ikke være!“

Da sad han pludselig foran sit eget fulde Kornmagasin og rev sig og kradsede sig bag Ørene. Krigen var netop nu stegen til det Høieste, og Hæren led Mangel; men Kornpugeren havde ikke villet sælge, fordi Priserne endnu ikke var ham høie nok, og netop nu brød en Trop Soldater med Magt ind i hans Magasin, bar Sæk efter Sæk ud i de udenfor holdende Vogne, betalte Kornhandleren med Skjældsord og Pus og drog spottende derafra under Anforjel af en tyk, rødkindet Oberst, der red i Epidfen for dem. „Jeg vilde ønske, at jeg var saadan en Krigsoberst, hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!“ udbrod Kornhandleren.

Strax stod han som Oberst — men for en Krigsret, hvor Kongens Minister forkyndte ham, at han var dømt til livsvarigt Fængsel, fordi han var faren saa voldsomt frem imod Ret og Villighed og havde frarøvet Landets egne Born deres Eiendom. Det hjalp ikke, at Obersten

til sin Retfærdiggjørelse beraabte sig paa en særlig Ordre, som han havde modtaget, men uheldigvis tabt, samt paa den skyldige Lydighed. Ministeren befalede Bagten at føre ham bort og saa stolt paa den Dømt og paa hele Forsamlingen.

„Jeg vilde ønske, at jeg dog var saadan en fyrstelig Minister,“ udbrod Obersten, „hvor vilde jeg da ikke være tilfreds!“

I samme Dieblis sad han i en elendig Vogn med sin grædende Kone og et Par hulkende Børn og kjørte gennem en mørk Port, medens raadne Væbner og Væg sloi ind ad Vinduerne, saa at han havde sin Rod med at undgaa dem. Nu traadte en Officer hen til Vognøren, trak paa Skuldrene og sagde: „Ja, Hr. Minister, det er rigtignok kun ved Vogn og Rænker, at man har ophidset Hans Majestæt til at lade sin Unnaade falde paa Dem; men De vil dog gjøre bedst i at stynde Dem herfra saa meget, som De kan, og ikke betræde dette Land igjen i de første ti Aar, da dog alle Deres Godser og Eiendomme ere inddragne, og alle Deres Venner have svigtet Dem. Kongen —“

„Jeg vilde ønske, at jeg var Konge,“ stønnede Ministeren, da først vilde jeg være tilfreds!“

Neppe havde han udtalt, før han laa syg i en kongelig Vænestol, som fire Tjenerne med Moie bar ned ad en hemmelig Trappe. Krigen var bleven fortsat, Kongen var selv dragen i Marken, var bleven syg af de uvante Anstrengelser og skulde sikres fra et befrygtet natligt Overskald af Fienden, medens han ikke kunde staa paa sine Ben og led frygtelige Zmerter af Gigten. Da raabte han hoit: „Jeg vilde ønske, at jeg var den fattigste Svinehyrde i mit Land, men kun rast og sund og reddet af denne Livsfare! Hvor vilde jeg da være tilfreds!“

Dg se, det stede. Pludselig sad Kongen igjen som en liden Svinehyrde paa Klippekanten. Han kjendte sig selv igjen i sine Pjalter og gjorde et vildt Glædespring hen over den største So; thi nu var han virkelig tilfreds.

(„Familievennen“, Kbhvn.)

Hvorledes en lam Gut arbeidede sig frem igjennem Livet. For omtrent 70 Aar siden kom en Gut med Krykke under den høire Arm og fremstillede sig for en Isenframhandler i hans Butik i Albany og spurgte, om han ikke kunde faa noget Arbeide paa hans Kontor. Den foregaaende Dag havde en af Kjobmandens sikreste Kunder, ogsaa En, der mest handlede med Tin- og Jernvarer i Byen Troy, anbefalet Gutten for Kjobmanden, men fortalte ikke Noget om hans Skrobelighed. Nu stod Gutten der med sit lamme Ben og Krykke under Armen ængstelig ventende paa et opmuntrende Ord eller Blik fra den meget tvivlsraadige Kjobmand, som, hvis det ikke havde været for ikke at gjøre en saa uerskiattelig Kunde imod, oieblikkelig vilde

have afflaaet hans Anmodning. „Kan du lobe op og ned i den Trappe, tror du?“ spurgte Kjobmanden. „Jeg kan gjøre alle Ting, hvad jeg giver mig ifærd med,“ svarede Gutten og gjorde sig istand til Arbeidet. — Ved utæmmet Kraft, Udholdenhed og utrættelig Flid ophoiedes den lamme Gut inden faa Aar til første Fuldmægtig ved Forretningen, og kort Tid efter antog hans Principal ham — paa Grund af hans Dygtighed — til Kompagnon.

Kjobmanden var John Spencer, Gutten var Erasmus Corning, og i mange Aar, indtil Spencers Død, var Firmaet John Spencer & Co. et meget bekendt Handelshus. Dg i de sidste firti Aar har der i de Forenede Stater ikke været nogen mere gavmild, godhjertet og respektabel Mand end Erasmus Corning.

(For Ungd.)

Rettelser. I forrige Hefte Side 217 staar, at Grant blev født 1812, skal være: 1822. Side 221 staar foran det sidste Stykke: Tyrefægtning, læs: Dyrefægtning.

G a a d e r.

No. 257 (Indsendt fra Texas).

Et Ord af 6 Bogstaver. 3. 5. 6. kan laves af Mælk; 1. 3. 4. styder du mig, saa rammer du ikke; 1. 3. 2. 6. bæres af Jorbrødere. Det Hele er en meget vakker Ting. G. T.

Oplosninger.

No. 255 er oplost af G. L., Clifton, Texas. No. 256. Mod. Rebus No. 3. Tremasteren Fremtiden.

J n d h o l d: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — For Gud er ingen Ting umulig. — Ole Hoels Bise. — Sphelten Peder Tordenskjold. — Forskjellige Slags Notits.r. — Nye Der i Epi sberghavet. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Tran afgaa og ankomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah Kl. 1,50 Efterm. og No. 54 (Frugt) Kl. 4,50 Form.; No. 51 (Passager) ankommer Kl. 8 Efterm. og No. 53 (Frugt) Kl. 5,15 Efterm.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,
ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Kloppe's Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Vidslør etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Puder, Sæløringer etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Høge og Kaffelovne samt
Kobber og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber og Blikvarer repareret. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, **DECORAH, IOWA.**

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fliels-Indsatninger, Stereoskop-Billeder etc

Gamle Billeder kopieres.

Smaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomery's Drugstore,
Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Stovler og Sko etc. etc.

Syd siden af Water Street — — — — — Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Øst og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Øst til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landspørg-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, Rock Island & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Sovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til Whet Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til Riverside, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmond-Linien fra Dowse, Iowa, til Madison, Iowa.

At Overtaaende sees, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Østen, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

C. J. Ives,

Præsident og General Superintendent.

J. C. Hannegan,

Chief Clerk, Passenger-Depot.

Cedar Rapids, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste i Handelen.omme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Mai 1885.

} 9de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 8.)

Nain.

Vi havde forladt Berin, det gamle Jisreel, Ababs Residens, hvor ogsaa Nabots Bingsaard laa, og red langsomt bortover Sletten mod Foden af „lille Hermon.“ Paa den nordlige Side af dette Fjeld laa den Stad, som havde stuet et af Herrens herligste Under, Opvoet. kelsen af Enkens Son. Vi havde et Par Timers Ridt til Nain, da vi droge over hin Slette mellem Jisreel og „lille Hermon.“ Vi tænkte paa de frygtelige Blodstrømme, som her gennem Martusinder havde været udgydt paa denne Israelliternes berømteste Slagmark, fra Sauls Dage og lige ned til dette Aarhundrede. Ved Landsbyen Sulem (deraf Sulamith d. e. Kvinden fra Sulem, Høif. 6, 13) naaede vi „lille Hermon.“ Dette 1,700 Fod høie Fjeld klover den mægtige Jisreel Slettes østlige Parti i 2 Dele, hvoraf den nordlige Del skyder sig østover mellem „lille Hermon“ og

Labor, hvilket sidste næsten omslignes af Sletten. Fra Sulem fulgte vi nu Fjeldets Fod i en Halvkreds, indtil vi i østlig Retning nærmede os Nain. Min arabiske ledsager kaldte den „Nin“. Jeg var spændt paa at se om Nain (d. e. den skønne) vilde svare til sit Navn. De forskellige Reisetildringer, jeg havde læst, omtalte ikke, saavidt jeg kunde erindre, noget Besøg i Nain, desto mere forventningsfuld var jeg. Vi nærmede os en Bakke ved Fjeldets Fod, og paa Toppen af Bakken laa nogle elendige arabiske Huse — det var Nain. Der nedefra at se med „lille Hermons“ mørke Fjeldside i Baggrunden var den alt Andet end skøn. Vi rede op over Bakken og stige af Hestene lige ved Byen. Da vi nu herfra kastede Blikket ud i den Natur, som laa udbredt for os, da forstod jeg dog, at Byen havde Ret til at bære sit Navn. Det var et storartet Landskab, fuldt af straalende Skønhed.

Til fuldkommen Naturskønhed hører rigtignok Vand, og det savnedes her. Men Savnet var dog ikke saa stort paa en Tid, da hele Naturen var iført Baarens herligste Skrud, og Alt var saa lyst og friskt. Nedenfor os laa Sletten som en stor grøn Sø, hist borte til Venstre over Sletten hævede sig Fjeldene om Nazaret og det galilæiske Hoiland, og længere til Høire laa det 1,900 Fod høie skovbrandsede Tabor, hvis bløde, runde Pinier gjør et eiendommeligt Indtryk.

Just i denne Retning var det, at man engang fra dette Sted saa en stor Skare Mennesker nærme sig over Sletten. Det var Herren, som kom fra Kapernaum fulgt af sine Disciple og meget Folk. Han kom for at møde Pigtoget fra Staden, for at bortvise Enkens Taarer og aabenbare sin Seierskraft over Døden. Livsfyrsten og Pigbaaren — forunderlige Møde! Hvad der ellers gjentager sig i Hjertets Løndom for saa mangen Ungling, det træder her frem i den klare Dag; Dækket over Naadensunderet falder, og hans guddommelige Herlighed lyser. Disse Stene og dette høie Fjeld staar der endnu som de taus Vidner. Hvad jeg allerede oftere havde sølt under min Pilegrimsfærd, ved Jakobs Brønd, i Betania, i Gethsemane, paa Golgata, ved Graven og flere Steder, det sølte jeg ogsaa her, en Følelse som tildels ialfald finder sit Udtryk i det Ord: „Drag dine Sko af dine Fødder; thi det Sted, som du staar paa, er hellig Jord“ (2 Mos. 3, 5).

Vi befandt os paa et helligt Sted. Katholikerne havde nylig fuldendt et lidet simpelt Kapel, som vi ofrede et flygtigt Besøg. Saa plukkede vi nogle bestedne Blomster, siege atter tilhest, og under Middagsolens brændende Straaler fortsatte vi vor Vej tvært over Sletten til Tabor. Det første Egetræ, vi fandt

ved dets Fod beredte os et hjærteligt Hvilested under sin vældige Krone. Da Solen sænkede sig ned mod det sjerne Karmel, stode vi paa Tabor's Top med Hjertet fuldt af jublende Tak og Glæde. Vi nød det uforglemmelige Rundskue, der strækker sig fra Karmel i Vest til dybt ind i det gamle Basan i Øst, fra Gilboa og Samaria Bjerger i Syd til det mægtige snedækte „store Hermon“ i Nord, hvorover Aftensolen just nu kastede sin gyldne Glands. Saa til Slut det sidste Tilbageblik til Nain og det nær østenfor Nain liggende Endor. Klostersrets gæstevænlige Tag vinkede os; der skulde vi vederkvæge og styrke vore trætte Lemmer.

Da vi denne Aften var samlede i Klosterfjælen, og Lampen kastede et venligt Skin over det dækkede Bord, maatte vi uvillkaarlig sige til hverandre: „Her er godt at være!“

Genesarets Sø.

Da vi ved Daggrøn rede ud igjennem Klosterets store Jernport, var Tabor's Top indhyllet i Taage, men nede paa Høisletten brød Solen igjennem Skyerne, Dugdraaberne spillede i alle Regnbuens Farver, Blomsterne duftede, og Fuglene sang. Det var som en deilig Julimorgen i Hjemmet. Fra skovrige Smaadale kom vi ud paa Græsletter, hvor Græsset naaede Hesteryggen. Min Ledsager og jeg red i Epidsen for Reisesølget, og vi havde vel en Times Forsprang, da vi pludselig befandt os lige ved en Veduinleir. Jeg var nu bleven vant til at stole paa min Ledsager, som forøvrigt syntes at have ikke liden Righed med disse Orkenens stolte Søner. Han red ind i Leiren og kom tilbage med en Skaal Mælk, som han bød mig. Vi red rolig videre og nærmede os efter-

haanden Hoiderne over Tiberias. Jeg var underlig tilmode, og der lagde sig en Følelse af Spænding over min Sjæl, thi store uforglemmelige Synere skulde snart oprulles for mit Øie. Næsten pludselig udbredte Gennesaretsøen sin store, blanke Flade for mig glindsende og glitrende i Sollyset. Aldrig glemmer jeg dette Dieblis. Solen drysfede sin gyldne Glands over de østlige Fjælde, og en blød, violet rødlig Farvetone sænkede sig ned over Gadareernes Land paa hin Side Søen. I Nord oinede jeg Kapernaum og lige nedenfor mig i Fugleperspektiv laa Tiberias, nu den eneste By ved Søen; foran Byen laa fem Fisterbaade og spillede sig i Vandet. Mægtigt greben ved dette herlige Syn steg jeg af Hesten og gik langsomt nedover Straaningen; af og til maatte jeg sætte mig paa en Sten for ret at kunne overgive mig til Indtrykkenes Magt, medens ethvert Blik henover Søens blaa Blande bragte et helligt Minde levende frem for min Sjæl.

Gennesarets Sø er Perlen blandt Jordens Søer; ret et Modbillede til det døde Hav. Langs den vestlige Bred laa engang By ved By, overstygget af Palmelunde og omgivet af herlige Agre og Enge. Over 200 Baade færdedes paa de fisterige Blande, Liv og travl Virksomhed herskede allevegne. I denne herlige Natur, mellem de myldrende Menneskefærer udsolbede Herren sin Manddomsvirksomhed. Disse Blande har gjengivet Billedet af ham, som var den deiligste blandt Menneskets Born, disse Volger maatte lægge sig paa hans almægtige Ord, disse Bredder har gjengivet af Ordet fra hans Mund. Fra denne rige Natur kunde han hente mange af de Tanker og Billeder, der giver hans Tale en saadan levende Anstuelighed og gribende Magt. Her kunde han for-

tælle om Sædemanden, som gik ud at laa sin Sæd, om Sæden, som bar indtil 100 Fold, om Klinten mellem Hveden, om Noten, som kastedes i Havet og samler alle Slags Fisk, o. s. v. Og hvor ofte førte ikke Fisterbaaden ham og hans lille Skare henover Søen fra Bred til Bred! Hvor findes en Strandbred som denne paa den syndige Jord, en Strandbred, som har baaret ham, der kom for at søge og frelse det Fortabte, og har skuet Afgjandsen af den guddommelige, evige Herlighed; disse Strandbredder udbredte sig nu for mit stirrende Blik, og en hellig Bæven gik mig gennem Sjælen.

Ved Middagstid var hele Reisesølget efter Bestemmelsen samlet i Tiberias, og en Fisterbaad blev strax leiet for at føre os om paa Søen den øvrige Del af Dagen. Medens vi ventede paa Baaden, vandrede jeg langs Stranden. En Mængde Smaaafst svømmede lystig om i det klare Vand, medens en større Fisk af og til gjorde et Spræt ude paa Dybet. Kvinderne gik frem og tilbage med sine Vandkruffer for at hente Vand fra Søen, dels sad de og i Rækker ved Søens Bred eller endog ude i Vandet med forskellige huslige Arbejder. Saa kom Baaden, 8 Mand i Skids, 4 Mand i hvert Skifte ved Rorerne. Baaden var just ikke bygget efter vor Tids Fordringer, men snarere som for 2000 Aar siden; den var ligesom de øvrige Baade bred, tung at ro og temmelig dyb med et lidet Halvdæk for og agter. Vi roede først nordover langs Landet $\frac{1}{2}$ Time, derpaa satte vi Seil for en frisk nordvestlig Bris og stode over mod Kapernaum. Ved et Tilfælde var vi netop tolv Mand paa Baaden, hvorved vi end mere mindedes hine Tolv, som fra ofte seilede med sin Herre over denne Sø. Vi var ogsaa fuldt forviskede om, at han var med paa vor

Baad om end usynlig. Vi sad agter paa Halvdækket med jublende Hjerter og læste Matth. 14, 22—34 (Vandringen paa Søen), Matth. 8, 23—27 (Stormen paa Havet), Matth. 8, 28—34 (Gergesenerne og Svinehjorden), Luc 5, 1—11 (Peders Fiskebræt) og flere andre Skriftaffnit. Gergesenernes Vand, som vi havde ikke langt til Høire, tegnede sig tydeligt for os i Solhøjet. Kysten er der brattere end noget andet Sted ved Søen og navnlig der, hvor Svinehjorden antages at have styrtet ned.

Binden tog til, og da vi kom midt paa Søen, fik vi en Kuling af N. V. Bolgerne toppede sig mere og mere og sproitede ind i Baaden. En Overhaling vækkede Araberne op af deres trygge Pashjar nede paa Bunden af Baaden, men fort efter loiede Binden af, og Bolgerne lagde sig, og vi bleve glade over, at de bl.ve stille, „og han førte os frem efter vor Begjæring“ (Ps. 107, 30). Vi var imidlertid drevne betydelig af fra den reite Kurs og nærmede os mod øvre Jordans Udlob i Søen. Vi lode da Seilet falde, roede op under Stranden og vestover langs denne til Kapernaum, som vi naaede efter en Baadfart paa 2½ Time.

Stranden ved Kapernaum er bedækket af vulkaniske Stene; Stroy ovenfor afsløses disse af et hyppigt Græstæppe, der dækker den jagte straanende Bred op til de lave Høider Nord for den gamle Stad. Disse Høider skjule for os Hermons sne-dækte Top, som er synlig længer ude paa Søen lige i Nord. Stadens kummerlige Ruiner ligge lige ved Stranden og skjules næsten ganske af et 3—4 Alen høit Ugræs af Brændenelder, og ingen menneskelig Bolig findes i Nærheden. Op af Ugræsset rager en Mur frem, bygget af hugne Stene. Den udgjør Levningerne af en Bygning, som

har været omtrent 70 Fod lang og 50 Fod bred, og i hvis Midte der findes vildt om hinanden fastede Brudstykker af Eoiler og forintiste Kapitaler. Det er sandsynligt, at vi her har for os Levninger af den berømte gamle Synagoge, der var bygget af den fromme romerske Hovedsmand (Luc. 7, 5), og hvor Jairus var ansat som Synagogeforstander. Med Møie trængte vi os frem gennem Brændenelderne og satte os paa det Øverste af Muren. Hvor ofte havde ikke disse Mure gjenlydt af Jesu livsalige Røst. Her raabte han til den urene Mand: „Ti, og far ud af ham!“ (Marc. 1, 25). Her saa han omkring paa dem (sine lurende Fiender) med Brede og helbrede derpaa den visne Haand paa en Sabbatsdag (Marc. 3, 1—5). — Naar vi sad der paa Muren og skuede udover Brændeneldernes frygtelige Bildnis, da maatte vi tænke paa Herrens Ord: „Du, du Kapernaum, som er ophøiet indtil Himmelen, du skal stodes ned indtil Helvede; thi dersom de frastigige Gjæringer havde været gjorte i Sodoma, som er gjorte i dig, skulde det blevet staaende indtil denne Dag“ (Matth. 11, 23). — Det var sjønt fra dette Sted at skue udover den herlige Sø, som herfra tager sig mægtig ud; de lave Bredder i Syd, hvor Jordan flyder ud, forsoinde næsten i Horisonten. Midt paa Søens østlige Fjeldkjæde tegnede sig et Fjeldstar, om hvilket Baadfolkene fortalte, at Sydøsten, Søens farligste Vind, pressedes der sammen, og som Hvirvelvinde kastedes den derfra ned paa Vandet, der hurtigt kunde sættes i voldsom Bevægelse. De lette Fjerstvandsbolger toarne sig op og bevirke farlige Brændinger under Kapernaum og langs den nordvestlige Bred indtil Magdala. Der udkrævedes ikke liden Somandsdygtighed af dem, der skulde drive sin Livsgjer-

ning paa disse Vande ligesom hine Jesu Apostle, og mere end en betænkelig Seilads og farlig Vandgang maa de her have oplevet. I Stranden ved Kapernaum saaes Levningerne af 2 smaa Mo-loer, der har tjent til Beskyttelse for Vaadene. De er dannede af løst sammenkastede Basaltstene, hvoraf nu kun nogle faa rage over Vandet.

Fra Kapernaum, som ligger ikke meget langt fra Soens Nordende, vandrede vi vestover langs Stranden. En Mængde Oleander voxer her vildt. Snart blev det dog for besværligt at gaa dels igjennem det høie Græs, dels over de slemme Basaltstene. Vi steg da atter i Vaaden og fortsatte Farten til den nærliggende gamle Fisterby, Betsaida hvor Apostlerne Filip, Andreas og Peter havde sin Hjemstavn (Joh. 1, 45). Dette Sted var smukt beliggende ved en liden lovomkrandsset Bugt. Nogle faa Mennesker bo endnu der. Ogsaa her findes nogle Ruiner; men Dagen heldede alle rede, og vi maatte lade os noie med et flygtigt Blii paa de gamle Stene. Saa roede vi videre langs Landet, som her bugter sig vundigt og frembyder afvejlende og smukke Partier. Derefter udbredte Gennesars frugtbare Slette sig, denne Slette, hvis yppige Frugtbarhed Josefus i sin Tid har skildret med begejstrede Ord. Næsten en Time roede vi langs dens Bred, medens „Salighedernes Bjerg,” som hævede sig opover de nærmeste Høider i Vest, stuede ned til os. Gennesars Slette, ogsaa kaldet Gennesarets Vand, omtales i Matth. 14, 34 og Marc. 6, 53. Det var her Herren lagde tillands, efterat han og Peder havde vandret paa Soen. — I Mørkningen naaede vi Magdala, Marie Magdalenas formodede Fødested, ved den vestligste Bugt af Soen. Mag-

dala er nu en elendig Flekke, beboet af nogle faa Arabere.

Natten sænkede sig over Soen og skjulte Landet paa hin Side. Baadfolkene halede stiftvis ud, medens de ledige strakte sig magelig i Bunden af Vaaden og røgede Cigarretter. Hvilken forunderlig færd! Fantasiens fik nu rigtig frit Spillerum. Naar jeg lyttede til Arernes Bladstær eller betragtede det dunkle Rids af de nærmeste Fjelde, drømte jeg mig hen i en af mit Fædrelands Fjorde. Det var som paa en Annerreise en silde Septemberaften; men Drømmen var snart forbi. Baadfolkernes ensformige Sang klang saa forunderlig fremmed. Fra Bredden lød Schafalernes Hyl og Frøernes Kvækken, og oppe i Fjeldet lyste Beduinernes Ild. En liden Stund havde vi atter Seilet oppe, medens tunge Skyer begyndte at svæve hen over vort Hoved. Det havde dog ingen Nød; thi nu nærmede vi os Tiberias, og Lydene fra Staden spillede sig i Vandet. Efter 6 Timers Baadfart paa den herlige So havde vi naaet tilbage til vort Udgangspunkt.

I Klostret ventede Aftensmaden os; det var en Ret af Soens Fisk. Den er ret god, men har en stærk Benbygning og er fattig paa Kjød, saa en Fisk ikke er saa meget. Da vi var samlede om det dækkede Bord og vekslede med hverandre de mange Tanker og Indtryk, var vore Hjerter fulde af Glæde og Tak; thi vi havde oplevet en af vort Livs mærkeligste og uforglemmeligste Dage.

Hele Natten igjennem saldt Regnen i Strømme; det lignede og tordnede, og om Morgenens var Luften stærkt affjølet. Jeg kunde dog ikke undlade i den tidlige Morgenstund at tage et Bad i Soens friske, kjoelige Vand.

Tiberias nævnes i Joh. Ev. 6; det

synes som om Herren reiste ud fra Tiberias den Dag, da han bespiste de 5,000 Mænd; og ligeledes finde vi ham her igjen efter Opstandelsen (Joh. Ev. 21). Tiberias har gjentagende Gange været hjemsogt af frygtelige Jordstjælv. Paa

Nytaarsdag 1837 begravedes en stor Del af Indvaanerne under Stadens Ruiner. Nu bor der over 3,000 Indbyggere, hvoraf de fleste er Jøder, som i senere Tid har indvandret fra Polen og Rusland. (Mere).

For Gud er ingen Ting umulig.

(Af G. F. v. Schubert.)

(Fortsættelse).

Endelig efter to Aar gav Gud dem et Barn, en nydelig liden Gut. Da levede hun op som paany, hele hendes Sjæl hang ved Barnet, og hun havde sin Lyst og Glæde i ham. Men hvad stede? Da den Lille var omkring tre Aar, og der netop var Besøg hos Forældrene, havde man ladet ham lege alene i Haven; Moderen spørger efter den Lille, han havde lagt der for en Time siden, nu var han intetsteds at se. Man søgte efter ham i alle Havens Kroe og Hjørner, i Gaarden rundt om i Nabostabet, alt var forgjæves, den Lille var og blev borte. Nu traf det sig saa, at netop som denne Ulykke tilbrog sig var Fruen i Omstændigheder og temmelig nær sin Nedkomst. Man maa sige om hende, at hun i sine sunde Dage var en gudfrygtig Kvinde, som gjerne gik i Kirke, og bag sin Mands Ryg gjorde meget godt og holdt især vor gamle, fromme Prest i høi Være. Denne besøgte hende nu oftere i hendes Sorg, trostede hende, saa hun fattede Mod i Herren og blev roligere. Kort efter fødte hun en sund liden Datter, ved hvem nu hele hendes moderlige Omsorg og Kjærlighed hang, saa Barnets Pleie sjelden eller aldrig blev anbetroet fremmede Hænder; hun havde det bestandig hos sig Dag og Nat. Barnet var omkring 3 Maaneder gam-

melt og skulde været et meget smukt Barn, da havde Moderen ladet bringe en liden Balje med Vand, hvori hun badede det. Netop som hun var beskæftiget hermed, hører hun et Skrig og en lydelig Jamren af Pigerne nede i Gaarden. En af Tjenestepigerne, en ung, ubetænksom Ting, styrter ind og raaber: „D, tank Frue, man har fundet Karl!“ — „Dg hvor?“ spurgte den forstrækkede Moder. „I Høet,“ svarede Pigen. „Han maa være gaaet ind i Hørummet og være indslumret. Samme Eftermiddag har Gutterne fjort Hø derind, nu da Høet er borttaget, har man fundet ham, men han er ganske forraadnet.“ Ved denne skrækelige Beretning taber Moderen Bevidstheden og falder til Gulvet. Pigen striger om Hjælp, men medens man er beskæftiget med Moderen, er den Lille druknet i Badet. Fruen kommer atter til sig selv og spørger efter sin Lille, nu var ogsaa hun borte. „Jeg Ravnemoder,“ raabte hun, „har forsonst og ombragt begge mine Børn,“ hun forvildt omkring og fra den Stund var Forstanden borte. Kun da Pigtoget bragte de to Børn til Kirtegarden, kom hun nogle Diebliske til sig selv og kunde græde som de andre Menneſker, men senere er det ikke skeet. Først bandt hun selv sammen en Duffe af Løi, se-

nere har man givet hende en ordentlig Duffe, denne holder hun for sit Barn, og slipper den ikke af sine Arme, hverken Dag eller Nat."

Da den gamle Martha fortalte om det andet Barns voldsomme Død og den ulykkelige Moders Selvbebreidelse, da geraade Johanna i heftig Sindsbevægelse. Hun skjulte Ansigtet i sit Bommetørklæde, medens Brystet bevægede sig frampagtigt og Aandedrættet blev kort og besværligt. Under den sidste Del af Fortællingen havde Fredrik ikke sluppet hende af sine Dine, han omfattede nu hendes Hoved og talte trostende Ord til hende paa Engelsk. Martha, som ikke havde agtet paa den Syge, da hun mente, at denne ikke forstod, hvad hun sagde, spurgte deltagende og forstrækket: "Er der tilstød Eders Hustru Noget?" "Det vil nok snart gaa over," svarede Fredrik, "det gjælder kun fuldkommen Stilhed. Naar Middagsmaden er færdig, bringer De den maaste om nogen Tid?" Martha fjernede sig, den gode Kone kunde ikke vide, at der ved den tilspyneladende Skuld hos den sindssyge Dame ved det andet Barns Død, berørtes smerteligt et hidtil uhelbredeligt Saar i Johannas Indre. Fredrik gentog Alt, hvad han fra en fast, troende Overbevisning allerede ofte havde sagt den Syge, naar hun saaledes paa en uretfærdig og bitter Maade anklagede sig for en Ulykke, i hvilken hun ikke havde nogen egentlig, men kun en indbildt Skyld. Med stort Alvor henviste han til den sindssyge Dames Exempel, som maatte vise hende hvilke sorgelige Følger det kan have, naar man sørger paa Verdens Vis, og Hjertet giver efter for Smerten. Han bragte de tre funde, glade Børn hen til hende, og opmuntrede den Syge til en freidig Tak til Gud for disse hans Gaver, som han havde bevaret for dem. Mere end sæd-

vanlig fandt idag hans kjærlige Ord Indgang, maaste gjorde det Sit, at hun sølte sig legemlig stærkere, og de havde en velgjørende Virkning paa hende; omt og kjærligt gled hendes Blik fra den ene til den anden af de fire Kjære, som omgav hende, og hendes Hjerte fyldtes med glad Taknemmelighed.

Den omhyggelige Husmoder Martha var bleven urolig over Johannas Tilbefindende og sendte Bud efter Lægen, som beredvillig indfandt sig. Viltlin var ingen sædvanlig Landslæge, han kunde ved sine Kundskaber og sin Dygtighed indtaget en fremragende Plads blandt Hovedstadens Læger, og havde virkelig ogsaa gjort det under sin tidligere Virksomhed. Men da han efter sin Fader arvede en betydelig Formue, fulgte han sin Lyst til et mere stille Liv paa Landet, og valgte da Rentwiesen til sit Opholdssted, baade paa Grund af Egnens Skjønhed og paa Grund af sit Venstab med Stedets Pastor; her levede han fornoiet i sin Stilhed og udøvede meget Godt.

"Jeg kommer netop," sagde Doktoren, "lige fra en Syg, som i særlig Grad vækker min Deltagelse baade som Læge og som Menneſke. Det er den herværende Overretsdommers Hustru, — hun er nu Eier af de forrige friherrelige Godser. Jeg kjender den Ulykkelige fra Barndommen, da jeg under mit Ophold i Hovedstaden var Læge hos hendes afdøde Forældre. Moderen — af Fødslen en Engländerinde — gav hende fra tidligste Tid en kristelig Opdragelse, og af Virkningen heraf venter jeg endnu Lægedom for den stakkels syge Kone. Ved en næsten uhort Ulykke mistede hun begge sine Børn, og i sin heftige Smerte herover, tabte hun sit eget aandelige Selv; hun er bleven vanvittig, men selv dette htrer sig ofte paa en saa ro-

rende Maade, at jeg, som dog er vant til saadant Syn, neppe kan holde mine Taarer tilbage i hendes Nærhed. Hendes Vanvid bestaar i en Slags Afgudsdyrkelse, jeg kunde gjerne sige Fetisch tjeneste, som hun driver med en Duffe, og jeg har ofte udtalt som min Formening, at jeg ikke tror paa nogen Bedring hos hende, for hun kan finde en Gjenstand for sin Kjærlighed, som er værd at elskes. Eders to Børn har idag været i Haven hos den Syge, og hun er, som jeg hører blevet saa grebet ved Synet af dem, at hun endog for flere Timer har kunnet give fra sig sin Duffe, og henvendt hele sin Opmærksomhed og Kjærlighed paa Børnene. Da jeg i Eftermiddag kom til hende, fandt jeg hende roligere og i en legemlig bedre Tilstand end sædvanlig. Tillad mig derfor nu den Bøn, at Eders Børn ofte, ja allerede imorgen paany sendes hen i Haven til den Syge, eller om Veirslaget ikke tillader det i Huset til hende, i den samme her i Egnen noget paafaldende Dragt, som de havde idag. I behøve ikke at have nogen Frygt for, at Børnene udsættes for noget Slemt, jeg skal selv være i Nærheden, om end ubemærket. Desuden har aldrig den Syge, i den Tilstand hun nu er, vakt stor Betynning ved nogen heftig Handling. Hun har hidtil haft Afsty for Børn, og ængstelig flygtet fra dem, heller ikke har hun tilladt nogen fremmed Haand at røre hendes Duffe, det var derfor idag saa paafaldende, at hun gjorde en Undtagelse med begge disse Ting."

Fredrik og Johanna gav villig sit Samtykke til Lægens Begjæring og lovede at sende Børnene saa ofte, som denne fandt det tjenligt.

Det var en vakker Høstdags Eftermiddag. Landsfolket var beskæftiget ude paa Marken eller i Haverne, medens

Fuglene sang vuggende sig paa Træernes Grene. Næsten som i sunde Dage beskæftigede Johanna sig med Børnene, idet hun fortalte og lod sig fortælle. For at lette sit tunge Hjerte ude i det Frie, tog Fredrik sig en Spadsertur, og han befandt sig snart udenfor Landsbyen; her fulgte han en liden Eskovsti, som førte langs en Bæk, der styrte ned fra Fjeldet, og hoit oppe dannede en brusende Fos; til Venstre var en Høide, som gav ham en fri Udsigt over Landstabet og over Bjergkjeden mod Syd. Her satte han sig og hengav sig til sine Tanker. „Idag et Aar siden var jeg sammen med dig, min kjære Svoger Henrik, i en Fjeldsegn, hvor vi oftere tjede hen for at forfriske os og mindes Hjemmet. Nu er du en salig Borger af det Hjem mod hvilket du vandrede fra din tidligste Barndom! Du opsogte mig paa mine vildfarende Veie og udstroede den første Sæd i mit Hjerte, som siden spirede og bar Frugt. Ved dine forgjæves Bestræbelser for at redde vort Barn af Vandet, fandt du selv din Død. Barnet kunde du ikke udrykke fra den legemlige Død, men mig har du engang med troestærk Haand reddet fra den evige Døds Bolger."

Her, hvor Ingen kunde se ham, gav Fredrik sine Taarer frit Løb, og han frembar sin Sorg i lydelig Bøn til Gud, hvilket fyldte ham med nyt Mod og ny Freidighed. Netop nu trængte han i særlig Grad til begge Dele. Ingen vidste, i hvilken vanstelig fortrykt Stilling han befandt sig som Familiefader her blandt fremmede Mennesker og ligeoverfor den bitre haardhjertede Fiende af hans Hustrus Familie. Skønt bestemt til en ganske anden Haandtering, havde han i Amerika drevet Uhrmagerhaandværket, og ved dette Arbejde saavel som ved Handel med europæiske Uhre,

havde han samlet en ikke ubetydelig Formue. Hans Svoger Henrik drev samme Forretning, og da han var en anseet Borger af Fristaten, beskæftede han tilige et offentligt Enbøde, som, istedetfor at bringe ham nogen ydre Fordel, tværtimod kostede ham mange Dsre ved den Tvrighed, hvormed han tog sig af Grundlæggelsen af velgjørende Indretninger, fornemmelig Skole og Kirke; vistnok kunde han haabe at faa dette erstattet, men for Tiden satte det dog den opofrende Mand i Gjæld. Da Fredrik forlod Amerika for at redde Johanna's Liv, var den Tanke ham uudholdelig, at der i det fremmede Land skulde heste nogen Plet paa hans Svoger Sprachers ærlige Navn. Han hindrede den Konkurs, som var besluttet over Henriks Efterslædning, betalte redelig hans Gjæld saavel som Svogerens Giendom, og drog afsted med en ikke ubetydelig Kapital. Men denne Kapital var for en stor Del i Boston bleven omsat i Kreditbreve, som et amerikansk Handelshus udstedte paa Amsterdam. Hans Kones Sygdom foranledigede et flere Maaneders Ophold i England, og da han endelig kom til Amsterdam, var der nogle Dage i Forveien kommet Underretning om, at det amerikanske Handelshus var gaaet Fallit. Hans redelig og mojsommelig erhvervede Formue var ved dette ene Slag blevet ham berøvet paa en liden Rest nær. Hans kontante Penge vilde ikke kunne strække til Reisen, men ved Salg af nogle kostbare Uhre, han endnu havde, blev det ham muligt at fortsætte Reisen til Frankfurt. For Diebliffet bestod hans hele Formue i nogle faa Groschen foruden den gamle Hest, Vognen og nogle Uhre, som han ikke vidste nogen Kjøber til. Hvad skulde han gjøre? Skulde han her paa det fremmede Sted begynde med at sælge sit faa lidet værdifulde Kjøre-

toi? Hvad Kredit vilde han faa blandt Folk, og hvor langt vilde vel det strække? Tunge Sorgens Skyer steg op i hans Sjæl, men Solen skinnede faa klart paa Himmelen, Fuglene sang faa muntert, og snart opgik ogsaa Troens og Tillidens Sol i hans Hjerte og fordrev alle Skyer. Det var jo ikke min egen Villie, men Guds uafviselige Forelsker, som bragte mig hid, og han som hidtil har været min trofaste Forer, vil ogsaa her i Forjættelshernes Land sørge for og opholde mig og Mine.

Det var endnu lys Dag da han kom hjem. Den gamle Bert sad nede i Stuen ved et Bord ved Vinduet ivrig beskæftiget med et Uhr, som syntes at være af godt Arbejde. „Hvad er der i Veien med det?“ spurgte Fredrik. „Det gamle gode Uhr,“ svarede Meyer, „har for Tiden mange Indsald, nu f. Ex. pleier det at standse hver Nat omtrent til samme Tid, og dog er det mig kjædere end noget andet Uhr, thi det er kommet fra min kjære Ven og Nabo, Spracher; jeg kjøbte det ved den Auktion, som Overretsdommeren lod holde over min Nabo's Sager, da han jog ham fra Hus og Hjem. Jeg kan imidlertid ikke finde nogen Feil ved Uhret, Alt i Indretningen forekommer mig at være akkurat som for 10 Aar siden, da det gik paa et Haar rigtig.“ „Nu den Feil er let at afhjælpe,“ sagde Fredrik, „overlad Uhret til mig, jeg er Uhrmager af Profession, og har haft Uhre i mine Hænder fra de forstjelligste Fabrikker rundt om i Verden.“ Berten modtog gjerne Tilbudet, og Fredrik skyndte sig op til sin Familie.

„Eder's Herre har bedet mig underrette ham om, naar her standsede en reisende Uhrmager,“ raabte den gamle Tobias Meyer til en af Overretsdommerens Betjente, som netop gik forbi.

„Nu har virkelig en reisende Uhrmager taget ind til mig, jeg tror, han er Engländer, og han ser mig ud til at være en meget flink Mand. I ethvert Fald kan han ikke hurtigt komme videre, da hans Hustru er bleven syg, nogle Dage kommer han vist til at standse, sig det til Eders Herre.“

Bejanten gik. „Ja ser du,“ vedblev Verten vendt til Martha, „jeg vilde saa gjerne unde vor Gæst, hvem jeg synes særdeles godt om, at saa Arbejde med Overrettsdommerens Uhre, thi det vilde vist indbringe en net Sum, som kunde komme godt med for den Fremmede, thi efter Kjoretoiet at domme, synes han ikke at være rig. Johan fortalte mig nylig, at Overrettsdommeren har over 40 Uhre igang, og endnu mange som ere i Ustand. Ligesom hans stakkels Hustru lader sin Naragtighed gaa ud over Duffen, gjør han det med Uhrene; Gud tilgive mig forresten min Sammenligning. Han er og var hele sin Levetid en Nabal, en Nar, medens hans Hustru, Gud hjælpe hende, var en Abigail.“

Allerede tidlig næste Morgen blev Fredrik kaldt til Overrettsdommerens Hus. Rige ved Indgangen i Forjalen traf hans Blik paa Gjenstande, som var af stor Interesse for ham, som Mand af Faget. Han fandt en hel Række af Loduhre fra Uhrmagerkunstens første Periode, de hørte til de bedste og mest udvalgte, som man kan finde i nogen Kunstværksamling af det Slags. I et tilstødende Værelse, hvorigjennem man førte ham, fandt han en ligesaa udvalgt Samling af Kommeuhre, fra den ældste Tid af og deriblandt Verker af berømte Mestere fra det syvende Aarhundrede. I et tredie og fjerde Værelse hang og stod Uhre fra den nyere og nyeste Tid, og et Kjenderøie vilde let bemærke, at ikke et eneste var af almindelig Fabrik,

men at de alle paa sin Vis vare Mesterstykker.

„Hvor underligt er det ikke,“ tænkte Fredrik, „at jeg efter Beskrivelsen nu befinder mig i den samme Samling, hvorom min Svoger Henrik fortalte, uden at nævne Gierens Navn. Synet af denne Samling, som han ved nogle Tjeneres Gunst fik se, naar Herren var bortreist, havde allerede som Gut vaakt Lysten hos ham til Uhrmagerhaandverket, hvilket han senere drev med saadan udmærket Dygtighed og Held. Under hans Veiledning har ogsaa jeg drevet det til et Slags Mesterstak, og nu staar jeg her paa det samme Sted, som paa en vis Maade er bleven Grundlaget for min forrige Velstand og for den Færdighed, hvormed jeg hidtil har og med Guds Hjælp ogsaa fremdeles skal kunne opholde min Familie.“

„Jeg tør ikke banke paa Døren og lufte Dem ind,“ hviskede Tjeneren, som havde fulgt Fredrik ind i Værelset, „for Pendeluhret derhenne slaar halv otte, thi min Herre er lidt egen, alt hos ham maa gaa paa Minutet.“

Da den bestemte Tid kom, bankede Tjeneren paa Døren, og der raabtes: „Kom ind.“ Overrettsdommeren, en lang mager Mand med en fortrædelig, mørk Mine monstrede den Fremmede fra Top til Taa, idet han besvarede dennes Hilsen med et neppe mærkeligt Hovednick. „De er Engländer, som jeg hører, men taler dog Tyisk?“ spurgte han efter nogen Tid. „Det er netop omvendt,“ svarede Fredrik, „jeg er Tyisk, men har opholdt mig længe blandt Englændere, saa dette Sprog blev det, vi benyttede i Familien.“ „De forstaar Dem paa Uhrmagerkunsten og kan behandle Uhre af forskjellig Bygningsmaade?“ „Jeg har i tolv Aar levet paa et Sted, hvor de forskjelligste Ma-

tioner strømmede sammen. Ikke blot europæiske, men ogsaa kinesiske Uhre, har jeg havt under min Behandling; hver Gang jeg stødte paa et Verk af Betydning eller af særegen Art, saa tog jeg ikke i Betænkning at gaa i Skole hos de forskjelligste Mestere; jeg sparede ingen Møie, idet jeg fra Grunden af undersøgte deres Arbeide, og ved saadanne Leiligheder lærte jeg ofte noget Nyt, hvor jeg mindst havde ventet det." „Endog Uhre af kinesisk Fabrik har de seet, spurgte Overrettsdommeren med synlig Spænding. „Et saadant mangler jeg endnu i min Samling, og jeg skulde betale Dem godt, om de kunde skaffe mig det." „Ved et underligt Tilfælde eier jeg netop et saadant, som jeg byttede til mig af en engelsk Skipper paa Grund af dets Sjældenhed og indre Fuldkommenhed. Det kan visseelig kun have Værd for en Kjøder, som De er, en Anden, som er vant til vore almindelige Kommeuhres Form og Indretning, vil neppe synes om det." „Og jeg beder Dem," raabte Overrettsdommeren med stor Iver, „bring mig dog strax det kinesiske Uhr, saa jeg faar se det. Men hurtigt og øieblikkeligt. Inden 10 Minuter vil De kunne være i Vertshuset og her tilbage igjen."

Fredrik skyndte sig hjem, tog Uhret af sin Kuffert, trak det op, og bragte det i dets firklige af Elfenben udskaarne Futteral. Overrettsdommeren, som ventede i stor Utaalmodighed, gif ham imøde i den ydre Forsal. Begjærlig greb han det lille Kunstverk fra det fjerne Land, aabnede det og betragtede det længe med glædestraalende Mine. „Hvor høit holder De Deres Uhr i Pris?" spurgte han Fredrik. „Et saadant Stykke kjøbes ikke af Hvemsomhelst," svarede denne, De er Kjøder og ved bedst at satte dets Værd. Jeg overlader Dem Uhret

for den Kjøbesum, De efter Deres Indsigt maatte bestemme, og erklærer mig paa Forhaand tilfreds dermed."

Overrettsdommeren vinkede til den Fremmede at følge med paa hans Værelse. Efterat den lidenskabelige Samler atter havde undersøgt Verket fra Inderside til Yderside og derpaa omhyggelig givet det Plads i Rækken mellem de øvrige Kuriositeter, tog han en stor Sum Guldstykker og rakte Fredrik som Betaling for Uhret; om det end ikke var nogen ødsel, saa var det dog en rigelig Betaling, selv efter det Værd Uhret maatte have hos Kjødere; Fredrik havde byttet det til sig for en meget billig Penge. „Er De tilfreds dermed?" spurgte Dommeren. „Fuldkommen", sagde denne og tog taknemlig Pengene. „Nu vilde jeg gjerne begynde en anden Forretning med Dem," sagde Dommeren med en hemmelighedsfuld Mine, som om han vilde give den Fremmede en uløselig Gaade. „Se nu her dette Uhr, naar og hvor tror De, det er forfærdiget?" „Jeg holder det for et engelsk Verk, saadanne som man arbejdede i Slutningen af det 17de og Begyndelsen af det 18de Aarhundrede, fornemlig for Sofist." Med et Bifaldsniit og smilende sagde Overrettsdommeren: „De har truffet det meget noie, se herinde staar det: London 1696. Jeg vil dog sige dem mere om dette Uhr, som ingen Kjøder paa Jorden kan gjætte: Dette samme Uhr har en lang Tid været i den store Nat Newtons Besiddelse. Det har derfor et uftatterligt Værd for mig, og de kan tænke Dem min Værgelse, da dette kostbare Verk for nogle Aar siden pludselig standsede; en forresten berømt Uhrmager, som jeg af og til beskøftede hid fra Hovedstaden for at holde mine Ure istand, var sandsynligvis Skyld deri. Det uduelige Menneske turde senere aldrig komme i mit Hus. Men

ogsaa andre Følt af Faget, en ung Genfer, som var særdeles vel anbefalet, senere en Strasburger, som havde uddannet sig i Paris, havde forgjæves forsøgt deres Kunst derpaa. Almindelige Uhrmagere pleier jeg ikke at føre i Fristelse med saadanne Opgaver, men kun bestæfste dem med simplere Arbejder i deres Fag. De er den Første, jeg paa Aar og Dag har ladet se Uhret, da jeg har faaet stor Tiltro til deres Indsigt og Dygtighed."

Fredrik aabnede det lille Kunstværk og sagde, vis i sin Sag: „Jeg tror at have opdaget Feilen, og haaber, at jeg uden at tage Uhret fra hverandre inden en Time skal kunne vise Dem, at det ikke er saa vanskeligt at sætte dette udmærkede Uhrværk i Gang igjen. Man er ofte af den Mening, at saadanne ældre Uhre, maa være af en simplere Bygningsmaade end de nyere; men det forholder sig ikke sa. De ældre Mestere har i deres kunstige Uhrværk anbragt smaa, næsten umærkelige Mellemled og moissommelig beregnede Sammenføjninger af de enkelte Dele, der ikke tør røres en tiende del Haarsbred fra sin Plads, uden at Hjulene derved kan standse. Vor Tid har gjort Arbeidet simplere og lettere, og kan udføre det samme ved langt mindre kunstige Apparater; dog er neppe de nyere Uhre med Undtagelse af Kronometerne saa sikre som de ældre. Derfor er det meget tilgiveligt, om en Uhrmager, som er uddannet i de nyere Bertsteder, ikke bemærker eller at han overser Meget ved de ældre Uhre, som er aldeles nødvendigt for Maskineriets Gang. Jeg ser her to saadanne tilskyndende Ubehydeligheder; paa disse vil jeg rette min Opmærksomhed, og jeg haaber med god Virkning."

Den dygtige Mand havde ikke taget Feil; allerede efter en halv Times Forsøg var Uhret i Gang. Dommerens anørke, strenge Mine havde forvandlet

sig til det venligste Smil, som disse forstenede Træk var istand til; han klappede Kunstneren velvilligt paa Skulderen og sagde: „De er min Mand. Siden dette Mesterstykke er lykkets for Dem venter jeg endnu mere; jeg haaber, De vil bringe tillive mangt et gammelt Uhrværk, som jeg har forget over som dødt. Jeg beder Dem blive en eller om det tiltrænges to Maanedere her paa Stedet. De skal ikke angre Deres Ophold, i saadanne Sager pleier jeg ikke at spare."

Al let begribelige Grunde indvilgede Fredrik gjerne. Dommeren vilde endnu trykke ham et Guldstykke i Haanden for hans vellykkede Arbejde, men han afflog det bestemt, da et saa let Arbejde ikke var værd nogen Løn, og Dommeren luffede ham ud med en saadan Hosflighed og ydre Agtelse, som han sjelden pleiede at vise Nogen. „Jeg stoler paa, at De kommer igjen i Eftermiddag Kl. 2," raabte han efter ham, „og da medbringer alle deres Instrumenter; til den Tid er jeg fri fra Forretninger."

Fredrik ilede med glad bankende Hjerte hjem til sin Johanna, hvem han sandt alene med den yngste lille Gut. „Se", sagde han, „hvilken rig Tarepenge han har bestaaet os, om hvem det heder i den 146de Psalm, at han bevarer den Fremmede og de Faderløse." „Og hvor fra kommer denne Hjælp i Noden?" spurgte Johanna. „Du erindrer maasse, at jeg for længere Tid siden tilbyttede mig et eiendommeligt, kinesisk Uhr af en engelsk Skipper, jeg gjorde det fornemmelig for at tjene ham, da jeg vanskelig vilde kunne finde nogen Kjøber til Uhret. Men en Saadan har jeg nu fundet i den herværende Overretsdommer, der har betalt mig det lige saa godt, som man vilde have gjort i en Kuriositets-samling i England." Johanna smilede og rystede forundret paa Hovedet. „Gud

har jo engang budet Ravnene at bringe den Hungrende Spise ved Bækken Krith; men den, hvis Hjerte nu er bleven bevæget til at bringe os denne Hjælp, har handlet haardere og solesløsere mod mig og Mine, end nogen Ravn. Ja for Gud er Intet umuligt." (Mere).

Fra Ostindien.

Brindserne Oskar og Karl paa Tigerjagt.

Følgende hidsættes fra „Astenp.“ efter et Brev i Nya Dagligt Allehanda: Den 26de Jan. var vi til Middag hos Nisam'en (Fyrsten) af Hyderabad. Kort efter Middagen reiste vi hjem for at komme i Seng i nogenlunde god Tid, da vi den følgende Morgen skulde være færdig til Kl. 4 for at begive os ud at jage „big game“. Den 29de Januar kom ogsaa en engelsk Oberst Dotts og hentede os til Premierministeren Salar Jungs Bolig, hvor vi satte os op i smaa lette Jagtbogne. Ministeren med nogle andre hinduiste Gentlemen havde allerede begivet sig afsted; Telte, Kjøkkentoi, Bagage og Tjenere samt Elefanter og Heste var allerede afreist 2 Dage forud. Med os fulgte vor Ven, den store Sportsmand Muhammed Ali Bey, en udmærket takkelig Hindu, som paa samme Tid er Adjutant hos Nisam og Chef for hans Garde, ligesom han ogsaa synes at være Overhof-Stald- og Jægermester.

Efterat vi i den herlige, stjernerklare Nat havde kjørt ca. 28 eng. Mil paa en ubanet Vej, hvor man med almindelige Bogne skulde være væltet mange Gange, antom vi, netop som Solen stod op, til et Sted, hvor Rideheste mødte os. Herfra havde vi omtrent 28 eng. Mil til Veiren, som var opslaaet midt i Junglen. Paa Veien var der 2 Stationer for Ombytte af Heste, som før var blevne sendt did ud. Saa fort man kom i Sadlen, har det afsted i et langt strakt Gallop

med en Veiviser i Teten. Veien førte gennem uendelige Jungler, tætte Buskmarker, paa hvilke man ikke saa nogen Slutning. Da vi havde redet en Stund i samme Takt, sagtede vi af, vi syntes vi havde redet nok i strakt Gallop, men da susede Muhammed Ali og nogle andre Hinduer forbi med Raabet „go on“, og saa bar det afsted igjen. At blive efter var umuligt, da man ellers vilde blive staaende alene midt i Ødemarken, uden Veiviser. Da vi imidlertid var beredne med smaa udmærket gode og udholdende arabiske Heste, var der ingen Fare. Ved Hestebytningen ventede vi kun saa længe, som man behøvede til at lægge om Sadlerne, derefter gik det paa nyt med samme Fart igjen; Stod og Smaasten feg om os, saa man neppe kunde se. Paa denne Maade tilbagelagdes de 28 Mil paa mindre end 3 Timer, omendstjont vi den sidste halve Time var nødt til at ride i Skridt, da Terrænet var saa vanskeligt, at man neppe kom frem. Det saa her meget vildt ud, og Muhammed Ali viste os Tigerspor i Forbisarten. Under Ridet passerede vi en Nomadefamilie, som med sin Bustap strejsede omkring i Junglerne.

Da vi naaede Veiren, frembød denne et yderst broget Billede. Flere kolosale Telte samt en Del mindre gav den Udseende af at kunne rumme mindst en Bataljon; arabiske Soldater af Nisams

Rivbagt stod omkring Veiren og gav den et militært Udseende. Store Skarer af Indfødte, som laa og sad her og der, Masser af Tjenere, som sprang frem og tilbage, de opsadde Elefanter, som i et Antal af 10 a 12 stod færdige til Jagten, Alt bidrog til at give det et pittoresk Udseende. At Tigere var i Nærheden, gjorde ogsaa sit til Stemningen. To Tigere havde nemlig i de 2 sidste Nætter holdt sig i Omegnen i en Afstand fra Veiren paa omtrent $\frac{1}{2}$ svensk Mil. Man havde nemlig stillet ud i Omegnen ca. 40 Dyr flere Nætter i Forveien, og paa samme Sted var to Nætter i Råd 2 Dyr blevne dræbte af Tigere. Efterat vi havde indtaget vor Frokost, som ved vor Ankomst stod færdig opdækket under et stort Telt, besteg vi vore Elefanter, hver Mand bevæbnet med mindst 2 dobbeltebevede Geværer. Prinds Oscar og Lundström var sammen paa en Elefant, Prinds Carl og Adelsborg paa en, den engelske Oberst og jeg paa en, Doktor Holmen paa en, Premierministeren og Muhammed Ali Bey paa en samt dennes Broder Salar Jar Khan paa en. Disse Personer udgjorde Jægerne; bagefter dem paa hver Elefant red 1 a 2 saakaldte „Mitari“ færdige til at række frem det andet Gevær, saasnart man havde afskudt det ene. Foran de Kurve, i hvilke vi var, og som havde et Slags Brystværn foran, sad Mahonten med sin Jernpig og styrede Elefanten.

Allerede paa Afstand kunde man se, hvor de dræbte Dyr laa, da store Skarer af Røvsugle kredsede derover. Det var gode Tegn, som tydede paa, at Tigrerne endnu laa i Nærheden af sit Bytte. Ankomne til Stedet blev vi af Muha med Ali placerede i en Halvcirkel med en Afstand af et Par hundrede Skridt mellem hver Elefant og omtrent 300 Skridt fra en Hvidestrækning, over hvilken Ti-

geren skulde drives ned mod os. Obersten og jeg indtog venstre Fløi. Snart begyndtes Drevet, den saakaldte „beaten“, der bestod af 480 Indfødte, som under Trommelarm og Skrig rykkede frem. Vi stod Alle færdige med Geværerne i Hælpænd for at møde Udyret. Imidlertid naaede Drevet Toppen af Høidedraget, uden at nogen Tiger viste sig, og vi begyndte næsten at mistvivle, da pludselig et Skud knaldede fra den venstre Fløi. Det var Muhammed Ali, som bommede paa en stor gammel Tigerhan, der for forbi ham mellem Buskene. Derefter hørtes atter et Skud, og snart knaldede det fra flere Kanter. Tigreren var nu saaret og var kroben ind under nogle Buske, hvor den laa paa Lur, færdig til, hvis dens Kræfter tillod det, at styrte løs paa en Elefant. Hvis Tigreren gjorde et saadant Anfald, hopper den næsten altid med et eneste Sprang op paa Elefantens Hoved. Den største Fare ved dette er, at Elefanten ofte i Forstræffelsen sætter i Bei over Stof og Sten uden at bryde sig om Noget, saa det, hvis der findes Træer i Nærheden, let hender, at Kurven tages bort af Trægrenene. Pantherjagt er dog farligere, da det foruden dette Tilfælde hender, at Pantheren gjør et andet Sprang ind i Kurven, hvilket Tigreren aldrig skal gjøre; den kommer ikke længere end did, den ved første Sprang naar. Men lad os komme tilbage til vor Jagt. Vi avancerede nu Alle og sluttede os tættere sammen om det Bustads, hvor Udyret laa, foreløbig skjult, i det Mindste for mine Øine. Nu hørtes et forfærdeligt Brøl, som bragte nogle af Elefanterne til at rygge tilbage. Tigreren reiste sig, blottede sig og sit strax fra alle Kanter Skud paa Skud, jeg stød den en Kugle i Hovedet, og den kruste ved Explosionen hele den ene Hæve, forøvrigt fik saavel Prind-

ferne som de øvrige svenske Jægere Stod paa den. Efter denne Salve faldt det prægtige Dyr for aldrig mere at reise sig. Det var en usædvanlig stor og prægtig Han, som maalte 9 Fod og 7 Tommer i Længde. Imidlertid blev der paastaet, at der havde været nok en Tiger inde i Dreuet, hvorfor vi atter forsøgte men uden Resultat. Derefter tiltraadtes Tilbagetoget i Triumf og under de Indfødtes Jubel. Ved Middagen drak vi Tigerens Gravøl, d. v. s. kun de europæiske Jægere. De hinduistiske Gentlemen, som alle var Muhamedanere,

kunde nemlig ikke aabent bryde Koranens Bud; for vort Behov var der imidlertid sørget vel, og Champagnen flød i Strømme. I vort Telt midt i denne Bildmark nød vi den største Komfort, store Senge med Moskito-net, Toiletborde med Speile, store Vasserservicer, Badekar, ingen Ting fattedes, saa man fik et Begreb om, hvor lidet der sees paa Penge og Arbeide i Indien, naar der er Spørgsmaal om at arrangere Noget; men saa har ogsaa Misamen af Hyderabad en aarlig Indtægt af mellem 40 og 50 Millioner Kroner.

Literære Smaating. *)

VIII.

20. **Dissertation on a Salt-box.** The author of a "*Dissertation on a Salt-box*" was Francis Hopkinson of this city (Philadelphia). The piece of humour will be found in the first volume of Hopkinson's *Works*, Philadelphia edition of 1792. It was originally written for, and published in, the *Pennsylvania Magazine*, as a satire upon the examinations in our old Philadelphia College. It is entitled "*Modern Learning exemplified by a Specimen of a College late Examination*". The first part is dedicated to "metaphysics", and commences thus:

"*Prof.* What is a salt-box?

Stud. It is a box made to contain salt.

Prof. How is it divided?

Stud. Into a salt-box, and a box of salt.

Prof. Very well! show the distinction.

Stud. A salt-box may be where there is no salt, but salt is absolutely necessary to the existence of a box of salt."

The student goes on and divides salt boxes into "possible, probable, and positive salt-boxes." A possible salt-box is "one in the hands of the joiner;" a probable salt-box is "one in the hand of one going to buy salt, who has sixpence in his hand to pay the grocer;" a positive salt-box is one "which hath actually and bona fide got salt in it." The examination then continues to investigate the merits of salt-boxes, under the heads of "logic, natural philosophy, mathematics (which is illustrated by diagrams), anatomy, surgery, the

*) Se Indholdsfortegnelsen til 25de og de følgende Bind.

practice of physic, and chemistry." It is dated May, 1784, the time when it was written. The *Facetiae Cantabrigiensis* does not contain the whole of Hopkinson's paper, which occupies twelve or fifteen pages in his works. Thus much is due to the memory of an American patriot. Francis Hopkinson was a member of the American Congress in 1776, a signer of the Declaration of Independence, and an active politician in his day. He was the author of „*The Battle of the Kegs*,“ a satirical poem, composed whilst the English army occupied Philadelphia, which was very popular at the time, and is yet popular among Americans of the present generation.

T. WESTCOTT.

Philadelphia.

(Notes & Queries Vol. VI p. 565).

21. **Opriindelsen til Navnet Amerika.** Det har indtil for ikke ret lang Tid siden staaet som en afgjort Sag, at Amerika er opfaldt efter Amerigo Vespucci, som var den Første, der udgav en Beskrivelse over den nye Verdensdel. I den nyere Tid er der vakt Tvivl om Rigtigheden af den Mening, idet Nogle formode, at Verdensdelen har faaet sit Navn efter en Bjergstrækning i Nicaragua, der kaldes Americ, Amerrique eller Amerique. Joh. A. Gnanther nævner begge Derivationer i sin „Forenede Staters Historie,“ (se „Fædrelandets & Emigrantens“ Udgaave, anden Del Side 52 og 53). Navnet Amerika forekommer for første Gang i Walsenüllers *Cosmographiæ Synopsis* fra Aaret 1507. Af dette ældgamle Verk er der vel ikke mange Exemplarer at finde nu for Tiden; men Professor A. de Morgagn i London har haft Adgang til et,

hvorefter han har affrevet det Sted, som handler om Navnet og indsendt det til et engelsk Tidskrift; det lyder saaledes: „ et alia quarta pars per Americum Vesputium (ut in sequentibus audietur) inventa est: quam non video cur quis jure vetet ab Americo inventore, sagacis ingenii viro, Amerigen quasi Americi terram, sive Americam dicendam: cum et Europa et Asia a mulieribus sortita sint nomina.“ (Forfatteren kalder „Americus Vesputius“ den fjerde Verdensdels Opdager og ser ingen god Grund, hvorfor man ikke skulde give den Navn efter en saa udmærket Mand og kalde den Amerigen eller Amerika, da baade Europa og Asia er kaldte efter Kvinder).

22. **Ordsprog fra Madagaskar.*)**

Af disse er der samlet adskillige, dels af Londonerne, dels af de franske (katholske) Missionærer, ialt næsten 1,500, hvoraf dog mange slet ikke have Karakteren af Ordsprog. Nedenfor meddeles et lidet Udvalg af de bedste af dem.

„Det er ikke ved at salve sig med Cayennepeber, man bliver bitterhudet (at faa en „bitter Hud“ er Udtrykket for at komme i Vanrygte og blive hadet, medens „en sød Hud“ betegner det Modsatte) eller ved at salve sig med Honning, man bliver sødhudet, men ved at tilsoie Andre Godt eller Ondt.“

„Et godt Navn forgaar ikke.“

„Naar Europæere slaes, saa er det Slagmarken, som brænder.“

„Jeg fjender ikke noget andet Dyr end Fjoen.“ (En Afvisning af uvedkommende Spørgsmaal ved en Sags Droftelse).

„Fattigdom og Sorg skal man ikke spotte.“

*) Fra L. Dahles Bog „Madagaskar og dets Beboere.“

„Vær ikke fuld af Undseelse i Ens Nærvær og fuld af Bagtalelse i hans Fravær.“

„Naar en Honningholt gaar i Stykker, saa vil Enhver sliffe, hvad enten han er Honningens Eier eller ei.“

„Lad ikke Tarmene spise Leveren.“ (D. v. s.: Lad ikke gode Venner og nære Slægtninger lides og rives; det vil blive Begges Ruin).

„Naar Rjodet er gennemskaaet, kommer Turen til Ekjærebrettet.“

„Selv Halvparten af en Græshoppe eller Halvparten af en Spurv er ikke forlidet til at kunne deles med Næsten.“

„Vær kun dristig til at slagte; thi her er jeg til at holde Benene“ (i: det er let at være dristig, naar man har god Hjælp at stole paa).

„Naar Foden er i Baaden, kan du ikke vende tilbage.“ (i: Har du sagt A, maa du sige B.)

„Den, som hinker, naar han gaar, vil ogsaa hinke, om han staar.“ (i: En tvivlende og tvefindet Mand vil være lige angstelig, enten han kommer til at handle, eller han lader det være).

„Hvad der kniber (smertes) dit eget Hjerte, vil ogsaa knibe Andres.“ (i: Hvad du vil, at Andre skulle gjøre mod dig, det gjøre du og mod dem).

„Af to jevn gode Ting foretrækker jeg den, som er dennesides Floden, for den, som er hinsides.“ (= Gaa ikke over Bækken efter Vand).

„Riv er som „Græshoppefjære“: Den, som elsker dem, faar dem i Dinene.“ (Græshopper bruges som Føde; naar de tørres i Solen, muldne Vingerne til Stov, som ofte kommer i Dinene paa dem, som stiller med dem).

„Man giver ham (den stædie Misfor-
noiede), hvad raat er, og han siger: Gryden har vel ikke rummet det. i): Giveren har nok ikke sendt det til mig

af nogen anden Grund, end fordi hans egen Gryde ikke rummede det), — man giver ham, hvad kogt er, og han siger: dette er nu bare Levninger af hans (Giverens) eget Maaltid.“

„Lad dig ikke daare af den, som siger: Disse To er jo Brodre (og maa være lige gode); den Ene kan være en Dagdriver, den Anden en Arbejdsstræl.“

„Det er daarligt at søge ny Günst og imidlertid glemme den, man allerede har opnaaet.“ (Esr. den joommende Hund med Rjodstykket i Mund).

„Det kommer sig ikke En, som er falden i Groften, at tale ildfordrende.“ (Han trænger jo til Andres Hjælp for at komme op igjen).

„Hvad enten jeg stjerer mig i høire eller i venstre Haand, gjør det lige ondt.“

(D. v. s. Balget mellem to Under er altid vanstelig, — bruges især om at stifte Ret mellem Ens Venner o L., — man vil saa nodig faare hverken den Ene eller den Anden).

„Begjær ikke Frugter, som ikke findes; søg ikke at hente Jid fra de Døde.“ (Istær en Advarsel om ikke at vringles ind paa En og søge urimelige Klagegrunde mod ham, som Ulven mod Faaret ved Rilden).

„Vær dig ikke ad som en Dzoreri*): dens Stemme høres over hele Sletten, men den selv udgjør ikke en Mundfuld.“

„Vapongaen (en Art Grib), der har Dinene fulde af „Vaag“ (altsaa slet), er en uspiselig Fugl, — derfor undersøg Tingen, førend du laster den.“

„Naar En vredes, for hans Sag er undersøgt, hvorledes kan han da vente at faa sin Ret?“

„Venstab kan ikke tjøbes.“

*) Et lidet Insekt med en forbausende stærk Røst.

„Regn det aldrig saa noie med Lidt i Nooiagtighed med Hensyn til en aftalt Tid.“ (Dette Vink følges kun altfor godt paa Madagastar, det saa Missionsnærerne ofte nok sole).

„Regn ikke saa noie paa det Kjød, som træffer til at følge med Slagterens Dre.“ (D. v. s. vær ikke noiiregnende med Smaating; men det anvendes ofte, som om det betydde: den, som gjør For-

retninger for dig, maa dog altid have Lov til at snaske til sig Lidt af, hvad han har under Hænder.)

„Man giver den Blinde en Naal, og han siger: O Gud, dette skal være Naal, siger man“ (d. v. s. den, som ikke kan stole paa sin egen Evne til at bedømme en Ting, faar henstille det til Gud [eller Guderne]).

MAN'S WORK and WOMAN'S WORK.

Man's work is from sun to sun;
Woman's work is never done.

—Old Proverb.

Martin Kyser, coming home from his work at eve,
Growled and grumbled in a way you would scarce believe:
Thought his wife had easy times—said “twas known that he
Could in one day do as much as she'd do in three.”

Answered quick the busy wife: Come, if you'll allow,
To-morrow you'll do my work, I'll go drive the plow;
But you must milk the dairy cow, and you must butter make,
And there's a trifle, too, of bread and pies to bake.

“And Tom 'll be to watch, or he'll get lost, or worse;
And Belle won't play all day—she's now and then to nurse;
And don't forget the hired men—dinner hour is twelve—
Men want lots of hearty food when they dig and delve.—

“And as you pass in and out, getting toward mid-day,
Mind you watch the turkey-hen, or she'll lay astray;
And be sure the stove is full and the irons hot,
For the clothes I've washed to-day must not be forgot.

“Then for an half an hour or so, ere it's time for tea,
There's your working suit to patch—do it tidily.
Or go to the barnyard, and see the poultry fed,
After which wash Tom and Belle and put them into bed.

“Then you'll dress yourself, you know, as I always do,
And have all as nice for me as I have had for you;
Cook me something tasty—say a bird on toast—
Or some spicy rissole from the dinner roast.

"As I shall be so tired, of course you'll wait on me—
Get my wrapper, get my slippers, bring a cup of tea;
You'll wash up, lock the house, laugh at baby's capers;
I shall rest upon the lounge with the evening papers."

Well, next morning Martin's wife went to drive the plow;
Martin, laughing, took the pail, tried to milk the cow,
But Black Cherry tossed her head, looked around with scorn,
Tossed poor Martin from the byre with her crumpled horn.

Bruised and bleeding, without milk, he went sadly in;
Dirty dishes, crying baby—where should he begin?
Tommy, too, had wandered off, perhaps into the lake,
And the butter, bread, and pies all were yet to make.

Got the boy in some precarious position,
Gave him what men call a "wholesome admonition."
Found the butter would not come, thought he'd try and bake,
Put the bread in far too soon, dinner on too late.

When the men came home at noon he was half dement,
Uncooked dinner, unset table, hungry discontent;
And the thought of afternoon made him sick of life;
He would give—what would he not? just to see his wife.

And the wife had woman's tact; so after noon
She went homeward, knowing well she was none too soon;
Dropped upon the weary house in a glad surprise;
Never had she seemed so fair to her husband's eyes.

But she said no bitter words, went to work instead;
Fed the babies, cleaned the house, baked some decent bread;
Heard him patiently abuse the house and men and cow,
While she soothingly allowed "it was hard to plow."

Then he openly confessed all his past mistake,
Wondered how she did so much all for love's sweet sake!
Kiss'd her fondly, as he said: "Wife, now I see
You do more in one day than I could do in three."

—Lillie E Barr, in Christian Union.

Livet i Windsor.

(Citer The Truth),

I tidligere Tid gjaldt Indbydelserne til Slottet i Windsor for to eller endog tre Dage; paa den Maade kunde man faa en Samtale med Dronning Victoria, bese den prægtige Malerisamling, beundre den Masse Kunstsager, der er samlede i denne kongelige Residens, eller tilbringe nogle Timer i Biblioteket, der indeholder en udvalgt Samling af Bøger og Kobberstik.

Men i de senere Aar gjælder Indbydelserne kun for en Aften og en Nat, og de udstedes i sidste Dieblit; ofte modtager man dem først samme Eftermiddag, som man om Aftenen ventes paa Slottet.

Gjæsterne tager fra Paddingtonstationen Kloffen fem eller halvsy og modtages ved Ankomsten til Slottet af Dronningens Pager (yngre Sønner af Landets bedste Familier). De unge Mennesker ser først efter paa en Liste og forer derpaa de Fremmede til deres Værelser.

Disse Værelser er rummelige og naturligtvis udstyrede med engelsk Overdaadighed og Komfort; paa Væggene hænger fortrinlige Malerier, i hvert Toiletværelse findes der et Badekar med varmt og koldt Vand.

Strax efter sin Ankomst faar den nye Gæst Besøg af Sir John Cowell, det kongelige Hus's Overhofmester.

Kloffen halvotte klæder man sig om til Dineren, hvor man maa møde i Hofuniform, og Kloffen otte begiver den Indbudne sig til det lange Galleri, hvor hele Selskabet samles. I dette Galleri, der gaar igjennem alle Sider af Bygningen, findes der prægtige Vaser, Bustener af kostbart Træ og Marmorplader og besatte med det sjældneste Porcellæn; Væggene er bogstavelig talt tapetserede med smukke Malerier; Canaletti's Bille-

der og Portræterne er de interessanteste i dette Galleri, der er forbeholdt den kongelige Familie og dens Gjæster, og hvortil Fremmede aldrig faar Adgang, selv naar det under Dronningens Fraværelse er tilladt at bese Slottets Værelser.

Samlingen af Porcellæn er aldeles uvurderlig. Der findes bl. A. et lidet Skab med Skuffer, indlagt med „Rose Dubarry“, der, hvis det blev udbudt til Salg i den bekendte Christiesal, i det Mindste vilde blive taget til 400,000 Kroner.

Lidt efter Kloffen halvni træder Dronningen ind i Galleriet og henvender et Par Ord til Gjæsterne; derefter gaar Alle ind i Spisesalen. Naar der ikke er flere Fremmede end sexten, benytter man den, der vender ud til Galleriet; den ene Side af dette Værelse dannes af et meget stort Vindu, hvorfra man har Udsigt over Slotsgaarden; prægtige Tapeter, en Foræring fra Ludvig Philip til Vilhelm den Fjerde, er ophængte paa begge Sider af Døren. Der findes kun to Malerier: Dronningen, malet af Angeli, og ligeoverfor det et Portræt af Hertuginde af Edinburgh.

Naar Dronningen er i sin Familiefreds, dinerer hun i den ottekantede Spisesal, der findes i et af Slottets Taarne; den har otte Vinduer, og fra hvert af disse er der en forskjellig Udsigt over Parken; om Sommeren er de unegtelig de smukkeste Malerier, man kan tænke sig.

Dineren er altid udsøgt. Paa Menuen er der under Navnet paa hver Ret anført, hvem der har tilberedt den; af Vine serveres der kun Bordeaux og Champagne.

Der er en utrolig Mængde Kaféier i Galalivreer; Pager, Kjøldermestre i for-

stjellige Uniformer og Forstjærere, som trancherer Kjobdretterne paa Buffeterne, der staar langs Væggen. Til daglig Brug er de i Knæbenklæder og sort Kjole; men naar der er stor Diner, er de i Uniform.

Paa samme Tid som Dronningen dînerer ogsaa Hofpersonalet under Sir John Cowells Forsæde i den store Spisefæl, der staar i Forbindelse med den første af de tre store Sale; fra dens Vinduer har man en fortrinlig Udsigt.

Naar Gjæsternes Antal er tyve eller tredive, dînerer Hds. Majestæt i dette Bærelse.

Efter Dineren forlader Dronningen Spisefælen med sine Damer; et Par Minuter efter gaar ogsaa Herrerne. Dronningen tilbringer en halv Times Tid i Galleriet, taler efterhaanden et Par Minuter med hver af Gjæsterne, hilser saa og trækker sig tilbage. Hofpersonalet og Gjæsterne begiver sig derpaa til den røde Sal eller den grønne Sal og tilbringer Resten af Aftenen med at spille Whist eller musicere. Ogsaa i disse to Sale findes der udmærkede Porcellænsfager.

Hds. Majestæt tilbringer Aftenen i sin private Salon eller i Prinds Alberts; disse to Bærelser, der stoder op til hinanden, er glimrende oplyste. Der er en Billardsal, hvor man kan roge, og hvor der serveres forfriskende Drikke. Der findes ogsaa Røgelabinetter, endog for Tjenerstabet. Men det er forbudt Gjæsterne at roge paa sine Bærelser.

Man ved i Forveien, at man skal tage afsted den næste Morgen med Ellevetoget; man maa altsaa spise Frokost temmelig tidlig. Der er dækket to Borde; man spiser ogsaa paa sit eget Bærelse, hvis man foretrækker det.

Dronningen dejeunerer (i: spiser Frokost) altid for sig selv, enten alene eller

med en af Prinserne af Blodet; de Fremmede faar altsaa ikke Hds. Majestæt at se forinden sin Afreise.

Naar det er smukt Veir, kjører Dronningen allerede Klokken ni over til Frogmore, hvor hun om Sommeren ofte dejeunerer i et Telt, der er opslaaet paa en Græsplæne. Hun læser sine Breve og derpaa Bladene, der allerede er gjennemløbne af en Hofdame. Denne har med Rodkridt indstregt de Artikler, der kan interessere Dronningen, som aldrig læser andet, end hvad hun paa denne Maade bliver gjort opmærksom paa. Derfra begiver Hds. Majestæt sig til et andet Telt, hvor hun besørger sine Forretninger; hun gennemgaar Indholdet af en Snes Taster fulde af Papirer, og en Ridsknægt vedligeholder uafbrudt Forbindelsen imellem Hds. Majestæt i Frogmore og hendes Sekretær paa Slottet. Derpaa tager Dronningen sin Lunch og promenerer i Windsors Have; derefter kjører man ud. Efter Hjemkomsten gjør man sine Forberedelser til Dineren, ved hvilken der er nye Gjæster.

Hvad Dronningen, efter hvad der siges, har en sand Rædsel for, naar hun opholder sig paa Slottet, det er de tallose Skildtvagter, man ser overalt, og hvis ensformige Skridt uophørligt gjenslyde paa den østlige Terrasse, under Vinduerne til Hds. Majestæts private Bærelse.

Der er intet utidigt Kniberi. Paa et kongeligt Slot vilde det ganske vist ogsaa være lidet passende at sætte Lys ind paa de Fremmedes Bærelser, som have været tændte engang før. Men Sir John Cowell har dog opfundet en liden Maskine, som kan anbringes paa Enden af et Lys, der har været tændt, og giver dette Form af et nyt Lys, og Sir John, der er meget stolt af denne Opfindelse,

lader gjerne sin Maskine arbeide, naar han viser sine Venner Slottets Kjøfker. Væstumperne, der efterhaanden blive til store Bunker, sendes til Væstoberen, der gjør dem om til nye Væst, som faaes til billigere Priser. (Mgbl.)

Sohelten Peder Tordenstjold.

(Fortættelse.)

Men rigtignok var Tabet af 2 Ga-
leier, 52 Døde og 79 Saarede ikke et
saa ringe Tab, at Kongen eller Admira-
litet kunde overse det. Man havde fra
Begyndelsen af næret den Frygt, at
Tordenstjold i ungdommelig Ubefindig-
hed skulde sætte Landets Velfærd paa
Spil for den Fornøielse at vexe et glat
Lag med et Orlogskib, og denne Frygt
syntes ved det dristige og voldsomme
Angreb paa Gøteborg at have faaet en
fast Grundvold at bygge paa; man kan
derfor ikke finde det forunderligt, at Ad-
miralitetet søgte at sikre sig mod lignende
Tilfælde i Fremtiden og i sin Svarskri-
velse til ham indstændig lægger ham paa
Hjerte, „ikke herefter nogen Tid at enga-
gere sig mod Overmagt, med mindre han
dertil nogen positiv og speciel Ordre af
hans Majestæt maatte have faaet, saasom
slige Ting, naar de ikke vel udsalbe, altid
forarsage stort Ansvar.“ Men Admi-
ralitetet bestod dog af sagkyndige Mænd,
og den indflydelsesrige General-Admiral
Gjildenlew, selv en brav Sømand, var
siden Matten paa Rolbergerheide, Tor-
denstjolds Bestyrer. Admiralitetets Be-
dommelse af Planen og dens Udsald lod
derfor Tordenstjolds Mod og Fortje-
nester vederfares deres Ret, og det er-
klærer endog i sin Skrivelse til ham:
„det er os meget kjert, at det saa vel er
udfaldet, siden vi fornemme, at Fiendens
Force har været saa meget overlegen.“
Men de, der havde Kong Frederiks Dre,
det adelige Parti ved Hoffet, vidste vel
at fremstille Tingene saaledes, som deres
egen Mangel paa Sagkundskab og Mis-
undelse indgav dem. Viceadmiral Ga-
bell, der siden Dyrhølsaffæren med
Misundelse havde betragtet ethvert af
Tordenstjolds Foretagender, blev Over-
krigssekretær den 4de Juni 1717, og
var fra den Tid af gennem Kongens
Kabinet næsten enemægtig i Søetaten.
Saaledes gif det da ganske naturligt til,
at Kong Frederiks Tillid til hans sexog-
tyveaarige Kommandør i Nordboen be-
gyndte at vikle; han lod ham vide, „at
han ikke var fornøiet med den sidste Ac-
tion,“ og da han ikke troede at det var
sikkert nok, som forhen, blot at henvise
ham til Generalitetet i Norge, befalede
han ham, „at han herefter skulde berede
Veien til saadanne Foretagender ved al-
lerunderdanigst Project.“ Tordenstjold
selv var imidlertid saa fast overbevist om
sin uheldig udsaldne Plans Hensigts-
mæssighed og Udførlighed, at han blandt
Andet skrev til Kongen: „Gud give jeg
denne Gang havde ladet mit Project
gelange for Eders Majestæts eget Vie-
syn, da er jeg forsikret det naadigst var
blevet applauderet og Misunderes Munde
stoppede.“ Efter Kongens Befaling
holdt han endnu nogle Dage efter An-
grebet Indlobet til Gøteborg blokeret,
stjont flere af hans Fartøier vare i den
Tilstand, at en Reparation i Havnen
havde været dem tjenligere end at holde
Søen; i dette Tidsrum søgte han, som
han udtrykker sig, „rebelig at erstatte den

Skade, han havde lidt," og ved usfortroden Virksomhed og Narvaagenhed gjorde han i saa Dage tolv svenske Koffardisartøier til Pris.

Ved denne Tid findes i en kongelig Ordre til Tordensfjold den Advarsel indført „at behandle de under hans Kommando Staaende med Facilité." Med den ubændige Kraft, der laa i Tordensfjolds Sjæl, vilde han sætte sine Planer igjennem, og paa disse skulde baade Naturen og hans Omgivelser gaa ind; hans Væsen var derfor viftnok bydende og bar Præg af hans Aands Overlegenhed; det er ligesom Billedet paa denne Kraft, hvad man fortæller om ham, at han med et Blik eller en Haandbevægelse kunde tæmme en norsk Bjorn, han havde ombord med sig, naar Dyrret begyndte at ytre det vilde Raseri, hvortil det uindret havde kunnet overlade sig i sine Skove. Men dog vil man seile, hvis man forestiller sig Raahed eller Haardhed mod Underordnede som et staaende Træk i Tordensfjolds Karakter; han stod paa en særdeles venstabelig Fod med de dygtigste blandt sine Officerer, hans Ordre vare altid affattede i et høfligt og sømmeligt Sprog, undtagen naar han tilgavns var vred, og man har flere Exempler paa, at han høfligt og venligt har taltalt de Kadetter, om hvem han gjorde sig Forhaabninger. Men man maa ikke forestille sig Dannelsen hos Flaadens Officerer i det Hele, saaledes som den nu er. Mangelen paa videnskabeligdannede Officerer havde gjort, at en stor Del Koffardimænd under Navn af Maanedsofficerer vare traadte i Tjenesten, og en Forestilling fra Admiralitetet af 9de Mai 1714 stilbrer den største Del af dem som ubefarne, til Orlogs aldeles uvante, driftfældige Personer af slet Opdragelse. Mellem de faste Officerer vare en stor Del Adelige, der ingen an-

den Adkomst havde til Rang paa Flaaden end den, deres Familie eller Patroner gav dem. De Officerer, der hørte til en af disse to Klasser, fandt uden Tvivl Tjenesten under Tordensfjolds Kommando altfor streng og søgte Havn, hvor det nogenlunde gik an, for at pleie deres egen Magelighed. Men ligesom Tordensfjold selv var virksom, driftig, skjæ og udholdende, saaledes forbrede han ogsaa det Samme af sine Officerer. Forig for Landets og Kongens Tjeneste, heftig i sit Temperament og paa-virket af Adelsens Despoti fraoven, er det ikke urimeligt, at han undertiden har givet Befalinger og Trettesættelser paa en for mangen Officerer haard og uforgøielig Maade, medens paa den anden Side hans velvillige og ædelmodige Sind maatte umiddelbart tilskynde ham til Mildhed, Eftergivenhed og Forsonlighed, hvor Pligten tillod det.

„Gud ved," skriver han til Kongen, „jeg vil gjerne forliges med alle Mennesker, og saameget mere med under Kommando Staaende, der med mig skulle arbejde; men jeg har forhen vist, paa hvad Maade dette kunde ske, nemlig ved at lade Enhver raade efter eget Tykke, ei regnende, enten Eders Majestæts Tjeneste i Søen blev opvartet eller ikke."

Som et Bidrag til at oplyse Tordensfjolds Forhold mod sine Officerer og til hans Karakterfildring i det Hele tjener Beretningen om en Uenighed med Kaptein Vossein, der i sin Tid blev meget omtalt, og som Tordensfjold selv angiver som medvirkende Grund til, at Angrebet paa Gøteborg mislykkedes.

I Foraaret 1717 var Tordensfjold med sin Estadre i Rattegattat for som sædvanligt at krydse mod Fienden. Han selv befandt sig paa Orlogsskibet „Laaland" og havde desuden med sig Orlogsskibet „Then", og en hel Del mindre

Fartøier, blandt dem Fregatten „Den hvide Drn“, Kaptein Lemvig, og Fregatten „Sorridderen“, Kaptein Vosbein. Den 10de April fik man Die paa to fiendtlige Drlogsmænd, og da de to nævnte Fregatter vare til Ruvart for dem, gjorde Tordenstjold Signal, at de skulde jage efter de fiendtlige Skibe, der imidlertid fortsatte deres Kurs mod Gøteborg. Fregatterne halede stærkt ind paa Drlogsskibene, og Tordenstjold gjorde derfor Signal til at angribe, men imidlertid havde de svenske Skibe naaet en liden D tæt udenfor Jrdlobet til Gøteborg, hvorhen Fregatterne, som Kaptein Vosbein bemærker, „af Mangel paa Lods“ ikke vovede at følge dem. Da Tordenstjold kom nærmere med Drlogsskibet „Laaland“, skød han et Skud med Skarpt, saa Ruglen vandede mellem begge Fregatterne, og raabte: „Hvad ligger I der og noler efter? Hvad ligger I opbraset efter? Hvi forfølger I ikke Fienden?“ Kaptein Vosbein raabte tilbage, at han manglede Lods, hvorpaa Drlogsskibet „Laaland“ seilede forbi Fregatterne for at lede Jagten, der dog snart maatte opgives, da de fiendtlige Skibe retirerede under Fæstningen Nyelsborgs Kanoner.

Dette var den første Anledning til Uenigheden mellem Kaptein Vosbein og hans Kommandør, der aabenbart ikke har antaget den Undskyldning for ghyldig, som Vosbein angav, om Ubekjendtskab med Farvandet, og altsaa maatte tilskrive ham Mangel paa Mod og Conduite. Men Kaptein Vosbein var en Svoger af den daværende Admiralitetssekretær og var ikke den Mand, der vilde give efter og enten ved forøget Tjenestiver eller paa anden Maade igjensøge at nærme sig Tordenstjold. Han var sine Ordre overhørig, hvor det paa nogen Maade kunde gaa an, og sendte alle sine

Rapporter, ikke som Krigsbrug fordrer, til den kommanderende Chef for Eskadren, men lige til Admiralitetet i Kjøbenhavn, hvor han ikke forsømte leilighedssvis at omtale Tordenstjolds Anmælselse og Uretfærdighed samt bede sig fritagen „for at staa under en saadan Kommando.“ En Dag var Tordenstjold ombord paa Drlogsskibet „Fyen“, da Kaptein Vosbein med sin Fregat netop vendte tilbage fra et Krydstog, og han lod derfor heise Signal og løsne et Kanonstød for at gøre Vosbein opmærksom paa, at Chesen var paa „Fyen“, og for at befale ham at komme ombord der med sin Rapport. Vosbein har enten ikke forstaaet disse Signaler, eller, som det i slige Tilfælde ofte gaar, af slygagtigt Drilleri med Forsæt misforstaaet dem, og blev ombord paa sit eget Skib, uagtet Tordenstjold endnu signaliserede med et skarpt Skud. Omfider maatte han adlyde den mundtlige Ordre, en Chaluppe bragte ham, og han steg i sit Fartoi for at begive sig til „Fyen“. I slige Tilfælde, naar en Officer bliver kommanderet ombord hos sin Chef, fordrer Hoflighed, at denne lader brase op eller sit Skib lægge i Binden for at vente paa det Fartoi, der bringer Officeren, men denne gang ansaa Tordenstjold, opbragt som han var, det ikke fornødent at rette sig efter de almindelige Hoflighedsregler og lod Drlogsskibet endnu en Stund gaa for fulde Seil, saa det blev vanskeligt nok for Kaptein Vosbein med sin Chaluppe at indhente ham. Saasnart han kom ombord, spurgte han Tordenstjold, „om han ikke var saameget værd, at han vilde brase op for ham for at komme ham vel omborde foruden at ro saa lang en Vei, og hvad de skarpe Skud skulde betyde, som han baade nu og før havde studdt efter ham? Om han ikke ansaa ham for en ærlig Karl? Men

Tordenstjold bebreidede ham hans Opførsel med haarde og heftige Ord, paa Stod, „at han ikke forstod sin Metier,“ og som Kaptein Vosbein til Admiralitetet klager over, „paa Skandsen, i Officerernes og Folkenes Paahør lod han de touchante (fornærmelige) Ord falde, at han vilde sætte ham fra hans Fregat.“

Da Angrebet skulde foretages paa Goteborg, gav Tordenstjold Vosbein sine skriftlige Forholdsregler, hvori blandt Andet forekommer den Ordre, at „velædle Hr. Kaptein vilde behage, naar Brammen eller Skibet „Noach Ark“ kommer ind til ham, da at give samme, som seiler meget slet, Slæbetoug og ved dens Befordring gjøre sit Bedste.“ Men Vosbein havde fundet noget Anstødeligt deri at skulle, som han udtrykker sig, „tages fra sine Krydstog for at slæbe Brammen,“ og benyttede sig derfor af den Ufuldstændighed i Ordren, at Bestemmelsesstedet ikke var angivet, lod „Noach Ark“ stytte sig selv, adskille sig fra Eskadren og unddrog sig aldeles fra Tordenstjolds Kommando; han seilede en Krydstur paa sin egen Haand, men mener i sin Indberetning til Admiralitetet, „at Kongens Tjeneste derved Intet skulde lide.“ Man vil erindre, hvilken uheldig Indflydelse denne Omstændighed havde paa Angrebet paa Goteborg. Admiralitetet fandt ogsaa, at Kaptein Vosbein „havde ført en uanstændig Conduite ved paa egen Haand at gaa under Seil ad Søen til og være sin Chefs Ordre overhørig, der kunde blive ham en slem Sag, om hans Majestæt skulde lade det resolvere at komme til Proces.“ Da Vosbein senere lod ind til Laurvigen i Norge, blev han strax forkyndt Arrest, og der var al Sandsynlighed for, at han af Ristalen skulde tiltales for Infubordination. Men medens han egenmægtig havde krydset i Rattegattet, havde han

været heldig nok til at erobre en søenst Fregat paa tredive Kanoner, og denne Begivenhed forsonede ham med Tordenstjold, der fra det Dieblit fattede bedre Tanker om ham. Da Vosbein derfor lod ham tilstille en Skrivelse, hvori han i almindelige Udtryk beder ham at undskyldte sin Feil, skrev Tordenstjold ham et hosligt Brev tilbage, hvori han ikke blot erklærede at ville glemme det Forbigangne, „da han nu havde forespurgt hans Capacite,“ men endog at ville anbefale hans Sag til Admiralitetet og Kongen. Og disse Løfter vare ikke tomme Ord: i en Skrivelse til Admiralitetet af 17de Juni er Vosbein omtalt paa denne Maade: „Min Prætension imod Hr. Kaptein Vosbein er nu, siden han tilstaa sin Forseelse, hvad mig angaar, ganske bilagt. Enhver, som mig kjender, ved, at jeg ikke inclinerer til noget Menneſte at føre i Ulykke, end sige den, som jeg imod al Forventning nu fik Bevis paa ved hans beviste vakre Bravoure mod sin skarpe Fiende i sidste Action at være en brav Soldat, men at han har en god Forstand, har jeg vidst længe for. Skriver denne Dag til hans kongelige Majestæt for ham; vil derfor her ikke aarsage længer Ophold, alene jeg af Hjertet allerunderdanigst solliciterer for ham. Lad ham staaes, naadige Herrer, for Proces, som spilder Tiden og forsommer Kongens Tjeneste, hvortil jeg nu ved, han dner, og giv ham en Douceur for sidst beviste Tjeneste, som jeg antager for en Naade mig selv bevist.“ At Anbefalingen til Kongen ikke har været mindre gunstig, kan sluttes deraf, at Vosbein ganske kort efter blev Kommandør-Kaptein.

Omtrent i otte Dage efter Angrebet paa Goteborg vedblev Tordenstjold at holde Indløbet blokeret, indtil hans Skibes Tilstand gjorde ham det nødvendigt

at søge Havn for at lade dem lægge under Reparation. Men ogsaa denne af Nødvendigheden fremtvungne Beslutning lagde man ham i Kjøbenhavn til Last. Gabell udvirkede en Kabinetssordre, at Indesperringen igjen skulde foretages, Noget, der paa den Tid var saameget mere umuligt, som allerede flere af de norske Skibe af Admiralitetet vare kommanderede ned til Kjøbenhavn. Medens det altsaa lod til, at intet betydeligt Foretagende af Tordenstjold paa hans Post i Nordboen skulde billiges af hans Foresatte, havde han allerede udkastet en ny Plan, om hvis Hensigtsmæssighed han sølte sig overbevist, og hvis Nødvendighed ogsaa ligger klart i Krigsforholdene.

Det laa ikke i Karl den Tolvtes Raster at opgive et Foretagende, hvorpaa han engang havde begyndt, og saaledes gav han da heller ikke Slip paa Haabet om at forene Norge med Sverige. Endnu forsvarede han sine stærke Standsfer ved Svinesund paa Grændsen af Norge, og i Sommermaanederne begyndte man at befæste Havnen ved Stromstad. Denne By ligger ikke langt fra den norske Grændse og kun nogle faa Mile fra Frederikstæn, der ved det sidste Angreb saa heltemodigt havde trodset sine Fiender. Naar Stromstads Havn blev befæstet, vilde den afgive en ypperlig Plads for Magaziner, som vare den svenske Hær saa nødvendige ved et Felttog i det kornfattige Norge; der kunde ogsaa Transportskibene samles, og Krigsskibene have et fortræffeligt Stæde, hvorfra de kunde iagttage og modarbejde Tordenstjolds Foretagender i Kattegattet. Læt udenfor Stromstad ligger en liden Ø, der ved en Bro stod i Forbindelse med Byen; paa denne blev oplastet et svært Batteri paa fjorten attenpundige Kanoner og dette fik Navnet „Carolus“

efter den svenske Konge, ret ligesom til en Forsikring om den Udholdenhed, hvormed man agtede at forsvare det. Desuden arbejdede man paa to Standsfer, en paa hver Side af Byen, for saaledes fuldkommen at sikre Byen fra Søsiden. Den, der ledede det hele Arbejde, var den svenske General Gjerta, der, ligesom hans Konge, var en modig og udholdende Krigsmand.

Saasnart Tordenstjold erholdt Underretning om disse Arbejder, indsaa han Nødvendigheden af at ruinere Befæstningen ved Stromstad og det Fordelagtige ved strax at kunne gaa i Søen for at være ved Haanden, inden Fæstningsværkerne havde faaet deres Fuldbendelse. Men en dyr Erfaring havde lært ham at gaa forsigtig tilværk, og han underrettede derfor under 8de Juli først Admiralitetet og Kongen om sin Plan. „Kan mig dette gelinge“, skrev han, „venter jeg Ederes Majestæts allernaadigst Befal, efterdi Fienden, om og naar han Noget imod Norge vil tentere, efter al Raison ikke alene vil bruge samme Sted som et Magazin, men endog som et Refugium sovært, og er derfor af saameget større Consequence.“ Ogsaa med General Wedel, Formand for Generalitetet i Norge, havde han, ifølge sin Instrux, vekslet Breve angaaende denne Sag, og anført, „at han afventede hans Excellences naadige Betænkning specialiter, da han var betænkt paa at agere forsigtig, og ikke uden foregaaende sælles Raad, særlig udi vigtige Sager, Noget at foretage;“ men Wedel, der ønskede saameget som det lod sig gjøre at holde sin Person udenfor det mulige Ansvar, havde blot svaret ham i almindelige Udtryk og opmuntret „ham til at studse Fienden i hans Forehavende og gjøre ham alt muligt Afbræk.“

Men Generalitetet sørgede ikke for

den nødvendige Udrustning, uagtet Tordenskjold skrev Brev paa Brev for at stynde paa det, og forestillede, at det i denne Sag netop var om Hurtighed at gjøre. Af disse Skrivelser ser man, i hvilken ynkelig Forsatning Mandstabet var af Mangel paa Proviant og Penge.

„Folkene“, heder det et Sted, „faldt dagligdags i Hobetal i hidstige Engdomme og Naseri, og havde de arme Folk ikke det Ringeste at lædse sig paa, saa at den slette Anstalt ikke noksom er at beklage, og det intet Under er, om baade Lyst og Kjærlighed forgik dem.“ Han erklærer derfor rent ud, „at det ikke er ham muligt at gaa tilfjøs for Mangel af behøvende Proviant og andre Rekviziter til Flotillen, saa at han for derpaa følgende Evtiter ganske skal og maa være excuseret.“ Først midt i Juli Maaned var han færdig til at gaa i Søen, og den 14de lettede han Anker fra Frederiksstad med de tre Orlogsskibe „Naaland“, „Byen“ og „Goteborg“. Stykprammene „Noah Ari“ og „Hjælperen“ og ni Galeier. Uheldigt nok gik Vinden om og tvang Stykprammene og Galeierne til at søge ind under Agerø, en Milsvai fra Strömstad, men Orlogsskibene krydsede paa og gik om Eftermiddagen den 15de tilankers et godt Kanonstød fra Batteriet „Carolus“. Tordenskjold gik strax iland paa en liden Ø, der laa i Indløbet til Havnen, og undersøgte noie Befæstningen. Batteriet „Carolus“ var anbragt nedenunder en lodret fremspringende Klippe, der lod formode, at Skuddene fra Skibene vilde gjøre saa meget bedre Virkning, da endogaa de Rugler, der gik Fienden over hovedet, sandsynligvis vilde springe tilbage fra Klippedæggene og ligesuldt anrette Skade. Fra Batterierne paa begge Sider af Byen troede Tordenskjold ikke at have Meget at frygte; thi dels vare de, saavidt han kunde

skjonne, kun forsynede hvert med tre middelmaadig svære Kanoner, og dels vare de endnu ikke forsvarede ved Brystværn, hvilket dog rimeligvis snart vilde ske; thi Svesterne vedbleve endnu bestandigt at arbejde paa deres Fæstningsværker.

Tordenskjold gjorde nu et Udcast til Angrebet og fremsatte det for alle Cheserne paa Eskadren. De tre Orlogsskibe skulde angribe Batteriet fra Nordtiden; Stykprammene og Galeierne skulde fordele sig paa begge Sider af den Holme, paa hvilken Hovedbatteriet var anbragt, og søge at affjære dets Samkvem med Byen. Naar den fiendtlige Flåde saaledes var bragt til Taushed, skulde en Afdeling Soldater landsættes paa Den og deraf forsøge, hvad der kunde være at foretage mod Strömstad selv. Ingen af Officererne havde Noget paa denne Plan at udsætte, saameget mindre, som man formodede, at det selv i værste Tilfælde ikke vilde være vanskeligt for Galeierne og Stykprammene at trække sig tilbage under Orlogsskibenes Kanoner.

Forsaavidt var Alt ordnet, men endnu bestandig udeblev Stykprammene og Galeierne, en Forsinkelse, der var saameget ubeleiligere, som de svenske Fæstningsværker med hver Time vandt i Styrke.

Den 16de og 17de Juli var det saa stille Veir, at Fartoierne ikke kunde arbejde sig op mod Strømmen, og først om Eftermiddagen den 18de ankom endelig den længstskuldt forventede „Noah Ari“, fort af Kapteinlojtnant Griib; med den fulgte tre Galeier, men „Hjælperen“ og de øvrige Fartoiere vare endnu ikke at se.

Med hvert Dieblit steg imidlertid Vanskeligheden af Foretagendet; ogsaa Infanteri blev i stedse større Masser efterhaanden trukket sammen om Strömstad; man kunde fra Skibene tydeligt se,

at Antallet af de hvide Telte udenfor Byen bestandig forøgedes. Da var det at Tordenstjold, efterat have ladet holde Prædiken, Bøn og Kommunion ombord paa Skibene, endnu engang forelagde sine Officerer Planen til Angrebet. udvirkede for dem de Grunde, der gjorde det nødvendigt at ile, og forespurgte sig om deres Mening. enten man skulde oppebie de øvrige Fartøiers Ankomst eller angribe med den Magt, der allerede var samlet. Den som sædvanligt uforsagte Kaptein Grib stemmede strax for Angrebet og lovede, at han samme Nat Kl. 2 skulde med sin Stykpram være paa den ham anviste Post paa den søndre Side af Batteriet „Carolus“. Derpaa undertegnede ogsaa alle de øvrige Chefer et Dokument, hvori de erklærede sig „ganske stemmige“ med Tordenstjolds Mening, og saaledes blev da Angrebet fastsat til Natten mellem den 18de og 19de Juli.

Kaptein Grib holdt ærlig sit Veste: allerede Kl. 1 om Natten var han paa sin Post ved Batteriet og forkyndte sin Ankomst ved at sende „Carolus“ det glatte Lag; men da Drlogsskibene, der skulde understøtte ham, endnu vare ifærd med Indvarpningen langt ude i Indlobet, var han ikke istand til ene at udholde Fiendens voldsomme Jld og lod „Arken“ hale bag en Klippe, hvor den indtil videre laa nogenlunde dækket. Drlogsskibene havde imidlertid mange Vanskeligheder at kæmpe mod: Vind og Strøm var dem ugunstig, og det traf sig saa uheldigt, at Varptougene flere Gange bleve overstødte, hvilket forarsagede megen Tidsspilde. Da Forsiden

af Skibene under Indseilingen nødvendigvis maatte vende lige mod Batteriet, gik alle Skuddene langstibs fra Forstavnen til Agterspeilet og dræbte eller saarede en Mængde Folk. Omsider kom „Laaland“ henimod Kl. 4 om Morgenen paa sin Post, men nu havde Binden stillet af, Skibet vilde ikke lystre sit Ror og dreie Bredsiden imod Fienden. Om trent en halv Time maatte da Tordenstjold endnu ligge uvirksom i den voldsomme Jld, med Forstavnen af Skibet vendt lige mod det svære Batteri i en Afstand af nogle hundrede Alen, indtil man omsider fik en Trossø fastgjort paa en liden Holme og saaledes spaaede Skibet. I dette Mellemrum var Grib ombord paa „Laaland“ for at indhente nærmere Ordre. Tordenstjold gik ham imøde paa Falderebstrappen, omfavnede ham og bad ham igjen at bringe „Noah Ark“ op under Batteriet, for at Fienden ikke skulde ruinere „Laaland“, inden de øvrige Fartøier kom paa deres Post. Uden Betænkning adlod den tapre Sømand, og det varede ikke længe, inden „Noah Ark“ igjen sendte Lag paa Lag mod Fienden. Efterhaanden kom ogsaa „Fyen“ og „Goteborg“ paa deres Poster, og en vedholdende Jld rettedes mod Batteriet, hvis Kanoner Kl. 6 om Morgenen vare bragte til Tausshed, da Artilleristerne enten vare dræbte eller saarede. Men General Gjerta lod igjen friske Folk komme fra Stromstad, og man saa den gamle, tapre Krigsmand med den blanke Kaarde at drive sine nylende Grenaderer ind i Batteriet.

(Mere).

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

En Sommerudflugt. Der er vistnok Mange, som tænker paa at gjøre en Udflugt til Sommeren, saasnart de for en Tid kan slippe fra sine Forretninger, men de ved ikke, hvor de skal tage hen. Hvad, om de en Gang gjorde en Tur til Jomæs smukke „Spirit Lake Region“ i Dickinson County. Denne smukke Indsø, i hvis Nærhed der er flere Søer, (deriblandt Doboji) dækker en Flade 5,600 Acres og har en Omkreds af 13½ Mil. Paa den 50 Maalestænger brede Jordtange mellem Spirit Lake og East Doboji ligger det vakre „Hotel Orleans,“ og paa Søen kan man gjøre regelmæssige Ture med Dampskibet „Dronningen“ (the queen). Vi har her foran os et meget smukt udstyret Hæfteskift (Pamphlet), kaldet „Spirit Lake, Iowa, and its Attractions“; dette Skrift giver fuldstændig Underretning om hele denne maleriske Egn, der ogsaa synes at tilbyde rig Anledning til Jagt og Fiskeri, Badning, Moture etc. Dette lille Skrift kan man faa sig frit tilsendt ved Henvendelse til Mr. J. E. Hannegan, Burlington, C. R. & N. Railway, Cedar Rapids, Iowa.

Notitsen om nogle amerikanske Myntstyffers Handelsværdi (6te Hefte S. 190) havde vi hentet fra et ældre Nummer af „New York Weekly Times“. Det er de „Confederate States“ originale Solv=Halvdollar af 1861, som der bydes \$200.00 for, men dette var ikke anmærket i „Times“. Paa de Forenede Staters Halvdollar af 1861 er der ingen Præmie. Messrs. Scott & Company, 721 Broadway, New York City, har udgivet et lidet Skrift „Prices paid by Scott & Comp. for all U. S. coins worth over face.“ Dette kan

man faa sig tilsendt ved at sende dem 10 Cents i Stamps. Man faar da ogsaa Tegninger af Mynterne.

Fra Grækenland skriver en Reisende, Rev. R. W. Coullin, til „New York Observer“: Det er underligt at tænke paa, at der skal være saa lidet sand Kristendom her i dette Land, hvor engang Apostelen Paulus levede og virkede. Grækerne elsker vistnok sin Kirke, men det er mere af national Stoltshed end nogen anden Ting. Den intelligente Del af Befolkningen gaar ikke til Kirke. De sige, at Gudstjenesten ikke er til nogen Nytte for dem, og de har ingen Interesse deri. Og det er ikke saa rart; der er ingen Prædiken, ingen Undervisning af noget Slags, intet uden en lav og forvirret Gjennemmølen af den forefædrene Ritus. Landspresterne er for en stor Del nedfunktne i den dybeste Uvidenhed og kan ikke hverken skrive eller læse. De er meget fattige og lever af Folkets Barmhjertigheds-gaver; de bruge langt Haar, som er ruslet sammen op under en klokkeformet Hat. Mange ere lasede og smudsige og det er ikke at forundre sig over, at Kirken er forladt af den mere renselige og intelligente Del af Befolkningen, hvoraf mange ogsaa føre et mere moralsk Liv end flere af Presterne. Ikke destomindre er det min Overbevisning, at det, som kan gøres for denne lille Nation paa to Millioner, i moralsk og aandelig Henseende, maa ske gennem deres egen Kirke ved et ordentligt uddannet græskt Presteskab og en høiere moralsk Tone og kristelig Aand iblandt Presterne, ligesom disse ogsaa for en Tid maatte støttes udenfra, naar de engang var ansat i Menighederne.

Man kan ikke andet end føle sig tung om Hjertet, naar man ser al den Overtro og Helgentilbedelse, som her gaar for sig i Kristendommens Navn. Den første Dag, jeg var i Korfu, traf til at være en af de Dage, man holdt hellig for St. Spiridion. En Gang i Middelalderen bragte Nogen en Mummie til Korfu og forsikrede, at det var Spiridions Legeme. Det er lagt i en Kiste af Solv og bæres tre Gange om Aaret gennem Byens Gader med Krav paa Tilbedelse. Men det er mig fortalt, at Forbandelserne ere ligesaa hyppige, thi har Nogen været ulykkelig lægges det Spiridion til Last. Dette er blot et Exempel paa en Mængde lignende Daarstab.

Jeg har forresten en særdeles fornøielig Tur. Jeg tror aldrig, jeg har følt mig friskere end netop nu, og jeg har naturlig læst paany Pauli Breve fra Rom og fra Korinth — stakkels forladte Ko-

rinth, som næsten ikke eier et Mærke af sin fordums Størhed. Jeg har været paa Marktpladsen „Markt Hill“ og sølte i min inderste Sjæl den hellige Bevægelse, som enhver maa føle, naar han ved, han staar paa det selvsamme Sted, som den hellige Apostel stod, og ser ud over det selvsamme Landskab, som engang modte hans Dø. Ofte har Hjertets Længsler traadt frem i Sukket: Giv Gud, at jeg maatte mere og mere blive hans Efterfølger, som han var Kristi!

(„Ugebl. for Kirken og Hjemmet.“)

Svar paa et Spørgsmaal angaaende en Bog, kaldet „Præstepina“: Denne Bog nævnes i en Katalog som „en liden aandelig Spørgsmaalshog af Michael Saxe;“ den kan uden Tvivl faaes hos J. T. Nelling, 226 Milwaukee Ave., Chicago, Ill for 60 Cents, samt Porto 3 Cents.

G a d e r.

No. 258. Naar Mennesker synge saa smukt tilsammen,
Naar Fuglene kvadre i Lyft og Gammen
Og fryde sig,
Naar Studene brole der ude paa Marken,
Naar Froerne kvække omkaps i Parken,
Saa har du mig.

O m v e n d t:

Jeg kan ikke njave, gjo eller gale,
Og stjønt jeg var hverken Klor eller Hale,
Jeg ligner Katten;
Til Foden jeg hjælper de gamle Kvinder,
I Bondens Stue du snarest mig finder
Med Baand om Hatten.

(Ugebl. f. Børn, Kbhvn.)

Oplosninger.

No. 256 (se forrige Hefte). Oplosning indsendt af Ths. Brussegaard, Red Wing, Minn. — No. 257. Blomst. Oplosning er indsendt af Elias Andersen, Amboy, Minn.

J u d h o l d: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — For Gud er ingen Ting umulig. — Fra Ostindien. — Ytterste Smaatag. — Man's Work and Woman's Work. — Livet i Windsor. — Søhelten Peder Tordenstjold. — Blandinger. — Nytt og Gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

G. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sælringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Røge- og Raffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardsredstaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
aafom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Nlle.
Kobber- og Blikvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste
i Handelen.omme- og Stue-Uhre reparerer smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

T. E. Egge, NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.
PHOTOGRAPH,

handler med Hammer, Lister, Albums, Fliels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaabørn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retu-
cher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgo-
merys Drugstore, **Decorah, Iowa.**

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Stovler og Sko etc. etc.

Sydsiden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Rammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Statens Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Øst og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Øst til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Land søger-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Haste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, St. Paul & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Hovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til Riverside, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmont-Linien fra Dowse, Iowa, til Madison, Iowa.

At Oventaaende sees, at næsten ethvert Strog af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Østen, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

C. J. Jves,

Præsident og General Superintendent.

Cedar Rapids, Iowa.

J. C. Hannegan,

Chief Clerk, Passager-Depot.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Træn afgaa og ankomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah kl. 1.30 Efterm. og No. 54 (Frugt) kl. 4.50 Form.; No. 51 (Passager) ankommer kl. 3 Efterm. og No. 53 (Frugt) kl. 5.15 Efterm.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

31te Mai 1885.

{ 10de Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Slutning).

Kana.

Fra Gennesarets Sø gif vor Veir til Kana. Naar Veir og Føre er godt, rider man paa 4 Timer fra Tiberias til Kana, og en dygtig Fodgjænger bruger ikke længere Tid, da Veisforholdene i Regelen ikke tillader Hestene andet end rast Skridtgang. Det vilde have tiltalt mine Følelser som Pilegrim mere at vandre tilføds de Veie, hvor Frelseren gif; men en Nordbo, selv den, der er vant til Strabadser og Anstrengelser i sit Hjemland, vil snart erfare, at hans legemlige Kræfter ikke strække til under disse fremmede klimatiske og diætetiske Indvirkninger. Regelmæssige Anstrengelser gjør efter haanden Manden slov, og Diet glider ligegyldigt hen over Omgivelsene, men her gjælder det fremsfor Alt uafbrudt at gjøre Jagttagelser og modtage Landsindtryk, og dertil behøves den størst mulige Kraft. Naar jeg tænker paa Frelseren, hvorledes han kunde vandre en

saare anstrengende Dagsmarsch over Bjerg og Dal (s. Ex. Luc. 7, 11) og paa samme Tid udføre sit mægtige Landsarbeide, da kommer jeg (med Landets Naturforholde for Die) bort fra den kirkelig traditionelle Forestilling, der lægger noget Vegt ind i hans legemlige Person. Jeg lader al Sentimentalitet fare og tænker mig ham med et under Arbeide hærdet Legeme og med en kraftig udviklet Legemshygning.

Vi brugte 5 Timer til Kana, da baade Veir og Føre, var meget uheldigt. Det var den eneste virkelige Uveirsdag, som indtraf under hele vor Reise i Orienten. Det slog oftere løs med svære Regnstyl om Natten, men om Dagen klarnede det for det Meste op igjen. Denne Dag var vi imidlertid ikke komne langt, for Nattens Uveir atter brød løs. Det var Storm af NW. med svære Haglbygger, og jo længere vi efter den svære Opstigning fra Søen kom op paa Høiderne,

desto kjoligere blev det. Stormen gjen-
nemblæste os, og Haglet pidskede os i
Ansigtet. Vige under Toppen af Salig-
hedernes Bjerf, hvor Traditionen hen-
lægger Bjergprædiken, bleve vi over-
faldne af en saa voldsom Byge, at Hestene
klemte sig sammen i en Klynge og vendte
sig fra Veiret. Vi frembød just ikke no-
get opmuntrende Skue, som vi såde der
sammenkrobn, medens Haglet uden
Barmhertighed pidskede vor Nakke og
vor Ryg. Snart kunde vi dog fortsætte
vor Vej om end Gang efter Gang op-
holdte ved lignende Manøvrer. Hagl-
bygerne gif efterhaanden over til Regn-
byger, og skjønt jeg var udrustet med
vandtætte Klæder blev det stedse vanste-
ligere at værges sig mod det indtrængende
Vand.

Vi droge nu efterhaanden fremad over
Sebulons Høislette, efterat vi havde pas-
seret den store Karavanlinie, som fører
fra Jerusalem til Damaskus. Overalt
omgaves vi af rige Græssletter; men
her mødte os en ny Ulempe. Vandet
havde efterhaanden opholdt Jorden saa-
ledes, at Hestene vilde træde igjennem
eller synke i Mudderet. Det krævede
den største Agtpaagivenhed at undgaa al-
vorlige Ulemper, og det var vel ikke saa
underligt, at Stemningen inden Reise-
følget blev noget trykket og mismodig,
medens Klæderne mere og mere gjen-
nembløstes, og Kroppen gjennemisnedes af
Stormen. Da boiede vi af fra Sletten
mod Syd og kom ind i et lidet venligt
Dalføre med en rislende Elv og vakre
smaa Skovpartier, men det var Allsam-
men i det Smaa. Der laa Refrænkna
— det gamle Kana*).

*) Ligeoverfor den Strid, som Robinson
har vakt angaaende Veliggenheden af det
bibelske Kana, skal jeg blot bemærke, at
Traditionen i dette som i flere andre Til-
fælde turde komme til at beholde Ret.

Kl. var 1, da vi droge ind i den af-
sides venlige Landsby. Hvor deilig det
var at komme under Tag! Vi styrkede
os først med et Glas Vin, saa læste vi
Johannes Ev. andet Kap., og det var
kjendeligt, hvorledes Modet steg, og
Glæde og Munterhed vendte tilbage i
vor Kreds. Kana — Vand — Vin —
det lober sammen for Tanken, men al-
drig var det kommet op i mine dristigste
Drømme, at denne Sammenhæng skulde
rykke mig saa lige ind paa Livet og blive
en personlig Oplevelse, blive et af mine
lislige Rejsminde. Vand havde vi
faaet fuldt op af baade fra Oven og fra
Neden — nu var Vand bleven til Vin,
og vi maatte sande, at Vin glæder Men-
neskets Hjerte. Bedrovelsen blev for-
vandlet til Glæde, og da vi såde omkring
det dækkede Bord med den simple Anret-
ning, da var det for os som et Bryllups-
gilde. Kristus er igaar og idag ja til
evig Tid den samme; han trykkes mig saa
forunderlig nær i hin Stund, og i Hjer-
tets skjulte Liv aabenbarede han atter sin
Herlighed til Troens Bestyrkelse.

Lige ved vort Hvilested laa den græske
Kirke, som sagdes at ligge paa samme
Grund, hvor hint Bryllupshus stod.
Kirkens ene Væg dækkedes af et stort
Maleri, der forestillede Bryllupsgildet.
I Forgrunden saaes Jesus og Kjøge-
mesteren, i Baggrunden Brudeparet.

Da vi havde standset 1½ Time i den
lille By, naaede vor glade Stemning sin
Højde; thi Himmelen klarnede af, og
Solen sendte sine varme, velgjørende

Det ligger ikke i Planen for nærværende
Skript at gaa nærmere ind paa de kritiske
Spørgsmaal, og Pilgrimmen vil i ethvert
Fald handle fornuftigt og have mest
Glæde af sin Rejse, naar han ho der sig
til den ærværdige Tradition, saa længe
ikke uomstødelige Beviser har godtgjort,
at den er urigtig.

Fors.

Straalet ned til os. Vi havde blot 1½ Times Ridt over et Fjelddrag til Nazaret. Med taffylt Hjerter sprang jeg i Sadelen og begyndte Opstigningen med det øvrige Rejsefølge, idet jeg dog idelig maatte se mig tilbage og indsfuge Billedet af den fredelige lille By, hvor Herren gjorde sit første Under.

Nazaret.

Nazaret og Kana er Nabosbyer, forbundne ved en Fjeldsti, der slynger sig gennem en delvis smuk Natur med Skovpartier. De vælgende Landskaber, de tiltalende og overraskende Udsigter fra Høiderne holder den Rejsende i stadig Spænding.

Det var om Eftermiddagen den 19de Marts, at vi fra den sidste Høide Nord for Nazaret fik Udsigt nedover til Staden, den Stad, hvis Navn uoploselig er knyttet til Navnet over alle Navne. Den gjør et venligt Indtryk med sine blændende hvide Huse i grønne Omgivelser af Kaktushegn, Figen og Oljetræer. Viger man her af fra Veien til Høire, vil man i faa Minuter naa Toppen af Djebel es-Sich, hvor man i et eneste Overblik kan samle de Udsigter, som Fjeldstien Tid efter anden frembyder. Nedenfor os har vi den venlige Nazaret-Dal; vi overstue fra vort 1,700 Fod høie Standpunkt det lave Høidedrag paa den anden Side af Dalen. Et mægtigt og uforglemmeligt Indtryk gjør det, naar Diet glider hen over dette Høidedrags belgende Linier ned i det svimlende Dyb til Jisreels store Slette, der ligesom et lidet Indlandshav udstrækker sin mægtige Flade mellem de omgivende høie Fjelde. Fjernt over Sletten blaane Samarias Bjerger. Til Høire blinker Middelhavets Blande ved Foden af det skovbegroede Karmel. Til Venstre stue

vi hen til Tabor og „lille Hermon“ med Nain og Endor, og længere borte hæve sig Fjeldene hinsides Genesarets Sø og Jordan. I Nord ligge store Dele af Galilæa aabne, men bagom det Hele hæver Hermon sit snedakte Hoved. Udsigten har ikke liden Lighed med den fra Tabor.

Omgiven af disse storartede Naturscenerier ligger den lille beskedne Bjergstad, som har fostret Kongernes Rønge. Den synes at være saa ganske uvidende om sin egen Størhed, om at dens Navn gjenlyder indtil Jorderiges Ender. Tanken maatte uvilkaarlig ledes hen til ham, den ydmyge og ringe Menneftens Son, som udgik fra dette stille, affides Hjem, for at føre Verdensudviklingen ind paa nye Baner. Naar han i Ungdommens og Manddommens Dage fra disse Høider stuede ud over de frugtbare Sletter med deres myldrende Vin, langt ud til de blaaende Bjerger og det blinkende Hav, da har mægtige Tanker bevæget sig i hans rene Sjæl, Barnets drømmende Længsler er efterhaanden stegne fra Lys til Lys, fra Klarhed til Klarhed, indtil de har formet sig til det store, alvorfulde Livsprogram. Og da han saa gif ud for at begynde sit Verk, da hed det strax: „Kan der komme noget Godt fra Nazareth?“ Gjennem 1800 Aar har Menneftesanden atter og atter reist dette samme Spørgsmaal, men nu er det ikke blot En, men det er Millioner Vidner fra alle Verdens Lande og fra alle Aarhundreder, som ud af Livets dybeste Erfaringer svare: Kom og se!

Klokken var 4, da vi drog ind i det latinske Klosterherberge, hvor vi strax afstedigede vor Ekstorte, som havde fulgt os fra Jerusalem. Vi onstede at tilbringe Søndagen i Nazaret; vore trætte Lemmer trængte ogsaa til Hvile, navnlig havde Rejsen været anstrengende for dem.

af Folget, som havde mindre Dvælse i at ride.

Nazaret har nu 6—7000 Indvaanere, hvoraf ikke langt fra Halvparten er græske Kristne, 2000 er Muselmænd, 800 romeriske Katholiker og 1—200 Protestanter. Den protestantiske Mission har Skole og Kirke, der betjenes af en tydsk og en engelsk Missionær. Strax ovenfor Byen med vakker Udsigt over denne ligger et stort engelsk Waisenhus for Piger; Anstalten ledes af 3 Lærerinder.

Det var mig helt gripende at sidde Søndag Eftermiddag mellem en Kreds Profelyter i den vakre Kirke og lytte til Missionærens Ord. Efter Gudstjenesten tilbragte vi et Par hyggelige og interessante Timer i Baselermissionærs Hubers gjæstvenlige Hus. Her fik vi ogsaa den Fornøjelse at hilse paa hans unge engelske Kollega og paa Waisenhusets Bestyrerinde. Huber har virket i Nazaret i henved 30 Aar. I Løbet af samme Dag gjorde vi den sædvanlige Runde til de hellige Steder, hvorvel disse er yderst tvivlsomme. Jeg nævner dem her i Korthed:

1. Josefs Verksted, nu overbygget af et Kapel.
2. Kristi Bord, en stor, slat Stenblof, hvor Jesus før og efter sin Opstandelse skal have spist med Disciple.
3. Synagogen, cfr. Luc. 4, 16.
4. Redstjærtelsesbjerget (Luc. 4, 29) har været paavist flere Steder. Nogen steil Klippe falder ikke nu den Rejsende i Øinene, og da Traditionen er spærende, tillod ikke Tiden os nogen nærmere Undersøgelse.

5. Bebudelseskirken, en smuk trestibet Kirke. 15 brede, skjønne Marmortrin fører ned til Krypten under Høialteret. Her træder man gennem en Forhal, det saakaldte Engellapel ind i

Bebudelseskapellet. Paa et Alter staar skrevet: "verbum caro hic factum est" (her er Ordet blevet Kød). Den saakaldte Gabrielsøile viser, hvor Engelen stod, og et fra Taget nedhængende Søilefragment af rød Granit viser, hvor Maria stod under Bebudelsen. Her skal nemlig Marias Hus have staaet. Dette Hus blev imidlertid ifølge Sagnet af Engle ført bort gennem Luften den 10de Mai 1291 til Dalmatien og senere til Loreto i Italien, hvor det endnu besøges af mange Pilegrime. Dette Under, som skede før at fælle Huset fra de Vantro, sanctioneredes af Pave Paul II i 1471.

Er samtlige disse Steder tvivlsomme, saa knytter der sig saameget større Interesse til „Mariabronden“, Byens eneste Kilde. Her har vi et Sted for os, hvor vi med Sikkerhed kan antage at Maria og Jesus mangen Gang har staaet. I 2000 Aar har Kvinderne i Nazaret haft sin daglige Gang til denne Kilde, som ligger 4 Minuters Vej N. for Byen. Det er et livligt Stue, navnlig mod Aftentid, at betragte disse kvindelige Vandbærere i deres brogede, maleriske Dragter balancerende de elegante Vandkruffer paa Hovedet. Denne Beshæftigelse fra Barndommen af har givet Kvinderne her en uforlignelig smuk og værdig Holdning. De dvæle nogle Diebliske ved Bronden ibovrig samtale og vende derpaa tilbage med den skyldte Kruffe paa Hovedet. Dette friske, livlige Skuespil er saa meget interessanter, som Aartusinder her række hinanden Haanden. Retop saaledes maa Maria ogsaa daglig have vandret, og hvor mangen Gang fulgte ikke Barnet med!

Nazaret har, ligesom saa mange andre Byer, flyttet sig en Smule fra sin oprindelige Plads. Den laa i gamle Dage lidt høiere, saa at Mariabronden, der nu ligger i N., tidligere har ligget S. eller

endog i SO. Ligesom t. Ex. Jerusaleem har flyttet sig i nordlig Retning, saaledes har Nazaret flyttet sig i sydlig Retning.

Fra Nazaret skulde vi drage ned til Haifa ved Middelhavet, og i den Anledning underhandlede vi gennem den tjenstgjørende Munk i Hospitiet om Leie af Væser og Forer. Ved denne Leilighed blev vi Gjenstand for et Forsøg paa Optrakkeri i stor Maalestof, og det viste sig altfor tydeligt, at Munken var indviklet i Forretningen. Han foreslittede os simpelthen, at vi var prisgivne, og at der ikke fandtes nogen anden Udvei til at naa Middelhavet, end at betale, hvad der blev forlangt. I vor Nød henvendte vi os til Missionær Huber, som, oprørt over dette Plyndringsforsøg, lovede at ordne vor hele Eskorte og oprette Kontrakt. En Time senere kunde han allerede tilstille os Kontrakten, som lod paa en Tiendedel af, hvad der gennem Munken var bleven forlangt. Munken roste nu den fortræffelige Missionær Huber i stærke Ord og viste os den mest udjulte Opmærksomhed indtil vor Afreise. Jeg skal imidlertid tilføie, at Franciskanermunkene ellers overalt modtog os med stor Venlighed, vi solte os trykke og vel tilmode blandt dem; jeg tvivler heller ikke paa, at de i Regelen er hæderlige og menneskekærlige Mænd, og mere end en Gang maatte vi prise den katolske Kirke, fordi den har oprettet saa mangt et venligt Herberge for den trætte Vandringsmand.

Ned til Middelhavet.

Fra Nazaret til Haifa er i seneste Tid anlagt et Slags Transportvei, men da den ikke er gruset, kan den blot besøges i den tørreste Aarstid. Da vi fremdeles hver Nat havde heftige Regnskyl, var

Veien et bundløst Morads. Saa drog vi da en anden Vej gennem en af Galilæas skovrige og skønneste Egne til Badestedet over Rison, der hvor Baals Profeter bleve slagtede paa Profeten Elias's Befaling (1 Kong. 18, 40). Ikke uden megen Moie kom vi over de dybe Moradser ved Rison og gennem Flodens rivende Strøm; derefter fortsatte vi Veien langs Foden af Karmel til Havet, ved hvis Bred maeriske Palmegrupper hævede sine høie Kroner. Dagen levede os endnu et Par Timer til at stige op ad Karmels Side for at faa det sidste Tilbageblik over Galilæa. Karmel var i den gamle Tid bekendt for sin pragtfulde Vegetation. Profeten Esaias sammenstiller Saron og Karmel, og i Høisangen 7, 5, lignes Brudens Hoved med Karmel. Endnu den Dag idag er store Dele af dette berømte Fjeld skovbevokset, og en herlig Blomsteflor fryder Diet, men skønnere end Alt er den herlige Udsigt. Vidt over Havet taber Diet sig i Horisonten. Mod Nord skue vi hen over Akabugten til Akfa, Korsfarernes gamle Landingsplads og den sidste Plads, som efter Korsstogene faldt i de Vantroes Hænder (Aar 1291). Fra Akfa videre nordover se vi Rystlinien af de gamle Foniciernes Land indtil Fjorberget Ras-en-Natura, i fordums Dage kaldet „den syrlige Trappe.“ Mod Ost og Nordost se vi hinsides Akabugten og Akfaletten endnu engang de galilæiske Høidedrag, over hvilke det mægtige Hermon hæver sig. Lige nedenfor vore Fodder ligger en blomstrende tydske Koloni, vestenfor Haifa. Disse Tydskere danne en egen religiøs Sekt og udbandrede i 1869 fra Württemberg for i Palestina at oppebie Herrens Gjenkomst. Nogle af dem har nedsat sig ved Jerusaleem, omtrent 300 ved Tasa og 3—400 her ved Haifa. Det er vedervægende

for Diet her midt i de fremmede østerlandste Omgivelser at støde paa disse Kolonier, hvor Alt er ordnet og indrettet efter hjemlig tydsk Skik.

Den mærkeligste Begivenhed, som knytter sig til Karmel, skildres i 1 Kong. 18, 20 f. I den ældre kristelige Tid har Bjergets mange Huler været yndede Tilholdssteder for Eneboere. — Vi kunde imidlertid ikke tilfredsstille vor Lyst og stige helt op til Bjeldets Top. Den nedgaaende Sol mindede os om i Tide at vende tilbage til Haifa.

Soen var meget høi denne Dag. Vinden stod lige paa Land, og Dampstibet laa langt ude paa den aabne Rhed, saa at Baadene ikke uden Vanskelighed kjæmpede sig ud til Skibet. Passagererne blev af nogle eller halvnøgne Arabere for god Betaling baarne gennem Volgerne ud i Baaden. Araberne strege noget ganske forfærdeligt omkap med Brændingernes Brusen uden dermed at forbedre vor Stilling. Paa Skuldrene af en kraftig Karl kom jeg lykkelig ind i Baaden, og lige efter mig kom en ung orientalsk Dame. Angsten havde overvældet hende, hun greb mig fortvivlet med begge Hænder og slap ikke Taget, førend vi naaede ud til Skibet.

Om Natten passerede vi Tyrus og Sidon, og næste Morgen, da Solen gik op over Libanon landede vi i Beirut, hvor vi tilbragte nogle Dage med Udflugter til Omegnen og Libanons Bjerge.

* * *

Herved var vor Reise i det hellige Land afsluttet. Naar jeg nu samler de Indtryk, som jeg under Reisen modtog, da staa disse Dage for mig, som mit Livs skønneste og uforglemmeligste, der har efterladt uudslettelige Spor i Sjæ-

lens Dyb i Tankernes skjulte Liv. Visse maatte vi finde os i mange Savn og underkaste os megen legemlig Anstrengelse og Moie, men aldrig smagte jeg sødere Hvile og Bedrøvelsel, end naar jeg efter Dagens Vyrde og Hede kunde strække de trætte Lemmer, medens de hellige Begivenheder friske og levende traadte frem for Sjælen. De bibelske Tildragelser saa Liv og Bevægelighed indenfor Rammen af disse Naturomgivelser, og fremfor Alt, Frelserens menneskelige Personlighed traadte saa forunderlig nær. I det hyppige Streiflys kastes over de ydre Forhold, under hvilke hans menneskelige Udøvelse og mægtige Livsgjerning foregik, falder der et Gjenstind tilbage over Frelseren selv. Han bliver saa at sige mere menneskelig men derfor ikke mindre skjon, snarere vel endog mere tiltrækkende for det Menneskehjerte, som i ham, Nazaræeren Jesus, har fundet sit Livs Haab.

Vil man have et fuldt Billede af det hellige Land, da maa Galilæa, det delige Galilæa tages med. Judea vil i sin nuværende Tilstand i det Hele gjøre et trostesløst, goldt Indtryk. Men alereede i Samaria forandrer Landets Karakter sig; der kommer mere Afspejling og Skjønhed i Naturen, som i Galilæa mangesteds bliver henrivende skjon. Naar man drager gennem de nu saa mennesketomme Egne, faar man et stærkt Indtryk af, hvilken Gøne de har til at føde en stor Befolkning. Der hoiler, saa synes det mig, en gribende Bemod over dette Lands Natur, som formedelst det jødiske Folks Brode ligger uden Røgt og menneskelig Kultur.

Hjemreise.

Bandringen i det hellige Land havde været forbundet med et næsten uafbrudt

Landsarbeide under dybe sjælelige Indtryk, der til en vis Grad trængte andre Hjertelivets Bevægelser tilbage. Men nu, da dette Land, som var min Reises Maal, laa bagud, nu steg det fjerne Hjem levende frem for min Tanke, og Hjemlængslen vaagnede med fordoblet Magt. Havde jeg havt Binger, saa havde jeg taget Trækfuglenes Bei høit over Verdens larmende Brimmel; men heldigvis kunde jeg ikke følge Fuglens Baner og maatte derfor endnu en Stund færdes mellem de fremmede, veylende Omgivelser, hvor daglig nye store Syner steg frem; dog bagom Verdens brimlende, brogede Tummel stod som en vinkende Stjerne det fredelige, glade Hjem med sin stille Gjerning.

Den 29de Marts gik vi ombord paa det Skib, der skulde føre os fra Beirut til Smyrna i Lilleasien. En forunderlig Følelse af Overraskelse og Glæde greb mig, da jeg kom ned i Samlingsværelset og stod Ansigt til Ansigt med — min Broder. Herude i den fremmede Verdensdel var jo dette ligesom et Lysstreif fra Hjemmet. Vi havde sidst været sammen i Kairo; der skiltes vore Beie, da han drog opad Nilen, og i 5 Uger havde jeg Intet hørt fra ham.

Over Cypern og Rhodus naaede vi Kysten af Lilleasien, som med sin Skjærgaard og sine Fjorde mindede ikke lidet om vort Lands Vestkyst. Ogsaa her fulgte de bibelske Minder os. Den berømte D, Patmos, hvor Johannes havde Aabenbaringen, fik vi til Venstre, Bugten ved Efesus til Høire, og i en deilig solblank Morgenstund stævnede vi ind til det underkjønt beliggende Smyrna. Kun et Par Timer fik vi bese os her og fortsatte saa Reisen samme Dag til Chios. Denne Stad, som ligger paa Den af samme Navn, strakte sig langs Stranden, omgivet af vaarduftende Mar-

ker. Bagefter søgte de vilde, sønderrevne Klippemasser sig næsten lodret ned til Vinhavene, hvor den syblandske Natur i smilende Ynde og Rigdom dækkede Foden af de høie Fjelde. Luften var om Aftenen lummervarm, Søen laa speilblank og gjengav Billedet af det herlige Landskab; en stille Fred hvilede over det Hele. Menneskene bolgede om hinanden i rolig Tryghed uden at ane, at det var deres Livs sidste Aften.

* * *

Vi lettede Anker, og fortsatte om Nat- ten Reisen over Egeerhavet til Grækenland. Havet laa stille og drømmende omkring os, og Verne speilede sig i det dunkle Vand. Stjernerne skjælvede igjen nede i det staalblanke Dyb, og Morildten om Skibets Stavn funklede som af tusinde Diamanter. Kl. 10 Formiddag den 3die April landede vi i Grækenland, og med en velgjørende Følelse af Velvære og Glæde ved atter at se os omgivne af europæisk Civilisation satte vi os i en magelig Bogn og kjørte opover til Athen. Her mødtes vi af Underretningen om, at Chios var gaaet under i et forfærdeligt Jordstjælv, og at Tusinder af Mennesker laa begravne under Ruinerne. Den By, som vi nylig havde forladt, var ikke mere.

I Athen fandt vi os allevegne omgivne af store og herlige Minder, og usorgelig mægtigt er det Indtryk, man modtager af disse vidunderlige Oldtidslevninger, som endnu altid staa der uovertrufne i ædel Skjønhed. Disse Menneskeandens Blomster overgaaes i Skjønhed kun af selve den Natur, i hvilken de er fremsprungne, og af hvilken de omgives allevegne. Skjønhedens usorgjængelige Love har Grækeren lært af sit Lands Natur, i hvilken han, den eneste sande Gud, har dryssset Draaber af det

evige Skjønhedsbæld og lagt Skjønhedslinierne over deres Fjelde. Et Rundskue af ubeskrivelig Virkning har man fra den over Staden kneisende, berømte Klippe, Akropolis, og hvor som helst vi vende Diet hen i denne herlige Natur, møde vi Minder, som høre til de skjønneste, Verdenshistorien eier. Midt ud af denne Mindekrands plukke vi en liden duftende Blomst, som nærmest vedkommer vor Stilbring.

For over 1800 Aar siden, da Athen endnu laa der i straalende Glands, vandrede en enlig Mand omkring i Byens Gader og betragtede med undrende Blif disse herlige Templer, disse Helligdomme uden Rige. Da „harmedes hans Aand heftigt i ham, idet han saa Staden at være saa afgudist“ (Ap. Gj. 17, 16). Derefter fandt han et beskedent Alter, paa hvilket var skrevet: „For en ukjendt Gud.“ Med apostolisk Visdom benyttede Paulus sig heraf til at forkynde denne Ukjendte. For første Gang fik nu Athenenserne midt mellem sine Afgudstempels blændende Pragt høre Budstabet om den korsfæstede Frelser som er Føder en Forargelse og Græfere en Daarlighed; og dernede ved Foden af Akropolis ligger det atheniensiske Domsted, hvor Paulus holdt den vældige Tale (Ap. Gj. 17, 22—31), som friede ham fra Baand og Fængsel.

Efter 5 Dages Ophold i Athen og Omegn fulgte vi Dampstib langs den græssende Kyst og i det herligste Veir over Havet til Italien, først til Catania paa Sicilien, derfra videre langs den henrivende skjønne sicilianiske Kyst ved Foden af det himmelhøie, snedækte Etna til Messina. Fra Messina drog vi over til Neapel. Det rygende Vesuv og end mere den nærliggende fra de Dødes Rige opstandne By, Pompeji, frembød for os overordentlig Interesse. Pompeji be-

gravedes som bekendt, i Aaret 79 efter Kr. under Vesuv Afte og er i dette Aarhundrede for en stor Del igjen bleven udgravet. Fra Neapel fortsattes Veien til Rom, hvor trods al Anstrængelse, 5 Dage var en yderst karrig tilmaalt Tid til at bese endog blot de allermærkeligste Ting i denne Verdensstad. Her stode vi atter ligesom Ansigt til Ansigt med Oldtidens Riv, og her møde vi de sidste bibelske Minder, blandt hvilke jeg skal nævne Titus's Triumfbue med sine Billeder fra Krigen med Jøderne og Jerusalems Undergang. I denne gamle romerske Keiserstad sad Augustus paa sin Throne, da Kristus blev født i Betlehem; her levede Paulus som Fange i 2 Aar, og her led Paulus og Petrus Martyrdøden under Keiser Nero.

Saa har jeg da fort mine Læsere fra Jerusalem over Athen til Rom, disse 3 Stæder, som uomtvistelig er de mærkeligste i Verden. De repræsentere hver for sig mægtige Faktorer i Mennefteslægtens Udvikling. Jerusalem er Kristendommens Bugge, Midtpunktet for den guddommelige, aabenbarede Sandhed; Athen er Midtpunktet for den menneskelige Dannelse og Rom for Verdensmagten. Umaadelige Brydninger af aandelige og verdslige Kræfter er fra disse Arnesteder kastet ind i Verdenshistorien, og Brydningerne kan ikke op-høre, og den fuldkomne Forsoning og Harmoni findes ikke, førend Syndens og Dødens Skygger forsvinde, og vi naa frem til det himmelske Jerusalem.

Over Florents, Pisa, Bologna, drog jeg gennem Østerrige til Tydskland, hvor jeg dvalede ved Minderne fra Reformationens Dage, og derpaa videre tilbage til Fædrelandet, hvor Foraaret netop holdt sit Indtog med lyse Natter, sprettende Birke og Fuglesang.

For Gud er ingen Ting umulig.

(Af G. F. v. Schubert.)

(Fortsættelse).

I dette Dieblis traadte Tobias Meyer ind. „Nu“, spurgte han sin Gæst, „hvorledes er det gaaet Dem med vor strenge Overretsdommer?“ „Meget godt,“ sagde Fredrik, „jeg har gjort gode Forretninger med ham; han var særdeles venlig mod mig, og da Lægen har tilraadet Hvile for min syge Hustru, og Luften her er saa velgjørende for hende, har jeg besluttet at give efter for Overretsdommerens Onske og bliver her nogle Uger for at reparere alle hans sjelede Ure.“ „Ja, det maa være sandt,“ sagde Berten, „at ligesom Israæliterne dandsede om Guldfalven, saaledes kan Dommeren dandsede omkring et Uur, naar det passer blandt hans Kuriositeter. Tænkte han saa bare, naar han saaledes ser Viseren dreie sig omkring, at ogsaa hans Livs Ende engang maa komme, og at han maa herfra, ligesom hin rige Mand, der havde samlet sig Forraad nok for mange Aar. For sine Ure giver han Penge ud i Hobevis, for deres spageste Slag har han et fint Dre, men Enfers og Faderlofes lydelige Jammer, fra hvem han tog alt deres, og de Ustydige og Betrængte, hvem han berøvede deres Ret, hører han ikke. Jeg vil endnu fortælle Eder Noget, som hører med til Historien om Huset her ligeoverfor. Efter den gamle Spracher boede hans Søn, som var min inderlig kjære Ven, med Hustru og to Børn i Huset. Den unge Spracher vandrede ganske i sin Faders Fodspor, men han gik maaske lidt raskere frem end den Gamle. Han straffede det ugudelige Væsen i Tide og Utide, og førte de Fortryktes Sag, stjont han ikke var nogen lærd Advokat, ikke

blot for de herbærende Domstole, men søgte i Nodsfald ogsaa Ret hos det fyrstelige Raad, og optraadte i det Hele saa kraftigt, at han baade blev frygtet og hadet af vore Dommere. Som jeg for fortalte, var vor adelige Godseier baade ved egen Odselhed og Forvalterens Utroskab bleven næsten ruineret, hans Arving levede i Wien i den keiserlige Krigstjeneste. Forvalteren havde bedraget ham for Penge og Gods, Godsherren for hans Huses Dre; thi kort og godt at sige, han var en uægte Søn af den gamle Baron og en Kammerjomfru, hvem Baronens udstyrede godt og giftede med sin Forvalter. Nu den gamle Stamme er omhugget, men den bitre Rod er bleven tilbage i Jorden. Hin Overretsdommer, der levede lystig ved Universitetet og allerede i skjæglos Alder overtog Embedet her, er gaaet videre i Dndskab end hans Fader. Den unge Spracher havde allerede som Barn tugtet ham med kraftig Haand, naar han lod sit Overmod gaa ud over ringere Forældres Børn. Men, hvad der steede med ham som Gut, glemte han ikke som Mand, da han senere kom til Magt og Myndighed her, og det gif som det saa ofte sker her paa Jorden. Mørkets Magter syntes at seire over Lyset. Til Redskab for sin Plan, at staffe Spracher af Veien, som det senere viste sig, benyttede han sig af et Menneske, hvem min Ven, jeg kan gjerne sige, havde taget op af Gaden og reddet fra den yderste Armod, idet han tog ham en Tid i sit Hus og pleiede ham næsten som sit eget Barn. Det var en syg Fabrikarbejder fra Elsas, som var bleven udhygtig til at arbejde for

fit Brød. En Morgen, opdagede Spracher at hans Pult var opbrudt; Vinduet var slaaet ind, og det saa ud, som om Tyven var krobet ind fra et Vbletræ, der stod lige udenfor Vinduet. Tyveriet syntes ikke at være betydeligt, Spracher havde næsten kun Papirer i Pulten, som alle laa i bedste Orden, og desuden kun omkring 60 a 70 Kroner. Disse var borte, men man antog, at Tyven var bleven forstyrret i sit Arbejde, thi langt borte stod et Skab fuldt af Sølvtoi aldeles urørt. Spracher tog dette til Anvarsel og lod Vbletræet nedhugge, satte bedre Stængsel for Værelserne og flyttede de værdifulde Sager ind i sit Sovværelse. Han glemte snart dette Tab, men kort i Forveien havde han lidt et større, idet han tabte nogle tusinde Kroner ved en af sin Hustru's Slægtninger i Hovedstaden, hvem man sagde var faleret. Men dette var kun et Forbud paa det Uveir, som snart brød løs over den ærlige Spracher's Familie. Kort efter at Forvalteren, Overretsdommerens Fader, var død, lod denne Spracher kalde til sig, og begjærede af ham hele Kjobesummen for det Hus og Jordstykke, som hans Fader havde betalt Forvalteren i rede Penge, da han flyttede hid. „Jeg maa," sagde den uretsfærdige Mand, „nu ved min Faders Død bringe hans Anliggender i Orden, og da er det nødvendigt fremfor Alt, at denne betydelige Fordring, som min Fader havde til Eder, bliver berigtiget. Desuden," tilføiede han, „er denne Eder's Gjæld betydelig forøget derved, at I ikke, saavidt jeg kan skjonne, nogenstunde har betalt Renter." Da min Ven hørte dette, var han, som man pleier at sige, som falden fra Skyerne. Han kunde i lang Tid ikke faa et Ord frem, thi han optændtes af Harmen over en saa uhort Skurkestreg. „Hvorledes Eder's Fader har tilnærmet sig

Gaarden ved urene Midler er enhver Mand i Landsbyen bekendt, ligesaa ved ogsaa Enhver, at min salige Fader har faaet det paa redelig Maade ved kontant og rigtig Udbetaling af den temmelig betydelige Kjobesum. Derfor holder jeg det for en djævelst Frækhed og en unyttig Skurkestreg, at I nu vil tilregne mig som Gjæld en allerede for mere end tyve Aar siden afbetalt Sum." I sin Ophidselse havde min Ven sagt mange andre kraftige Ord, som han selv senere tilstod, og som de tilstedeværende Rets-tjenere vidnede, og dette optændte Dommerens Raseri; tilskyndelende var han rolig og sagde foldt: „Naar Eder's Sag er saa vis, saa fremlæg Dokumenter og Kvitteringer over den afsluttede Handel, thi her findes Intet, som kan give Oplysning om Sagen, eller vis mig de Vidner, som vare tilstede ved Handelens Afslutning." Spracher ilede hjem fuld af Brede og Utaalmodighed, aabnede sin Skrivepult, hentede sine Papirer frem og søgte efter Dokumentet, men hvor meget han end søgte, fandt han Intet. Det var kun altfor tydeligt, Papirerne maatte være ham frastjaaene og efter al Sandsynlighed allerede for Indbruddet; denne Skurkestreg skulde vel blot tjene til at skjule den første. Min Ven erindrede, at han kort i Forveien havde bemærket en liden Uorden blandt Papirerne, men tilfrev sig selv denne, og efter et sløgtigt Gjennemsyn lagde han dem i Pakker og forseglede dem. Efter Indbruddet havde han undersøgt Seglene og fundet dem urørte. Ligesom med Dokumenterne gif det ogsaa med Vidnerne. Atten af Landsbyens mest anseede Bønder kunde have bevidnet Kjobet, men de vare allerede dengang Mænd tilaars, og vare nu alle døde; den Sidste var først død for nogle Uger siden. Dog jeg behøver ikke nærmere at forklare denne

skammelige Handling. I kunne selv tænke Eder den. Spracher blev dømt til at udbetale paa ny hele Kjøbesummen for Faderens Gaard tilligemed mange Mars Renter, og da han ikke kunde dette, tog Overretsdommeren det Hele i Besiddelse uden at tage i Betragtning, hvor meget større Værdi Gaarden nu havde ved de mange insigtsfulde Forbedringer, den gamle Spracher havde gjort. Efter alle disse Røverier beholdt min Ven kun nogle tusinde Kroner igjen. Hans gamle Fader havde i sine yngre Aar været i Amerika, og havde fortalt saa meget tiltrækkende om det skjønne, frugtbare Land i den nye Verden, at Sonnen nu ogsaa drog did. Mit Hjerte bløder, naar jeg tænker paa den Afreise; intet Die i hele Landsbyen var tørt. Vi havde gjerne beholdt Sprachers Datter Johanna, vort Gubbarn, i Barns Sted, men den ugunstige Overretsdommer havde kastet sit Die paa den vakre Pige, skjønt hun endnu næsten var et Barn, og da man af denne altformaaende Tiger kunde vente, hvad det skulde være, lod vi det kjære Barn reise med sine Forældre. De har nu været borte i tolv Aar, og jeg har kun en eneste Gang hørt Brev fra min Ven, hvori han skriver, at det gik ham godt, og at han stod i Begreb med at købe sig Land lige i Nærheden af Indianerne og flytte did. Siden har jeg ikke hørt det Mindste fra dem; hvor gjerne vilde jeg ikke vide deres Adresse og finde en sikker Veilighed til dem; thi i tre Aar har jeg hørt en Sum paa 1,800 Kr. liggende hos mig, som tilhører Spracher, som sidste Udbetaling af et Laan til en redegelig Bonde; da Spracher afreiste saa hurtigt, formaaede Manden ikke dengang paa Grund af adskillige Vanstieligheder, at udbetale sin Gjæld, og de syntes derfor tabte for Spracher. Her er nu Underretningen om Husets derover, som I

had om. Den redelige Familie som nu bor der — Manden er ansat ved Bjerghvæsenet og har nu faaet Post et andet Sted — er ikke dets Eier, og den uredelige Mand, Overretsdommeren, som kalder sig dets Eier, tilhører det ikke, men med Gud og Rette er det den Spracherfke Families Eiendom."

Efter endnu flere Udgydelser over Overretsdommeren gik den gamle Tobias Meyer til sin Forretning, og strax efter traadte Doktoren ind med begge Bornene, et ved hver Haand; de vare ogsaa idag befrandsede som igaar og havde hver en Kurb med Druer og sød Frugt. Med et fornøiet Smil som efter en vel udført Gjerning, stillede Lægen de Smaa hen foran Moderens Seng. „Her bringer jeg dem de Seirherrer, som med deres barnlige Ustyd og Enfold har udrettet mere i to Dage, end jeg med al min Kunst maaske i ligesaa mange Aar. Vistnok er det blot den første Begyndelse af den gode Gjerning som, derom tvivler jeg ikke — Gud har udseet disse Born til; men af denne Begyndelse haaber jeg Alt. At kunde De dog," sagde han til Fredrik, „standse nogle Uger her! Ogsaa for Deres syge Hustru vilde det være velgjørende. Om nogle Dage bliver Husets ligeoverfor ledigt, det koster mig blot et Ord hos Overretsdommeren, som kalder sig Husets Eier, at skaffe Eder det stille, og det er mere tjenligt for Deres Hustru end noget andet." Fredrik imedensom strax Lægens Dnske, idet han sagde ham, at det alligevel paa Grund af Forretninger, han havde fundet her, var hans Hensigt at standse en Tid i Landsbyen. „Nu, da tvivler jeg ikke et Dieblit om de heldigste Resultater af min Bestræbelse, at med Guds Velsignelse og ved Hjælp af disse Born kunne bringe den stakkels sindsyge Frue fra Vanviddets

mørke Dal til Forstandens Hjs. For i saa Ord Virkningen af Bornenes Besøg hos den Syge. Igaarastes var hun som sædvanlig forvirret. Hun bragtes tilfængs, idet hun idelig trykkede Duffen med Hæftighed til sit Hjerte, men snart faldt hun isøvn og sov roligere og mere usforstyrret, end hun har gjort paa lang Tid. Da hun vaagnede imorges, syntes hun en lang Stund at være ved fuld Bevidsthed, hun lagde Duffen fra sig og gik op og ned i Værelset i dybe Tanker; men snart begyndte hun paa den gamle Vis. Man førte hende ud i Haven i det smukke Veir, og hun ilede strax hen til Altanen, hvorfra hun havde seet efter Bornene igaar, og skuede nu ufravendt i den Retning, hvor de Smaa vare forspundne for hendes Blik. Medens hun stod saaledes, kom virkelig Bornene henad Veien og idet de saa hende tilraabte de „den gode Dame,“ som de kaldte hende, sin Morgenhilsen; hun hoppede af Glæde som et Barn og ilede dem imøde i Haveporten. Oprindt fra igaar gjentog sig, den lille Pina (det er et mærkeligt Sammentræk, at hun har det samme Navn, som den afdøde lille Pige) bad om Duffen og fik den strax; Damen satte sig hen til dem og snakkede Englest med dem paa en yndig og barnlig Maade; og da Pina, idet hun legte med Duffen som med en Søster og betragtede sig selv som en af Bornene, kaldte den stakkels Dame for Mama, da var hun ude af sig selv af Glæde. „Hører du“, sagde hun til sin Bogterfse, „hvoreledes den kjære lille Engel kalder mig Moder, og er jeg ikke deres Moder, om de end ere i Himlen, og jeg her paa Jorden?“ Jeg stod, saa jeg kunde se Alt, uden at blive bemærket, hverken af Bornene eller den Syge. Hvor havde ikke i dette Dieblif den Syges Udseende og hele Udtryk forandret sig paa en glædelig Maade!

Hun saa paa Bornene med stille Hentykkelse næsten som forklaret; det stirrende ustadige Blik var forspundet, og der laa en Ro udbredt over hendes Holdning og enhver Bevægelse, som jeg kun enkelte Dieblifke har seet hos hende i hendes sunde Tilstand, som f. Ex. naar hun nærmede sig Alteret i barnlig Andagt. „Vil du ikke ogsaa bede med dine Born, kjære Mama?“ spurgte den lille Pina, idet hun kjærlig trykkede sig ind til den Syge. Barnet fremsagde derpaa en englest Von, som hun sandsynligvis ofte havde bedet med sine Forældre. Den Syge var lutter Dre, og hun sagde halvhoit hvert Ord efter. „Er du Gertrud,“ sagde hun til Bogterfsten, „den lille Engel lærer mig at bede, og jeg søler mig saa vel derved; snart bliver vel jeg ogsaa en Engel med dem.“ Det gjorde mig næsten ondt, at der nu paa min Foranledning skede en Afbrydelse af denne rørende Scene. Efter forud givne Ordre af mig kom en Tjener med en Talerken Frugt og bragte Bornene. Den lille Henrik tog godt til sig, og Pina spiste ogsaa nogle Bindruer. Damen saa dette med den største Forundring. „Hvoreledes?“ sagde hun, „kan Engle spise? Dog hvorfor ikke, spiste ikke den Opstandne, som man engang har fortalt mig, Fisk og Honning?“ I nogle Dieblifke sad hun hensesunken i dyb Estertanke, men da tog hun atter fat paa Legen med de to Born, hvorved ogsaa Henrik viste sig sød og kjærlig mod hende; atter smykkede hun dem med Blomster, og da jeg nu traadte frem og tog Bornene med mig, kaldte hun mig ved mit Navn, hvilket hun ikke har gjort under sin hele Sygdom, da hun har forvæxlet mig med en forlængst afdød Hovmester, og bad mig snart bringe Englene tilbage til hende. Ogsaa idag saa hun efter Bornene fra Altanen med

et Udtryk af den inderligste Omhed, men tillige med langt mere Ro, end jeg havde ventet. Om nogle Timer skal jeg atter se til den Syge, og jeg haaber at kunne gaa fra hende med bedre Fortrosthed, end jeg paa lang Tid har gjort."

Idet Doktoren nu vilde gaa, raabte lille Henrik til ham: „Faar vi Lov at kjøre med dig idag, lille Søster og jeg, som du har lovet os?" „Ja det er sandt," sagde Doktoren, „nær havde jeg glemt at bede Eders Forældre om Tilladelse. I Eftermiddag, hvis Far og Mor ikke har noget derimod, saa skal jeg komme med min Vogn og hente dig og Lina, vi skal da kjøre ud paa Landet til et vakker Eted." Forældrene gave gjerne sit Samtykke dertil.

Efter Posten indsendt Frederik sig lidt for Kl. 2 i Overretsdommerens Forværelse med alle sine Instrumenter. I det samme Klokker slog, blev han lukket ind i et stort lyst Værelse forsynet med mange Vinduer; paa et langt Bord var anbragt en hel Række kunstige Ure fra de forskjelligste Lande og Tider, hvoraf mange aldeles stode stille, og andre tydelig trængte til Eftersyn. „De vil her," sagde Overretsdommeren, „saa se Ting, som De neppe havde ventet at se i en saadan liden Landsby. Jeg giver Dem idag et særdeles Bævis paa min Tiltro til Deres Indsigt, Duelighed og tilforladelige Redelighed; thi her paa dette Bord er ikke alene mine mest udvalgte og ubetalelige Ejendheder, men ogsaa saadanne Patienter, hvis vanskelige Helbredelse jeg kun vover at anbetro til en fuldbendt Mester i Kunsten, hvilket jeg holder Dem for at være. Mange af disse Skatte har jeg faaet paa underlig Maade ved en uhort Pyffe. Se, her ved Siden af dette simple Uhr, som Keiser Maximilian har eiet, dette kunstige smukke, som har tilhørt Karl den 5te.

Dette engelske, som, dog, det tør jeg ikke paastaa for vist, skal have prydet Dronning Elisabeths Sovværelse, er mig trods sin Plumshed kjære, end dette smagløse, prunkende Pariseruhr, som har været i Ludvig den 13des Besiddelse; ogsaa dets Indretning er kun Mærkeligt." Saaledes vedblev Dommeren at opregne de oprindelige Eiere af flere Ure, idet han tilføiede: „Jeg behøver ikke først at forklare Dem, af hvilken Grund jeg i min Samling har saa mange Ure af fyrstelige og verdensberømte Mænd. Det er ikke for at ville være fornem, heller ikke er det Jagten efter historiske Beromtheder, men fordi man med fuld Ret tør antage, at Konger og Keisere forsynede sig med sit Lands bedste Arbejder, og at en Færd, som kjendte Tidens Betydning, anskaffede sig Ure, han kunde stole paa. Se f. Ex. dette Uhr, som den berømte Leibnitz brugte den største Del af sit Liv, og det andet der, som tilhørte den store engelske Statsminister Chatam; begge ere lige saa sikre, som et Kronometer efter nyeste Konstruktion; begge vare punktligt Mænd; derimod kunde ikke Klokkeslettet være af saa stor Betydning for Karl den 12te af Sverige, thi her er et Guldblokket Uhr, som han sandsynligvis længe har baaret, men efter et heftigt Slag forærede han det til en tapper Fændrit; det er det utilforladeligste Uhrværk i hele Samlingen. Idag skal De forjage Deres Kunst paa et af de ældste Ure; det stammer fra en Eftersølg af den berømte Patrier Leonard Walter i Nürnberg. Det er kun nogle saa nær siden jeg kjøbte det, og jeg har endnu ikke set det i Gang, da jeg ikke har fundet nogen Uhrmager, jeg turde anbetro det til."

Frederik tog strax sat paa Arbeidet, idet Dommeren saa opmærksomt til med en Bog om Uhrmagerhaandværket i Haan-

den, men af og til kastede han et Blik paa det ligeoverfor hængende Pendeluhr. I det Biseren naaede fire raabte han: „Hold nu inde, De maa ikke holde paa med dette Arbeide længer end til fire, thi da bliver Dagslyset ugunstig for Dem; Deres Dine kunde derved mattes og Haanden gjøre en Feil, som ikke kunde blive saa let at gjøre god igjen. Med Hensyn til Deres Kunst forstaar jeg mig lidt paa Diets og Haandens Diætetik,“ sagde han med et veltilfreds Smil; „jeg vilde ikke betro mine bedste Uhre til nogen Uhrmager, som var over 40 Aar, thi da svæktes Synet, og Haanden taber noget af den Sikkerhed, som er aldeles nodvendig til finere Arbeider; derfor tillader jeg aldrig ved de fineste Arbeider, at Nogen fortsætter med mat Die og trætte Fingre, hvor et ganstle lidet Feilgreb kunde foraarsage ubodelig Skade. Den dygtige Arbeider betaler jeg for Hviletimerne om Dagen ligesaa vel som for Arbeidstimerne. Klokker 8 imorgen beder jeg Dem at fortsætte.“ Hermed betydede Overretsdommeren ham, at hans Arbeide var endt for idag, dog var det med ganstle overordentlig Venlighed han stiftes fra den Mand, der i saa kort Tid havde vundet hans hele Tillid og Velvillie, saavidt som det var muligt for ham at nære venlige Følelser.

Netop som Fredrik kom hjem, traadte ogsaa Doktoren med begge Bornene ind til Johanna. Denne havde idag slet sig saa stærk, at hun ved Hjælp af den gode gamle Martha havde klædt sig paa og sad nu i en Lænestol. „Er ikke dette for tidligt?“ spurgte Fredrik lidt urolig. „Det haaber jeg, det ikke er,“ svarede Lægen, som derpaa vendte sig til Martha og bad hende bestjættige Bornene endnu en Stund nede i Haven. Da nu disse var gaaede vedblev han: „Jeg har un-

derholdt mig paa en meget behagelig Maade med Eders Born, især har den lille forstandige Henrik fortalt mig mere, end I maatte kunne tænke. Hvoraf kommer det, at Eders Born og da fornemlig Pina tale Engelsk som sit Modersmaal, da jeg dog maa antage, at begge Forældre er tyske?“

Frederik overbåndt snart den lille Forlegenhed, han sølte ved det ligefremme Spørgsmaal, og svarede overensstemmende med Sandheden: „Da vi i saa lang Tid kun levede blandt Englændere, kom vi efterhaanden ogsaa til at tale det engelske Sprog med hinanden, og da Bornene, fornemlig lille Pina, under Moderens Sygdom ubelukkende blev pleiet af en Engländerinde, som ogsaa ledesagede os paa en Del af Reisen, have Bornene først nu begyndt at øve sig i Tysk.“ „Men har da ogsaa,“ spurgte Doktoren videre, „den kjære Moder saa ganstle forglemt sit Modersmaal, at hun selv med sin Faders trofaste Ven, maa tale det fremmede Sprog? Tror De virkelig,“ sagde han med et spøgefuldt Smil henvendt til den Syge, „at en gammel Læges Die ikke ser skarpt nok til i de vistnok blege og lidende Træk dog at kunne gjenkjende den unge, blomstrende Johanna Spracher? Rige fra den første Aften og endnu mere igaarmorges anede jeg, hvem jeg her gjensaa, og det blev mig til Bished ved Bornenes barnlige og fortrolige Meddelelser. I kunne imidlertid ubetinget stole paa mig; som Læge og Kristen forstaar jeg at bevare en Hemmelighed ligesaa godt som nogen Skriftefader; jeg forstaar ogsaa Grunden til, at I her ville være ukjendte og billigere den fuldkommen. Vistnok var jeg, som De vel erindrer, kun et Aar sammen med Deres salige Forældre her, men De og Deres bleve mig hjertelig kjære; jeg kjender den Uret, man har tilføiet

Deres Fader, og hvad jeg formaar, det vil jeg gjøre, for endnu at kunne bringe Et og Andet paa rette Veie igjen."

Johanna var dybt bevæget, hendes Faders gamle Ven havde vundet hendes fulde Tillid. „Det er den bedste Betsignelse, de fromme Forældre kunne efterlade os," sagde hun, „naar deres Minde kan erhverve os en saadan Ven, som jeg nu foler, vi har faaet i Dem.

Vi ere dragne hid kun for efter Lægens Raad i den hjemlige Luft at gjenvinde min Helbred; vi havde først tænkt at opholde os i Egnen omkring Mainz, men da jeg kom mit egentlige Hjem saa nær, kunde jeg ikke modstaa min Trang til atter at gjense det, om der end knytter sig mange tunge Grindringer til det, og min kjære Mand gav efter for min Længsel." (Mere).

Selo Klofterruiner.*)

1. Det var en fredelig Sommerkveld,
Jeg stevned mod gamle Minder.
Mod Havets Bryn under Fjeldets Held
Et Klosters Ruiner man finder!
2. Nu ja, Du kan komme en Haabetsdag,
Naar Volge saa sagtelig strommer,
Naar Luften zitrer i lune Drag,
Og Stormen sin Magt forsommer;
3. Da kan Du lægge en Stund iland
Og fæste Baaden ved Linen
Og vandre op fra den tause Strand
Og drømme Din Drom ved Ruinen.
4. De hæver sig i Naturens Fred
De sjunkne Mure og Buer,
Og Sjælen hæver forunderlig ved
Det Syn, som i Drom Du stuer.
5. Det er den hellige Hviledag,
End Sangen i Kirken toner,
Den bærer op under viet Tag
En Tak til Christ, vor Forsoner.
6. Og se, — der træde de To og To
Fra Kirke til Gud i Naturen
Og vandre i vægende Sabbatsro
Med Blikket vendt imod — Uren.

*) Dette smukke Digt er meddelt „For Hjemmet" i Manuscript og har ikke forhen været trykt.

7. Mod Uren! ja høit under Fjeldets Skænt,
— Held Troen, som Saadant fatter!
Der var jo engang hint Under hændt
Med den fremmede Kongedatter.
 8. Med hende, som kom til den Sjerne D
Fra Irlands grønnende Sletter,
Hiddreven af Storm over vilden Sø
I Provølsens dødsvangre Nætter.
 9. Her havde hun landet, her satte hun Bo
I Aand og med Haand paa en Klippe,
Med Haab imod Haab hendes stærke Tro
Ei kunde sin Herre slippe.
 10. Her saa hun for sig det store Hav,
Og Tanterne fore saa vide,
De tyktes tidt over Hedningers Grav
At se Forsøneren stride.
 11. Imens hendes Folge, den trofaste Flok,
I Tro til sit Paternoster
Arbeided med Sten og med Klippeblot
At reise det ensomme Kloster.
-
12. Sunnives Kloster gav Fred og Ly,
Mens Vifinger hærjed og brændte,
Den fromme Skare hver Morgens Gry
Sin Længsel mod Hvidekrift sendte.
 13. Men Vifinger kom fra brusende Sø
Og havde ei Godt ifinde;
Det var en Jubel en kongelig Mo
Paa vilde Kyften at finde.
 14. Sunnive ser deres vilde Færd,
Men tænker paa Fredens Herre;
Sunnive ser deres blanke Sværd,
Men kan dem Veien ei spærre.
 15. Da iler hun op under Fjeldets Skænt,
Der har hun sit stille Kammer,
Og knæler med Diet mod Fjeldet vendt
Og tolker for Gud sin Samvær.
 16. Hun beder Herren, sin Frelses Gud,
Mens Armene op hun strækker,

At fri sit Barn ifra Skjændsel ud,
For Hedningevold hende rækker.

17. Og Herren svarer; se Fjeldets Held
Sig aabner og lukkes atter!
Ja Herren indstjærmed i dybe Fjeld
Den fremmede Kongedatter!
18. Og derfor de Søstre saamangen Stund,
Naar de søge sin Gud i Naturen,
Med Tro og Kængsel saa mangelund
Se undrende op imod — Uren.
19. Slig kan Du dromme en sommerlun Kveld
I Pagt med de skønne Minder,
Mens Solens Skjær over Hav og Fjeld
Saa stilt og vemodigt svinder.

D. P. Monrad.

Det nyeste „Verdens Underverk.“

(Illustr. Tidende).

Tirsdagen den 5te August (1884) nedlagdes paa Vedloe's Island ved Indløbet til New Yorks Havn Grundstenen til det vældige Fodstykke, som skal bære Billedhuggeren Bartholdis Rjæmpestatue „Friheden, der oplyser Verden.“ Der har saa ofte været fortalt og skrevet om denne moderne Esterligning af „Kolosjen paa Rhodos,“ at det nu, da der formodentlig ikke er lang Tid tilbage til Verdens Fuldendelse, kan have Interesse at faa en kort Fremstilling af dette Foretagende og dets Historie.

I Aaret 1871 kom den unge franske Billedhugger Bartholdi, barnesødt i Elsfås, for første Gang til Amerika. Som saa mange før og efter ham blev han greben af Begeistring over den storartede Indsejling til New York, hvor man imellem Long Islands sonderrevne Sanddyner imod Nord og Staten Islands grønnende Høider imod Syd glider frem

gjennem en Brimmel af Seilere og strigende, stonnende Dampere til en af Verdens første Havne og til dens travleste Handelsby med dens Taarne, Skorstene og himmelstræbende Bygninger. Midt i dette brede Indløb løfter Den Vedloe's Island sig op af Bolgerne, og i den unge Kunstners Fantasi blev den Fodstykket for en gigantisk Statue, der paa en Gang skulde symbolisk betegne den amerikanske Frihed og være, ved Nat som ved Dag, et levende Sømærke for alle dem, der søgte ind fra Sandy Hook. Ideen var storartet, men netop dens Storhed gjorde Udførelsen vanskeligt. Bartholdi hengav sig imidlertid helt og med usvækket Begeistring til den. Hans Tegninger og Modeller til en kvindelig Skikkelse i et langt og foldrigt Gævandt, som i den høire Haand løfter en Fakkell over sit med en Straalekrone smykkede Hoved og i den venstre holder en Tavle

med den nordamerikanske Uafhængighedserklæring, vandt stort Bifald hos Kunstnere og Kritikere, men deraf var der endnu et langt Spring til Udførelsen. Saa kom imidlertid Jndbydelsen til Verdensudstillingen i Filadelfia 1876, som skulde fejre Republikens Hundredeaarsfest, og som i Frankrig, Unionens første Allierede, blev modtagen med saamegen Begejstring. Der dannede sig i Foraaret 1875 i Paris en „Union-Franco-Americaine“ under Ledelse af Mænd som Oscar Lafayette, Rochambeau, Tocqueville, Henri Martin, Paul Remusat og Andre, og i denne Forening blev det besluttet, ikke blot af yderste Evne at støtte Udstillingen, men ogsaa ved dette Jubilæum at skænke det amerikanske Folk en Gave, som kunde udtrykke den franske Nations vedvarende Sympathi for Unionen. Bartholdis Statue var som skabt hertil, ved et Festsmaalid den 6te Novbr. 1875 foreslog den be kendte Forfatter og Politiker Edouard Laboulaye at give Franskmændenes Sympathi for Amerika et synligt Udtryk „ved at opreise midt i New Yorks stolte Havn paa en Ø, der løfter sig over Skuepladsen for Frihedskampens første og betydningssfulde Seire, en hæmpemæssig Statue, der kan staa som Skytsgudinde for de tre store Byer New York, Brooklyn og Jersey City; her, paa Dørtærskelen af den nye Verden, med dens sprudlende Liv, bydende Velkommen til de Tusinder af Skibe, som her strømmier sammen fra alle Dele af Jordkloden, skal „Friheden, der oplyser Verden“, løfte sig op af Havets Skjod og være et Symbol paa Folkets Broderskab.“ Der krævedes til Udførelsen af Planen henved 1½ Million Franks, og det var ikke let at bringe en saadan Sum tilveie; Skulptorerne og Spotterne havde derfor ogsaa længe frit Spil. Efter fem Aars For-

løb var Opgaven løst; ved en ny Banket i 1880 ophøjede Laboulaye, at Summen var fuldt bragt tilveie, og at Manifestationen var tiltraadt af 180 Stæder og Kommuner med Paris i Spidsen, 40 Generalsraad, en Enes Handelskammer og henved 100,000 Private. Den amerikanske Minister i Paris kunde den 24de Oktober 1881 drive den første Nagle ind i det Jernstæket, som engang skal befæste Statuen til dens Fodstykke.

Medens Jndsamlingen foregik i Frankrig, var Bartholdi i fuldt og stadigt Arbejde paa sit kolossale Verk. Det lykkedes ham at faa færdig til Udstillingen i Filadelfia 1876 et Fragment af sin Figur, nemlig den høire Forarm med Haanden, der holder Falken. Fra Filadelfia bragtes dette Brudstykke til New York, hvor det opstilledes paa Madison's Square; paa begge Steder vakte det Forbauselse ved sine gigantiske Proportioner og høie Forventninger om, hvad Helheden vilde blive. I Januar 1873 holdtes et Møde af New Yorks levende Mænd, som nedsatte en Kommittee til at repræsentere det amerikanske Folk ved Modtagelsen af Frankrigs Gave, sikre den fornødne Forgiveelse fra Statens og Unionens Side samt tilvejebringe de fornødne Midler til Overførelsen og Opstillingen af Statuen, thi denne Del af Beføstningen, anslaaet til 250,000 Dollars eller saa nær 1 Million Kroner, vilde det paa hvile Amerika at udrede; William M. Swarts, der kort efter udnævntes til Stats-Sekretær under Præsident Hayes, blev denne Kommittees Formand. Det er imidlertid hidtil gaaet yderst trængt med Jndsamlingen, og trods alle Anstrængelser, Bazarer, Udstillinger o. s. v. er der endnu ikke indkommet Halvdelen af den fornødne Sum. En Mr. S. D. Babcock tegnede sig for 1 pCt. af Be-

køstningen; hvis der iblandt New Yorks Millionærer, som maa tælles i Hundreder, havde været 99, som havde fulgt dette Exempel, vilde det Hele have været klaret, men Nigmændene, som ellers ikke er saa knebne, naar det gjælder offentlige og nationale Foretagender, har her holdt sig paa en besynderlig Maade tilbage, og New York maa i den Anledning doie grove Spottegloser fra andre store Byer, hvor Borgersandsen er mere levende. Det er imidlertid ubilligt at ville lægge Byrden udelukkende over paa New York, thi Foretagendet er i Virkeligheden nationalt, selv om Statuen skal finde sin Plads i Lobet imellem de to Stater New York og New Jersey. Trods Mangelen af Penge er man gaaet fridig paa med Arbeidet paa Bedloe's Island, og man stoler paa, at efterhaanden som Dieblisset for Fuldforelsen af det store Verk nærmer sig, vil Interessen for det og dermed ogsaa Rundhaandetheden stige.

Bartholdi er færdig med sit Arbeide, og Statuen er parat til Indskibning. Det har været en overordentlig vanskelige Opgave at beherske de kolossale Masser, hvorom der her var Tale, og at bringe Liv, Sandhed, Skønhed ind i den kæmpemæssige Figur, som ifkun Kunstnerens Tanke, ikke hans Die eller Haand har kunnet omfatte som en Enhed. Hvad Virkningen vil blive af selve Figuren, naar den kommer paa sin Plads, er det endnu umuligt at sige; at domme efter Tegningerne og de mindre Modeller maa man indrømme, at der er Størhed og Majestæt i Skikkelsen, at den staar frit og naturligt, med Kraft i Holdningen, og at det rige Bevandt falder i udmærket skønne Folder. Men foruden disse kvantitative Vanskeligheder var der mange andre at overvinde, og det har kostet megen Møie at finde Konstruk-

tioner, der gav den fornødne Styrke, og som samtidig ydede frit Spillerum for de meget betydelige Udvidelser og Sammentrækninger, der følger af Temperaturrens Indflydelse paa saa store Masser af Metal. Statuen er ikke støbt i Bronze, men hamret ud af Bronze. Det første Udkast var en Figur i Ler, omtrent i Legemsstørrelse; efter den udførtes en ny Model i Ler, en Septendebel af den virkelige Størrelse, og efter at denne var støbt i Gips, konstrueredes en tredie Model i kvart Størrelse, som inddeltes i ni Partier, og fra disse overførtes alle Maal og Mærker i firdobbel Forstørrelse til en sidste Model i virkelig Størrelse, som dog ikke kunde opstilles hel, men maatte ndføres i mange Brudstykker. Man vil indse, hvilken overordentlig Noiagtighed der maatte udfoldes ved dette Arbeide for ikke at bringe Forstyrrelse og Misforhold ind i Figuren. Efter at disse sidste Sektioner var støbte i Gips, blev der over dem igjen lavet Træmodeller, og i disse blev endelig Metallet hamret ud indenfra udefter, saa at enhver Fordybning eller Fremspring af Modellen aldeles noiagtig udshyldtes af Metallet. Der er ialt 300 saadanne udhamrede Plader, tilsammen veiende 800 Tons eller 1,760 Centner, og de skal altsaa sættes sammen for at tilveiebringe Statuen. Hvis dette skede ved Sammenlodning, vilde en eneste Sommerdags Sol være nok til at sprænge Figuren og forstyrre dens Forhold; Stykkerne maa være tynde nok til at kunne boie sig og anbringes saaledes, at de ved Temperaturforandringer kan forskyde sig over hinanden. Men herved moder atter den Umstændighed, at det er farligt at bringe Bronceens Kobber i umiddelbar Forbindelse med Jern, fordi der herved kan udvikle sig elektriske Strømninger, som i kort Tid vilde øde-

lægge Metallet; hver eneste Boile og Nagle har derfor maattet isoleres. Ved Udhvirvinger har Figuren og navnlig dens Draperi faaet en Tone, som væsentlig adskiller den fra støbte og derpaa cifelerede Overflader. Ligesom hoiere Haand og Arm havde været udstillede i New York, saaledes har det kolossale Hoved, som først blev færdigt, tidligere været udstillet i Paris; for Tiden staar hele Statuen samlet og opstillet paa Boulevard de Courcelles, hvor den rager høit op over de sex Etages Huse.*) Man gaar ind ad en Abning i den noget løstede hoiere Fod, en meget anstændig Dør; der er noget mørkt derinde, men endnu kommer der dog en Del Lys ind igjennem de Tufinder af smaa Guller, som er bestemte til at modtage Nagerne. Man naar op til Hovedet ad en Trætrappe, men naar Statuen kommer paa sin endelige Plads, vil der blive anbragt en Elevator midt i det svære Jernstøkke, som skal bære Pladerne. En Trappe fører videre op igjennem den hoiere Arm, og rundt om Fakkelen er der et aabent Galleri, hvorfra man nu har en glimrende Udsigt over hele Paris og Omegn, og hvorfra der snart vil udfolde

*) Man holder for Tiden (midt i Mai) paa med at tage den ned og lade den p. a. Skibet „Isere“, som skal føre den til Amerika; omtrent den 25de Mai venter man Skibets Ankomst til New York. — I de amerikanske Blade læse vi, at det var General Sherman, som bestemte Bedloe's Æsland til Plads for Støtten, efter at Præsidenten havde overdraget ham dette Hverv. — Komiteen mangler endnu en hel Del Penge til fuldendelsen af Arbejderne med Grunden og Fodstykket. For at skaffe Bidrag hertil sælges 6 Tommers Modeller i Bronze og Nikkel for \$1.00 og 12 Tommers ditto for \$5.00, Adresse: Richard Butler, 33 Mercer Street, New York City, N. Y.

„For Hjemmet“s Red.

sig det pragtfulde Panorama af New Yorks Rhed og Havn. Fra Fakkelen skal der straalet et elektrisk Blus, som bliver det største, der hidtil er kjendt, og hver Spids i Kronen skal ligeledes lyse med elektrisk Glands. Med Jernstøkket veier Statuen over 180 Tons.

Fodstykket svarer til denne uhyre Masse. I elleve Maanedes har der været arbeidet paa Fundamentet, der er nedlagte paa Paradepladsen af et gammelt Fort. De bestaar af Beton med Granitstøkker. Der er saaledes skabt en umaadelig Blot saa at sige af en eneste Sten, 91 Fod paa hver af de fire Sider foruden, henved 53 Fod hoi og 67 Fod paa hver Side foroven. Over hundrede Arbeidere har hver Dag været beskæftigede med Støbningen af denne Masse, hvis samlede Vægt er 48,000 Tons og har været kasererede paa Den; kunstige Kraner, Jernbaner og Dampmaskiner har været anlagte for at lette Arbeidet. Igjennem den uhyre Blot løber der fem tykke Jernplader med en ledende Kobbertraad dybt ned i Jorden; det er til Brug for de Lynafledere, som skal skjules i Figurens Folder. To Tuneller, 7 Fod hoi og 10 Fod brede, krydser hinanden i rette Vinkler i Fundamenterne, og derfra gaar der en Schakt op igjennem hele Fodstykket. Stønt de kun skal bære en Vægt af 5 Tons pr. Kvadratfod, har de en Styrke af 100 Tons. Paa dette Fundament opføres nu det egentlige Fodstykke, og det er Grundstenen til dette, som nys er bleven lagt; det bygges ligeledes af Konkret med en ydre Beklædning af rød Granit fra Connecticut. Selve Ceremonien den 5te August var forresten traurig nok; det øsregnede hele Dagen, og de officielle Deltagere i Høitideligheden, fik det at føle, medens man med den sædvanlige Pigepligthed havde forsojnt et-

hvert Arrangement, saa at det hele gik op i almindelig Forvirring.

Statuen vil løfte sin lysende Fakkell 309 Fod over dagligt Banded; det er 25 Fod høiere end Taarnet paa Trinity Church og endnu 22 Fod høiere end Toppen af de kneisende Murpiller, som bærer det forrige Underverk, den beundringsværdige Hængebro over East River imellem New York og Brooklyn. Regner man alene Høiden over Jordoverfladen, faar man for Fodstykket 82 Fod, for Statuen 138 Fod, tilsammen 220 Fod; det saakaldte „Monument“ i London, tæt ved London Bridge, er 202 Fod, Triumfbuen i Champs Elysées 160, Vendoms-Soilen 144, Trajans-Soilen i Rom 130 Fod; den nye Germania-Statue i Niedermald er 110 Fod (hvoraf kun 48 falder paa Hovedfiguren, San Carlo Borromeos Statue ved Arona 106 (med 66 for Figuren), Bavaria ved München 90 (28½), den berømte Memnonssfigur kun 65. Alene Frihedsgubindens Hoved er 14 Fod i Høiden og har Plads til 40 Personer; paa Balkonen omkring Fakter kan der staa 15 Vorne; Pegefingern er 8 Fod lang og har paa det midterste Led et Omfang af 4 Fod; Tømmelfingern er 12 Fod i Omkreds.

Kolossen paa Rhodos, med hvilken man uvilkaarlig kommer til at gjøre en Sammenligning, antages at have været 140 Fod høj. Byen Rhodos havde været belejret af Demetrios Poliorcetes, men fik Undsætning af Ptolemæos Soter, Egyptens Konge, og til Minde herom reistes den gigantiske Statue af Solguden Helios, hvilende en Fod paa hver Side af Indsejlingen til Havnen og med en Staa i Haanden, hvorfra der lyfte Blus. Chares fra Lindos, en Elev af Lysippos, begyndte Arbejdet, men da han efter at have brugt hele den bevilgede Sum kun var halvt færdig, tog han sig selv af Dage, og det blev Kunstneren Paches, som fuldendte Verket. Efter at have staaet i 66 Aar styrtede Kolossen Aar 224 f. Kr. ned ved et Jordskjælv og laa saa i 900 Aar paa Jorden, indtil Saracenerne, som i den sidste Halvdel af det syvende Aarhundrede havde erobret Den, solgte Metallet til en Jode. Det fortælles, at det udgjorde 900 Kamelladninger, og Vægten er derefter beregnet at have udgjort 720,000 Pd. Forhaabentlig vil den amerikanske Frihedsgubinde ikke komme til at dele Skjebne med denne sin Forgjænger, men i Aarhundreder løfte sin lysende Fakkell over Hav og Land.

Sohelten Peder Tordenskjold.

(Fortsættelse.)

Dette Batteriets Samkvem med Byen var det netop Tordenskjold havde havt til Hensigt at forhindre, og han havde derfor beordret Galeierne til at lægge sig saaledes, at deres Ild kunde bestrænge den Bro, hvormed Holmen stod i Forbindelse med Landet, men denne Post laa saa godt som lige under Kanonerne af

Batteriet paa Kyften, og Kaptein Zahlgard, der kommanderede Galeierne, havde maattet trække sig tilbage. Saaledes blev paa denne Side „Roach Ark“ alene udsat for den fiendtlige Ild, der ogsaa anrettede en saadan Odelæggelse, at Kaptein Grib to Gange stod selv Fjerde tilbage paa øverste Dæk, alle de øvrige

Folk vare nedstude. Men efterat Brammen fra Galeierne var forsynet med friske Folk, vedblev den tappert at forsvare sig; Grib lod den endog hale indenfor Batteriet for at forbyde Fienden Tilførsel af friske Folk over Broen. men i dette Dieblif blev hans ene Arm knust ved et Kardeschestud. Forgjæves forsøgte den tapre, haardtsaaede Somand at vedblive med Kommandoen paa overste Dæk, Blodet forløb ham, og han maatte bæres ned i sin Kahyt, hvorfra han dog endnu sendte den Ordre op paa Dækket, „ikke at qvittere Posten eller forlade Tordenstjold, saalange Skibet kunde flyde paa Vandet.“ Men Brammen havde alle rede saaet fire Grundstuds, det femte løsnede en Planke i Vandgangen, og den kommanderende Voitnant saa sig nødt til at trække Skibet ud af Jlden, dersom han ikke vilde synke under Batteriet. Kanonerne bleve bragte i den ene Side af Fartoiet, Veskagen saa godt som muligt stoppet, og Brammen traf sig tilbage.

Imidlertid led ogsaa Orlogsstibene meget, og da „Noah Ark“ retirerede, stod Tordenstjold med sin Broder Kaptein Wessel selv Tredie tilbage paa „Aa-lands“ Skandse. Da han erfarede, at Grib var saaret, sendte han sin Adjutant Kapteinloitnant Vilienstjold ombord paa „Noah Ark“ for at overtage Kommandoen og igjen føre Skibet i Slaget, men ligesom Vilienstjold for at udføre sit Grinde satte Foden paa Falderebstrappen af „Aa-land“, blev han dræbt paa Siebt af en Kanonkugle.

Jlden fra Batteriet „Carolus“ begyndte igjen at sagtnes, da dets Ammunition for Diebliffet næsten var forbrugt, og omtrent ved samme Tid ankom den længselsfuldt forventede Stykpram „Hjælperen“ med sine Galeier og begyndte at varpe sig op af Indløbet for at tage Del i Bataillen. Dette Dieblif

var gunstigt til at forsøge en Vandgang, og Tordenstjold roede derfor fra „Aa-land“ over paa Galeien „Sophia“, hvor han selv gik ombord, besatte den og tre andre Galeier med tre hundrede Mand Soldater og befalede at ro af al Magt mod den D. paa hvilken Batteriet laa. Men kun paa de to Galeier, „Sophia“ og „Prinds Karl“, havde Mandstabet Mod til at adlyde Ordren og bragte Fartoierne lykkeligt paa deres Post. Alle Soldaterne vare paa Dækket, og Baadene rede til at modtage og landjætte dem, da en Bataillon spenste Grenaderer, som hidtil havde ligget i Skjul bag Batteriets Brystværn, reiste sig og aabnede en ødelæggende Musketild paa de danske Galeier. General Gjerta selv kommanderede dem og lod bestandigt et Geled fyre, medens det andet ladede, saa at en vedholdende Kugleregn paa en Afstand af omtrent tredive Alen næsten aldeles oprev Mandstabet paa Galeiernes Dæk, og de saa Folk, der endnu vare ilive, flygtede fraborde eller ned under Eugerne. Kapteinloitnant Dam, der var Chef paa Galeien „Sophia“, blev dræbt, Major Rosenkrantz, der skulde kommandere Vandgangen, blev saaret; Tordenstjold selv fik to Kugler, en i Armen og en i Hofsten, og da Blodet begyndte at forløbe ham, blev han bragt ombord paa sit Skib. Dog var han mindre bethymret for sig selv end for de to Galeier, der saaledes, næsten aldeles blottede for Mandstabs, laa lige under det fiendilige Batterie, men det var ikke muligt for ham at bevæge nogen af Officererne eller Mandstabet til at forsøge paa at redde dem, selv tilloft hans Saar ham ikke at holde sig opreist. Omfider tilbød en Raket sig at vove Forsøget, og nogle Matroser, der stammede sig over at vise mindre Mod, steg med ham i Jollen. Saaledes blev en Trossse anbragt paa

Galeien „Sophia“, der lykkelig blev undhalet, kun med Tabet af en Mand, der blev dræbt i Jollen af en Mustetskugle.

I den anden Galei, „Prinds Karl“, vare kun to levende Menneſter, nemlig Chefen Voitnant Helmich og en Matros; Begge var de under Rugerne; thi paa Dækket vilde de være en sikker Skive for de ſpenſke Muſtetter. Da en ſpenſk Grenader vadede ud i Vandet for at trække Galeien paa Grund, traadte Voitnant Helmich frem i Røghedsdøren og ſkød ham en Kugle gjennem Hovedet, ſaa han ſtrykede død om i Vandet. Der var forreſten lidet eller intet Haab for Galeien om at undkomme; thi det var næſten ganſke ſtille, og Seilene vare uheldigviſt alle beſlagne. Men heller ikke Matroſen, der var ombord viſte ſig forſagt; med ſin Kniv i Haanden for han op i Takfelagen og overſtar Nebene, hvormed Seilene vare beſlagne; uagtet de ſpenſke imidlertid ligesom ſkød til Maals efter ham, lykkedes det ham dog igjen at komme under Rugerne, rigtignok med en Muſtetskugle i Laaret. Dog heller ikke denne modige Gjerning ſyntes at ſkulle bringe Galeien ud af Fare; thi det var ſaa ſtille, at Seilene hang og slog mod Maſten uden at ſaa Magten over Fartøiet, og paa intet af de andre Skibe gjorde man Mine til at ville forſøge paa dens Redning. Da brugte en Skipper ved Navn Elias Wulff et beſynderligt Mid- del for at ſætte Rod i Mandſkabet paa Halvgaleien „Pollux.“ Han klædte ſig af indtil Skjorten, ſteg op paa Fartøiets Hytte, knyttede Haanden mod Fienden, bukkede for ham juſt ikke paa den hoſligſte Maade og brugte Mund det bedſte han forſtod: Mandſkabet, ſom mærkede, at han vilde tjene til en Afleder for de ſpenſke Kugler, tog Rod til ſig og roede af alle Kræfter ind mod Røſten; de forbitrede ſpenſke Grenaderer ſigtede ene

paa den ſtændende Skipper, men ikke engang ham traf de formedeſt den ſtarke Fart. Galeien ſkød; ſaaledes blev en Trosſe gjort faſt paa „Prinds Karl“, og Fartøiet reddet uden Tabet af en Mand.

Ilden fra de ſpenſke Batterier fornyedes imidlertid igjen, og da Tordenſkjold ſaa, at Intet var at udrette uagtet Officernes og Mandſkabets heltemodige Udholdenhed, gav han Ordre til at retirere. Alle Skibene bleve efterhaanden lykkeligt trukne ud af Ilden, og ſaaledes endtes Angrebet paa Strømſtad, rigtignok, ſom Tordenſkjold i ſin Indberetning til Kongen ſriver, „uden Tabet af en Jolle.“ men derimod vare 96 Mand dræbte og 246 ſaarede, og, hvad der var det værſte, Hensigten med Angrebet var ikke opnaaet.

De danſke Fartøier, fornemmelig „Laaland“ og „Noæh Ark“, vare blevne ſaa ilde tilredte i Slaget, at Tordenſkjold ſandt det nødvendigt at ſøge Havn for at lade dem reparere; han løb derfor ind til Frederikſtad i Norge. Men uagtet han var ſaaret, og havde været uheldig i ſine Planers Udfald, ſagtnedes dog ikke hans Mod og livlige Virkſomhed. Der findes en Ordre allerede af 28de Juli 1717, hvori han beſøler Kaptein Sahlgaard med „Hjelperen“ og „Noæh Ark“, „ſaaſnart de kunde blive reparerede, ſtrax at forſeile udenfor Strømſtad, hvor han Nat og Dag har at paagte, at Tilforſel ſamme Sted noie vorder afſtaaen, ſaa at Fienden ikke ſaar noget Kornmagazin, hvortil han allermest trænger, der oprettet; thi da vil hans forehavende Deſſein med Invaſion absolute af ſig ſelv forſvinde.“ De nævnte Fartøier bleve færdige med deres Reparation i de første Dage af Auguſt, og den 9de i ſamme Maaned var Tordenſkjold ſelv med ſine tre Orlogſkibe igjen udenfor Strømſtad. Uagtet hans

Saar endnu ikke vare helbrede, tog han selv iland for at recognoscere og verlede Rugler med de fiendtlige Galeier, der vilde forhyde ham det.

Tordenstjold havde imidlertid sendt sin Indberetning om Angrebet paa Strömstad til Kjøbenhavn. Han vidste, at man i Admiralitetet og ved Hoffet vilde anerkjende hans Narvaagenhed og Virksomhed, der havde havt tilfølge, at den svenske Handel og Kommunikation langs med Kysten hele Sommeren havde været afbrudt, medens de danske Koffardistibe sikkert som i Fredstider havde sejlet frem og tilbage over Nordsøen, men han anede ogsaa, at den Daddel, hans mægtige Fiender pleiede at gjøre gjældende imod ham, herved ikke kunde vises tilbage. Allerede efter Bataillen ved Goteborg havde han skrevet til Kongen: „Der- som Eders Kongelige Majestæt maatte sætte Tvivl til min Forsigtighed enten formedelsf mine unge Nar eller for Behag ubi Sjæles Sacrificering i allernaadigst anfortroede Kommando, og Andre fandtes, der baade kunde og vilde Saa- dant bedre udføre, da vilde jeg glæde mig over allernaadigst gjørende Forandring, søgende mit Soulagement i en god Samvittighed.“ I sin Indberetning om Angrebet paa Strömstad fremsatte han endnu engang klart de Grunde, der havde gjort det nødvendigt; han beviste den yderlige Forsigtighed, han havde anvendt i at indhente Vedkommendes Raad og Betænkning, og mente derfor vel at kunne sige, „at Planen var usorgribelig vel overtænt og med Flid prosegveret.“ „Men“, lægger han til ligesom i sikker Forudsættelse af den Modtagelse, hans Efterretning vilde finde; „jeg ved, at det Alt ikke er nok, siden jeg ikke naaede min Dessein.“

Og han havde Ret. Den sidste betydelige Brug, han endnu kunde gjøre

af sin Kommando i Nordsøen, var at indeslutte Strömstad fra Søfiden og anbefale sine tapre Officerer, fornemmelig Kaptein Grib, til Kongens Naade; thi allerede i Begyndelsen af August kom den Efterretning til Flaaden, at Schoutbrynacht Rosenpalm af Kongen var bestemt til at afløse ham; Tordenstjold skulde for Fremtiden som en anden Skibschef føre Drøegstibet „Aaland“. Den 19de August overdrog han Kommandoen over Eskadren for Strömstad midlertidig til Kaptein Rostgaard og gav ham sine sidste Ordre om „de fiendtlige Galeier at holde indesperrede og sluttigt at paaagte, at Alting vel tilgaar;“ selv reiste han derpaa til Christiania, enten han nu der havde Forretninger at afgjøre med det norske Generalitet, eller han vilde undgaa den Krænkelse personlig at nedlægge sin Magt i sin Efterfølgers Hænder. Faa Dage efter ankom Schoutbrynacht Rosenpalm med Fregatten „Løvendals Galei“, holdt Monstring over Officerer og Mandstab og overtog Kommandoen for Strömstad. Men denne Forandring bevirkede ikke noget heldigere Udfald af Havnens Blokade: en stærk Transportflaade slog sig igjennem til Strömstads Havn, og de danske Skibe led saa meget af Ilden fra Landbatterierne, at Schoutbrynachten den 28de August maatte ophæve Blokaden og søge Ankerplads under Norge.

I Begyndelsen af September Maaned kom Tordenstjold tilbage til Flaaden og gik igjen ombord paa „Aaland“, hvor han fra nu af skulde modtage sine Ordre fra Flaget. En Mand, ved hvem der ikke havde været noget Digtigt, vilde ikke have kunnet finde sig i denne Forandring, men paa Tordenstjolds Rydighed og Virksomhed i hans underordnede Stilling er der fra denne Tid netop bearet et Exempel. Han havde til Schoutbry-

nachten og Admiralitetet indgivet et Forslag, der gik ud paa at bemægtige sig Karl den Tolvtes flogte Minister Baron Gortz, som just i denne Tid blev ventet hjem fra Holland, og om hvem man havde den Mistanke, at han gik svanger med særdeles farlige Anslag mod Danmark. Til at krydse paa denne farlige Expedition havde Tordenstjold foreslaaet Orlogsskibene „Byen“ og „Laaland“, det sidste under hans egen Kommando, og tillige ment, at det var det hensigtsmæssigste, at „Göteborg“ og Galeierne fik Post ved Wago, en lille Ø tæt udenfor Strömstad, for saaledes at kunne affjære det derværende Magazin videre Tilforsel. Planen blev forsaavidt antagen, men den Post, Tordenstjold havde tiltænkt „Göteborg“, fik han selv og maatte saaledes ligge paa en fjedsommelig og besværlig Observationspost istedetfor at krydse i Nordsoen, som hans Liv og Lyst var. „Men“, som han skriver til Kongen, „derom tiusendte Ordre er i alle Maader honoreret og med Flid efterlevet, skjønt det ingenlunde er mit Naturel saaledes at ligge stille.“ Han var selv hyppigt iland paa de Smaaøer, der ligge udenfor Strömstad; hans Galeier vare paa Farten Dag og Nat; han sloges med de svenske bevæbnede Fartøier lige udenfor Strömstad og i Paasyn af General Gjersta og Kong Karl selv, der just i disse Dage var kommen til Byen. Frugten af denne hans Narvaagenhed var, at han foruden nogle Krigsfartøier borttog eller opbrændte alle de 16 Transportskibe, der før han kom paa sin Post havde lossfet deres Ladning i Strömstad. Og lige saa utrættelig som hans Virksomhed var, lige saa frisk og muntert var endnu hans Sind; han anstillede saaledes i disse Maanedøer flere Gange Festsiviteter ombord paa „Laaland“. Den 11te Oktober, Kongens Fødselsdag, havde

han indbudt mange af Frederikshalds Borgere høie civile og militære Embedsmænd; Forlystelser bleve anstillede efter Datidens Smag: en Tambour maatte i Vandet slaes med den norste Bjorn, og Morstaben bestod netop deri, at Bjørnen aldrig kunde komme Tambouren tillivs, der overgik sin Modstander i Færdighed i Svømmekunsten; Tordenstjold streifede med Pistolfugler Dre-slipperne af Dyret, hvorved han viste sine Gæster, at Rygtet ikke overdrev hans Berømmelse for Færdighed i at omgaaes med Skydegevær; han forærede bort Uhre, Daaser og Ringe, udbragte Skaaler og lod flyde med Kanoner, indtil om Morgenens hans fornoiede Gæster igjen bleve landsatte paa den norste Kyst.

Men imidlertid kunde det ikke være ham ligegyldigt at se sine Hænder bundne i et Farvand, som han var vant til at betragte som sit eget. Desuden erholdt han Underretning om, at krænkende Rygter med Hensyn til hans Angreb paa Strömstad vare udsprede om ham i Kjøbenhavn, og han troede det derfor nødvendigt selv at indfinde sig der for at forsvare sin fornærmede Ære. Paa Ansøgningen erholdt han kongelig Tilladelse til at forlade Eskadren i Nordsoen og begive sig ned til Kjøbenhavn. Kaptein Rostgaard modtog efter ham Kommandoen over Orlogsskibet. Den 9de November kaldte Baadsmandspiben „Laalands“ samtlige Mandstabs paa Dækket. Tordenstjold henvendte sig til Følterne paa sin sædvanlige korte og simple Maade: han gav dem det Vidnesbyrd, at de havde opført sig som brave Folk i deres Konges og Fædrelandets Tjeneste; han takkede dem for den Lydighed, de havde vist ham, og lovede dem, at han altid vilde være villig og beredt til at tjene dem igjen, dersom det stod i hans Magt, hvortil han ansaa sig saa-

meget mere forpligtet, som han maatte tilstaa dem, at de havde udstaaet haard Travail under hans Kommando. Der paa uddelte han Penge og Tobak imellem dem, og med de sædvanlige Gresbevisninger, naar en Chef træder fra borde, steg han ned ad Falderebstrappen paa Orlogsskibet „Laaland“ for at begive sig ombord paa „Lovendals Galei“, der efter Bestemmelsen skulde føre ham til Christiania og derfra til Kjøbenhavn, og saaledes befandt han sig da igjen under forandrede Omstændigheder paa det Fartoi, hvormed han havde begyndt sin krigste Lovbane under stolte Dromme om Hæder og Rykke.

Omtrent en Maaned maatte imidlertid Tordenstjold endnu opholde sig i Christiania, inden han fik tilendebragt alle sine Forretninger saavel de offentlige som private; thi han havde isinde paa denne Reise at overføre til Kjøbenhavn en Del af sin Formue, der baade bestod i Varer og Penge. Men da han ikke vilde berøbe den norske Eskadre „Lovendals Galei“, der maatte kunde fryse inde i Kjøbenhavn, valgte han til sin Befordring en lille Hukkert, der kun førte to trepundige Kanoner, som han selv i September Maaned for Stromstad havde taget fra Svensken. Paa denne lod han da sin Bagage bringe ombord, blandt den et stort Antal efter den Tids Brug firlige Skydegeværer, hvoraf han var en stor Eskter. Han havde en og tyve Mand ombord, men af dem vare kun otte egentlige Sømand; de øvrige vare hans Tjenere og nogle svenske Fanger; desuden havde han af en Hændelse faaet med sig sex Trompetere og en Paukeslager. Den 7de December om Aftenen lettede han fra Laurvig i Norge, og den næste Formiddag var han i Kattegattet, hvor Vinden tvang ham til at holde tætt ind under den svenske Kyst. Omtrent

Nl. 10 fik man Die paa en Seiler, der stak ud fra Kysten, og da den kom nærmere, blev den snart kjendt for en svensk Fregat paa 16 Kanoner. At binde an med en i saa høi Grad overlegen Fiende holdt Tordenstjold ikke for raadeligt og lod derfor sætte til Alt, hvad trække kunde, men Fregatten var en bedre Seiler, og det var let at forudsæ, at den snart vilde have Hukkerten indenfor Skudvidde. Tordenstjold havde da intet Andet at gjøre end at slaa fra sig til det Yderste, og Alt blev beredt til Modværge: de to smaa Kanoner bleve begge flyttede over i den ene Side af Fartoiet imod Fienden; han uddelte Geværer til hele Besætningen, tog selv to Rifler og en Mussedonner, en Bøsse, der paa engang udsender en hel Ladning smaa Kugler, og stillede sine to Tjenere hos sig med den Besaling saa hurtigt som muligt at lade Geværerne, efterhaanden som han havde brugt dem. En af Trompeterne ansaa imidlertid Forsvar for unyttigt og strakte under mange Ord Haanden ud imod Tordenstjold for at overtale ham til at stryge Flaget, men fik til Svar et dygtigt Hug af Tordenstjolds Hirschfænger over Haanden; der var ingen Tid til roligere Modforestillinger; Fregatten havde naaet dem.

Med det første Lag blev Paukeslageren truffen af en Kugle, saa han styrtede død om paa sin Pauke; Bøssen blev skudt tværtover for en af Tordenstjolds Tjenere, saa han beholdt Kolben i Haanden, og Hukkertens Taffelage blev ilde medtagen. Tordenstjold besvarede Ilden med sine to smaa Kanoner og skød med sine Rifler det bedste, han kunde. Den svenske Kaptein ansaa imidlertid Hukkerten for et Bytte, der tidlig eller sent vilde falde i hans Hænder, og raabte, „at de kun skulde stryge Flaget, ellers kunde de vente sig et Lag endnu.“ Tor-

denstjold befalede sine Trompetere at slaa paa Pauken og blæse i deres Trompeter og svarede derpaa Svenskeren, „at han maatte vide, det var Tordensstjold, med hvem han havde at gjøre, der ikke lod sig tage saa let, men var han en ærlig svensk Officer skulde han prøve paa at lægge ham omborde for at entre; kunde han det, vilde han holde ham for den bedste Officer i hele Sverig.“ Fregatens Kaptein forsømte ikke at følge denne Indbydelse; thi hans Skib havde en Besætning af 60 Mand, der vilde give ham en afgjort Overvægt, hvis det kom til Entring; i flere Timer holdt han derfor tæt paa Siden af Hukkerten, som han af og til gav det glatte Lag, men hver Gang han forsøgte at gjøre Entredræggene fast, vidste Tordensstjold ved en snild Manøvre at undgaa den truende Fare. Imidlertid var der blevet skudt saa vakkert med de to smaa Kanoner, at man begyndte at mangle Rugler til dem. Tordensstjold lod sine Tintallerfener skjære i Stykker og vedblev at sende denne usædvanlige Ladning imod Fienden. Dog syntes

denne ulige Kamp snart at nærme sig sin Ende; thi Hukkertens lobende og staaende Redskab var saa forskudt, at den knap mere vilde lystre Roret. Den svenske Kaptein var ogsaa ganske sikker i sin Sag; han svingede sin Hat over Hovedet og raabte, „at han gratulerede sig til at skulle bringe Tordensstjold som Fange til Gøteborg.“ Hertil svarede Tordensstjold: „Hverken du eller nogen Svensk skal føre mig til Gøteborg!“ i det Samme tog han et fast Sigte paa Kapteinen, og da han tog sin Riffel fra Rinden og rakte den til Tjeneren, strættede Svenskeren med Næsen mod Dækket. Igjen blæste Trompeterne lystigt og slog paa deres Pauke, Hukkertens Mandskab oploste et Frydestrig, men Fregatten dreiede af og seilede sin Kurs. Saaledes kunde da Tordensstjold efter en fem Timers Kamp uhindret fortsætte sin Reise, men Taffelagen var ganske forskudt, og Vinterastenen faldt allerede paa, da han med en søielig Vind holdt ned mod Sundet. (Mere).

Forskjellige Slags Notitjer.

Et af de store Under, ialfald her i Landet, er den Vidskabelighed, hvormed Folk spille paa Kornbørsen og søge at vinde sig Rigdom ved at gætte de fremtidige Markedspriser. Hundreder af Mænd i de større Byer, siger et amerikansk Blad, fornemmelig i Chicago, Toledo, St. Louis, Baltimore, Cincinnati og New York, vædde daglig Millioner Dollars om de fremtidige Priser paa Hvede, Hvedemel, Mais („corn“), Havre, Smult, Fæst, Stinke o. s. v. For at forklare de staaende Børsudtryk: bulls, bears, longs, shorts, o. s. v.,

skal vi meddele et Exempel, som vi laaner fra „American Agriculturist“: A. tilbyder sig at levere til B. en Million Bushels No. 2 rød Hvede den 31te August til en Pris af \$1.22 pr. Bushel, endstjønt han (A.) ikke er Eier af en eneste Bushel Hvede og heller ikke tænker paa nogensinde at blive det. B. modtager Tilbudet og deponerer en liden Del af Prisen (the „margin“). I dette Kontraktforhold siges A. at være short og B. long. A. er nemlig short of (i: mangler) det, han har paataget sig at levere. Hvis den faste Notering for

den nævnte „Grad“ af Hvede den 31te August kun naar \$1.20, saa maa B. betale A. 2 Cents Bushelen, altsaa \$20,000.00; men er Prisen \$1.25, maa A. betale B. \$30,000.00. Sædvanlig leveres ingen Hvede. Men er Tilførslen begrændset, og B. har Penge nok, saa opkjøber han i Stilhed al den Hvede, der findes, og faar derved istand en corner, det er, en kunstig Mangel eller Dyrthid paa den nævnte Vare, og naar Leveringstiden kommer, kan han forlange, at A. skal levere Hveden, eller han prøver at saa Andre til at købe den, men negter at sælge, førend man byder ham \$1.30, \$1.40 eller endog \$1.50 pr. Bushel. Bliver den sidste Sum fastsat som Dagens Borspris, saa maa A. betale Forstjellen mellem \$1.22 og \$1.50, det vil sige 1,000,000 Gange 28 Cents eller \$280,000.00. Skulde Borsprisen derimod gaa ned til \$1.00 Bushelen paa Regnskabdagen, saa maatte B. betale A. Forstjellen med \$220,000. Det sees heraf, at A. og alle andre „shorts“ ere høiligen interesserede i at Prisene falde; derfor vil de uafslædig prøve at slaa dem ned; herved saa de Righed med Bjørne; thi disse Dyr bruge Rabben for at slaa til Jorden det, de vil bruge Magten paa. — B. derimod og med ham hele Klassen af „longs“ er interesseret i, at Prisene gaar op; de søge folgelig at løfte dem og ligne forsaavidt Dyrerne, der have for Vis at tage Modstanderen paa Hornene og sende ham tilveirs. — Der raader da Egenlykken utilfløret og uformildet, der flybe Rognene og de falske Rygter frem og tilbage, der kan man se Videnskaberne afpræge sig i Ansigterne paa dem, som pludselig blive rige, og dem, som paa en Gang miste Alt, hvad de eie, og naar man ser, hvad for en aandelig sonderreven Følgesværn der færdes paa en saa-

dan Tumleplads for vilde Spekulationer, saa maa man dog visseelig sande det hel- lige Ord: De, som ville vorde rige, falde i Fristelse og Snare og gennem- stinge sig selv med mange Smarter. — Det er ikke bare i de store Byer der spilles saaledes; nei, ogsaa i de mindre Byer er der Mange, som købe Options, som det kaldes, idet de handle gennem Agenter, hvilke, ligesom de europæiske Potteriagenter styrker Spillelysten med et Slags Mittepræmier, for at saa Ofrene til at hænge med saa længe som muligt. Der maa alvorlig advares mod at indlade sig med deslige Agenter, der sende sine Cirkulærer gennem Posten og love Guld og grønne Skove.

— I Nevada er der i Vinter givet en Lov mod at traktere eller indbyde Andre til at drikke frit Spirituosa, Maltedrikke, Vin, Cider etc. paa offentlige Steder. Overtrædelse heraf kan bringe en Mulkt af indtil \$50.00, der i paakommende Tilfælde kan konverteres til Strafarbejde for Countiet a \$2.00 Dagen.

— I Byen Henry i Rio Grande County, Colorado, bliver der ved Salget af nye Byggetomter indført i Skjød et en Bestemmelse, der forbyder Stedets Brug til Salg af berusende Drikke (prohibitory clause). Alligevel gaar Tomterne raft nok af, siger Byens Avis „Graphic“.

— Efterretning fra Papols Mills, S. C.: Kortspil, Trætte, Slagsmaal, 5 Negre dræbte. Fra Walthusville, Ga.: Kortspil, Trætte og Slagsmaal, 5 Negre dræbte og 4 eller 5 andre farligt saarede. Fra Dodge City, Kansas: Kortspil, Trætte, Slagsmaal, David Barnes dræbt, 3 andre saarede, 2 bragte i Arrest.

— Enkedronning Emma af Sand-

wichsøerne døde den 25de April sidstleden.

— I Legislaturen i Illinois har der i den forløbne Vinter været et saakaldt tie eller deadlock, da det republikanske og det demokratiste Parti har været lige stærke. Der skulde vælges en Forenede Staters Senator, og derom har man da jævnlig balloteret i de sidste fire Maanedere. Imidlertid er to Demokrater og en Republikaner afgangne ved Døden; derved fik Republikanerne en Stemmes Overvægt, og Republikaneren John Logan (Ex-V. Præsidentkandidat) blev valgt for nogle Dage siden.

— Det har i den senere Tid lykkets at faa nogle saakaldte „Biskoper“ af Mormonskekten domfældte for Flerkoneri.

— Naar en Amerikaner (af en vis Klasse) falder og stader sig i nogen Maade, forlanger han som besjendt \$10,000 af vedkommende By i Skadeserstatning. Mrs. Westcott har just anlagt en saadan Sag mod Byen Silverton i Colorado, fordi hun faldt paa et glat Fortoug der. En Mand i New York anlagde for et Par Aar siden Sag mod N. Y. Times for Ererorrig Skrivemaade og forlangte \$10,000. Juryn, som blev nedsat i Sagens Andledning, fandt den Anklagede skyldig i to Punkter til et Ansvar af 6 Cents og tilkomte altsaa Klageren 12 Cents i Skadeserstatning.

— Bilde Heste fanges endnu af og til i det østlige Colorado.

— Christina Nilsson har, skrives fra Paris til Dag. Nyhet., faaet Stortorset af den spanske Ordre de la bienfaisance, indstiftet af Dronning Isabella II., og som forresten næsten udelukkende bæres af fyrstelige Personer. Den spanske Regjering har gjennem denne Udmærkelse villet give et Udtryk for sin

Taknemmelighed mod den store Kunsterinde for den Offervillighed, hun har vist de Nødlidende i Spanien. Fru Nilsson har desuden nylig skjænket en større Pengesum til Dannelse af et Stipendium ved Konservatoriet i Madrid. Ordensdecorationen overrættedes Fru Nilsson den 2die ds., og samme Dag havde flere af hendes Landsmænd den Ære at lykønske hende til Udmærkelsen, da hun var tilstede ved et Middagsfjelskab hos en i Paris boende svensk Familie.

(Mgbl.)

— Død ved Brændevin, men alligevel Brændevin i Begravelsen! Det vil maasse erindres, skriver „Stav. Amtst.“, at en Bonde, Tarald Kvalben, døde Nytaarsaften paa Dyrstrand pr. Ekersund, efter i beruset Tilstand at være slåbt bagefter en Kjerre, saaledes at det ene Ben hang fast i Vangfjærrens Sprintler, og det andet Ben, Kroppen og Hovedet hang udenfor Kjærren langs Veien. Det sees af „Ekersp.“ for den 11te ds., at den Afdøde havde Nytaarsaften truffet sammen med Gaardbr. Sem Eke af Ekersunds Sogn og Rasmus Tengedal af Birkrems Sogn (begge gifte med Kvalbens Søsterdøtre); T. Kvalben vilde i Nytaar besøge disse To. Kl. 5 Eftermiddag drog de alle Tre, orske og fulde, afsted fra Byen. Ovenfor Tengesebroen satte T. Kvalben sig paa Sem Ekes Kjerre, og først mellem Fotland og Dyrstrand observeredes det, at Kvalben slæbtes paa hin fæle Maade; der traf nemlig en Tjenestegut fra Fotland dem, — Sem Eke gaaende ved Siden af Kjærren, og T. Kvalben hængende som ovenfor nævnt. Sem Eke var da saa fuld, at han ei havde Greie paa nogetsomhelst. Tjenestegutten lagde da T. Kvalben ordentlig op paa Kjærren. Kl. 8½ om Aftenen kom de til Dyrstrand (ca. ¾ Mil fra Ekersund). T. Kvalben levede til

omtrent Nl. 10½, efter at have udtalt: „Gud hjælpe baade mig og Eder!“ — Nu er Sem Eke sat under Tiltale for at have undladt at bistaa T. Kvalden. Sem Eke undskylder sig med sin Bernelse. — Men, trods dette sorgelige Dødsfald, trods denne Ulykke paa Grund af Brændevinsdrif, kjøbes der 1 Anker Brændevin til Fortærelse i Sigfærden! — Det er vore forstandige Bønder, som handle slig.

— Lively contest with rats. — Owego, Feb. 16. — E. S. Barden, a wellknown farmer of the town of Candor, Broome County, entered a pig sty on his farm a few days ago to make some needed repairs. It had not been used for some time. At the first stroke of his hammer two large rats ran out of a hole in the floor and attacked Mr. Barden. He kicked at one of the rodents, and it set up a loud squealling. In response to the cry rats swarmed into the sty from holes and crevices on every side. They sprang upon him and endeavored to reach his

face. Barden called his dog, a large St. Bernard, which came promptly up to the spot and leaped in among the little animals. The rats turned their attention to the dog and gave Barden an opportunity to leave the sty. Arming himself with a long club he returned to assist the dog, which had killed a number of rats. The survivors, however, fought as furiously as ever. For 10 minutes the battle raged, and then, only half a dozen rats being left, they retreated. The floor of the sty was covered with dead rats. The dog was red with blood from the savage bites of the rats, which were of unusual size, some of them measuring nearly a foot in length. They were of a deep gray color, and are believed to be a colony of the rats which have been annoying the farmers of Bradford and Susquehanna Counties, Penn., for some months. None like them have ever been seen anywhere else in the neighborhood.

(N. Y. Times).

G a a d e r.

No. 259. Is there a word in the English language which answers this question, and contains all the vowels?

Rebus No. 4.

red b $\frac{\text{vis } n n n}{d \quad n n n} g$

Oplosning til No. 9.

No. 258. Kor. Not. (Oplosning indsendt af Ths. Brusegaard, Red Wing og Elias Andersen, Amboy, Minn.)

J u d h o l d: Rejseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — For G a d er ingen Ting umulig. — Selsk. Klosterruiner (Digt). — Det nyeste Verdens Underverk. — Sphelten Peder Tordenskjold. — Forskjellige Slags Not tjer. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,
ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Kloppe's Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,
forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sælringe etc.
Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt
Kobber- og Blyvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
aafom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.
Kobber- og Blyvarer reparerer. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

C. C. COOK

Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste
i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre reparerer smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjeder, Pan-
teobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors
Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAPH,

handler med Rammer, Lister, Albums, Fjelds-Iudsatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativ billeder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomery's Drugstore,
Decorah, Iowa,

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Stovler og Sko etc. etc.

Sydsiden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Linier, der gaa mod

Nord, Syd, Øst og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Wyoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Øst til Chicago og alle østlige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landjoger-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Vanen, fra St. Louis paa St. Louis, Keokuk & Northwestern-Vanen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Vanen.

Sovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til Riverside, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmond-Linien fra Dows, Iowa, til Madison, Iowa.

At Oenstaaende seer, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Østen, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretning meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

C. J. Ives,

Præsident og General Superintendent.

J. C. Hannegan,

Chief Clerk, Passager-Depot.

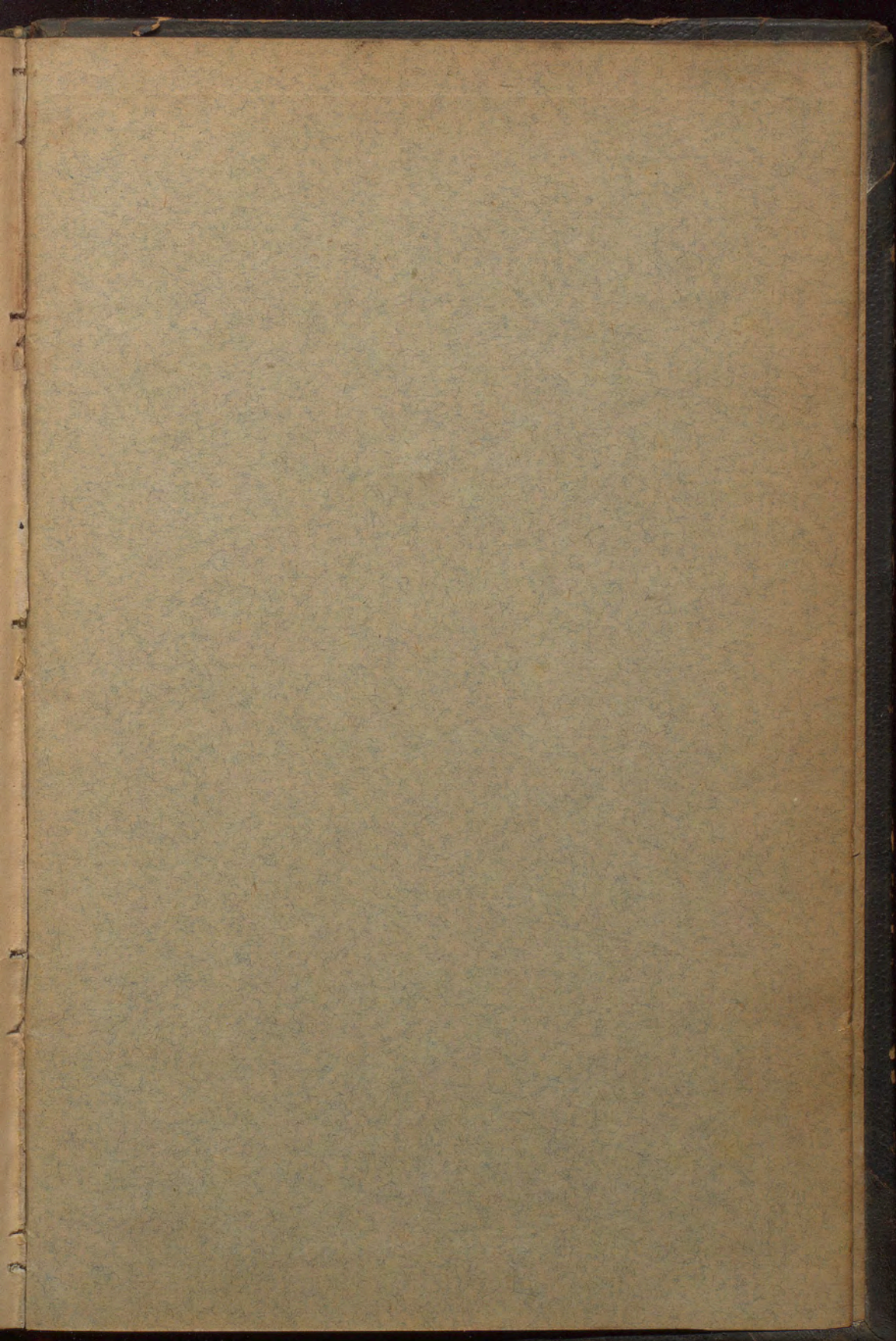
Cedar Rapids, Iowa.

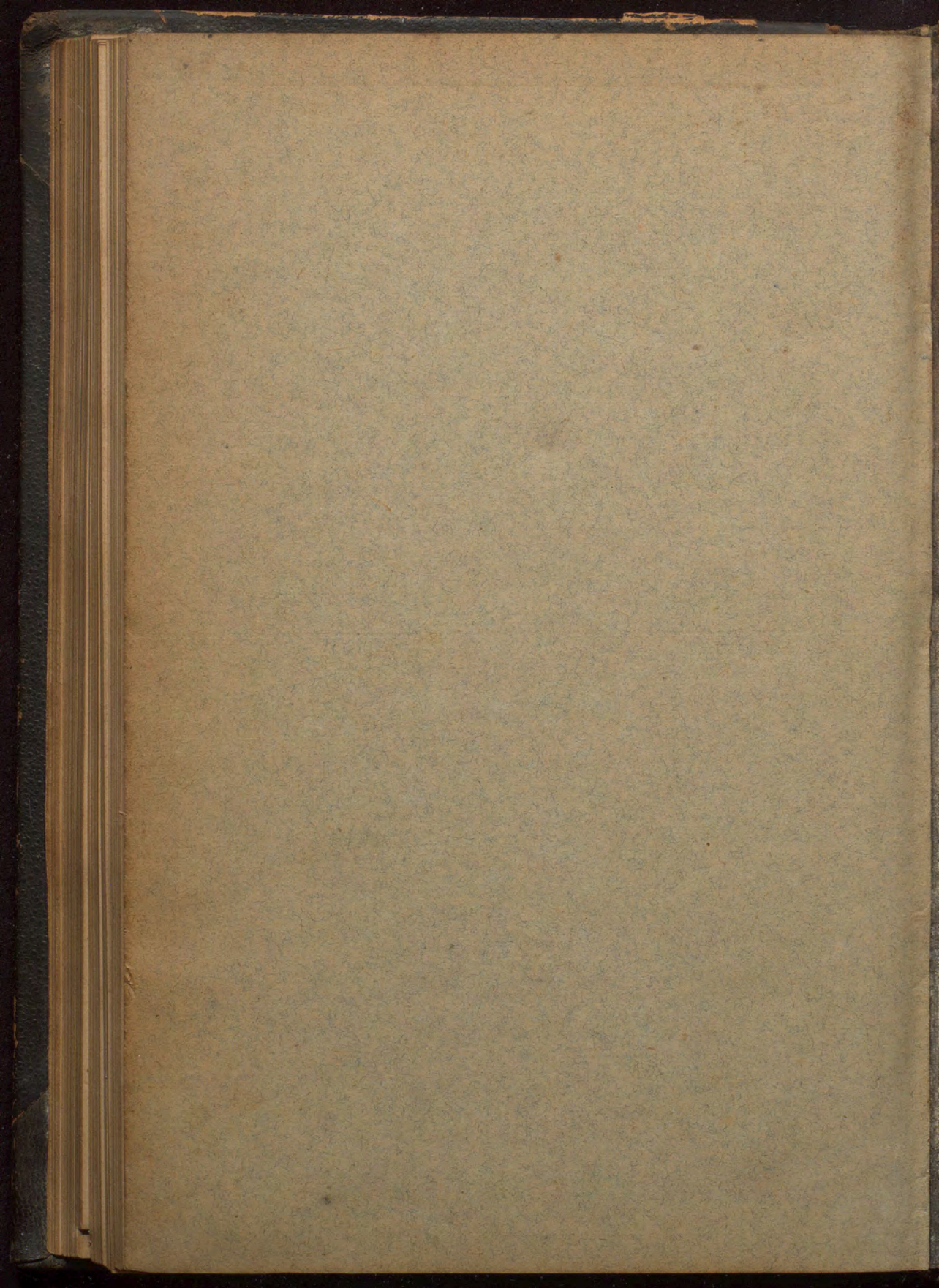
Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Train afgaa og antomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah kl. 1.50 Efterm. og No. 54 (Frugt) kl. 4.50 Form.; No. 51 (Passager) antommer kl. 3 Efterm. og No. 53 (Frugt) kl. 5.15 Efterm.

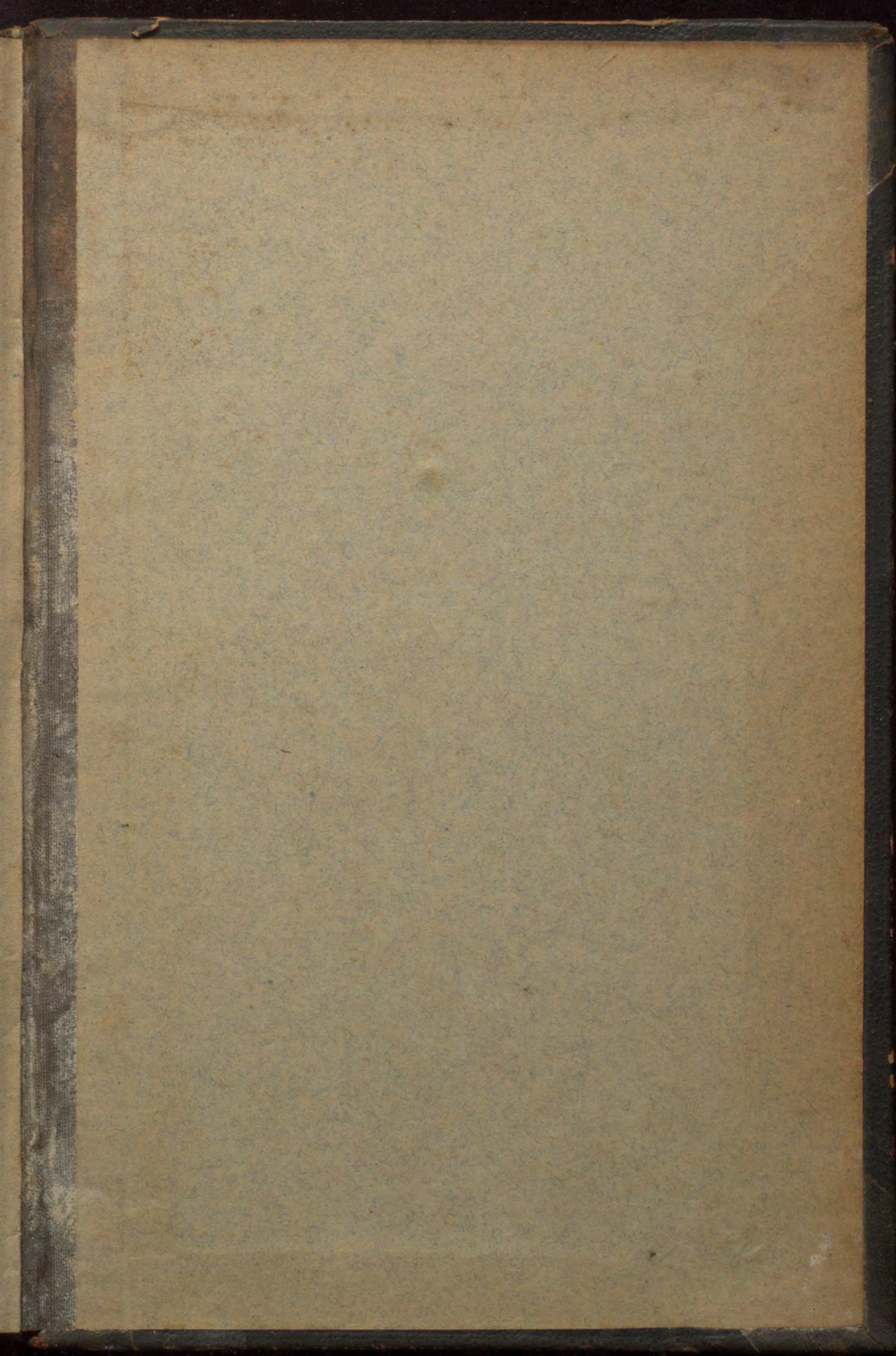
Decorah Business College

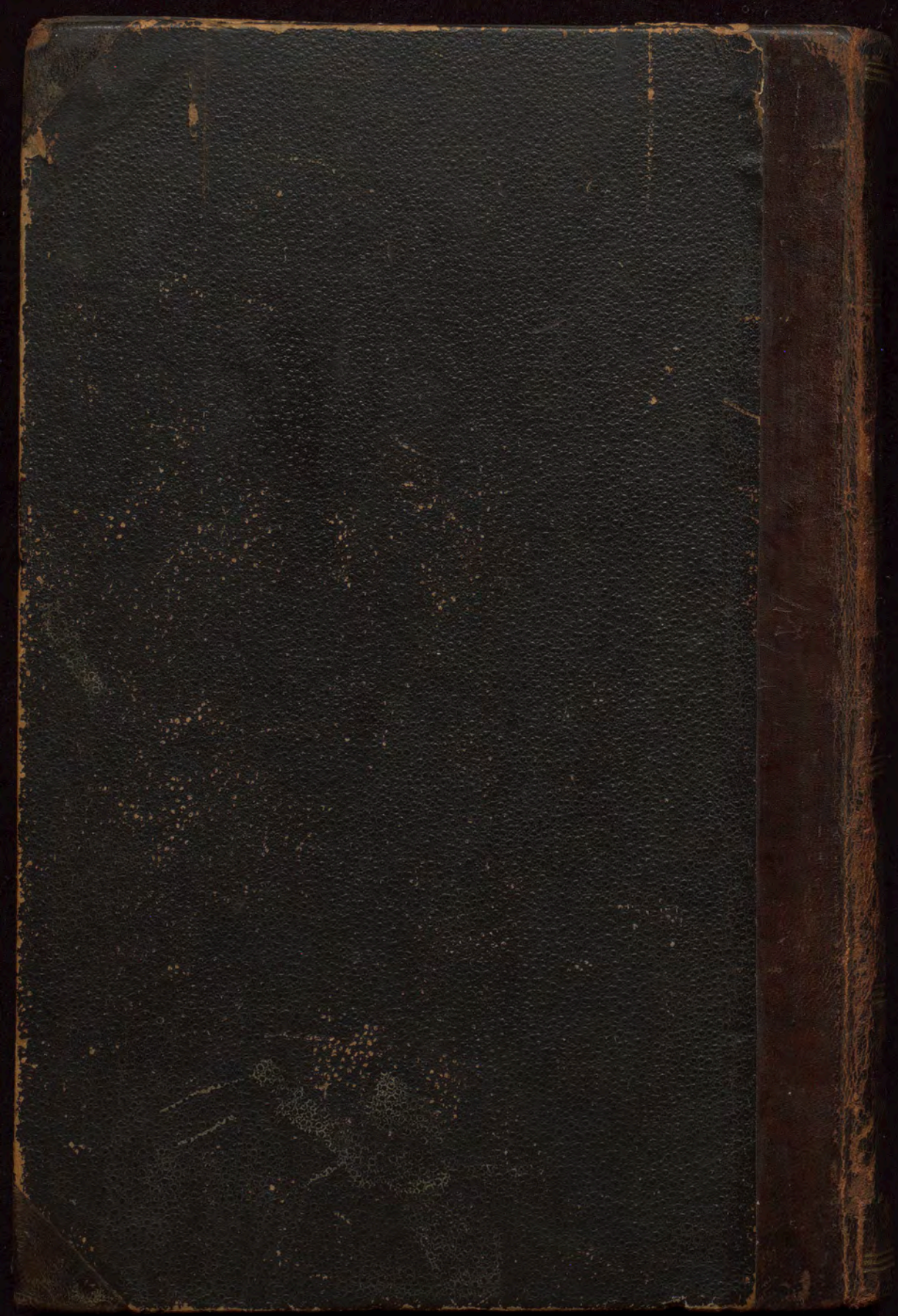
tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars-Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

for
Hjemmet

1885.